

אחלי יכוננו דרכי לשמור חקך •

ס פ ר

ראשית בכורים

חלק ראשון

אשר הוא

ראשית מבכורי הגיוני בתורת ה

והמה

שאלות ותשובות

בכמה ענינים • ופלפולים שונים • אשר הרבה מהם • גם בדברי הלכה הנוגע למעשה • ומתם כמה ביאורים נחמדים להרבה סוגיות ערוכות בשם בבלי וירושלמי • והנהגות רבות ניכר בכ"מ בבבלי וירושלמי וספרא וספרי ותוספתא כו' • וכד' הפוסקים ראשונים ול' • בראיות ברורות כו' • ולהביא ממרחק לחמה של תורה • בעזרה • אשר עיקרי כל הדברים בזה • העליתי בסד מאז בהיותי בימי עלומי ערנה • והוספתי עליהם כעת • בתוס' כרוכה על העיקר • כאשר הבאתים לבית הדפוס בעזרה • ועקרי השו"ת שלי • היוחדר נוגעים להלכה ולמעשה באמת • אשר העליתי בכל חלקי הישרע • כידה' המובה עלי • אקוה עוד • להוציאם ניכר לאורה • בימים יבואו • כאשר יהיה נא • עמדי • ויגמור לטובה בעדי •

הצער שבכהונה

בצלאל בהרר ישראל משה הכהן נ"י

מצ' בצק

ירושלים

ע"ה"ק תובב"א

שנת חמשת אלפים שבע מאות ועשרים ותשע ליצירה

נדרבות פירצה נאה, ומשפטיך למדני לפיך

אלך אני דושיעני כי פקודיך דרשת • • כחמך חייני ואשמרה ערות פיך העבר עיני מראות שוא בדרכך חייני

ברוך אתה לפיך למדני חקך יצור ומצוק מצאני מצותך שעשועי • לעולם לא אשכח פקודיך כי הם חיותי

ולמלאות נא הגליון הזה - ראיתי להעלות כאן בזה בענין אזי הנהו. השייכים לאזי מקומות לפרי זה כאשר יכולם כאן הגליון
 הלו (ות' יה' נא בעורי להוציא לאורה הנהותי על כל השם ועל הרמב"ם ז"ל ונז"כ במהרה היות נראים שהם לאמיתה
 של תורה בעורף) - ע' בספרו ר' מ"ג ומ"ד שהארכתי שם לבאר בענין דיומ המשנה עשר באב הוא ז"כ אחד מן הימים טובים הכתובים
 במגילת תענית לבר הוי"ט המבואר במשנה ובגמרא שלח תענית ע"ש. והנה מכבר אמרתי להגיה בזה בפסקי תוס' בתענית סי' כ'
 במש"ש ז"ל במלה מגילת תענית הימים שנקבעו לומר על הנסים אבל יום טוב כגון תשעה באב לא במלו ע"כ שהוא תמוה מאד. וע'
 בדפוס סלאוויטא שהגיהו שם בזה בר"ח חנוכה ופורים כו'. ואין צורך להאריך ולסתור זאת כלל אבל האמת יורה דרכו כי במקום
 תשעה באב צ"ל מ"ו באב. ובצ"ל - במלה מגילת הימים שקבעו על הנסים אבל יום טוב כגון מ"ו באב לא במלו כצ"ל שם (ובאו להוציא
 בזה מ"ד הרוקח ז"ל בס' שו"ב (הובא בב"מ ס' קל"א) שכ' דבוז' נופליו על פניהם במ"ו באב לפי שבמלה מגילת תענית עכ"ל ע"ש אבל
 הפסקי מורה ז"ל ס"ל דאחר שיום מ"ו באב הוא יו"ט בלא"ה כדא' בסוף תענית (לבר הוי"ט שממגילת תענית וכמש"ל מ"ד ע"ש) לכן לא
 במל גם בזמן הזה (וע' להלן ס"ד ומה"מ"ש בזה בענין) וכעין זה ה' הגאון בעל בית אפרים ז"ל להמורה ע"ד המ"ו באו"מ ס' תקנ"ט סק"א -
 שכן שם מהאנורה בשם הרוקח עצמו דיש לומר תהגון במ"ב משום שיום טוב מגילת תענית ע"ש והוא תמוה ז"כ אבל באמת מס"ה באנורה בשם
 הרוקח בזה ופשוט דאמ"ו באב קאי ארוקח שם (וכמש"ל בס' שו"ב הנ"ל וכו"ה בס' תניא להר' יחיאל אבי בעיה"ל ז"ל ע"ש):
בתענית ז' ת"ד יורה שמורה כו' ומורה כו' א"א אלא שמשיר כו' ת"ל מלקוש כו' לברכה אף יורה כו' א"א אלא שמפיל כו' ת"ל יורה מה
יורה לברכה אף מלקוש כו' יורה גופ' מגלן דכת' כו' את המורה לצדקה כו' ע"ש וכו"ה בילקוש פ' עקב וע"ש בספרי ג"כ ואין
צורך להאריך באמת בכל"ה הסוגיא הזאת התמוה מאוד לפי גירסתנו בזה (דמעיקרא שמע דבמלקוש הזה פשיטא ל' יתיר שהוא לברכה
ואחי"ב לא ללמד בהיפך מלקוש מורה בזה ואחי"ב הוצרך לסמור בורה גופ' מקרא דינאל הנ"ל דכת' בהדיא המורה לצדקה
(ופירוש"ש) שם דאלמא דהורה לטובה ע"ש) וצ"ל דיוורה ומורה חדא הוא וא"כ מעיקרא הנ"ל למילוף בורה שהוא לברכה מהך קרא דינאל
הנ"ל (וע"משי"ב במהרש"א ז"ל שם בחיד"א) ואולם לענין פשוט דיש כאן מ"ס בזה ובצ"ל א"א אלא שמפיל כו' ת"ל מורה ומלקוש מה מורה
לברכה כו' ואחי"ב צ"ל וסורה נופ' מגלן דכת' את המורה לצדקה כו' כצ"ל ומ"ש ת"ל מורה ומלקוש הוא מקרא דינאל הנ"ל ג"כ דכת' ב'י
גשם מורה ומלקוש כו' וא"ש דיוורה לא ידעי' שהוא לברכה רק מהיקשא דמלקוש ומלקוש לא ידעי' שהוא לברכה רק מהיקשא דמורה
וכמש"ל ובילקוש יואל ב' הגי' ומלקוש נופ' מגלן דלברכה אלא יורה גופ' ברכה הוא כו' ע"ש וא"ש ז"כ בזה ר' דלפי גי' הש"ס
שלנו ג"ל להגיה כמש"ל בענין - (ומ"ש בס' ז"ל דלחך אפשר דיונה נרעה דהלא כתי' וכו' ח"ט כו' להכסה כו' זכ"ל דה"מ כו' וחס לאו כו' ע"ש ואין לו
טוב) וצ"ל דבנכוח ל"ה מוק"ל לקח דוחסת דגן כעושה רנונו של מקום דקרי ל' דגן ומו מוק"ל כצ"ל שם לקח דוחסת גופ' ב"ן עשין רנונו ס"מ דמלכתו
נשתי ע"י עמון (וע"ש בחו"מ והרש"א ז"ל בח"א למהו עוה טובה זוה) וצ"ל להביט דלדקק עוה על מה שגלמיה השקם דוה"ו ח"א ג"כ ב"ן רבים ויקרא דוחסת
בלשון יוד. וינחה ל' בזה דכצ"ל למעמי' והוא ע"ס הסוגיא דכ"ס י"ז דמסקי חלקן ב"ן יחד לזכור כחשונה לחזק נזר דין של ראש השנה ע"ש וספיק עלה מהא
דמוק"ל לקרא (בצפ"ס פ' עקב וספ"ה ספרי רשב"י וצידות' שם פ"ה ס"ה גרמ"י ליהודי רשב"י כזה ע"ש) דממיר עיני' ה' מרשית כו' ועד לחמי"ה כו' כשהיו נשתי
ג"כ) (וג"ל דנשק"ל מרשית דכת' חסר וכדודי"ס לה ר"י שם פ"ה דכ"ס שפעה כחלתה כו' וצ"ל דהיינו שרשים כמעשי"ס כ"ה ז"ל וברש"ל בח"א) ונגזר נא רק
גשמים מועזים כרי"ה וסוף עשו חשונה דק"ל דלחוסף עליהם אי אפשר חלל שהק"ס מורידן בזמנם כו' ולא מיקרע לגז"ד לגמרי ומסקי דשלמי נשתיים דלשטר
ככה ע"ש ובה"א ח"ט הגל דכ"ל הפרשה הזאת כחלל ללמוד דלרבים מיעלה הסכונה אף לחזר ר"ה ונחזר ג"ד ופס"ל ל"מיר דהיינו דכתי' ממיר עיני' ה' כו' מרשית
כו' (כלומר אף שהיו רבים כחשונה השנה וכ"ס) וא"ל ח"ט חשמו כו' (ויספיק' שם דמוסר על האמור למעלה כלל) כלומר רף כחמית השנה (וע"ש כעשה"ס
ע"כ) וזמתי חסר כו' נבדו יורה כו' (כלומר שרשמיים המועטים שגזרו עליהם כחלה השנה והיו לברכה ח"א"כ לפי שזרזו כמחש' נשתיים ונמקו"ס כו') והוא ד"ל מוק"ל
ג"כ וצ"ל לגמרי כליכוד משום דכנענים אשכנזי כפי"ה) חלל כו' רבים ומש"ל ל"מיר חף שגלמית השנה בזמן החסיפה חזר או כחשונה מ"ה חסר שג"ל הי' או
נגזר ל"ן עושה רנונו ס"מ טוב אין מועיל לו החשונה ח"א"כ וזוהי ואספה דגן שגלמית נשתי ע"י עמון וס"מ קרי ל' דגן לפי שעת האסוף ככר הוא עושה
רנונו ע"ש. ונכ"ל ח"ט דה"ל דיונה נרעה דטוב לא מהי החשונה חסר לא מהי החשונה חסר ולא מהי החשונה חסר (וע"ש) נכתי' דמתי' ממיר חסר להכנס כו' פ"ס וצ"ל
כמו"ה - (וכריס הענין נפק"ל דמוכרין גבורות גשמים כחשילה מקרא דלענדו כצ"ל דליורה עבודה שנלב כו' וכו') כמתי' ונכתי' ממיר חסר להכנס כו' פ"ס וצ"ל
ד"ל דנק"ל נמי מחכא דמו"ס לשון או לחזון של חג מחמילין להזכיר הנשמים מדכתיב נמי חסר' ואספה דגן דהיינו כחג בזמן האסוף. (וג"ל דנק"ל נמי מחכא
דכחג דיו"דיון על המים מדמסקי ל' לקרא דוגמתי מסר כו' ואספה כו' דר"ל דלימתי וגמתי בזמן חסיפה) (וע"ש ג' יוף ר"ל ל"מיר המים כחג מקרא דספיק נסך
**כמי יוסוכין הכ' מדב"ר כו' וע"ש וצ"ל ד"ל דרר"י נמי דבכחו"ז איירי ק"ל מדמתי' הכ"ך דגיש כהיו"ל לשון דה"ל לחיותו ככה וז"ל):
 וזה שייך למ"ש בספרי ד' ל"ז להגיה בירושלמי פ"ה דסוכה ה"ז ע"ש. וראיתי להביא כאן מה שג"ל להגיה עור שם בירושלמי בהא
 הרוקעין על כל מוסף דגרמי' שם רבנן דקסרין בשם ר"י ב"א אפי' כ"ד יתקעו לפי מנין המוספין (בצ"ל ובמש"ל ש"ש הג"ע ג"כ) ויתקעו
 תקיעות הוי ומוספין לא היו מוסיפין תקיעות עכ"ל והנהר' ד' הירושלמי הללו כמש"ל לפנינו אין לו טובן כלל והק"ע ז"ל הגי' שם דצ"ל תקיעו'
 היו מוסיפין הוי היו מוסיפין תשע תקיעות וי' עוהר הגי' דצ"ל לא היו מוסיפין תרועות כו' ע"ש ובל דבריו דברי תימיה אר' דברי חאלהא ר' אבהו
 בשתירת דבריו בזה וגם פ"ש הפני משה ז"ל שם דר"ל בחס"י וכי תקיעות הוי מוסיפין לא היו מוסיפין תקיעות כלל ע"ש הוא תמוה ג"כ דא"כ
 תקיעו ל' ריבויא דיתקעו לפאי אתי לפ"י אמנם בסת"ת הנה העלימו עינם בזה הסוגיא שבמקומה בבבלי מוכח ג"ה דרבנן דקסרי
 גופיהו משמי' דר"י אמרי התם דקרא דיתקעו אתי לומר שמרבה בתוקעין ע"ש (דביום שיש בו שני מוספין או שלשה היו מרבין ויתיר
 בכרתים התוקעים בחוצרות ראו פוחתין מב' כהנים התוקעים ומוסיפין ער ק"כ כדא' בעירוכין י"ג ע"ש) וכן צ"ל בלא ספק גם בירושלמי
 הג"ל רבנן דקסרי כו' אפי' כמ"ד יתקעו לפי מנין המוספין יתקעו. ותוקעין היו מוסיפין ולא היו מוסיפין תקיעות כצ"ל וא"ש - (ולפי מה
 שאמרנו כבר לפ"ס כנ"ה חל דכתי' הטייען כהושפעה לשפת מוה"ט טוכום כהושפעה לייך על דוכנס להרבות אומרים מזמיר שיר ליום השנה. דר"ל. בנה דנשכח
 מוה"ט דק"ל דנדה אז הסיר דמוספי מוה"ט מפני שר מוסף דשכח (שהוא הוי"ז ל"ך כמש"ל ב') ולכן היו מרבין או יומר כהושפעה על הדוכן כמש"ל משום מוספי
 מוה"ט ג"כ. וז"ל צ"ל לפ"י דלאו ככה"ס התוקעין לכד היו מרבין אז. דגם כה"לויים העמידים על הדוכן לומר שיהי נסח היו מרבין אז ג"כ (וכדמין בערכין שם אין
 שמתין מ"ב ליום כו' ומוספין כו') וזה ש"ל כה"ל לייך על דוכנס להרבות ר"ל דשכח דמוה"ט היו מרבין אז גם כה"לויים העמידים על הדוכן כמש"ל ואומרים רק
 האמור שיר של יום השנה נכד' כהושפעה מן המוספין וכן כגם כהושפעה משום שהיו דמוספי בקדושתם שגלל הלחם והעומר חלל אז היו אומרים עליהם שיהי נסח כלל
 ומ"ס תמוה ועל נכתי' שלמי'ס דהיינו כבמי עכ"ל כד' בערכין י"א ע"כ ר"ל ג"כ ש"לוי חלל דלחך להרבות בתוקעין או וכמ"ל (ודלא כהגאון ר"ע ז"ל בס'
 מגדול עין כזה. ויש להמיר ג"כ נעתי' זה על הרמב"ם ז"ל פ"ג מב' כל העת' הגז"ל שם פ"ה ס"ה ז' ובפ"י מרז"ה ח"א דו"ל ונמק"ל יגורל ח"א):
וזה שייך למ"ש בספרי ד' ל"ג כסוגיא דאבר שחלקו (בחולין ק"ג) ונ"ל לתגיה בזה ב' ד' היה ז"ל בפה"מ ס"א ה"ד רע"ל מש"ש הרמב"ם ז"ל וז"ל
חלקו לאבר זה ואכלו מעט מעט אס יש במה שאכל כוית בשר חייב כו' עכ"ל ב' שם וח"ל זה מתבאר שמש"ש בשם ר' יוחנן אבל חצי
זית וחקיא חזר ואכל חצי וזת אחר חייב מ"ט הרי נהנה גרונו בכוית ולא פליג אהריא דלעיל דכל שיש כוית בשר באכילתו חייב בכל
נוזת או וכובר' כ' רביעו מימרא או בפ' י"ד עכ"ל והוא תמוה מאוד דאין זה שייך לכאורה לר' הרמב"ם ז"ל הנ"ל כאן בזה כלל ונ"ל פשוט
דחיסרון הנכיר שיש כאן ב' ח"ה וז"ל ובצ"ל חלקו לאבר כו' זה מתבאר ג"כ כמש"ש בשם ר"י דחלקו מברוח' פשוט (וכמש"ש בה"ז ג"כ ע"ש) וז"ל
חזא דאר"א בשם ר"י דאם אכל חצי וזת חקיא וחזר ואכל ח"ה אחר חייב כו' לא פליג אהריא דלעיל כו' כצ"ל (ור"ל דרש"י ז"ל כ' מס דר"ל
דמייב ל' משום הנחת גרונו נס היה אחר זה ע"כ דמייב נמי נס שכבר שחלקו מברוח' ודלא כר"י כיון דס"ל דגם כשחלקו חככה עכ"ס הנחת גרונו נס ע"כ וח"כ
לג"ו י' או חסרי' ד' הרמב"ם ז"ל אלהדי נמי כהה"ל כיון דבאכר נחור ל' כדבאכר נחור ל' דקסרין ל' כשהחלק פסחין משום דל' חך נו חלל מוחו וכו' ע"ש) ג"כ
ח"א (וע"ס בחו"מ ובמהרש"א ז"ל בזה ומש"ל ד"ל דבשאר יסודין ח"י"י ע"ש ה"ז הפנ"ל דבככר מן הכ"י מייב"י וכמ"ס ח"ס ז"ל ובמק"ל יגורל ח"א):**

ראשית בבורים

שאלות ותשובות סימן א

בפניה יום ח' ב' דר"ח המזל חר"א לפ"ק ווילנא

יהא שלמח רבא מן שמיא לכבוד ידיד ה' כו' הרב המאוהב
המפורסם כו' ש"ה מו"ה זאב וואלף הלוי נ"י חב"ד
דק"ק זיטל י"ו צעהמ"ח ס' טו"ה עמוק הלכה אשר ערדנו בכחוצי
ה"י (ה' יזכהו על להולילו לאורה בנזהרה): ע"ד אשר נחכדתי
מלח כה"ר נ"י לשלוח אלי ספרו הנחמד ב"ה הטהור לשם עיני עליו
ולדקק חתרו ולהגיה אורו בחייו מקומוה הריך ערדה הגה"ה
וחיקון לפ"ד—הן אמנס כי דבר גדול שלל כה"ר נ"י בזה
ממני כשהו כי וקשה עלי הדבר כו' אך לעזרה לזון לדיק
שכירב"י חפתי בזה כו' והנינו להעיר לפני כה"ר נ"י כהיום
בקלם מהדברים אשר עמדהי קשה בפניה בעברי ע"ד ספרו
הטהור בחייו מקומוה כו' ועוד חזון לנועד ח"ה טו'— והנה
אשר כהב כה"ר נ"י בספרו ס"א ליישב ד' הטור אר"מ ז"ל
ס"א ב"ש דלחר פ' חשב יאמר יהי רזון כללו הקרבהי חשב
ואחר פ' חטאת לא יאמר לפי שאינה בזה נדבה ע"כ והקשו
עליו ז"ל דהרי חשב נניו חיבו בזה נדבה וכמ"ש שם הב"י
ז"ל ובמ"א ס"ק י"א וכבר האריכו כל האחרונים ז"ל בזה וכה"ר
נ"י כהב ליישב ד' הטור בזה עפ"ד רש"י ז"ל בנדה ע' דלחש
יכול להביא על הגוי שלמים משל"ח חטאת בהמה שאי אפשר
להביא בהגוי דלזן מהן דמס שזין ע"ש וכ' כה"ר נ"י דלחך דסוגיא
דההם כר"ש ה"ח מ"מ סהם מהנהיין בניור [ס"א] בני מיריס
כר"ש ואפי' רבנן מודו היכא דליה ליה הקנהא ברע"י כדא'
בזבחים ע"ו וכן פסק הרמב"ם ז"ל וזה כוונה הטור דלחר פ'
חשב יאמר על הגוי שלל אחר פ' חטאת לא יאמר כן לפי
שאינו בזה נדבה ר"ל שאינה בזה על ספק נדבה שיאמר ואם
לאו יהא נדבה דהא חזן מהנהיין שזין כו' עכ"ל [והנה בהכתב
יד של הרב הג"ל היה כהוב כאן. דלזן יכול להנהיין על החטאת
בהגוי עולה דלזן מהנהיין החטאת שזין לעולה. והשגחה עליו אז
בזה דבעולה בלא"ה אי אפשר להנהיין על החטאת בהמה דעולה
זכר וחטאת יחיד נקבה. וע"כ הגהיה אז בספרו הג"ל דל"ל גבי חטאת
דלחך בהגוי שלמים חזון יכול להנהיין דע"כ חזן שזין בהנהייהו
וכמ"ש בחמה ברש"י גדה הג"ל וכן נדפס אח"ז ע"פ הגהיה
הג"ל בפניה ב"ש עמוק הלכה הג"ל שם דלזן מהנהייה שזין ע"ש
שלמים וכלשון רש"י הגו'. (אך בחטאת העוף דבהגוי שלמים בלא"ה
ח"א להנהיין דלזן שלמים מעוף ורק בהגוי עולה ז"ל כן דלחך דלזן
זכרות בעופות מ"מ ח"א להנהיין דחטאת העוף דמה למטה
ועולה העוף למעלה כדחזן ברש"י קיטין) ואמנס אחרי שבלא"ה
חזן לדבריו של הרב הג"ל אשר בזה דמדמי אמירה על הגוי. להבאה
על הגוי. וע"כ חזן מהנהיין להאריך בזה. אך רחמי להזכיר בדרך
אגב. מה שמהנהיין מכבר ע"ד רש"י ז"ל בזבחים ע"א ד"ה דלזן
בשחיט מיט פ' עולה בשלמים שאין מהן דמס ואימוריהן שזין
עכ"ל. והוא פלא דמזן דם עולה ושלמים שזין הם בחמה. וגם
באימוריהם לא שייך כלל לומר שאין שזין רק דהוליל שזה נאכל
וזה כליל. וירדק להגיה דברי רש"י ז"ל בזה וז"ל [וחזן ספק כי
כבר הניינו בזה חזיה מהמפרשים ז"ל וכשהו נעלם ממני חס
הניינו בזה] והגלח בעל משנה למך ז"ל בפ"ו מ"ה נזירות ח"א
כ' ע"ד מהרי"א ומהר"י כן ח' ז"ל שכתבו דלחש חזיר מקרי ח"א
בנדבה. וכ' המש"ל לדבריהם המהיין דלי בניור טמא הא איכא

עמי חטאת וח"כ חזיר פ' חטאת ג"כ יאמר היה"ר עכ"ל וחזן
זה דקדוק בחמה ע"ד ז"ל בזה. דלזן הנזיר טמא מביא רק חטאת
העוף. וח"כ חף דלחר חטאת העוף יכול לומר היה"ר לדבריהם
ז"ל בזה. הרי עכ"פ אחר חטאת בהמה אי אפשר לומר כן וח"ש
[ומה ששייך עוד לד' הרב בעל עמוק הלכה הג"ל בזה. ולהטור ז"ל
והש"ע ס' ח' הג"ל יבוא ח"ה לקמן בס' ד'] —

סימן ב

בעיה שלהי חלול תקציח לפ"ק ווילנא.

ביום קה"ה יתקע בשופר גדול לפ"ג:

יהא שלמח רבא מן שמיא, לכבוד הרב הגאון הגדול, רבן
שכבה"ג נ"י שה"י פ"ה קקש"ה מהו **יעקב** נ"י בעל,
המחבר ספר הנחמד שו"ת משכנתי יעקב חב"ד דק"ק קארלין י"ו
— מני לעיר לימים, בחזן הבונה, זוהל ארץ ונמלה קטנה,
אפרוחא דלא אהפהחא עינא, בנין דמן עשרין, בלרי לי הרי שנה
ולא הגעתי לחי' ימי בינה — אמנס יתברך קבורא, ישיבה
קממליח ים מאין, ומחלק ציטה לכל יזור, ולי חלק מהורחו הק'
ביום התלמוד להטויי הוי, ובפוסקים רשונים והאחרונים למיאל
ולעיוני, וספרו דמר ניהו רבא בצוריהא נ"י, היה לי למנה,
כי מלחאי צו, מרנעב לפנשי העיפה, מנפט אשר על מים רבים
שחולה, ומנחלו הנובע, מקור החמה ומקום בינה, בעיר
הלדק קריה נאמנה, למשכן עם בני יעקב סלה, וכו'. —
חלום בחייו מקומוה, מספרו הקדוש, אשר לא זכיהו בעניי
לעמוד על דעוה הגדולה דגאון הורחו נ"י, כו' והוא —
(ח) **מ"ש** הדרת גאון נ"י בחטרו היקר חל"ח שאלה ק"ו.
ליישב קושיה המג"א ס' גל"ו ס"ק ב' על הרמב"ם ז"ל
בפ"ח מה' שבת הל' ב' מסוגי' דפ"ק דשבת דף י"ח דפריך לר' יוסף
חליבא דב"ש דלחיה ליה שביחה כלים חט"ג דלא קעביד מעשה כמו
באויני. גיניח מ"ש שרי. וכבה כ' גאון נ"י וז"ל משנע להדי' דחש
עשה כן בשבת חייב חטאת דל"ה לא היו גזרו ב"ש כמבואר בגמ'
כל מילתא דחי עביד ליה בשבתא לא מחייב לא גזרו ב"ש ע"ש ע"ש
חשיבה עכ"ל ולא זכיהו להבין דברי קדשו. דלכאורה נראה כוונה
למחי דלחר' שם י"ט בסוגי' דקורות ביה הכד דלא גזרו ב"ש וז"ע
דלכאורה חזן לסוגי' זו ענין כלל לאיסור שביחה כלים וכמ"ש להדי'
בחו' ד"ה ולימא דהך סוגי' חזון חלל לרבה דס"ל טעמא דב"ש
דגזרינן דלמח אחי למיעבד בשבת. חבל משום שביחה כלים ס"ל לרב'
דלא חסרו ב"ש היכא דלא קעביד מעשה ובחמה הקשו שם לר'
יוסף אחאי לא חסרו ב"ש טעמה קורה. חלמי' דפשיטא להו לחסור
שביחה כלים חיתא נמי במילתא דליה ביה חייב חטאת. וכ"ס
הרא"ש ז"ל שם ס' ל"ג דהך סוגי' ס"ל דטעמא דב"ש משום חזרה.
ועכ"פ נראה פשוט דסוגי' דלקמן לא מיירי כלל באיסור שביחה כלים
[וכן יש להמוה בזה לכאורה על הרע"ב ז"ל דבשגחה ה' פ"י טעמא
דב"ש משום שביחה כלים כר' יוסף. ובמ"ט גבי וסיון כו' כהב דמודו
ב"ש בזה משום דחי נמי עביד כו' ליכא חייב כו' דהיינו לכאורה
כרבה. דלרב יוסף הול"ל משום דחי ממילא טפי ס' ובמ"ט דהוי'
הג"ל וז"ל] וחז"ל דברי הדרת גאון נ"י כטעום בזה ע"פ דברי
עלמנו. שכתב לעיל בשבועה ז"ד דמדמי שביחה כלים לשביחה
בהמטו

ל"ו בשם י"מ ודוק) הנה לא לרעה להאריך כעה לפני ה' כ"י בכל זה כי מי אנכי האעיר לימים כו']:

[ח"ה] — הן ד' ההשבות הולאה כהבהו בעו"ה להגזון בעל משכנתו יעקב ז"ל בימי ילדותו [בביתו] אז כבר הגוינו סרי שני כמ"ש] זה כמו ששה ועשרי שנה וחמ"ו יאל לאור ס' דרוש ומידות להגזון רע"א ז"ל ומלאהי שהביא ג"כ ד' הר"ן ז"ל הנ"ל בקצרה וגם זכר הד' סברא שבי' הגזון בעל משכנתו יעקב ז"ל דב"ב ל"ב דמיא לשביחה בהמתו רק שקולר בזה שם וגם בהך דר' יוסף דנהיגת מים לדיו נשאר שם בקבוצה דר"י חר"י בזה ע"ש ולמס"ל ח"ש רק שהי' לו להביא רח"י מזה לד' הר"ן הנ"ל וכמ"ש וע' בגליון המשניות שלו מ"ש ג"כ ע"ד החו' והר"ן הגו' וע' בס' קהלה יעקב מ"ש ג"כ בזה [וחין לרובי להאריך כעה מה ש"ל לקדקק שם גם ע"ד ז"ל בזה] וכעה יאל לאור ס' משרה משה להגב"ד דמעורר ש"ס כ"י ורלוהי שהריגש ג"כ ע"ד המשכנתו יעקב בקצת דברים חמנים לא כלדכרו דרכי בזה וגם לא הביא כלל מד' הר"ן ז"ל הגו' וע"ד משנה לא זהו כו']:

(ב) גולה ק"י **ב"ש** שם כח"י נ"י ליישב ד"ש החומין דעירובין מ"ג דבטי ר"ה למס"ד ד"ש החומין למעלה מעשרה מהא דהפליג' ספינהם כו' דלא זו ר"ע מד' חמנה כו' ומשני כדל"ד במהלכה ברקב ה"ג כו' וכו' כח"י נ"י דמס"ד לא שני רבא עממו הכי ארשא דהפליג' ספינהם כו' דמסני הש"ס בחמ"ו וכו' ז"ל דברים ר"ע הוא דלא זו מר"ח כו' דהוא ס"ל בטובה כ"ו דהחומין דאורייתא וכו' ח"ה דמסק"ל ח"י יש החומין לנעמ"י מ' דמסק"ל קמין דחמ"ה ססוקי מספקא ל' כו' מייבצי ליה לאחמורי בספק דאורייתא עכ"ל. ולא ירדה לסוף דעהו הרחבה דהרי בימים ובנהרות לכו"ע החומין דרבנן וכמ"ש ה"ה ז"ל בפ"י מהל' שבת ה"ג בשם הגאון הרמב"ם ז"ל ובכ"מ שם כהב טעמו לפי שזה כדמלה ולא יתכן שיהיה המעביר ע"פ המים חסור מדרבנן והמהלך לוקח מן ההורה עכ"ל וכ"כ בק"ע ס' ה"ד ז"ל וע' [ואולי שדעהו הגדולה דמור נ"י נוטה בזה לד' חמני בכל ז"ל שבת הרמב"ם ז"ל בהשבה [הביאו הכ"מ ז"ל בפ"י מהל' שבת ה"ג ז"ל] דבספיקא דהחומין למעלה מ' החמירו שם ח"ה בנהרות בהחוס ד"ב מ"ל ומשמע דס"ל דהחומין דאורייתא ח"ה בימים ובנהרות ע"ש]:

(ג) **ש"ס** בהשבה מ"ש כח"י נ"י עור שם לחדש בזה דלרבא בגיטין ז' דחמר אהא דפליגי ר"י ורבנן בפ"ב דהלוא מ"ב בעפר חו"ל הבא בספינה לארך דרבנן מחייבי במעשר ואר"י שם אימתי בזמן שהספינה גוששה כו' ואר"י ההם דענין נקוב כו' בחלו למחלוקת כו' וא"י רבא ההם דלמא כו' עד כאן לא קתמי רבנן ההם אלא בספינה דלא מספיק חוריא דמיא כארעא סמיכתא דמיא כו' וכו' כה"ר נ"י דנראה דה"ה לגיטין החומין למעלה מעשרה בספינה. דהילא ג"כ בהך פלוגתא ח"י מיא כארעא סמיכתא דמי ז' לא דל"י דפטר ממועשר בחין הספינה גוששה ה"ה בחומין למעלה מעשרה בספינה אבל לרבנן דס"ל החס דמיא כארעא סמיכתא דמיא ה"ה הכא בחומין [דהמהלך בספינה ח"ה שהוא למעלה מעשרה מקרקע היס ח"ה כל גובה המים חשוב הכל כארעא סמיכתא וחין מודדין אלא משפה המים ולמעלה] ולהכי לא משני רבא ארישא כו' ד"ל דר"ע כרבנן ס"ל דכארעא סמיכתא דמי משכ"כ בספינה כו' וס"י כבוד גאווה נ"י להלכה בזה חו"ל. ולפ"י נראה ג"כ להתמיר להפליג בספינה למעלה מעשרה ח"ה חס נימא חין החומין הא לרבא לא הלי' בהך עכ"ל. ולענ"ד דברי קדשו תמוהים מאוד בזה שהרי בחמ"ה קי"ל בהך דינא כר' יהודה דפטר בלוינה גוששה וס"ל דמיא לאו כארעא סמיכתא דמיא וכמו שפסק הרמב"ם ז"ל בפ"א מהל' דרומות הכ"ג והיינו טעמא כמ"ש הכ"מ ז"ל שם משום דבכל מקום שאמר ר"י אימתי ח"ה חלל לפרש דברי חסמים ואע"ג דבפ"ק דגיטין משמע דר"י לחלוף אהא כבר חירטו שם ההוב"ע ע"כ. ושם בגיטין ז' בהו' ד"ה אר"י כ' ה' דהסוגי' אחי כרמי ב"ח דס"ל בפ"י ז"ב דלפי' אימתי לחלוף. וא"י דהוי דקיי"ל בסנהדרין כ"ה דהימתי לפרש בכל דוכתא קי"ל כר' יוסף וכו' ודאי דקיי"ל בסנהדרין כ"ה דהימתי לפרש בכל והכ"מ ז"ל בפ"ד מהלכו' ברבית הל"ד כהב דקיי"ל כרבי"ל דלפי' בנה דברים חמורים לפרש [וד' הכ"מ ז"ל שם זע"ק מש"ש חו"ל אלא דגני רב"י דאפשר לרב מסתא למימל דס"ל דמה דברים חמורי לחלוף

בהמתו ודלמקן קנ"ג דכל שבתו פטור כו' . ולדבריו שם לק"מ בחמה קוביה החוס' לר' יוסף מטעמה קוביה הגו' [וח"ש בזה גם דברי הרשב"ב ז"ל ב"ש הגו']

רבן נראה בחמ"ס מדברי הר"ן ז"ל דבמשנה דושין חלו וחלו כו' כ' חו"ל. ח"ה ב"ש דלוי' להו שביה' כלים מודו בזה מילתא משום דחי נמי עביד לה' כשבה לוי' חיוב מטאה ט' משום הכי שרו ב"ש דהא ליכא בה מלאכה גמורה דהוהסר משום שביחה כלים עכ"ל ובגמ' שם כ' עוד חו"ל ומס"ה קהני מהני' דלפי' לב"ש טוענין בקרובה ב"ב וע"ה לוי' משום שביחה כנ"י דהא ח"ה עביד בידים לא מחייב מטאה עכ"ל הר"ן ז"ל ונראה לכאור' שהר"ן ז"ל מפרש הסוגי' אליבא דר' יוסף דס"ל דטעמ' דב"ש משום שביחה כלים . ושלח כד' ההוב"ע והרמב"ם ז"ל . אבל מ"מ פשטא דסוגי' דקאמ' דחי עביד להו כשבה לא מחייב לא מרו ב"ש ע"ש עם חשיבה משמע דלחי' כרבה דטעמ' דב"ש משום גזירה וכמ"ס ההוב"ע והרמב"ם ז"ל ומ"ש הר"ן ח"ה הוא ז"ל כהב כן מדפסי' לפרש טעמ' גם ח"ה דר"י חמ"ו נודו ב"ש בקרובה ביה הבד . ולא שמפרש כן בדברי הש"ס בזה [וכה"ה שם נדפס בליו . שה"ה מוסק מהר"ה ק' כונא דה' סוגי' דנח"י שגא כו' דחי עביד להו כשבה כו' . ומלבד דטעמ' פשוט לחין להר"ה ק' להביא סוגיא כוז דלא בא חלל לפרש טעמא דב"ש [ח"ה דמהא נפק"ל דמיילי דלחו מניולא ש"ד כדמסק' ח"ה ח"ה עוד לפי סמך הר"ה ק' ז"ל לעיל דפסק דברי להה חושין נחמ"י של מים ולא חייבי' ג"כ למשמע קול חמ"ו דפסק כר' יוסף [ויאסר דר"ה קאי כוה"י] דלא ס"ל טעמא דהשמעה קול ומוקי טעמ' דברייה' דאסר משום שביחה כלים וכב"ש [וע"כ דל"ל טעמא דחורה דל"ה מוגמר מ"ש שרי ב"ש] ומלישגא דקאמ' הבא גורו בזה ב"ש ע"ש עם חשיבה משמע דלחי' כרבה וכמ"ס . ולפיך נהקו כ"ז מד' הר"ה ק' ז"ל וח"ה שהר"ה ק' ז"ל . כ"ש דלחי' מאן דאס' בחמ"ו משום שמעיש קול והו' דעה ר"ח ז"ל שפ' כרבה ומשום דה' טעמ' גושא דהסוגי' דבדף י"ט דקאמ' כל מילת' כו' לא גזרו כו' לא מרומי' אלא כר"ב וכמ"ס . כהב כ' הב"י בס' רנ"ב דמד' הר"ה ק' ז"ל יש להכריע דס"ל כר"י מד' להיהר ברישא ואידך סבר' כהב בלשון ח"ה ז"ל ע"כ עוד שהר"ן ז"ל כהב דבמקלח נוסמי ההלכות כהב ויש חומרים [ז"ל חוסרים] מפני שמשמעה קול ע"כ נראה שלא הי' כן ברוב הנוסחאות ברי"ה [ח"ש שהר"ה והרמב"ן ז"ל פלפלו בזה] ועכ"פ נראה שהר"ה ק' פסק כר"י וספי' מחקו ברי"ה כל לשון הסוגי' דלואל כרבה . ולכן כ' ג"כ הר"ן ז"ל לפרש טעמ' דמהני' ח"ה דרב יוסף ועב"ש ח"ה שאפשר ליישב בפשיטות ד' הרמב"ם ז"ל דס"ל ג"כ כד' הר"ן ז"ל בזה דמודו ב"ש דלוי' שביחה כלים היכא דלא עביד ב'י' מלאכה דאורייתא ואל"ה פריך גיניה מ"ש שרו ב"ש לגזון דמלאכה דאורייתא הוא . (אמנם מ"ש כבוד גאווה נ"י עוד שם דלפי' פסק הרבנ"ם כר' יוסף ובמ"ק ב' דהמשקה מים לזרעים חייב משום זורע ודלא כרבה שם משום דסהמא דגמ' דפריך הכא מגינות כו' משמע דס"ל דמשום זורע הוא עכ"ד ז"ע לענ"ד דלואל רק לר' יוסף לשיטתו הוא דפריך הכא הכי דלרבה בל"ה ל"ל שב"ב לב"ש היכא דלא עביד מעשה כדמוכח בסוגיא . וא"כ חין רחיה מסוגיא זו להלכה כלל וז"ע) וכמ"ש כח"י נ"י . חולם מ"ש כה"ר נ"י כמבואר בגמ' כל מילת' כו' ליחא לענ"ד דהך סוגי' דחי אה' כרבה וכמ"ס ההוב"ע והרמב"ם ז"ל וחין מזה רח"י כלל לסברתו דמר נ"י אבל היה לו לגזון הורתו נ"י להביא מדברי הר"ן ז"ל בזה וכן לעיל ס' ז"ד היה לו להזכיר ח"ה דברי הר"ן ז"ל הגו' לרלוהי לדבריו בזה וכמ"ס בעו"ה [ומה שיש לי להביא רלוהי לכאורה לדברי הר"ן ז"ל הגו' מהא דל"י יוסף לעיל בנהיגת מים לדיו דרבי היא דחי לר"י ברי' ח"ה נשרה שיעור שרייתו חין בו חיוב מטא' עד שיגבל [וע' בחי' המאירי ז"ל בזה] ומוכח לכאורה דלר' יוסף חין איסור שב"ב רק היכא דלויכא מלאכה דאורייתא ושלח כד' ההוב"ע הגו'. וכן מה שיש לומר לכוונה ע"ד הרמב"ם בפ"מ מהל' שבת ה"ל שצורה חייב כו' דלשיטתו חו"ל דפי' כדכרישין דמהני' דהוא טוסמת שצריך לבהמה והוא מין חטין כמ"ס בירושלמי ריש חלה אקרא דטוסמת גבולתו (וכמו שהג"ה בהוס"ח שם על החו"ט בזה מהירוש' הגו') וכן מה שיש לכאורה ל"מ לדינא מזה לדברי המג"א בס' רנ"ב ס"ק כ' דבין רחיים . ומה שיש לדמות בזה בחמ"ה [וע' ברמ"ש ס']

לחלוק עכ"ל - ולכאורה י"ע דהרי פהדי ס"ל לר' חסדא הכי בסוף חלון דף פ"ח בסוגי' דמערבין פירושו חליותו לדעתו דלמחר שם ר"ח זאלה אומרה חלוקין עליו חביריו על ר' יהודה ע"פ (וחין לומר דשמי ההם דמוכח בהדיא דפליגי דהר' חשפ' לומר דלא פליגי בזמנת דמיירי בחגר שבין שני מבוזחז ע"פ) וחין לומר דס"ל להכ"מ ז"ל כמ"ס הווס' ז"ל בפ"ק דבינה ד"ס ד"ה ג"ה ג"ה ח"ל - וז"ל הא כל מקום דהני במוה לחלוק (וע"פ כ"כ בפשיטתו הא כל מקום דהני במוה לחלוק ע"פ דהא ח"כ ריב"ל דס"ל דחף במוה לפרש - וע' בבבא יעקב בבבלי הסוגיות כלל ל"ט ובשער המזן פ"ד מה' י"ט ה"ד) - וי"ל דהיינו במשנה אבל לא בצרייהא עכ"ל וכוונתו דהך כלל דח"מיא לפרש וכוונתו לחלוק לא נאמר חלל במשנה אבל בצרייהא חשפ' לפעמים דחפ' ח"מיא לחלוק וכמ"ס צביטין ז' שם וחשפ' דחפ' במוה לפרש כמ"ס צביה כחן דהך כלל לא נאמר בצרייהא (וע' בשער המזן פ"ד מהל' י"ט ה"ג) וח"כ לא מוכח כלל מסוגי' דשירובין דר' חסדא ס"ל דר"י פליגי בסוגי' דשירובין בפסחים ק"ב דשם צרייה' היא דהרי משמע בהדי' מד' הכ"מ שם דלא ס"ל הכי חלל ס"ל דהך כלל נאמר חף בצרייהא ע"פ - והווס' בחולין פ"ח ד"ה רבין וכן ברש"ש ז"ל שם פ"ו ס' י' כהבו דרב חסדא ורמי בר חמא סברי בפי' זה טורח דחף במשנה הוי ח"מיא לחלוק היכא דמוכח עכ"ל וע"פ דפי' ז"ב לא הוזכר ר' חסדא שם כלל - וחולי כוונת הווס' הוא למצ' בענה' מסוגי' דשירובין הג"ל דגם שם מסיק הגמ' גברא לנבחר קא רמיא כמו בסוגי' דפ' ז"ב ומשמע דר"ח גמי ס"ל דפליגי היכא דמוכח כמו ההם דמוכח לכאורה דפליגי כמ"ס - אבל מ"מ לא זכיה להבין מ"ס הווס' דלר"ח ח"מיא גמי היא לחלוק דעד כחן לא שמעט מסוגי' דשירובין חלל דס"ל לר"ח דמנה ד"ח לחלוק ומ"ל דס"ל כרמי בר חמא דחף ח"מיא לחלוק - ובהגהות מיימוני פ"ד מהל' שמיטה העתיקו דברי הווס' דלא כרמי בר חמא בפי' ז"ב ולא הזכירו ר' חסדא ע"פ - [ובדפוס נפל ט"ס בהווס' חולין פ"ח הג"ל שהעתיקו סוגי' דגיטין הא"ר ירמי' הא רבין וז"ל הא ר' יהודה הא רבין] וכן כ' הכ"מ בפ"י מה' טו"מ הל' י' וז"ל וידוע דכל מקום שאמר ר' יהודה במוה דברים חמורים ח"ט חלל לפרש עכ"ל - ועכ"פ בח"מיא ודאי דקיי"ל כר' יוחנן וכריב"ל דהוא לפרש - וכמו שזמנתי בענה' גם דברי קדשו חלק ח"מ' שאלה י"ז דכחב שם בפשיטתו דקיי"ל ח"מיא לפרש : ומ"מ הסוגיא דשירובין מ"ג ח"י שפיר דלכ"י לא חשך רבא לתרץ ארשא דר"ש שהפליגה סמיכתו כו' דרבא לשיטתו ח"ל בזה דע"פ ס"ל צביטין שם כרמי בר חמא דחפ' ח"מיא לחלוק - אבל לדין דקיי"ל כר' יוחנן וכריב"ל דח"מיא ודאי לפרש וח"כ ודאי דקיי"ל כר' יהודה צביטין שם - ח"כ נראה פשוט לכאורה להלכה דגם ספינה ח"י שפיר בזה ח"מיא' והתומין למעלה מ' וזאל כד' כח"ר נ"י :

אמנם י"ל דדברי כבוד גזונו כ"י יתכן בזה עפ"י הירושל' שמי דהווס' שם צביטין כהבו דדוקא במשנה ח"מיא לפרש ולא בצרייה' והא דמייהי הגמ' ההם צרייה' היא ע"פ וח"כ יש כחן ספיקא דייגא חס קיי"ל כר' יהודה דמחגי' חלה שם דהא במשנה ל"כ פלוגת' או שזמא רבין דצרייה' עיקר והוי ר"י דמחגי' יחיד במקום רביס דצרייה' [וכמ"ס הווס' צבוי"ד שם] :

ודשנתא ח"ס דהרמב"ם ז"ל לטעמי' שכתב בפי' י"ד מה' שמיטה ה"ח דס' הנייה וטעל הסכין אס חין שם דס' חלל הוא חייב לכסוח וח"כ מוכח דס"ל כדע' ר"ח ז"ל הווס' גיטין הג"ל (וברש"ש חולין הג"ל) דקיי"ל כר' יהודה דמתניסין בחולין פ"ו וחפ"ג דצרייה' פליגי רבין אר"י במשנה הוא בל לפרש ומחגי' עיקר ולא שבקיין ח"ק דמחגי' משום הא קמא דצרייה' וכמ"ס הכ"מ ז"ל שם והכי שפיר פסק גם בפ"ח מה' תרומות הג"ל כר' יהודה חפ"ג דמוכח בסוגי' דגיטין דרבין דצרייה' פליגי אר"י חפ"ה ס"ל דלא שבקיין ר"י דמחגי' וחולין בזה רבין דצרייה' ולדעתו ז"ל בזה' שמיטה - הי גמי לכה געמח ש"ל הכ"מ ז"ל שם דהרמב"ם ז"ל גרם כפרסתו הספיקים דלא גרסי בצרייה' קמיהא מלמד שכל דמי חייב לכסוח ולפי גירס' זו ר"י לפרש דברי ח"ק בל בין במשנה בין בצרייה' ומסוך זה משמע דס"ל להרמב"ם ז"ל דלא קיי"ל כסוגי' דגיטין דצרייהא בל לחלוק חלל חף בצרייה' גמי לפרש בל (וכן משמע גמי מד' הכ"מ ז"ל בפ"ד מה' ברכות הג"ל וע' ברמב"ם ז"ל

פ"כ מה' מכירה הל"ז ובהוס' שבונו' מ"ח ד"ה נשבע) ולהכי שפיר פ' ב'ה' תרומו' ג"כ כר' יהודה חבל כ' גזונו כ"י ח"ל לשיטתו דפס' לקמן בצו"ד ס' י"ג ולר"ך לכסוח כל הדס. וח"כ מוכח דס"ל כר' יהודה ז"ל שם דבין דר"י דצרייהא לחלוק הוי' מסתמא ח"מיא דמחגי' גמי לחלוק או דס"ל דחף דצמחני' בל לפרש חפ"ה לא שבקיין רבין דצרייה' וחולין בזה ר"י דמחגי' ולהכי פסיקא ל"י לכת"ר נ"י גם בזה דייגא דמיא כחרעא סמיכת' דקיי"ל כרבין דר"י וח"כ [ועכ"פ זכינו לדין ליישב בענה' דברי הגדולים ז"ל דמקילים בספינה למעלה משפחה דחולין לטעמייהו שפסקו כר"י צביטין דהם והכי קיי"ל להלכה בזמנת וכמ"ס צו"ד ס' כ"ח ס"ק ט"ז] וכוז' י"ל גם מ"ס כח"ר נ"י מההוספהא שבה פ"ד הי"ג ח"ל :

ספינה הבאה בים חין עולין מהוכה ליעשה ח"כ היו פתוך התחום עד שלא תשכה ע"כ - וכ' כח"ר נ"י ח"ל ודינא קא פסיק וזכי הכא ולא שייך לחוקמה בזה הלכה ברקק עכ"ל ועפ"י הדברים האלו י"ל דבזמנת הך הוספהא ס"ל כרבין דר"י צביטין ז' הני' וחין הרי לא קיי"ל כאורה צרייה' משום דקיי"ל בזמנת כמחגי' חלה וכר' יהודה הג"ל וכמ"ס בענה' :

(ד) **שם** בהבאה מ"ס להחמיר עוד בזה דייגא דהתומין למעלה מ' בספינה - מדקיי"ל בשבחה ק' כר"מ ור"ב"ה דעשה מקום ד' ט' דכרמליה משפח מ"ח משחין דמיא חרעא סמיכת' עכ"ל ולכאורה יש לחלק לפנ"ד לפי מ"ס הווס' דשירובין מה ד"ה ליקט שזיהה בחוקים ח"ל חפ"י חס חין התומין למעלה מעשרה והעבים שזיהם מוארו שלמעלה שזיהים מעשרה כיון שכל המים מחוברין יחד חבובין כאלו מונחי' בחדך ולא דמי לספינה ששטה על המים עכ"ל וה"ג לכאורה ה"י י"ל בזה דשבה ק' הג"ל דלענין למלחות מן המים עולמן ודאי דשפיר חמיר' ההם דכרמליה משפח מ"ח משחין ומ"ח חרעא סמיכת' הוא דכיון שהוא ממלא מן המים עולמן גם חוץ המים שלמעלה מעשרה חבובין כאלו מונחים למטה בחדך משח"כ לענין התומין שמהלכה על פני המים וכמ"ס חוס' דשירובין מ"ה הגו' וח"כ :

אך כ'ל דלד' הגאונים ז"ל דס"ל להלכה דמורה להחליף ברשויה של דצרייהם דרך מקום פטור - וכן הוא ד' הרמב"ם ז"ל פ' ט"ז מה' שבה הל' י' במש"ש ב"ד"א כשה' חוף עשרה חבל חס ה' למעלה מעשרה מן הים כ' וכמ"ס שם ה"ה ז"ל ע"פ - ח"כ ע"כ ז"ל דחף בדבר שהוא ע"ג המים חין מודדין חלל משפח המים ולא מקרקע הים דל"ג חף שהספינה חוף עשרה למים ה' מותר למלחות חפ"ג דכל המים יחד חבובין ככרמליה חף מה שכו' למעלה מעשרה מ"מ החויר שהוא ע"ג המים ה' חבוב כמקום פטור חף בחדך עשרה ל"ס כיון שהוא למעלה מעשרה מקרקע הים חלל ע"כ דחף בדבר שהוא ע"ג המים מודדין משפח הים ולמעלה ולא מקרקעיהו וח"כ :

קרו"י דמסחפינה היה כ"ל לפני' בזה השגח הרחב"ד ז"ל שם בפ' ט"ז הל"כ הגו' דעל מש"ש הרמב"ם דלא ימלא כו' ב"ד"א כשה' חוף עשרה ט' כ"ס על זה הרחב"ד ח"ל - זהו כרב חסדא ורבא דחמרי מ"ח חרעא סמיכת' הוא עכ"ל ובעל מגדול פ"ח על זה שם לא ידעתי מה בל לחוש כו' - ומש"ש המ"ע דספיקא דגברא גרם - ודאי ליתא דח"כ לא הול"ל חלל זהו כר' חסדא ורבא ולמה לו לסיים בדבריו דחמרי מ"ח חרעא סמיכת' - ולכן היה כ"ל דדעתו ז"ל בזמנת לרמיי בזה דברי הרמב"ם ז"ל אהדדי לפי מה שפ' בהלכות תרומות כר"י דפטר ממעשר כשחין הספינה גושש - לחלמ' ס"ל דמיא לאו כחרעא סמיכת' דמי וכמ"ס וכוונת הרחב"ד ז"ל דחין ר"חיה להלכה בזה מד' חסדא ורבא לפי גירסתו בשבה שם דחולין לטעמייהו חולין דרבא בפ"ק דגיטין הני' ודחי ס"ל דרבין פליגי חז"ר' בזה' וס"ל דקיי"ל כרבין דהחם וה"ג י"ל דהכי ס"ל לר"ח דס"ל דשירובין פ"א דר"י לפלוגי ח"י וכמ"ס חפ"ה ל"י הרמב"ם ז"ל דפסק כר"י בזה' תרומות כמ"ס (וחולין דס"ל עוד בזה דמחין ר"חיה למש"ש בהנה' פ"י דמח"ג שמיטה הג"ל דר"י שם לפלוגי ח"י דעתו שם בזמנת לפסוק כרבין ולר"ך לנשות כל הדס דח"ק) :

(ה) שאלה קט"ו **בר"ך** ע"ה לדבר הרשות צדיעבד - כ"ס ח"ל דט"כ מחן דסבד התומין לחוריה' סבד עיקר פירוש בשה דח"כ האך הקיטו על העשירי בשל הורה

וכ"כ צפי' המשנה דסוכה הג"ל ח"ל - ומה שהחירו אחריו של דמאי לפי שהדמאי חולקין אורו עניים - ואם רצה להקדיש נכסיו ויהי עני יהי זה האחרון מותר לו לאכילה כו' ע"ל.

והנה נודע כי הסוגיא הזאת דסוכה ליה דמפרש טעמא דביה מאוס דחי צפי' מספר לנכסי' כו' - דמיגרס גריסין ביה מקומות צפי' היה מיהן דלויאמר בדוקא כמו בצרכות מ"ו ובפסחים ל"ה ויש מהם דללו בדוקא כמו בשבת קכ"ז ובצירובין ל"א - (וכמו שהבאר להגן ח"ה) אך בסוכה כגון חס הוא בדוקא או לזו דוקא - נראה לכאורה דהג"ל פלוגתא - דהר"ן והראש"ם הג"ל - וכמו שהבאר לפנינו ח"ה) - ומהו יתבאר לו - גם דעת הרמב"ם ז"ל בזה - שכמו שבאר ח"ה :

ונוברך אבז נראה ליישב על מה שהקשו הרוס' בצרכות הגו' האה דלר"ה שם הגה' בש"ל חין מאכילין חס העניים דמאי כו' - וכי ר"ה טעמא דבי' אחי לאשמועינן כו' - וכן הקשו בצירובין י"ז - ובסוכה כגון - דמאי קמ"ל ר"ה במאי דבי' פליגי ע"ש (ובאמת כגון בסוכה בלאו הכי י"ל דלא קאחי רק לפירושי טעמא דבי' דטובל דמאי דלא הימא משום דס"ל בצירובין ל' דחין מערבין לישראל בצרכות (ולהגן ח"ה יתבאר זה) וס"ל דלא חמירין הוהיל וחיי להאי כו' וגם חילי לא ס"ל דך מינו דחי צפי' מספר כו' - וח"כ עכ"פ העני עמנו היה יואל בדמאי גם לב"ש - וקמ"ל ר"ה דלזו קן חלא דבי' לטעמיה דגם להעני עמנו חוסר לחול דמאי - וזה דרך הש"ס בכ"מ לפירושי גם טעמא דבי' וכמ"ס האוס' בכ"מ) :

אולם נ"ל ליישב דך דר' הוה גם בכל המקומות הג"ל - דבאמת צירוקלמי רפ"ג דמאי (שהובא ברוס' סוכה שם ד"ה מאכילין) פליגי ר' יונה ור' יוסי בזה דמאכילין עניים דמאי - דר"י מוק"ל צעניים חברים דוקא ומשום שהם בעלמם מפשין אבל לעני ע"ה לא (ע"ש צירוקלמי ובמפרש שם וכ"כ הגר"א ז"ל צפי' החרוז דלר' יונה לנ"ה לא - משום דס"ל דחין מאכילין עניים דמאי ודלא כהלמודא דיון ע"ש ובר"ש ז"ל מ"ס ע"ו ודבר חימא לר' יונה כו' ע"ש ומ"ס הרע"ב ז"ל חפ"י הם חברים כו' ל"ע וע' ברוס' רעק"א ז"ל מש"ש ע"ד הרע"ב הג"ל ולהכי הביא ר' הוה הא דמאי ענה דבי' חין מאכילין לעניים דמאי - וע"כ דלעניים שאין מעשרין קאמרי צ"ל דחין מאכילין דהיינו עניים ע"ה - וע"כ דבי' דפליגי ואמרי מאכילין כו' דגם לעניים ע"ה מאכילין - וכר' יוסי צירוקלמי שם - ומדפליגי צ"ל ענה - ומהו מוכרח לב"ה עניים מותרים לחול דמאי וח"ל לעשר - ודלא כר' יונה הגו' וח"ש :

ואזכיר דבר המורה מה שראיהו כעת להגות בעל הפלאת ישראל ז"ל שכ' אהא דבי' בסוכה כגון ח"ל וב"ש ח"ע"ג דמדור בצרכות פליגי בדמאי - חף דמאי חפי' לנפשי' חיי דחי צפי' מספר לנכסי' וחיי ליה - עכ"פ חישו רק מינו ובאמת לא יתנו לעניים וגם לא יפקיר נכסיו - משא"כ הרומה דע"כ יתנו לכהן ומאכל כהנים הוא ודחי עכ"ל - ובממכ"ח העלים עיניו מהש"ס במקומו (וגם מאחר מקומות הג"ל) דטעמא דבי' באמת משום דס"ל דעני עמנו חוסר לחול דמאי וכמ"ס - וגם מאי דפסיקא ליה דבצרכות גם ישראל נפיק ביה ומשום דחיי לכהן דבדחי יתנו לכהן - נעלם ממנו ד' הר"ן ז"ל הג"ל דבאמת ס"ל דלא נפיק ביה ישראל כלל - וגם בצרכות שהפרישו ישראל משירותיו שר"ך ליתנו לכהן לכהן נראה לכאורה דגם לרש"י והראש"ם ז"ל לא נפיק ביה ישראל צו"ט דלזו ללא לכהן הוא שאיש שו' ואין להישראל דין ממנו עכ"פ בצרכות וזו שהרי שר"ך ליתנו לכהן כהנים וחפ"י בטבל כהני שם הרוס' ד"ה אחיה דה"ס שאין יואלן בטבל משום שיש להכהן ג"כ חלק צו והר"ל אחריו שהוהפין (ולהגן ח"ה יתבאר בזה) ומ"ס רש"י ותוס' דישאל ממנו נפיק בצרכות נראה לכאורה דחיי רק בצרכות שלקח ישראל מוכהן כממונו או שנתנו לו הכהן כמאמר וכמ"ס רש"י ז"ל בהדיא ד"ה הרי י' צו היתר אכילה דישאל נמי נפיק ביה חס לקחה מוכהן וכ"כ ד"ה הרי י' צו ד"מ דישאל נמי חס נהגה לו הכהן כו' ומוכרה לכהנים והדמים שלו עכ"ל : וח"כ לא הר"ל להגות בעל הפלאת ישראל הגו' לומר דע"כ יתנו לכהן דמשמע דליהו

כמס קאמר - חלא דר"ך למוכרו לכהן הו"ל - דהיינו בצרכות שלקחה או נהגה לו הכהן כמאמר וכמ"ס רש"י על ד"ה בזה תמוהין הם וכמ"ס) :

ואמנם מ"ס רש"י ז"ל ד"ה ה"ב היתר אכילה הגו' ח"ל הוהיל ויכול להאכילה לכן בזה כהן עכ"ל - ל"ע בלמה דחין זה ענין כלל להיתר אכילה מה שיכול להאכיל החרומה לקרוב הכהן כיון דהוא עמנו עכ"ל חין לו בזה היתר אכילה וחי משום דכיון דחיי באכילה לכהן שפיר קרינן ב' היתר אכילה ח"כ מה לי חס מותר באכילה לקרוב הכהן או לכהן אחר בעולם וכמו במשפ"ד לישראל בצרכות דלמירין הוהיל וחיי לכהן בעולם ומחי עדיפותא ביה כהן קרוב מאחר ז"ע - ומאחזי כעת ב"ס' בנין עולם להגות מוהר"א ז"ל (הגדפס בכמו י"ג ענה אחר חסויה השוכח הג"ל) שהאר"ך קאח ע"ד רש"י הג"ל (ב"ס' ל"ג חוה' ו' וחוה' ט' ע"ס) וכהו אחר דמ"ס רש"י שיכול ליהנה לכן בזה כהן ע"כ לזו דוקא הוא ע"ס (ובן הגות הממבר ל"י הביא לזה הכרח שם דל"כ אחריו שניתן כמאמר ע"מ להחזיר אחזי יאל צו המקבל הא חיט יכול לאוכלו ע"ס - והנה לא הוכיר שם בכל השוכח בזה ל' הר"ן ז"ל הגו' דרש"י דס"ל באמת דבעיני שיהי' רחוי לו לאוכלו בעמנו - ויהי לו להמורה בלמה ע"ד הר"ן הגו' - ממהנה ע"מ להחזיר לפי דבריו - חולם לע"ד פשוט דחין הכרח מזה כלל - דהא דפליגי אחריו שאין צו היתר אכילה הייט דוקא כשהוא חסור לאוכלו מלד עמנו משום דל חיטורא דרביע ע"ל - אבל אחריו המורה באכילה מלד עמנו רק שחי חסר לו לאכלו מפני שאיש שלו ודחי דעני ל' חס יהי' אז שגו לכל הדברים עכ"פ כגון כמאמר ע"מ להחזיר - דלכל מיניו היו אז כשגו ממנו ולכס קרינן ב' לכ"ד רק שאיש יכול לאוכלו או מפני קיום הגו' בלד שהוא שר"ך להחזירו בעין - כל ה"ג ודחי דלכ"ל לא בעינן ביה שיכול לאוכלו או ג"כ כיון דקרינן ביה אז לכס לכ"ד והא דח' ב"ב"ק ק"ל באחים שקט אחריו בחפיסה הביה ונסתו אחד כו' חס יכול לאוכלו דוקא יואל ע"ש שאני ההם דחס חין יכול לאוכלו לא הר"ל חלא כמאמר השוהפין ולא היו שגו לבדו וע"ס צרכ"ס ובה' ד"ה חבל (שכ' דחס ש' לכהן אחריו כו' ז"ע) :

אמנם נלע"ד באמת דחפרון הגיכר י' בד' רש"י הג"ל וכ"ל דר' רש"י בזה דישאל נמי נפיק ביה חס לקחה מכהן (ור"ל דשלקחה מכהן ודחי היו שגו ולכס קרינן ביה דחי משום היתר אכילה הרי חיי לכהן וחי משום דין ממנו הרי יכול למוכרה לכהן אחר ובלקמן ד"ה ה"ב ד"ח) - (אז חף חס הפריש החרומה משירותיו נמי הוהיל ויכול ליתנו סגט מישראל אחר דין) להאכילה לכן בזה כהן כלל ור"ל דחף כשהפריש משירותיו והרי ע"כ הוא שר"ך ליתנו לכהן כהנים חפ"ה עכ"פ הרי י' לו להישראל טובה הגאה בצרכות שלו ודל' בצרכות כ"י שיש צו טובה האה' לבעלים כי"ד ישראל שהפריש הרומה מכרו ומאלו ישראל אחר ואל הא ק"ר סגט זה והגוה לכן בזה כהן ע"ס וזהו נהגון רש"י ז"ל כמ"ס להאכילה לכן בזה כהן - (ור"ל דחל כהן חסור לו ליתן כלום חף כגד כהן אחר כדאמר ההם ומשום דמלה ככהן המסוי' כו' ע"ס) :

ואולם נראה פשוט לכאורה שאין זה רק למ"ד דטובה הגאה ממנו לד"ד' שפיר י"ל דמשום טובה הגאה שיש לו בזה ש' לו דין ממנו בצרכות שלו ושפיר מקרי לכס וכמ"ס רש"י גבי צרכות שלקחה מכהן וכמ"ס (ועיין ב"ס' ל"ג חוה' י"א ע"ס) ולפ"ז ש' לדקוק לכאורה בזה שהרי רש"י ז"ל קחי הכהן על מ"ד דבעיק היתר אכילה דהוא רב חייל בר אבין דממסוק שם דהסתיים דר' חפי' דאמר דין ממנו ע"ס וח"כ ר"ח בר אבין הוא דאמר הכהן דבעיק היתר אכילה והרי לדידה לכאורה לא מליק למימר דחומה בדי ישראל אי שגו ע"פ טובה הגאה שיש לו בזה כמ"ס שהרי בקידושין ל"ה מוק"ל ר"ח בר אבין למתגי' דהחס דהמקדש בצרכות כו' - דכשפלו לו טבלים תביה אבי חמו כהן דוקא מיירי הא לל"ה משמע דס"ל לר"ח בר אבין דטובה' איש ממנו (ח"ע"ג דמיבע"ל ההם בזה מריה ע"ס) וח"כ ח"ך כ' רש"י ז"ל לדידי' דגם הרומה שהפריש הישראל משירותיו (לפי הגהתי הג"ל) הוא שגו ע"פ טובה' ככלל : ואמנם י"ל דבאמת

הרי ר"ח צר חבין לא בעי דין ממון כלל וכדמסיק הש"ס ורק רב חסי הוא דבעי דין ממון ההס ולדרידי שפיר ב' רש"י ז"ל דיש לו טוה"ט כג"ל ד"ל דס"ל דטוה"ט ממון וכמ"ש :

אך

מ"מ מ"ט דלכאורה נ"ל דהא דמסיק דמ"ד דבעי היאר חכילה לא בעי דין ממון דהיינו דוקא נקיש לו היאר חכילה בעלמו כמו מעשר שני צירובלים שיכול לאוכלו בעלמו חף שאין לו בו דין ממון לר"מ ס"ס אבל אם הוא אסור לאוכלו כגון אם הוא טמא דאסור במע"ט (כדנפק"ל מקרא ביצמות ע"ג ע"ט) או שמרו אחיו ממחה מילה דאסור ג"כ במע"ט (כדנפק"ל שם ע"ד מג"ש ע"ט) דבעלמו אין לו בו היאר חכילה ורק משום דחיו לחייתו לר"י רש"י וההוס' הג"ל . וגם אין בו דין ממון לר"י וכן בהרומה ביד ישראל שהפריש בעלמו מפירוהו דאין לו בו בעלמו היאר חכילה וגם אין לו דין ממון למ"ד טוה"ט אינו ממון ח"כ לא קרינן ביה לכל . דכל בכה"ג שבעלמו אין לו בו היאר חכילה חפשי דמורה ר"ח צר חבין דבעי טכ"פ דין ממון דח"כ במחוי הוי לנס . וח"כ חכיה תקשה דר"ח צר חבין דהכח מדר"ח צר חבין דקידושין הג"ל וכמ"ש . ואולי י"ל דרש"י ז"ל גרס הכח ע"י הכ"מ צפ"י מ"ה ביטורים ה"ד דגרס ר' חייא סהמא ולא ר"ח צר חבין (וע' בהגהות מהרי"ב ז"ל) וח"ש :

כו' וכמ"ש . וח"כ הי' נראה לכאורה דלד' הר"ן ז"ל הני' דגם הכהן אינו יולא בזהרוב של הרומה טהורה רק אם הוא טהור . אבל אם היה טמא וההרומה טהורה (כגון שלא הוכשר ולא פגע בהרומה בלובש כשהיה לח ממים) אפשר דלא ילא בו י"ח כיון דלא חזי ליה דכהן טמא בהרומה טהורה במצוי"ש ומשום דחזי לטהור חזי לא ס"ל להר"ן ז"ל וכמ"ש אך למ"ש השע"מ הג"ל דהקרא לא הקפיד שיהי' ראוי לנס ביו"ט עלמו דוקא וכמ"ש (וע' בשו"ט שיבה ליון סי' ע"ט) שנסחפק שם בד"ן זה בזהרוב שאסור משום מוקף"ה ביו"ט ע"ט ולא זכר שם לדברי השע"מ הג"ל בזה . אך בסו"י י"ז שם בזהרוב של טבל כ' שהוא נשען בזה על השע"מ ע"ט וכל דבריו שם ל"ט (ואכמ"ל) ח"כ י"ל דגם כהן טמא יולא בו י"ח גם להר"ן ז"ל משום שעכ"פ יש זמן שגם להכהן זה עלמו יהי' האהרוב מותר באכילה כשיטבול ויהי' לו הערב שמש אחר זמן [ומיהו בזמן הזה שאין לנו חפר פרה והכהן נטמא בטומאת מח . ל"ט אם ילא בו י"ח להר"ן ז"ל . כיון דלדרידי' לא יהי' היאר לאוכלו כ"ז שאין לנו חפר פרה בעו"ה] (אך בלח"ה בזה"ו ודאי דגם לר' הוה"ס הג"ל גם הכהנים אין יולאין כלל בזהרוב של הרומה טהורה דגם כל הכהנים כולם טמאי מהים הם וכמ"ש המ"ח סי' שפ"ו ס"ק ט' דעכשיו אין הרומה טהורה ראיה לשום אדם ע"ט) :

אך

לריד ליישב מאי דלא נקט הרמב"ם ז"ל טעמא דהפקר דחמרו בש"ס ונקט טעמא דהקדש שלא נזכר בש"ס כלל : ולכאמריה י"ל דלמאי דקיי"ל דהפקר בזהרוב שלשה ימים יכול לחזור בו כדל' בגדרים מ"ג (וע' ברמב"ם פ"ב מהל' נדרים הל' י"ז ובמ"מ שם שהביא ד' הר"ן ז"ל דהר"ן ג' ימים חף אם זכה בו אחר לא זכה כלום וכ"ש אם חזר וזכה בו הוא דל"ה כוונה מן ההפקר ודלא כהר"ש ז"ל ע"ט וע' בחו"מ סי' רע"ט ס"ק ט' ובסמ"ע שם בשם הר"ש ז"ל דבזהרוב שלשה ימים חפ"י קודם שחזר בו אין שם הפקר עליו ויחייב במעשר ע"ט) וח"כ אי משום טעמא דהפקר הרי עדיין היום לא מל ההפקר עד ג' ימים וכמ"ש וח"כ עדיין לא חזי ליה היום דמאי . ומשום הכי הוצרך הרמב"ם ז"ל לחדש בזה טעמא דהקדש וכמ"ש (ואמנם כל סוגיות הש"ס הג"ל דנקיט טעמא דהפקר בחמה יש ליישב ג"כ בזה (ואכמ"ל) . אבל בחמה כל זה ליהא דאחר דכבר כתבנו דל"ל דס"ל להרמב"ם דל' השע"מ הג"ל דלא בעינן שיהי' ראוי לנס ביו"ט עלמו וכמ"ש . וח"כ ה"ג בהפקר כיון דאחר ג' ימים שפיר יהי' חזי ליה . לנס קרינן ביה ו"ט (ובלח"ה אין לדקדק ע"ד הרמב"ם ז"ל מהך דערכין כ"ח דאסור לאדם להקדים כל נכסיו (וע' ברמב"ם פ"ז מהל' ערכין ה"ב דפסק דביעטבד חל ההקדש וע"ט כמ"מ ועכ"פ הרי יש בו איסור הורה לכחלה) ד"ל דס"ל דיכול להקדים ולשייר לו פתוח ממאחיהם זה דלגבי הקדש חולי הוי שזיר ומ"מ הוי עני בזה לענין דמאי ו"ט (ואכמ"ל) ובמק"ח יבואר בזה ח"ה]

וייש

לדקדק לכאורה בד' הרמב"ם ז"ל הני' דלמה כתב כהן בזהרוב של דמאי הטעם מפני שאם יפקיר בו ויהי' מותר לו כו' ובפ"ח מה' עירובין ה"ט כ' וז"ל אבל מערבין ומשחתיפין בדמאי מפני שראוי לעניים שכל' והרי בחמה בש"ס בכל המקומות הג"ל אמרו רבנן בטעמא משום דחי בעי מפקר לנכסי' כו' ומ"מ לא העתיק הרמב"ם ז"ל בהל' עירובין הג"ל לטון הש"ס בזה משום דבחמה כ' הוה"ס ש' . דהך טעמא דחי בעי מפקר לנכסי' כו' שאמרו גבי מערבין בדמאי לא אלטרין אלא לסומכוס דסבירא ליה שם כ"ז דחי מערבין לישראל בהרומה . משום דס"ל דמדיד' דחזי ליה בעינן . אבל לרבנן דאמרי דמערבין לישראל בהרומה משום דחזי לנכסין . לא היה לריד בחמה גבי דמאי טעמא דחי בעי מפקר וחזי ליה כו' . דבלח"ה הרי חזי לעניים וכמ"ש הוה"ס . ולהכי שפיר כ' הרמב"ם ז"ל גבי דמאי טעמא דראוי לעניים . חף שש"ס לא אמרו כן . משום דהרמב"ם ז"ל פסק שם בזה"ד כרבנן דסומכוס . דכל אובך שמוהר באכילה א"ט"ש שאסור לזה המערב ה"ו מערב בו כו' . ולכן כ' בפשיטות בדמאי הטעם שראוי לעניים . ושינה מטעם הש"ס בזה וכמ"ש . וח"כ תקשה טובא דלמה בהל' לובש הנ"ל . העתיק שפיר טעמא דהש"ס בדמאי משום שאפשר שיפקיר נכסיו בו' . והרי בחמה גם בזהרוב כ' הוה"ס דלא הוה לריד להך טעמא . דחי בעי מפקר כו' . אלא משום דחזי לעני

(ואך משכ"ל דלטמא דאסור במעשר שני ה"ל כאין לו בו היאר חכילה . נראה לכאורה דחזי כן דגם לר' הר"ן ז"ל דוקא בהרומה לישראל שאין היאר לאיסורו עוד לעולם (דבשאלה נמי אי אפשר לאחר שבה ליד כהן כדל' בגדרים נ"ט . וע' הוה"ס עירובין ל' ד"ה הרומה ו"ט) אבל אם יש היאר לאיסורו כגון כהן טמא בהרומה אפשר דגם להר"ן ז"ל נסיק ביה (ולהלן יבאחר ח"ה) :

ואמנם

לפ"ד נהנהי הג"ל ע"י דגם בהרומה שהפריש מפירוהו ה"ל בו דין ממון להישראל לר' רש"י הג"ל . ל"ל דמ"ס הוה"ס (והרמב"ם ז"ל בפ"ה ה"ב שם) דאין יולא בטבל . משום שמעורב בו הרומה שהוא חלק הכהן . דחו משום דס"ל בחמה . דטוה"ט אינו ממון . וח"כ בחמה בהרומה שהפריש משלו אין בו דין ממון להישראל למ"ד דטוה"ט אינו ממון . ומ"ס הוה"ס דנסיק ביה הישראל בהרומה . אפשר דרק בשקנה מכהן קאמרי (וע' ברמב"ם פ"ז מהל' נדרים הל' י"ח ובמ"מ שם) או משום דס"ל דטבל דלא חזי חזיה שההא לשום אדם רק משום שאפשר להקנו ודאי גרע טפי מהרומה דחזי שההא לכהן וכמ"ש הוה"ס בעירובין ל' ד"ה ולפרוש ט"ש ועוד יבאחר ח"ה בזה :

(ומ"ש) הרמב"ם ז"ל בפירושו הני' שאם ר"ה להקדים נכסיו כו' . ושיהי' מלשון הש"ס בזה דקאמר דחי בעי מפקר לנכסי' כו' . (וכן הוא בכל המקומות הג"ל וכ"כ ג"כ במיבורו כג"ל) . ל"ט לכאורה . (ולא ראיהו ענינה אם הרבנו המפרשים ז"ל בזה) ובחמה גם על הש"ס בכל המקומות הג"ל יש להמנהג לכאורה לאידך גיסא דלמה לא נקט הש"ס בחמה אחי טעמא דחי בעי מקדים לנכסיו וכמ"ש הרמב"ם ז"ל . ומהך סוגיא דכוכה הגו' (וכן משנה ומעורבין ומפסחים הג"ל) היה יש להביא ראיה לכאורה מה לר' הסוברין דמורה להפקיר בשבח וי"ט (וע' בשער המלך כהן בפ"ח מהלכו' לובש ה"ב שהביא דעוה הראשונים והאחרונים ז"ל בזה . וע' במ"ח ס"ס י"ג וע' עירובין ע"ח אשהלוקי רשואה בשבח שפיר דמי ו"ט) ולמ"ש לכאורה מוכרח ציוהר . מדלל נקט הש"ס טעמא דחי בעי מקדים כו' . וע"ט משום דביר"ט ראשון קחי . ואין מקדישין ביו"ט (כדקאן בבב"ה ל"ז) ומוכרח דהפקר ביו"ט עכ"פ קילי מקהקדש (ובצרכות מ"ז אבך אחריני הג"ל נקט לה נמי ההס הכי) :

ומידו

לר' הרמב"ם ז"ל הג"ל ל"ל דאך דאין מקדישין ביו"ט . מ"מ לא קפדינן אלא שיהא ראוי לאכילה באיזה זמן חט"ט דהההא לא חזי ליה הדמאי לאכילה משום דאסור להקדים נכסיו היום . מ"מ כיון דבחול חזי ליה ע"י הקדש . מקרי שפיר חזי ליה דקרא לא כתיב שיהיה ראוי לנס ביו"ט עלמו . (וכמ"ש הגאון בעל שט"מ ז"ל שם . דע"כ ל"ל בצרכו זו לר' הריטב"א ז"ל בשיטה כ"י . בשבח ק"כ ע"ט) :

ונ"מ

לדיכא בזה דלד' הר"ן ז"ל הגו' . דסבירא ליה דבזהרוב דוקא דחזי ליה בעינן ולא אמרינן ב' מינו דחזי להאי

לענין וכתו בהרומה לישראל וכמשל ולא נקט בש"ס שם הך טעמא
 רק לחידי דבפסחים ל"ה ובברכות מ"ז דהוארך שם להך
 טעמא דחי צעי מפיקר כו' משו"ה נקט להך טעמא גם בשאר
 דוכתא חט"ז דלא חלטרין וכמ"ס הרום' בעירובין ל"ח הגז'
 (אך בהוס' שבה קכ"ז כ' דכיון דמשכח טעמא דאפי' לדידי'
 מני חי חמר עכ"ל וה"ס היה י"ל שפיר גם בזהרוב של דמאי
 דאפי"ג דודחי חמרינן ב"י דמידי דחי להאי כו' מכל מקום כיון
 דמשכח טעמא בדמאי דאפי' לדידי' מני חי חמר ובהכי היה י"ל
 בפשיטתא גם ד' הרמב"ם בזהרוב על דמאי הג"ל חלם בלחמ
 חן נראה כן מד' הרמב"ם ז"ל שהרי בשבחה שם שניה ג"כ
 הרמב"ם ז"ל בלחמא מלשון הש"ס שם וז' בפ' כ"ה מה' שבה
 ה"ט דהדמאי מוהר לסלטל מפני שראוי לעניין עכ"ל וכמ"ס בה'
 עירובין הג"ל - (ומיהו בשבחה שם י"ל דחילי היה לו כן הגירס' בש"ס -
 וכל"ס בחי' הרשב"ל ז"ל שם בלחמא ד"ג החס' בנמ' בחד' משום
 דחי' לעני' ע"כ) וח"כ דחי' דהקשה טובא עכ"ס דלמה ב'ה' לזב
 הג"ל כ' שפיר טעמא דהפקר הג"ל חט"ז דלכאורה לא חלטרין
 נמי ההם להך טעמא כלל וכמ"ס הרום' הג"ל]:

ומדשינה הרמב"ם טעמו בה' לזב הג"ל מ"ס בעלמא בשני
 המקומות בה' שבחה ובה' עירובין הג"ל וכמ"ס נראה
 פשוט לכוונה בלחמא ד' הרמב"ם ז"ל כד' הר"ן ז"ל בזה
 בזהרוב ס"ל דחי' דמידי דחי' ליה בעינן ומשו"ה שפיר הולך
 הרמב"ם ז"ל לפרש הטעם בדמאי שם שאפשר שיפקיר נכסיו וחיי
 ליה בעלמא וכמ"ס ושלא כד' הרום' הג"ל (וממאי דהס' דבריו
 גבי הרומה טהורה - חן הכרע ל"כ דהשתוק רק לשון המשנה ומאי
 דפרש במשנה נפרש ג"כ בדבריו ז"ל בזה - וכן להא דכיל
 להרומה טהורה ומע"ס כהדדי שם ג"כ חן רח"י כ"כ שהרי גם
 במע"ס משכח"ל שלא יהי' ראוי לחובלו וכמש"ל - וע"כ דחי' ס"ל כהר"ן
 בזה לריבין חנו לפרש דלגברי דחי' ל"י קחמ' במע"ס וכן י"ל בהרומה
 דככל מד' לגברי דחי' ליה קחמ' ר"כ וז"ל חן רח"י):

ואמנם בהחילה נראה לנבא עיקר טעמא דהר"ן ז"ל בזה דלמה
 לא חמרינן בלחמא גבי אחרוב נמי הך טעמא דמינו דחי'
 להאי כו' - כמו בעירוב דקיי"ל כרבנן דסומכוס הג"ל וכמ"ס (ומשום
 דין ממון הרי כבר כ' דמשכח"ל עכ"ס בשנפלו לו מזבח אבי
 חמו כהן או חס נקן לו הכהן ההרומה במתנה שההרומה של
 ישראל וכמ"ס רש"י ז"ל וז"ל למ"ד דטובה הגאה ממון דאף
 בהרומה שהפריש מפיכותיו לעולם הא"ל דין ממון להישראל וכמש"ל
 להגיה בד' רש"י הג"ל):

ונראה לי להביא סייעתא מד' הר"ן ז"ל הגז' לד' הגאון בעל
 משכנתא יעקב כ"י בהשגה ס' קט"ו שהעלה שם
 ליישב ד' רש"י ז"ל בפסחים כ"ג [שכ' אחא דמייתי ההס' - ממתניחין
 דמערבין לישראל בהרומה - דהרומה מוהר בהגאה להישראל - ופי'
 דש"י ז"ל דמשו"ה מערבין לישראל בהרומה - משום דחי' צעי מהחיל
 עלי' כו' והדר מפריש עלי' כו' עכ"ל והוא תמוה לכוונה - שהרי
 הך טעמא דחי' צעי מהחיל כו' לא נלך בלחמא רק לסומכוס
 כדא' בעירובין ל' - אבל מהני' דמערבין כו' דרבנן קחמרי' לה
 ההס' טעמייהו בלחמא משום הואיל וחיי לכהן כדחי' שם כ"ח וכ"כ
 ההוס' בלחמא בפסחים שם ע"כ - וז' הגאון הג"ל ליישב ד' רש"י
 מוהר משום דלכאורה חקשה ההס' דחי' רחיה דהרומה מוהר
 בהגאה לישראל - דילמא משום דחי' מערבין אלא לדבר מלוא -
 ומלוא לאו להטות ניהו - וכן הקשו הרום' שם בלחמא - ולכן כ' רש"י
 ז"ל ליישב זלח בנ"מ לפרש שם טעמא דמערבין בהרומה משום
 דחי' צעי מהחיל כו' וז' שם הגאון הג"ל ח"ל דע"כ סבר דמחלוקת
 רבנן וסומכוס הוא חי חמרינן דלורייתא דלמ"ד חמרינן דלורייתא
 צעינן דחי' ליה דוקא - וח"כ כיון דע"כ ל"ל מדס"ל לסומכוס
 דצעינן דחי' ליה דוקא דע"כ סבירא ליה לסומכוס כרבי' ר"מ
 בנא דחמרינן דלורייתא - ח"כ ע"כ ל"ל דס"ל עיקר עירוב רבנ'
 וח"כ ע"כ ס"ל דמערבין חף לדבר הרשום (וכמש"ל בס' ב' משמו
 בזה) - ולמ"ד דמערבין חף לדבר הרשום ודחי' דשפיר מייחיה מהך
 דמערבין בהרומה דע"כ מוהר בהגא' - ואף דסומכוס פליג בלחמא -
 וס"ל דחי' מערבין בהרומה - הרי טעמי' דידי' חיט אלא משום

דס"ל דכל דבר שהוא משום שבת גזרו עליו בהש"ס - וכדא'
 שם ל' - וח"כ טעמי' דרבנן דפליגי עלי' חיט אלא משום דס"ל דלא
 גזרו כו' - וח"כ שפיר כ' רש"י הטעם משום דחי' צעי מהחיל
 עכ"ל בזה ע"כ:

ודנהא חף כי כל דבריו בזה תמוהין הם לעג"ד וכמו שיהבאר
 ח"יה מ"מ יש לנו לחוק קלח חח דבריו בזה בהחלה
 מהוך קושיה הרום' בעירובין שם ל' ד"ה לא נחשדו אהא דחמר
 ההס' אליבא דסומכוס וליפרוש עלי' ממקום אחר ומשני דלא
 נחשדו חברים להרום שלא מן המוקף והקשו שם בהוס' דהרי לדבר
 מלוא כגון משום כבוד שבה מוהר להרום חף שלא מן המוקף ואין
 מערבין אלא לדבר מלוא ע"כ - ולד' הגאון הג"ל ח"ס בפשיטתא
 דלסומכוס קיימינן ההס' ולדידי' שפיר משני דלא נחשדו כו' דהרי
 סומכוס ע"כ ס"ל דמערבין חף לדבר הרשום וכמ"ס ח"ס:

אמנם בלחמא עיקר יסודו בזה תמוה לעג"ד דהרי מליט
 עוד הנאי דס"ל בנא כסומכוס דחי' מערבין לישראל
 בהרומה וח"כ ס"ל דחומינן דרבנן דהרי רש"י ז"ל מבז בר"פ
 בכל מערבין ד' כ"ו אהא דחמר ל' יהודא דמערבין לכהן צבים
 הקבוצות מפני שיכול לחון כו' חלמא חיי ליה עכ"ל וכ"כ שם
 בחוד"ה מפני דלר"י משמע דס"ל כסומכוס מדקחמרי' ולאכול כו'
 ע"כ וכ"כ רש"י שם ל' ד"ה שמי' אהל דבין לר"י כו' כסומכוס ס"ל
 כו' וכ"כ שם ל"ח אהא דלר"י מערבין לכהן טהור בהרומה כו'
 דכהן טמא בטהורה נמי לא דלא חויח ליה ע"כ - (ואין מזה
 סחירה על מ"ס לעיל דגם הר"ן ז"ל מודה בכהן טמא בזהרוב
 משום דגם לדידי' חיי לכשיטהר דחי' רח"י כלל מעירוב דצעינן
 ודחי' שיהי' רחוי' לו לחובלו בהש"ס של אורח שבה בזמן קנייה
 העירוב משא"כ אחרוב דרק משום לכס הוא ואם ראוי לחובלו
 אחר זמן עכ"ס אפשר דלכס קרינן ביה וכד' הנש"מ ז"ל הג"ל)
 ואף שהר"ש ז"ל שם ס' ב' דחה רח"י מדר"י דמהני' דשפיר
 מלי' סבר כרבנן וההס' משום דעירובו במתק"ל ע"כ - מ"מ מדר"י
 דברייחא דמערבין לכהן טהור דוקא כו' חין לדחום ד' רש"י
 הג"ל ע"כ - והשתא הרי לפ"ד הגאון הג"ל שם דר' יהודא ע"כ
 ס"ל חומינן דרבנן מדס"ל דעיקר עירוב ברנל פ"ס [וכמש"ל
 בס' ב' משמו ושלא כהר"ש ז"ל בפ"ד ס' ח' שם וכ"כ הרמב"ם
 ז"ל בפ' המשנה על מחגי' דנחגבלל שם ל"ה ע"כ - וע' בהש"מ
 פ"ה מהל' עירוב ה"ז - ובכחוצות כ"ח דמוק"ל למגאי' דהס' כר'
 יהודא דחמר חין מולקין כו' ומוק"ל נמי למחגי' דהס' כמ"ד
 חומינן דרבנן ע"כ ז"ל וחמ"ל] וח"כ נסחר דבריו עכ"ס בזה
 שהרי ר' יהודא דע"כ ס"ל דחומינן דרבנן לפי דבריו וח"כ ס"ל
 ע"כ דחי' ל' צעינן וכמ"ס - וכן הקשי מדר' יוס' דס"ל נמי
 כסומכוס שם ל"ה כמ"ס רש"י ב"ה נדמשו בלשון חלשן שם
 דנדמשו חולין בהרומה והאי הגא' ס"ל כסומכוס כו' - והרי שם
 מסיק הגמ' קסבר ר' יוס' חומינן דרבנן - ובהו נסחר לכוונה
 עיקר יסודו שם בזה ז"ל ע"כ:

אבל מ"מ יש לעשות סמויין לד' הגאון בעל משכנתא יעקב
 הג"ל מד' הר"ן ז"ל הגז' דים לומר בפשיטתא דהייט
 טעמא בלחמא דס"ל גבי אחרוב של תרומה דלא חמרינן ביה
 הואיל וחיי להאי כו' - חט"ז דבעירוב קיי"ל ודחי' דחמרינן
 הואיל וחיי להאי כו' - משום דקיי"ל חומינן דרבנן בלחמא -
 משא"כ בזהרוב דשל הורה הוא ולכ"כ צעינן מידי דחי' ליה
 דוקא - ולהכי ס"ל דדוקא הכהן יוכל ללחם בהרומה ולא הישראל -
 ולהכי לסומכוס דודחי' כרבי' ר"מ ס"ל דחומינן דלורייתא ס"ל
 בלחמא גם בעירוב דלא חמרינן ב' - הואיל וחיי להאי כו' - וכד'
 הגאון בעל משכנ"י הג"ל - והשתא שם סייעתא מד' הר"ן הג"ל
 לד' הגאון הג"ל בזה וכמ"ס:

ואמנם לפ"י חקשי בלחמא לשיטת רש"י וההוס' ז"ל הג"ל חס
 מחזק בסברת הגאון הג"ל דבאורייתא לט"ע צעינן
 דחי' ליה דוקא - ועיקר פלוגתא דרבנן וסומכוס גבי עירוב
 חי צעינן דחי' ליה או לא - הלוי רק בפלוגתא דחומינן דלורייתא
 וכמ"ס - וח"כ למה בזהרוב של הרומה דשל הורה הוא וח"כ ס"ל
 להרום' דחמרינן ב' הואיל וחיי להאי כו' - ומתהרומא על הגאון
 בעל

בעל משכני הגל' שלח זכר בלל מהך דלחרוב לר' החוס' הגל' דסוהר לדערו בזה חו דהיה לו להסתייע עמנו מד' הרץ זל הגל' בזה וכמ"ש בעז"ה :

והיה נחלה לי ד"ל רש"י והחוס' זל לטעמייהו בזה דהנה הא דהחליט הנאון הגל' דבאורייתא בעינן דחוי ליה דוקא ובהא פליגי רבנן וסומכוס וכ"ל . גל' פשוט בזה דלאו במלוא דאורייתא לחוד הליא אלא דדוקא במלוא דאורייתא ואיסורא דאורייתא ג"כ דבהא הוא דבעינן דחוי ליה דוקא אבל במלוא דאורייתא ואיסורא דרבנן הו"ל כאיסורא דאורייתא ומלוא דרבנן דשפיר אמרינן ביה דהואיל וחוי להאי כו' . ואם נאמר קן ח"כ לכאורה דעה רש"י והחוס' הגל' וגם ד' הרץ והרמב"ם זל הגל' :

דהנה נודע ד' רש"י זל והחוס' בפ"ח דיבמות דף פ"א דס"ל דכל הרומות פירות לבד מדגן הירוש ויאהר אינו אלא מדרבנן כמ"ש רש"י ד"ה אפילו בהרומה דרבנן עגון הרומה פירות כו' . הרומה דאורייתא כגון דגן חירוש ויאהר כו' וכן כ' שם התו' ד"ה מאי ובערבין ל"ב ד"ה הלניס דהרומות חלניס מדרבנן וכ"כ בבב"א ד"ה והן ובכ"מ . ח"כ לדעתם זל י"ל דה"ט דיואל הישראל בחרוב של הרומה ח"כ דכל הורה הוא . דהרי בחמת מדאורייתא חוי ליה . הוא דהא הרומה אחרוב אינו אלא מדרבנן . וח"כ חף דמלוא אחרוב דאורייתא מ"מ איסורא דרביעי עלי אינו אלא מדרבנן וגבי דרבנן אמרינן שפיר דהואיל וחוי לכהן חוי נמי לישראל כמו דלמרינן למ"ד החומין דרבנן דמוחר לערב חף בהרומה דאורייתא משום דדרבנן שפיר אמרינן דהואיל וחוי להאי כו' ה"ג במלוא דאורייתא והאיסור דרבנן נמי אמרינן דהואיל וחוי להאי כו' ומש"ה שפיר אמרינן גבי אחרוב דישאל נמי יואל י"ח בתרומה לר' רש"י והחוס' הגל' והא דלמרינן למ"ד תמומין דאורייתא חין מערבין לישראל בהרומה אפטר דדוקא בהרומה דאורייתא חייבי האם דכיון דהמלוא דאורייתא והאיסור דאורייתא בעינן דחוי ליה דוקא . משא"כ בחרוב ככ"ל . (ואע"ג דבהרומה דאורייתא נמי מדאורייתא חוי ליה הוא הואיל וחי בעי מיתשיל עליה והדר מפריש עלי' כו' אלא דמדרבנן הוא דאסור משום שאין מנביהין תרומה בשבח ויום טוב וכדל' בעירובין ל' . מ"מ לא דמי' כלל לאחרוב דשתי היכא דההרומה הוא דאורייתא אלא שאנו באנו להחירו משום דמיתשיל עלי' וכיון דעכ"פ מדרבנן ל"ל הכי ח"כ ודאי נשאר האיסור דאורייתא על התרומה דכשהוא עשה הוא אסור מן התורה משא"כ בהרומה פירות ליה ביה איסור תורה כלל וגבי איסור דרבנן שפיר אמרינן ח"כ דל"ל חוי להאי חוי להאי . ח"כ בפשיטות יש לחלק דבהרומה דאורייתא ליכא אלא חד דרבנן דחין מנביהין כו' ובהרומה פירות ח"כ תרתי דרבנן ומש"ה שפיר אמרינן בחרוב לר' החוס' ורש"י לשיטתם הגל' דהואיל וחוי להאי כו' . (וע' בחי' הרשב"א זל ש"ג"כ על תרומה טמא' וח"כ דהרומ' פירות כו' ובשע"המ רש"ח מה' לולב)

אבל לר' הרץ זל הגל' זל דס"ל כד' הרמב"ם זל בפ"ב מה' הרומות ה"א דכל אוכל חדם הנשמר שגידוליו מן הארץ חייב בהרומה מה"ש [וע"ש בכ"מ ובמש"ל שם] וכיון דס"ל דהרומה פירות מה"ש . ח"כ ודאי דבעינן דוקא דחוי ליה דבמלוא דאורייתא ואיסורא דאורייתא לכו"ט דחוי ליה בעינן וכמ"ש : והשאל לפ"ז יהיה מוכרח לכאורה דדעה הרמב"ם זל דע"כ ס"ל ג"כ כד' הרץ זל בזה דהך דל"ל נטל כשר דבכהן דדוקא קאמר ודלא כחוס' זל דכיון דס"ל דהרומה פירות דאורייתא ח"כ הו"ל אחרוב כמו עירוב לסומכוס דס"ל החומין דאורייתא ומש"ה בעי דחוי ליה דוקא וכמ"ש :

ומתוך מ"ש בעז"ה ה' י"ל מאי דק"ל לכו"ל לשיטת רש"י וחוס' הגל' דהא דקאמי דל"ל נטל כשר דבישראל נמי קאמר וכמ"ש החוס' יו"ט הגל' דל"ל הו"ל לפרושי דל"ל נטל כהן כשר כדפירש התנא במ"ב פ"ב דפסחים (וה' לו . להוסיף עוד וכדפירש התנא במ"ב פ"ג דעירובין דההם נמי תנא והכנהים במלוא וס"א בהרומה (ויבאר להלן ח"ה) והיינו משום דס"ל להגא ההם כסומכוס דחוי ליה בעינן וכמ"ש החוס' יו"ט . וח"כ חס חיהא דגבי אחרוב נמי בכהן דדוקא קאמר הו"ל

לפרושי כדפירש נמי בעירובין שם ומשום דס"ל כסומכוס כמ"ש : ולר' הר"ש זל בפ"ב ס"ב שם שד' דהא דתנן ההם והכנהים במלוא לאו משום דחסם תנא כסומכוס אלא לומר דמילתא נקט כהניס שהרומה מו"י להם וה"ה לישראל ומשום דפסחים ל"ה תנא ההם כהניס דדוקא תנא נמי הך ליטנא הכא עכ"ל והשאלה לדידי' תקשי ביוהר דהשאלה גבי עירוב דבאמנה להגא דמהג' דההם מערבין גם לישראל בהרומה ואפ"ה תנא ההם והכנהים בהרומה רק משום דב' דפסחים הגל' חו משום אחרוב דמילתא כנ"ל כל שכן הכא גבי אחרוב חס חיהא דבאמנה ס"ל להגא דמהג' דדוקא כהן יואל כו' י"ח ולא ישראל ודאי דהו"ל לפרושי כהן בדיחא כיון דבאמנה הדין בחרוב כמו במלוא בזה . וח"כ אפטר לפרש בדברי התנא בשני המשניות בעירובין ובסוכה הגל' פירש מהוקר כהן . דבעירובין דפירש התנא כהן ע"כ מפרשינן דלאו דוקא הוא ואפ"ה הישראל קאמר דמעט ב' . ובסוכה דלא פירש כהן יהיה הפירוש דדוקא כהן קאמר . וכפ"י לייח הוא אלא ודאי דע"כ בלחוד משני המקומות לריד לפרש דבדוקא הוא וכמו שיבאר ח"ה) דלכאורה לר' החוס' הגל' ח"כ למידק בזה דתנן בזה דבא דהרומה טהורה הגל' ושל דמאי ב"ש פוסלין כו' . וקשה לכאורה בזה דלמה תקשי ב"ש ולא פליגי נמי דריש' דהרומה טהורה ולא פסלי רק בסיפא בדמאי בלבד . והלא כיון דב"ש ס"ל בעירובין ל' דחין מערבין לומר ביון לישראל בהרומה ומש"ה דס"ל כסומכוס דמידי דחוי ליה בעינן דוקא (וכדמבאר בסוגיא שם דמתמיר טפי מדסומכוס בזה ע"ש) וח"כ הדבר פשוט לכאורה דה"ג לב"ש ודאי דחין הישראל יואל י"ח בחרוב של תרומה כיון דס"ל דחוי ליה בעינן (ועד כהן לא פליגי הרץ זל והחוס' הגל' אלא רק לדידן דקיי"ל בעירובין דרבנן דסומכוס הגל' אבל הא ודאי דלסומכוס דס"ל בעירובין דמידי דחוי ליה בעינן כל שכן דלכאורה ודאי בחרוב ס"ל דוקא דחוי ליה כו' . (ובהיאר ח"ה) כ"ט לא פליגי דבעינן בחרוב ובמש"ל) וה"ה נמי לב"ש דס"ל נמי כסומכוס בזה וכמ"ש) . וח"כ מ"ט פליגי ב"ש רק אסיפא . ולא ארישא דהרומה טהורה ג"כ וכמ"ש :

ובאמת דמתוך קושיא זו ה"י יש ליישב קנה קושיא החוס' יו"ט על הרץ זל הגל' . דחס חיהא דבכהן דוקא . הו"ל לפרושי כו' וכמ"ש . אולם לפ"ז אפטר לומר קנה בזה . דמש"ה לא הולך התנא לפרושי כ"כ הכא כמו ההם . דהכא בל"ה חין מקום לטענה כ"כ ולומר דמהג' בישראל נמי מכריה . מדלא פירש כהן בדיחא . דכיון דהני הכא בסיפא פלוגתא דב"ש גבי דמאי . ולא הקדים תנא למהני נמי הכא פלוגתא דב"ש ארישא דהרומה טהורה . דלב"ש ודאי דחס נטל הישראל פסול ואינו יואל כו' . כיון דס"ל לב"ש גם בעירוב דמידי דחוי ליה בעינן וכמ"ש . אלא מדלא הני תנא הכא פלוגתא דב"ש גם ארישא דהרומ' . ש"מ דבאמנה גם לב"ה לא קאמכר בחרוב של תרומה טהורה רק בכהן בלבד וכמ"ש . דבחרוב מודה ב"ה דמידי דחוי ליה בעינן כמו לב"ש בעירוב . ומשום דכל הורה הוא וכמ"ש . וכיון דגם תנא דמהג' לא מוכר בהרומ' טהורה רק בכהן לבד . ח"כ חין כהן ממלוכה ביון ב"ש ל"ה הלל בזה . וח"ש דמהג' גופא דלא פליג ב"ש הכא . גם ארישא דהרומה . מוכרח דגם תנא דמהג' לא קאמכר רק בכהן בלבד וליח בזה פלוגתא כלל . ומש"ה לא הולך לפרש הכא כהן כלל וכמ"ש . (רק דקלח דמוק לומר שממך התנא בזה על ההוכח' מפלוגתא דב"ש גבי עירוב הגל' דלא מהג' כלל במתני' . רק דברייתא דעירובין בלבד . אמנם באמנה בכה"ג מליט בכ"מ בש"ס ואכמ"ל) :

ואמנם בעיקרה דמילתא הא דלא הני באמנה שטוס דוכתא לפלוגתא דב"ש וצ"ה דממאי במתניתין בדיחא . רק גבי אחרוב לבד . דלכאורה באמנה טעמא בעי דלמאי נטר ההגא בפלוגתא' בזה עד הכא ולא הקדים למהני פלוגתא' נמי בברכות ובשנה בעירובין ופסחים הגל' . ובאמנה בירושלמי דעירובין פ"ג ה"ב שם על מהתנין דמערבין דממאי קאמר עלה ר' יעקב דרומי בעי מהתנין דלא כב"ש דתנן ושל דמאי ב"ש פוסלין כו' . והיינו דב"ש דהכא במתני' דסוכה הגל' . וה"ג גרסי' בירושלמי בסוכה

בסוכה כחן פ"ג ה"ה ה' יעקב כו' מחני' דלא כב"ש . דהניק ושל דמחי ב"ש פוסקין כו' . ושל מפשר שני בירושלים כו' [וכן בירושלמי דעירובין הג"ל מסיים עלה הא דשל מפ"ש כו'] :

והנה חף דדברי הירושלמי דעירובין הג"ל לכאורה מהפרס כפשוטו . דקשיא ליה לר' יעקב דלמה לא הני הגא פלוגתא דב"ש בדמחי גס במחני' דעירובין שם ולמה נטר ההנח עד מחני' דסוכה בזה וכמש"ל (אלא דגס במחני' דברכות ושבת ופסחים הג"ל לכאורה הו"ל למידק גמי הכי וכמש"ל) . [ובפני משה הגדפס כעה ל' בסוכה כחן לפרש ד"ר יעקב הגו' דבלשון חיבטי' ממה הוא דבעי ר"י אי נימא דמחני' דעירובין דלא כב"ש . דס"ל לב"ש מידי דחוי ליה השאה בעיני ואל"ה ה"ה לחין מערבין בו או דלמא בעירוב דמדרבנן הוא חף ב"ש מזדו דמערבין בדמחי ע"ל . וכן כ' בעירו' ע"ש והנה מ"ס לפרש טעמ' דב"ש בדמחי דס"ל מידי דחוי ל' בעיני חף דבאמ' ס"ל לב"ש הכי נבי עירוב גופי' מדס"ל לחין מערבין לנייר בין ולישראל בהרומה וכמש"ל . אמנם מלבד לחין זה שייך כלל להך דלהרוג של דמחי לב"ש . דבאמ' הרי לב"ה ס"ל דגס לדידי' חוי ליה דחי בעי מפקר כו' ולב"ש נגיטרו דס"ל לחין מאכילין עמיס דמחי גס לאחריי לא חוי כלל . ואל"ה בדמחי לב"ש לא שייך לומר כלל דטעמ' משום דס"ל דמידי דחוי ליה השאה בעיני . דהרי לב"ש לא חזי לכוי' לעולם עד שיפריש וכמו טבל . אלא דבאמ' בהך טעמא דמידי דחוי ליה בעיני חין טרף להביח מדב"ש כלל . דהרי הגא דמחני' עלמו בעירובין שם פ"ג ס"ל גמי דמידי דחוי ליה בעיני מדהגן והבהגיס בחלה וכמש"ל (חס לא שדחוק בזה כד' הראש ז"ל הג"ל) וגם חין כחן ספק חס ב"ש מזדו בזה נבי עירוב דמדרבנן הוא . (והייט ע"פ דרכו של הגאון בעל משכנתא יעקב הג"ל בזה) דהרי בעירוב גופי' ס"ל לב"ש הכי דמידי דחוי ליה בעיני וכמ"ס . חס לא שנאמר דס"ה בלמה בפני משה שם וז"ל דס"ל לב"ש דמחי לא חוי לטוס חס וא"כ ה"ה לחין מערבין בו כו' . אולם גס בהג"ה זו חין דדבריו נכונים כ"כ בזה . דבאמ' חין זה ספק כלל ע"כ כיון דס"ל לב"ש דגס עני לא חיל דמחי ח"כ גס בדרבנן ודחי דלא מהני כלל ולא עילפי מטבל בעיני שחיט נקוב דלא לאהי בעירוב לכוי' כדח' שם ל"א וה"נ בדמחי לב"ש . אלא דחס נהפוס כד' המשכנתא יעקב בזה דמ"ד מידי דחוי ליה בעיני ע"כ ס"ל דהחומין דלורייהא וכמש"ל ח"כ ע"כ ל"ל לב"ש החומין דלורייהא בלמה מדס"ל דמידי דחוי ליה בעיני . ואל"ה ודחי לב"ש הו"ל עירוב של דמחי כמו אחרונ של דמחי . ובל"ה חין כחן ספק כלל חס פליגי ב"ש גס עלה דמערבין בדמחי . וע"כ י"ל לפרש בלמה דבלשון קושיא הוא דקשיא ליה לר' יעקב דמ"ס לא פליגי ב"ש גס בעירוב בלמה . ולמה לא הקדים הגאון הך פלוגתא דב"ש וב"ה בדמחי גס במחניחין דעירובין שם וכמ"ס . ודלא כהפ"מ הגו' בזה] :

אמנם ד' הירושלמי דסוכה הני לכאורה המוה טובא דהרי פלוגתא דב"ש ידמחי מהגיח במהניחין דסוכה שם כהדיא . ומחי קאמר עלה מנהג' דלא כב"ש . וכבר כהב בזה שם הקרבן עדה (והפני משה) ז"ל לחין מקום בלמה לד' ר' יעקב בסוכה שם כלל רק אבז שיטפא דסוגיא דעירובין הג"ל הובא ד"ר יעקב הללו גס בסוגיא דסוכה הג"ל . ומיוהר הוא בסוגיא דסוכה שם בלמה ע"ש . ואולם קשה מאוד לבשש ד' הירושלמי בסוכה זה דלפ"ד הוא כט"ס בלמה בסוכה שם . ואף שגן נמלא בלמה בכמה מקומות בירושלמי כה"ג דלא מהניח במד דוכהא רק אבז שיטפא לדידך וכוונע מ"מ היכא דחיה לן לשטיי מהניחן בעו"ה וליח לן לאוקמא בטעוהא כהאי . וכמו שנבאר ח"ה :

והנה י' לדיקדק עוד בד' הירושלמי בפני המקומות הג"ל דלאחיה ענין הולך לסיים שם בדברי ר' יעקב בזה גס לסיפא דמחני' הג"ל דשל מעשר שני לא יטול כו' דלכאורה חין זה שייך כלל להך פלוגתא דב"ש בדמחי הגו' וחין לו שטר לכאורה כלל . אך בזהמלה ראייה לחרוה ד' הקרבן עדה ז"ל בסוכה שם שכהב לפרש עוד ד"ס להעמיד ד' ר' יעקב הג"ל דשייך גס בסוכה שם במקומה ולדבריו בלמה דחי דפירי הולך ר' יעקב לסיים בדבריו גס להך סיפא דמעשר שני דעיקר מילתיה קאי על סיפא דמפ"ש בזה . אמנם כל דבריו המוהין בזה מליד וכמו שנבאר ח"ה :

ודל הקרבן עדה ז"ל שם . ליטנא אחריתא דסוכר דטעמא דב"ש דפסל בדמחי מפני שמעשר את האחרונ בניטת הלולב שהא לא ממיס . (וכמ"ס רש"י ז"ל שם ל"ה ד"ה שמכשירה ע"ש) ואסור לגרוס טומאה לתרומה מעשר ומע"ש שבדמחי ופריך לפ"ד חף במעשר שני פוסל ב"ש חפילו דיעבד ולמה לא פליגי בחרווייהא ע"ל . והנה חף דלדבריו ז"ל ודחי דל"ה בפשיטות הא דסיים ר' יעקב בדבריו בזה להך סיפא דמע"ש בירושלים כו' וכמ"ס דעיקר קושיא דידי' עלה קאי . דלמה לא אשמועינן הגא פלוגתא דב"ש גס במע"ש דלדידי' חפילו דיעבד לא ילא מפני שמכשירה וכמ"ס . (אלא דאיכא למידק על זה דעדיפא הו"ל לר' יעקב לחקשווי דלמה לא פליגי ב"ש ארישא דהרומה טהורה דני' לפ"ד לב"ש חפי' דיעבד לפסול מפני שמכשירה ולמה איחר קושייהו בזה על סיפא דמע"ש לבד ולא העמיד הקושיא במקום ארישא דהרומה . כיון דלדידי' עיקר טעמא דפסול ב"ש בדמחי חיו אלא משום דפסיחא ביה הרומה (ומע"ש) דאסור להכשירן וכמ"ס . והרי עיקר חיסור זה בהרומה הוא דכתיב דנפק"ל ממשמרה הרומותי (וכמ"ס רש"י ד"ה שמכשירה הגו') ואל"ה ודחי דהו"ל לאקדומי טפי קושיא זו ארישא דהרומ' דלב"ש ליפסול חפי' דיעבד ודחי לכהן מפני שמכשירה ע"י נטילתו דמה"ט חפי' דיעבד פוסל ב"ש לפי' הק"ע הג"ל וכמ"ס . ועוד דלכתי' הא דמסיים ר' יעקב בקושיא זו להך סיפא דמעשר שני בלחרונ הג"ל גס בפ"ג דעירובין הגו' וכמ"ס ודחי דגס לפי' הק"ע הג"ל לא ח"ש כלל . ובל"ה לפי' הק"ע בסוכה הגו' דעיקר הקושיא הוא דליפלו ב"ש גס אמעשר שני חפי' דיעבד ומשום הכשר וכמ"ס ח"כ ודחי דלא שייך כלל עיקר קושיא זו בעירובין שם חפי' בדמחי דההס ודחי לא שייך טעמא דהכשר כלל ולהלן יבאר בזה עוד ח"ה) :

וע"כ הא דלא מהניח להך פלוגתא דב"ש וביח הלל בדמחי בכל המקומות הג"ל רק בלחרונ לבד ודחי דחאי שפיר בפשיטות לפי' הק"ע הגו' דעיקר טעמא דב"ש דפסלי בלחרונ של דמחי חיו אלא מטעם הכשר לבד שאינו שייך כלל בשום מקום רק בלחרונ לבד שנוגעו להלולב הלח הממיס וכמש"ל . ולא שייך בדוכחי אחריה כלל :

אך במחני' דפסחי' דל"ה נבי מלה לע"ק דלכאורה הרי ע"כ לייך ללוט חס עיפח התרומה במים דל"ה הו"ל מלה עשירה וע"ש ל"ה ל"ו ואל"ה הרי מכשירה ע"ז וז"ל דמשמח"ל ההס כשכבר הוכשרו החמין קודם מירוח בלחד משבעה משקין . וע' חוס' סוכה ל"ה ד"ה מפני שמכשירה כו' ובציפורי הגר"א ז"ל ביו"ד סי' ש"א ס"ק נ' (ויבאר במק"ל ח"ה) או דמשמח"ל שניטתה פחות פחות מכבי"ה לחין מקבל הכשר פחות מכבי"ה לכ"ע כמ"ס החו' בפסחים ל"ג ד"ה לחימת (וע' במהרש"א ז"ל דחפי' מדרבנן כו') ובשער המלך פ"ז מהל' ברכות ה"ה ז"ל ואכמ"ל) :

אבל חין להביח ראייה מזה ל' בהרמב"ם הו"ל מלה עשירה מ"מ וע"כ דביו"ט ודבז וחלב הו"ל מלה עשירה כמ"ס . ומי רמונים איש מכשירין דלא הו"ל מז' משקין כלל . ואל"כ שפיר משמח"ל בפשיטות לפ"ד להך דהכניס יולאין י"ח מלה בהרומה כשניטתה במי פירוח חוץ מז' משקין וכמ"ס . דבלמה ליהא דהרי מ"מ ע"כ ז"ל דגס להרמב"ם ז"ל לא ילא י"ח כלל כשניטת במי פירוח לבד רק במי פירוח שם מיס דוקא וכמ"ס ח"ה והל"מ ז"ל שם דל"ה הרי ח"ס בח"ס ל"די חיונן כלל . וגם ח"ס לריבין שימור ל' הרמב"ם עלמו בפ"ה ה"ב הגו' . וע' במלחמות ה' פ"ב שם דמוק"ל ב"כ ע"י מיס דוקא ע"ש (ובגליון הירושלמי דפוס זיטאמיר פ"ב דפסחים ה"ד בליון וירושלים שם כ' ע"ד המ"א בס' הע"א ס"ק ה' שלא ראה ד' הלח"מ הג"ל ע"ש ובמח"כ ה' לו להביח בזה מד' הרמב"ם ז"ל הקודמין ש"כ באורח ע"ש) ואל"ה הרי המיס שבהן מכשירין ע"כ וע' ברמב"ם פט"ז מה' טומאה לובלין ה"ד של נהערכו במים כ"ס הרי הכל משקיה ומכשיר (וע"ש בהב"א הראב"ד ז"ל ואכמ"ל ובמק"ל יבאר ח"ה) :

ודארתאן עלה בד' הרמב"ם ז"ל בפ"ה ופ"ז מה' חו"מ הג"ל י"ל לבאר כחן בדרך אבז דשני השנות הראב"ד ז"ל

ז"ל שפרסיה וצפ"ו היה הגל נדפסו שלא במקומם שם להשגת הראב"ד ז"ל הנדפס ברפ"ה על מש"ס הרמב"ם דבמיני קטניות אין בהם משום חמץ וכ"ס הראב"ד דמ"מ טוקסה מיהא הוי כו' ע"ש אין שם מקומו רק על ה"ב צדין מי פירוה שכ' שם הרמב"ם ז"ל דמותר באכילה כו' וע"פ כ' הראב"ד ז"ל דאין הכל מודים בו' - דטוקסה מיהא הוי כו' (וכ"ה במ"מ שם) ונהכוון בזה לר' רש"י ז"ל דבד' ל"ו שם ד"ה אין לשון (והובל בהגהות מ"י) שם אוח (א') שכ' דמ"מ טוקסה מיהא הוי ועובר בלאו ע"ש ודלא כהחק יעקב בסו' הג"ג ס"ק ד' בזה ע"ש (דבאלמה במיני קטניות ליכא למ"ד בשום מקום בד' הראשונים ז"ל שיהי' בהם איסור משום חמץ טוקסה כולל) (אלא דהוי רק לטוסחא שלטו בהרמב"ם שם הגו' - אבל להגוסחא שדפוס ווינלייא והובל גם בכל צד ד"ג שם בהרמב"ם דאין מייבין פלוו כרה ע"ש לא היה מקום להשגת הראב"ד בזה כלל דהרי לגי' זו לא העתיק הרמב"ם רק ד' הש"ס דד' ל"ה דאין מייבין על חימומו כרה ויש לפרש ג"כ דס"ל כרש"י הגו' (וע"ש ל"ה הוד"ה ותי פירוה) ולמה ל' הראב"ד עליו בזה דאין הכל מודים לו כו' וע"י בשלטי הגבורים בסוגיא זו אוח ג' שם שכ' דגירסא זו דלח"ע כרה הוא טענה הדפוס ברמב"ם וכ"כ מד' הראב"ד ע"ש ונהכוון למ"ש (ויש ט"ס שם בש"ג שכ' דהמיימוני כ' דמי פירוה מממלין וז"ל דמי פירוה עם מים מממלין ע"ש):

ועוד נראה לי דבמש"ס צפ"ו ה"ה בהשגת הראב"ד ז"ל דלע"ג דהגי' בהוספה (דפסחים פ"ב ה"ב) דיולאין במלה מחובלה בין כו' הרי"ה שחבלה משנאפה עכ"ל וכ' ה"ה ז"ל שם ליישב הוסי' בפשיטות דאולי ס"ל באמה דיולאין במלה שגילושא בין ושמן ג"כ ודלא כר"ע ע"ש - ונראה דה"ה ז"ל מפרש דהראב"ד אסיפא דין ושמן קאי שכ' הרמב"ם דאין יולאין בהם וכר"ע וע"י הקשה הראב"ד מהוספה דיולאין במלה מחובלה כו' והריך בעלמו דלאחר שנאפה קאמר ההם - ול"ע דהלא בפשיטות הו"ל להראב"ד לומר דהוספה מיידי כשהבלה בשאר משקין כגון מי רמונים חוץ מהבד דקחשיב הרמב"ם שם יין ושמן וכו' ובלא"ה כבר נודע דאין דרך הראב"ד ליישב ד' הרמב"ם רק להשיג בכל מקום - ולכן ג"ל פשוט דהראב"ד ארישא דד' הרמב"ם ז"ל שם קאי שכ' דבשאר מי פירוה יולא יח וע"י השיג דאין לחלק כלל בזה בין יין ושמן לשאר מי פירוה דודאי בטלוהו הו"ל מלה עשירה (וחש"י עם מים וכמ"ש) דמ"ל להרמב"ם לחלק כלל בהכי והא דהגי' בהוספה יולאין במלה מחובלה כו' וע"כ דמיידי עכ"פ בשאר משקין ומוכרח לחלק לכאורה בין יין ושמן לשאר משקין כגון מי רמונים וכמ"ש - על זה כהב הראב"ד דבאמה אין רחיה מהוספה כלל דמיידי כשהבלה לאחר אפיה דוקא דכנה"ג ס"ל דלא שייך כלל מלה עשירה (דכן אריך לומר ג"כ לד' ה"ה הג"ל דלאחר אפיה ליכא משום מלה עשירה גם בין ושמן להראב"ד ז"ל וע"י צפרי חדש ס' הג"ה ס"ק ו') אבל קודם אפיה אף בשאר משקין אפשר דהו"ל מלה עשירה ג"כ ודלא כהרמב"ם ז"ל:

ויותר היה ג"ל דבאמה אין כאן מקום להשגה זו רק דמקומו הוא על מש"ס הרמב"ם ז"ל צפ"ה ה' ד' דמותר ליהן הצבלין כו' לחוד הבצק כו' וס"ל להראב"ד דגם בלילה הראשונה מחיר הרמב"ם ז"ל בהצבלין דס"ל דלא מקרי בהכי מלה עשירה כלל - וכ"ה בשו"ע ס' הג"ה ס"ק ו' (ומש"ס הרמב"ם וביוס ח' חסור ללוט אלף במים כו' לא קאי למעט שם רק בשמן ודבש ומלב דקסליק מיינייהו ולא הצבלין כלל וכ"כ מד' הכל זו והפר"ח שם דמפרש בהרמב"ם שם כן ודלא כהמ"א ס' הג"ה ס"ק י"ח בזה ע"ש ול"ע) ועל זה אריך להיות השגות הראב"ד הג"ל דלע"ג דהרי"ה בהוס' דיולאין במלה מחובלה כו' דהיינו בהצבלין [וכדמסי' בירושלמי פ"ב דפסחים ה"ד מי סברה מהובלה במשקין מהובלה באגוזים כו' ע"ש] הרי"ה כשהבלה משנאפה דוקא אבל קודם אפיה אף בהצבלין הו"ל מלה עשירה ודלא כהרמב"ם ווא"ש בפשיטות הגהות הראב"ד הג"ל וע"ש צפרי חדש שכ' ואני אומר לא כדברי זה כו' ע"ש ולמ"ש בענ"ה הנה גם ד' הראב"ד ז"ל עלמו הוא באמה כן דהוספה הג"ל כשהבלה במיני הצבלין קאמר וכמסקנה בירושלמי הג"ל (והיינו נמי דך דמחוח כ"ג דהיבלה בקלח כו' וע"ש בחוד"ה היבלה) רק דנעק"ל כשהיבלה משנאפה דוקא וכמ"ש:

ועכ"פ מדמחלק בירושלמי הגו' בין שהיבלה במשקין בין שהיבלה בהצבלין וכמ"ש וע"כ דהך דהיבלה בהצבלין מיידי דוקא בלאחר אפיה לד' הראב"ד הגו' וא"כ מוכרח לפ"ו מד' הירוש' הג"ל דבמשקין גם לאחר אפיה יש בה משום מלה עשירה דל"כ אין חילוק להראב"ד בין משקין להצבלין והרי בירושלמי הגו' דמי לה לא דבני לאוקמא ההם להך דרייחא דיולאין במלה מחובלה דבשהיבלה במשקין איירי ומקשי מינה למ"ד דלמי יולא י"ח בכזיה שיש בו משקין ודמי לה דמחובלה באגוזים מיידי דוקא וכמ"ל וכיון דלהראב"ד ע"כ דגם במחובלה בהצבלין לא משכח"ל רק בלאחר אפיה וכמ"ש א"כ ודאי דמוכח מההם דלאו במשקין גם לאחר אפיה נקרא מלה עשיר' דבזה לבד הוא דמחלקין בין משקין להצבלין וכמ"ש ובה מיושב שפיר מה שהמ' בשער המלך פ"ו מה' חו"מ ה"ה הג"ל על ד' הראב"ד ז"ל דלאחר אפיה אין בו משום מלה עשירה א"כ מאי פריך בפסחים ל"ח על ריקי נזיר דהיטוק ליה דהו"ל מלה עשירה והלא מנחה ריקין לא ה"י טוח' בהם שמן רק לאחר אפיה כמ"ש הרמב"ם ז"ל צפ"ו מה' משה"ק ע"ש ולמ"ש לק"מ על ד' הראב"ד ז"ל באמה שהרי ע"כ כשהיבלה במשקין מודה הראב"ד ז"ל דגם לאחר אפיה יש בה משום מלה עשירה וכמ"ש ורק בהצבלין בלאחר הוא דמחלק בהכי וכמ"ש (אך לד' ה"ה בד' הראב"ד הגו' ודאי דהקשה לרידי' מה"ש הג"ל וא"כ גם מזה יש להכריח דמקום השגה זו הוא רק צפ"ה הגו' וכמ"ש):

והגר"א ז"ל צביאוריו בס' הג"ה ס"ק כ"ט הביא רחיה מהירושלמי הג"ל דמותר ליהן הצבלין בעיסה קודם אפיה ואין בזה משום חיומו עכ"פ מדמוק"ל בירוש' כשהיבלה בהצבלין דוקא ולא במשקין דהו"ל מלה עשירה וחי' לאחר אפיה לא שייך משום מלה עשירה וכמ"ש בס' הג"ה ס"ק ד' וכ"כ הראב"ד צפ"ו מה' חו"מ דמשום מלה עשירה חסור עכ"ל - ור"ל דלא אסר הראב"ד ליהן הצבלין בעיסה קודם אפיה רק משום מלה עשירה וכמ"ש ואין זה רק בלילה ראשונה אבל משום חיומו מוכרח דלא מיישגין גם להראב"ד ז"ל בהצבלין ולפ"ו הקשה לן ד' הראב"ד בזה להדדי ממ"ש צפ"ב מה' משה"ק ה"ו ויבואר להלן א"ה - אמנם לעג"ד לא זכיתי להבין ד"ק בזה דמהירושלמי עלמו ודאי דאין רחיה כלל דאין בהצבלין משום חיומו לד' הראב"ד הג"ל דגם בהצבלין איכא משום מלה עשירה ג"כ קודם אפיה וה"ל דהירושלמי דמוק"ל כשהיבלה בהצבלין לא משכח"ל בלא"ה רק אחר אפיה באמה וכמ"ש הראב"ד ז"ל הגו' וא"כ עכ"פ י"ל דקודם אפיה איכא גם משום חיומו בהצבלין וכמ"ש הראב"ד צה' משה"ק הג"ל: ומ"ש הגר"א ז"ל לדבר ברור דלאחר אפיה גם במשקין אין בהם משום מלה עשירה הנה כבר כהבטו לד' הראב"ד הגו' מוכרח להיבך באמה מד' הירושלמי עלמו הו"ו דבהצבלין לא שרי משום מלה עשירה ג"כ אלא אחר אפיה והו"ו דבהצבלין לא שרי משום מלה עשירה איכא משום מלה עשירה וכמ"ש ומ"ש הראב"ד ז"ל דמותרת כן באמה גם אחר קאישה הש"ס ל"ח מה' דל"כ הו"ל דלא שריך למשע מקרא דשבעת ימים מלוא האכלו רק לריקין לבד דלא ה"י משחן בשמן רק אחר אפיה וכמ"ש (ומיניה בירושלמי פ"ב ה"ד הגו' גרסי' וההנין מלוח הודה איח לך למימר מלוח הודה שאין בהם משקין ע"ש - וא"כ י"ל דממתניהון קא פריך דהנן ההם דמלוח הודה ששעשן למכור יולאין בהם והלא מלוח הודה היה לוחה אח' הסולה בשמן קודם אפיה וכמ"ש ברמב"ם פ"ט מה' משה"ק הג"ל ע"ש ושפיר פריך בפשיטות דהו"ל מלה עשירה וא"כ אין מזה רחיה - והשעש"מ ז"ל דחא שם לפרש באמה הסוגיא דד' ל"ח הג"ל דג"כ שייך הקושי' מחלוח הודה הוא ע"ש ובמכ"ה העלים עניו מד' הירושלמי הג"ל דבהדיא לא פריך ההם הכי רק מן מלוח הודה לבד וכמ"ש ויש להאריך בזה ואכ"מ):

ומ"ש הגר"א ז"ל מד' הרמ"א ז"ל בס' ה"ב ס"ק ד' לעג"ד דהרמ"א ז"ל לא כהב שם רק דבמדינות אלו אין טההנין ללוט במי פירוה (משום חשש חיומו דהעצרות מים ומשום דמחשו גם לד' הסוברין דמי פירוה לבד עכ"ש הו"ל חמץ נוקשה וא"ל לשומרו כלל שממחר ביוהר להחמין כמ"ש רש"י ל"ז הגו' וע"י צבור וצ"י ס' ה"ב צוהשגות רפ"ה הגו' וצביא' הגר"א ז"ל שם ס"ק ו' ובפמ"ג באל"ה שם ס"ק ד' ואכ"מ) רק לאחר אפיהין בשעורן ממין שכ"ל - וא"כ

וא"כ הרי י"ל דלא החיר הרמ"א שם רק בכל ימות הפסח דלאחר חפיה ח"ן חיסור למטות המטות במי פירות דח"ן חיתוך לאחר חפיה חבל בלילה ראשונה ודאי אפשר דגם לאחר חפיה יש זה משום מלה עשירה על ידי המי פירות שמשח בהם חת המלה וא"ן ראיה כלל משם דלאחר חפיה לא שייך מלה עשירה גם במשקין כד' הגר"א ז"ל ואלו פס"ה שם בהגר"א ז"ל כמ"ס ב"ס הע"א ס"ק ב' דשם כ' הרמ"א ז"ל במלה שנאפה כחיקונה ונהפכה ונילושה בשמן דלונה נקראה מלה עשירה כו' ע"ש אך י"ל דרק להחמיר משם שם הרמ"א ז"ל לדי' הסובר כן והוא הרב המגיד ז"ל בפ"ו ה"ה הג"ל דמוק"ל להראב"ד ז"ל בין ושמן וחפיה קאמר דלאחר חפיה ח"ן בו משום מלה עשירה וכמ"ס ז"ל ח"ף דלענין לנחת בו י"ח מלה ודאי דלא קי"ל כד' ה"ה אליבא דהראב"ד הג"ל בזה (וע' בשער המלך הג"ל מ"ס בזה בשם שיטה כ"י לפסחים לר' יונה ז"ל דמוכח מדבריו שם להדיא דגם לאחר חפיה ח"כא משום מלה עשירה בשמן ע"ש וקל"ה היה י"ל דר' יונה ס"ל שלא כד' הרמב"ם בפ"ג מה' מעה"ק ה"ו ח"ל דגם קודם חפיה היה מחן שמן ברקיקין וע"ש בד' המשנה למלך שהובא בשע"מ שם ח"ל דע"כ לא ח"ש מ"ס הר' יונה דהיה נוסף בזה שמן הרבה כיון דשיקר השמן ע"כ"פ אחר חפיה היה ע"ש ולחמ"ל מ"מ חייב הרמ"א ז"ל לחומרה לענין שלא להטיל מלה כזו בערב הפסח דלולי יולאן ידי מוצתה בלילה וא"כ ע"כ"פ חסור לאוכלה בפ"ס וזה שלא כד' הרמ"א ז"ל דין זה דרק גבי חיסור חילנה מלה בפ"ס דחשש בזה להחמיר בלבד וכמ"ס וע' במהרי"ל ה"ה ש"ה ג' ובע"פ ס' הג"ה וכו"י ס' הס"ב ס"ק ח' :

אך

בעיקר ד' הגר"א ז"ל ה"ו מ"ס בשם הראב"ד ז"ל בפ"ו מהח"מ הג"ל דבבבלין קודם חפיה חסור משום מלה עשירה וכמ"ס ז"ע לכאורה דהרי לפי"ה ז"ל בד' הראב"ד הג"ל נראה דמפרש ליה לר' הראב"ד דבמהובל ע"י יין ושמן ח"י"י חו ע"י שחר משקין ע"כ"פ ומש"ל הולך המ"מ לאוקמי ההוספה כמ"ד דלא בעי לחם עני כלל - (ובחמ"ה ז"ע דח"ך אפשר דהך הג"ל דהוספה ס"ל דלא דרשינן עני וא"כ פ"כ ל"ל דר"ש עוני כריה"ג וכ"כ ה"ה שם בדיח' דהך הוספה ס"ל בחמ"ה דיואלין בנילושה בין ושמן ועוני דר"ש למעט מעשר שני כריה"ג בפסחים ל"ו והרי בחמ"ה שם בחוספה ב"ב ה"ל י' גרסי' יולאן במעשר שני בירושלים כו' ע"ש והיינו כר"ע שם וכדמוק"ל ההם נמי בסוגיא דד' ל"ו ה"ו ע"ש וא"כ ע"כ דר"ש עני למעט מלה עשירה - וע"כ דגם סיפא דהוספה דיואלין במלה מההובל כו' בדיח' שם נמי כר"ע ח"ה"ה ובהראב"ד ז"ל ולא כהמ"מ בזה ומש"ה שפיר הולך הראב"ד ז"ל לאוקמי בהיבולה משנאפה דוקא ז"ע על ה"ה ז"ל בזה) וא"כ משמע בחמ"ה דלהראב"ד לפירושו של המ"מ הג"ל ע"כ דמוק"ל להוספה בשבילה במשקין וכד"ס דירושלמי הג"ל ומ"ל להגר"א ז"ל דלהראב"ד בפ"ו מהח"מ הג"ל ס"ל דגם בבבלין מותר לחבל העיסה וא"ן בזה רק משום מלה עשירה בלבד דלפ"ו יסורו בחמ"ה ד' הראב"ד ז"ל אהדדי ומ"ס בזה מעה"ק הג"ל כמו שיהבאר ח"ה והלא בפשוטו י"ל דהדרבה להראב"ד עלמנו ה"ה הכרח לאוקמא ההוספה במשקין דוקא דבבבלין יש בו משום חיתוך ג"כ וכמ"ס ומש"ה שפיר הקשה הראב"ד בפשיטות מהך הוספה על הרמב"ם ש"ך דח"ן יולאן בנילושה בין ושמן משום לחם עני וכמ"ס (ח"ל דקשה בחמ"ה על המ"מ בזה דלכתי ה"ל לאוקמי בשאר משקין וכמ"ס) :

ה"ל לאוקמי להוספה בבבלין וכמ"ס ח"ל ע"כ דגם בבבלין ס"ל בחמ"ה דיש בו משום מלה עשירה וכמ"ס המג"א ח"ל דח"ך חכתי ה"ל לאוקמי בשאר משקין להרמב"ם וכמ"ס ז"ע) :
וקדרי דמספיקא היה נ"ל לומר דמ"ס בחמ"ה בבירורי הגר"א ז"ל הג"ל ז"ל בסו"ס הג"ל מותר במקו' חסור וכל"ל דלאחר חפיה לא שייך משום מלה עשירה וכמ"ס ב"ס הע"א ס"ק ב' (וכמ"ס להגיה כן בזה) וכ"כ הראב"ד בפ"ו מהח"מ דמשום מלה עשירה מותר כל"ל שם ור"ל דלאחר חפיה מוכח מד' הרמ"א הג"ל דח"ן בו משום מלה עשירה וגם הראב"ד הג"ל כחב כן דלאחר שנאפה ח"ן בו משום מלה עשירה (ולא קאי כלל על הבבלין רק על יין ושמן בחמ"ה לר' ה"ה הג"ל דמוק"ל לכה הוספה לאחר שנאפה וכמ"ס ח"כ ע"כ ל"ל דהיה דירושלמי דלא בעי לאוקמי במשקין דקודם שנאפה ח"י"י וחפיה שפיר מוק"ל בבבלין אלמא דח"ך קודם שנאפה ח"ן בבבלין משום חיתוך ודלא כמ"ס הראב"ד בפ"ו מה"ל מעה"ק הג"ל) וא"ש ד' הגר"א ז"ל בזה (רק דמ"ס דמשום מלה עשירה כו' לא משמע הכי וז"ע) :

אך

כל זה ח"ו ח"ל לפי"ה ז"ל בד' הראב"ד ה"ו ח"ל למ"ס בעו"ה להגיה בד' הראב"ד ז"ל בהשגה זו דח"ן מקומה בחמ"ה בפ"ו שם רק בפ"ה ה"ך הג"ל וכמ"ס ה"ה ח"ש בפשיטות ד' הגר"א ז"ל בלא הג"ה בזה דבחמ"ה שיקר ד' הראב"ד ז"ל על הבבלין לחוד קאי להדיא בפ"ה ה"ך הג"ל ושמ"ל דלא חסר ל"י רק משום מלה עשירה ולא משום חיתוך כלל וא"ש בפשיטות ד' הגר"א ז"ל הג"ל בזה :

אלא

דהשאה דלח"ן להכי דשיקר ד' הראב"ד בהשגה זו מקומה בחמ"ה למעלה בפ"ה ה"ך הג"ל ודלא כה"ה ז"ל - הנה גם בעיקר כוונת הראב"ד ז"ל בהשגה זו נ"ל לפרש בחמ"ה דלא כה"ה וכו"י ז"ל ב"ס תג"ה בזה דמשום מלה עשירה הוא דמוכרת הראב"ד ז"ל לאוקמי להוספה דמייירי לאחר חפיה דוקא וכמ"ס הב"י שם ע"ד הראב"ד ה"ו ש"ך דכשנאפה משנאפה מייירי כלומר דל"כ ה"ל מלה עשירה וח"ן יולאן בזה י"ח מלה ע"כ - (ומ"ס הב"י להוכיח מד' ה"ה ז"ל דמוק"ל לכה הוספה כריה"ג וכמ"ס דמ"מ ילפינן מיני' דבבלין ח"נס ממחוי"ן ע"כ ז"ע לכאורה דלה"ה ה"ו נראה דמוק"ל לכה הוספה כשחבלה בין ושמן וכמ"ס רק דמהך בריית' דמנחות ל"ב ה"ו דמיייתי הטור ז"ל ב"ס הג"ה שם דה"ה החס בדיח' היבולה בקל"ה כו' מלה היא כו' ודאי יש להוכיח דח"ן בבבלין משום חיתוך כלל ח"ל דהה"ה ודאי י"ל דלאחר חפיה מייירי וכמ"ס הראב"ד יוצא"ר ח"ה) והשאה לפירושו ז"ל קשיא בחמ"ה ד' הראב"ד ז"ל אהדדי דבפ"ו מה' מעה"ק ה"י על מש"ס הרמב"ם ז"ל בהיבול היריב בקני"ן כו' חו בכל מיני הבבלין כשרה מלה היא כו' ע"ש והוא מהך ברייתא דמנחות הג"ל דמוק"ל הרמב"ם במנחה דבאה ג"כ מלה וכתב הראב"ד ז"ל שם ז"ל ח"ל ל"ל דבמלה האפירה שגיה כו' חבל ל"ש בבבלין חסור משום חיתוך ע"כ - והנה לפירושו הג"ל בפ"ו מה' ח"מ הג"ל דרק משום מלה עשירה קא חסר לה הראב"ד ז"ל שם ח"כ ד' הראב"ד ז"ל סה"י אהדדי בזה מהי"ך להי"ך בחמ"ה דשם ב"ה מעה"ק דח"י"י בכניס דור"ן הן לא החיר ל"ש בבבלין משום דמחמ"ן וכן ב"ה ח"מ לא קאמר הבבלין רק בל"ה ח' דפסח משום מלה עשירה לבד ומשמע דמשום חיתוך לא חיישינן כלל ח"ף במלה המסורה לכל ח"דס :

וכבר

הקשה הלח"מ ז"ל שם על מה שלא השיג הראב"ד כאן בפ"ה מה"ל ח"מ ה"ך רק על מש"ס הרמב"ם דמותר ל"ש העיסה בשמן ודב"ש וחלב (ומש"ס ברמב"ם דמותר ל"ש במ"ס פס"ה ז"ל בין וכמ"ס ל"ו וכו"ה במ"מ שם - חו דל"ל במ"ס ויין (ביח"ד) דבחמ"ה גם במ"ס ויין וחד מותר ל"ש להרמב"ם ח"ן ממחר"ן להחמ"ן יותר מהמ"ס לבדן כמ"ס המ"מ שם) והשיג עליו הראב"ד שם דמה שמ"ס הרמב"ם בזה ע"ד ר"ע שאמר שאלה לר"א ור"י (ז"ל לשתי גר"א כו') עיסה בין כו' לא נאמר ח"ל דור"ן כו' חבל כל ח"דס לא כו' ע"ש (וע' בירושלמי פ"ב ה"ך דגבי פושטין ח"ף ט"ן חסור ל"ש משום שלא לח"ך בין מלה לנמה לפי שכל המצות מסור לנשים ע"ש - ז"ע דח"כ גבי יין ושמן במלה להראב"ד ג"כ נ"מח הכי ואל"ו דבין ושמן דקיל טפי לא גזרינן

רק בנשים לבד משא"כ בפועל דמחיר . וע"ש בל"מ מ"ט ג"כ ע"ד
 הראב"ד בזה והכמ"ל ומשמע ללא השיג עליו רק על יין ושמן
 לבד ולא על הבלין ואף אם נאמר דמ"ש להחזיר לכל אדם לא .
 קאי גם על הבלין מ"מ הרי החרטום לאריות וא"כ עכ"פ היה
 לו להחזיר בהבלין גבי מנחה דכהניס אריות הן עכ"ד הלח"מ
 שם . (והכ"מ צפ"ב ממע"ק שם כ' ע"ד הראב"ד הנו' דאע"פ
 שגילגש בהבלין אפשר לשמרה מחימוץ כמ"ש בפועל עכ"ד וע"ע
 דא"כ עכ"פ הקשה ח"ך החרטום הרמב"ם בהבלין גבי מנה דמסור
 לנשים דמ"ט בלחמא אסור במנה בפועל כדא' שם ל"ז ע"ש
 ועכ"פ על הראב"ד ז"ל ודחי הקשה טובא דה"ל להשיג ביוהר
 גבי הבלין במנה דמסור לכ"ל וכמ"ש הל"מ הג"ל) :

הוא דהוה קשיא ל' . דלחמא דלחמ"ב החס דכתיב שאלם יולא צו
 י"ח לריך שלא יהא צו משקין ומשמע דמשום לחם עוני הוא
 כדמיידי ליה לריב"ל גם ב"ש דלין שם ל"ז דיימא קמא ט' בסוגיא
 דלחם עוני ע"ש ואחא פריך שפיר החס מצרייהא דיולאין במנה
 מהובלה למאי דקס"ד דמיידי ע"י משקין דלפילו חימא דלאחר
 חפיה מיידי ע"כ ס"ל הירושלמי דמשקין גם לאחר חפיה לית ביה
 משום מנה עשירה וכמ"ל ומש"ה הולך לאוקמי בהבלין דוקא
 דבהבלין הוא דלאחר חפיה לית ב' משום מנה עשירה כמ"ש :

ובעיקר

הדיון חס נהן עלי' משקין אחר חפיה חס יש ביה
 משום מנה עשירה כבר נהבנו דנראה דיש ביה ספק
 להלכה דלד' הראב"ד הג"ל ודחי נראה דדוקא בהבלין חין בנמשום
 מנה עשירה משנחפה אבל במשקין ודחי דגם אחר חפיה יש ביה משו'
 מנה עשירה וכמ"ל להכריח כן מהירושלמי הנו' : ומדברי הרוס' שם
 מ"א ד"ה אבל לא במבואל ש"ל וז"ל ור"י מפרש בו' ומיידי דכי
 היכי דסבר ר' יוסי דביבול מפיק ליה מתורת חפיה לטויה
 מנה עשירה כאלו לא נחפה בו' עכ"ל . חין להביא רחיה לכאורה
 דשייך מנה עשירה גם לאחר חפיה וכד' הראב"ד הנו' דודחי
 י"ל דביבול גרע טפי וביבול ודחי דגם לאחר חפיה שייך דין מנה
 עשירה משום דביבול מבטל את החפיה לגמרי ואינו דלד' רש"י
 ז"ל דממעטין מבטל משום דלא מקרי לחם חלף האשוי בהגור
 ע"כ ז"ל דס"ל לר' יוסי דביבול שלחתי האשוי מבטל את החפיה
 וכאלו לא נחפה מהחלה כלל . ה"ל נד' הרוס' דשייך פסולא דמבואל
 בבליחו עבה חיינה חלף משום מנה עשירה לבד ואף שישנו רק
 במים מ"מ ע"י ביבול לבד מקרי מנה עשירה לחין לחם עני חלף
 האשוי בהגור (דאלו משום לחם לבד ס"ל להרוס' דלא מצינו למעטין
 מבטל בבליחו עבה משום דכיון שרגילין לאפותו בהגור לחם
 מקרי כמ"ל ל"ז ד"ה לחם ע"ש) וה"ל י"ל דחף שפסולא מהחלה
 ס"ל לר' יוסי דביבול מבטל החפיה שלפניו ומקרי מנה עשירה
 כאלו לא נחפה כלל משא"כ בלא בטלו אחר החפיה רק שנתפדר
 ויגוש ביין ושמן שפיר י"ל דלאחר שסבר נחפה שוב חין היין
 ובמן מבטל מתורת לחם עני כלל :

וב"ב צפרי חדש סוף ס' הג"ה הנו' דלחמא דהביא שם ד'
 הראב"ד הג"ל דלחם היבילה אחר חפיה חין דבבליה חפיה
 היתה עניה חף חס היבילה חמ"כ לחם עוני קריין ביה (ויחזו
 מהלק בזה בין הבלין למשקין חף דע"כ ז"ל כן באמת לר'
 הראב"ד הג"ל דלא כ' לחלק בזה בין קודם חפיה ולאחריו רק
 בהבלין לבד וכמ"ל להכריח מד' הירושלמי הג"ל . ואף לח"מ
 הראב"ד מדיון חימוץ קא חתי עלה בהבלין מ"מ ממילא ישי"ל
 מדבריו ז"ל לית ביה משום מנה עשירה ג"כ בהבלין אחר
 חפיה מדקריין בהוס' יולאין בו' ומינה דמשקין גם לאחר חפיה
 ע"כ יש צו משום מנה עשירה וכדומה מד' הירושלמי הג"ל
 וכמ"ל והפרי"ח שם לא ביאר ככל האורך בזה באמת ולא יאל
 י"ח בזה במח"כ וע"ש) וכ' שם חמ"כ דכן מוכח מד' הרוס'
 בסו"פ כל שעה דד"ה אבל לא במבואל הג"ל וכדלקמן בהג"ה
 ס' הע"א ס"ק ב' עכ"ל הפרי"ח שם והנה גם הוא ז"ל כ' להוכיח
 מד' החו' הג"ל להיפך באמת דלאחר חפיה שוב חין צו משום
 מנה עשירה ואף דבאמת לכאורה מבואר בד' הרוס' הג"ל בפשיטות
 להיפך דגם לאחר חפיה שייך דביבול דין מנה עשירה וכמ"ל
 ע"כ ז"ל דמדייק ג"כ מד' הרוס' הג"ל דרק דביבול לבד ס"ל
 דמבטל החפיה לגמרי דה"ל קללו לא נחפה כלל משא"כ ע"י
 משקין בלא ביבול כלל וכמ"ל (ואולי מדדייק כן מד' הרוס' הג"ל
 מדליף החס מהך דר' יוסי במנה לגבי פסח ששגו אחר
 שלחו דביבול עקר מיני' שם ליידי ותמ"ש הרוס' וע"כ דס"ל
 דלאחר חפיה באמת חין צו עוד משום מנה עשירה רק דביבול
 גרע טפי משום דמבטל החפיה לגמרי ואסיר ילפיין דה"ל בפסח
 כה"צ דביבול מבטל הל"ל וכמ"ש חמ"כ וא"כ מלבד חין רחיה
 מד' הרוס' דביבול נתן ביה מי פירות בלא ביבול אחר חפיה
 אלא דלדרכה לכא' יש רחי' מד' הרוס' הג"ל להיפך דמ"ש
 בלא ביבול אחר חפיה ע"כ לחין צו משום מנה עשירה רק
 דביבול גרע דל"ל חין רחיה לפסח וכמ"ש וי"ל) ובכאורה הג"ה
 ז"ל כ' הע"א ס"ק י"ד חין ג"כ ע"כ הרי"א ז"ל הג"ל שם
 מד'

ולכן י"ל פשוט דמ"ש בעו"ה דהשנה זו דבפ"ו ה"ה באמת
 מקומה כחן בפ"ה ה"ך . ח"כ י"ל בפשיטות דבאמת עיקר
 השנה הראב"ד ז"ל בזה לאו משום חיבור מנה עשירה כלל וכמ"ש
 ה"ה והב"י הג"ל רק דבאמת הראב"ד ז"ל לשיטתו בזה צפ"ב
 במע"ק הג"ל דס"ל דבהבלין אסור משום חמין באמת ואף במקום
 שהורה פועל דמ"ס דכהניס אריות ואף באיסור לאו גרידא כגון
 מנחה כל עין באיסור חמין בפסח דנאסר לגוש בפועל משום
 דמסור לכ"כ וגם חיבור כרה הוא (וגם בסוגיא דר' ל"ז דפריך
 חפיה מנה חלף לין בפועל דמ"ש ממנחה בו' לכאורה הי'
 י"ל דחליי רק לאיסור כרה השבו ולאיסור לאו לא השבו כדחיהא
 ביבמות ק"ט . ובכאורה הא דפריך החס נמי ממנחה העומר
 דלוקהין בו' מלבד דההס פריך מנחה ממנחה גופא אבל בלא"ה
 בזה החס דבמנחה העומר יש ביה ג"כ איסור כרה . דבפסח חלף
 בזה (והלכותיה היה צמוד שערין קודם נתינה השמן) . ח"כ
 במנחה ה"י י"ל דלא השבו כ"כ לאיסור לאו גרידא וחולי הסוגיא
 חולא חליבא דרבה ביבמות שם דא' כל בדאורייהא ל"ש בו' וע"ש
 ברה"י ובהוס' מנחה כ"ד ד"ה חין מחמיצין ובט"ה טובי' מה"ק
 חל"מ ס' כ"א וחכמ"ל) ולכן השיג הראב"ד ז"ל באמת גם ביה חו"מ
 הנו' על מ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ה ה"ך הנו' דמוהי ליהן ההבלין בו'
 נהון הבלין וע"כ כ' הראב"ד הנו' דאע"פ דהגיה בהוס' דיולאין
 במנה מהובלה בו' והיינו כשהיבילה בהבלין וכדמוק"ל בירושלמי
 וח"כ ע"כ מוכח ליה ביה משום חימוץ שדחי ה"ה חפיה שהיבילה
 משנחפה דוקא אבל קודם חפיה ודחי דגם בכל ימי הפסח חין
 ליהן ביה הבלין משום חמין . וח"ש דבאמת כל עיקרו דר' הראב"ד ז"ל
 הנו' לא בא להשיג בהבלין רק משום חימוץ וכמ"ש ביה מע"ק הג"ל
 ג"כ ומ"ש בפ"ה מה' חו"מ הג"ל דבאריות מיהא שריין לא קאי רק
 חין ובמן וכמ"ל אבל בהבלין קאסר הראב"ד לגמרי חף ברייות
 ולא נשום מנה עשירה כלל רק משום חימוץ וכמ"ש והשנה זו דבפ"ו
 פריך ליהוה שם בפ"ה קודם ההשנה דיון ושמן הג"ל וכמ"ש וח"כ הג"ל
 בפשיטות בזה (וכן נראה מד' הפרי"ח צ"כ ה"ה ס"ק ו' הג"ל דמפרש
 ד' הראב"ד ז"ל משום חימוץ רק שלא כ' שם דלריך להגיה ולהעמיד
 אה ד' הראב"ד שפ"ו ע"ד הרמב"ם שפ"ה הנו' דבפ"ו לא מיידי
 הרמב"ם רק מדיון מנה עשירה וחין שם מקום להשנה זו וכמ"ש :
 וכל"מ כ' חמד משה ס' ה"ס בק"ר דהשנה זו ז"ל בפ"ה הנו') :

ואמנם בעיקר הדבר הא דמוק"ל הראב"ד ז"ל להוספהא
 כשהיבילה משנחפה דוקא דלכאורה ז"ע למ"ש הפרי"ח
 כ' ה"כ לכרס ד' הירושלמי הג"ל בזה דפריך מהך צרייהא
 דיולאין בנהובלה וקס"ד דבמהובלה במשקין קאמר דשייך הפרייהא
 קאי אהא דממעט לגיל מניה החס נוקדא ודמנחה את המנחה
 דבעיין דוקא מנה שרייה' שימור מחמין ובכאורה במשקין בלא
 שום מים הרי חיינה צרייה שימור שאינה באה לידי חימוץ כלל ע"ש
 בפרי"ח . והרי טעם זה ודחי דחינו שייך כלל בעיסה שניטשה במים
 ואח"כ נתן ביה מי פירות לאחר חפיה דע"כ הרי היה צרייה שימור
 קודם חפיה וח"כ למה הולך הירושלמי לאוקמי כשהיבילה בהבלין
 דוקא דע"כ לא חיידי נמי רק לאחר חפיה לר' הראב"ד הג"ל והרי
 בפשטות היה לו הירושלמי לאוקמי כדקס"ד כשהיבילה במשקין
 ורק דכשתנו ביה המשקין לאחר חפיה בלבד דהשנה הרי היה
 עישה זו צרייה שימור קודם חפיה עכ"פ וכמ"ש :

וע"כ ז"ל דלחמ"ב ז"ל עיקר קושיה הירושלמי הוא למאי
 דס"ד דמיידי כשהיבילה במשקין דרק משום מנה עשירה

מד' הוסיף ד' כ"ש הג"ל. ולא ביאר שם אם ד' הוסיף סוהרין לר' הרמ"א ז"ל הג"ל כמו שגורלה בפשוטו או שהוא סייעלה בחמה וכמ"ס: (וע' בר' יונה ז"ל בפ' כ"מ שהביא ג"כ בשם רבני לרפ"ה ז"ל אהא דא' ההם חליבא דר' יוסי דס"ל דבעינן טעם מזה כו'. דמפרשי דבעינן טעם מזה עניה ובמבטל הו"ל מזה עשירה ע"ש וע' מש"ל בשם ר' יונה ז"ל בכ"י לפסמי):

ואמנם בעיקר ד' החוס' ור"ל הג"ל דמפרשי טעמא דר' יוסי במנה מבוטלה דפסולה משום מזה עשירה לכאור' ז"ע מהמכילהא פ' בא סוף פ"י דממעט ר' יוסי גופי' ההם מלחם עוני למעשר שני שאינו נאכל אלא בשמחה ע"ש. והיינו כריה"צ בסוגיא דין הגז' והרי בסוגיא דין דר' ל"ו ודף ל"ח מוכרח דמאן דריש מלחם עוני למעט מעשר שני לא ס"ל כלל הך דרשא לתלם עני ולירידי' יולאין בחמה גם במנה עשירה ע"ש בסוגיא מזה עשירה לר' ואל"כ מר"ל לר' יוסי גופי' למעט מבוטל משום דהו"ל מזה עשירה לר' החוס' הג"ל. כיון דנפק"ל מקרא דלחם עוני למעט מע"ש ולא ס"ל הך דרשא לתלם עני כלל וכמ"ס: (אך בחמה ג"ל דטס"ה במכילהא שם ובמקום ר' יוסי ז"ל ר' יוסי הגלילי וכו' בחמה בליקוט שם רמז ר"ה ע"ש והיינו ריה"צ דבסוגיא דין הגז' חבל ר' יוסי שהמא דהוא ר"י בן מלחא ודאי י"ל דכר"ע ס"ל דדר' ש לתלם עני וא"ש ד' החוס' הג"ל. ובמכילהא הגדפם עם הגהות חיפה לך נדפס שם על ד' חכמים דממעטי ההם מלחם עוני לעיסה שנילושה ביין ושמן כו' והיינו כר"ע הגז' וכו' בזידו שם דל"ל ר' יוסי אומר במקום וחק"א ע"ש ולפ"ו הוה א"ש בפשיטות דר' יוסי לשיטתו בחמה דממעט מבוטל ג"כ בחמה מזה עשירה לר' החוס' הג"ל ולפ"ו היה מוכרח ג"כ בחמה דבמקום ר' יוסי דההם דממעט מהך קרא מעשר שני וכמש"ל ע"כ דל"ל ריה"צ וכמ"ס. דאל"כ קשיין ד' ר' יוסי אהדדי. חולס ד' ההג"ה הג"ל המוה בחמה דהך דהכ"א הג"ל על ד' ר' ישמעאל קאי ההוה א"כ טפי היה לו להג"ה שם ר"ע אומר דהוא בר פלוגתא דר' ישמעאל בכ"מ וגם הוא בר פלוגתא דריה"צ בסוגיא הג"ל ומדוע בחר להג"ה שם ר' יוסי במקום וחק"א. וגם עכ"פ היה לו להג"ה גם אח"כ במקום ר' יוסי דל"ל ריה"צ דל"ל הקאי דר' יוסי אהדדי לפי הגהות הג"ל ובלה"ה נ"י הכריח לו להג"ה במקום וחק"א ר' יוסי ולק"ל דהג"ה זו נדפס שם בטעות בחמה ועל דר' יוסי הג"ל צריך להגיה שם. דל"ל ר' יוסי הגלילי וכמש"ל וא"ש):

וע"פ ד' המכילהא הג"ל דגרסי' נמי ההם אחר ד' חכמים הג"ל דר' אליעזר א' דיואל במנה שנילושה ביין ושמן ובמעשר שני ג"כ ומה ה"ל לחם עוני דמה דרבו של עני אשחו לשה כו' ע"ש. י' ליישב בפשיטות בזה ד' המניד משנה הג"ל דפשיין י"ל דהחוס' הג"ל דהני דיואלין במנה מהובלת ס"ל דלא בעינן לחם עני כלל. ואפ"ה ס"ל נמי לתנא דההוספתא הג"ל דיואלין במעשר שני ובנוט"ל אש"כ דהוא דלא כר"ע ודלא כריה"צ הג"ל. משום דיל' דבר' אליעזר דבמכילהא הג"ל ס"ל בהא לתלם עני אחיה לדרשא אחריני לגמרי ולר"א בחמה יולאין בין במעשר שני ובין במנה עשירה וכמ"ס: (והא דמוק"ל בסוגיא דר' ל"ו להך דר"ע דא' שבה אלל ר' אליעזר כו' ונשהי ביין כו' דמיייר במול המועד דוקא. צריך לומר דרק משום ר"י ור"ע עלמו הוא דהולך לאוקמי הכי חבל חליבא דר' אליעזר שם הרי גם בלילה הראשונה לא בעי לחם עני כלל כדאר"א עלמו במכילהא הג"ל וכמ"ס):

אל"א דל"ע לכאורה לפ"ו בהך סוגיא דר' ל"ח הגז' דפריך הש"ס עלה דממעט מזה הודה מקרא דושמחה או מקרא דבעיה מיהם הג"ל דהיפוק ל"י מלחם עוני כו' ומשי' ס"ל כר"ע כו' ופריך הו דל"כ אחיה היפ"ול דהו"ל מזה עשיר' כו' ולמ"ס דאיכא הגז' בעלמא דלא ס"ל כריה"צ ולא כר"ע נמי והוא ר"א במכילהא הג"ל דלא בעי לא לתלם עוני ולא לתלם עני וכדא' להדיא שם דיואל במנה שנילושה בשמן ובמעשר שני והיינו נמי הגז' דההוספתא הג"ל להנימי שב' למעלה ח"כ הו"ל דהך הגז' דמנוט' לחמי הודה מקראי הג"ל נמי ר"א היא דלא ס"ל כריה"צ ולכ"כ כר"ע נמי וכמ"ס. ועוד דהרי הך מרא דשמעיה דמלוה הודה בחמה ר"א הוא כדהניח ההם אר"א שאלתי אה ר"א כו' וכשהר"י פני ר"א אחר ל' ה"ה הדברים שגלתי' ע"ש

(אך גליק דטס"ה שם לפני ר"א. לל"ק דבנימוחא קאמר. איך נמה ח"ל ר"א מהחלה לא שמעתי ואמר שהלזה לו משום ר"י השיב שהוא ר"א מ"ס אלא ז"ל שם כמ"ס בחוספתא חלה פ"א הך וכשהר"י פני ר"א כן עזרי' ח"ל בו' וז"ל גם בסוגיא הקז'. אך גם בחוספתא שם נ"ל דיש ט"ס בזה מק"ס דמ"ס ע"ש לו דפטורות ור"א השיב לו לחלק בזה בין עשאן לעמנו או למטר ע"ש. וע"כ דההם נמי הוא מטעמא דמפרש הכא דכל לשוק אימלוכי איתליך כו' והו"ל עריסותיכם וכ"ה בירושלמי שם ובר"ש פ"א מ"ו ע"ש. והשתא קיל דר"א דההם אדר"א דהכא ללישנא בחרת דבנתי' השיב לו ר"א בזה ונראה דלא שמיט ליה ולא ס"ל לר"א הך טעמא כלל ואף למ"ס דבנתי' ז"ל גם כאן ר"א ב"ע מ"מ ז"ע דלמה כאן השיב לו ר"א דלא שמיט ל' דין זה ולא קבלו מרבו. (וכדרכו של ר"א לקשיב כן כדא' בסוכה ל"ח ע"ש) ושם השיב לו לחלק בפשיטות בזה כדרי' דהכא וע"כ דמחד טעמא נינהו וכמ"ס. ועוד דקשיא דר' יהושע דהכא אדר"י דההם ג"כ בזה דפטור ההם בכל גוונא וע"כ דלא ס"ל ההם טעם זה כלל. וע"כ ר"ל דבנתי' טס"ה שם בחוספתא וז"ל כבסוגיא דהכא אר"א שאלתי אחר' אליעזר כו' ח"ל לא שמעתי (וכדרכו להשיב כן דכ"מ וכמ"ס כאן) וכשהלתי אחר' יהושע ח"ל עשאן לעמנו כו' (והשתא ר"י נמי לעשמי' בזה וא"ש):

וברך אגב ג"ל דמהמכילהא הג"ל י' לסחור דעה קלה מהראשונים ז"ל שהוצא במרדכי סופ"ק דפסחים ובטור ס' תנ"ח דס"ל דאין יולאין במנה מזה רק כשנאפה אחר חלוה בטה"פ משום דגם עשית המנה ס"ל דאיחיקא לפסח וע"ש כב"י. והראשונים ז"ל דמו זה מהך דחלות הודה דעשאן למטר כו' דע"כ ז"ל דכשנאפו ב"צ דאין דמכילהא הודה ב"ע מפני חמץ כו' ע"ש במרדכי ובהגהות מיי' פ"ו חוה ו' (ובחמה ה"י אפשר לדמות קלה מהך דחלות הודה דיל' דל"מ למנוה של פסח שני דלכאורה גם בפסח שני הנאכל על מנוה כו' אינו יולא בחלות הודה כדנפק"ל מישטא בפסח ראשון מקרא דושמחה אח המנוה שם ל"ח (אפ"ר משכח"ל בפשיטות כשהביא הודה ב"ד חייר אחר חלוה היום ג"כ) דלמנוה שעל גופו הוקש פסח שני לראשון וכדנפק"ל שם ז"ה מקרא דעל מנוה ומרוים ע"ש. וא"כ י' ליפסול לכאורה גם בחמה של פסח שני כל המנוה שפסולין בפסח הראשון ובגז' מזה עשירה ושאינו נאכל בכל מושבות ואיך (אך למאן דפסיל חלות הודה ההם מטעמא דחיוו נאכל לשבעה ז"ע אם שייך ליפסול מהיקשא דעל מנוה כו' הג"ל גם בפסח שני במנה שאינה ראויה לשבעה כיון דלא שייך דבר זה כלל בפסח שני שאינו טהב אלא בליל ט"ו אייר או דילמא כיון דפסיל בפסח ראשון מטעם דאין ראוי לו י' ליפסול מהיקשא גם בפסח שני מה"ט אש"כ דלא שייך ההם כלל וז"ע אם י' מקום לומר בזה דחליא בפלוגתא דדון מיהה ומיניה דבעל דוכחא ואמ"ס):

אך לעג"ד י' לחמה ע"ד הראשונים ז"ל הג"ל בזה מהא דגרסי' במכילהא הג"ל שם ומיין שלא יולא לתלם הפנים ולא בחלות הודה כו' ח"ל בכל מושבותיכם כו' ע"ש. והנה במאי דפליגי המכילהא והש"ס דין דר' ל"ח הג"ל במישטא דחלות הודה הג"ל י' ביאר במק"א ח"ה אך מהא דליריבין למעוטי במכילהא הגז' לתלם הפנים ג"כ מהך קרא דמושבותיכם וחיטוק ל' דהרי בלח"ה לא משכח"ל לתלם הפנים הנאכלין בליל פסח רק כשנאפה השפה מימי מקודם כדהנן במנוט' ק' ומייהי לה בפסחים מ"ה דאין נאכלות פתוה מתשע'. ואם איהא דלעולם אין יולא י"ח מזה רק כשנאפה בערב הפסח אחר חלוה דוקא ח"כ בלח"ה לא משכח"ל שילא י"ח מנה בלחם הפנים כלל וז"ל למעוטי גם ללח"ה מקרא דמושבותיכם הגז' ומוכרח לכאורה מזה כד' הראשונים ז"ל החולקים בזה וס"ל דלא איחיקא עשית המנה לפסח מה"ט עכ"פ כלל וז"ש):

ומ"ש להגיה במכילהא הג"ל ריה"צ במקום ר"י יוסי כי היכי דלא הקשי דברי ר' יוסי אהדדי מההיא דמבוטל דס"ל לר' יוסי דהו"ל מנה עשירה לפי החוס' הג"ל וכמ"ס הנה בחמה בחוספתא פ"ב ה"א גרסי' רבי אומר כו' חבל לא במבוטל כו' במקום ר' יוסי ע"ש. ולפ"ו ח"ל להגיה במכילהא הג"ל: אמנם ודאי דטס"ה בחוספתא הגז' וז"ל ר' יוסי במקום רבי כש"ס דין דר' יוסי הוא בר פלוגת' דר"מ בכ"מ ועוד דבסוגיא זו דר' מיל מוכרח ג"כ דל"א לגרום רבי כלל דל"כ הקשי דדיה אידרי' למאי דמוק"ל

דמוקל ר"ב שם לרבנן דרבי דנפקל שאר משקין מקו' ומוקל לקרא דבשל מבושל לנאלו ואח"כ בישלו דבר' יוסי ס"ל דאין יולאין במלה מבושלה ג"כ (וע"ש בחוד"ה חר"ב) וא"כ מוכרח דרבי דמסיק ליה ההם לקרא דבשל מבושל לשאר משקין ול"ק ולביטלו מבע"י ע"ש דר"ב לא ס"ל כלל בר' יוסי בהך דמלה מבושלה דליח ליה קרא. להכי כלל דהביטול מבעל האפיה והגליה ע"ש. ועב"פ דה"י דא"כ לגרום בהך פלוגתא דמלה מבושלה רבי כלל דאין שייך לאוקמי רבנן דרבי כרבי אלף טס"ה בלא ספק בההוספה הג"ל וז"ל ג"כ ר' יוסי כבש"ס דילן ורק בהמכילה ל"ל ריה"ג וכמ"ש בעו"ה :

וברין שאר משקין מוח מיו"ש ודבש והלב שכ' הרמב"ם ז"ל דאין בהם משום מלה עשירה כלל. וכבר תמה בזה הפרי חדש ז"ל בס' הס"ב הג"ל מד' הירושלמי הג"ל. דהוארך לאוקמי להך בריהא דיולאין במלה מהובלה במהובל בחנוזים דוקא ולא לוקמה בפשיטות כשהיבולה בשאר משקין מוח מד' משקין הג"ל והא דרבי"ל דאין יולאין בכוח שיש בו משקין ע"כ דק בד' משקין הג"ל מייירי לד' הרמב"ם הג"ל ומהוך קושא זו דמה שם לד' הרמב"ם ז"ל בזה ע"ש. ולולי דמסתפינא הייתי אומר דמאחר שיש עוד סהירה בלחמ' בד' הרמב"ם ז"ל עלמו בדין זה וכמ"ש בה"מ ברפ"ה שם בזה דמ"ש הרמב"ם בהך הג"ל דביום ראשון אסור ללוש אלא במים בלבד משום להג' עוני כו' משמע דבכל מי פירות מוח ממים מקרי לירידיה מלה עשירה ואף מוח מד' משקין הג"ל דזקק ליישב דבפ"ה רק לכהמלה קאמר ובפ"ו מייירי בדיעבד ע"ש (וגם בכ"מ שם בעתיק ד' הרמב"ם הג' במים ושמן וע"ס"ה וז"ל ב"ן ושמן. או לז"ל במים ויין ושמן וכמ"ש) :

(וי"ש) לעשות קלח סמוכין בזה לד' הכ"מ הג"ל במ"ש ליישב ד' הרמב"ם הג'ו'. דבאמת בירושלמי אהא דרבי"ל הג"ל דכוח שיואל בו י"ח לר"ך שלא יהא בו משקין גרסי' ר"י"א למאה איהאמרח (ומאי דגרסי' נמי ההם רבי א' למאי' כו' ג"ל דטס"ה דאמוראי איירי ההם ועוד דלג' החוספתא הג"ל ולפי' החוס' הג"ל גבי מבושל הקאי דרבי ארדבי בזה ואולי ל"ל רב א' ול"ע ריב"פ א' לעיכוב ע"ש וא"כ חלוי י"ל דהרמב"ם הכריע בזה בד' משקין הג"ל כמ"ד לעיכוב ג"כ ובשאר מי פירות כמ"ד למאה לבד ול"ע והי' י"ל בזה קושיא הפרי"ח מהירושלמי הג"ל ד"ל דודאי מ"ד ההם לעיכוב איהאמרה ס"ל דבכל מי פירות ג"כ הוא לעיכוב ומש"ה לא מצינן לאוקמי לירידי' להא דהאי יולאין' במלה מהובלה רק בהבלין לבד רק דהרמב"ם ז"ל הכריע בשאר כל המשקין כמ"ד ההם למאה לבד וז"ל) :

ישוב הביא הכ"מ שם טוסחא ישנה בהרמב"ם דלא ממלק כלל בלחמ' בין ד' משקין הג"ל לשאר כל המשקין אלא דבבוליה הו"ל מלה עשירה ג"כ ע"ש: ובכ"י ס' הס"ב כ' ג"כ ליישב ד' הרמב"ם בזה בדומק (ומש"ש הכ"י בשם ה"ה הג'ו' שראה מ"ש שאינו יולא בנילוש בשקן ויין לבד אלא עם מים כו' טס"ה וז"ל שאינו יולא בנילוש בני פילתא לבד אלא כו' וכמ"ש בד' ה"ה הג"ל ודלא כהר"מ אוח א' שם שדקק בזה וע' בפרי"ח שם ס"ק א' : ובפ"ו קהלה יעקב כהן ד' ל"ב דמ"ש ה"ה דמייירי בני פירות עם מים דמוק הוא לפרש קן בד' הרמב"ם שאין דרכו לפסוח בדבר כזה ע"ש) ומהוך דזקק כל הקטיות הג"ל ומסתירה דרבי עלמו בזה וכמ"ש. וגם מהוך קושיא הגלון בעל קהלה יעקב שם בזה דלד' הרמב"ם ז"ל (סמ"י טה' בכורים ה"ב) דנראה דפסק שם דאין חייבין במלה רק שגילטסה במים או יין ושמן ודבש ולא בני פירות כלל ע"ש ח"כ נראה דה"ה דאין יולאין בני פירות י"ח מלה ג"כ כדקיי"ל במנחה ט' ובכ"ד דילפינן מלה ממלה וה"ה דילפינן מלה ממלה ג"כ לתם לתם ע"ש (ובקד"י שם לא הביא הג"ש רק מהירו' דמלה ע"ש) :

ובאמת למ"ש הטור ז"ל ביו"ד ס' שכ"ט בשם הרמב"ם ז"ל להדיח דאף בנילוש בני ביצים חייב במלה ודלא ע"י שלפינו בהרמב"ם הג"ל (וע"ש בכ"י שג' דעטסחא הרמב"ם שהיה להטור היה כחוב גם מי ביצים להדיח וכ"ד הכ"י והכ"מ שם ההמוהין בזה יבואר באורך בזה מלה ח"ה) וכ' בס' קהלה יעקב הג"ל דלפ"ו הוה ח"ש דהרמב"ם לטעמי' בלחמ' דמחייב במלה בני פירות וה"ג ס"ל דיואל' בהן י"ח מלה ג"כ ע"ש הגה בזה ה"י ל"ל ליישב בפשיטות גם קושיא הפרי"ח על הרמב"ם מהירושלמי הג"ל ד"ל דהירושלמי דלוליה ההם חלוצא דרבי"ל דליהו דה"ה דכוח שאדם

יולא י"ח לר"ך שלא יהא בו משקין ועליה פריך מהא דהניח דיולאין במלה מהובלה כו' ולירידי' ליכא לאוקמי כלל בשאר משקין כמו בני ביצים הג"ל דהרי ריב"ל עלמו הוא דס"ל בירושלמי דמלה פ"ב ה"א כר"ע דאין מי פירות מחבדין לחלה אלא שבע' משקין לבד ע"ש וא"כ ה"ה דאין יולא בהם י"ח מלה מג"ש דלחם לתם הג"ל חבל הרמב"ם ז"ל לטעמיה ע"י הטור הג"ל דפסק כשהם מהגי' דפ"ב דמלה הג"ל דעיסה שגילטסה בת"פ חייב במלה ע"ש ולהכי שפיר כ' דיואל' בהם י"ח בפסח ג"כ. וח"ש בזה גם הטוסחא הישנה שהביא הכ"מ בהרמב"ם הג"ל דס"ל דכולהו מ"פ דמייין לד' משקין הג"ל דאין יולא בהם י"ח מלה ד"ל דני' זו וגי' שלפינו הליח נמי בחילופי גירסאות בהרמב"ם ה' בכורים הג"ל דלג' הטור בהרמב"ם הג"ל דמי ביצים חייבין במלה ה"ג דיואל' בהם י"ח מלה לד' הרמב"ם ז"ל וכנ"י שלפינו הג"ל ולג' דין בה' בכורים הג"ל דק"ו משקין חייבין במלה ע"כ דגרסי' בהרמב"ם בפ"ו מהל' חו"מ כנ"י הישנה שהביא הכ"מ ברפ"ה שם הג"ל וח"ש. (אף בד' משקין הג"ל נפק"ל לחיוב במלה מג"ש דמלה לתם שמן ע"ש בירושלמי ודוק) :

אך לענ"ד ה"י אפשר לומר מהוך דזקק כל הקטיות הג"ל דלמש"ל דלהרמב"ם ע"כ ס"ל דהבלין גם קודם אפיה לית בהו משום מלה עשירה כלל ומ"ש בפ"ה ה"כ דביום ראשון אסור ללוש אלא במים כו' לא קאי רק על משקין לבד ולא חבדין וכ"כ בכל בו ס' מ"ח בשם הרמב"ם ז"ל להדיח ע"ש. וא"כ יש לי לומר דיש בזה שלשה חלוקי דעים להרמב"ם ז"ל דביין ושמן ודבש וחלב ס"ל דגם לאחר אפיה יש בהן משום מלה עשירה וכדמוכח לד' הרמב"ם ז"ל על עלמו מהא דפריך ברקיקין וחילופי' דה"ה מלה עשירה כו' אע"ג דס"ל דנתינת השמן שבהן ה"י רק לאחר אפיה ובמש"ל : ובהכי ח"ש דלא הקיפו מ"ש הרמב"ם ז"ל ומ"מ הג"ל דהיטול' דאין בא לירידי מוחין או שח"ש שימור דנ"מ דמשום מלה עשירה גם לאחר אפיה אסור וכמ"ש. ובשאר כל המשקין ס"ל להרמב"ם דקודם אפיה יש גם בהם משום מלה עשיר' רק לאחר אפיה הוא דאין בהם משום מלה עשירה וכמו שאבאר ח"ה' ובהבלין גם קודם אפיה לית בהם משום מלה עשירה כלל ובהכי ח"ש כל הקטיות וכל הסחירות שגד' הרמב"ם ז"ל הג"ל. דהרמב"ם ז"ל מוק"ל להב"ה דיולאין במלה מהובלה ה"ו כשהיבולה קודם אפיה ומש"ל שפיר הו"אך לאוקמי בירושלמי הג'ו' כשהיבולה בהבלין דוקא דאלו בשאר משקין כיון דקודם אפיה מייירי הרי גם בכל המשקין יש בהם משום מלה עשיר' בודאי גם לד' הרמב"ם בזה וכמ"ש. (ואף בשאר משקין עם מים כאלה וכמ"ש הרמב"ם ז"ל ובמ"מ הג'ו') וזה שכ' הרמב"ם בפ"ה ה"ך הג'ו' דמותר ללוש העסה כו' וביום הראשון אסור ללוש אלא במים לבד כו' דודאי קא חזי למטעם ההם גם שאר כל המשקין שאין ללוש העסה בהם ביום ח' משום לחם עוני וכמ"ש ומ"ש בפ"ה ה"ך הג"ל דיואל' י"ח בני פירות נראה שדקדק הרמב"ם ז"ל בלשונו שם בזה דההמיל שם העושה עסה כו' וס' עסח כו' ואח"כ כהב מלה שלשה בני פירות כו' ולא כ' ג"כ עיסה שלשה במ"פ יולא בה י"ח וכמ"ש ג"כ בפ"ה ה"ך הג'ו' העושה עיסה כו'. ועב"פ ל"ל לפרש כהן מהוך דזקק כל הקטיות והסחירות ושניו לשונו בזה מעיסה למלה הג'ו'. דמ"ש הרמב"ם ז"ל מלה שלשה במ"פ ר"ל מלה אפיה (שנהפך' וזכור) ולשה בני פירות (וכעין מ"ש ברמ"א ס' הע"ח ס"ק ב' הג'ו') ובהו דוקא הוא דמלק הרמב"ם ז"ל בין מ"פ לד' משקין הג"ל דבמי פירות כיון דלאחר אפיה הוא שוב אין בהם משום מלה עשירה כלל חבל בד' משקין הג"ל דנפיש טעמייהו אף אם לא נהן אוחס' אלא לאחר אפיה יש בהם משום מלה עשירה ג"כ וכמ"ש. וזה שג' הרמב"ם כהן חבל אין לשין אוחס' (ר"ל אף המלה האפיה נכר לאחר שנהפכה) בין וכו' ואם לא חבל (ר"ל שלם בין לאחר האפיה ואכל מיד אף קודם שחזר ואפאן שנית וע' מג"א ס"ס הע"ח הג'ו') לא יולא י"ח. וח"ש בזה כ"ד הרמב"ם ז"ל בעו"ה :

ולפי"ן גם בשאר כל המשקין הג"ל יש בהם משום מלה עשירה גם להרמב"ם ז"ל קודם אפיה ע"כ ר' קהלה יעקב להרמב"ם לית בהו משום מלה עשירה וכמ"ש ולהראב"ד ז"ל גם לאחר אפיה ע"כ יש בהם משום מלה עשירה (וכמ"ש) מולא מוק"ל בירושלמי הג'ו' בשאר משקין ע"כ כיון דגם דלמאי דמוק"ל בהבלין ע"כ דלא מייירי נמי להראב"ד רק לאחר אפיה חלוצא

דלתי' י' זהם משום חינוך ג"כ וכמ"ס משא"כ להרמב"ם ז"ל ודאי דלמאי דמוק"ל ההם בהבלין דמיירי נמי קודם חפייה דלדידי' אין לחוש בהבלין משום חינוך כלל וכמ"ס זבד' משקין הגו' לכו"ט י' זהם משום מלה עשירה גם אחר האפיה וכמ"ס :

וברין הבלין מה שה' נראה לחלק לכאורה בד' הראב"ד ז"ל הגו' דלולי לא חשק משום חינוך רק בהבלין חריפין ומדים כמו פלפלין וכמו שגראה לכאורה ממ"ס הכל צו בס' מ"ח הג"ל בשמו (והובא בב"י ס' הר"ה ע"ט) דמיירי בהבלין חריפין דומיא דמלה ע"ט (ובזה הי' י"ל בפשיטתו קושיה הלח"מ בפ"ב מה' מעה"ק הגו' דדוקא ההם דלוי' צברייהא דמנחות הגו' וברמב"ם ק"ס היבנה כו' ובכל מיני הבלין כו' ומשמע דליירי נמי בהבלין חריפין ומשו"ה שפיר השיג הראב"ד ק"ס בזה דקודם חפייה חסור משום חינוך משא"כ כאן בזה מו"מ דלא קתיב כל מין הבלין ו"ל דרק בהבלין מהוקים לבד מיירי דומיא דשומשמין ומשו"ה לא השיג הראב"ד בזה ק"ס בזה חפיה הי' נסרה כל משכ"ל להג"י בד' הראב"ד ק"ס הג"ל וגם מ"ס להכריח מהירושלמי הג"ל דמיירי לאחר שגאלה דלמאי דמוק"ל ההם כשחיבלה בשומשמין ובחגוים י"ל לכאורה דבהם ודאי ליכא משום חינוך דמהוקין הם רק דמשום מה' עשירה לבד ודאי דלין לחקק בין מהוקין למדיס) : (וכל זה יבואר במק"ל ח"ה) :

וגם מה שיש לבאר בד' רש"י ז"ל (הובא בחו"ס קט"ו ד"ה אחי') דאשר ג"כ מלה מהובלה משום דמחמיה לה וכ"ג ד' הר"י בריו"ט ז"ל שהובא ברא"ש פ"ב ס"ט ש"כ ג"כ דכח ההבלין גורם לעסה להחמין והביא מהך דתרוסם ע"ט (ובהפ"ה שמואל ק"ס חוה"ד הקשה עליו מהך דמלה מהובלה ע"ט ובמח"כ נעלם ממנו שכבר עמד הראב"ד ז"ל בזה ומוק"ל לאחר חפייה דוקא וכמ"ס) (וגם מה שיש לזון בעיקר ד' ההוספהא במלה מהובלה הג"ל דקתיב בין שהיבנה בקדירה כו' דמשמע לכאורה דליירי בשביטלו ק"ס ההבלין בקדירה לאחר חפייה ולפי' לכאור' ע"כ לא אחיח רק כ"מ הג"ל דיואלין בנבועל וז"כ לפי' החוס' הג"ל דטעמי' דר' יוסי בנבועל דאשר דמשום מלה עשירה הוא ח"כ ע"כ ז"ל דהך הוספהא לא אחר מלה עשירה כלל וכד' מ"מ הג"ל וז"ע בזה לכאורה (אך מאי דקתיב נמי שהיבנה בחלפם פשוט דמיירי כשחפאו בחילפם וע' בסוגיא דר' לוי יואלין במלה העשוי בחלפם ובפלוגהא דר"י ורש"ל ההם) ומה ש"ל דמ"ס בקדירה הייט כשחלטו מהחלה בקדירה ואח"כ חפאו (וע' יבמות מ' חע"ג דהלטי' מטיקרא כיון דהדר חפיי' לחם שוני קריין ב' כו' וע"ט בהוד"ס כיון ובפסחים ל"ו הוד"ה פ"ט דמוק"ל בבבליהו רבה וע' בצב"מ ובמלממות סופ"ב דפסחים ובר"ן ז"ל וברא"ש ס' י"ג ק"ס וז"ע (ובהוס' יבמות בסוה"ד הג"ל מ"ס דבבבליהו עבה מיפסיל לעשוה עשירות כ"ל דט"ס"ה וז"ל ל"ע והוא ר"ה ללחם שוני וכמ"ס אח"כ משום דחשיב לחם קודם חפי"ה ג"כ ומשו"ה לא היו לח"ע וע"ט) ומאי דלחיה י"ל בזה על הראב"ד הגו' דמוק"ל בשבילה משאפיה דלמ"ס הרי לא משכחל בקדירה רק קודם חפייה יבואר ג"כ במק"ל ח"ה - וגם מה שיש לדקדק לכאורה בד' הרמב"ם ז"ל ממ"ס בפ"ו הי' דאף זקן שאין יכול לאכול שרין לו רקיק במים דוקא ומשמע לכאורה דבשאר משקין מין ממים אף בשעת הדחק לא ילא (וע' מג"ח ס' הס"א ס"ק ז') ונראה דללוס אף אחר האפיה גרע לכאורה משריה - וז"ע ג"כ לכאורה ממ"ס בפ"ח הי"ח דמטבל המלה בתרוסם (ובמהרי"ל ז"ל ה' שה"ה הביא רח"י דלאחר חפייה לא חשיב מלה עשירה ממ"ד דכריכה לר"ך להבלין בתרוסם ע"ט וז"ע דלפ"ד הי' לו להביא יוחר מד' הרמב"ם הג"ל דגם כיה מלה ז"ל בתרוסם וע"כ דלא דמי ליה לשיבול (בזה) וע"ט קט"ו כל שטיבלו משקה כו' ושם קט"ו הוד"ה זר"ך דמוק"ל אהוה בין וז"ע וכ"י יבואר במק"ל ח"ה) :

רק אחרי עוד דבר המורה מ"ס בצמ"ג בח"א ס' הע"א ס"ק ה' במי שאין לו כי אם מלה עשירה אף בנלוס בלי מים דאפשר דמחויב לאכול מ"מ דיל' דנהי דלא מקיים לחם עוני מ"מ מקיים מ"ע דחילת מלה עכ"ל - וז"ע לכאורה מהיהא דפר"ך בקיקין מיר הגו' דליל קרא דז' ימים וגו' דבעי מלה הראוי' לז' והיפ"ל דה"ל מלה עשירה כו' ודלמא אלעריך קרא דז' ימים

להיכא שאין לו כ"א מלה זו דאי לאו מיטעא דז' ימים ה"ל דמחויב לאכול משום מלות עשה דמלה עכ"פ אף שאינה לחם שוני וז"ע : (ואם נאמר דבאמה שאין לו מלה אחרת מחויב לאכול אף מלה שאינה רחוי' לו' ג"כ דגם בדרשא או נאמר ק דמ"מ מ"ע דמלה מיהת מקיים אף שלא קיים מלות מלה רחוי' לו' - ח"כ הי' מיושב בפשי' בזה קושיה כל החכמים ז"ל על הירושלמי שהביאו אהו"ס בקידושין ל"ח ד"ה אקרוז שהקשה דלמה לא חלנו מלה מחדש כו' והקשו ע"ז דהרי למחר חיינה רחוי' עוד מלה זו (ע' בטעם המלך פ"ו מה' מו"מ ה"א ובפ"ג מה' נדרים הי' ועוד בד' חמרוס בזה) ולמ"ס לק"מ דכיון שלא הי' להם מלה מישן ודאי היו ממחיבין לאכול מחדש (לקושיה הירושלמי הגו') אף שאינה רחוי' לשב"ע וז"ע (ועכ"פ לספיקו של הפ"ג הגו') חק שאינה רחוי' לשב"ע והיפ"ל דה"ל מלה עשירה והלא אלעריך קרא חשאי לו רק מלה עשירה דמולין וזו של מלות הודה דלי משום לחם עני כיון שאין לו מלה ענינה מחויב עכ"פ לקיים מ"ע דמלה גם ע"י מלה עשירה אלא דמשום הך קראי דממעט מלות הודה מהס ודאי דליט יולא עכ"פ בחלות הודה כשם לו מלה עשירה דמולין וכן הקשי לדידי' לכאורה בכל איך והיפ"ל דפר"ך ההם בכה"ג וז"ע) :

וברך חגב רחוי' עוד מילתא דחמוה בפני משה הנדפס כעמ דלחא דמשיני גם ביירושלמי ההם רביעיה היא ומחלקה לכמה מינין - פירש משום דחמי' לוג שמן להודה והייט חליו לחמן וחליו למלה ובמלה כמה מלות ואין רביעיה ניכר כו' עכ"ל - ובמח"כ נעלם ממנו בזה מקרא מלה בזה"ב ז' דלא כחייב שמן בחלות הודה כי אם במלה לבד - ובחמ"ן לא כחייב שמן כלל - והא דקאמר רביעיה היא כו' חמלות ורקיקין קלי' וכדא' במנחות פ"ט דלעשר של רביעה היה רביעיה ומשאר רביעיה נבד לחלות ורקיקין ופק"ל מקרא החם ע"ט וז"כ רש"י בפסחים ל"ח ובמנחות ע"ה ע"ט (ומש"ס ברש"י וחלי ש"מ הלוג לרקיקין טס"ה וז"ל לחלות ורקיקין וכמ"ס בפסחים - ומפי' רש"י ז"ל נראה ק"ה שהיה לפניו הגי' בש"ס להדיח במקום לכמה מלות ק"י מלות וח"ט טפי - ואולי גם ביירושלמי ש"כ ומחלקה לכמה מינין ז"ל לב' מינין ור"ל לחלות ורקיקין וכמ"ס) ובגליון הירושלמי להגלון מו"ה מורדכי חזב ז"ל הקשה שם דמנפשי' על הראב"ד הגו' דה"ל לאוקמי ברקיקין ע"ט אך כבר קדמו השערי"מ ז"ל וכמ"ס :

ויען כי היה סידור דבר הקונטרס הלו לדפוס בפרוס הפסח ע"כ הארכנו כאן ק"ה בעו"ה בדברים אלו דשייכי לה' פסח ואכ"מ להאריך יותר ובמק"ל יבואר עוד בזה ח"ה :

והחזור לעניינת דלמ"ס דגם בשאר משקין לא ילא ידי מוצה מלה גם להרמב"ם ז"ל רק כשנתן חוסם במלה לאחר האפיה דוקא וקמ"ס ח"כ ודאי דלא משכחל להך דהכהנים בהרומה רק כשכבר הוכשר או כשלא פתוח מכבי"ה וכמ"ס - ומש"כ בחרגו דשיערו כבי"ה דוקא (וכו') יהודא כסיפא דמהגי' בסוכה ל"ד וז"ל דסהם לן בזה גם דרישא ק"ס כרי' ועוד דלמ"ד ק"ס ל"ה דבעיין דין ממון ח"כ ע"כ הא דקתיב במעשר שני דאם נטל כשר לא אחי' אלא כר' יהודא בקידושין ל"ב דס"ל דממון הדיוט הוא וח"כ י"ל דרישא נמי דלכהתלה לא יטול מפני שמכשירה כדלמרינן ההם דנמי ר"י היא דס"ל דלין אחרגו פתוח מכבי"ה וכמ"ס וח"ט) אלא דבעיקר דין אס' יש לאסור ללוס קמח של תרומה במים כשלא הוכשרו החטין מטעמא דמכשירה עכשיו - נראה לכאורה דלמ"ס החוס' בוצחים ע"ה ד"ה שביעיה דלין חיבור להחמין תרומה קודם הפסח חשיב דממעט בחילתה ע"י משום דהכי עדיפא ליה לאוכלה וזכי משום דכהיב למשמה ע"ט - והיט נראה דיל' בפשיטתו גם בלישה במים או באל' מהמשקין המכשירין דכיון דהכי עדיפא ליה לאוכלה ק"ך לא משמין בכה"ג על חש הפסח הרומה כלל משום דכהיב למשמה וכמ"ס החוס' גבי חמך ככ"ל - וח"ט לכאורה בפשיטתו עכ"פ לפי' הק"כ עדה הג"ל הא דלא מהיאי להך פלוגהא דב"ש בדמחי' בשום דוכחא רק בחרגו בלבד דלא שייך בזה דוכחא אפריחא כי אם בחרגו לבד ומשמע דהכשר וז"ע :

אלה בלחמה ודחי ליהא כלל לפירושו של הקציע בזה דמלבד
הוא טופא הקצי בלחמה ללחורה דמגיל לר' יעקב
לחדש בטעמא דב"ש בזה בלחורו של דמאי טעמא רחוקא
כהאי דמשום חששא דהכשר הוא דפסול ל' לגמרי לב"ש ואף בדיעבד
ובמש' ובי כעורה זו עשה רבי ברפ"ג דדמאי גבי גבאי לדיקה
דהאן דב"ש חומרים טהנין אה המעושר דוקא לשאיט מעשר
פי"ט ועי' הוא משום דס"ל לב"ש בלחמה דלחין מאכילין אה
העניים דמאי כלל וכדס"ל בברייתא הגיל ובכ"מ ג"כ להדיא
(וע"ש ברש"י ובפי' הגר"א ז"ל מש"ש בזה) וח"כ הרי טעמו דב"ש
ללחורה פשוט הוא בלחמה כדמפרש ב"ש דלחין דמשייה ודאי
דלחין יולא לב"ש בלחורו של דמאי משום דלא חזי כלל גם
לעניים לב"ש והא דחיי דעכ"פ שמיט ל' לר' יעקב הך מהנייהו
דפי' דדמאי הגיל דהדיא הרי ס"ל לב"ש ההם הכי וכמ"ש -
ומאי דוקא' לפרש מילתו דב"ש כאן בטעמא חדהא כהאי עד
דקשיא לר' יעקב דמיט לא פליגי ב"ש לטעמי' דידו' גם במעשר
שני נמי ובמש' הקציע זל בזה - ועכ"פ בכל המקומות הג"ל ודחי
דהקדק' למה לא מהניא בזה פלוגתא דב"ש בדמאי כיון דפי"ט ס"ל
לב"ש להדיא דלחין מאכילין אה העניים דמאי וכמ"ש :

והרומה טמאה דקרגי בלחמי' אינו רק ביום טוב ראשון לבד
דכיון דמפרשין טעמא בלחמי' ד' ליה בפסולי דיהו דהוא משום
דבעינן היהר אכילה או דין ממון אי' לא פסילי ודחי רק ביו"ט
ראשון לבד דבעינן לכס אכל ביי"ט שני וכל ז' דלא בעינן לכס כלל
מה לט אס' חין בזה דין ממון או היהר אכילה כלל פיש וי"כ
בשה"ג אוח ד' שם דשל ערלה כשר בשאר הימים ע"ש - ולפי' פשוט
שחין מקום עוד למה שקחה הר"ן ז"ל והריטב"א שם לר' הרמב"ן
ז"ל הגיל - דמשייה לא הגי טבל במהני' משום דלא הגי הכא רק
הפסולין דפסולי כל שבעה לב"ה משא"כ טבל אפי"ג דודאי פסול גם
לב"ה משום דלא חזי לכס עיי חלק הכהן שיש לו בוגרי במה
שיפיש מהטבל מימ' ודחי דלחין טבל פסול מיהי' רק ביו"ט
ראשון לבד דבעינן לכס שיהא כולו שלו משא"כ בכל שאר הימים
אכל כל פסולי דמהני' כמו ערלה ותרומה טמאה פסולין כל ז'
בלחמה ולאו משום דבעינן היהר אכילה או דין ממון דמשום הך
טעמא ודחי דלחין לפסול' כ"א ביו"ט א' לבד אלא עיקר פסולי דיהו
משום דכיון דערלה ותרומה טמאה הריייהו בשריפה גינהו כדהנין
בהמורה ליג א"כ ודחי דפסולי מטעמא אחרני' כלל וכמו בלחורו
של עיר הגדחה דמפרשין טעמא שם בלחמי' ד' ליה משום דכיון
דלשריפה קאי כהווי מכהה שעריייהו וכבר הקשו החו"ס שם ליה
דיה לפי על ה"ש בלחמה בזה דל"ל בזה טעמא בערלה ותרומה
טמאה משום דבעינן דין ממון או היהר אכילה והיפול בלחמה
מה"ט דמפרש גבי עיר הגדחה משום דכהווי מכהה שערי'
ודחקו בזה דבלחמה בערלה והרי"ט לא אלטרין כלל לטעמא דדין
ממון והיהר אכילה אלא דמחוקו בזה לענין ערלה משום דנפקת
לענין מעשר שני כו' ע"ש (ויבואר להלן ד"ה) ועכ"פ לר' החו"ס
הר"ן ז"ל הגיל שפיר י"ל דס"ל להגא דמהני' דלחין יולאין בטבל ביו"ט
ראשון משום דבעינן לכס וכמ"ש והא דלא הגי טבל בהרי'
משום דלא הגי במהני' רק הנהו דפסולי כל ז' לב"ה כמו בלחורו של
עיר הגדחה ואיך דפסולי דיהו משום דלשריפה קאי וכהווי מכהה
כו' משא"כ טבל דודאי חין פסולו רק ביו"ט א' וכמ"ש (וד' הרמב"ם
ז"ל בזה בואר להלן ח"ה) אך לר' הבע"מ והראב"ד ז"ל הג"ל דס"ל
גם בערלה והרי"ט דעיקר פסולין אינו אלא מטעמי' דמפרש ה"ש
בלחמה משום דלחין בזה היהר אכילה או די"מ וח"כ ודחי דמה"ט
חין פסולין ג"כ רק ביו"ט ראשון דבעינן לכס וכמ"ש והקשי ודחי
לפי' דמיט לא הגי טבל ג"כ במהני' לפסולו ביו"ט א' ע"פ כיון
דגם הך פסולי דקרגי בלחמי' נמי לא פסילי בשאר הימים וכמ"ש
ועי' ז"ל דלדיהו אה"ג דס"ל דטבל כשר להגא דמהני' בלחמה גם
ביו"ט א' וכד' הרמב"ן ז"ל הג"ל וכמ"ש - והשתא מחור ד' הירושלמי
הנו' לנח"י יש הכרח לדעס ז"ל בזה דלמ"ש דעיקר טעמו של ר'
יעקב שאר"ך לחדש ב"ש בדמאי טעמא דהכשר אינו אלא משום
דהי' ק"ל דמיט לא הגי טבל במהני' לפסול ומשייה הכריח דבלחמה
ס"ל דטבל כשר לב"ה וכמ"ש - וע"כ ז"ל דס"ל לר' יעקב דערלה
והרי"ט לא פסילי נמי רק ביו"ט ראשון לבד וכד' הבע"מ והראב"ד
ז"ל הנו' דל"ה חין ראי' כלל לטבל דכשר גם ביום א' להגא
דמהני' דלמא לא קשיב רק הנהו דפסולי כל ז' ובמ"ש הר"ן ז"ל
הנו' וח"כ מוכרח ללחור' לפי' דר' יעקב בירושלמי הנו' כד' הבע"מ
והראב"ד ז"ל הנו' ס"ל דערל' ותרומה טמאה לא פסילי רק ביו"ט
ראשון לבד וכמ"ש :

ואמנם במהנייהו דטובה הנו' ה' חפשי לומר בלחמה דלר'
יעקב מהני' קשייה' ל' דלמה לא הגי ההם במהני'
דטובה גי' ד' אחריו של טבל כדהנין בכל המקומות
ב"ש בזה ומדוט השמיט הגא כאן דין הטבל לגמרי ולא
הזכירו כאן כלל - וכבר הוקשה להראשונים ז"ל פן בלחמה וכמו
שהובא בר"ן ובירטב"א ז"ל בחי' כאן בשם הרמב"ן ז"ל גי' דק"ל
למה לא הגי פסולא בשל טבל כדהני' ל' לענין מנה (ובכ"ד
הג"ל) ע"ש בדבריהם ז"ל בזה והרמב"ן ז"ל מידש בלחמה מחור
קשיא זו דלחין הי' דס"ל להגא דמהני' דיוולאין בלחורו של טבל
גם ביום ראשון משום דכיון דיכול לסלק הכהן והלוי בלחורו
דעלמא שיפיש ע"מ ממק"א שפיר קרינן ב' לכס והו"ל כהיהיא
דב"כ קל"ז הנו' בלחין שקטו אחריו כו' דאם יבול ליטול אחריו
זה לעלמו כגון שיש אחריו לכל חד יולא בו גם קודם שחלקו
וה"ל דכוחי' ע"ש בר"ן ובירטב"א ל (ודלא כמ"ש ל"ה בהוד"ה אח"א
ע"ש) וח"כ י"ל בפשיטות דה"ל ס"ל לר' יעקב בירושלמי הנו' ומשייה
הוכרח לחדש טעמא דהכשר ב"ש ב"ש גבי דמאי דל"ה ודחי
הקצי טובא דמיט דב"ש בזה בדמאי דכיון דחפילו ודחי טבל
ס"ל דיוולא בו י"מ משום שיכול להפריש עליו ממק"א וכמ"ש
כ"ש בדמאי אף דל"ש לא חזי השהא גם לעניים מינה הרי
אכרו לא גמרי מטבל בזה וכמו שהק"י הרמב"ן ז"ל גי' בזה בלחמה
לדעוהו ז"ל הנו' דס"ל דיוולאין בטבל וכמ"ש בר"ן ובירטב"א ז"ל
הנו' והוא"ך ללוקמי' בדוקא דמיירי בהרומה מעשר של דמאי
טמא וכמו שאבאר להלן ח"ה בזה אכל לר' יעקב בירושלמי הגיל
י"ל דמשייה הו"ך לחדש בלחמה בטעמא דב"ש בדמאי דמטעמא
אחרני' הוא ומשום איסורא דהכשר הוא וכמ"ש ושי"ט דגם משום
טעם זה יש לפסול לב"ש גם בטבל ודחי כיון דפריכה ב' הרומ'
וכמו בדמאי וכמ"ש י"ל בפשי' לפי' דההא לא הו"ך למרגי טבל כלל
דכיון דקמ"ל הגא דל"ה גם בהרומ' מכשיר בדיעבד ולא תש לטעמא
דהכשר כ"כ לפסול משום זה אף בדיעבד ובכ"ש קמ"ל דאף בדמאי
פסלי מטעם זה גם בדיעבד אי' ממילא נשמע דין הטבל
בין לב"ש ובין לב"ה בזה - משא"כ אס' נפרש טעמא דב"ש בדמאי
משום דס"ל דלא חזי כלל ולא ס"ל ג"כ הך סברא דמאי להפריש
ממק"א ח"כ אחתי לא ידעי' א"ך ס"ל לב"ה בטבל עכ"פ וא"ש דמחור
קשיא הנו' הכריח ר' יעקב בטעמא דב"ש בלחורו של דמאי
דמשום הכשר הוא וכמ"ש (שאם יוכשר ויטמא אח"כ שוב לא
יהי' חפשי' להפריש עליו גם ממק"א רק מן הטמא. וע' רפ"כ
דהרומה רח"ט ט' ולי"ט ובש"ס דשם ויולגא ענה הרי"ט כ"ש ראי'
לומר חין הורמין מהטהור כו' וטס"ה ו"ל ראי' אומר הורמין כו'
וע"ש ברש"י ובסופ"ב דחלה ואמ"ל) :

ודאי דמכשרי הבע"מ והראב"ד ז"ל בלחמה בערל' ותרומה טמא'
בשאר הימים ולא חשו לטעמא שבי' החו"ס הנו' דגם
כדיהו שייך לומר דכהווי מכהה שעריייהו ומיהי' טעמא
פסולין כל שבע' בלחמה וכמ"ש ל' חולי חפשי לומר דס"ל כד' השאלתו'
ז"ל ש"ב בפי' מלור"ס ס' פ"ח דמגעשים ילפינן לכל התורה כולה דאף
היבי דלרין שריפה לא אמרינן בזה דכהווי' כו' כלל מדגלי' רחמנא
בנעשים מקרא' דושרף אה הבגד דילפינן. מיהה דלפי' בשעה
שריפה קרי בגד וכדלמרינן ביצמחה ק"ג - ורק בעיר הגדחה
והקרובה עבודה כוכבים לא ילפינן להו מנעשים דחמיר טפי ע"ש
בדברי השאלתוהו ז"ל - וח"ש בלחמה לפי' הבע"מ והראב"ד ז"ל כל
הסוגיו' בפשיטות דשפיר הולרטי בערלה ותרומה טמאה לטעמא
דהיהר אכיל' ודין ממון משום דכהווי' כו' לא אמרי' בלחמה רק בעיר
הגדחה

ואם נפרש כן ב"ר ר' יעקב בירושלמי הנו' ה' חפשי להביא ראי'
ללחורה מהה גם לר' הבעל המחור והראב"ד ז"ל שהובא
בד' הירטב"א ז"ל בחידושו שם עשהו בפשיטות דפסול ערלה

הנחה ואיך לבד דמירי חבל פרלה וסרומה טמאה ודלי דליפין
 להו מנעמיס ללא חמירין כבו דכחויי מכה שיטורייסו כלל
 ומה'ס ווא'ס — וואנש יטן שכל זה חיס רק לכבהר הגאון בעל
 הפמק שחלה נ"י הנדפרי בשע ולפירושו שם בד' השללוחה ז"ל הג"ל
 ומ"ס בפ"ה ("בהנה"ה) ונק"ל בלודך (זה) דאין שוכ מקום בחמה
 לכל עיקר כך חידושהו (הג"ל במ"ס דמנעמיס ילפין לכל כסורה ללא
 גמרי' כחויי מיכחם כו') געטלה רכב בעהפ"ס העמק שחלה הג"ל
 נ"י בזה סס והעיקר בחמה כמ"ס בד' הגאון בעל השללוחה ז"ל
 לפיני ובלא הגה"ס דבריו כס בזה וכמ"ס בק"ל בפ"ה — ווא"כ
 סוד ממילא נבחר ג"כ מ"ס לייסב לעיל בדבר זה ד' הכע"מ ז"ל
 והרמב"ד ז"ל הג"ל — ולכן ל"ל לייסב בחמה ד' הגע"מ והרמב"ד
 ז"ל הג"ל בעטמי חמירי בזה - דגני חרומה טמאה ודלי י"ל דס"ל
 כד' הווס' בסוטה כ"ה ד"ר לוא סל' שם דהא דחמירין כחויי
 מיכחם כו' גני שופר ולובב דאשרה דמשה מסוס לחיסור הגלה
 הוא וה"ל כפס"ס כו' ע"ס ווא"כ נראה פסוק לפי זה דבחרומה
 טמאה דשרי לכן בהגלה בשעה שריסה כדל' בסוכה שם הרי
 מסיקה כו' דודאי ללא חמירי' בזה דכחויי מיכחם כו' כלל (ולאן)
 יבואר ח"ה) וגני ערלה י"ל ג"כ דס"ל בזה כמ"ס החו"ס יו"ט ז"ל
 סוף חמורה דמ"ס רש"י והו"ס ז"ל שם דערלה ילפין בהיקס מכלאי
 היקס שהוא בשריפה ע"ס דבחמה ללא היקס גמור הוא חלה לשהח
 בעלמא וכמו דלפ"י ערלה מכל"כ לענין ביטול במחוס' בירושלמי
 דרס"ב דערלה ע"ס ולפ"י הא דערלה בשריפה ודאי שאינו רק
 מדרבנן לבד (וללא כמ"ס החו"ס בסוכה ל"ה הנו' דאפשר דמדאורי'
 הוי ערלה בשריפה כו' ע"ס - ועי' בשו"ת מוח יליר ס' ל"ד ובכ"ה
 נאר יעקב בח"מ ס' חמ"ב ובכ"ה ח"ס מו"ד ס' רפ"ו ובבית מחר
 סק"ד יבואר להן ח"ה) ווא"כ אולי י"ל דס"ל להבע"מ והרמב"ד
 ז"ל בפשיטות בזה דלא חמירי' דכחויי מיכחם כו' רק באיסורי הגלה
 שהם מן החורה בשריפה כמו בעיר הנחה ואיך חבל בערלה לא
 וכ"ב שגאון מלכות שריפה רק מדרבנן לבד י"ל דס"ל דבדרבנן לא
 חמירי' דכחויי מיכחם כו' כלל - ובה"כ ח"ס בפשיטות גם בהרומה
 טמאה ד"ל דס"ל להבע"מ והרמב"ד ז"ל בחמה כהירואל קאח
 דהווס' בשב"ס כ"ה ד"ה כך ש"ל דגם חרומה טמאה אינו בשריפה
 רק מדרבנן לבד ומס' דדמיא לקודש ע"ס (והחו"ס) בסוכה הג"ל
 דס"ל גם בחרומה טמאה דחמירין כחויי מיכחם כו' י"ל דס"ל
 כדריך חירואל סכ' החו"ס בשב"ס הג"ל ד"ל דמן הרה הוא
 בשריפה מדרבנן קודש ע"ס) — ופזא י"ל קלה מ"ס רש"י ז"ל בסוכה
 ל"ד במשנה אלא דערלה וחרו"ט פסול דנגמ' מפרש טעמא ע"ס
 ושמד ע"י הגאון בעל כפוח חמיריס ז"ל שם דאין סוף רש"י
 ז"ל בזה על הטעם המפורש בזה בגמ' הג"ל למה נראה בחמה
 בסוגיא זו שאין זה עיקר טעמן כלל וכמ"ס החו"ס הנו' דבערלה
 וחרו"ט לא חמירין בחמה להנהו טעמי דהיחר חיליה ור"מ
 דבלח"ה פסוילי מכוס דכחויי מיכחם כו' ורק דל"מ בעטמי הג"ל
 לגבי מעבר בני כו' וכמ"ס וכיון דל"מ ג"כ בין טעמא דכחויי
 מיכחם כו' לטעמא הג"ל ציו"ט שני וכמ"ס ח"כ לא הו"ל לרש"י
 ז"ל לניין בזה טעמי דמפורש בש"ס בזה כיון דלפי האמה חין
 זה הטעם ופ"ס בכפ"ס בזה - ולמ"ס י"ל דרש"י ז"ל לטעמי' בזה
 דבשב"ס סכ' רש"י ז"ל ג"כ דהא דחרומה טמאה בשריפה הוא
 משום דדמיא לקודש ע"ס ומשמע מלשון זה שהוא מדרבנן לבד
 וכמ"ס החו"ס בעטמא קמח הג"ל (וכ"ס לח"ך טעמא סכ'
 רש"י סס דמשום תקלה הוא ע"ס דלפ"י נראה דכל עיקר דין

שריפה בחמיריס דלאו דוקא כוח וכמ"ס בחו"ס לכו' ונרש"י ז"ל
 טעמא בשב"ס שם קפ"ו ובבב"ה כ"ו וע"ס בחו"ס ופ"ל ויל' דה"י
 ס"ל לרש"י ז"ל גני פרלה דשריפהו רק מדרבנן לבד (ומ"ס רש"י
 בחמורה שם דערלה מכ"כ גמר י"ל שכו"ל רק מדרבנן בחמה
 וכמ"ס החו"ס יו"ט הג"ל בזה) ולהכי שפיר ס"ל לרש"י ז"ל דהטעם
 המפורש בגמ' בערלה וחרו"ט מהיחר חיליה ור"מ שכו"ל עיקר
 הטעם בחמה דל"ל בכו טעמא דכחויי מיכחם כו' לפי שאין
 שריפהו רק מדרבנן לבד וכמ"ס ווא"ס (ובזה י"ל בפשיטות גם
 ד' ברע"ב ז"ל בסי' המנהג בסוכה שם פ"ג מ"ה סל' ג"כ הטעם
 בערלה וחרו"ט משום לכו ולא משום כחויי מיכחם כו' ומה"ס
 ל' שם במ"ו דהנהו פסוליס אינו רק ציו"ט רש"י ע"ס ד"ל דס"ל
 לרע"ב ז"ל ג"כ כד' רש"י ז"ל סג"ל וכ"ס ברש"י שג"ה י"ל שם בזה
 וכמ"ס ווא"ס) — וחלום מ"ס רש"י ז"ל בחמורה ל"ג ד"ה חר"ט
 וז"ל חרומ"ט נמי הישרף בצמה מדליקין ד' כ"ד מפרש טעמא
 דמוחרת בהגלה דחמירין נמי החס' צפ"י כל שעה ד' כ"ג לך
 ניהנה להסיקה החס' חבשילי עכ"ל וכ"כ ברע"ב ז"ל שם אלא
 דחרומ"ט בשריפה דנפק"ל מלך שך חסא להסיקה כו' ע"ס
 ומשמע לכאורה דמקרא הג"ל נפק"ל דחרומה טמאה בשריפה (ושלא
 כמ"ס לר' רש"י והרע"ב ז"ל הג"ל בזה) חבל נצר חמה שם
 בחו"ס רע"ה ז"ל ע"ד הרע"ב ז"ל הג"ל בחמה דאין נלמוד כלל
 מקרא הג"ל שהוא בשריפה דוקא דרק להיחר חלה בלבד הוא
 דנפק"ל מהך קרא בשב"ס שם ע"ס והיה לו להמנה בזה גם
 ע"ד רש"י הג"ל וכמ"ס אלא דלכוון רש"י ז"ל הג"ל בלח"ה מנומנס
 מלוד שהחיל דין שריפה ומסייס בהיחר הנחה בזה וגם מ"ס
 מ"ל כל שעה הנה שם לא נמל"א כך דרשא לך גני חרומה
 טמאה כלל רק דכס' כ"ג מייחי קרא דחרומה כס להיחר חרומה
 טמאה לור בהגלה ע"ס - ולכן ל"ל דס"ס ברש"י שם בחמה
 וכל"ל חרומה טמאה נמי הישרף בצמה מדליקין ד' כ"ה מפרש
 טעמא (והוא כוח דגיור - ור"ל דל' שם כמ"ס שמו"ס לשרוף
 הקדשים כעטמאו כך מלוד לשרוף כה"מ שטעמא חסוינו
 מבו"ס דחרומה נמי דמיא לקודש וכמ"ס רש"י בשב"ס הג"ל
 בזה) ומן היגות דמוחרת בהגלה ש"ך להלן כס ברש"י ד"ה
 ומדליקין בכה ובכמן כל חרומה וכל"ל שם ומדליקין להנות
 בשמן חרומה דחרומה טמאה מוחרת בהגלה דחמירי' צפ"י כל
 שעה ד' ל"ב (ור"ל דל' ההס' בהדיא דחרומה טמאה יש לו בזה
 היחר הסקרי) וע"ס ברש"י ד"ה היחר) ונק"ל מדל' נמי בשב"ס
 שם לך ניהנה להסיקה כו' כל"ל (ויל' ג"כ דסמן שם רש"י ז"ל
 דרשא דל' ולא לאורו כו' דמייחי לה נמי בשב"ס שם וצ"י
 כל שעה ד' ל"ג וכן ברש"י סוכה ל"ה הג"ל מייחי נמי מהך קרא
 דהקן לו להיחר הנחה דחרו"ט ע"ס (רק דכס נקט רש"י ז"ל
 כך דרשא דוקא דדמיאל משמע מינה דהיחר הסקה לא מקרי לו
 או לכס וע"ס במפרשים ז"ל בזה) ווא"ס ד' רש"י דחרומה הג"ל -
 וכן בד' ברע"ב ז"ל הג"ל ל"ל להנה ג"כ דבסוף מ"ה שם אחר
 ע"ס דהדר הנח ומדליקין להנות כו' של חרומה טמאה ז"ל
 דכתיב וחני נחתי לך כו' שך חסא להסיקה כו' כל"ל ווא"ס :
 אלא דבחמה למ"ס הגאון בעל מוח יליר ז"ל ב"ס ל"ד הנו' ד"ל
 דהא דערלה בשריפה נק"ל מדאכטריך קרא צפ"י לאסור גם
 הנחה הדלקה בערלה כדל' בפסחים כ"ב חט"ג דנפק"ל ההס'
 ככר מקרא קמח דערלה חסור בהגלה וע"כ ז"ל כמ"ס בהר"ה
 מנין דס"ד דהנחה הדלקה שריא כיון דכול' דרך ביעורו ע"ס -
 וכה"כ

(*) (בהנה"ה) והנה בחמה יש לי להאריך בעיקר כך חידושהו הג"ל שהעלה הגאון בעל העמק שחלה נ"י בזה בד' השללוחה
 ז"ל הג"ל דס"ל דמנעמיס ילפין לכל החורה ללא חמירין כבו כחויי כו' ורק בעיר כדנחה לבד וחיך דחמירי הוא דחמירי' בזה
 דכחויי כו' וכמ"ס דבחמה מד' השללוחה ז"ל שלפנינו שם נראה להיפך ממש בכל זה וכמו שכבאר בע"ה - והנה ז"ל השללוחה שם
 (פ' מורט ס' פ"ה שחילח"ב) ברס' לריך כו' סנדל כל עיר הנדחה מהו מי ילפין ליה מנעמיס דאפ"ג דלשריפה קאים חמירי'
 כמאן דחית' דמי או דלמא מנעמיס לא ילפין דשאי נעמיס דחמירי' ביה רחמנא ח"ס דל"ר כו' סנדל המוחלט חס חללה
 צו כשר כו' כל עיר הנדחה חילח"ה פסולת משום דלשריפה קאי כמו דשרוף דמי חלמא מוחלט כיון דלפנין שומאחו חמירין
 כמאן דחית' דמי דגלי רחמנא הבד כו' של עיר הנדחה חמירין כמאן דשרוף דמי כיון דלשריפה קאי ולא ילפין מנעמיס
 דה"ל חמירי' (כל"ל) ביה רחמנא במיילי יסירה עכ"ל השללוחה שלפנינו שם (וכן דחית' בהשללוחה כהב' ד' הנחב' זה כד'
 מלוא' כ"ה אחר ה"י ס"י הגאון בעל ס' העמק שחלה נ"י) והנה עיקר הפירוש בזה בד' רבינו הגאון בעל השללוחה ז"ל הג"ל הנראה
 ל' בחמה; יבואר בק"ל ח"ה - חך. בהשילה דחית' לבחר בזה בי כל דברי הגאון בעה"מ ס' העמק שחלה הג"ל בחמ"ס למדש
 ד' 24

(וכנה' ח' עם כ"א חליצה דר"י דח' דחמץ מלוחו בשרישה דסד"ח דבדי דקא עריף ליהני כו' וע"פ בהוד"ה כהדי והמ"י שם לא זכר זלח ויל"ד עוד בדבריו ז"ל וחכ"מ) וע"פ ממילא ש"מ מהא דפרלה מלוחו בשרישה דוקא ע"פ בזה (וכ"כ הגאון בעל מעין המחמה ז"ל צ"ל זו בש"פ דשריש' קדש"ע"ט וכבר קידמו החוח חליר ז"ל ובמ"ס) ולפ"י ה' אפטר לומר ג"כ בהיפך גבי חרומ"ס דילפ"י בש"פ דמלוחו מה"ס בשרישה דוקא דמדשרי רחמנא להטח ממנו בשעת ביטורו כדילפינן ג"כ בשנה כ"ה שם מקרא דלא ביערתי ממנו בטוח ממנו כו' חבל חמה מצעיר בשזן חרומה טוחה כו' וה"נ נפק"ל מלך שלך יהא לסיקה כו' ח"כ ממילא ש"מ דמלוחו בשרישה דוקא ולהכי שריח רחמנא בחמה להטח ממנו בשעת ביטורו וכו"ס : וזוהי היה אפשר ליישב קצת ד' רש"י והרשב"ב ז"ל בחמורה הנ"ל בלא הגה"ה דיל"ל לכאורה לפ"י דמקרא קרא הנ"ל דנפק"ל דחרומ"ט מותר בהגלח הסקה נפק"ל כמי מטייל מזה דמלוחו בשרישה דוקא ובמ"ס (ובזה ה' אפשר ליישב לכאורה גם ד' החו' דפסחים פ"ב ד"ה חבל שהקפו שם דל"ל קרא דקדש' בטמאנו בשרישה דילפי ק"ו מחרומה דבעי שרישה כו' ע"פ והוא חמוה בחמה מלוד דהרי חרומה טוחה גופא דבשרישה מקודש הוא דילפי בזה ובמ"ס הו"ס בשנת כ"ה הנ"ל ומדלחיקי קודש וכמ"ל וכ"ס למ"ס החו"ס הנ"ל בחמילה דמדרבנן בעלמ' הוא בחרומ' ובמ"ס וכבר חמה בזה הגאון בעל שער המלך ז"ל בפ"ט מה' כסוהמו"ק ה"א ע"פ (וכן חמה בזה הגאון רע"א ז"ל צ"ל דרומ"ט ע"פ וכבר קידמו הסעה"ג הנ"ל וגם מה שחמה בנימוקי הגר"צ ז"ל בש"פ דבש"פ מ"ב על המהר"א ז"ל שם סכה' דלחיה למליף ממע"פ כו' שהוא חמוה ג"כ באגח כבר קידמו ג"כ הסעה"מ ז"ל ע"פ) חילוק למשל"ל י"ל דהחו' בפסחים הנ"ל ס"ל דבאגח בחרומ"ט גופא ודחי ח"כ' וליכא טוחה בשרישה מדש"י רחמנא הנלח ביטורו ובמ"ס הש"ס הא ודחי דלחיה למליף קדשים טוחין בק"ו מהרומה דלא ושב"י ל"י בקבורה כדכו"י צעי למימח החס דמשרי רחמנא חרומ"ט בהגלח ביטורו ח"כ ודחי שליטו בקבורה עכ"פ דחי בקבור' הרי פסוה"ל משכח"ל הנלח ביטורו כלל וכו"ס (ויל"ד וכו"ס) ח"כ נראה דר' רש"י ז"ל עלמו בהמורה הנ"ל ח"כ ליישב ג"כ בזה שהרי רש"י ז"ל עלמו נראה דס"ל בחמה בשנה כ"ה הנ"ל דשרישה חרומה טוחה הוא רק מדרבנן לבד וכמ"ל וע"כ נ"ל דלריך (להגיה בזה בדבריו ז"ל בחמורה שם וכמ"ל בעו"ה :

ואולם

צעיקר הדבר ה' ג"ל נאדם צע"ה דודחי י"ל דשרישה חרומה טוחה וערלה מן החורה הוא ולאו משום דחרומה דמיח לקודש וכמ"ל ובערלה משום דלחיקס לכלחי הכרס ובמ"ס החו"ס בחמורה הנ"ל (שכבר חמהו בזה עליהם בחמה דלא נמלח כלל הך היקבא דערלה לכלחי הכרס בשום מקום ח"כ סמוכין בחורב כלל (דבפ"ס קדושים מפסיק צ"ל שפחה חרומה בין קרא דריך לא חזרע כלח"ס לפ"י ערלה שם וגם הקרא דריך כו' הנ"ל לא מיירי בכלחי הכרס כלל ע"פ) חבל לע"ד נראה למדש בזה דבאגח הא דחרומה טוחה בשרישה ג"כ חמורה הוא דילפי לה מלחלי הכרס בזה : וה"ה לבכורים

שנסמחו (חמ"ב) דחסור להטח מה"כ בחמה כשורפן זכמ"ל ח"כ) ומשום דלחיקי חרומה וכללהן בזה וערלה י"ל דילפי נמי בנ"ש מצבור ס' או מלחלי הכרס עלמון וכמו שאבאר ח"כ. דהלא בירושל' רפ"ב דערלה הנ"ל חמ"ב דהק החס הערלה וכו"ס עולין בחמ"ב גרסי' עלה מנין שזן עולין כתיב מלחה מלחה מה מלחה שג"ל להלן עולה ח"כ כחן כו' (ופ"י חר"ש ז"ל ברפ"ב שם דילפי ג"כ כלחי הכרס מצבורים דכתיב בכך ריס מלחך כו' (בס' משפטים) (ואמ"י בחמורה ד' מלחך חלו בצבורים ע"פ) וכתיב צב"כ פן חקש המלחה (בס' חלל) דמה מלחה שג"ל להלן עולה כו' (דבכורים יליף מהרומה בזה וחרומה גופא ילפינן בירושלמי שם מקרא דלא מקדשו ממנו דבר שאתה מרים ממנו כשנפל לתוכו מקדשו (והכי קרא בחרומה מעשר כתיב צ"ל קרא שהוא ח' ממחה) והכי נמי בצבורים דלחיקי חרומה כדכתי' וחרומה ירך חלו בכורים וכו"ל) ביבמות ע"ג ע"פ בר"ש צ"ל ולי ה' נראה דחין לורך ללמוד בחמה כה"כ מצבורים ג"כ הנ"ל ובכורים מדלחיקי חרומה ובמ"ס חר"ש ז"ל רק י"ל בפ"ט ע"פ דילפי פה"ב מחרומה גיפא ג"כ ז"ל ז"ל דבאגח הכי בחרומה ע"פ חמ"ב כתיב נמי מלחך כדכתי' צ"ל קרא ונחשב לכם חרומה כו' ובמלחה מן היקב וקחי חרומה גדולה וחרומה מעשר (וע"פ בפ"ט ז"ל ולהלן מ"ו וכו"ס) וכן נראה מהספרי סו"פ קרא דלחך קרא דלא מקדשי כו' דילפי מיני' שם לחרומה שגולה בק"א וכמ"ל קאמר החס ח"ל חלח חרומה כה"כ מנין מלחך כחן מלחה ונאמר להלן כו' ע"פ ונאמר דחקש דמלחה מן היקב הנ"ל דכתיב בחרומה כה"כ סרש' קחי חס בזה ולא חקש דמלחך דכתי' צ"ל משפטים הנז' ע"פ) ולפ"י י"ל ג"כ דהא דבכורים עולין בק"א יליף גמי' ג"כ ז"ל מלחה מלחה הנ"ל מהרומה דהיינו מלחך מן וכמלחה ובמ"ס חלח דבאגח ח"כ לזה דהרי בלא"ה ח"ה"ס בכורים לחרומה כדך קרא דמלחך דומעך דח' בחמורה ד' הו"ו דזו חרומה ע"פ או כמ"ס חר"ש הנ"ל מקרא דחרומה ירך ובמ"ס) והו"גריסי' בירושלמי שם ע"כ כה"כ ערלה מנין ר"י בשם ר"ש ק"ו מהרומה שהוא ח"כ עולם כו' ערלה שליחי חיסור עולם כו' (הנ"ל ובמ"ס צ"ל הנ"ל ז"ל במשנה דע"ה הנ"ל ע"פ (ומ"ס בירושלמי לפינו דערלה מותר לורים טו"ה ודלא כהמפרש שם בזה) והא דקא' בערלה שליחי חיסור עולם ע"כ ז"ל דחך הפירוח עלמן שגדלו צעי ערלה ודחי חסור"ק לפולס (וכדנפק"ל בזה"כ שם מיהו והובא בצ"ל ע"פ ז"ל בחומש ע"ס) מ"מ כיון דלחיסורו ח"י טוהב רק ג' טהב והפירוח שגדלו ח"כ מותרין קרי ל"י ספיר ח"ן חיסור"ק חיסור עולם (והיינו כשיטת רש"י ז"ל בקידושין ל"ה ד"ה וה"ה ע"פ בזה ודלא כהה"ס שם שהקפו ע"ד רש"י הנ"ל ע"פ דלג"י הנ"ל ז"ל הנ"ל הרי בירושלמי הנ"ל מסייע בחמה לפיכ"י ז"ל הנ"ל ובמ"ס) מה לחרומה שמוחר בהנחה כו' ר"ח חמר פרי פרי ג"כ עכ"ל בירושלמי הנ"ל (ופ"י הגאון מה"ח"פ ז"ל שם דילפי ג"כ מצבורים ור"ל דבערלה כתיב חס פרי ובכורים כתיב מרחיב כל פרי כו' ובכורים נפק"ל מדלחיקי חרומה ומשל"ל וכ"ס הנ"ל ז"ל שם .

ובגאון

בד' השלחות שם ולהגיה בדבריו ז"ל הנ"ל וכמ"ל הוא חמוה טובא בחמה ונאמר מ"כ צ"ל וכמו שאבאר ח"כ וע"כ רח"י להעתיק כחן לשון הגאון בעל העמק שלמה הנ"ל בזה דעל מ"ס הגאון בעל השלחות הנ"ל דח"ד מנגעים לא ילפינן דבאגח נגעים דחמ"ב ח"כ רחמנא וכמ"ל . כ"ס הגאון בעל העמ"ס הנ"ל בחמה י"ז וז"ל ח"ד מנגעים לא ילפינן שח"י עיר הגדחה דחמ"ב ח"כ רחמנא כן לריך להיות וכ"כ רבינו להלן על עה"ג כו' דהא חמ"ב ח"כ כו' פירוש דכיון דלחיסור הנחה דעבודת כוכבים חמור מנגעים לפיכך חמ"ב ח"כ דבאגח חמורה ולענין חיסור חמ"ב ח"כ ר"י כמ"ל ד' נ"ד ח"כ ח"א למליף מנגעים וירוש דעיר הגדחה ועבודה כוכבים שזין כו' והא דנקט רבינו עיר הגדחה מזה שהיא בשרישה ולמדנו משיחתו כל רבינו דשאר חיסורי הגלח בחמה ילפינן מנגעים דלא מיכחה שיעורי' והיינו דח' בסוכה ל"ה ושל ערלה פסול מ"ט כו' ונחמ"קו החו"ס כו' וכן נחמ"קו בסוטה כ"ה כו' ח"כ רבינו אנהריכו לעיינין דבכל חיסורי הגלח נפק"ל מנגעים דכתיב במ"ע ש"כרף ושל מן ח"כ מיכחה שיעורי' זולת לעבודה כוכבים ועיר הגדחה דהעיר מנגעים עכ"ל—והנה רח"י לבאר כחן בקול"ר מה שיש לנו לחמורה

וכ"ל לפ"י כ' הירושל' לומר (דמ"ס ק"ו כ"א ברפ"ב שם) טה"ה יבוא לנער הכל [מפרש שבת] בלא שיעור לא ה"י לו סה לאלול בשנת (ס"ל להרמב"ן ד' הרי"ף בזה דגם מלי' י"ד חסור לאלול מזה ובמ"ל ל"ו) ולכן נדריך בשיעור מוזן ב' סעוד' מן החמ"ל לאלול ממנו בשנת כ"ל והוא כמ"ל ל"ה ב' הרי"ף ז"ל הנ"ל דמ"ס ה"ה שם הך דהירו' הו"ו שהוא פס"ק ר"ב ר"ב הנ"ל ובמ"ס ח"כ יחד הדברים בזה : ובמ"ל ליישב ד' ה"ה ז"ל ש' להלן (ל' פ"ד) משום כתיב ע"פ ד"ל דלכ"י לעמ"י דס"ל דלא עולה פני"ו ובמ"ל (ל' ח"כ) ונאמר בק"א ח"כ

ודמה להלן ד' ל"י יימתי שם כי ב' ה"ל מבוחר משלום ד' החשונה מדין מלה בעה"ס חמ"ס ח"כ כחן מקום בג"ו ה"ל לנער הכל רק רח"י לזיין כחן מה שג"ל להג"י ד' הרי"ף ז"ל בחמ"ס ח"כ דפסחים (שכבחו"ל להלן ד' ל"ה ע"פ) והוא במ"ס ח"כ ח"כ חורתי הבדיח ד' בירושלמי כו' ח"כ ל"ו האוכל מזה כו' ונראה למד מזה שכל היום חסור לאלול מזה כו' וכינוי הגדול (הרי"ף) ז"ל רמז ל"ו כן לפיכך כח"כ הירושל' הו"ו נאמר שח"ס כל לנער הכל בלא שיעור לאלול כ"ס עכ"ל והנה לפ"י ח"כ ל"ו מוזן כלל ועלה דהיסודן היכ"כ י"ס בדבריו בזה

סימן ד הן ה' נר' לי מכבר להוסיף בעו'ה ע"ד קרמ'א ז'ל
בלו'ה'ם' ק'כ'ה'ם' מ'ד'ש' טעם למנהגיו-שחין

גושפ'ן כפי'ם חלל' ביום טוב לבד שהוא משום שחין צמחה כו'
ונבד'מ'ם' הוסיף בזה שני' ושמה' במג'ד' ע"ש וז"ע דל"כ חול המועד
למי' (דברי' צמחה נוהג כל שמונה במג'ד' וז"ה' צמחה' ססמ' ושוד' דל"כ
ר"ה ויו"ט) (דמין' נוהג בזה מלוח' שמה'ה) מ"ט טעמ'ן בזה כפי'ם -
חלל' דבמ'ה' כבר כ"ש הצי' בשם האגור ז"ל שהוא משום ציטול מלאכ'
כו' וכ' הד"מ שם ע"ז שהוא עיקר הטעם בלחמה מפני שחללו האלוה'
הכהנים והעם סרודין במחייסה בצי' כו' וע"כ חין נובחין כפי'ם ביום
שי' צו ציטול מלאכה לעם ע"ש - ומש"ש עוד להח' טעם לפ"ז מה
שחין טעמ'ן בצי' בשב'ה הוא דמוק' ע"ש ונכלצו סק'ה' (הוסיף הבג"ה
הנז' יתכן טעם נוס' על מה שחין נושחין כפי'ם ביו"ט רק בחטת מוקף
לבד מפני שז"חין אז מהכנה' וישמח בשמח' יו"ט עכ"ל ובחמה הוא
טעם קלוז מאלד לבטל מפני זה נשיחה כפי'ם בשמח' ביו"ט - ועוד
דל"כ ביו"ט מתי' חיוב' למימ' ועכ"ס חין טעם חלק צו בין שמח'ה
למוסף כלל - (ול'ל' שהוא רק כמ"ש' הבג"ה דגם ביו"ט טעמ'ן כפי'ם
כמו ביו"ט ע"ש ור"ל' שלא לחלק בין יו"ט לל' כפי'ם בזה - והיה דמוק'
ג"כ בלחמה) - וע"כ היה נ"ל לחדש ולהוסיף בזה בעו'ה ד"ל' בלחמה
דעיקר' החי' מנהג' דיון' בלל' לישא כפי'ם רק במוסף דיו"ט לבד יש לו
י'וד' גדול טעם' (ובספרי' ומד"כ' פ' נשא ג"כ בזה) דבטוטה ל"ה ית'ן
מקרא' דוישא' אהרן' ח' ידיו אל העם ויברכ'ם כו' (בפ' שמני') דברכה
כהנים הוא בנשיחה כפי'ם דוקא וז' החס' דק"ל לר' יונה' דמה להנן
כה"ג ור"ם ועבודה ציבור כו' וגרס' ע"ה רנ"ח ח"ל (ובספרי' הגי' ח"ל
כו' ור"י' עלמו הוא דמשני לה ע"ש) ה"ה' ח' צו בחר' ה' כו' לעמוד
לצדה בשם ה' הוא וצניו' (בפ' שופטים) מקיש בניו לו כו' וכתיב כל
הימים (ובספרי' חסר הך סיומא בזה ע"ש) ולחשק' ברכה לשידוה'
(כדנפק'ל' שם מקרא' דלגרתו ולברך' בשמו דמה שידוה' בעמידה כו'
(וכי' ציבור' רפ"ד העטניה ע"ש חלל' נראה דטעם' ול"ל' לברך' בשם
ה' וכו' בספרי' פ' נשא וס' בופט' ע"ש - (ונפק'ל' נמי החס' דברכ'
כהנים כשרה בבעלי מומין מדכה' הכהני' בני לוי' לרבות בצי"מ ע"ש
ובעטניה' לז' (וי"ל'ק' בזה מ"ש' כ"ו ברש"י ד"ה כל יומא דבש"י דס"ה
מחקו ע"ש וקושי' הגבול' שם ד"ה למה דוק' ח"ך הגר"ח ז"ל הגי' שם
דל"ל' בעטניה' עגלה כשרה בבע"מ ע"ש) וצירוף' הנז' ודל"י טע"ה דגם
חי' כי צם בחר' ה' כו' דהוא ריבא דקרא' דלברך' בשם ה' דש"פ סופ'
הנז' (ובל' דלל' נפק'ל' בלחמה מקרא' דלברך' בשמו דמוקד' בפ' עקב
י"ל דההם בלוי'ם משחעי' דכה' שם הדיל' כו' הלוי' לשחן כו' (ואולי'
מה"ש דל' נפק'ל' גם עמידה מההם וע"ש בבג"ה' כגוף רעלו'ל' ח"ך
בפרש"י שם כ' דסיפא' דלברוה' כו' אכהנים קחי' ע"ש) והגר"ח ז"ל כ'
בספרי' שם דל"ל' ככ"ס' הנז' (וכ' בטוטה ל"ה כבוד'ה' וכה' כ' דלל'
נפק'ל' מקרא' דהוא וצניו' כל הימים רק דלל' נימא דכה"ג ור"ם דוקא
חלל' הוא ודל"י דהך פירכא דר"י דמה להנן עבודה ציבור דוקא נשמר
גם חל"ב' דלחמה דחין' ג"כ רק אחר קרבן ציבור לבד כגון עולה המיד
של כ"י ע"ש וי"ל' דמה"ס נהגו לטבול לנ"כ (ע' מג"א סק"ע) דל"כ הוקש
לקרבן ציבור ולכן חף טמא מה ג"כ דט"מ הוחר' ציבור (ומיושב' קושי'
הח"א ח"ל ג"כ) משל"כ טומאה היו"ל' מגופו ודוק' (וצירוף' רפ"ד
דחשני' גרסי' מנין לנ"כ מה שברכו כו' ע"כ בבב"י' במוסף מנין וי'
אהרן' ח' ידיו ויברכ'ם כו' ור"ל' דחטאה ועולה ושלמים דכתיבי בהך
קרא' היו נוספ'ם על קרבן החמיד' אז (ובל' מזה כד' החוס' בטוטה
הנ"ל שבי' דגם במוסף ובה"ע ה' ג"כ במקדש ע"ש ולא כהרמב"מ ז"ל
בפי"ד מה' חפלה הי"ד שבי' דבמקדש היו גו"כ רק פ"א ביום בחמיד'
ש"ש לבד רק במדינה גו"כ בכל חפלה ע"ש ובמ"ש' ה"ס ודוק' וז"ל
ג"כ דל"ל' שלא יהי' ג"כ רק במוסף לבד ובזמן דל"כ חטאה ג"כ כמ"ס
בקרא' הנז' (או שיהי' גם שלמי' ציבור עמיה' כמו החס' דוקא וכגון
בעלצרה שהיו צו גם שלמי' ציבור אז) דודל"י דחין' מקו' לומר קן בחמה'
כלל' שהרי כל הימים כתיב ולא משכח'ל' כפי'ם לקרבן ציבור רק עולה
החמיד' לבד (והיינו דמללינן בעבודה כ"ז כנושאים כפי'ם וחסר צו כו'
כעולה כו' (והוא כמו ושלמה פרי'ם כו') מפני שיעקר ג"כ חינו' חלל'
אחר העבודה כמ"ס וכדנפק'ל' נמי במגילה י"ח מהך קרא' דויברכ'ם
כו' הג"ל' ומקרא' דל' הימים הנ"ל נפק'ל' דע"כ סגי בזה בקרבן החמיד'
לבד דהייט עולה עכ"ס וכפ"ש יאחר שלא נזכר קרבן החמיד' כלל'
בשפלה כל יום (וע' ט"ב מה"ק' ס' ד' מ"ש בזה) לכן חקנו ככ"ז שיש
דנכ"ס ג"כ דל' חל' חק' כו' ודוק' (ובל' זה וגם הייך עוד לר' מר' ב' פתק

בבב"י ז"ל שפ"א ח"ל ור"ם ח"ל ור"ם ח"ל ור"ם ח"ל ור"ם ח"ל

סימן ה

הן רחיה להביא כאן נוסח שטר מכירת חמץ אשר ילח
 בעת מלחמו בע"מ ע"מ הסכמות הגדולים היושבים
 על כס הכוראה ב"ק י"ז, ה' עליהם ימיו, והרבה דברים
 אשר ה' נלמד מהנמוך להוסיף ולתקן כמה בטומה זו, מהנמוך
 אשר נהגו בו מלח ב"ק י"ז, חקנו והוסטנו בו כמה בע"מ
 (מטעמים ונימוקים המבוארים אצלנו ב"ק באורך בזה בע"מ
 ויבואר במק"ל ח"ה). ובתחלה רחיה להביא כאן נוסח שטר
 שרש ה' אשר מדעט בע"מ ב"ק י"ז, לכל הבאים למכור חמץ
 לה"י על ידי הלגשים הנבחרים לתחם עלמם על השטר מכירה
 החמץ שמוכרים לה"י והמה העשים עמו כל הקנינים שאפשר
 לעשות במכירה זו ע"מ הדת בעד כל המוכרים חמץ על יד
 (וכמו קנין הכסף, וקנין חזקה, וקנין מטלטלין חבז קרקע,
 וקנין השטר, וקנין מלשין, וקנין מלך, וסיטומה והוא מ"ב ועוד ח"ו
 קנינים שאפשר לעשות בזה וכמבואר הכל בהשטר מכירה להלן,
 ומ"מ הנאון בעל מקור חיים ז"ל בביאורים ש' חמ"ח סוף אות
 ס' דע"י שמוכרין לה"י גם המקום שהחמץ בחובו הולך כמו
 משיכה ג"כ וכמ"מ הש"ך ב"ד ס' ש"ך סק"ט דוקנה לו רשותו
 במקום משיכה ע"מ, ז"ע לע"ג ועם בביאורים אות ה' לא כתב
 אלא דכשעמד בחזרו ללא מחסרה משיכה קונה במשנה לבד
 ע"מ ז"ל ב"ד ס' זכ"ה ובס' המעיות להרמב"ם ז"ל ס"ה דמע"מ מ"מ
 ש' דמכלל הכח שנקנין צו המטלטלין הוא שכיחות המקום
 שהמטלטלין הם לפי שהקרקע נעשית רשות השוכר והמטלטלין שבו
 כאלו הוא משכן ונתקן ברשותו ע"כ ז"ל ואחמ"ל). ונדע כי בכל
 הקנינים הנ"ל יש בהם כמה פסיקות לדינא בחמץ רק שמתאים עמו
 שיקנה ע"י הקנין המועיל ע"מ הדת בזה כנודע) וכל הבאים למכור
 חמץ המה נזהרים כח והרשאה בזה כדח להמוחמים על השטר
 מכירה בעדס שיה' כל מעשיהם בדבר המכירה הלו לה"י בעדס
 כעשייהם בזה ופיהם כו' וככל נוסח שטרי ההרשאות הנעשים
 ע"מ הדת בכל דבר [ובחמץ למ"מ הנאון בעל מקור חיים ז"ל
 בביאורים ש' אות ס' דאם השליח לבד מוחם עלמו בשטר
 מכר שמוכר קרקע המשלח והמוכר עמלו חיינו מוחם כלל על
 השטר מכירה הלו דנראה ללא מהני חתימה השליח לבד בזה
 דכיון דקרקע חין נקנה רק בשטר ושטר בלא חתימה ידו של המוכר
 רק של שליח לבד ללא שטר הוא כלל דהא ללא שטר רח"ה הוא
 נד המשלח וכל שטר שאין רחיה מחוך השטר לא מהני לקנות
 בו כו' ע"מ וח"י ע"י שטר ההרשאה שחוממים המוכרין בעלמם
 שנהיין רשות להנבחרים בזה למכור כל המקומות שהחמץ שלהם
 מונחים בהם במכירה גמורה כו' (והיינו אותם המקומות שהם
 שלהם בעלמם ושידך להם למלוטין ולא בשכיחות לבד וכמבואר
 בהשטר מכירה בזה) והשטר הרשאה שחוממין המוכרין בעלמם
 בזה מוסרים ג"כ לה"י כנודע, וח"י אפשר דמועיל בזה להשטר
 מכירה ג"כ בחמץ שהרי יש ביד לה"י שטר רח"ה ג"כ שהמוכרין
 הקרקע שלהן עמלו להנבחרים החחומים. על השטר מכירה שבידו
 שלוחים כדח למכור חח כל המקומות שלהם ג"כ ובצירוף שטר
 ההרשאה הנ"ל עם שטר המכירה שמוכרים יחד לה"י כנודע
 אפשר דע"י זה ה"ל כללו חמם המוכר עמלו על השטר מכירה
 בזה ומהני שפיר חף לר' המקור חיים הנ"ל וע"כ ה' לנו לדקדק
 לכאורה שהמוכר בעלמם יחוסם על השטר ההרשאה הנ"ל ע"כ
 וז"ע. ומלמחי חמ"כ קנין נוסח שטר הרשאה שלט בזה גם בש"ח
 נחלת שבעה סוף ח"ב ע"מ רק שחבר עם בחמץ עוד דברים רבים
 הנחומים לע"ג בזה ולמדך כמה היוקיים עם לע"ג ע"מ ונוסח
 שטר ההרשאה שלט מחוקן הכל בע"מ]:

והנה מה שיש לנו להאריך בכל פרטי דינים מהקנינים הנ"ל
 ח"כ כמה ויבואר במק"ל ח"ה. רק דבר אחד רחיה
 להזכיר בזה בע"מ בדין המבואר בנ"ב מה"ח חמ"ח ס' ס"ג בני
 שכת למכור ע"מ עוד אחר חמץ ברשותו או מן החורה אצל מ"מ הא"י
 למכור עוד שאין החמץ ברשותו או מן החורה אצל מ"מ הא"י
 יכול לזכות או בחמץ כזוכה מן ההפקד (ומ"מ דח"ל דהחיינו יהודי
 קונה או החמץ ח"כ שוב לא עבר הישראל על כל יראה כלל דהא

דעמלו הכחוב להחמץ כאלו הוא ברשותו של ישראל לעבור עליו
 בב"י חינו אלא כשלא זכה שום אדם אחר בהחמץ כלל ורק שאינו
 של הישראל משום חיסור הנאה לבד בזה למוד לה"י דלמרינן
 דעמלו הכחוב כאלו הוא ברשותו כו' אבל כשזכה ח"י בחמץ בקנין
 גמור בזה ודלוי לא למרינן כלל דלש"ס יהי' כאלו הוא ברשות
 הישראל לעבור בב"י כיון דלאו משום חיסור הנאה למוד הוא שאינו
 ברשותו של הישראל רק משום דחתי לרשות אחר בחמץ וה"ל כמו
 בור כו' ע"מ וח"י למחי דקיי"ל דעד הלילה ליכח כל יראה כי חס
 עשה דתשביחו למוד וכיון דחתי החמץ לרשות זוכה קודם הלילה
 שוב לא עבר הישראל על החמץ ההוא רק בעשה למוד ובעשה לבד
 לא מילט שקטו חממים לאסור החמץ בהגאה אחר הססח ורק
 בלאו דב"י למוד קנסוהו כדח' בנמו' ור"כ בשאג"ח ס' ע"ט (ובמ"מ ס'
 חמ"ג בח"ח סק"ל ב' בפשיט' דגם חס עבר בעשה לבד ג"כ קנסוהו
 ע"מ וכן בס' חמ"ח סס בח"ח ס"ק ב' ב' בשם שו"ת פני' ז"ל ג"כ
 (כהנ"ב והש"ח הג"ל) דבעשה למוד לא קנסוהו והס"מ סס כ' ע"ז
 דמשמע מכמה פוסקים דחף חס לא עבר רק בעשה דתשביחו
 קנסוהו בזה ע"מ) וחף שהדבר פשוט שאם בח הישראל אחר מזה
 לשלול מה יעשה בחמטו ששכת למוכרו שמוכרין לו ודלוי דחייב
 לבערו משום עשה דתשביחו מ"מ חס לא בח לשלול או עד אחר
 שכבר זכה בו הא"י קודם הלילה בקנין גמור כגון ששיכה או
 בהגבהה כלהלן, שוב חין מורין להישראל לבערו ומותר החמץ
 לאחר הססח להישראל כיון דלא עבר עליו בב"י וכמ"מ כך הוא
 לדעת הגאון בעל טב"י ז"ל ע"מ ור"כ הפמ"ג ז"ל בח"ח סוף ס' ס'
 חמ"ג בזה דכל שנח החמץ לרשות זוכה חף בחוך הססח שוב לא
 עבר הישראל על ב"י מכתח וחי"ך ע"מ ומ"מ יש מהאחרונים ז"ל דלא
 ס"ל הכי ופ' בחמס שופר ס' קי"ד ובמק"מ בביאורים סוף ס' ח"מ
 דנראה דפלגי בכל זה ע"מ ובמק"ל יבואר ח"ה) וחמס לא מהני
 רק כשמשך הא"י או החמץ לרשותו או שקנה כל החמץ בהגבהה
 וכזוכה מן ההפקד, אבל חס חינו יכול למשוך כל החמץ ורק שרואה
 הא"י לקנות החמץ ע"י קנין חזקה במקום שהחמץ מונח עם או
 שיקנה המקום בקנין כסף מהישראל וע"י זה יראה ח"י לקנות גם
 החמץ בקנין מטלטלין חבז קרקע לבד העלה הנאון בעל טב"י
 ז"ל עם דלא מהני כלל בזה כיון דהחמץ חין לו בעלים או חו"ן כאן
 דעמל אחרת מקנה כלל לא מהני קנין חבז בכל כה"ג דה"ל כהפקד
 ובהפקד לא שיד קנין חבז כלל רק חס היה עומד או הא"י
 ג"ל המקום שהחמץ מונח בו או ה' קונה החמץ ג"כ מחורה
 חלר וע"מ בטב"י בזה אבל כשחיינו עומד או בלד המקום ההוא
 שאינו יכול לקנות רק מחורה חבז לבד לא מהני כלל בהפקד כמ"מ
 עכ"ד הנו"ב ז"ל עם בזה ע"מ:

וי"ן כי בעיקר ד' הנו"ב ז"ל בדין זה יש מחלוקת בין האחרונים
 ז"ל בחמץ דהנאון בעל קטנה החושן ז"ל בס' ער"ה ס"ג
 העלה עם דגם הפקר נקנה במטלטלין חבז קרקע כשהיו לצורין
 בחוכה ע"מ חף הנאון בעל נתיבות המשפט ז"ל בס' ר"ב ס"ק ב'
 ובס' ער"ה ס"ק ח' חלק עליו וס"ל כד' הנו"ב ז"ל הנ"ל דלש"י
 צצורין לא מהני בהפקד וע"מ שהביא רחיה בזה מד' הר"ן ז"ל
 בע"ק דקדושין ש"ך דקנין חבז דמי לרין מכר לו עטר שדוח
 בעשר מדינות והחזיק בחמץ מהן דהקנאה ריעח יניחו (כ"ל
 ור"ה בר"ן עם ומש"מ בנתיבות דזבני ריטי כו' טס"ה ע"מ) ומש"מ
 בעינין בזה שיהן דמי כולן דוקא פ"ס וח"י יש ללמוד מדבריו
 דה"ג לפנין הפקר דקיי"ל צצ"ב ד' ג"כ דבעטר שדוח כו' והחזיק
 בחמץ מהן לא קנה כולן וע"מ ברש"ס ז"ל וה"ג בקנין חבז לא
 מהני מה"מ בהפקד ע"מ. ולע"ג ז"ע בזה דמד' הר"ן ז"ל הנ"ל
 ש' דקנין מטלטלין חבז ה"ל הקנאה ריעח כמו בעטר שדוח
 והחזיק בחמץ מהן כו' נראה להדיח דלא קאמר הכי רק כשלא
 היו המטלטלין לצורין בחוכה ולא קנה המטלטלין בכה"ג רק
 כשחומר לו המוכר בהדיח קני המטלטלין חבז קרקע או בהכנסת
 בקידושין כ"ז דכוח ודלוי דלכו"מ בנכסי הפקר לא מהני בחמץ
 וכמ"מ גם הקנאה ז"ל עם והרי מבואר עם בר"ן וברש"י ז"ל ד"ה
 דר"ח דמטלטלין הנקיים עם הקרקע כשדה שאינה שמוכה לה
 דמי ומש"מ בעינין בכה"ג שיהן דמי כולן דוקא לד' רש"י והר"ן
 ז"ל הנ"ל בזה ע"מ ומדל' דה"ל המטלטלין כו' כפדס שליח סמוכה
 כו'

שגנה חרי' זל בסימן ע"ז שהקשה שם אהא דטולא צב"מ י"ח הנ"ל דח' דבעינן שיהי' עומד בלד מלכו ע"פ וסריך עלי' ההם ר"ח מהך דר"ג וחקים היל' ומשני ל'י' עלה דלא הקנה להם ר"ג חלה במטלטלין חבב קרקע וסריך עלה רבא ההם דטובה הנאה חניה ממון לקונה ע"ז קרקע כ"ח דטובה הנאה שפיר הוה עומד בלד מלכו דוקא ע"כ ל"ל ודחי דט"ל דטובה הנאה שפיר הוה ממון לקונה ע"ז קרקע כזה והשחח חקטי דטולא אדטולא שהרי טולא גופא ס"ל בקידושין כ"ח דטובה הנאה חניה ממון ע"פ (וכן קשה לי קלם דר' חבב חלרי' חבב להיפך כזה דמדפריך עלי' דטולא בקידושין שם ממנהיחין דהמקדש בהרומה ט' ש"מ לכאורה דס"ל לר' חבב דטובה הנאה הוי ממון ע"פ וצב"מ שם מסיק רבא אליבא דר' חבב גופי' דס"ל דטובה הנאה חניה ממון כו' ע"פ ואם בלתי לחלק קלה בין הנושאים כזה ח"כ נעטרך לומר דע"פ דפליגי בסברו' הפירוט דבין זה ודו"ק וז"ל (ע"פ) וכן הקשה השלמה חרי' זל שם דר' יהושע חלרי' יהושע כזה ג"כ דבספחים מ"ז מוכח דע"כ דס"ל לר' יהושע ודחי דטובה הנאה חניה ממון ע"פ וח"כ למאי דקיי"ל צב"מ הנ"ל דבעינן שיהי' עומד בלד מלכו דוקא ע"כ ז"ל דהך דר' יהושע שהקשה ג"כ בהרומה מטער שבו לראב"ב אז ע"י המקוש כדחקן בפי"ה דמע"פ לא הי' רק ע"י הקנחה מטלטלין חבב קרקע בלד או כדחמך רב פסח ההם דלה"ג שהי' ע"י קנין חלרי' רק דבמקום שיש דעת אחרת מקנה לא בעינן שיהי' עומד בלד חלרי' ע"פ וח"כ ע"כ ז"ל דר' יהושע דטובה הנאה ממון כזה דח"כ לא מלין להקטת המהנוח לא במטלטלין חבב קרקע כלל כדבבא הנ"ל ולא ע"י קנין חלרי' ג"כ דחס טובה הנאה חניה ממון ח"כ לא הו"ל דעת אחרת מקנה כלל כזה וקשיא טובא לפ"י דר"י חלרי' ודטולא אדטולא כזה וכמ"ס עכ"ד הגאון בעל שגנה חרי' זל ע"פ. והנה מ"ס בפשיטתו דאליבא דר' פסח ז"ל ג"כ דס"ל דטובה הנאה ממון דח"כ אין כאלו דעת אחרת מקנה כזה הנה במח"כ העלים ע"ט כדבר זה ממ"ס המרדכי ז"ל בפי"ה דמליבא שם בספחיה ליעיל דפשיטתו ל'י' ז"ל לחידך גיטא בלחמה דודחי ס"ל לר"פ נמי דטובה הנאה חניה ממון ורק משום דבמלך הי' דעת אחרת מקנה כזה להכי שפיר הוי מהני גם להמחטה וכמ"ס ב"שמו וח"פ. אך בלחמה למש"ל כזה הנה י"ל בפשיטתו דודחי דלה"ג שהי' קנין דר"ג נקי' במטלטלין חבב קרקע וחק דט"ל לר' יהושע גופי' וכן נטולא הנ"ל דטובה הנאה חניה ממון וכמ"ס מ"מ הרי י"ל דבלחמה ס"ל לטולא בעלמו דלא כרבא ובר"פ שם כזה חלרי' חלרי' דר"ס צב"ק קי"ח הנ"ל דט"ל ע"כ דגם היכא דליכא דעת אחרת מקנה כזה ח"פ' שפיר קני במטלטלין חבב קרקע כל כצבורין עכ"ס בחובה וכמ"ס וח"פ ובלחמה יש בסוגיא זו דצ"מ הנ"ל עוד שיטתו להראשונים דלא כשיטת השלמה הנ"ל וע"פ צב"ק סי' ר' ור"ג סק"ח כזה ואכמ"ל. רק שצ"פ יש לבאר להלכה הי' קיי"ל כהך דר' פסח משמ"י דרב הנ"ל או כר"ס משמ"י דר' מרינוס הנ"ל כזה ואמנם לפי שיש בלחמה חריכות רב צב"ד הראשונים ז"ל בהלכות הללו וכל מש"ל חינו חלל לשיטת הרשב"א ז"ל הנ"ל בלד ויש בלחמה שיטת אחרת הרבה להראשונים ז"ל בישוב ד' ר' פסח דצ"ב ל"ד ונ"ל הנ"ל כזה וע' בהשגות הראשונים ז"ל ובמ"מ שם ובכ"מ ובלח"מ ז"ל פ"א מה' זכ"י ס"ג הנ"ל בצורף ויבואר במק"א ח"ה) :

אך בעיקר הדין לכאורה יש כזה רחיה מסור' לעני' מהחוססתה דבבא בחרה פ"ב דגרסי' ההם המחזיק בנכסי הגר (במקום שיש רשות להחגייר שם ע"פ הממשלה) נעל כו' הי' חזקת

כו' כלים וקרקעות זכה בקרקעות לא זכה בכלים כו' ומדקחני בסיפא ההם גבי מר דנכסיס שאין להם חמריהו נקיין עס נכסיס שיש להם חמריהו כו' כילד ח"ל חלר' וכל מה שבחובה חנו מוכר לך כו' והחזיק כו' ע"פ ומשמע דחייירי בצבורין לחוד החלר' ואס"ה לא מהני רק במכר בלד חלל בגר דנכסי הסקר הם משמע דריש"ל דלא קנה המטלטלין כשהחזיק בקרקעות חף ככה"ג דסיפא שהיו לצורין לחזיק ול"ע ובלח"ה מדקחני דריש"ל סחמא דכשזכה בקרקע לא זכה בכלים בנכסי הגר משמע דחייירי בכל גוויי חף בצבורין לחוכה דח"כ הו"ל להש"ס בקידושין כ"ז לפשוט שם טפי מהך דריש"ל דלא בעינן לצורין מדקחני גבי גר דלא קנה הכלים ש"מ דבמכר קנה שפיר הכלים חף כשחזיק לצורין בחובה חלל ע"כ דפשיטתו ל'י' להש"ס דבגר דהסקר הם לא קנה חף שהיו הכלים לצורים לחוכה בלחמה וכמ"ס. ויש לדחות. וע' הי"ט צב"ק דצ"ק הנ"ל גבי מצדים ובהוס' דצ"ב הנ"ל ודו"ק [ובלחמה ד' החוססתה הנ"ל ז"ע כזה דכיון דמסקינן דלא בעינן לצורין בלחמה במכירה ח"ד קחני ההם בחוססתה הנ"ל כילד ח"ל חלר' וכל מה שבחובה כו' דמשמע לכאורה דבעינן לצורין דוקא. ועוד דקחני עלה ההם כיון שכחז שטר וקיבל משום והחזיק כו' ומשמע לכאורה מ"ז דבעינן חבב נמי בעינן שיקבל דמי כולן וכד' רש"י והר"ן ז"ל הנ"ל כזה חלל דח"כ יהי' הכרח ג"כ משם דחף בצבורין בעינן שיקבל דמי כולל ודלא כמ"ס דחף לר' רש"י והר"ן ז"ל לא בעינן שפיר דמי כולל חלל בלא לצורין דוקא וז"ע. וחולי בלחמה החוססתה הנ"ל משבשחא היא שם. וחולס בחידושי הרמב"ן ז"ל צב"ב ל"ד וברח"ש ז"ל בס' חוקת סי' מ' שקלו וטרו טובא דריש"ל דחוססתה הנ"ל שם דקחני גבי נכסי הגר ג"כ דבשטר שדוח חס החזיק בלחמה מהם החזיק בטולס כמו במכר ומוק"ל כאלה הי' שם מלך מטסיק ע"פ שגחקו כזה ולא ראו לבבש החוססתה חלל כזה. רק בסיפא במכר הגיה שם הרמב"ן ז"ל דל"ל בעשר מדיטה כבש"ס דין ע"פ וז"ע. וקולח יש לרקדק גם בסוגיא קידושין כ"ז הנ"ל דבספק ע"כ דגם בצבורין לא מהני כלל מוצעי למיפשט ההם מהך דר"ג וחקים דע"כ דבעינן לצורין דוקא מדהשכיר להם מקום המהטה דוקא ולא מקום אחר ודחק כזה דלא הי' חלל כי היכי דלא ליטרחיניהו ע"פ ולכאורה הלל בפשיטתו הי' יש לדמות דשח"י ההם משום דמהנוח הו"ל רק כמו הסקר דטובה הנאה חניה ממון וכדח"ר צב"מ י"ח הנ"ל ומס"ה בעינן כזה לצורין דוקא לכו"ע כיון דליכא כזה דעת אחרת מקנה חוהם וכמ"ס חלל ע"כ דס"ל להש"ס בקידושין שם דלוי טובה הנאה חניה ממון והו"ל כהסקר לא הי' מהני גם בצבורין כלל כזה וע"כ דס"ל דטובה הנאה ממון והו"ל כדעת אחרת מקנה וח"פ'ה בעינן לצורין וש"מ דבכ"מ בעינן לצורין וז"ע :

ומש"ל בגזר חלר' חלוט פשוט דה"ה כשגזר בזמן חיסור הגלה מדרבנן בלד כמו מסוף שעה חמישיה עד חלוט דחינו מוטייל עוד ג"כ שום קנין מבעל החמץ כזה כיון שאינו צרשוחו עוד. רק קנין הגזבה או משיכה בלד שיטתו החינו יחודי בהחמץ אז או קנין מטלטלין חבב' כצבורין בחובו לר' הקלוט המושן ז"ל הנ"ל כזה וז"ע. ועכ"ס כיון שאז עדיין לא עבר בעשה דהשביחו מורים לו לכתחילה או שיקנה המקום לבדו להח"י ככסף והח"י יחודי יקנה החמץ בעלמו ע"י חבב כצבורין בחובו כוכה מן ההסקר או ע"י קנין חלר' כשעומד בלדו וכמ"ס ובמק"א יבואר בצורף ח"ה :

חזקת גוסח דהרשאה

להיות לרא' ולחוקק ועוז צידי האנשים הנבחרים והממונים לחסות על שטר מכירה כל החמץ של הבעלי בהם דסה לחינו יחודי בערב הספס של שנה זו ח"ד שאלחמו הח"מ (בח"י) משא או ע"י שלוחינו וב"כ כזה או ע"י מס"ק לבד) טוחני כעם כח והרשאה גמורה להאנשים הנבחרים הנ"ל למכור במכירה גמורה ומלוטה כל מיני חמץ שלטו הח"מ הנ"ל וכל מיין חמץ שנמל' אלינו צב"מ הן ולכלין והן משקיין הן הראויים לחרם והן הראויים לבהמה הן הנעשה ממנה מיני דגן בעין והן כל דבר שיש בו חש חמץ והערוכות חמץ וכל מיני גרושין וקמח מה' מינין וי"ש ושכר ונשמים וחומץ ומסלסלדטן וכל הכלים הנדבק בהם חמץ, (ובבלוע בהם חמץ) וגם כל דבר היזון מחמץ כמו העופות והבוסים ובל הבהמות ג"כ אשר כל מיני החמץ והערוכות חמץ וכלים ובהמות הנ"ל הי' שייך לטו הח"מ עד היום :

הנה אנחנו נחמם נוחים כעם להנבחרים הנ"ל כח והרשאה למכור אח כל הדברים הנ"ל למי שירצו הנבחרים הנ"ל בלי שום מוחה ומעכב כלל, ובחירה מקמים שירצו, ולסמוך בחירה דברים עפ"י שומת הבקוים - ולמי שירצו למכור שמתים ע"ז וכל מה שיעשה בכל הדברים הנ"ל לא נוכל לומר לתקוני שדרוס ולא לעפותי, והף אח ירצו למכור הכל בהקפה ולחוקף החוב בהלוואה והף אח שיהי' הקונה חייב בטוח לפי הנרצה ויהיה להם כח בזה להקנות להקונה בכל הקנינים שירצו:

ובן כל המקומות השייכים לנו בשכירות לזמן עפ"י קאנטראקטען או בלא קאנטראקטען וכל השיינקען, וברייטיאזער, ורמיים, וקרעלמעס, ושטאפנאייט לאווקעס, ופארוואלין, ולאדוואנעס, ושטייכלערס, ושטאלין, וקעלנערין, שמונה בהם כל המצד שלנו הח"מ הנ"ל או שכל המקומות הנ"ל היה שייך לנו לעצמנו לחלוטין - וכן כל המקומות שעומדים שם בהנהגה והעפוט הנ"ל שהם ניזונים מהמצד והיו שייכים לנו עד היום:

הנה מהיום יהי' להחומים הנ"ל כח והרשאה למכור אח כל המקומות הנ"ל שהיו שייכים לנו לעצמנו לחלוטין הנ"ל ולהשכיר אח כל המקומות הנ"ל שהיו שייכים לנו בשכירות כנ"ל, ועפ"י כל הדברים המבוארים למעלה ובכל הקנינים המושגים בזה הן עפ"י הדח או עפ"י מנהג הסוחרים או ע"י הקנינים המושגים ג"כ בדיניהם בזה:

ובן כל המצד וכל המינים הנ"ל שהמה שייכים לאחרים בין ישראלים בין חיים ישראלים והם עומדים בהחריהם שלנו כעם, בין שקבלנו עלינו חריהם דגיבה ואכידה או דפשיעה לבד וגם כל המצד של אחרים שלא קבלנו עלינו חריהם ברונו, רק שאנחנו מוכרחים לשלם בעד המצד שלהם אם יגבנו ויאבדו, על כרחנו בזה - ומכל אופן חריהם שקבלנו עלינו הח"מ מכל מה שהפך בו' יש לנו הח"מ רשות עפ"י הד"ח למכור לאחרים לחייל מיני המצד, הנ"ל בזמן היחר מכירת המצד עכ"פ:

הנה כהיום אנחנו נוחים כח והרשאה בזה להחומים על השטר מכירת המצד הנ"ל כנ"ל למכור אח כל מיני המצד הנ"ל, וכל הדברים הנ"ל לאחרים ולמי שירצו החומים הנ"ל אם עפ"י הד"ח או עפ"י מנהג הסוחרים, או בדיניהם ג"כ, בכל אופן ובכל קנין היוחר מושג בזה - למכור גם אח כל המיני המצד שקבלנו עלינו חריהם במכירה גמורה כנ"ל:

או שיעמדו החומים הנ"ל איש אחר החיטו שיקבל עליו אח כל החריהם שבבילוי ובמקומנו מכל המצד שעמד בהחריהם שלנו עד הנה ומהיום לא יהי' עוד שום חריהם כלל עלינו בדבר כל המצד הנ"ל - רק שמהיום ומעכשיו יהי' חל כל חוב החריהם מהמצד הנ"ל על האיש שיעמדו החומים הנ"ל בעדנו שהוא יקבל עליו אח כל החריהם שלנו מכל המצד הנ"ל שהי' חל עלינו עד כה וכנ"ל - ובאופן המושג עפ"י הדח בזה:

וגם כל מיני המצד שיש לנו הח"מ חלל אחרים בכ"מ שהוא, בין חלל ישראלים או חלל חיים ישראלים, שקבלו חריהם עליהם מכל המצד שלנו או שהם מופקדים חלל אחרים כנ"ל בלא שום קבלת חריהם כנ"ל - או שעדיין לא קנינו את המצד במשיכה כלל, רק בקנין כסף או בשטר וע"י קאנטראקט בלבד או בקנא"ס או עפ"י מנהג הסוחרים או בדיניהם לבד, בין שקנינו המצד הנ"ל מן ישראלים או חיים ישראלים ויוצא המצד חלינו לאחר זמן, הנה מהיו' אנחנו נוחים כח ורשות בזה להחומים הנ"ל שהיו יכולים למכור את המצד הנ"ל כעם למי שירצו כנ"ל בכל אופן המושג בזה אם עפ"י הד"ח או עפ"י מנהג הסוחרים ובדיניהם ג"כ - ובכל אופן המושג למכור חף דבר שלא הי' בעולם ושאינו ברשותו עדיין, ואנחנו מסלקים את עצמנו כעם מכל וכל שלא יהי' לנו הח"מ שום זכות כלל לעולם בהמצד הנ"ל חף אחר שיוצא לרשותנו לאחר זמן כנ"ל - וכל הוטה שיש לנו בהמצד הנ"ל כעם וגם אחר שיוצא לרשותנו כנ"ל יהי' רשות להחומים הנ"ל להקנות כעם את כל הוטה הנ"ל לכל מי שירצו החומים הנ"ל ובכל אופן היוחר מושג בזה כנ"ל, וכל מי שירצה יוכל לזכות בהמצד הנ"ל בכל זמן שירצה, כי אנחנו מסלקים את עצמנו וזכויותנו מכל המצד הנ"ל מכל וכל וכנ"ל. ובפירוש הוטה שאם עפ"י הדח לא יועיל המכירה והבליחות בזה להמצד שאין ברשותנו עדיין כעם - עכ"ז יהי' חל עכ"פ עפ"י הדח השלימות והמכירה הנ"ל בזה מכל מיני המצד שיש ברשותנו כעם וכנ"ל - ומהיום ומעכשיו יהיה חל שטר כח והרשאה הלו שאנחנו מוסרים כעם בזה ליד החומים הנ"ל בכל חוקף ועוד עפ"י הדח בזה ובכל הדברים הנ"ל יהי' יד החומים הנ"ל כירוי, ויהיה כפינו ועשייתם כעשייתנו, וכל מה שיהי' נדרש לחלומי שטר כח והרשאה הלו להחומים הנ"ל מאלו הח"מ, יהי' הכל וגדרש וגדון בכל חוקף ועוד היוחר מושג עפ"י הד"ח, וכל הנ"ל נעשה בקנא"ס ובח"כ ובפ"מ מאלו הח"מ ומעכשיו עפ"י אופן היוחר מושג עפ"י הדח ועפ"י חקנה חכמינו ז"ל ולא יבטע כח והרשאה הלו חף קש"י, רק יהי' נידון בכל חוקף ועוד כמומר כל שטר ההרשאה דבידינו בישראל העשין חקנה ח"ל דלא כאסמכתא ודלא כטיפסי דטרא, ולר"ה בידי החומים הנ"ל בלא אנחנו עפ"י יום שנה ספק

נאום

ונאום

שמר מכירת המצד

מודים אנחנו הח"מ וחתימת ידנו חשיד עלינו כמאה עדים כשרים ונלמנים חף שהביח השייך לר' אשר שכרנו ממנו כעם את הבית הנ"ל עד יום ה' דר"ח אייר הבע"ל הנה כהיום השכרנו את הבית הנ"ל לא"י המוכ"ז מהיום דלמטה עד יום הנ"ל בסך קא"ס וקבלנו כל דמי השכירות מהא"י המוכ"ז הנ"ל בשלימות והקנינו לו ע"י הכסף הנ"ל את הקרקע הנ"ל בשכירות כנ"ל, ומסרנו לו את השטר הלו ג"כ שיקנה את הקרקע הנ"ל בשכירות מעכשיו עד הזמן הנ"ל גם בשטר הלו - וגם ע"י קנין חוקף שהחוקף הא"י הנ"ל במקום הקרקע הנ"ל הקנינו להא"י הנ"ל ג"כ את הקרקע הנ"ל בשכירות הנ"ל, על גר היוחר טוב

וזה שייך למש"ל ד' ליה לדקדק קא"ה ע"ד הגאון האמתי הצמורס בעולם במיבוריו הקדושים כקש"ח מו"ה יוסעף אייזיק ג"י בגא"ב דק"ק סלאנים י"ו צמ"ס בספרו הנחמד "טעם ירושלמי" ע"ס מועד צפ"ק דמגינה (ד' ע"ז בדי"ס) דלמ"ס הגאון בעל סורי אבן ז"ל צמחני' דמגינה ח' שם אהא דעבר הרגל בו' לר' ארשיח שם דח' דכל שבטת ימי החג הם השלומין זה הלו וז"מ לענין מיגר בראשון בו' ואס"ה בשמיני של חג ודחי ס"ל דחשומין דראשון הוא מדלת החיב רק ומגוהם חג לה' שבטת ימים ע"פ ועל זה כ"ס הגאון האמתי צמ"ס נוע"י הנ"ל דלר' יוחנן דאמר שם דכולם השלומין דראשון הם הוא בהי"ט דפ"כ ס"ל דשמיני רגל בפני עצמו הוא ואם היה מיגר עד יום השמיני ויחטטש בשמיני נחמי"ב אז והיינו דלמ"ט שמיני רגל צמ"ט הוא וחלק משלמנו והוא מדחי"ב חמגוהו על השמיני בפני עצמו ע"ש צמ"ס הנ"ל - ועל זה בהצנן לדקדק קא"ה (להלן) 7

חשש חיימון, או הערובות חמץ, או בלוע מחמץ מכל מה שחשפה יכול לדבר, וכל החמץ הנשאר דבוק בערבות ובדיעבד ובלו כלי לישא ולחיה ובלו מיני כלים וסקים וכו'. כל הבהמות והסוסים והטפוס, הן פסע שמבואר בהרשעה ובהרשימות שלטו עוסרי' כעס להח"י שכל מיני החמץ וכל הדברים המבוארים בהרשימות הנ"ל היו שייכים עד הנה להאגשים המבוארים שמה בהרשעה הנ"ל, וכעת פשו כל האגשים הנ"ל אהנו החתום מטעם שלוח' למכור את כל חמץ המבוארים בהרשימות הנ"ל וכל הדברים הנ"ל, על ידי הח"מ להח"י הנ"ל, והן מה שאינו מבואר בהרשימות הנ"ל, הן כל החמץ הנמלא בכל המקומות בחלרות ובבתיים ופלויה, ובמרחפים, ובברייתויער, ובפאלודולפן, ובשסאפייער, ולווקסם, ובשינקטן ולפולוונעם, ובחניויה, ובשסיכלערן, ובדמיים, ובבתי פשיים החמוץ שבקלחנו, והן הנמלא חוץ לקלחטו בכל הקרעטשטם, והיסובים, ובשירות קטנות, ובכסרים: **ו** כל מיני חמץ הנשלח להאגשי' המבוארי' בהרשימות הנ"ל שקטו כבר החמץ הנ"ל בחיזה מן הקנינים והחמץ עדין בדרך על עגלות או ספינות או על חייטונבאהן, או נשלח להם החמץ על האחריות שלהם ועדנה לא קטו. אולם, וכל מי שיש לו שום קבוצה אחריות על כל מיני חמץ שבטולם מחלח ישראלים אחרים, מכל מה שחשפה יכול לדבר, ונס בל מיני חמץ הנשלח להקאמיסילאנערין דפה שיומכר החמץ על ידם:

ו כל החמץ שיש לכל האגשים המבוארים בהרשימות הנ"ל חלל הקאמיסילאנערין שלהם במקומות אחרים או על הדרך, על ספינות או על עגלות או על חייטונבאהן,

ה אה כל החמץ הנ"ל אהנו מוכרים כעת במכירה גמורה להח"י הנ"ל, הן מה שעבר אהנו שלוחים כל האגשי' המבוארי' בהרשימות הנ"ל בעלמם, או עשירי השלוחים שלהם אהנו שלוחים למכור את כל חמץם של המשלוחים מוחס חלינו, ובכל אופן שפשו אהנו שלוחים בזה הן בפנינו או בלא בפנינו, או עפ"י השטר נה וברשעה שמסרו לנו וחממו עליו בעלמם או שלוחים בדבר מכירה תמלם הנ"ל וגם הבהמות והסוסים, והטפוס, והכלים שלהם הנ"ל וגם אהנו יש לחיוב האגשים המבוארים בהרשימות הנ"ל שמכרו חלינו. ונתנו חלינו במחשבה אה חמץם ע"י הקאג"ם שקבלו מאהנו בזה וכל הדברים הנ"ל, וכל החמץ הנ"ל אהנו מוכרים כעת להח"י המור"ז במכירה גמורה וחלוסה ופסוקה ללמיה' עולם, ובלי שום שינוי בטולם כלל וכלל:

ו והמקמים מכל הדברים ומכל המינים הנ"ל ומכל דבר שיש בו חשש חיימון שמכרנו להח"י הנ"ל יהיו הכל עפ"י שומם שלשה אגשים הבקאים בזמנא, היודעים ומכירים היטב את כל המקומות מכל מין ומין מהדברים והמינים הנ"ל. וכל מין ומין יושם עפ"י שלשה הבקאים היטב בזמנא המין הכוח וכשער של עשכיו, והקנינו להח"י הנ"ל את כל החמץ הנזכר לפיל, ואת כל הבהמות ואת כל הדברים הנזכרים לעיל אבז הקרקע הנ"ל ואמרנו לו שיקנה הקרקע הנ"ל בשכירותו כנ"ל, ואבז הקרקע הנ"ל יקנה ג"כ כל החמץ הנ"ל וכל המטלטלים וכל הדברים הנ"ל בקנין גמור פסוק וחלוטו כנ"ל, ובלי שום שינוי כלל, מעבשיו עד לטולם ובזקתו והבזמא הנ"ל ובנ"ל:

א וכל יקנה הח"י הנ"ל את כל החמץ וכל הנ"ל ע"י ספק רוצ' אשר קבלנו מהח"י הנ"ל כעת על החתום דמי הירשון מן כל הסך המגיע לכל המוכרים הנ"ל מן הח"י הנ"ל בעד כל דמי המכירה הנ"ל, וקבלנו מן הח"י הנ"ל את רוצ' על חייטונבאהן שקורין (אדאלטיק) על החלח דמי הירשון בעד כל המוכרים הנ"ל מכל החמץ שמגיע מהח"י הנ"ל בעד כל המכירה הנ"ל, וכל מוכר המטעם שמגיע מהח"י הנ"ל בעד כל הנ"ל וקסטו עליו במלוה שהח"י הנ"ל מתייבב לשלם לכל ח"מ מהמוכרים הנ"ל בעד כל דמי המכירה הנ"ל שמגיע ממנו כשיומדר כל דבר הוצרך מדידה ויופקל כל דבר הוצרך משקל, ויומנה כל דבר הוצרך מנין. — והן המדידה והמשקל והמנין מכל הנ"ל יחולו. מיום כ"ג ניסן הבעל"ט וחילך, ועפ"י שלשה אגשים בקאים בזמנא וכשער של עשכיו כנ"ל: והחלטה הח"י הנ"ל וקיבל עליו צפיונו, שאם יהי' חזרה הסעד בהחמץ הנ"ל וכל הדברים הנ"ל עד פח המדידה והמשקל והמנין מכל הנ"ל שיהי' בזה כל דין תורה נלמנות להמוכרים הנ"ל, אשר בכל דבר שיהאמר כל אחד מהמוכרים הנ"ל נבחר לו מהחמץ הנ"ל מעטתה עד פח המדידה והמשקל והמנין מכל הנ"ל חזי ישלם הח"י הנ"ל גם בעד כ"ד שיחמר מעבשיו עד הזמן הנ"ל וכפי המקח מהבקאים הנ"ל של כל יתר החמץ הנ"ל שיהיה אז בעת המדידה כו' כנ"ל: — ואהנו הח"מ בזה קבלנו עלינו בשירות שלח יהי' חללוטו דמי החמץ הנ"ל המגיע מהח"י הנ"ל דום הגחי' בהמכירה הנ"ל כלל. שחק אה לח ישלם הח"י הנ"ל בעד כל דמי המכירה הנ"ל שזקפטו עליו במלוה כנ"ל לעולם תהיה המכירה הנ"ל מקויימת, וגמורה, וחלוטה בידי הח"י הנ"ל, ושיידך להח"י הנ"ל מעבשיו ועד לעולם כל הדברים המבוארי' בהמכירה הנ"ל בלי שום חתוי וכלי כיוור בטולם כלל.

ב וכל יקנה הח"י הנ"ל את כל החמץ וכל הדברים המבוארים בהמכירה הנ"ל ע"י מסירה השטר מכירה וקנין ורוח' בלו שמסרו לנו אהנו החמץ הנ"ל והיה בידו לבטר רחי' וקנין של כל הדברים הנ"ל, וגם עשירו לישלח עם הח"י הנ"ל, וקבלנו ממנו ג"כ בקאג"ם ע"ד המכירה הנ"ל, והחנינו עם הח"י הנ"ל שחק בחדר מדרכי הקניוח הנ"ל יקנה הח"י הנ"ל את כל החמץ וכל הדברים הנ"ל ואף כי בכל הקנינים היומר מושלים הן עפ"י הדח, והן עפ"י מנהג הסוחרים והן עפ"י דיינים בזה יקנה הח"י את כל החמץ וכל הדברים הנ"ל בקנין גמור מעבשיו כנ"ל:

ג השכרנו לח"י הנ"ל את כל המקומות הנמלא שם כל מיני חמץ וכל דבר שיש בו חשש חיימון הנ"ל ומקום הבהמות והטפוס והסוסים הנ"ל, וגם הכרמים והברייתויער והשינקטן הן שבקלחנו, והן שחמוץ לקלחנו, וגם כל המקומות שמונה שם הבהמות המולה או קמה של אינה או כל שארי ח"י או שיחשו שם ח"י להם, בכל המקומות ששייכים לישראלים המבוארים בהרשימות הנ"ל בשכירות עפ"י קאנטראקטן שיש להישראלים הנ"ל על כל המקומות הנ"ל או שהמקומות הנ"ל שייכים לישראלים הנ"ל בשכירות על זמן בני קאנטראקטן בזה ועשו אהנו כל האגשים המבוארים בהרשימות הנ"ל שלוחים לשכור את כל המקומות הנ"ל המוכרים להם כנ"ל, כזה כהיום השכרנו להח"י הנ"ל את כל המקומות הנ"ל מזמן לזמנא עד יום ח' דר"ח חייב הבעל"ט:

ד' יום) דלכאורה ל' יומן לא א"ש כל כך בזה דבנלמא לר' חושפי' שפיר יש לדקדק דמדלא כתיב רק ומגושה שבעה ימים ולא כתיב שמונה ימים כהדיח (יק דנפקל להשמיני מג"ש דעריה או מבחודש השביעי וכמ"ס) ש"מ דלא משכחל בשמיני חיוב בפני טלמז כלל רק דחשמוין דרחשון הוא לבד ולא דמי לכל שבעה ימי החג כלל ובמ"ס הגלון בעל טו"א ז"ל שם בזה. אבל ל' יומן לכאורה מנ"ל עומד בהיפך ממש בזה דחף דכל שבעה הם השלומין דרחשון לבד אפי"ה השמיני הוא חיוב בפני טלמז לפי למי שלא נחתייב בכל שבעה הימים כלל דלכאורה אין לנו לדייק כן. ל' יומן רק אם הי' כרוב בהורה להדיח חיוב בפני טלמז על השמיני לבדו ג"כ ובאמת הוא להיפך דבשמיני לא נהבז בו שום חיוב להדיח כלל דהרי רק מב שבעה ימים כתיב ואף שגכרה לכאן מד' הגלון הגדול הנ"ל נ"י דמקרא דחמבור דמשמע קלה דחמבורו לבדו קאמר הוא דדייק לה הכי אליבא. ד' יומן הנ"ל אבל באמת הוא ל"ט דהרי כך קרא דחמבורו לא כתיב בשמיני כל חג ובמ"ס (ובאמת הי' נראה דמכר קרא דחמבורו דכתיב צפ' בא גבי פסח נפקל השלומין כל שבעה גם בחג הגליות דמדכתיב החס גבי י"ט ראשון של פסח והיה היום הזה כו' ותגושה אותו חג לה' כו' חמבורו ונפקל מהך קרא בפשיטות חיובא דחגיגה ביד"ט ראהן של פסח ומדמכר ליה בקרא דחמבורי' שם שבעה ימים מלוט חללוטו כו' י"ל דרשינן סמוכין בזה חמבורו שבעה ימים והיינו להשלומין של חג המלוט ג"כ ובמ"ס, וכע"ז פליגי בבבליה דחגיגה י"ט דנפקל לריב"ז דטול הסופר שאר שבעה מלאכה פקרי' דס' שאר דכתיב ביו"ט ראשון דחג הסוכות כל. מלאכת עבודה לא חשבו ושמין ליה שבעה ימים מקריטו

ו ובל המקומות שנאלח שם הממץ וכל הדברים הנ"ל השייכים להישראליים הנ"ל בעצמם לחלוטין מכרנו כעם להא"י הנ"ל כל אותן המקומות הנ"ל במכירה גמורה וחלוטה לגמירות עולם והכל עמי' השלימות שטעו אותנו הישראליים הנ"ל שלוחים להשכיר ואמרו אח כל המקומות שלהם הנ"ל ג"כ והמקחים מכל המקומות הנ"ל יהי' ג"כ עמי' שומה ג' אנשים הבקושים בצומח כנ"ל :

ז והקנינים מהמכירה והשכירות להא"י הנ"ל בזה, הוא ג"כ ע"י קבלת הכסף והזדקיק הנ"ל שקבלנו מן הא"י

הנ"ל על חו"פנאב בעד המגיע מהא"י לכל המוכרים והמשכירים הנ"ל, והחנינו עם הא"י הנ"ל אשר הזדקיק הנ"ל יהי' על קנינם כל המקומות הנ"ל ג"כ להא"י הנ"ל בין על כל אותן המקומות הנ"ל שמכרנו לו במכירה גמורה כנ"ל, ובין על כל אותן המקומות שהשכרנו לו כנ"ל. וכל המותר מעומ מדמי המכירה מכל המקומות הנ"ל ומן דמי השכירות הנ"ל שמגיע מן הא"י הנ"ל להמוכרים והמשכירים הנ"ל זקפנו עליו במלוה כנ"ל והחנינו עמו שיקנה אח כל המכירה והשכירות מהמקומות הנ"ל בכסף הא"י הנ"ל שקבלנו ממנו : וגם ע"י שטר קנין הלו אשר לחננו מוסרים כעם להא"י הנ"ל לחנו מוכרים לו כל המקומות השייכים להמשלחים הנ"ל בעצמם ומשכירים לו אח כל המקומות המושכרים להם כנ"ל ע"י שטר קנין הלו יקנה כל הא"י הנ"ל במכירה ובשכירות כנ"ל, וגם עמי' זולתו של הא"י הנ"ל וקבלנו ממנו בקנ"הם ג"כ על כל ההקנאות מהמקומות הנ"ל להא"י הנ"ל והף בחד מדרכי הקנאות הנ"ל יקנה הא"י הנ"ל אח כל המקומות הנ"ל במכירה ובשכירות כנ"ל והף כי כולם כנ"ל, ובכל חופן היוחר מוטיל עמי' הד"ה בזה יקנה הא"י הנ"ל גם אח כל המקומות הנ"ל במכירה גמורה כנ"ל והמקומות השטורים הנ"ל יקנה בשכירות כנ"ל :

ח וזה הוחנה עם הא"י הנ"ל שיהי' הרשות נחונה בזה להמוכרים אח כל המקומות הנ"ל והמשכירים הנ"ל, שיהי' להם מקום דריסה הרגל בכל המקומות הנ"ל הנמכר והגשכר כעם להא"י הנ"ל. וגם שיהי' רשות לכל מוכרי הבהמות והסוסים והעופות הנ"ל ליקח מן הבהמות והבצילים מן העופות ולנכות אח"כ מן דמי המכירה הנ"ל ויהי' בזה להמוכרים הנ"ל כל דין חורה נחמנות חלל הא"י הנ"ל להאצין להמוכרים הנ"ל כמה יהי' לדיד הא"י הנ"ל לנכות עבור כל הנ"ל מן החוב הנ"ל שמגיע להמוכרים הנ"ל מכל דמי המכירה הנ"ל מן הא"י הנ"ל, ובזיד הא"י הנ"ל רשות לעשות בהשיקטן ובכל המקומות המוכרים והמושכרים לו כנ"ל. ובהחמת ובמשלשין ובכל הבהמות והדברים' שנמכר לו הכל כנ"ל, כראונו ואלו נשבו וכאלה העושה בדרך שלו בלי סוס מומה ומעכב כלל בעולם :

ט והורגה עוד עם הא"י הנ"ל שאם ישג לו חוזה לוקח עשיר שיקח ממנו כל החמץ הנ"ל ושיג' יכולה בידו לשלם כעמ' צמזמן או כעמ' המדרס והמשקל והמכין ואחר השומח משלש בקושים כנ"ל, בעד כל הספן וכל המקומות והבהמות הנ"ל שמכרנו לו לא"י הנ"ל וגם לשלם צמזמן בעד שכירות כל המקומות הנ"ל כנ"ל, חזי יהי' הרשות בידו לשלם לכל המוכרים והמשכירים הנ"ל כל החוב הנ"ל המגיע ממנו כעמ' צמזמן והמוכרי' הנ"ל יהיו מחוייבים לנכות לו עבור זה חמשה פראלענט מכל החוב הנ"ל שמגיע מהא"י הנ"ל, ושקפנו עליו במלוה כנ"ל, למטן יהי' לו להא"י הנ"ל ריות מן המכירה הנ"ל מיד ליד חמשה פראלענט מכל הנ"ל כנ"ל. ועוד הוחנה עם הא"י שאם חולי יהי' בכל דבר החוב המגיע מן הא"י הנ"ל מן המכירה והשכירות הנ"ל חוזה וויכות בזה בין הא"י הנ"ל ובין המוכרים והמשכירים הנ"ל, חזי יוגמר הדבר עמי' (קאמפארמוס) בזב"ח וזב"ח בלרוף השליש, ועפי' דה חורטנו הקדושה ג"כ, ויהי' חורה נחמנות לכל המוכרים הנ"ל נגד הא"י הנ"ל בזה :

י גם כל הבהות, ומיני לחם, וגרויפן, וקמחים שמחוייבים הפאדראלטיקעס (המבוארים ג"כ בהרשימות שמסרנו להא"י הנ"ל כנ"ל) להעמיד לח"ה ולח"ה הא"י הנ"ל העסק הפאדראלטיקעס נוחים ומוסרים (ניצטן חו"פנאב) אח כל העסק מהפאדראלטיקעס שלהם להא"י הנ"ל כעם אשר מהיום וזמן דלמטה יהיו שייכים כל העסקים הנ"ל להא"י הנ"ל בכל העמדה כל מיני חמץ הנ"ל בצקוס הפאדראלטיקעס הנ"ל, ובתריקתי דידו בכל דבר כנ"ל, ויהי' השטר הלו ביד הא"י הנ"ל ככל שטרי הפאדראלטיקעס, ושטרי משירה (פערעדלטיקעס) הנכונ בן הפאדראלטיקעס שהוא (פערעדלטיקעס) דעם קאנטראקט) וקיבל עליו הא"י הנ"ל שיהן כל הבהות וכל החמץ שמושל על הפאדראלטיקעס ליתן כנ"ל כפי החוב שעל הפאדראלטיקעס הנ"ל, והכנים הא"י ח"ש במקום כעם, ועבור זה יקבל הא"י הנ"ל עמי' הפערעדלטיקעס הלו אח כל המעשה המגיע להפאדראלטיקעס הנ"ל בעד כל עסק הפאדראלטיקעס הנ"ל בחופן שלא ישאר עוד סוס זכום להפאדראלטיקעס הנ"ל בזה רק יהיו כל הפאדראלטיקעס הנ"ל שייכים הכל מוזמן דלמטה להא"י הנ"ל לבד כנ"ל. וגם כל הקנינים הנ"ל יהיו ג"כ על הקנאות עסק הפאדראלטיקעס הנ"ל להא"י הנ"ל. **יא** ודרישות' ביד הא"י הנ"ל להענין מייסטרעם בהרמיים, ובצריייהווער, ובפאדוואלטן, ובשפאטייעט לאווקעס, ובצחי עשיית החומץ, ואפטייקארעט באשטייקטן, וגם שיינקארעט בשייקטן חזיו ח"ש שילח הא"י הנ"ל להעמיד במקומות הנ"ל לעסק בהרמיים, ובצריייהווער, ובשפאטייעט לאווקעס, ובאשטייקטן

הקדיבו חנה לה' כו' ודרשין סמוכין דלה העשו שבעה ימים וכמ"ש רש"י ז"ל בזה וכו' בחורה כהנים ב' חמור שם על פי הבהות הנ"ל ז"ל (הנאלח ח"י בכת"ה הי' יוכני להוליסם לאורה בזהרה) בהדיח כן דנפקל הי' מדכחב כל מלאכה עבודה לא העשו והמין ליה שבעה ימים ע"ש, ופ' בטורי חבן בצמינה י"ז שדחק שם בזה בחמה דמנ"ל לעיקר דין השלומין כל שבעה גבי פסח דעל חמ"ש רש"י ז"ל דנפקל' במה מלינו ממח הסוכות ע"ש ודחי' דליכא למיפרך דמה לה"ם שכן מדוכה מלינו כו'. ולכן כ' הטו"ח ז"ל שם דיל' דנפקל' לחלומין כל שבעה דחג המליה מקרא דתורה אוהו סג לה' ומקרא דביום השביעי חג לה' דכתי' ב' בח' בראשון ושביעי של פסח והימים שבייחיים נפקל' מקו' כו' דחק שם טובח בזה ע"ש חבל למש"ל י"ל בפשיטות דנפקל' לחלומין כל שבעה דפסח מקראי' הנ"ל להדי' דכתי' ומחוס כו' חמנוה דמשמע דקחי על ראשון של פסח ומדמין ליה שבעה ימים כו' וי"ל שפיר דדרשין ליה אהדדי חמנוכו שבעה ימים וכדאשכחן דדרשין כה"ג נמי גבי מלאכה מה"מ בצמינה י"ח וכמ"ש ו"פ. — ויען כי להלן בד' ל"ה ליינו שם כי בדף הלו מבואר השלוח דבר החסובה מדין השלומין דפסח ועלמך דחג ע"ש ע"כ רחיהי להאריך כאן בזה קלח בעז"ה. והנה בחמה מסורש במכילתא פ' בח' פ' י"ז כד' בחלק בעל טו"ח ז"ל הנ"ל בזה דמקרא דתביחוס כו' ומקרא דביום השביעי חג כו' הנ"ל נפקל' בהדיח לראשון ושביעי של פסח ומה"מ רק מקי' הוא דנפקל' לחלומין דידהו ע"ש. ועל כך חנא דהמכילתא הנ"ל ודחי' דלה חקשה לן בחמה דל"ל ללמוד כ"ז רק מקי' ולא נפקל' טפי מהך קרא בהדיח הנ"ל מדמין שבעה ימים להך קרא דחמנוה הנ"ל וכמ"ש, דיל' בפשיטות דהך חנא דהכס ל"ה ס"ל כהך חנא דנפקל' בצמינה י"ח הנ"ל למלאכה מה"מ מהך קרא דכל מלאכה עבודה לא השבו וסמך ליה שבעה ימים וכמ"ש חלל ס"ל כאידך חנא דהחס דנפקל' גם לאיסור מלאכה דמו"מ רק מקי' בזה ע"ש וה"ל י"ל דגם

יב ודנה' להלן דף ל"ו ליינו שמה כי בדף הלו מבואר באורך בדבר הנלפ"ד כיבוב הגירסא היסנה הסוכה ברש"י ז"ל ביבמות ס"ם דלחשקיי חייבי כתיבות כו' ע"ש וע"כ רחיהי לבאר כאן בעז"ה, והנה בצטטה כ"ס בתיד"ה מד למרומה כ' ג"כ דבהך סוג' דיבמות הנ"ל אלה דנפקל' מקרא דכי סבי' ט' לפמיו ט' שסלוח כו' וסלח

וסריך עלה ואימח נכפלה לפסול לה סייבי כתיבות גרסי' עלה הכס כי התי' כתיב הנך דליח בבו הוי' לחשקיי חייבי כתיבות דלאו צ"י הוי' וכלומר דסייבי כתיבות דלא חפסי ברו קידושין לא מיפסלי בביתחם כלל דוקא סייבי לחין דחפסי ברו קידושין כול דחסי בביתחם ומח"ס לא קמינין בך צריייהא דעמיני וסלח

ובחפשיקטן, ובשיינקטן, וכל הא"י אשר יעסקו בכל המקומות
 כג"ל המוכרים והשכרים להא"י הנ"ל בכל עסקי החמץ הנ"ל
 שנמכר להא"י הנ"ל, המה יעשו כלם ברשות הא"י הקונה את כל
 החמץ הנ"ל וכן כל הא"י שיעסקו בכל הפאדרהטען הנ"ל להעמיד
 כל מיני פתח הנ"ל שקיבלו הפאדרהטען להעמיד בהפאדרהטען
 הנ"ל יעסקו משהם בעסק הפאדרהטען הנ"ל בעבור
 הא"י הנ"ל שבהם בעסק הפאדרהטען המה כל הפאדרהטען
 הנ"ל, ולפזבו וברשותו של הא"י הנ"ל יעשו הא"י העוסקים
 בכל הנ"ל, וכל ההולאות אשר יולאו המוכרים והפאדרהטען
 הנ"ל מהיום לעורך הא"י אשר יעסקו בכל החמץ הנ"ל ובכל
 לפזבו וברשותו של הא"י הנ"ל וכנ"ל. יהי הכל על חשבון
 הא"י הנ"ל ויהי להנשים אשר יולאו כל ההולאות הנ"ל בעדו
 מהיום כג"ל דין חורה נחמנותו זה שכי מה שיאמרו לו שהי להם
 הולאות על כל הנ"ל, יהי מחוייב לשלם הכל בשלימותו זה:

(ב) ועוד הוחתה בפירוש עם הא"י הנ"ל, שכל מה
 שימכרו כל הא"י העוסקים בשיינקטן, ובפאדרהטען,
 ובשפאטייע לאוקטם ובחפשיקטן ובכל הדברים הנ"ל מהיום
 ברשותו של הא"י הנ"ל וכנ"ל, גם טרם יבוא למדינה ולמשקל
 ולמזין בכל החמץ ובכל הדברים הנ"ל שנמכר להא"י הנ"ל, וטרם
 ישומו הכל שלשה בקיאים כג"ל לוי וזמן הא"י הקונה את כל
 הנ"ל חורה נחמנותו זה גם לכל הא"י הנ"ל, שכל מה שיאמרו הא"י
 העוסקים בכל הנ"ל שמכרו ושהולאו שמה בכל הדברים הנ"ל
 מהיום וזמן דלמטה עד זמן המדינה הנ"ל, מכל החמץ וכל הנ"ל
 יהי מחוייב הא"י הנ"ל לשלם בעדם לכל הישראלים המוכרים לו
 את כל הנ"ל כעת כג"ל, וגם הא"י הנ"ל נוהן חורה נחמנותו
 זה לכל הישראלים המוכרים לו את החמץ וכל הנ"ל, שכי מה
 שיאמרו שגבו מלח הא"י העוסקים בשיינקטן ובכל המקומות הנ"ל,
 ברשותו של הא"י הקונה כג"ל מהיום ולהן על החוב המגיע להם
 מבח"א הנ"ל בעד החמץ שנמכר לו כהיום כג"ל יהי להישראלים
 הנ"ל דח"ג בזה עבד הא"י הנ"ל ויכילו להא"י הנ"ל
 מהפזבו המגיע להם כפי מה שיגבו מהא"י העוסקים הנ"ל כג"ל,
 וכל יתר החוב הנ"ל יהי זקיף במלוה עד אחר המדינה כג"ל:

(ג) והתנה עוד בפירוש עם כל הישראלים המוכרים את כל

החמץ שלהם כג"ל להא"י הנ"ל כעת שהי' מל כל דבר המכירה
 מהחמץ הנ"ל ומכל הנ"ל חומ"י מהזמן והשמה דלמטה אף טרם
 המדינה וטרם השומא כג"ל ועל כל החמץ אשר יומכר כעת לכל
 הא"י העוסקים בכל הדברים וכל החמץ הנ"ל שנמכר להא"י
 הנ"ל יהי מל חוקף דבר המכירה להא"י הנ"ל חומ"י כג"ל
 וכפי המקח והשומא שיאמרו הא"י הנ"ל העוסקים בכל הנ"ל על כל
 החמץ אשר יומכר על ידם בעד הא"י הקונה כעת את כל הנ"ל
 מהישראלים הנ"ל אף טרם המדינה והשומא כג"ל:

(ד) ועוד הוחתה עם הא"י הנ"ל אשר כל החמץ השייך
 לאחרים בין לישראלים ובין לאינן יהודים רק שקיבלו
 הישראלים המבוארים בהרשימות הנ"ל על פנמם אחריות על החמץ
 הנ"ל בין מנגבה וחבדה או מפשיעה או אף אחריות שבע"כ עליהם
 מכל החמץ של אחרים בין מיהודים בין מח"א, הנה עפ"י דרכי
 הקנינים הנ"ל מכרנו ג"כ להא"י הנ"ל כל מיני פתח הנ"ל אשר
 קבלו המוכרים הנ"ל אחריות עליהם, בין החמץ השייך לישראלים
 אחרים ואף החמץ השייך לאינן יהודים כג"ל, ובחזון שחם טפ"א
 הד"ח יש להם רשות לכל הישראלים המוכרים הנ"ל, למכור את
 החמץ של אינן יהודים ג"כ שקבלו עליהם אחריות כג"ל, הנה
 מוכרים אהנו כעת גם את החמץ הנ"ל להא"י הנ"ל במכירה
 גמורה ומלוה עפ"י דרכי הקנינים הנ"ל, ויקנה הא"י הנ"ל גם
 כל החמץ שקיבלו המוכרים הנ"ל אחריות עליהם וכנ"ל, וגם מכרנו
 להא"י את כל המקומות שמונח שם החמץ הנ"ל שקיבלו
 הישראלים המוכרים הנ"ל אחריות על החמץ הנ"ל חס מונח
 החמץ הנ"ל במקומות שהי' שייך להמוכר הנ"ל בעתמם ואם מונח
 במקומות שהי' שייך להמוכרים הנ"ל בשכיר' לבד הנה אומנו
 משכירים כעת להא"י הנ"ל כל המקומות הנ"ל שמונח שם כל החמץ
 הנ"ל (שקיבלו המוכרים הנ"ל אחריות על החמץ כג"ל) מהיום עד
 ר"ח חייב הבעלים, והכל ע"פ המקח והשומא משלשה בקיאים זה
 וכנ"ל וע"פ כל הקנינים הנ"ל ג"כ בזה וכנ"ל, ואם ע"פ הד"ח לא
 יוכלו הישראלים המוכרים הנ"ל למכור גם את החמץ של אינן
 יהודים שקבלו עליהם אחריות לבד כג"ל, הנה לא יחול דבר
 המכירה מהחמץ קל"ל להא"י הנ"ל רק על החמץ של יהודים אחרי'
 שקבלו המוכרים הנ"ל אחריות עליהם בזה כג"ל, ועל כל החמץ

נימא ליה לך הנה ללאוד חלואין כל ז' דחג המלוה מקרא דחמנוה ומדמסין ליה לאידך קרא דשבעה ימים וכמ"ל חלל נימא
 ליה טפי למידרש מקל וחומר בזה וכמ"ל במכילתא הנ"ל חל"ג ליה לחמורא לכווארה בזה על אידך דרשא דמלינו שוד
 במכילתא חס פ' בא סוף פ' ז' דליהא נמי החס דב' ח"ק דריה"ג שם דנפק"ל לחלואין דחוק"מ ססח מקי' פ' ע"ש והדר נפק"ל
 לריה"ג החס לחלואין כל שבעה בפסח מקרא דשבעה ימים החוג לה' דכתיב גבי סוכות בסוף פ' ראה דנפק"ל באח איש
 ענין לסוכו דכבר כתיב ביה בפ' חמור וחגוהס לחורו כו' שבעת ימים הנכו ענין לפסח שהי' לו ג"כ חלואין כל שבעה
 פ"ש (וכבר עמד בזה גם הגאון בשל באר חברה"ז ז"ל בחגיגה י"ז פ"ד הטו"א ז"ל הנ"ל ש' מדעוה דנפק"ל מקי' וכמ"ל דבאמת
 כן הוא בשכילתא הנ"ל (אך נראה של א"ן כ"א מהמכילתא דפ' ז' הנ"ל וג"א מס' י"ז הנ"ל ג"כ פ"ש) רק דריה"ג הנ"ל פליג
 בזה ו' דבהכי א"ש במיל' דנפק"ל לרי"א חס לחלואין כל שבעה דשבעוה מחג המלוה דלא הו"ל למד מן הלמד בזה משום ד"ל
 דנפק"ל בפסח מדריה"ג הנ"ל ע"ש והנה לאש"ל י"ג ג"כ דנפק"ל לרי"א לחלואין דפסח באמת מקרא דחמנוה שבעה ימים
 הנ"ל וכמ"ל וא"ש ג"כ בזה בפשיטות (וע"ז) וא"כ דריה"ג הנ"ל ודאי קשיא לי טובא לכאורה דריה"ג אדריה"ג בזה דל"ל לריה"ג
 גופא למילף לחלואין כל ז' דפסח רק באח אינו ענין בזה וכמ"ל, והכי לריה"ג גופי' לשיטתו ודאי דהו"ל למילף בפשיטות
 לחלואין דפסח מהך קרא דחמנוה ומדמסין ליה שבעה ימים הנ"ל וכמ"ל שהרי מלינו לו לריה"ג עמ"ל דדרי' בפשיטות
 כה"ג מנש גבי מלאכה חוב"מ הנ"ל ג"כ מדמסין ליה שבעה ימים לקרא דכל מלאכה עבודה לא חטשו וכמ"ל:

ובאמת הי' ל"ל דגם הא דמלינו לריה"ג בחגיגה ו' ובפסרי סוף פ' ראה דאמר החס דג' מלוה נאטו ישראל ברנל ח'
 ושמה כו' ועמדו הראשונים ז"ל חס בזה דמ"ל לריה"ג שמהה בחג המלוה ג"כ דלא כתיב בחורה שמהה בהדיא
 רק
 למס' כלה*) פ"ש) וה"ג החס זה מדרש דרש ר"ח כו' כל שהיה בלא
 יבוא כו' פוסל בביאה וחלו הן עמומי ומולדי מלרי ואדומי עבד כו'
 (וכראה דבברייתא דיבמות ס"ח הנ"ל יש ט"ס בזה וז"ל ג"כ עבד
 כמ"ל במס' ד"א הנ"ל בהדיא ובהכי א"ש הא דספרי פלה הא
 בפשיטות א"ש עבד לא לפסול כו' וא"ל לדחוק בזה כמ"ל ר"י ז"ל
 ד"ה ח"ה דאף דלא חיירי החס בעבד להדיא ל"ל דמסין על מנאי'
 דלהן ס"ס דקחי החס העבד פוסל כו' פ"ש ולמ"ס במס' ד"א
 הנ"ל

ומא"ז הנ"ל כי חס חייבי לחוין ועשה לבד - (יבאמת הי' נראה
 דלפי גירסת הנ"ל חין לורך לפרס כלל דפיקר קשיה שש"ס הנ"ל
 בהא דספרי דלימא נבעלה לפסול לה חייבי כריתות כו' שהוא רק
 פל לאו דלא חני בהדיא החס בריתא הנ"ל חייבי כריתות ג"כ כ"א
 חייבי לחוין לבד וכמ"ל החס' בפוסה הנ"ל פ"ש, אלא הי' חסרי
 לפרס דהקושיא הנ"ל קחי באמת על סופא דברייתא הנ"ל דמיימי
 לה בר"ש מס' דרך ארץ רבה (וכבר כ' הגר"א ז"ל שהוא שייך באמת

* וז"ל דעוה מה נפל גם בתפוסתא דשלי ב"מ דגרס' החס בשמה הולאת ט' מולאי כו' ר' יהודה ח' כו' הווק בתוך ל' פסור כו' (ומיימי לה ב"מ ק"א
 וע"ז דה"ל החס מהא דבכיה ס"ל ל"י דחוק' ל' פסור וע"ס) והדר גרס' עשה וכו' ר' יהודה ח' כתיב חשעה חלפי קניו ט' פ"ש והוא חסוה דמלי פ"ן
 זה חס כלל - אבל באמת חלה דמחוק שייך כל התפוסתא הנ"ל לפ"א דמס' ב"ב דוק הי' ר' יהודה ח' הנ"ל קחי אהא דלר"י במנאי' דכ"ד ר' י"א וא"כ
 פשיטת ק"א פ"ש (והובא החס' הנ"ל כג"ל ח' וי"א ו"ג (ויש כמ"ל פ"ס בחוס' בזה פ"ש) וע"ל דכ"ד כ"א דמיימי ג"כ ל' החס' הנ"ל יש פ"ס במס' ולא נלמד
 פשיטת דתפוסתא הנ"ל ל"ג על כל א"ש גריף ז"ל ס"ק דכ"ד וברא"ש ס"ב כ"ש (אך גריף ס"ב ח"א פ"ש) ושם נמדר' כוסין דמין בזה ונל"מ ס"א ח"א פ"י

על ליגס יחידים שקבלו בכורים הנל אחריות עליהם כנ"ל אנו סו' הנל החמי"ב ח"ט וק"ב עליו כל האחריות מכל מיני החמץ סו' האחריות בזה על המוכרים הנל על החמץ של ח"י אחרים כנ"ל והחמי"ב ח"ט שינגם הוא המחיהם לשלם בעד כל החמץ סו' האחריות על המוכרים הנל לתיגס יחידים אחרים כשינגם או יאבדו או שיפגעו בזהם או שיהי' בהם ח"ו אונס או יקלס הח"י הנל עבור כל החמץ הנל להח"י ששייך להם החמץ הנל וגם ק"ב עליו הח"י הנל כל אחריות שסו' פתחייבים המוכרים הנל לשלם בעד כרחק ג"כ - ומהיום ומשכשו יח"י מל כל האחריות רק על הח"י הנל לבד ולא על המוכרים הנל וגם פליט הח"י לא יח"י שום אחריות כלל מכל דבר המכירה מהחמץ הנל לא מאחריות נגזבה ולא דבה, והן עפ"י אונס או עפ"י פגיעה או עפ"י כל סבה שיהי' בזה או עפ"י המוכרים הנל בעלמון או עפ"י הח"י השופקים בשיינקטן וסלדוולטן, ובשטאמנלייט לאווקטם בכל מיני חמץ הנל או עפ"י הח"י שיקבלו את החמץ שיובא מן הדקן הנמכר ג"כ להח"י הנל ונל"י - הנה בכל הנל ק"ב עליו הח"י הנל לבד כל האחריות מכל הנל ולהמוכרי' הנל יח"י כדס"ב בזה ע"ד הח"י הנל ועפ"י המוכרי' הנל ישלם הח"י הנל בעד כל ההסדר שיהי' בזה מעטעטו ונל"י:

עו' ועוד ק"ב על המוכרים המבוארים ברשימה הנל ושיעבדו ח"ט בשיעבוד הנוף על כל הקנינים מכל הדברים הנל שיקנה הח"י הנל בזה גם כל מיני חמץ אשר לא הי' פדנה ברשות המוכרים הנל בעת שפשו אהנוו שלוחים ע"ד המכירה הנל והחמץ שלה הי' או בשולם כלל וכעת בבעה ובזמן המבואר למטה כבר הוא ברשות ויקנה הח"י הנל כעת גם את כל החמץ שלה הי' ברשות המוכרים או בעת שפשו אהנוו שלוחים בזה כנ"ל רק שפעמדו ח"ט בבעבור הנוף להעמיד לו גם את החמץ שיבוא אח"כ לרשותו כנ"ל ולמטר לו גם את כל החמץ הנל שביבוא לידם בזמן סיחור הנכח מחמץ עכ"פ ואנחנו מוכרים לו להח"י הנל גם החמץ הנל ע"י כל הקנינים הנל כנ"ל:

וגם סילקו כל המוכרים הנל את ידם כעת מכל החמץ ומכ"ד בלא הי' ברשותו אז בעת שפשו אהנוו שלוחים כנ"ל או שגם עתה פדנה אין החמץ ברשותו כלל רק שישלח להם אח"כ מח"ו מקומות ע"י בחי"ינבא"הן או ע"י עגלות וספינות ויבוא לידם מהיום וזמן דלמטה עד יום כ"ב ניסן הבעל"ט הנה בעת הזאת כל המוכרי' הנל סלקו את ידיהם מכל החמץ הנל ומכל הדברים שאין המכירה חל עליהם כעת כלל שא"י יח"י להם שום זכות בהחמץ הנל חף אחר אשר יבוא לידם מהיום כנ"ל ולא בוס כח וקנין כלל וכלל בזה רק שהמוכרים הנל מוכרים או מוכרים להח"י הנל כל המקומות אשר יבוא להם החמץ הנל מן הדרך כנ"ל מהיום עד כ"ב ניסן הבעל"ט, והח"י הנל יקבל החמץ הנל בעלמון או ע"י ח"י אחרים אשר יפסקו בזה לטובתו של הח"י הנל ויבוא הח"י הנל בהחמץ הנל כזוכה מן ההפקר ע"י שינקו לו המקומות הנל בהחמץ קנין ח"י כשיעמוד שם בעת שיניחו החמץ הנל במקומות הנל הנשכרים והנשכרים לח"י הנל:

ובאין ראייה להבליס מאשר כינתי להלן בד' ל"ד אשר בדף הלו מבואר שחלום דבר החשובה מדין שנהו דכבור בעל מוס חס הוא מן החורה - (ומל"יין גם בבעיות על דף י"א ונ"ל דף י"ד) ומה שג"ל לד' רש"י והרמב"ם ז"ל בזה בעו"ה:

והנה כבר הבאנו שם לד' הרמב"ם ז"ל בפי' למבטג דכבורות כ"ה על הא דמפרש שם בגמרא טעמא דחמץ דאשרי לבער בכור בע"מ שנבר כו' משום דלא ליח"י לאשהו' ופירש"י ז"ל דמישיק דבין כך וחק לידי גיזה ועבודה כו' - אבל הרמב"ם ז"ל כ' שם שהוא משום דמישיק דע"י זה לא יאכלנו בחוק שנהו וכמ"ש בזה, וכן נראה בחמה גם מד' הרמב"ם ז"ל בחיבורו פ"ג מה' בכורו' הי"א ש"כ"ג ג"כ להדיא בזה דמה"ט חס"ו גם הלאר שנבר אחר כנסל בו מוס כו' במא יטהר חללו כו' וכבר ביארנו שאינה לאוכלו חוץ שמחו בין חס ובין בעל מוס עכ"ל ונראה להדיא דהרמב"ם ז"ל ודאי דמפרש להך גזירה דדילמא אחי לכהו"י הנל שהוא משום שלא יאכלנו

רק בבעיותו ונסוכות לבד בסוף פ' ראה - והגאון בעל עו"ה ז"ל בציגיה שם כ' בשם הרמ"ם ז"ל בם' יראה שכל דמפק"ל מג"ש דפ"ו ס"ז מה"ס או מהיקבא דהג המליה לחג השזועות ע"ש ובחוס' חגיגה ח' ד"ה ושמתח סכ' דפסח ילפין בהיקב ופ"ש ונד' הו"ה הנל בזה שיש לדקדק עליו טובה שם והב"ל - אך למשל י"ל בפשיטות דריה"צ לטעמי' בזה בחמה דכמו דליף לאיסור מלאכה בחוס"מ מדס"ע"ר רחמנא הך קרא דבעת ימים לקרא דכל מ"ש ל"ה וכמ"ש ה"ג ז"ל דליף עיקר מליה שמחה בעג המלות בא"ח מקרא דוהייח חך במח דכתיב בסוף פ' ראה וסמיך ליה שלש פעמים בבה עו' ודרשינן מיני' בפשיטות והייס חך שמח שלש פעמים בבה ודאי לרבות גם מן המליה ובדכתיב בסופא דהך קרא בהדיא וח"ש (ואף דרשינן מהך קרא דוהייס חך שמח לרבות ליל שמיני פליה כד' באונה מ"ש ע"ש י"ל דכילהו - ש"מ מהא דרשינן הכי דככל הרגלים שיש בהם מלות רח"י חייב בהם בשמחה ג"כ וכדכתיב בהך קרא שלש פעמים בבה ויראה כו' וא"כ ממילא טובל ללמוד שפיר מהך קרא למלות פשה דלמיני שמחה גם בשמחה וגם בשמיני פליה בחמה - שהיי' גם בשמיני פליה טבג בו מליה טבג דרמי' כמו כל שבעה ימי המג כשלא

על ליגס יחידים שקבלו בכורים הנל אחריות עליהם כנ"ל אנו סו' הנל החמי"ב ח"ט וק"ב עליו כל האחריות מכל מיני החמץ סו' האחריות בזה על המוכרים הנל על החמץ של ח"י אחרים כנ"ל והחמי"ב ח"ט שינגם הוא המחיהם לשלם בעד כל החמץ סו' האחריות על המוכרים הנל לתיגס יחידים אחרים כשינגם או יאבדו או שיפגעו בזהם או שיהי' בהם ח"ו אונס או יקלס הח"י הנל עבור כל החמץ הנל להח"י ששייך להם החמץ הנל וגם ק"ב עליו הח"י הנל כל אחריות שסו' פתחייבים המוכרים הנל לשלם בעד כרחק ג"כ - ומהיום ומשכשו יח"י מל כל האחריות רק על הח"י הנל לבד ולא על המוכרים הנל וגם פליט הח"י לא יח"י שום אחריות כלל מכל דבר המכירה מהחמץ הנל לא מאחריות נגזבה ולא דבה, והן עפ"י אונס או עפ"י פגיעה או עפ"י כל סבה שיהי' בזה או עפ"י המוכרים הנל בעלמון או עפ"י הח"י השופקים בשיינקטן וסלדוולטן, ובשטאמנלייט לאווקטם בכל מיני חמץ הנל או עפ"י הח"י שיקבלו את החמץ שיובא מן הדקן הנמכר ג"כ להח"י הנל ונל"י - הנה בכל הנל ק"ב עליו הח"י הנל לבד כל האחריות מכל הנל ולהמוכרי' הנל יח"י כדס"ב בזה ע"ד הח"י הנל ועפ"י המוכרי' הנל ישלם הח"י הנל בעד כל ההסדר שיהי' בזה מעטעטו ונל"י:

עו' ועוד ק"ב על המוכרים המבוארים ברשימה הנל ושיעבדו ח"ט בשיעבוד הנוף על כל הקנינים מכל הדברים הנל שיקנה הח"י הנל בזה גם כל מיני חמץ אשר לא הי' פדנה ברשות המוכרים הנל בעת שפשו אהנוו שלוחים ע"ד המכירה הנל והחמץ שלה הי' או בשולם כלל וכעת בבעה ובזמן המבואר למטה כבר הוא ברשות ויקנה הח"י הנל כעת גם את כל החמץ שלה הי' ברשות המוכרים או בעת שפשו אהנוו שלוחים בזה כנ"ל רק שפעמדו ח"ט בבעבור הנוף להעמיד לו גם את החמץ שיבוא אח"כ לרשותו כנ"ל ולמטר לו גם את כל החמץ הנל שביבוא לידם בזמן סיחור הנכח מחמץ עכ"פ ואנחנו מוכרים לו להח"י הנל גם החמץ הנל ע"י כל הקנינים הנל כנ"ל:

וגם סילקו כל המוכרים הנל את ידם כעת מכל החמץ ומכ"ד בלא הי' ברשותו אז בעת שפשו אהנוו שלוחים כנ"ל או שגם עתה פדנה אין החמץ ברשותו כלל רק שישלח להם אח"כ מח"ו מקומות ע"י בחי"ינבא"הן או ע"י עגלות וספינות ויבוא לידם מהיום וזמן דלמטה עד יום כ"ב ניסן הבעל"ט הנה בעת הזאת כל המוכרי' הנל סלקו את ידיהם מכל החמץ הנל ומכל הדברים שאין המכירה חל עליהם כעת כלל שא"י יח"י להם שום זכות בהחמץ הנל חף אחר אשר יבוא לידם מהיום כנ"ל ולא בוס כח וקנין כלל וכלל בזה רק שהמוכרים הנל מוכרים או מוכרים להח"י הנל כל המקומות אשר יבוא להם החמץ הנל מן הדרך כנ"ל מהיום עד כ"ב ניסן הבעל"ט, והח"י הנל יקבל החמץ הנל בעלמון או ע"י ח"י אחרים אשר יפסקו בזה לטובתו של הח"י הנל ויבוא הח"י הנל בהחמץ הנל כזוכה מן ההפקר ע"י שינקו לו המקומות הנל בהחמץ קנין ח"י כשיעמוד שם בעת שיניחו החמץ הנל במקומות הנל הנשכרים והנשכרים לח"י הנל:

ובאין ראייה להבליס מאשר כינתי להלן בד' ל"ד אשר בדף הלו מבואר שחלום דבר החשובה מדין שנהו דכבור בעל מוס חס הוא מן החורה - (ומל"יין גם בבעיות על דף י"א ונ"ל דף י"ד) ומה שג"ל לד' רש"י והרמב"ם ז"ל בזה בעו"ה:

והנה כבר הבאנו שם לד' הרמב"ם ז"ל בפי' למבטג דכבורות כ"ה על הא דמפרש שם בגמרא טעמא דחמץ דאשרי לבער בכור בע"מ שנבר כו' משום דלא ליח"י לאשהו' ופירש"י ז"ל דמישיק דבין כך וחק לידי גיזה ועבודה כו' - אבל הרמב"ם ז"ל כ' שם שהוא משום דמישיק דע"י זה לא יאכלנו בחוק שנהו וכמ"ש בזה, וכן נראה בחמה גם מד' הרמב"ם ז"ל בחיבורו פ"ג מה' בכורו' הי"א ש"כ"ג ג"כ להדיא בזה דמה"ט חס"ו גם הלאר שנבר אחר כנסל בו מוס כו' במא יטהר חללו כו' וכבר ביארנו שאינה לאוכלו חוץ שמחו בין חס ובין בעל מוס עכ"ל ונראה להדיא דהרמב"ם ז"ל ודאי דמפרש להך גזירה דדילמא אחי לכהו"י הנל שהוא משום שלא יאכלנו

רק בבעיותו ונסוכות לבד בסוף פ' ראה - והגאון בעל עו"ה ז"ל בציגיה שם כ' בשם הרמ"ם ז"ל בם' יראה שכל דמפק"ל מג"ש דפ"ו ס"ז מה"ס או מהיקבא דהג המליה לחג השזועות ע"ש ובחוס' חגיגה ח' ד"ה ושמתח סכ' דפסח ילפין בהיקב ופ"ש ונד' הו"ה הנל בזה שיש לדקדק עליו טובה שם והב"ל - אך למשל י"ל בפשיטות דריה"צ לטעמי' בזה בחמה דכמו דליף לאיסור מלאכה בחוס"מ מדס"ע"ר רחמנא הך קרא דבעת ימים לקרא דכל מ"ש ל"ה וכמ"ש ה"ג ז"ל דליף עיקר מליה שמחה בעג המלות בא"ח מקרא דוהייח חך במח דכתיב בסוף פ' ראה וסמיך ליה שלש פעמים בבה עו' ודרשינן מיני' בפשיטות והייס חך שמח שלש פעמים בבה ודאי לרבות גם מן המליה ובדכתיב בסופא דהך קרא בהדיא וח"ש (ואף דרשינן מהך קרא דוהייס חך שמח לרבות ליל שמיני פליה כד' באונה מ"ש ע"ש י"ל דכילהו - ש"מ מהא דרשינן הכי דככל הרגלים שיש בהם מלות רח"י חייב בהם בשמחה ג"כ וכדכתיב בהך קרא שלש פעמים בבה ויראה כו' וא"כ ממילא טובל ללמוד שפיר מהך קרא למלות פשה דלמיני שמחה גם בשמחה וגם בשמיני פליה בחמה - שהיי' גם בשמיני פליה טבג בו מליה טבג דרמי' כמו כל שבעה ימי המג כשלא

הנל נראה דל"ל בחמה בהך גרייתא נוטא עבד ג"כ בהדיא ובמ"ס וא"ש בפשיטו' בזה) וסדר גרסי' ע"ה לשי"ג' דיקן שם כל האסורות לו חיסור פרוה וכל עליקן לא פסלן מן הסבינה עכ"ל הברייתא ונראה לברורה בפשיטות דנ"ל. ההם לפי גירסא זו דוקא צביחה מייבי לאין גרייתא בנן כל - סגן דקחטיב ברייתא הנל שם הוא

דקפסלי' צביחתן לכהונה חנל כל האסורות לו חיסור פרוה דהיינו מייבי כריחוב (דחיקרו חיסור פרוה בכ"מ כמו ציבוחו ד' ונש"ד) לא פסלן מן הכהונה וכדלממשנין להו בחמה מהך קרא דבי סה"י הנל וא"ש לפ"י דספיר ספירן בפשיטות ציבוחים שם דלמלא בעטלה לפסול לה אשילו מייבי כריחוב נצי' ואמאי קחטי בסיחא הנל

יחלנו בחור שנתו ע"ז ויעבול בזה בעשה ולפני ה' חלוקיך
 חאלנו שנה בשנה דקאי נמי אצטל מוס לד' הרמב"ם ז"ל עלמו
 בס"ח מה' בכורה שם ה"ח וכמ"ס (וממ"ס הרמב"ם ז"ל בה' י"ג
 דלס חומר הכבור לאחר שמה' ח"ט שפבר בל"ח כו' ה"ז לא
 נפסל כו' ואם ה' נפל מוס שחטו כו' עכ"ל . משמע קלה
 דעבר גם בכל חומר חס חומר גם הכבור בעל מוס חומר
 שנתו וי"ל . וע' ר"ה ז' חודה הא' צבע"מ ובש"ח הגאון חכ"ס לבי
 ז"ל סו' י"ב ע"ס) . ונראה שפוט שחי' לו להרמב"ם ז"ל
 הכרה לזה מסוגיא דבכורות כ"ו (שהבחי' להלן ד' ל"ב ע"ס)
 דמיצט"ל לר"י הסם בנמש' בעולה חמימה חי גזרי' ב'י
 משום דילמא אחי לשהוי' ע"ס ומדלא מיצט"ל נמי בצעל מוס
 דומיא דבכור דהתם ע"כ . ל"ל דבאמה ודאי דעיקר הגזירה הוא
 משום דר"י זה לא יקריבע בחור שנתו חס או שלא יחלנו
 בחור שנתו בצעל מוס . וח"כ ח"ן מקום בלמה לגזור גזירה
 זו בצעל מוס דכל הקדשים שאין בהם שום חיובא לחובלן בחור
 שנתו להקדשן כלל וכמ"ס . ורק בבכור לבד הוא דילפינן
 מקרא דכי י'י' בו מוס דסמ"ך לקרא דהאלנו שנה בשנה דגם
 הכבור בעל מוס מחויב לחובלו בחור שנתו מן החורה ל' הרמב"ם
 ז"ל ה"ל (חי משום דו"י מוסיק עט"ר כמ"ס ד' ל"ג או מוס
 דס"ל דמקרא נדרש גם לחמיו וממ"ס ח"ה) ומש"ה לא מצינו
 בש"ס הך גזירה דלמא אחי לשהוי' גם בצעל מוס רק בבכור
 לבד . אבל בכל הקדשים ודאי ללא מיצט"ל בהו רק בהם לבד
 וכמ"ס וח"ס . אבל לד' רש"י ז"ל דהגזירה הוא שלא יבוא לידי
 גזירה ועבודה ע"י זה וכמ"ס ח"כ ודאי דשייך שסיר הך גזירה
 דלחי לשהוי' גם בצעלי מומין דכל הקדשים ג"כ שהרי כל הקדשים
 אסורין בגזירה ועבודה מן החורה חפי' לאחר שהוממו (וע'
 להלן ד' ל"א בזה) ורש"י ז"ל דמק' שם בלמה בהל' וכ' עלה
 דחיצט"ל בעולה חמימה דבצעל מוס לא חיבעי לך כו' ע"ס אבל
 לשיטת הרמב"ם ז"ל ה"ל ודאי דל"ס בזה בפשיטות וכמ"ס .
 ונראה שזה נחמון בלמה הרב בכ"מ ז"ל פ"ח מהל' מעילה ה"י י'
 שהרמב"ם ז"ל נהב' שם בפירושו כן דכל שיחלש מכל הקדשים
 לאחר שפסל בהם מוס מותר כו' ח"ן מהכבור והמעשר כו' ע"ס
 (והיינו משום דלחיל לטעמי' בלמה דלדעה הרמב"ם ה"ל לא
 שייך גזירה זו בצעלי מומין דכל הקדשים רק בבכור לבד וכמ"ס

(ודלא כד' רש"י ז"ל ה"ל) וממילא מוכח ודאי מזה דח"ן שם
 חיובא צבע"ל פומין דכל הקדשים לחובלן בחור שנתו להקדישן
 כלל רק בבכור לבד וכמ"ס צע"ה להלן ד' ל"ד בזה ע"ס) .
 וכ' שם הכ"מ בשם הר"ק ז"ל וז"ל שיש ללמוד כן מדקחני
 צבריחא בכור בעל מוס משמע וכן מדנקט דוקא בכור מהשפס
 שנחבאר צבע"ל דעולה חמימה משמע דבבעל מוס ליכא
 ספיקא עכ"ל והוא ט"ס וז"ל מדקחני בכור בעל מוס משמע
 דוקא בכור מהטעם שנחבאר וכן מדנקט צבע"ל עולה חמימה
 משמע דבבעל מוס כו' כ"ל ופוט שנחמון למש"ל צע"ה .
 רק דמ"ס הרמב"ם ז"ל בהלכה ה"ל ח"ל השיער ששנר מהבדחה
 או מהכבור והמעשר ה"ז אסור בהנאה חפי' לאחר שנשחטו מפני
 מומין כו' אבל למר הנוטר מהחטאה והל"ס מותר בהנאה
 לאחר שמיטחן מפני מומין הו"ל ולכפרה כו' ואם נחלש מהעולה
 ה"ז ספק עכ"ל נראה שפוט דהרמב"ם ז"ל מסרש בזה כפירש"י
 ז"ל שהובא שם בחורה החולש דהך צע"ל דעולה חמימה ח"ן
 פירושו שר"ה ליהנות מהלמך כשעודה חמימה ג"כ או לאחר
 שנשחטה חמימה במקדש דכל בכ"ה לא מיצט"ל בלמה כלל
 ודאי אסור הלמך בהנאה כמו העולה עצמה רק דמיצט"ל
 בהלמך ששנר ממנה כשהיה חמימה וצ"ה נעשי' בעל מוס
 ונשחטה מפני מומה חס להיהר עכשיו הלמך ששנר ממנה כשהיה
 חמימה וע"ס בחוס' ח"ה ס' הרמב"ם ז"ל דהלמך ששנר מחטאה
 ואשם ר"ל כשהיו חמימים מותר בהנאה אח"כ לאחר שנשחטו
 מפני מומין דוקא ח"ה ס' הו"ל ולכפרה כו' ולא משחי' להו בעודם
 חמימים עד שיוצאו ומ"ס אבל בעולה ה"ז ספק ר"ל ג"כ כשנשנר
 בעודה חמימה ואח"כ נשחטה מפני מומה דלוי' י"ס ספק בהלמך
 ששנר קודם שהוממה וכמ"ס (ומ"ס אח"כ דכל שיחלש מהקדשים
 אחר שפסל בהם מוס מותר כו' היינו ח"ך בעולה ומשום ששנר
 אחר שהוממה וכמ"ס) ובלמה היה ל"ל דל"ל כן שם בהרמב"ם
 להדיא בזה דהלמך הנוטר מהח"ה ואשם [בשם חמימים] מותר
 בהנאה לאחר שינחטו מפני מומין כו' ואם נחלש מהעולה
 [חמימה] ה"ז ספק כ"ל וכמ"ס ח"ה :

אך מש"ס הרמב"ם ז"ל בה' מעילה ובה' בכורות ה"ל דגם
 המעשר דיוו בכבור בזה דהלמך שנחלש ממנו גם אחר
 שפסל בו מוס אסור בהנאה ע"ס . ל"ע לעג"ד דבלמה דכיון דעיקר
 הגזירה

כשלא ראה פניו בעזרה ולא קיים מצוה ראי' עדיין בכל שבעה ימי התג דחייב לו בראי' ובקרנן ראי' בשמיני של הנ
 עכ"ס שהוא השלומין דמג ולכ"י ספיר קרינן ב'י גם בשמיני יראה כל זכורך כו' כבכל יו"ט ולכן ספיר י"ל דמהך קרא
 דוהייה ח"ך שמה מצינן למילף למ"ע דשמחה גם לשמיני של חג וגם לכל שבעה ימי הפסח ומדסמ"ך לקרא דל"ס פעמים
 בשנה יראה כו' וכמ"ס (והוא דלא נקוט בש"ס זכוכה מ"ח לרבות מוכך קרא דוהייה לך שמה רק לל"ל שמיני לבד י"ל
 משום דהך דרשה פסוט יותר בלמה דקרא בתג הסיכות קא מיירי ושייך ט"ז לואר דלחי לרבות מהך קרא היום
 טוב הסמוך לו שהוא השמיני וכמ"ס רש"י ז"ל ג"כ דמש"ה אמרינן שם לרבות לילי כו' מש"ס שהוא סמוך לשבעה ימים
 דקרא כו' ע"ס אבל פסוט שיש לומר ג"כ דמרבין מהך קרא לשבעה ימי הפסח נמי מדסמ"ך לשלש פעמים בשנה כו'
 וכמ"ס . ולפי"ה ה' נראה פסוט דמ"ס לרבות לילי יו"ט כו' דפ"כ ללו דוקא קאמר הכי אלא דלחי לרבות ודחי גם היום עם
 הלילה לשמחה ובדפי' רש"י ז"ל כזוכה מ"ח שם וההו"ס בפסחים ע"ל ד"ה לילי ע"ס והלא כמ"ס רש"י שם היום עם
 לילה דווקא קאמר אבל ביום לא ע"ס שהרי למ"ס דעיקר הך דרשה אסמוכין קא סמ"ך בזה מדסמ"ך קרא דלך שמה
 לקרא דיראה כו' ודרשינן מהא דבכל זמן שנה ג מליח ראי' נוהג בו מצוה שמהה ג"כ וכמ"ס ח"כ כיון דעיקר מצוה
 ראי' ודאי דעיקרה ביום היא בזמן הבחא קרבן שהיא ביום בלבד ה"כ דמנוה שמה דילפינן מרא' וכמ"ס ודאי דילפינן
 נמי לעיקר חיובא דשמחה ג"כ בזמן ראי' דהיינו . ביום באחא רק דליל יו"ט אחריו ג"כ ממילא ח"ה רב"י ככל הלכות דיו"ט
 כיון דביום שח"כ נמי חייב בשמחה כדילפינן מראיה בזה וכמ"ס ח"ה : ופסוט ג"כ לפ"ו דהך מיעוטא דילפינן שם מאך
 למעט ליל יו"ט ראשון דמג" דה"כ ממעטינן מהך מיעוטא גושא לליל יו"ט ראשון של פסח ממנוה שמהה ג"כ דכיון דכל
 עיקר חיובא דמנוה שמהה בסמך ילפינן מהך קרא דוהייה ח"ך שמה ומדסמ"ך לל"ס פעמים כו' וכמ"ס ח"כ פסוט דה"כ
 דמיעוטא דלך ודאי דקאי נמי על חג הפסח ג"כ בזה ולא צ"ע נמי ליל יו"ט הראשון של פסח וכמ"ס . וח"ס בפשיטות
 בזה

ה"ל בהך צריחא להדיא דחייבי כריחות דהיינו חיסור עבודה
 לא פסלי מן הכהונה כלל וכמ"ס והיינו דמכני עלה ספיר לפי
 גירסא זו דכי שהי' ח"ך וילפינן מינה דדוקא הך דלחי בזה
 סו"י הוא דקא פסלי צביחא לכהונה כדכתיב כי שהיה לח"ש

(* הנה"ה) **ובירושלמי** (פ"ד דסוכה ה"ה ובתנינה פ"ח ה"ד) אהא דמפסט מאך לליל יו"ט הראשון (וכמו שהוא בש"ס
 דילין ובירושלמי דתנינה ה"ל) ולא כמ"ס בירושלמי דסוכה ה"ל להיפך דמ"ס שם בלמה וכנר
 הניה הנ"ה ז"ל גם בפספי' פ' ראה דל"ל כמו בש"ס דילין וה"ה ח"ה) וקאמר או מילוף ומסיק עלה ר"מ בשם ר"ה הסם
 דילפינן **חית**

הזירה בזה לה' הרמב"ם הג'ל צבעל מוס דבמר אלו אלה
 משום שמה לא יתלנו בחוך שחו פ"י זה וכמ"ס והרי לא מלינו
 לכאורה חיובא דחילה בחוך שחו גם צבעל מוס רק צבמו לצד
 וכמ"ס ובמעשר בהמה לכאורה לא מלינו הך חיובא כלל צבוס
 מקום (וע' צפ"ו סה"י בכורות ה"ד ול"ע) וח"כ לא שייך נזירה
 זו צבעל מוס דמעשר כלל (ואולם מש"ס הרמב"ם בה"ל ממילה
 ס"י הג"ל דהלמר שגזר מהבהמה ומהבכור והמעשר ה"ז חסור
 בהגהה חפ"י לאחר שנשחטו מסני מוטן. נזירה שמה ישהה אוהן
 הוחל וח"כ צ"ח לצפ"ה כו' החס ה"ל שגזר מהס מקיים
 וכשהס חמיימס וכמו צבולה הג"ל רק שהלמר חסור גם לאחר
 שנשחטו מפני מוטן שיבוא להשהות כשהס חמיימס עד שיפול
 צבוס מוס כדי להחיר לו הלמר שגזר מקודם ולא יקריבס בחוך
 שחוס ע"י זה זכיינו הך דהש"ס שס צלמח דל' בהדיא החס
 דבטר ומעשר נמי כיון דלאו לכפרה כו' וע"כ דבגזר מהס כשהס
 חמיימס קלמר ודומיא דעולה דהחס וכמ"ס. אבל מ"ס הרמב"ם
 לגזור גזירה זו גם במעשר חף בהלמר שגזר אחר שנפל בו מוס
 וכמו בבכור וכמ"ס ל"ע צלמח דמ"ל הא דבש"ס הג"ל הרי לא
 השוו המעשר לבטר רק צבוס לצד דשפיר שייך לגזור ודאי גם
 במעשר ס סלא יקריבנו בחוך שחו ע"ז וכמ"ס. אבל מ"ל דגם
 המעשר צעל מוס ל"ר"ך לאוכלו בחיד שחו ג"כ כמו הבכור בע"מ
 עד שגזור ע"י זה לחסור גם הלמר שגזר אחר שנפל בו מוס גם
 במעשר סלא ישהו וכמו בבכור וכמ"ס ול"ע. ודומק לומר דכיון
 דכל מקום מדומק מעשר לבכור צלמח וכדיליפינן להו בצבוס
 דוכח מהדדי ג"כ דהעברה העברה דכח"י בבכור והעברה
 כל חסר כו' ובמעשר כחיב כל אשר יעבור כו' ולכמה דברים יליף

לפי מהדרי צב"ס זו כמו צבוסים פ' ול"ז ובכורות י"ד (וע"ס)
 בחיד"ס במר' ובד' כ"ח סס וכן צבמטיה י"ג ובחמורה ה' פ"ס
 וח"כ י"ל לכאורה דה"ג ילפינן מעשר מבכור פ"ג לדין זה ג"כ
 שיה' מלוא לאכול גם המעשר צעל מוס בחוך שחו וכמו הבכור
 וכמ"ס. (ובזה ה"י אפשר לפרש קלח הא דלמרי' בכורות כ"ח
 דמסחברא דמעשר מבכור ילפינן סקן גואל כו' חלילה ודמקן סס
 רש"י וסוס' בזה ע"ס. ולמ"ס י"ל דלחיהה היינו שמלוא לאוכלס בחוך
 נמחס בין חס וצין צעל מוס וכמ"ס ול"ע) אבל כ"כ להלן ד' ל"ג
 להכריח בזה דע"כ ל"ל דליכא למילי דבר זה מג"ס מבכור משום
 דהו"ל למד בהיקש וחיטו חוזר ומלמד צב"ס דחלי"כ כל פסולי
 המוקדסים נמי ילויף בהם מבכור צב"ס דשעריך ע"ס ול"ע :

ותשלום כל דבר ההצובה החרוכה הולח ומהשיך עוד לדיני
 בכור בזה ושלום כל דיני ס"ח המבואר בסו"י י' להלן
 דל' חזר לא השלמנו ערנה ההצובה בזה והרבה יש לנו
 להאריך בזה צלמח. וגם כ"ד הפסוליס צלמח מס' מכות
 השייכים לסימן ט' להלן דל' כ"ח ע"ס יבואר הכל צבוקטרס
 חסרון לח"כ אשר שס אבחר צלג"ד ח"כ כל דברי ההצובה אשר
 לא נגמרו ערנה צחלק זה ואשליס אוהס שמה כיד ה' הטובה
 עלי וחאלא סס צלג"ד כל השלמו' הדברים השייכים לכל הטובה
 מספרי הקטן הזה על מלואוחס צבור ה' יחברך :

וכאן רחמי לבחר או זו דברים השייכים עוד לדיני מקוה אשר
 ציינה להלן ד' ל"ז לד' הזה. וגל חריכות הדברים שיש
 לי לחדש צב"ה דדיני מקוה כ"ד הפוסקים הרשונים והחסרונים
 ז"ל צלמח (אשר לא יוכל אוהס הקונטרס הזה) יבואר הכל צבוקטרס
 צב"ע ח"ה— והנה בהצילה רחמי ליישב קלח צב"ו יקושה החוס'
 יו"ט

בזה צבוגיה דפסחים ע"ח בהל דהלמר רב אשי החס דה"ג מסהברא דכח דקחני החס בכך כרייחא דמגינא ארצבנה וילא בה
 משום שמה בו' דלויי צעל שחטה עד יום חמשה עבר דלח"ה הא חיסלח בליגה ע"ס (ומשום דלכן חימח דהחס חיינה נאלח

אלה ומשני דעבד נפק"ל מחידך קרל דאלמנה וגרוסה כו' דילא עבד
 שחין לו חלמנוה כו' וכלומר דלא חפסי ב"י קידושין גם לחמריני
 וליח ביה חלמנוה וגירושין גם צעלמח כלל ומק"ל ממך קרל דכי
 לית

דחיבי כריחוס לא פסלי מן הכהונה וכמ"ס (והיינו דפריך עלה
 החס נמי דח"ה עבד נמי לא לפסול ליה ב' הוי' ג"כ וחמחי
 קחמי החס ברישא דכרייתח צהדיא דעבד נמי פוסל וכמ"ס -

דילפינן מושמחה בחך. משלחה מחייב צמגינה חנה מהחייב צמחה ע"ס ונראה פשוט דר"ל משום דבשמה י"ל דכיון
 דשיקר מלווה הוא רק לאכול בשר שלמים שנשחטו מעיו"ט (וע' ססחים ע"ח) אבל מגינה עיקר מלווה הוא
 להקריב קרבן מגינה ביו"ט דוקא וח"כ בלי יו"ט ראשון ודאי לא שייך מלוא מגינה כלל דחין הקרבה בליה דביוס אוהו
 כחיב (ולהביל מערב יו"ט נמי לא שייך צמגינה כמ"ס החוס' בפסחים ע' ד"ה שלמים דסברא הוא שאינה נשחטה אלא בשעה
 הרחו' למגינה ע"ס ודלא כמ"ס הסו"א ז"ל צמגינה ה' ע"ס) והדבר פשוט דחין מלוא מגינה אלא ביוס דוקא וילפינן מהיקשא
 דושמחה בחך דחין מהחייב ג"כ בשמחה אלא לאחר שנחייב צמגינה להוליח ליל יו"ט הראשון משמחה ג"כ וכג"ס כן נראה
 פשוט צפ"י ד' הירושלמי הג"ל. (ומש"ס הק"ט והפ"ט ז"ל בזה ל"ע ע"ס.) וג"ל ליישב בזה קושיה החוס' צבחה ק"ל"ח ד"ה
 שצעה שפקטו סס לנ"ח ליליף ג"ס שצעה ימים סוכה מלוב דמכשרי סוכה דוחה שעה ע"ס דח"כ יליף נמי צב"ס או
 דלובב יהי' נוהג בלילות כבימים דמה שצעה ימים האפור בסוכה לילוח נמי בכלל (כדילפינן צב"ס דחשבו סוכה ממילואיס
 דכחיב צהדיח צמילואיס חכבו יומס וליה שצעה ימים וה"ג בסוכה לילוח בכלל וכד' בסוכה מ"ג ובחור"כ סוף פ' אהור ע"ס)
 ה"ג ניניף לר"ח צב"ס לובב מסוכה דימים ואשילו לילוח וע"ס בחוס' בזה. ועפ"ד הירושלמי הג"ל יש לנו לומר דמז"ה פשיע
 לן בלובב דימים ולא לילוח משום דבחר קרל דושמחה כו' שצעה ימים דכחיב בלובב כחיב צהרי' ומגוחס אוהו כו' שצעה
 ימים דמהך קרל יליף צמגינה ט' למגינה שיש לו השלומין ע"ס וח"כ י"ל דה"ג יליף מסאכין דחין נוהג מלווה וממחה טו' בלובב
 רק בוזן ומגוחס כו' דהיינו דוקא ביוס וכמ"ס דחין מלווה מגינה נוהג בליה דחין קרבן בליה וילפינן בהיקשה הג"ל דושמחה
 כו' ומגוחס טו' דמה מגינה ביוס ולא בליה ה"ג בלובב ומז"ה חפסק' רחמנא בין לובב לסוכה צמלוח מגינה לחקושי' לובב
 למגינה (דלובב נמי דמיח קלח למגינה צלמח דכל שצעה חין מלווה רק צמקלס צמקוס הקרבנות) דחין ג"כ חלל
 ביוס דומיא דמגינה וכמ"ס וח"ס. — ובעיקר הך ג"ס דחשבו דיליף סוכס ממילואיס דנוהג ביוס ובלילה וכמ"ס קשה לי
 לכאורה מהא דמיצ"ל בירושלמי דפ"ק דיומא ה"ח גבי מילואיס דמהיכן למדו חס מן הקרבנות או ממעשה צראשיה דחי
 מן הקרבנות הלילה הולך אחר הייס וכונמר דכמו בקרבנות הגלגלין ליוס וליה דהלילה נמשך אחר הייס שצער ה"ג צמילואיס
 דכחיב יומס וליה היו צריכין לישב ז' ימים עם כליהה השיך ליוס השמיני דליל ח' ה"י נמשך אחר יוס ה"ז עבד וכמ"ס
 סס דחי מקרבנות הלילה האחרונה חין לה יוס צלמחי' ע"ס (ומש"ס דחי ממעשה צראשיה יוס ראשון חין לו לילה ה' ג"ל
 נהגיה דל"ל יוס אחרון חין לו לילה וע"ס צק"ע ובפ"מ ז"ל שדחקו בזה ול"ע) וק"ל דחין חפסק' לומר כלל ממילואיס למדו
 מן הקרבנות דליל שמיני היו צריכין לישב צמקן כביוס שלפניו דח"כ נימח נמי גבי סוכה דילפינן צב"ס דחשבו ממילואיס דמה
 במילואיס היו צריכין לישב סס גם בליל שמיני כביוס ז' שלפניו ה"ג בסוכה יהי' חייב לישב בליל שמיני ג"כ כביוס ז'
 שלפניו כמו צמילואיס דחין ג"ס למחנה. (וע' חוס' סוכה ס"ג ד"ה שבו ול"ע.) ודומק לגזור דכ' דבעינן למיף מילואיס
 מקרבנות בזה הו"ל כדצ"ר הלמד צבנין אב ובצבחים כ"ח מיצ"ל בדבר הלמד צבנין אב. חס חזר ומלמד צב"ס צקשים ע"ס
 וח"כ ה"י חפסק' לומר דמז"ה לא מליף צב"ס דחשבו לסוכה ממילואיס גם לליל שמיני משום דהו"ל דבר הלמד צב"ח
 וחיוט

י"ט ז'ל בבוקר ס"ד דמקולוח בזהמני' דמחט כו' סבבאמי להלן (דל"צ) דח"ך מוטיל הטרילה להמחט ע"י הכל שמשע רק ע"י נעטע ידיו במקרה והלא הו"ל היוות הנל הזה ע"י סומאה וע"ש בחו"ו"ש שנה' ליישב בזה דחייבי כשהגל לא נהגש מהמקו' לגמרי ולא נסבה המחט רק ע"י המקוה המחובר להגל הזה ע"ש (ומזה תמה שס ע"ד הר"ש

ז'ל-בזה שני' דבעינן שלא יתגש הגל (מקמחא אחריתא) פקוד דל"ג צעיקי' שיהי' צו בעלמו מ' סאה ע"ס והרי חטי' אפי' י"ב' צו מ' סאה לא מהני אם נהלם דהויסו ע"י סומאה ק"א ע"ש ר"ל דק"ה דבעינן כו"י ע"י טהרה ודאי דגם לה' י"ט ז'ל ס"ל הכי בכ"מ בזה' מקולוח בזה (רק שמקיל בד"ן זה בשמחודר למעיין או למקוה וכמ"ש בזה' מקולוח

אלא ליום ולילה ע"ש) וע"כ ז"ל דס"ג גם לר' אפי' החס דח"ן מלוח שמחה טוהג בליל יו"ט ראשון של פסח ג"כ דל"ה ארי פסיר מ"ל כשחטטה ב"ד בחמה ויולא בזה משום שמחה בליל יו"ט ראשון (וח"ן לומר דבליל יו"ט הראשון ח"ל ללחא פשוט שמחה ע"י מנינת י"ד כלל

ל"ה ל"ה זרע מן העבד נמי לא האכל חבל חייבי כריהוה לא נפק"ל מההס כלל דבני אלמנות וגיורסין סוו לאחריו עב"ס וכמ"ש החוס' שס סוד"ה עובד ע"ש) ואמנם הגר"א ז"ל בהנפוחו למס' ד"ל הג"ל מחק כס היב"ח לא גרס פסלן מהכהונה

ואינו חוזר ומלמד בג"ש בקדשים דלכתי תקשה למ"ד בחר למד אזולין (וסוכה חולין הוא ודל"ה כע"ל ד' כ"ז) או למ"ד דהימנו ודבר אחר לא היו היקף בזבחים כ"ז ע"ש וז"ע (וכהירנה דכי הו"נא כבר שחשך עמדהי או ע"ד הרמ"א ז"ל בזה בסי' תרל"ט סי' ב' ש' דלא יאכל בליל ראשון בסוכה עד שיהא גדלי' לילה ויאכל קודם מלוח לילה כו' דומיא דלחילה מלה וע"ש בביתו הגר"א ז"ל ס' ט"ז ט"ו ע"מ' ר"ס ע"פ ומס"ס ע"ס והיינו דל"ה גופא יליף מפיסח בהיקפא דעל מלוח זמורים כו' ב"ן לענין מלוח כדל"ה בפסחים ק"כ ובין לענין שלא יהי' נאכל עד שיהי' גדלי' לילה כמ"ס החוס' בפסחים ז"ט ד"ה עד שחמך דבפסח כתיב ואלו הבשר בלילה כו' ואל"ה ח"הקס לפסח ע"ש - ועמדהי ע"ז או דל"ה ח"ך יליף בזה סוכה ג"כ בג"ש דט"ו ס"ז מחנ המלוח והרי הו"ל ג"כ דבר הלמד בהיקס דקיי"ל בזבחים מ"ס דהיינו חוזר ומלמד בג"ש בקדשים וזהניחא למ"ד בחר למד אזולין אבל למ"ד בחר מלמד אזולין מאי חיבא למימר דהרי המלמד הוא פסח דקדשים הוא רק דיל' דהל"ה נמי בלוגחא דהיימנו וד"ל הג"ל והאחרתי או בזה בעו"ה והאמ"ל) - ובדרך השלפול אזלי' הי' מקוה לומר דלשית הירושלמי בזה הל"ה הך מילתא בלוגחא דר' חליעזר ורבין בסוכה כ"ז דל"ה חליעזר החס דמי שלא חבל ליל יו"ט הראשון ישלים ליל יו"ט האחרון וע"ש בריטב"א ז"ל שג"ה דמפרש להך השלמה דליל יו"ט האחרון דר"ל שיאכל או בסוכה (שהקשה שס אהא דסריך ההס ישלים במאי חי בריטב"א סעודה דיומא קאביל כו' דהרי כסאכל או בסוכה מנכרז מילתא פסיר דהשלמה פסיר ע"ש בריטב"א ז"ל וס' ערוך לנר הגאון אב"ד דק"ס אלטונא ג"י מש"ס ע"ד הריטב"א ז"ל בזה) וכוה חמיה לכלורה דל"ה ע"ך כלל יביח סוכה בליל שמיני ומאי השלמה שייך בזה כיון דלאו זמן סוכה הוא או כלל (ורס"י ז"ל כחצ בחצת דקעבר או בבל חוס"ף כו' ע"ש) אבל לעג"ד יש לי מקוה לפרש ק"ה בירושלמי סס (שחוצה שס בחו"ה חצבו ע"ש) דמפרש טעמיה דר' חליעזר דלמר החס דיי"ד סעודות חייב לאכול בסוכה חמת ביום ואחא בלילה משום דליף בג"ש ממילוח"ס דמה מילוח"ס עשה בזה הלילה כימיס ה"ג בסוכה ע"ש והוא חמיה ג"כ דלכורה ח"ן שום מקוה ל"ך ג"ש לרדרי ר"א בזה כלל דהרי בחיובא דלילה כימיס בסוכה גם רבנן מודו בזה ולכ"ע ח"ה להו הך ג"ש דסוכה ממילוח"ס בסוכה מ"ג וכמס"ל רק דמ"מ ס"ל דחי בשי לא ח"ל גם ביום וחי חכיל מיחייב בסוכה גם בלילה לכ"ע וחי חכ"ה חכ"ה מ"ל לר"א מהך ג"ש דלמחוייב לח"ל ג"ד סעודות דוקא דהרי בסוכה גופא כתיב חצבו שבעת ימים ואפי"ה ס"ל דחי בעי' לא ח"ל כלל ומאי חוליה דהך בג"ש דמילוח"ס לר' ר"א בזה' וע"כ ג"ל לפרש ק"ה דהך ג"ש דקמפרש בירושלמי לר' ר"א ללוו חסיובא דיי"ד סעודות ק"ה בזה' ודאי דגם הירושלמי קסמ"ך על טעמא דהס"ס דלין בזה' דליף מדירה כו' רק דהירושלמי חוס"ף בזה' לפרש ד' ר"א דלמר דיי"ד סעודות כו' חמת ביום ואחא בלילה שהוא חמיה טובא לכורה דלמר דמלוח סוכה מתחיל בליל ט"ו עד סוף יום השביעי ח"כ ודאי דהו"ל לר"א להוביר לילה חמילה והי"ל חמת בלילה ואחא ביום שכן הוא הסדר בכל יום מגיל ט"ו עד יום השביעי (וע' ברכות ח' בזה' דלר"ס פעמים שחדס קורא ק"ה ח' קודם עמוד השחר וח' לחצו ע"ה"ס ויולא י"ח"ס של יום וח' של לילה וכן ח' שס גבי נ"ן החמה ע"ש וסס חמיה ג"כ דל' של לילה וח' של יום ודאי דמיבע"ל למימר החס ומיהו שס לייגיני בעו"ה דבד"ה ז"ל וכן בבה"ג ז"ל שס ס"ח גרסי בחמת להיך ח' של לילה וח' של יום ע"ש) - ולכן אפשר לומר ק"ה דלוחי ס"ל להירושלמי חליבא דר"א בזה' כהך ל"ד החיבטי הירושלמי דס"ף דיומא הג"ל דמילוח"ס גופא יליף מקרבנות דהלילה הולך אחר היום שצבר וע"כ ז"ל לפ"ז דגם בליל שמיני היו מחוייבין ג"כ לישב שס וכדמפרש בירושלמי שס וח"כ י"ל לכורה לפ"ז דר"א יליף בחמת מהך ג"ש דהסנו לסוכה ממילוח"ס לגמרי דמה מילוח"ס עשה צו גם ליל שמיני כיוס שביעי כמו בקרבנות וכמ"ס כך סוכה עשה צו ליל שמיני כיוס השביעי לחייבו בסוכה גם בליל שמיני חליבא דר"א בזה' וח"ס לפ"ז בפשיטות חא דלר"א יד"ס כו' חמת ביום ואחא בלילה שכן הוא הסדר לפ"ז בחמת בכל יום מיום ט"ו עד ליל שמיני שמחיל ביום ומסייס בלילה שהוא ליל שמיני וכמ"ס והיינו דמפרש בירושלמי הג"ל לטעמיה דר"א בזה' חמת משום דליף ממילוח"ס דמה להלן עשה צו חת הלילות כימיס וכואר דגם ליל שמיני הי' ניהון כיוס שלטניו כך בסוכה עשה צו גם ליל שמיני כיוס שלפניו לחייבו ג"כ בסוכה חליבא דר"א וכמ"ס וח"ס בפשיטות בזה' מה ס"ס לחמיה טובא לכורה אהא דלר"א כיוס בסיפא דמי שלא חבל בליל יו"ט ראשון ישלים בליל יו"ט אחרון דלמר דר"א גמי ח"ה ליה הג"ש דט"ו ס"ו מהך המ"ה כדל"ה בשבט ק"ל"ה דמ"ה וכל מכשירי' דוחין השבט משום דליף ג"ש מסוכה ע"ש (ומכשירי' סוכה דדמי שבה יליף ג"כ בג"ש מלוב ע"ש ומשמע שס דלל דמי מכשירי' סוכה שבה לר"א רק בלילה הראשונה לבד כמו בליל ביום ראשון לבד וכמו במ"ה בליל ראשון דוקא וע"ש במהר"ס ס"ף ז"ל) וקיי"ל דל"ן ג"ש נמחלה' וח"כ ודאי דגם ר"א יליף בג"ש להיך דמייב לח"ל כיוס בסוכה דוקא בליל ראשון כמו במ"ה בליל ראשון וכד"ל לרבנן דר"א בזה' ור"א ודאי דמחציר טפי מדבין בחיוב סוכה בלילה הראשונה דוקא דמה"ס דמי שבה ג"כ לר"א וכמ"ס והשחא ח"ך שייך כלל השלומין חליבא דר"א גופא בליל יו"ט אחרון למי שביטל מלוח סוכה בליל ראשון כיון דליל יו"ט אחרון לאו זמן סוכה הוא כלל (וכל מ"ס בזה' רש"י וסב"ס) ומכ"כ"ל בסוכה או וכת"ל הוא חמיה ג"כ דמחציר דלאו זמן סופה הוא או שמחה מאי מהני ליה הישיבה בסוכה. או כלל וכמ"ס ח"ך למ"ס ח"ס הכל בפשיטות דבמתא לר"א הרי טוהג מלוח סוכה גם בליל שמיני כמו במילוח"ס וכמ"ס ולכן פסיר שייך השלומין גם למ"ס סוכה בליל יו"ט האחרון ג"כ לר"א וח"ס (ומזה דמהני לר"א השלמה בסוכה אפי"ן דלא מהני במ"ה חכב הריטב"א ז"ל משום דליף סוכה ממניג"ס ע"ש וכ"כ מסיר"ס ז"ל בזה' וז"ל דמחציר קרניס דמ"ך ק"ה דפסוקה שבו לקרא דמחצירי' וחוה דמנינה

מקומו שם סי' י"ג דאם הטיטן אהכה מביא את המים ממעין כשר אפי"ג דהוייהו ע"י טוואה ע"ש וצ"ע סי' ר"ח סי' מ"ט ודלא כד' כרש"א ז"ל בזה ע"ש אלא דהרמ"ם ז"ל פליג על הר"ם ז"ל בצעקב הזמילה ע"י דבר המקט' לצד וכמ"ש בסי' י"א ובש"ע סי' נ' ע"ש והנה לדברי החו"מ הג"ל צ"ע לכא' על הלבוש ז"ל (שהבאחי להלן

כלל דבפסח עתמו הרי יוכל ללאת ג"כ ידי חובה שמחה או כגון שהיו לו זכרים ועבדים שלא מלו דמעבדין אוחו בפסח אבל בחגיגה נראה שאין מעבדין כלל דלע"ג לזמן הימח אפי"ג רחמנא לפסח אפי"ג י"ל דמבו דכתיב בצמיה עבדיו ממעט' חגיגה וכדל' בפסחים ע' לבי"ח לזבי שבירה העלם בחגיגה ע"ש (ומיהו להלן ל"ז ממעט מבו דמילה עבדיו אין מעבדין בחרומה ול"ע) וע"פ ד' במש"ל פ"ו מכלת"ק ור"ק] וחסולו ענין זה יבוא דבע"כ אפי"ג:

סימן ו

תשובה גרסי' בכורות י"א כי"ד אמרו (בשה של פדיון פס"ח)

שנכנס לדיר להעשר אי אחה יכול לומר צבא ליד כהן שהרי שניו הלקוח ונתיחן לו בחמה פטור ממעשר בהמה אלא בישראל שהיו לו עשרה ספק פט"ח שמפריש עליהן י' טין ומעשרן כו' ולכאורה יש לחמוה בזה דלמאי דקיי"ל לקמן ל"ז דבשעה עש"י דוקא מיעט הכהן שלא יהי' לקוח או דהיינו דוקא אחר ח' ימים שראוי להעשר. אז אכל את לקוחו בחוק שמונה ימים נכנס להעשר אחר שמו' (ומש"ל לק"ה עוברין כו' לאו דוקא הוא כמ"ש בחולד' נקט ע"ש) והשאלה ח"ל דפדיון במחוסר זמן ג"כ ח"כ הרי משכ"ל שפיר ודאי שנכנס להעשר גם אכל הכהן וכבנתו לו בחוק ח' ימי' דחייב או לעשר אח"כ וכמ"ש. אלא ודאי ל"ל דאין פדיון כלל בחוק ח' ימים וכמ"ש ואין לומר דהך ברייתא אחי' כר' שמעון דס"ל להלן ל"ז דלקוח חל ג"כ על מחוסר זמן ע"ש. שהרי לכאורה לא אחי' ח' ברייתא כר' שמעון כלל דהכא קחני בספק פט"ח שמפריש כו' ולר"ם הרי לית לי' ספק פט"ח כלל כדל' להלן י"ב ולעיל ט' כיון דמותר בהנאה לדדי' ע"ש (ולמ"ש המ"ל רפ"ו מבכורות' דלהר"ח ז"ל כהן פטור ממעשר בהמה ע"ש י"ל דקודם ח' ימים בל"ה הכהן פטור ולאחר ח' דנחייב אלא בישראל או לקוח פטור ור"ק] וחסולו חס"ב זו והשיך עוד להשטר מכירה דלעיל י"ד יבואר ג"כ להלן בד' ע"כ צ"ע:

בעז"ה שאלה ראוי לברר אם סודין פטר מחוסר ג"כ בשה מחוסר זמן דהיינו בחוק שמונה ימים ללידתו או שלר"ך להמתין עד שיטברו עליו ח' ימים דוקא (והספק הוא לי ממעשי' מנ"ש דשה מה מפסח גם מחוסר זמן כמו דמעט' מהך ג"ש בבכורות י"ב שחוסה וטריפה. או דמריבוי' דהפדה מרביין נמי מחוסר זמן כדמריבין מיניה גם נס שחי שנים בבכורות ע"ש (וע"ש צר"ש ז"ל) — וי"ל עוד דגם בשו"י אין פדיון במחוסר זמן למש"ל מר' הרמב"ם ז"ל בסי"ב מה' בכורים הי"א דאם יש לו שיהי' יכול לפדות בדבר אחר (וע' צב"י ז"ל סי' ס"כ"א וצ"ח ס"ק ס"ס כ"ו) ע"ש וח"כ הרי הוא יכול להמתין עד אחר ח' ימים ולפדות בו בחורה שהיא עיקר מצוה כמ"ש. וח"ל דפדיון גם במחוסר זמן מ"מ יש להסתפק אם הפטר מותר בהנאה מיד או שלר"ך להמתין עד שיטברו ח' ימים ללידתה השה להזיחו מספק נפל עכ"ל דה"ל נפל הוא אפטר דפ"ל כשחוט וכמה (וע' שכת קל"ז דה"ל כמחוק בצער כו') והע"ג דרביש ואזיל אפטר דה"ל כהן פקועה למ"ד כס דאין פדיון בו ע"ש: (ועוד אחרו ספיקות שיש לי בדניי פס"ח ויבוארו בק"א אפי"ג):

דמיני' ילפינן חלומו' לחגיגה גם צמ"ש וכמ"ל. אכל לכאורה הוא חזוה דל"כ נימח שיטלים לר"א גם ביום השמיני כמו בחגיגה אך למ"ש ח"ש דאין שייך חלומו' בסוכה גם לר"א רק בזמן שחייב בסוכה לצד דהיינו רק בבלי שמיני לר"א וכמ"ש (וא"ש) דהיינו דמהדרי לי' רבנן לר"א דעל זה נאמר משוה לא יוכל להקן כו' דמלבד דס"ל דגם לסוכה אין חלומו' כמו במלה הוסיפו עוד דבלי שמיני ודאי לא שייך חלומו' לסוכה או כלל דאין מלי"ת סוכה נוהג בבלי שמיני כלל בלאח דרבנן ודאי ילפי גם מילואים גופא רק ממעשה בראשית בלאח וח"ל הרי אין הלילה נמשך אחר יום שצבר כלל וכמ"ש ור"א:

וע"פ

כ"ו וכל אמר הכין ומשי עליה ר"א החם למטה הסוכה (כ"ה בירושלמי שלפניו בסוכה) ור"א ח"ל י"ד סעודת חייב להביל גרסי למטה הסוכה ופירוש דמוק ע"ש) וע"ש בק"ע ופ"מ ז"ל (שפירשו ג"כ ע"ד החום הג"ל דר"א לא יליף ממילואים או מחסבו רק לכתחילה לצד ולא בדיעבד ע"ש והוא המוה בלאח דהיכן מצינו להלף בשל חורה בין לכתחילה לדיעבד בשום מקום רק בקדשים לצד ול"ע) ולמ"ל ל"ל לפרש בפשיטות דהא דל' דמיחל"ג שיטה' דר"א כו' היינו מאוס דק"ד בירושלמי סס דמנדל' ר"א אחת ביום כו' וע"כ הוא משום דיליף ממילואים ומקרבנות וכמ"ש ור"א ה"י נראה לכאורה דלר"א הוא בהספק בזה דלילה האחרונה חייב בסוכה אבל לא בלילה הרא' וזהו וכמו במילואים (לפי' הק"ע שם אי יליף מן רבני' ולהפ"מ שם גם אם למד ממעשה בראשית לא היו יושבין בלילה הראשונה דפרישהו ביום הי' ע"ש) וח"כ אך אמר ר"א מי שאל אכל ליל יו"ט הראשון כו' והלא לר"א לאו' ח"ן שים חייב בלילה הראשון כלל כיון דל' אחת ביום כו' קודם וח"כ ע"כ דיליף ממילואים וכדל' לעיל וח"כ מנ"ל לר"א חייב לליל יו"ט ראשון ג"כ בלאח והיינו דקאחר דמיחל"ג שיטה' דר"א דהמן ח' יד"ם כו' אחת ביום כו' וכל אמר הכין דלילה הראשון חייב בסוכה דלכאורה סה"י אהדדי וכמ"ש: וע"ז ספיר מבני ר"א למטה הסוכה כלומר דבלי יו"ט הראשון שהוא עיקר המטה לדברי רבנן דר"א בלאח ודאי דהסוכה בזה דלא ודאי דחייב בסוכה לכ"ע דבאמת גם ר"א ע"כ ע"כ הך ג"ש דט"ו מחנ המטה כדיליף ר"א שבסב קל"א ב"ך ג"ש להיסק דמכשירי מ"ה דומה שבת מנ"ש דסוכה וכמ"ל וח"כ ע"כ דס"ל נמי הך ג"ש לחייב בסוכה בליל ט"ו כמו במלה ואלדרכה דלא חמיר טפי גם לר"א וכמ"ל דמכשירי סוכה לא דמי שבת גם לר"א אלא בלילה הראשונה לצד והיינו משום דלא הוא עיקר חייב בסוכה לב"ע (אי למעטער או לירדו בשמים או דחייב בסוכה אף בכזה ויואל בכזה וכמ"ש בירושלמי ובר"ן ובציב"א ז"ל שם בזה. וגם לר"א יש חילוק בזה בזו"ל בין לילה הראשונה לבאר כל הימים כמ"ש) והיינו דקאמר למטה כלומר בלילה הראשונה שהוא עיקר המטה בלאח ודאי שהסוכה ר"א לחמ"ס בזה דודאי חייב בסוכה אז מנ"ש דט"ו ס"ו מחנ המטה דע"כ ע"כ לר"א נצי' הך ג"ש בלאח וכמ"ש. ומה שא' ר"א יד"ם כו' אחת ביום כו' היינו ר"ך בזה שאל להוסיף ע"ד חמ"ס די"ל לחארי רק לילה הראשונה ור"א דחייב עוד גם יד"ם ח' ביום כו' ח"ך מילי ראשון שאלו הוא עיקר המטה לב"ע וכמ"ש — וחלום בסני' ה"ש דין דפריך נמי ד' ר"א אהדדי בזה יש לפרש בפשיטות כמ"ש הריב"א ז"ל בזה יש נוסחאות דגרסי' צ"ס כן דעיקר הקושיא הוא דמאי חרי' לליל יו"ט ראשון דר"א דפריך השלמה והלא כיון דס"ל לר"א די"ד סעודות חייב כו' ח"כ הול"ל ג"כ דמי שאל אכל ח' ימ"ד סעודות שיהי' לריך להשלים ג"כ וע"ז משני דל"כ חזר בו ר"א בלאח ממה שהי' מחייב נאכול י"ד סעודות והורה לחמ"ס שאינו חייב לאכול רק בלילה הראשונה לצד ומש"ה לא הזכיר גם ר"א חלומו' צ"ס"א דמחגי' רק לליל יו"ט הראשון לצד וע"ש צריב"א ז"ל. ולמ"ל ח"ש ג"כ בהא דפריך עלה דבמאי משלים אי בריסחא אמרי סעודה דיומ' כו' דאין לומר דהיכרא הוא במה שאוכל או בסוכה וכמו שהקשה הריב"א ז"ל ה"ל שהרי למ"ש חייב או בסוכה ג"כ לר"א וס"ל גם לה"ס דינן כשיטת הירושלמי בזה ע"ש צ"ע: רק שכל זה הוא בדין הפלסוף ואלו הדברים קשה ע"י בלאח להעמיס כן דבע"כ ר"א בזה. וה' יודע האמת. ומש"ש בירושלמי מה דלר"י בשנתן דשמו ט' י"ל דלא כמ"ש המפרשי' בזה ויבואר בק"א אפי"ג:

סימן ז

בעזרת יום ה' מ' אלול תר"ח ליק"ט ויילגא .

למנוחה החמדש השנה לכבוד הרב הג' מוהר"ג הכהן נ"י חב"ד בק"ק ל' סמוך לק"ק קאוונא י"ז .

הן הניעני מנחב י"ק דמעט"ה ג"י ע"ד השאלה מהשנה שהודיה לפני בעלה הכהן שהוא בעלה השני שבעודה חמה בעלה הראשון וזנהה שחי פטמים בימי ילדותה בביתו ככה י"ז שנה עם איש אחד פטם א' בלונם בעת שינחה ופטם א' ברע"ן רק שלא היחה זרעוה או מחומר חיסור אשה איש כלל ואח"כ שגודע לה גודל החיסור הגידה וזנה לפני בעלה הראשון ולא האמין לה חו לדברי' כלל ואח"כ מה ואחר מוחו ניטאה לכהן כו' ולא גודע לה כי ע"י הונוה שחמה בעלה הראשון נחשבה לכהן אחרי מוחו וטעה נחנה על לבה לשבז אל ה' כי עתה היא לטעה וכסירה וספירה הכל לפני בעלה הכהן דרך וידוי והטובה והוא בשמוע זנה אחזו חיל ורעדה כי היא אסורה עליו לפי דברי' חיסור עולם ובניו ממנה חלים והוא מאמין לה בזמנה . והאריך כח"כ נ"י קלח בד' השאלה הג"ל בזה :

ונשאל

הדבר קדם הרב הגאון מו"ה יחזקא אביגדור נ"י חב"ד דק"ק קאוונא י"ז וברבו גאווה פחה הגולה והעלה להיחר בזה עפ"ד הר"ן ז"ל ובחי' קט"ב ז"ל בדרכי' ל' ובקידושין סוף פ"ג סב' דעיקר דמשנה אחרונה הוא משום הפקעה קידושין וכמו שהכריח הגאון הג"ל נ"י דטעם זה מוסכם גם משאר הראשונים ז"ל . וא"כ לפי דברי' עתה שהגידה זנה כבר לפני בעלה הראשון ג"כ ולא נהן מקום לדברי' ח"כ לא היה אז מקום להחירה לבעלה הראשון רק ע"י הפקעת קידושין וכמ"ס . וא"כ הו"ל זונה דפטוי' ומותרת לכהן אחרי מוחו והאריך הגאון הג"ל קלח בהשבתו בזה ויבואר להלן ח"ה :

ואמנם

כח"כ נ"י לא נחה דעמו הג"ל סמוך בזה רק ע"ד הר"ן ז"ל לבד דנראה בזמנה בחי' הרשב"א ז"ל בדרכי' ס' דרך בדבר דמי' לבד כהב כן דמט"ה לא אוח"כ מהך משנה אחרונה כפ' האשה רבה למ"ד אין ב"ד מהנין לטקור דבר מה"ח משום דהוה מליין לדמו' דעיקר טעמא הוא משום הפקעה קידושין אבל לקוטטא דמילתא ודחי מעיקר טעמא משום למיגדר מילתא הוא כדי שלא תהא טענה עיני' בזמנה והפקיעה מבעלה הו' כח ב"ד לתקן כוחה ולטקור דבר כו' ע"ש ועכ"פ סברא זו דהפקעה קידושין דמו' היא ולכן לא סמך כח"כ נ"י למיעבד עובדא בזה כו' וע"כ שלא דבריו גם אלינו בזה כעשה כו' ובזמנה אנכי ידעתי אח מך ערכי כו' . ומ"מ ראינו כי יש לדון שו"ך בזמנה דהיתרא ב"ד בעו"ה . (מלבד היתיר דהפקעה קידושין הג"ל) :

ובתחילה

ראינו להקדים דכל עיקר דבר השאלה הואה וטענת הגאון חב"ד דקאוונא הג"ל בזה כבר אמורים הם עם הספר בזמנה בשו"ה בשמים ראש' ס' ק"ע (והוא לר' ישעיה ז"ל בר' אבה מארי ע"ש) ש' ק"ס וז"ל : ואשה שאמרה לבעלה טמאה אני לך ומה בעלה שהתרה אוחה לכהן אחר מטעם כו' דע"כ מתי' דהיתרה משום חשש עיני' נחנה בזמנה ע"כ טעמא דהפקיעוהו רבנן לקידושין מיני' דאלת"ה הו' ש"י חנפשה חתיכה דלחיסורא כו' . השו"ב אין דעתו נוטה לומר דהפקיעוהו היבא דלא יתאחר בפרוש כו' ועוד אטו לר"א דאמר פניו על הפטוי' כו' ל"ל הך מהני' כו' ועיקר טעמא דמשפוטתה כו' ולפיכך מותרת לבעלה ולא לאחר מוחו (ר"ל לכהן) עכ"ל . והנה מבואר כי השואל ז"ל בשו"ה הג"ל רצה לסמוך בזמנה בזה על היתרה דהפקיעוהו לקידושין כו' הגאון דקאוונא הג"ל והמשיב ז"ל דמה בזה לדבריו לגמרי דאין לסמוך כלל על הך סברא דהפקיעוהו כו' דסברא דמו' היא בזמנה וכמ"ס כח"כ נ"י ג"כ בזה וכן"ל (וע' בשו"ה הועפות ראש להגאב"ד דק"ק י"ח ס' מ"ו) ש' ק"ס בפשיטות דרוב הראשונים ז"ל לא הסכימו בטעם דהפקיעוהו לקידושין כלל יעו"ש . ובשו"ה נחנה לך ס' פ"ב הביא ד' הר"ן ז"ל לסיף בלבד להחמיר ע"ש וא"כ קשה לכא' לפסוח מד' הר"ן ז"ל הג"ל אף כסניף להקל בזה וע"ש) :

אולם

בזמנה מלאחי סמוכין לזה קלח בעו"ה גם מד' האחרונים ז"ל והוא בד' רבינו הרמ"א ז"ל ש' בדרכי' משה בזה"ש ס' ז' אוח י"ג על מ"ש בזה"ד ס' רמ"א על הגדולים שהחירו בזמנה לחיסורא שנה קפ"א לכל הנשים לחזור אפילו לבעליהן הנהנים והחז"ד כחב' ס' דלנשי כהנים לא החירו הגדולים בזמנה רק כי יאל הדבר בסחם מפי הגדולים להחיר ולא חילקו בדבר כו' ע"ש באורכ' . אבל הד"מ ז"ל ס' כ' וז"ל ול"כ דלפטר הגדולים שהחירו לחו מדינא אלא משום אורכ' שעה שראו שיש לחוש מ"ו לפטיר לנשים שלא יתקלקלו כו' ואין לומר מנ"ל להקל כן בחיסור דחורייתא כ"ל דסמכו אהא דאמרינן כל דמקדא אדעתא דרבנן מקדש ויש כח ביד ב"ד להפקיע קידושין מינייהו דהו"ל כפשוטו ואף אם זינהה מותרת לבעליהן עכ"ל הד"מ ס' :

ונראה פשוט לכאורה דהד"מ סמך בזה ע"ד הר"ן ז"ל דמליטו כן דט"י שחשו חכמים שלא יתקלקלו הנשים בכל כה"כ הפקיעוהו לקידושין כדי שיהיה זונה דפטוי' ומותרת לכהן ג"כ . (ואף שלא הזכיר דברי הר"ן שם בזה) [ואם כי בזמנה אין ראייה מסכמי המשנה שהיה בידם כח ב"ד להפקיע קידושין ע"י חקנחם לתקנת הגאונים והגדולים שהיו בחי"ס דלא מליטו לכאורה דיש כח גם ביד הגאונים להפקיע קידושין בכה"ל] :

(ואולי מזה ראייה קלח למ"ס בכה"כ בד' המחברים ז"ל בדו"ה ז' אחר חקנת רנמ"ה ז"ל חזר דין הבעל בזה לומר שחלמין בטומאה כדן האשה עמיה בזמן המשנה . (וע' במהרי"ק ז"ל טור"ס פ"ב סכה"ב דלון כח ביד רנמ"ה וסייעתו להפקיע קידושין . וע' מ"ס בזה במדרכי פ"ג דקדושין ס' חק"ל ע"ש וס' בני אהובה פ' ק"ד ה"א מהל' אישות ו"ע) ולמ"ס מד' הד"מ הג"ל ח"ס גם לטעמו דהר"ן דהיתר המשל' הוא ע"י הפקעת קידושין דגם ע"י סקנ' הגאונים י' לומר כן וכמ"ס) . ועכ"פ בהך עובדא דלחיסורא בלבד לא היה מקום להחיר לנשי כהנים רק ע"י הפקעה קידושין בלבד וסמכו הגדולים ז"ל על היחר זה לבד להחיר הנשים לבעליהן לפ"ד הדרכי' משה ז"ל הג"ל בזה וכמ"ס :

הן

אמח כי לא זכיתי להבין דברי הד"מ כלל בזה דהרי עם עיקר הספק היה רק ע"י האונס נבע"ו לטובד כוכבים וא"כ הרי בפסול לא שייך כלל היתרא דהפקעה קידושין דחש' פנויה נחשבה לכהן בזמנה פסול וכמ"ס להלן גם בשם הר"ן ז"ל בזה . ואזכיר מלאחי בעו"ה ש' חבני מילואים להגאון בעל קטוה החסין ז"ל בס"י ז' ס"ק י"א ש' ג"כ ע"ד הד"מ הג"ל ז"ל וד' הד"מ לא הבנתי דהא נבעלה לפסול חש' פנויה נמי נפסלה לכהונה וא"כ מה בכך דהפקיעו לקידושין לפסוח כפשוטו וז"ל עכ"ל] :

ובדוחק

י"ל לפענ"ד בזה דהגדולים שהחירו זה גם לנשי כהנים כמ"ס דלוי' סמכו ע"ד יחידא בזה והוא על רבו של הריטב"א ז"ל שהובא בקידושין ס"ח בתי' הריטב"א שם דס"ל דלמחי דקיי"ל דטובד כוכבים ועבד הבא על בה' ישראל הולד כשר וכרבנן דמורים צ"ה להיתרא ביבמות מ"ה דהיתרא לגמרי קאמרי דחש' לכהו' לא פסלה הטובד כוכב' לא להאשה בזמנה ולא להולד ע"ש . (ובריטב"א ז"ל שם הקשה ע"ד רבו ז"ל בזה מנח' דוכתי' ובקלח מהן ל"ע לפני"ד דמה שהקשה שם משבויה לכהן דאשרינן בכל דוכחא ומינאי המלך שחמרו כנשבות אמו בקידושין ס"ו ע"ש ולענ"ד י"ל בפשיטות בזה דהרי לבעלה מודה גם רבו ז"ל דטובד כוכבים חוסר ישראל עכ"פ (ולא ס"ל כלל כמ"ס ר"ח ז"ל בזה בזמנה ג') דאין חייבין על ביאה כו' ועוד דנח"ה שם דהר"ב פשוט לכו"ע דעכ"פ נחשבה על בעלה בזמנה טובד כוכבים כמ"ס הריב"ס ז"ל וע"כ דלא החיר רבו דהריטב"א בזמנה טובד כוכב' רק לינשא לכהן אח"כ כמ"ס להדיא . וא"כ אין ראייה משבויה כלל לבעלה כהן ודחי דנחשבה על ידו . וכן בהך דינאי דלפטר דאמו נשבה לאחר שנשאה לחיבו והיתה אסורה לחזור אליו . אבל בפטוי' שפיר י"ל דלמיה נחשבה כלל לכהן ע"י ביאתו . והא דר' יונה שם דעבד שבה כו' פסולה אחיה כמ"ד הולד פסול דוקא ור"י לטעמיה דס"ל הכי שם ביבמות מ"ד) [אך בקידושין ע"ה מסיק דהך דר"י דלמסרין קרח לפסול ביאה עבד דחיט אלא למ"ד הולד כשר ע"ש וי"ל דלחרומה דוקא קאמר וז"ל (וע"ס בתור"ה שהתא בזה וכבר קדמם היחושלמי ביבמות פ"ו הל' ו' בקושיחה שם בזה ובחירולס ע"ש ואכמ"ל) :

והגאון

צטל שעה'מ זל בטע'ו מה' חיסורי ביאה הי' הקשה ג'כ ע"ד רבו דהריטב"א זל הג"ל מהא דרבא דבבורי' מ"ז דמ' כהנה שנהעברה מעובד כוכבים מייב הכן בה' שלטים משום דנעשה זרה בביאתו . חט"ג דרבא נוסח ס"ל ביבמות מ"ה דהולד כשר יע"ש שניה בל"ט . [ולמ"ש בירושלמי ויבמות פ"ז ה"ז משכח'ל בעובד כוכבים פסוג כגון עמוני ומואבי ע"ש] .

ר"ג

דכיון דבחרומה לכת' נפסלה בביאה עובד כוכבים ודלר"ה בסוטה כ"ו דעובד כוכבים פוסל בחרומה ופריך פשיטא כו' ומסיק דנפק'ל מדדריש ר"י שם מקרא דובה כהן ט' יאלו עבד כו' ולא מליטו שום חולק כלל בזה (רק חי ילפינן מהחרומה לפסול להנשא לכהן ג"כ בזה פליגי אמוראי לר' רבו דהריטב"א הגו' ולמחן דמכשר פ"י ביאה עבד לכהונה לא יליף ק"ו דדריש ביבמות ס"ח וע"ש בזה) ועכ"פ כיון דפסיל לה לכהן כהן בביאתו מהחרומה דבי נשא לכו"ע ח"כ שפיר אמר בבבורה שם דהו"ל זרה ע"י ביאה עובד כוכבים דמיחסר' בחרומה ע"י ומא"ה בנה לריך פדיון דכיון דחינה אולכנה חרומה חין בה שום קדושה כהונה כלל רק דמוחרת לנשא לכהן כמו ישראליה . ומא"ה לוי' שנהעברה מעובד כוכבים הכן פסור מפדיון דבקדושה קחי כדלמרי' החס ואף דלדין בלחמה קי"ל דגם הלוי' נפסלה מכהונה ע"י ביאה זאה חפ"ה חין זה שייך לחיוב פדה"ב כלל רק מלוח פדה"ב הילח בקדושת לגלית חרומה או מעשר לבד וכמ"ש ח"א"ש :

ובאמת

הי' ג"ל ליישב בעו"ה ע"פ ד' רבו דהריטב"א זל הג"ל ד' הר"ן זל כחן שכחז דלטעמא דלפקטיניהו לקידושין מיני' נלטרך לומר דדוקא בלומרה טמאה חגי לך ולכשר נבעלה חבל בלומרה שנלמחי מנחין או ממזר חינה מוהר' לבעלה וחיונו בתשמע עכ"ל . וכבר חמהו בזה הגלוטים זל דה"ל הר"ן זל לדחות פי' זה בשחי ידיים מש"ם ערוך דלהלן זל' דגם נבוי כוכבים חמר ר"ג שם לא חטגינוו בה עיני' ג"כ כו' חט"ג דהנה ע"כ לכהן הילח דמלחה שהיתה סבורה שהוא בעלה הג"ל בלמטה וכמ"ש הר"ן זל שם (וכדל' ביבמות ל"ג דזהותפלו מותרות לחזור לבעליהן ישראל ואסורות לחזור לכהנים) וח"כ מאי מהני החס דלפקטיניהו לקידושין כיון דגם פטוי' נלמרה לכהן ע"י ביאה עובד כוכבי' וכבר חמה ע"ז בעל מג"א זל' בתשובה הגדפס עם החוספתח דמיקון ופירוש של המג"א שם (ובס"ם עני' אחרים סי' ו' הניח קושיו' או בל"ע ונעלם ממנו שכבר קידמו המג"א בזה) ובעל מג"א שם כ' ליישב דשחי החס דלחיה לא חמרה שבענה עובדא בדיחי' שנבעלה לעובד כוכבי' בודלי' דבחיילה חמרה שבעלה הי' רק דלדבריו נבעלה ללוו' חיה הוה דילמח מד מן עובדי כוכבים חלגוי' או נפטויי כו' וחלגין בחר רוב ישראל בלחמה יעו"ש . ובצ"ה חופטוח רלס ס' מ"ו הג"ל כ' לדחוז ד' המג"א זל' בזה ומיישב הקושיו' בדוקא ע"ש . וכן בס' שערי תורה כלל כ"ז פרט ח' ס' ג' ל' ליישב ג"כ קושיו' או בדברים שאין להם שמה ע"ש :

אמנם

הרי בפסומו י"ל דס"ל להך שיטה כד' רבו של הריטב"א זל דע"י עובד כוכבים לא נפסלה כלל בביאתו לפי דמסקנא דעובד כוכבים הבא על בה ישראל הולד כשר ושפיר מהני בעובד כוכבים ג"כ הוי היתרח דלפקטיניהו רבנן לקידושין והו"ל כפטוי' שנתה בלבד . ומא"ה לא הזכיר הר"ן זל שם לעובד כוכבים כלל רק כהב דלטרך לומר לפ"ז דע"י נחין או ממזר חינה מותרת לבעלה כהן דבמייבי לחין דוקא ס"ל דנפסלה בביאתו לכהן ויבואר להלן ח"ה :

ובהבי

ח"ש בפשיטוח ג"כ ד' הד"מ הג"ל דכיון דס"ל כפטמו הר"ן זל בהפקעה קידושין בזה וכמ"ש . ח"כ הרי מוכרח ג"כ לפ"ז מדל"ג הג"ל דבעובד כוכבים נמי שייך ח"ה הרי דהפקעה קידושין הג"ל ומשום דס"ל לרי"ג ג"כ דחין ביאתו פוסלה הפטוי' לכהן וקמ"ש ח"א"ש — (חלל דלפ"ז חקטי לכחורה למ"ש במידושי הרמב"ן והרשב"א זל' ביבמות מ"ז חלל דלמרי' נחמן בר יצחק החס דה"ק ליה לרברך כו' והעלו שם מהך סוגיא דע"כ ז"ל דס"ל לרי"ג בר יצחק החס דעובד כוכבים הבא על בה ישראל דהולד פתח לכהונה עכ"פ ור"ש שהיא עלמה נפסלה לכהונה בביאה עבד כוכבים וע"ש בדבריהם זל' בזה (וע' ביאה חמדה עלמה מח"ה ס' פ"י י"ח מ"ש בשם ה"ש"ש ביבמות שם) ועכ"פ למ"ש מוכח נלחה

קלח מסוגיא דהחס דלר' נחמן בר יצחק (דהוא סהס ר' נחמן דבש"ס כמ"ש רש"י זל בניטין ל"ח וע"ש בחוס' ד"ה חלל) ע"כ דס"ל עכ"פ דעובד כוכבים פוסל בה ישראל לכהונה בביאתו וכמ"ש ח"כ חקטי לן דר' נחמן אדר' נחמן בזה סברי למש"ל ע"כ ז"ל דר' נחמן הג"ל דלמרי' בגדרים שם לא חטגינוו בה עיני' ג"כ כו' ע"כ דס"ל דחין העובד כוכבים פוסל פטוי' (לכהן כלל וכמ"ש וז"ל דבלחמה הך שיטה לא ס"ל כד' רש"י דניטין הג"ל חלל כמ"ש החוס' בניטין הג"ל ובכ"ד שהוכיחו דחסר' ר' נחמן ללוו' היינו ר' נחמן בר יצחק כלל ח"א"ש) :

אלא

דע"ה דחמוי' בזה דגס רבו דהריטב"א זל בעלמו מזל מזה בלחמה והודה להריטב"א זל להכשיר רק הבת שנולדה מעובד כוכבים הבא על ב"י לכהונה (ככ"ה ד' קלח מהרששו"ז'ל וכמבואר בר"ף וברמב"ן ובדש"ס פ' החולץ ע"ש) חבל החלה עלמה שנבעלה לעובד כוכבים ודחי דלמרה לכהונה וע"ש בריתב"א שהכריח כן מכ"מ וכמ"ל ח"כ קשה ליישב ד' הר"ן זל וגם ד' הד"מ הג"ל ע"פ דעה הדחוי' הזאה . והרי בל' הפוסקים זל' הדין פסוג בזה בלחמה דעובד כוכבי' פוסל פטוי' בביאתו לכהן וכמ"ש ברמב"ם פ"ח מה' חיסור' ה"ב . ובש"ע ח"א"ש ס' ו' ס"ק ח' ע"ש וח"כ עכ"פ חין מקוים ליישב הך שיטה דהפקעה קידושין הג"ל ע"ש דעה הדחוי' לגמרי בלחמה וכמ"ש ח"א"ש חלגוי' שבלוי' חטגינוו בלחמה האחרונים זל' שסמכו קלח על דעה הדחוי' הזאה לחיזו' לירוף עכ"פ בזה וכמ"ש ב"ש"ה חופטוח רלס הג"ל בחלח"ס ס' ז' דלספק רוב פסוליה חללה כחב לרף ד' רבו של הריטב"א זל הג"ל דעובד כוכבים הבא על ב"י לא נפסלה מכהונה כלל וח"כ חו לא הוי רוב פסוליה חללה וע"ש בתשובה דעכ"פ לא דחה שם דעה זו לגמרי בזה ולמ"ל הנה גס הד"מ זל הג"ל ע"כ דהולך בשיטה הדחוי' הזאה בזה :

ואמנם

ליישב ד' הר"ן זל הג"ל הנה מלבד כי היה אפשר לומר בפשיטוח בזה דלהנהו דמפריטי טעמא דמשום הפקעה קידושין הוא דלחינה גמיי ביאתו בזה כגו' הר"ף זל' הנדפס מחדש בגדרים שם חד מן חלגוי' הלין נפטויי ולא גרים עובדי כוכבים כלל (ואף שבר"ף בקידושין פ"ג הגו' כבש"ס דין עובדי כוכבים חלגוי' ונפטויי וכן בר"ן שם עלמו ח"ה עובדי כוכבים מוכרי חוהל ע"ש מ"מ לשיטה הג"ל י"ל דגרסי' גו' הר"ף בגדרים וכמ"ש) וי"ל דישראלים הוו מוכרי נפט וחיהל ח"א"ש :

ואולם

י"ל עוד קלח בזה דר"ג דלמרי' גס לבני עובד כוכבים לכהן היתרח דעיני' נתנה בלחמה דלמפ"ד דס"ל בזה בלחמה כמ"ד בקידושין ע"מ דלס בעל ולא קידש חיני לוקח בכל מי"ב לחין דכהונה דכחיב בהו לא יקחו דמשמע דחינו רק ע"י קידושין לבד (וע' במגדול עוז פ' ט"ו מה' חיסורי ביאה ה"ב שכל' להדיח דחין בו רק חיסורא דרבנן לבד בבעל ולא קידש ויבואר בזה להלן ח"ה) וח"כ כיון דס"ל דלמשה חמרונה ע"כ דלפקטיניהו רבנן לקידושין מיני' וה"ל כפטוי' בלחמה בזינחה וכמ"ש . ח"כ חפ"ה דר"ה דלפקטיניהו רבנן לקידושין מיני' מכחן ולהבא ג"כ ולכן שפיר החירה ר"כ לבעלה חף שנבעלה לפסול לה לפי דבריה דכיון דהפקיעו רבנן לקידושין מינה ח"כ שוב לא הו"ל עס בעלה רק כבעל ולא קידש כלל וחין בו רק חיסורא דרבנן לבד וכמ"ש ובחיסור דרבנן בלבד ודחי' דהיה כח ביד חכמים להחיר בזה משום מניגד מילחא שלא חלה טהונה ע"כ כו' (דעיקר הקושיו' בזה חיני חלל משום דחין ב"ד מהנין לנקור דבר תורה בלבד פקום ועשה וקמ"ש הר"ן ע"ש) (והא דח"ר ששה החס דלולכל חרומה ג"כ חף דהפקיעו הקידושין מיניה וח"כ חינינה חשה כהן כלל י"ל דבחרומה דרבנן לבד קלמ' ר' יבואר להלן ח"ה) ומש"ס הר"ן זל דלהך טעמא דהפקעה קידושין חס חמרה שנלמחי מנחין או ממזר בלחמה חסורה לבעלה . חפ"ה דס"ל בלחמה . להלכה דמייב גס בביאה לבד בלא קידושין . ובד"ך מ"ד בקידושין ע"מ שם וכמו שפסק הרלב"ד זל' בלחמה ברפס"ו מה' חיסור' הג"ל ובדפ"י שם בזה ע"ש ועכ"פ לא חקטי על זה בפשיטוח מדל"ג הג"ל ד"ל דבלחמה ס"ל לרי"ג דלא כהילכתא בזה שהרי בלחמה מליטו פלוגח' דלמוראי בזה בקידושין שם וח"כ חין קושיו' מדל"ג חליב' דהילכתא בזה כלל וח"ש (רק דבלחמה נלחה

נראה לה' הרחב זל הגל ע"כ ללדיד' לא פליגי כלל חבי ורבה סס בכל חייבי לאוין דכהונה בזה והא דנקש רבא ההס כה"נ כו' לאו דוקא הוא וה"ה לכתב הדיוט וכמ"ס ברס"ז הגל ע"כ חז"ל מוב הדקל עלה דר"ג הגל וז"ע :

(ואמנם ב') הד"מ הגל קשה לעג"ד לומר ג"כ דסמכו הגלוים זל על היחרא דהפקעה קידושין בזה דשוב הו"ל ע"י זה גם מכאן ולהבא כבעל ולא קידש וכמ"ס . דבאמה אף דבד"מ סס מבואר דעיקר קשיטו היה בזה רק דל"ך ה" כח בירס להקל כ"כ באיסור לאורייתא בזה וכמ"ס חבל באמה נראה דגס באיסור דרבנן לבד כגון בבעל ולא קידש דעכ"פ לכו"ע יש בזה איסור דרבנן בודאי וכמ"ס י"ס להמיה על זה ג"כ דל"ך ה" כח בידס לעקור גס איסור דדבריהס לגמרי עכ"פ בזה . וחולי יל"ק דבדרבנן עכ"פ סמכין בזה ע"ד רבו דהריטבי"א (ה"ו) :

ועב"פ הנה יש לנו מקום לחזק בנ"ד הך היחרא דהפקעה קידושין הגל גם מהוד' ד' הד"מ הגל שכל בזה בעו"ה . ועוד מלאה בעו"ה להגאון בעל דרישה חרי זל שכ' ג"כ הך היח"ר דהפקעה קידושין הגל לענין כיוולא בזה והוא ע"ד מהר"ס פחדווה סבובל ברמ"א בס' קט"ו ס"ק ו' דלשה סלמיה לבעלה נטמאה וגי'רסה דאסור להחזירה ע"כ וכו' ע"ז וז"ל נראה דזה דוקא כשגירסה מיד חבל אם היה עמה חייה זמן ביחד אחר שלמיה נטמאה ע"י שלא החמינה כלל וכמכנה אחרונה ואח"כ גירסה הפסר דמוחרה לחזר לו לסבול או שכ' הג"מ זל דעיקר היחרא הוא משום הפקעה קידושין וא"כ כיון דכבר הפקעינהו לקידושין ככלל האמינה ויבשה תחזיו והו"ל כפניו' שזינה ברלון טוב חין איסור כלל גס לחזר לו אף דהשחא כשלמיה שזינה לאחר שגירסה לא שייך טעמא דעיני' נ"כ וכמ"ס מוהרמ"ם זל בזה מ"מ כבר נעשה פנוי' ככלל האמינה בפעם הא' וישו"ס בס' הגל שמה

לוח מהא דלחזר החס המודה ר"ש שחס נהארמלה שזינה אוכלת בהרומה חז"ל דמשקרא היה אוכלת בעודה תחזיו אחר שכבר חמרה לו נטמאה והחירה ע"י הפקעה קידושין חז"ל חזנה אוכלת אחר מותו ודלא כמ"ס זל"ע עכ"ד : — ובאמה עיקר דין זה כבר מבואר בשו"ע סס ס' ו' ס"ק י"ג דלשה כהן שלמיה לבעלה נחנסחי חז"ל שהיא מותרת לבעלה כמו שנחבאר (בס"ק י"ג סס מטעם דהליין דעיני' נ"כ כמ"ס) הרי היא חסורה לכל כהן שבעולם אחר שיטוח בעלה שהרי הודיה שהיה זונה שלמיה עלמיה ונעשה כהונה דליסורא ע"ס ונפק"ל באמה מהרומה כמ"ס ה"ה זל בפ"ה מהל' חיסור' ה"ט שמהרומה הוי"א הרמב"ם זל דין זה יעו"ש ובב"ש סס בס"ק כ"ה מבואר דאף חס נכאח לכהן חלא חס מאמינה בזה ע"ס ולכן קשה להקל ללאורה בנ"ד באמה בזה — ועוד היה אפשר לדון קלה בנ"ד למ"ס ה"ט זל בס' כ"ו ב' הסור זל סס דלפי' פטירה חס זינהה שחי פעמים הוי זונה חפי' נבעלה לכשר והוא דעה ר' עקיבא ביבמות ס"א דזונה זו מופקרת (וע"ש ברש"י שכ' חבל משום בעילה אחת כו') ע"ס ב"ז' - וח"כ היה נסחר בזה כל עיקר ההיח"ר של הגאון חז"ל דק"ק קאחונא הגל דלפי"ה דלפקעינהו לקידושין מ"מ הו"ל בנ"ד זונה דפנייה שחי פעמים עכ"פ וז"ע . אך באמה חין לחוש כ"כ לד' ה"ט זל בזה וע' בשו"ה חמדה שמה סוף ס' ע"ח שמה ד' ה"ט סס בזה ועכ"פ פסחוס ד' ה"ט סס ס' ס"ח' דמופקרת פנייה מותרת לכהן משמע דלפי' הפקירה עלמה כ"ס וז"ע [ועוד יבואר להלן חז"ה דכל באונס לא מקריא זונה כלל וח"כ בנ"ד דפ"א ה"י ודאי באונס ואם נאמר דלפקעינהו לקדושין ח"כ הו"ל זונה דפניו' דלכ"ע נראה דפניו' שזינה' באונס עכ"פ לא מקריא זונה וע' להרשב"א זל בהצובה ס' חלק ר"ח ובמסנה למך פ"ה מהל' חיסור' ה"ב ובבב"ר המך סס ויבואר להלן חז"ה] :

(והנה השלום דבר החצובה הזאת יבוא עוד באורך בזה להלן בדף נ"ה ח"ה)

ובאין רחיה להביא כעה קלה מן החידושים אשר כבדתי בעו"ה בגליון ספר המנוח להרמב"ם זל (אשר הם יולאים כעה בדפוס בבעו"ה בקו"א ל' ס' המלו"ה הנדפס מחדש עם חידושי הר"ב בעל מחשבה משה זל) ודחיה להעתיקן גם פה בעו"ה ובקו"א ח"ה יבואר עוד בזה . וזה החלי כעה בעזרת ה' —

ס' ע"ז שכתב בפסיטוח דקיי"ל כר"ש דררשיק טעמא דקרא דחזוין לסתמא דתלמודא כו' וז"ע . וע' במשין החכמה פ' שופטים במלו"ה (זו) חלא דנראה באמה דגס כר"ש לא פסק בזה מדלא כהב דלפי' חחה ומסירה כו' . ועיין מש"ס בה"ז דעל הסנה לבו הקסידה חורה כו' וז"ע) . ועוד מצינו לר"ש לאו שני להשלים המנין בזה והוא במנהג דבזמים ק"י"ב דל"ר שמעון דלס הקריב מחוסר זמן בחזק כגון חו"ב . דה"ז בלא חשעה וחין בו כרח . (וח"כ דכל שאין ב"ב חין בו ל"ה) ונפק"ל סס קי"ד מקרא דלס חשקו כו' או מקרא דלא חוכל לזכות חס הפסח בחח' כו' ע"ס (והיינו למאי דמפרש רבה ההס דהא דלחזר ר' שמעון דהזובח הפסח בבמה יחיד בשעה איסור הבמות שהוא בל"ה כו' דבשעה איסור הבמות לחזריני נמי קאמר . רק דמיירי קודם חלוה דהו"ל מחוסר זמן ולכן חייב בכרה רק בל"ה ע"ס . חבל למסקנא חס דבשעה היח"ר הבמות לחזריני קאמר רק דלנבי פסח הו"ל איסור בזה ע"ס . ח"כ חין לנו למטה לאו זה במנין ה"ה חין שאין שו"ב לדורות . לחזר שנאסרו הבמות לעולם . וכמ"ס ברמב"ם זל בשורש ג' להלן שאין ראוי למנוח המנוח שאין נוהגין לדורות ע"ס :

וא"ש בהבי דרק לר"ש לשיטתו . דס"ל עכ"פ דמחוסר זמן בל"ה חי מקרא דלא חוכל לזכות חס הפסח כו' או למסקנא הגל הרי ע"כ לפ"ז זל דנפקא לר"ש מחוסר זמן בחזק מקרא קמח דלא חשקו הגל . ובפיר' יש למטה לאו זה לדידה במנין ה"ה וכמ"ס . ומש"כ ל"י יהודה חז"ל דמסיק בנפשוים ז"ל דס"ל נמי בהך ל"ה דהזובח הפסח בבמה יחיד כר"ש כדל"ה ההס דתרהי ש"מ ע"ס . חפי"ה ח"ה לדידיה לא נכנס

בשרש דא' במ"ס הרמב"ן זל להסתפק . בעיקר המנין דחרי"ג מלוח מפני שזיניו מחלוקה בכמה מקומות בש"ס כו' . וכמו בחזקת בפסח דל"י יהודה יש בו שלשה לאוין בחזק זמנו ולפני זמנו ולאחר זמנו ושלאהן רחיון להמנוח כו' . והנה לר"ש דלחזר חזקן לפני זמנו ולאחר זמנו חייב עובר בולא כלום הרי יחסר לו בני לאוין מהמנין . עכ"ד הרמב"ן זל סס וע"ס במג"א בזה . נ"כ נל"ד לנטיטחיה דר"ש דר"ש בב"מ לטעמא דקראי הרי מצינו לו באמת עוד לאו לדידה להשלים המנין . והוא בסנהדרין כ"א דמסיק לרבי שמעון דבכ"מ ס"ל דררשיק לטעמא דקרא וח"ייה נדידה טעמא דקרא דלא ירבה לו נשים . דמפרש בסיפא דקרא גופא הטעם ולא יסור לבבו לומר דלפי' חחה ועסירה לבו כו' ע"ס . וח"כ הרי לר"ש ע"כ דקרא זה כולל שני לאוין נפרדין וכמ"ס הרמב"ן זל עלמון לקמן בשורש ה' דלר"ש הך סיפא דקרא דולא יסור לבבו הוא לאו בפ"ע ע"ס . [ומש"כ ל"י יהודה סס דלדידיה ודאי דלחי חלא לאו אחד בלבד וכמ"ס הרמב"ם זל בשורש ה' הגל דחין ראוי למנוח טעם המנוח ללאו בפ"ע ע"ס . והיינו לדידן דלא דרשיק בכל דוכחא לטעמא דקראי חז"ל . (חלא דלע"ק לפ"ז בפסקי הרמב"ם זל דלמ"ס בשורש ה' הנזכר ע"כ זל דס"ל דקיי"ל כר"י דלא דרשיק לטעמא דקרא בב"מ וכמ"ס . וח"כ הו"ל לפסוק כר"י בסנהדרין סס דמזכה הוא לו ובלבד שלא יהו מסירות לבו כלומר שחייבה בדוקות חללו בכשרות . והרי בפ"ג מה"מ ס"ב כתב בפסיקות דלא ירבה לו נשים חלא י"ח ולא הזכיר לד"י יהודה דלס חין מסירות לבו יכול להצובה יוח"ר (ונראה לנאורה מסחימת דכריי סס דפסק כר"ש בלא וע' ב"י חז"ע

נכנס לאו זה דלא חוכל לזבוח אה הפסח במנין הל"ה כלל . דחי מהא דהוצגה הפסח בזמנה יחיד הרי ודחי נראה דעד כאן לא הולך לומר ה"ס חליצה דר"י דהר"ה ש"מ . רק להמסקנה דזבחים הנ"ל דבשעת היחר הבמות מיירי וכמ"ס . דחי לרבה דמוק"ל בשעת חיסור במות . וקודם חלוה וכמ"ס . הרי ודחי דלדידיה לא הולך לדחוק כלל בפסחים ש"ס חליצה דר"י ולומר דהר"ה ש"מ . שהרי בפשוטו נראה יותר דר"י ס"ל כהמ"ס דר"ש בזבחים ש"ס דכל שאין בו כרה חיוו בל"ה וכמ"ס ולא ס"ל בחמה כר"ס בזה כלל . וע"כ נראה דל"ל דהא דמסיק בפסחים ש"ס לר"י דהר"ה ש"מ . דחינו חלל להמסקנה דזבחים הנ"ל דבשעת היחר הבמות קאמר ר"ס וכמ"ס . ומכאן דבהא לא מלינו ש"ס פלוגתא בהדיא עליה דר"ס כלל להכי דחק הש"ס לומר דגם ר"י ס"ל בחמה כר"ס בהא רק דהר"ה ש"מ וכמ"ס :

ואמנם

ז"ל בפסחים ש"ס לא פי' כן רק הביא חוקימהא דרבה הנ"ל ש"ס . ול"ע בחמה דודחי נראה דהך סוגיא דפסחים לא אחיא רק להמסקנה דזבחים הנ"ל וכמ"ס . ומלאתי להגאון בעל ח"ח ז"ל כהנב להמ"ה בזה על רש"י ז"ל וכו' ליישב בדחוקים ע"פ . וע' בסוגיא דזבחים ק"ז . דר"י גופיה קאמר דבזמנה יחיד לא היה מקריב עליה חלל עולה ושלמים ע"ס . וע"כ דממעט פסח בזמנה יחיד מקרא דר"ס הנ"ל ומש"ס הנ"ל לומר לדידיה דהר"ה ש"מ (וע' בחוספהא פי"ג דזבחים דנראה שיש ש"ס ע"ס בד' ר"ס בזה . ובמקום שכתוב ש"ס הנוחט הפסח על היחיד והעלה בחוץ כו' . ז"ל הנוחט הפסח בזמנה יחיד והעלה בשעת חיסור כו' . ומש"ס בשעת היחר מוהר כו' יכול אף בשאר ימות השנה כו' ז"ע . וחי מפרשין דשעת היחר היינו קודם חלוה . ח"כ י"ל דשאר ימות השנה היינו פירושה דשעת היחר דהיינו קודם חלוה . חבל חי מפרשין דשעת היחר היינו זמן היחר בזמנה ממש . וח"כ שעת חיסור דהה"ס ע"כ בקידם חלוה היירי . וח"כ בוב אין לפרש הה"ס הך סיפא דיכול בשעת ימות השנה ע"ס ז"ל) וכיון דלא אחי קרא לר"י חלל על בשר היחר הבמות . ח"כ דחי דחין למנוחו במנין הלאחין וכמ"ס . וכן הללו דחין שוחטין הפסח על היחיד דנפק"ל גמי לר"י מהך קרא הנ"ל . לפשר דחין רחוי למנוחו ג"כ לר"י . דהו"ל כללו שבכללות . דעיקר קרא אחי בחמה להשוחט בזמנה יחיד וכדרי"ס :

וא"כ

חין למנוחו לאו דשחיטה פסח ביחיד כלל דהו"ל חול שבכללות (וע' בד' הרמב"ם ז"ל בזה בשורש השישי ודוק) . ולא לאו דשוחט פסח בזמנה יחיד דחין נוהג לדורות וכמ"ס . וח"ס דלר"י לא נכנס לאו זה במנין כלל . חבל לר"ס ודחי דלדידיה יש לחשוב ע"כ לאו דמחוור זמנו בחוץ וכמ"ס בע"ה) וע' ברמב"ם פ"ס מהל' קרבן פסח הל' ג' שהביא לאו זה דלא חוכל לזבוח אה הפסח לשוחט הפסח בזמנה יחיד בשעת היחר במות . וע"כ כ"כ (ש"כ) משום דר' יהודה גמי ס"ל כר"ס בהא וכמ"ס . וע"כ דמוק"ל גמי לכוניא דפסחים הנ"ל . דח' חליצה דר"י דהר"ה ש"מ . כהמסקנה דזבחים הנ"ל וכמ"ס) ומש"ס לא מנה הרמב"ם ז"ל לל"ה זו במנין הלאחין לפי שאינו נוהג לדורות וכמ"ס וכו' הגאון בעל פר"ד ז"ל בפי' רח"ה ע"ס : ומ"ס הגאון בעל מעין החכמה ז"ל בפי' רח"ה ש"ס ליישב ד' הפיטוק ז"ל שמהכניסה במנין משום דל"מ גם בזה"ל דהשוחט בחוץ פסוק לכו"ע כמ"ס החו"ס בזבחים ל"ט ע"ס . וכו' דהרמב"ם ז"ל לטעמי' דבפי"ט מה' מעה"ק כ' דהשוחט בחוץ בזה"ל חייב ע"ס . וח"כ חין ל"מ בזה"ל גבי פסח ג"כ וע"ס במעה"ח בזה . ול"ע בחמי דפשיטא ליה הכי בד' הרמב"ם ז"ל . והרי ב"ה ס"ו כ"ס מי שחט קדשים והעלה בזה"ל חייב כו' ומסיק הגאון בעל מש"ל ז"ל ש"ס דדוקא קאמר הה"ס דהשוחט ומעלה כאחד חבל אשחיטה לחוד פסוק ע"ס . וח"כ משמע דס"ל ג"כ בד' החו"ס הנ"ל ז"ל :

אלא

דבחמה ממש הרמב"ם ז"ל בפי' מהל' בכורות ה"ב . דלכן חסרו לעשר בזה"ל . שלא יחללו המים ויבא ליד חיסור כרה לשחוט קדשים בחוץ ע"ס . מבואר להדיא דלא ס"ל להקמ"ס כד' החו"ס דזבחים הנ"ל . חלל דגם בשוחט לבד בזה"ל חייב כרה ודלא כהמ"ס הנ"ל ז"ל . וע' רש"י בכורות ל"ו ד"ה הכי שהח' ש"כ ג"כ דשוחט קדשים בחוץ בכרה ע"ס . ומשמע דחייבי בזה"ל

כהך עובדא דר' חשי הה"ס . (ומוכרח ג"כ קתה צ"ס הה"ס . מדהולך לומר משום דהה"ס ידע דמוס הוא כו' . ולא קאמר בפשיטתו דבזה"ל הו"ל חיסור קדשים בחוץ כמו ממון כהן - ש"מ דגם בזה"ל חייב כרה בשוחט בחוץ . ולא דמי לממון כהן דבלאו וכמ"ס רש"י . ומחי דאמר הה"ס קדשים בחוץ לא חליב נח"ל דלאו דוקא נקט חליב וכו"ל לא שחיט וכמ"ס רש"י הנ"ל) :

ואין

לפרש דמשום חוכל קדשים בטומאה קאמר דהוא בכרה . וכמ"ס במדריי סוף יבמות דבכור ה"ס שכתבו ואכלו בזה"ל חייב ב' כריהוה ח' משום שוחט בחוץ (ודלא כהח"ס הנ"ל) וח' משום חוכל קדשים בטומאה ע"ס . דבחמה הוא המוה שהרי כיון דבגשר ודחי חסור בע"פ גם לטהורין דלפי' שחטו וזרק דמו בפני הבית וגשחי בשרו קיים לחמה שחטב הבית קיי"ל דחסור בחילה כדחי' בזבחים ס' ובכ"ד . וכ"ס כשחטו בזה"ל וכיון דחינו ניחר לטהורין קיי"ל דחין חייבים עליו משום טומאה כדח' בזמנחה כ"ה ע"ס ז"ל :

וכידון הא דלא הביא הרמב"ם בחיבורו ולא בס' המלוא . ללאו דזבוח בעל מוס בזמ' יחיד דמייחי ליה בבכורו י"ד

מקרא דלא הוצב ש"ס ח"כ יהיה בו מוס (ובחמורה ז' מקרא דלא הקריבו ע"ס) . חינו משום גלאו זה חין נוהג לדורות כלל וכמ"ס . (ובחמה נ"ל דל"מ לדורות ג"כ למחי' דקיי"ל בזבחים ק"ב דהמקריב בעל מוס בחוץ פטור שאין לחוי לפני ע"ס . ומ"כ נ"מ דע"כ חייב בזה"ל משום לאו דזבוח בעל מוס בזמנה וע' בכורות י"ד ש"ס ברש"י ד"ה ומוק"ל ודוק ז"ל) . חלל דבחמה הרמב"ם ז"ל עלמו מוק"ל ללאו דלא הוצב הנ"ל דבעל מוס עובר וצפנים . וכמ"ס בפ"ח מה' חיסור"מ ה"ה ובמנין המלוא ל"ה ז"ה ע"ס :

וע"כ בקוביה הרמב"ן ז"ל הנ"ל חליצה דר"ס גבי ל"ה דחזון . י"ל שפיר דל"ס לשיטתו אשכחין לדידיה בני

לאחין חמרים להשלים המנין וכמ"ס קוביה (וכעין זה כ' הרב הב' בעהמ"ח מחכמה משה ז"ל ליישב קוביה הרמב"ן ז"ל חליצה דר' ישמעאל בר"ס סוטה ד' ג' ע"ס . וכבר הקדמו בזה הגאון מו"ה דוד אופנהיים ז"ל בהקדמה לידו משה צמד"ר ע"ס . וכו' הגאון בעל מעה"ח ז"ל בפי' נחל בזה . וכבר דחה זה הגאון בעל שיעם ליון ז"ל ס' ל"ד . עפ"ד הרמב"ן ז"ל בשורש ט' בזה וכמו שהעיר ג"כ קתה בזה ה"ה"ג בעהמ"ח מחכמה משה ז"ל ש"ס ושיין ברמב"ם שורש י' בשם המכילתא בזה ז"ל) :

ובעיקר הסוגיא שהביא הרמב"ן ז"ל בשורש ח' הנ"ל משלחי מטות דדרש ר"ס הרי"ג מלוא כו' עד חנכי ולא

יהיה לך מפי הגבורה שמענו ע"ס . נ"ל לבאר בע"ה . דמש"ס בריב"ן ז"ל חלה דחנכי ולא יהיה כו' דנפק"ל הא דמכילתא מקרא דחמה דבר אלהים שחיס זו שמעתי ע"ס . דמכילתא שלפנינו בפי' יהרו סו"פ ד' לא נחלל ש"ס הך קרא כלל . ולא מייחי לה הה"ס רק בפי' ז' חלה דבור ושמור בד"ח ע"ס :

אמנם בעיקר ד' המכילתא דרופ"ד הנ"ל (דמייחי לה רש"י ז"ל בפי' יחרו) דח' חקרא דודדבר אלהים אח

כל הדברים האלה . דמלמד שח' הקב"ה עשרה הדברות דביבור ח' כו' ח"כ מח"ל חנכי ולא יהי' שחור ופירש כל דיבור בפי' ע"ס . שהוא המוה מחד בחמה . דמחי קשיא ליה בהא דקאמר ח"כ מח"ל חנכי כו' וע' במה שהאריכו בזה ברמ"ס ובגור ארי' ובז"ל ז"ל וכל דבריהם דחוקים מחד (וע"ס באבן עזרא ז"ל) חולס לעג"ד סס"ה בחמה ז"ל דמכילתא ש"ס כמ"ס בילקוט חללים ס"ב . דנפק"ל הה"ס בחמה מהך קרא דחמה דבר וכו' דכל עשרה הדברות נאמרו דביבור ח' ע"ס . וגם ש"ס המוה . דח"כ מחי האי דמסיים בקרא דשחיס זו שמעתי לכן נ"ל דמכילתא הנ"ל ז"ל בחמה חקרא דודדבר אלהים חלה כל הדברים כו' מלמד שכל עשרה הדברים נאמרו דביבור ח' ח"כ מח"ל אחת דבר אלהים שחיס זו שמעתי . (דמשמע דרק שחיס בלבד שמענו מהקב"ה . והלא מקרא דכל הדברים כו' משמע דכל עשרה הדברים ח' הקב"ה בעלמו וכמ"ס) מלמד שאמר שאמר הקב"ה עשרה הדברים דביבור ח' מחד ופירש חנכי ולא יהיה לך דיבור דיבור בפי' כלל דמכילתא הנ"ל . וכו'

ולומר דהשחן מוקמין שפיר לרשע דקראי הגל' דלחמ' דיבר חלשים ר"ל כל העשרה הדברים בדיבור אחד (וכדנפק' מקרא דכל הדברים כו' הגל' ושחיס וז שמעתי ר"ל לחכי ולא יהיה לך שמור הקב"ה ופירש רק שחי דברות הללו בפני עצמן והשאר פירשן משה רב"ע - וחל' ד' המניחא הגל' :

אבל מ"מ ד' הש"ס דמכות הגל' נראה דלא ס"ל כלל כהמניחא הגל' - דד' המניחא לגי' הגל' נראה דלא חולא רק כרבנן דריב"ל במדרש שה"ס חקרא דישקני מנשיקות (שהבא בד' הרמב"ן ז"ל להלן) דלחמי דכל הדברות שמשו מהקב"ה כו' - אבל דריב"ל שס' דח' דרק שחי דברות שמשו מהקב"ה כו' ע"ש דהסוגיא דמכות הו' נראה דחולא כחי' (וכמ"ס הרמב"ן ע"ש במנ"ח) שפוט לכלאמו - דלא ס"ל כלל דכל עשרה הדברות נאמרו בדיבור אחד (דדוקח לומר דלא קאי רק על מה שחזר ופירש בפ"ע) :

וע"כ ג"ל דהסוגיא דמכיה הגו' - לחיח כהך סוגיא דעפניה ה' דגרסי' ההם חקרא דכי שחיס רעוה עשה כו' - לחמ' היא ששקולה כשחיס - ומחי' ניהו עבודה כוכבים ע"ש - ופירש"י שס' דשחיס היינו כחיס וקדרים שבושדין לאש ולמים כדח' ההם ע"ש - והוא תמוה מאד כפי' ד' הש"ס הגל' דמחי' לחמ' היא ששקולה כשחיס - ולמה נקט הני בלבד - (וע"ש ברש"ל ז"ל שדחה מוח' - אבל בחמה לעיל דוחי דש"ס"ה שס' בנמ' וז"ל כדליתח בילקוט ירמיה ב' חזק קרא דכי שחיס כו' - דלחמ' היא ששקולה כשחיס ומחי' ניהו עבודה כוכבים - דלחמ' מר' לחכי ולא יהיה לך בדיבור אחד נאמרו כו' ע"ש - וכז"ל גם בש"ס הגל' בלא ספק ונראה דקאי ההם ג"כ חזק קרא דלחמ' דבר חלשים - והיינו דקלחמ' לחמ' היא - כלומר שבדיבור ח' נאמרו ושקולה כשחיס - דשחיס וז' שמעט - לחכי ולא יהיה וכמ"ס - וכ"ה להדיא בשמות רבה פ' מ"ב דריב"ל ח' דשחי' הדברות לבד' לחכי ולא יהי' חמין הקב"ה לישאלו מפיו כו' (וחז"ל לתעמיה במדרש שה"ס הגל' וכמ"ס) הוא שהקב"ה חמר לירמיה כי שחיס רעוה כו' בלחכי ולא יהיה לך ע"ש - וחל' דהיינו דכתיב בחזיה בקרא דירמי' הגל' לחי' עזבו כו' - ועברו על לחכי כו' - לתשוב להם כו' ועברו על לא יהיה לך - וכמ"ס דכי שחיס קאי על שחי דברות אלו - ובהכי ח"ש בפשיטות מ"ס הריב"ן ז"ל הגו' חלח לחכי ולא יהי' מפס"ב כו' מקרא דח' דבר כו' שהוא עפ"ד הילקוט דההלים ודירמי' וכמ"ס :

ובזה יוושב ג"כ מ"ס במג"ל במ"ס הראשונה בשם הוזהר הרקיע ז"ל להכריח דלחכי חייב בכלל המ"ע וכד' הב"ב ז"ל - מדח' בהריות ח' לחיזיה מלוא שגאמרה בהחילה הו' חומר וז עבודה כוכבים והיינו מלא יהיה לך וכמ"ס רש"י ז"ל - ומדקרי ליה הש"ס ללא יהיה לך - מלוא שגאמרה בהחילה - ש"מ דלחכי חייב בכלל המלוא כלל - דחל"כ הרי לחכי קדמה - ואך קרי ללא יהיה לך מלוא שגאמרה בהחילה ע"ש (ומש"ס במג"ל לישב ע"ש מש"ס רש"י לחכי ולא יהיה ע"ש - כבר כ' כן הגאון בעל זוה"ר ז"ל בעמ"מ בהש"ב ח"א סי' קל"ט ע"ש בלחכי חלל לחמ' להגי' בש"ס דעפניה הגל' ח"ש בפשיטות - שהרי בחמה לחכי ולא יהיה לך בדיבור אחד נאמרו - וחל"כ לא היה שום הקדמה כלל בזה לחכי על לא יהיה לך - ושפיר קרי ליה הש"ס גם ללא יהיה מלוא - שגאמרה בהחילה - ושפוט שמה נחזין גם רש"י ז"ל קס' - ש' דמלוא שגאמרה בהחילה לחכי ולא יהיה וכמ"ס וחל' :

ובאמת לפי הגי' בש"ס דעפניה עפ"ד הילקוט הגל' שגאמרו י"ש להכריח יוחר דלחכי הו"ל מ"ע בפ"ע - וכד' הרמב"ם ז"ל בזה - דלחמ' היא ששקולה כשחיס - ודחי דשיך שפיר על מ"ע ול"ה דלחכי ולא יהיה שגאמרו מפי הבורה בדיבור ח' - שחיסין בלא להוזהר על דבר ח' להאמין ביה' ולא בולחו - ולמ"ס הרמב"ן ז"ל גי' הב"ב ז"ל דחי המלוא שמשעטו מפי הבורה הס' - לא יהיה ולא שגאמרה ע"ש - הרי שחי ל"ה הללו נפדרות כן בחמה - ואין שיך כלל לטולן בשם אחד ול"ע - ולמ"ס ג"כ דלחכי ולא יהיה לך בדיבור אחד נאמרו - ח"ש ג"כ כל מה שהקשו על הרמב"ם ז"ל בזה במה שמה לחכי מ"ע בפ"ע ומוכרח בחמה כדעתו ז"ל בזה וכמ"ס ודוק :

ונ"ל לרמו' ג"כ בזה - ברשע החורה ובסופה - דב' דבראשית דהוא ב' רבתי ע"פ המסורה - רומן לב' ראשית שיש

בחורה והם הפסח והגסי ה' חלחך - והל"ה דלא יהיה לך - שהם ראשית לכל המ"ע והל"ה שחורה (וע' בח"ל ברש"ל ז"ל סוף מכות בזה) והם נרמזים בחל' - שבסוף חיבה ישראל שבסוף החורה - דח' רמו לחכי - והל' ללא יהיה לך שהם בולגין לכל הפסח והל"ה שחורה וכמ"ס - והאשיות חרי"ח שחובה בר"ש"ה רומן לחרי"ח מלוא שמשעט מפי משה רב"ע - (לבד בני המלוא - שמשעט מפי הקב"ה בעלמו - שהם נרמזים בהב' דבראשית - ולכן הוא גדול יותר כמ"ס) והס' דבראשית חולי רומן לשכפה מלוא דרבנן כעודע - וכן בסוף החורה דרומי החיבה דש"ס"ה מ"ה לטי"י - ע"ס חיבה כל ישראל הוא בגמטריא חרי"ח רומן לחרי"ח מלוא - מלבד הב' מלוא הנרמזים בחל' דישאלו וכמ"ס בעו"ה] :

ואמנם נטיקור הקושיא דפריך הש"ס סורה חרי"ח הו' ל"ע לכחורה שהרי בחמה נפדתן ח' - חמה מולח חלח חרי"ח מלוא לבד - רק דעליהם נהוספו גאמרו בחורה בני לחיין - כולגין ומחויקי הגדר והמנין דחרי"ח מלוא לבד והם הבני לחיין דלא חוסיפו על הדבר אשר לחכי מלוא כו' ולא חגרשו ממנו (שנאמרו בפ' וחתמן בלשון רבים ונשנו בפ' ראה בלשון יחיד לא חוסף עליו ולא חגרש ממנו - יחזיר לחי' ח"ה) - ונראה שפוט - דעיקרן לא בוא חלח להזכיר - שלא להוסיף חיזה מלוא חדשה על חרי"ח מלוא שחורה וכלל לגרוב ממנין חרי"ח מלוא - (וכמ"ס בפסיקתא דר' טוביה וברמב"ן ז"ל כפי' החומש - בפ' וחתמן שהבדיל מלוא חדשה מלבו שובר בלאו זה דלא חוסיפו ע"ש) - וכן נראה מד' הרמב"ם ז"ל במנין המלוא שבראש חיבורו שג' בל"ה שי"ג ושי"ד - שלא להוסיף - ושלא לגרוב מכל מלוא החורה ע"ש - [וכ"כ בפתיחתו למנין המלוא שגל סדר ההלכות ז"ל ועל מה הזכירה החורה לא חוסף עליו ולא חגרש שלא יחל נביא רשאי לחדש ולומר שהקב"ה צוה במלואו זו להוסיף על מלוא החור' או לחבר מהרי"ג מלוא ע"ש] וחל' הרי ח"ש בפסוקי חקרא - דחור"ה צוה כו' - שהרי בחמה כל המלוא - גם ע"ס לחכי ולא יהיה לך - חייס חלח חרי"ח לבד - רק ששני לחיין הללו מחויקין הגדר של חרי"ח הם וכמ"ס :

ואולם ג"ל דיש לבאר בחמה דלמה נאמרו בני לחיין הללו בפ' וחתמן בלשון רבים ולמה חזרו ונשנו עוד בפ' ראה רק בלשון יחיד וכמ"ס - ולכן נראה דחרווייהו לריבי וחרווייהו לחימיהו בחמה - דכפ' וחתמן שנאמרו בלשון רבים - ודחי דקאי על המוסיפין חיזה מלוא חדשה בחורה יוחר על חרי"ח שזה לא שיך כלל רק על ב"ד הגדול שרעו לחדש חיזה מלוא על כל ישראל או לגרוב ולעקור חיזה מלוא מהחרי"ח מלוא מישאל - שגל זה נאמר לא חוסיפו על הדבר אשר לחכי מלוא כו' ולא חגרשו כו' בלשון רבים - דעל ב"ד הגדול בלבד שייך האזהרות הללו וכמ"ס - אבל בפ' ראה שחזרו וכשנו רק בלשון יחיד בלבד - ודחי דלא קאי רק על כל יחיד שרואה להוסיף בחיזה מלוא עמ"מ על מנינה המפורש בחורה - או הנודע לנו בקבלה שחורה בשגל פה - כגון המוסיף על דברת כהנים יוחר על הדברות המפורשים בחורה או חמשה מינין בלולב - או חמשה טוטפות יוחר על המקובל הללו בחורה שש"ס שגל זה נאמר גם לכל יחיד בפ' ראה שס' חל כל הדבר כו' לא חוסף עליו ולא חגרש כו' - והיינו דכפריי' שס' לא הובאה דרשה זו דנפק"ל מלא חוסף ומלא חגרש להניחין בחמן ח' כו' ולמוסיף בלולב וכליית' ובדברת כהנים - רק בפ' ראה לבד ולא בפ' וחתמן כלל (ואף שברש"י נזכרה דרשה זו גם בפ' וחתמן) (וכן בש"ס דר"ה כ"ה וברמב"ם פ"ד מה' חלה הי"ב מייתי לה לחד דרשה דהפסי' הגל' חקראי דש' וחתמן ע"ש וחל' חשגרתא דלישאל הוא - ויקרא דמילתא שמך בזה על הני קראי דפ' ראה הגל' - או דנ"ל בחמה בש"ס וברמב"ם החס' - הל"ל לא חוסף עליו וכמו דלחמ' בספרי הגל' (וכ"ה בש' אורחות חיים ע"ש) - ושס' נפק"ל למוסיף בדברת כהנים - מכל הדבר דלפ"י דיבור ע"ש - (וע' ברמב"ם ז"ל שס' כ"ה דלפ"י בלחמ' חסור להוסיף - וכ"ה בלחמ' חיים שס' (ולא הובא דין זה בסופ"ס ע' קכ"ה ס"ק כ"ה) וחל' מלא זאה בחיזה מקום - וי"ל דנפק"ל מכל הדבר - דאף כל דיבור שאור ול"ע) והה

והא דנקט לקרא דיוסף עליכם - חולי לפי שנופל על לטון המקרא
 דלא חוסף ולי"ט ומש"ט רש"י למוסיף צהפילין - ליהא צספרי כלל
 רק בסנהדרין פ"ח גבי זקן ממרח ע"ט ו"ט - וע' צרמב"ט פ"ב
 מהל' ממרים ה"ט שהביא סס ג"כ מקרא דפי' ראה הנ"ל - ולמ"ט
 ז"ע דחף דליירי ההם צמוסיף צמלוה עלמה חבל הרי מוק"ל ההם
 כגון צבר עוף צמלצ ע"ט - וזה חין שייך כלל ליחיד רק לצ"ד
 הגדול צלבד וכמ"ט להדיא ולי"ט - (ולמ"ט הרמב"ט צהקדמתו הנ"ל
 דקאי על הנביא כו' וא"ט ק"ה צוה) - (וסוב מלמחי צע"ה להגר"א
 ז"ל צפ' ראה סכ' כן דלא חוסף פי' להוסיף על גוף המלוה כמו
 צ"ניה כו' ומ"ט צפ' וזההקן לא חוספו כו' דרבו שלא יוסיפו על
 חר"ג מלוה כו' ע"ט וצממה דיוקי דקראי מוכח כן דשינה הכ' מלשון
 רבים ללשון יחיד וכמ"ט - ומיוצב ג"כ מה סכ' צוה הגלוח מו"ה
 חברהים מו"ה ז"ל יעוונן צנהנהויו היקרוה דלמה לא הביא הרמב"ט
 ז"ל ובל' מו"ה המלוה לשני לחוין הללו דבל' חוסף ובל' חגרע רק
 מקראי דפי' ראה לצ"ד ולא הביאו מהיקודס מפ' וחסחקן ג"כ
 וכמ"ט - ועיין צמטין ההכמה צפ' ראה ג"כ צוה ולי"ט (ומש"ט
 ליישב צוה דחוק ק"ה יעו"ט) וגמ"ט ח"ט צע"ה - דהרי גס צספרי
 לא הובאה דרשה זו רק צפ' ראה וכמ"ט - והיינו משום דהרמב"ט ז"ל
 ומיני המלוה הביאו הלחון הללו גס למוסיף וגורע צמלוה עלמה
 על הכתיב או על המקובל והביאו סס מהא דח' כשנחה עברה על
 צל חוסף צבי מהן ח' ע"ט - וח"ט שהביאו כל זה מקראי דפי'
 ראה לצ"ד דכתיב צבסין יחיד וכמ"ט - ועכ"פ על מוני המלוה לק"מ
 צוה - שהם הביאו זהה מהספרי - והספרי מסמיך לה צלמח
 רק חקראי דפי' ראה הנ"ל וח"ט - וח"כ חף דשני לחוין צבט'
 וחסחקן הם רק מהזיקי הגדר דתרי"ח מלוה וכמ"ט - חף מ"מ חחר
 דשני לחוין הללו ככבו צפ' ראה הם ככני לחוין צפני עלמן -
 והם לצמור לעשות חח כל מלוה ההור"ה - כפי הכרוב והמקי"ל
 צהם ובל"ח חוסף ע"ט המקובל צפירובס ובל"ח לגרוע מהם -
 ודאי דשפיר שייך למטותן צפ"ט ג"כ וח"ט :

וראיתי

להעיר ע"ד הט"ט ט"ט צמין המלוה להרמב"ט
 צספחחחו לה' לולב סכ' צמלוה ג' סס ליטול לולב
 צמקדס כל צבעה ימי החג - שהוא המוה - שלא הזכיר כלל
 להעיקר מלוה לולב ציוס ראשון צכל מקוס וצכל זמן - ולכן
 דראה פסוק דהוא חסרון דפוס - וז"ל ליטול הלולב ציוס הראשון
 סל חג צכל מקוס וצ"ל - וצמקדס צכל צבעה ימי החג - כל"ל -
 והוא מנואר סס צפ"ד הי"ג - וע' צפ' המלוה מלוה קס"ט -
 (ומה שלא מנו לכהי מלוה - מלוה ולקחהם ציוס הראשון צגבוטין)
 ומלוה וצמחהם כו' צבעה ימים צמקדס - חפטר דמלוה יוס
 הראשון ודאי חין ראוי למטוה רק לאחד סנוהג צכ"מ וגס צמקדס
 וצ"ב חין לצמח סס יצ"ד הי"ט למ"ט צפ"ט צמקדס שהמלוה לא
 יצ"ו מספדס צמספד הימים וכמ"ט צבורס יצ"ד וח"ט :

בלתי

ע"ג כ' הרמב"ט ז"ל וז"ל ויש חילוק כו' שחוי יין חי
 חפטר להכנס מבין האולם ולמזבח עם כל ההיכל ואם
 עבר וגכנס חייב מיהה צדי שמים כו' עכ"ל וטס"ה דהרי על
 הכניסה לצ"ד ודאי דלוינו חייב מיהה כלל - ואינו חלח צחרצעים -
 ועיין צחיצורו פ"ח מהל' ציחה מקדס הע"ו וצנהנה סס וצכ"מ
 רפ"ח סס ולי"ט - ועכ"פ פשוט דיש כלן חסרון הניכר צוה -
 וז"ל כמו שהעתיק הרמב"ן ז"ל סס לד' רבינו הללו - דשהווי יין
 חין להם להכנס מבין האולם ולמזבח עם ההיכל ואם נכנס לוקה
 ואם עבר והוא שחוי יין חייב מיהה ציד"ש כו' כל"ל - (וגס' סדר
 המלוה להרב ה"ג מוהר"ר יוסף כ"י מוחרשא ראוהי צוה שהגיה
 רק דלם עבר חייב - וצמת"ה לא חזר כלל לפי הגההו - דין
 הנכנס צלח עבודה - ולכן ז"ל כמ"ט צע"ה) :

וברין

זה כתב אחי הרב המאוה"ב מו"ה שלמה הכהן כ"י ליישב
 מה שהמכו צוה על ד' הרמב"ט ז"ל צחיצורו רפ"ח
 הנ"ל - סנהב דשומר משחר מסכרין סעצד לוקה ע"ט - וגראה
 לצאורה דהוא כר"י צכהותו יצ" - וע"ז הרבו לחמיה עליו צט"ח
 הרשב"ח ז"ל וצכ"מ סס צאורך צוה - דכיון דפסק סס כר"א
 דצמוזג פטור וע"ז דנפק"ל מוסגר כדרך צכרותו - וח"כ מני"ל
 מוסגר לשחר מסכרין ע"ט :

ובאמת

צחנס חמיה עליו דהדבר פשוט דמ"ט צחיצורו דעל
 השחר מסכרין לוקה לאו משום דפסק כר"י - דח"כ

הול"ל דמחלל גמי עבודה כר"י וכמבואר צסוגיא צכרותו מ"ה
 דלר"י ודאי דמחלל עבודה ג"כ ע"ט - וצרמב"ט סס כ' להדיא
 לחין מחלל עבודה צשאר מסכרין - וע"ז דס"ל צלמח לחין הלכה
 כר"י צהא זהה דלוקה צלוקה צשאר מסכרין - גראה פשוט דחז"ל
 לשפמיה דפסק צפ"ו הי"ז סס דהני דפסולין משום שאינו צוה
 צורעו סל חהרן חס עבדו לוקין - (וע"ט צמ"ט וצמעין חמכה
 פי' חמור כ' דהרמב"ט ז"ל היה גורם צלמח צכרותו מ"צ ח"כ
 ל"ח ע"ט) וצכרותו מ"ה מסורס צמנהה וצגמרח דצשחר
 מסכרין חף למחן דפליג עליה דר"י חפ"ה חינו עובד משום לחינו
 צוה צורעו סל חהרן ע"ט ח"ט - (חף צס' המלוה גראה לכאורה
 דפסק כר"י ע"ט - וז"ל דסס לא דקדק כ"כ לכחוב חליצת דהלכתח
 כעודע) והא דח' צכריחוח י"ג חצריחח לחכל דצ"ה כו'
 דלוקה כמחן כר"י ע"ט - ז"ל דס"ל דהס"ס דלמחן דלסר ליה
 משום שחין צוה צורעו ס"ח חינו חלח כשעה הרבה עד סנשכר -
 וחלו לר"י ודאי דחייב גס צרביעיה דצס כמו ציון וצבריחח
 דשהה דצס כו' קחני משמע דחף צרביעיה כשעור שחיהיין גמי
 חייב והיינו כר"י - וכ"כ הרשב"ח ז"ל סס - והרמב"ט צכמת דוק ח
 כשנשכר כמ"ט בהדיא ע"ט) :

בשורש

ג' כ' המנ"ח על מש"ט הרמב"ן דצסנהד' פ"ג לא מנו
 רק חוחס שחיהחן צידי שמי' ולא ח"ה חס ע"ט חס חסמה
 עליו דהרי גמי ההם טמח שמיש שהוא סס צידי חסמה
 כדקחני צמהני דפרחי כהונה כו' ע"ט - וח' כבוד אחי הה"ב
 כ"י הנ"ל דצלמח גראה דני' הרמב"ן ז"ל צבריחח הנ"ל היה כני'
 החוספהח צסנהדרין פי"ב צווצמים פי"ד וכריחוח פ"ח דסס הוא
 מקור הצריחח חוח - וגס לא גרסי' צלמח לטמח שמיש כלל
 רק טבול יוס שמיש לצ"ד וז"ל צפטיעות דטבול ווס דלא חמיר
 כ"כ צלמח חין טוהג צו דין דפרחי כהונה כו' רק צידי שמים
 לצ"ד ורק צטמח שמיש לצ"ד קחני צמהני' להך דיחא סס וח"ט
 דמט"ה לא קחשי' ליה צבריחח צלמח משום דחוי ציה גמי
 דיני חרס וכמ"ט הרמב"ן ז"ל (והא דצס"ט דסנהדרין פ"ג חני
 גמי לטמח שמיש צהדי טבול יוס [דמזה הוא עיקר קושיה צעל
 מנ"ח ז"ל סס צוה] י"ל דלאו דגרסי' צבריחח עלמה חני - רק
 משום דבעי לחחויי חחס קרא לטבול יוס שמיש דנפק"ל מקדושים
 יהיו ע"ט וכחם חינו ענין לטמח שמיש עו' ולהכי ע"כ הוצרך
 להביח סס לטמח גופח שמיש מקרא בהדיא ע"ט - חבל חין
 הכרח משס דגרסי' גמי צברי' עלמה חני שהרי צלמח צו' מקומות
 הנ"ל לא גרסי' לה וכמ"ט צע"ה) עכ"ל אחי הרב ה"ג כ"י :

והנה

זה רבוה צשנים חשר נפלחתי על כל מוני המלוה
 שלא זכרו צמין הלחון ללח חשהה דכל חרס לא יהי'
 צחלה מועד וגו' (צפ' חמ"י) והוא טוהג צכל עח סנכנסין
 להקטיר קטורה צהיכל צכ"י או צקדסי קדסים ציוס הכפדים
 או צהוחה דסס של חחוח הפנימיות - וע' צספ"ק דכלים וציומח
 ח"ד וצרמב"ט פ"ג מחו"מ הי"ג - ונעה מלמחי צע"ה צס' סדר
 המלוה ס' סכ"ד סהצ"ל קושיח או צכ"ט ס' ליקוטי חרות ע"ט -
 ומש"ט ליישב דלכלל דחל יבשם צכל עח - דהו"ל גס ציחה
 ריקנית חז ע"ט חמיהני וכי לא מסכח"ל שהיה סס חז חכהן
 המדשן המזבח הפנימי - והכהן סנכנס צמחהה עם המקטיר
 יחד סמחהרין ללחח חז מיד כצוה מחחיל להקטיר - וע"ט צרמב"ט
 הי"ז וה"ט והוא רק מלחו דכל חרס לא יהיה כו' לצ"ד (וגס צויה"כ
 מסכח"ל לד' ק"ה ראשונים ז"ל - חו צכהן הממרס עו' יומח
 מ"ג וצחוד"ה חר"י ודו"ק ויוצבר צמק"ח ח"ה) - (ומש"ט לדייק
 חליצ' דר' יהודה לחין פסח צצמת יחיד כ"ה להדיא חלמח צברי'
 צירוב"ל פסחים פ"ב הי"ד וצמניהה פ"ח ה"ל י"ח ו"ב ע"ט) :

— וכל זה צבר הובח צע"ה צקו"ח לס' המלוה סנזפס
 ממדס כעה כחשר הכילס הגליון סס - (רק ק"ה חוספוח
 צוה צלו בלן צמוסגר) וכלן לחיחי להוסיף עוד דברים
 צוה צע"ה —

בס'

המלוה עשה קצ"ו כ' הרמב"ט ז"ל וז"ל שונו להוסיף
 מעשר מלמח חח"ך והוא חמרו יתעלה וכל מעשר חח"ך
 מזרע חח"ך כו' לה' הוא וכבר ציחר הכחוב שהמעשר הזה ללוי
 כו' והוא הנקרא מעשר רחבון כו' עכ"ל וכ"כ בהקדמתו לס'
 הי"ד

הי'ד במ"ע קב"ז שם להפריש מעשר דגן ללוים שנאמר וכל מעשר הארץ כו' ע"ש. וכתבנו בס' בגליון בעז"ה דל' הרמב"ם ז"ל המוכיח מאוד בזה שהרי בלחם הך קרא לכל מעשר הארץ כו' דכתיב בסוף במקומו מפורש בקרא שם דלא קאי רק על מעשר שני לבד (וכדפי' רש"י ז"ל בחומש שם) ולא על מעשר ראשון כלל שהרי בסופא דקרא כתיב לה' הוא קודש לה' וכתרי' כתיב ואם גאול יגאל איש ממעשרו כו' בכל זה אינו חלל במעשר בני לבד שהוא קודש לה' ואסור לחובלו מוז' לירושלים בלי פדיון (כדכתי' בפ' עשר העשר ואלכלה לפני ה' כו' וכי כו' ונחה בכסף כו' וכמש"ס רש"י לה' הוא קגאו ה' כו' לחבול בירושלים כו') אבל מעשר ראשון שניתן ללוים אינו קודש כלל ומוהר לחבולו בכל מקום ואינו טעון פדיון כלל ובחזרה כהנים שם סו"פ במקומו גרסי' להדיא חקרא דכל מעשר הגל' דיכול בשני מעשרות הכתוב מדבר (פי' דמלכותי כל הייתי אומר דלתי לרבות בהך קרא גם מעשר ראשון בזה וע"ש בקרבן החרון) הלמוד לומר לה' הוא. הוא אמור כחן והוא אמור להלן דברים מחוסרין כחן אמרן הכתוב להלן עכ"ל. (ור"ל דנפק"ל מהך מיעוטא דלה' הוא דהך קרא ע"כ לא חייבי רק במעשר שני שהוא לבד נקרא קודש לה' שאינו נאכל חלף בקדושה דהיינו בירושלים. והיינו דקאמר דבבב"ס הממוסרין כחן אמרן הכתוב להלן. ור"ל דכחן לא פירש הכתוב שנאכל בירושלים דוקא חס' אינו פוקה. ומפורש בקרא להלן בפ' ראה כדכתיב החס' עשר העשר כו' ואלכלה לפני ה' כו' (ובק"א ובחדרה חל"י שם גרס להיפך דבר המחוסר להלן אמרו כחן. ופי' הגר"א ז"ל שם דשם אינו מפורש שגרין ג"כ להוסיף חומש ומפורש כחן. ובק"א שם דחק בזה ע"ש) ועכ"פ הרי מפורש בחו"כ דהך קרא לא חייבי רק במע"ש לבד והך ריבויא דוכל מעשר מוק"ל לרבות מעשר ירק ע"ש. ובחמה ברמב"ם עלמו רפ"ח מה' מעשר נפק"ל למטה מעשר ראשון מקרא דלח מעשר בני' אשר יימו כו' נחתי ללוים כו' דכתיב בפ' קרח ע"ש ובה' ב' כ"ש דכל מקום שנאמר מעשר קודש או פד' אינו חלף במעשר בני' לבד. דמעשר ראשון מוליך שנאמר ונחשב לכם כדגן כו' ע"ש וה"כ ודאי דעכ"פ הך קרא דמעשר הארץ דכתיב ביה קודש לה' ע"כ דלא קאי על מעשר ראשון כלל ודלא כמ"ס הרמב"ם בס' המלח הגל' :

וישוב רחמי' שכבר השיגו בלחם בזה הרמב"ן ז"ל לטעיל בשורש י"ב מהך טעמא שכתבו ג"כ דאחר דבהך קרא כתיב שהוא קודש לה' וכתיב בהרי' ואם גאול כו' ח"כ ודאי דלא מלין ללחוקי' הך קרא במעשר ראשון כלל שאינו קודש ולא נפדה כלל. ירק הוא כחולין בעלמא ביד כהן כו' ע"ש (ומש"ס ביד כהן לט"ק דיבד לוי הול' ואלוי דר"ל בחר דקנסיקו עורא דח' ביבמות ג"ו וז"ט) והרצ בעל מנ"א ז"ל שם הוסיף לחמוה ג"כ בזה נוד' הרמב"ם עלמו בריש ה' מעשר הגל' וכמ"ס. ורחי' לרגלון בעל מעין ההכמה ז"ל בפ' קרח כ"י ליישב ד' הרמב"ם ז"ל בזה דשפיר נפק"ל גם מעשר ראשון מקרא דפי' במקומו הגל' דמריבויא דוכל מעשר נפק"ל הכי ע"ש. והנה במח"כ העלים טעין בזה נוד' החו"כ הגל' דבהדיא דחה זלח בחו"כ בלחם דליח לן לרבווי מוכל למעשר ראשון ג"כ משום דכתיב לה' הוא דמשמע מיעוטא דלא משהתי קרא רק במע"ש לבד והאי ריבויא דוכל דריש ליה לרבות מעשר ירק כמש"ל וכ"ה בספרי פ' ראה ע"ש. — ואלוי י"ל דכיון דלחן קי"ל בלחם דמעשר ירק הוא רק מדרבנן וכמ"ס הרמב"ם ז"ל עלמו בפ"ב מה' הרומות הל' דמעטט ליה מחבוחה זרעך ע"ש. ח"כ ע"כ ז"ל דלא חתי ריבויא דוכל מעשר לפ"ו רק למעשר ראשון וכמ"ס המעשה"ה בלחם ואין לחמוה דלחך פליג הרמב"ם ז"ל על החו"כ בזה. שהרי בלחם בלח"ה ז"ל דבהך דמעשר ירק פליג אחו"כ והספרי הגל' משום דפסק כח"ס ב"י בירושלמי דרפ"ח דמעשרות דח' דהמעשרות לירקות מדבריהם ע"ש וח"כ ממילא נחה הך ריבויא דוכל דמרב"ה מיני' וירקות בחו"כ ובספרי הגל' ומוק"ל שפיר לרבות מעשר ראשון ג"כ דקדוה בעי למימר בחו"כ הגל' דיכול בשתי מעשרות כו' והיינו מריבויא דוכל וכמ"ס וא"ש קלח בזה) :

ובעיקר ד' הירושלמי דרפ"ח דמעשרות הגל' דמייח' ההס' כל הדרשות דרר"ש בחו"כ ובספרי הו' מקרא דוכל

מעשר הארץ כו' לרבות כו' ומפרי העץ לרבות כל פירות האילן כו' רק בירקות לבד לא קאמר חלף ירקות מניין ולא מייח' שהוא שום קרא ההס' רק מסיים עלה הא דח"ס ב"י הגל' שהוא מדבריהם ע"ש ומלבד שיש להמוה דלמה לא זכר שם כלל הך דרשא דהחו"כ והספרי גם בירקות דמרב"ה ליה מוכל וכמ"ס. וחמנ"ס י' לחמוה עוד בלחם שח"ן זה דרך לשון דברייהא כלל דפכה בירקות מניין ומשמע דבעי לחמוי' ג"כ מקרא כמוכל ח"ק דמרב"ה מהך קרא החס' ולא מסיק עלה מידי רק מביא ע"ז הא דח"ס לבד ונראה דלישנא קטיעא הוא בירושלמי בזה ע"ש. ולכן היה ג"ל לומר דבלחמה י' שם חיסרון הניכר בירושלמי בזה וז"ל גם בירושלמי כדח"י בחו"כ ובספרי הגל' קוד"ל ד' ח"ס ב"י ההס' וכ"ל. ירקות מניין ח"ל וכל מעשר לרבות ירקות ואח"כ ז"ל הא דח"ס ב"י דפליג בלחמה על הך דרשא דוכל ואמר דהמעשרות לירקות מדבריהם לבד (ואולי דס"ל לח"ס ב"י דוכל חתי לרבות מעשר ראשון בלחמה. וכדלרא לומר בחו"כ הגל' דיכול בשתי מעשרות כו' וכמ"ס וא"ש ד' הרמב"ם הגל' דפסק לגמרי כח"ס ב"י בזה וכמ"ס. אבל ח"ן לומר דח"ס ב"י לא דריש כלל חתי וכל לרבות. וכרבנן דר"א בפסחים מ"ג דלא דרשי כל ע"ש דבחו"כ חולין ז' ד"ה והחרי העתיקו ד' ח"ס הגל' בזה (המירושלמי דפי' דחלה דמייח' ל"י לד' ח"ס שם ג"כ וע"ש גרס ההס' ח"ס בין עקביל וכן העתיקו החוס' בכ"מ רק בחולין ג"כ דרש העתיקו) דהני ח"ס בשם ר' עקיבא ע"ש. והרי ר"ע דריש כל בכ"מ כמש"ס החוס' בפסחים מ"ג ד"ה מאן מההיא דזבחים פ"ב גבי כל חטאה ובסוף נדה גבי כל ימי ע"ש. אך למש"ס החוס' בפסחים הגל' דרבנן דהס' לא דרשי כל רק במקום שח"ן סברא לרבות ע"ש. ח"כ י"ל דה"ג גבי ירקות ח"ן סברא לרבות לח"ס ב"י משום ח"דך קרא דחבוחה זרעך וכמ"ס הרמב"ם הגל' וה"ג י"ל דס"ל לר"ע בזה וח"כ אשפר דח"ן שיד לרבות מעשר ראשון ג"כ בזה שהוא נדד מיעוטא דח"ס וכמ"ס ור"ע) :

ואמנם אף שהיה נלע"ד דק"ל ז"ל עיקר הגי' בירושלמי בזה כמ"ס בעז"ה. אבל בלחמה קשה להגיה ק"ס שם בזה נגד דברי הר"ש ז"ל ברפ"ח דמעשרות שם והחוס' בר"ה י"ב ד"ה הנא ובבב"ס נ"ד ד"ה וחי שהעתיקו ד' הירושלמי דמעשרות הגל' כמו שהוא לפנינו ולא הגיבו כלל בזה (וכן בשם חל"י רפ"ח דמעשרות העתיקו ד' הירושלמי הגל' כמ"ס לפנינו ע"ש). ולא עוד חלף דבחו"כ בכורה הגל' הביאו שם גם ד' הספרי והחו"כ הגל' בזה ובכתבו כי בספרי לא מייח' שום קרא לירקות (דהא דקאמר ההס' מנין לרבות ירקות למעשרות בשחלים חייבי כו' ע"ש) וס' בחו"כ מביאה בקולר כו' כמו בספרי ושנא לא רזו להסמך ירקות על כוס פסוק כו' עכ"ל. והוא חמוה מאוד כי בחו"כ מרבה בלחמה מעשר ירק מקרא דבהדיא וכמ"ס. ובספרי הנו' נראה בלחמה ש"ס פ"ס בזה. דמש"ס לפנינו מניין לרבות ירקות למעשר ח"ל וכל מעשר לרבות מרע הארץ לרבות שהלים כו' ע"ש. ודאי דט"ס הוא ז"ל כמ"ס בחו"כ הגל' דח"ל וכל מעשר לרבות הירקות. וכן נראה מד' החוס' בר"ה הגל' שהיה לפנייה הגירסא כן גם בספרי הגל'. וכן הגיה הגר"א ז"ל בספרי שם (הגרסא ממחש' כנע) דח"ל וכל מעשר לרבות הירקות וכד' ז"ל מרע הארץ לרבות שהלים כו' (וכמ"ס לפנינו בספרי הגל' ח"ן לו מובן כלל בלחמה. והדבר ברור דז"ל כמו שהגיה הגר"א ז"ל בזה). ועכ"פ מש"ס החוס' הגל' שלל רזו להסמך ירקות על שום פסוק. ומשמע דגם בחו"כ ובספרי לא סמכו ירקות על שום קרא וכמ"ס. הוא חמוה בלחמה וסוחר ג"כ למש"ס החוס' בעלמא בזה בר"ה הגל' שבחו"כ ובספרי מרבה לירקות מוכל מעשר וכמ"ס. (ועי' בחו"כ מולין הגל' ובפרק ר"י ד' נ"ט ד"ה בלר שכחו בפשיטות דמעשר ירק ח"ן לו אשמתחא כלל מן הפסוק ע"ש וז"ע בלחמה שלא זכרו גם שם כלל לד' החו"כ והספרי הגל' בזה). ואולם בחוס' דר"ה הגל' כתבו בלחמה דהך דרשא דחו"כ והספרי הגל' דתפק"ל לירק מריבויא דכל מעשר משום דלא משמעט ספיר מקרא לא חשיב ל"י אשמתחא גמורה ע"ש. וכ"כ הר"ש שם דהך דרשא דהחו"כ ח"נה פשוטה בלחמינו עכ"ל (וט"ס"ה ז"ל כלחמינו. ור"ל דלע"ג דל' הר"ש והחוס' שם דכל מעשר פירות האילן לבד חירות ויליהו הוא רק דרבנן

דרכן לבד (ודלא כד' הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' חלומות הגל' בזה) - וא"כ חקשי' דלמה נקט ח"סי ב"י שם מפשר ירק לבד שהוא רק מדבריהם - והלא בלחמה גם כל פירות האילן ח"סי חלה מדרכין לר' החוס' שם - ולכן ר"ל בחוס' בחולין ודחיק הגל' דמשום דבכל פירות האילן ע"כ"פ חסמיניהו בחו"כ חקרה דמפרי העץ הגל' (אע"פ דבלחמה ח"סי ג"כ רק מדרכין לבד) חבל מעשר ירק לא מלינו בו שום חסמכחה כלל - להכי קאמר ח"סי שהוא מדבריהם לבד ור"ל שאין בו שום חסמכחה ג"כ - אך בחוס' דר"ה ובר"ש הגל' שהזכירו בלחמה הדרשא ההוא"כ גם גבי מעשר ירק הגל' וכמ"ס - וא"כ גם בירק עכ"פ מלינו חסמכחה בקרה הגל' - וא"כ הדק"ל דלמה נקט ח"סי ב"י לירק שהוא מדרכין טפי מאילן - וע"כ הולכין לדחוק בזה - לחסמכחה דירק דהיינו מרבייה דוכל ח"סי פשוט כ"כ עכ"פ כמו חסמכחה דפירות האילן בזה ולכן הזכיר ח"סי בזה ירק לבד חף בלחמה גם כל פירות האילן נמי רק מדרכין וכמ"ס (בזה):

ועוד כתבו הר"ם והחוס' בר"ה שם הגל' דיל"ג ג"כ דח"סי ב"י פליגי בלחמה אהך דרשא דח"סי הגל' ור"ל דאע"פ דכל הכך דרשנו דח"סי הגל' ש"ס ח"סי רק חסמכחה בעלמא לר' החוס' הגל' מ"מ לח"סי ב"י לא ס"ל רק ח"סי חסמכחה דגבי פירות האילן לבד - אבל הכך חסמכחה דגבי ירק לא ס"ל לח"סי ב"י כלל ופליגי ח"סי בהך חסמכחה דירק דלדיד' ח"סי רק חסמכחה בעלמא לא מלינו בו - ומש"ה נקט מעשר ירק נבד שהוא מדבריהם חף שבלחמה גם כל פירות האילן נמי מדבריהם לר' ח"סי ב"י ג"כ רק משום דלדיד' ח"סי בירק חף שום חסמכחה כלל להכי ה"י ירק דוקא וכמ"ס - (והארכתי בפ"י ד' ההו' והר"ם הגל' בזה - יטן רחמי להגאון מוהר"י חאגיז ז"ל בפ"י עין ח"סי על משניות ברפ"ח דמעשרות שם ש"ל דבחוס' ר"ה י"ב ממעט דמעשר פירות האילן הוא מחלוקת חנאים ולח"סי ב"י שאר פירות מן התורה חוץ מירק עכ"ל ובמחכ"ה בלחמה ח"סי מקום לומר כן לר' החוס' הגל' שם בזה דאם ח"סי לח"סי ב"י ס"ל דפירות האילן מה"ס חף דירק לא מלינו ח"סי שום חסמכחה לדיד' - ח"כ כ"ס דלדרכין דיד' ודחי דהו"ל כל פירות האילן מה"ס ואף בירק נפק"ל בלחמה מקרה ההם וכמ"ס - וא"כ ח"סי מקום לפ"י לכל לר' החוס' שם שכתבו להלכה דגם פירות האילן מדרכין שהוא לר' כמאן בזה - דהא ודחי דח"סי ח"סי לומר דלח"סי ב"י יחי' פירות האילן מה"ס ולדרכין דיד' נפק"ל לטולו מקראי יחי' רק דרכין לבד דכלפי לייח הוא וע"כ נראה כבוד דר' החוס' והר"ם הגל' כמ"ס בעו"ה):

ועכ"פ ח"ס בפשיטות דלשיטת החוס' והר"ם הגל' ח"י אפשר להביא כלל בירושלמי הגל' כמ"ס - (דאף דלמ"ס ד"ל דבהך חסמכחה גופא פליגי דלח"סי ב"י ליה ג"כ חסמכחה זו היה חשך למיגרס שפיר בהך מניין לירקו דבד' ח"ק בירושלמי הגל' דל"ל כמ"ס בחו"כ הגל' וכמ"ס - ואף דגם לדידה ח"סי חלה חסמכחה בעלמא מ"מ שפיר פליגי ח"סי עליה ואמר דח"סי חלה מדבריהם כלומר דח"סי חסמכחה בעלמא נמי ליה ביה וכמ"ס - (ואף דהאי פירושא דחוק בלחמה בזה) חבל הוא ודחי דלמ"ס עוד ד"ל דח"ן כחן פלוגתא כלל דגם ח"סי ב"י ס"ל בלחמה הכך חסמכחה דירק הגל' רק דלפ"ה קרי לה מדבריהם לבד לפי שאין חסמכחה פשוט כ"כ כדחיקר וכמ"ס - ח"כ נראה פשוט דעכ"פ בירושלמי שם ח"ן מקום לפ"י להביא הכך דרשא דכל גבי ירק בל' ח"ק דלח"סי ב"י דח"ן כחן שום פלוגתא כלל בין ח"ק לח"סי בזה וכמ"ס - ואין ש"ד לומר לח"סי ח"סי ב"י אומר דירק רק מדבריהם דהוא משמע דפליגי עליה דח"ק בזה) - ולכן העתיקו ד' היחזקלמי הגל' כמ"ס לפנינו בזה ולא הגיהו כלום וכמ"ס :

אמנם לשיטת הרמב"ם ז"ל הגל' בלחמה ס"ל דכל פירות האילן הוא מה"ס וכמ"ס ומ"ס דס"ל דלדיד' דכל הכך דרשנו דח"סי והספרי הגל' ללא חסמכחה כלל ניניא רק דרשנו גמוריהם הם בלחמה וכמ"ס וא"כ ודחי דלפ"י גם ח"סי דרשא דמעשר ירק לדיד' ללא חסמכחה בעלמא הוא לח"ק חלה דרשא גמורה היא ג"כ - רק דלח"סי ב"י פליגי עליה וז' דח"סי רק

דרכין (וספק הרמב"ם ז"ל כלח"סי בזה נגד ח"סי - וחולי משום דג"כ בזה כנ"י החוס' בחולין הגל' ח"סי בשם ר' עקיבא וכמ"ס ולכן פסק כר"ע בזה דקיי"ל בפירושין מ"ו דהלכה כר"ע מחברי וטוד דבירו' דחלה הגל' משמע דלחמורלי דהחוס' ס"ל לח"סי בזה ע"ס -) וא"כ ודחי דשפיר י"ל לפ"י דג"כ ח"סי בירו' הגל' בזה דח' מניין לירקו - דל"ל ח"סי ח"ל וכל מעשר וכמ"ס בחו"כ הגל' - וע"פ פליגי ח"סי ב"י וז' דח"סי ח"ל ח"ל מדבריהם וכמ"ס ח"ל - ועכ"פ ד' הרמב"ם ב"ס המלוא הגל' דנפק"ל מעשר רחוק מוכל מעשר ח"ס שפיר ק"ה בזה כיון דפסק כלח"סי ב"י וכמ"ס - וי"ל ק"ה כד' הגאון בעל מטה"ה ז"ל הגל' בזה וכמ"ס בעו"ה (וחשלוס דברים חלו יבואר עוד להלן בדרך מה' ח"סי):

סימן ח

בעו"ה יוס' ו' עש"ק ח' דר"ה ח"יר ח"רי לפ"ק ויילגה -

שאלה רחוי לכרר בד"ן ר"ח שחל להיות בשבט דקיי"ל בסוכה ג"ד דשיר של רח"ש חודש דומה לשיר של שבט וגמטמח דח"י יוחנן ההס כ"י לידע שהקובע ר"ח בזמנו ולמסקנא דהחוס' ד"ה דנפק"ל מקרא דח"ן חוקעין על כל מוסף ומוסף ע"כ מוכרח דהאי דומה ע"כ דדומה נגמרי קאמר שאין אומרין או שיר של שבט כלל (והא דח"ר ספרת החס דח"יו דומה רק לקדם ח"נו חלה לר"ה ב"ח שם דח' חוקעין על כל מוסף בפ"ע וכיון דמסיק החס הכך דר"ח ב"ח בהיובתא ע"כ ח"כ ודחי דח"ן לירק לפ"ק שוד דדומה רק לקדם רק דדומה לגמרי בלחמה - וכמ"ס הב"מ בפ"י ה"י מה' המידין ומוספין דכיון דלוחוהב ר' אחא נקטיין ברייתא כששטח ע"כ) וא"כ י"ב לבאר חס לא נהנה חו"י רק שיר של מוספי שבט לבד שהוא שירם החזיט (שהיו מחלקין אוחס לשה פעמים בסימן ח"ז' ל"ך פרק ח' בכל שבט והיו נומרין אוהה בששה שבטות וכדח' בר"ה ל"א וכו' ברמב"ם שם פ"י ה"ט ע"כ) חבל השיר שהיו אומרין על החמיד של שחר בכל שבט שהוא מומור שיר ליום השבט כדח"ן בסוף חמ"ד ובר"ה שם שפיר היו אומרין גם בראש חודש שח"ל בשבט ולא ח"ה נדחה שירה פעל החמיד של שחר לגמול כלל או שאף השיר של חמיד של שחר בשבט היה נדחה בר"ח שח"ל בשבט וכן י"ב לבאר בכל ר"ח שחל בחול חס אומרין או רק השיר דמוסף ר"ח לבד - או דל"ל גם השיר דחמיד של שחר בחו"ה היום עם השיר דמוסף ר"ח ג"כ - וכן בראש השבט שחל בחול או בשבט חס דיוו כר"ח בזה וחס י"ב חילוק בד"ן זה בין ר"ח ור"ה ליו"כ ולכל יו"ט דלשה חגלים ומוה"מ פ"ח וסוכות ג"כ וכל זה י"ב לבאר בעו"ה:

השובה גמ"ס במשנה דסוכה ד' ג"ג ח"ן פומחין מכל"ה חקיעי' במקדש כו' השע לחמיד של שחר וט' לחמיד של בין הערבים ובמוספין היו מוסיפין עוד השע כו' ופירש"י ס' לחמיד של שחר דכשהיו מנסכין נסכי החמיד היו חללים אומרין שירה וג' פרקים היה בכל שיר ובכל פרק הכהנים חוקעין שלשה (ת"ה) כו' ובמוספין מוסיפין עוד השע לשיר של מוספין ע"ס - והנה נחבאר שם בפשיטוי' דבכל יום יש בו מוסף היו אומרין או גם השיר דמוסף על נסכי המוספין של לחו"ה היום - מלבד השיר דחמיד של שחר שכלל יום - וכן מפורש במשנה דחמיד חנ' דשבטת היו אומרין מומור שיר ליום השבט והיינו על החמיד של שחר בשבט - ועל מוסף דשבטת השירם בר"ה ל"א שם שהיו אומרין שירה החזיט וכמ"ס - וא"כ נראה דהדבר בירושלמי שכלל יום שהיה בו מוסף כמו בר"ח ויו"ט ומוה"מ שהיו אומרין חללים על החמיד של שחר השיר דחמיד של לחו"ה היום - ולחוקף היו אומרין עוד שיר חמר השי"ך לחו"ה יו"ט או דר"ח ומוה"מ וכדמזכיר במשנה דסוכה ובסוגיא דר"ה הגל' וכמ"ס בעו"ה וכ"כ רש"י ז"ל בסוכה ל"ה ד"ה בחוה"מ מה' חומרין בשיר המסיפיש ע"ס :

(וחשלוס דבר חזינה ח' יבואר להלן בדרך מה' בחו"כ ח"סי):

בעזרה יום ו' פ"ק ר"ח מנחה אב תר"ב תרמ"ג ניון וירושלים לפ"ק

סימן ט

שאלה ראוי לברר בעיר חברון תוב"ב (שנתלם בחלקו של יהודה כדכתי' ביהושע ב' פ' נ"ד ונחם לבני לוי לעיר מקלט כדכתי' ט"ז כ"א פ' י"א וימנו להם קריה חברון ולא מנרש' ושדה העיר ומצרי' נהט לנבוגו' וכמס' נמי במכות י' אקדש דיימנו לנבוגו' חת חברון דקאי על פתחיה כל ע"ס) אם צריכין לקרוע עלי' כשוראין אותה בחורבנה כדן. כל הרואה ערי יהודה בחורבנן או שאין רינה בערי יהודה כלל. בזה (או אפשר דמסתיק' ע"כ' רלו' להמיר שגל' לרעות עיר חברון עד שיקרע חמילה על עיר אחרת מערי יהודה או על ירושלים בתוך ל' יום. וכן יש לנבאר אם יש להמיר גם ככל ערי ישראל שגל' לרעותן עד שיקרע חמילה על אחת מערי יבוסה בתוך ל' יום כמ"ס) וכ"ז יש לנבאר במ"ס

תשובה הנה קודם שנבאר ח"ה כל זה רלוי' לבאר מה שג"ל למדש בעז"ה בלגדה שלמה מס' מטה ע"ד הפלפול. ועוד בליוו סוגיות המשפטים לזה. ועוד בקצת דברים הנוגעים להלכה השייכים לליוו סוגיות במס' הל' - וזה החלי בעז"ה :

גרסינן בשלמי מכות פטס אחת היו (ר') גמליחל ור' אליעזר בן עזריה ור' יהושע ור' עקיבא) עולין לירושלים כיון שהגיעו להר הזופים קרעו בגדיהם כיון שהגיעו להר הבית ראו שגל' מביה קרעו הקדשים החמילו בזבין כו' מקום שכתוב בו והוא הקרב כו' עד עקיבא נחמתו :

(א) והנה בדברי אגדה זו יש לדקדק טובא לכאורה הוא כמה שכבר עמד הגאון בעל יע"ר ז"ל בח"ב סוף דרוש ז' בזה ונראה כאלו היה ר"ע מסתפק ח"ו בדברי הגבילה וכמחירא בזה שלא התקיים ח"ו נבואתו של זכריה עד שראה שנתקיימה נבואתו של חזריה ע"ס :

(ב) עוד יש לנבאר כמה שהלה כחן נבואה חזרי' (שהיה נבואתו מיכה בירמיה כ"ו כה אמר ה' ליון שדה חמרש וגו' והלה נבואה זו) וביטול זה דעוד ישבו זקנים כו' בלבד. והלא דברי נחמיהם הרבה נאמרו בזכרי' על ירושלים כמו בחמלה נבואתו זכרי' ב' ויאמר פרות השב ירושלים מרוב חרס וגו' וחני חה"י לה חומה אם נחם ה' וגו' ועוד הרבה דברי נחמיהם כיואל בללו נאמרו שם והם מוקדמים לקרא דעוד ישבו זקנים וגו' דזכרי' ח' [וגם בזה כבר עמד שם בס' יע"ר הנ' ע"ס]. וגם יש להבין פשוט ד' ר' עקיבא בזה שאמר דעכשו שנתקיימה כו' בידוע שנבואתו כו' דמחיהו לך יאל לו הרחי' מוכלתה הזאת כי בהתקיים נבואת אחת מהם התקיים השנייה נ"כ בהכרח עד ששחק ר"ע מפני זה :

(ג) עוד יש לנבאר כמה שה' שמה ר' עקיבא דוקא בלוחו בקיום נבואה זו דשועלים הלכו בו יוחר משארי התנאים שרלו מעשה זו עמו ומוכרח דר"ע לשיטתיה במקום אחר בזה היה לו לשמוח יוחר בזה משאר חכמי דורו [והוא באיסת' דב"ב סו"פ לא יחסור ע"ס] וכמו שנבאר בעז"ה :

(ד) עוד יש לדקדק לכאורה בסוגיא זו דקאמר כיון שהגיעו להר הזופים קרעו בגדיהם ופי' הר"ר גרשום ז"ל דדיע לתישבד הכי עכ"ל וכדנתיב בבב"ה דמו"ק כ"ו כיון שהגיעו לזופים קרעו ומשמע בפשיטתו מדברי הפוסקים ז"ל שם דהך קריעה לזופים על רחיה עיר ירושלים הוא וכמ"ס הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' העניות ה' ט"ז ומהיכן חייב לקרוע מן הזופים וכשיגיע למקדש קורע קרע אחר ואם ענע במקדש התלה כשיצא מדרך המדבר קורע על המקדש ומוסיף על ירושלים עכ"ל. ונ"כ בש"ע ח"ח ס' הקס"ח ס"ק ב' וכן מוכח שם מד' הרמ"א ז"ל בהג"ה ס"ק ח' שכחצ בשם הב"י ז"ל דליוו חייב לקרוע על ערי יהודה חלל כשמגיע סמוך להם כמן הזופים לירושלים עכ"ל. הרי שלא כחצ כמן הזופים עד המקדש חלל לירושלים. וכן משמע לכוונה במס' שמות פ"ט להדיח דתיחא החס הרואה חס ירושלים מן הזופים חייב לקרוע ע"כ. וח"כ יש להמיה לכאורה בזה דלא קתיי הכא רק שקרע כשהגיעו להר הזופים בלבד והיינו הקריעה דעל ירושלים למוד. ולא

זכר בהך ברייתא כלל שקרעו עוד גם על המקדש כשהגיעו להר הבית כדנתיב החס במו"ק וקורע על ירושלים בפני עממה ועל המקדש בפני עממו. (וכמ"ס הר"ן ז"ל דלר"ך להרחיק ג' אלבנות ולקרוע טפח על המקדש בפ"ע. ודין הרחקהו לא זכר בשו"ע חו"ח ט"ז) וכמ"ס ג"כ מד' הרמב"ם והשו"ע ז"ל ומשחתי ומלחתי בעז"ה להגאון מהר"ם יפה ז"ל בס' יפ"ח על מדרש חיכה רבתי שחמה נ"כ בזה ומס"ס ליישב בזה דכיון שהזכיר כאן שבכו חו' ברייתא ששאוכל יאל מביה קר"ק לא ה"י לר"ך להזכיר שקרעו בגדיהם כו' הוא דמוק טובא בלחמה ע"ס :

[ומה] שלא העיר הרב ז"ל עוד דלמה לא זכר ג"כ בהך ברייתא להך קרחי דמייחיה ההם במו"ק שר"ך לחומתן כשנראה בחרבות ירושלים קודם שקורע כדל' שולח משמ' דר"ח החס הרואה ירושלים בחורבנה לומר ליון מדבר היה ירושלי' שממה וקורע. בהמ"ק במורבט חומר בית קדשו וגו' וקורע [ובקצת ספרי הפוסקים יש חיזה טענה בדפוס בזה דברמב"ם ז"ל שם (דשם בדריטשצוב) כ' ראה ירושלים בחורבנה חומר ירושלי' מדבר וגו' בהמ"ק במורבט חומר בית קדשו וגו' וקורע עכ"ל. והנה מלבד שיש ט"ס בדבריו בלשון המקרא דבני ירושלים ז"ל לחומר ליון מדבר היה ירושלים שממה כדנתיב בקרא (דשעיה ס"ד פסוק ט') חלל יש ט"ס גם בעיקר הדין שלא כחצ וקורע חלל אחר רחיה המקדש ולא כחצ כלל שר"ך לקרוע על ירושלים. וח"ו לומר דסמך עממו עמ"ס חמלה דקורע על ערי יהודה וגם ירושלים היא בכלל וכמו שהקשה שם ה"ה בשם הרמב"ן ז"ל בלחמה על הש"ס ע"ס שהרי בלחמה כ"כ שם ה"ה ז"ל וכ"כ כל הפוסקים ז"ל דעל ירושלים לר"ך לקרוע בפני עממה חש"ג שכבר קרע על ערי יהודה ע"ס. וח"כ דלר"ך ללשמועין קריעה בירושלים בפ"ע וכן ח"ו לומר ג"כ להיטך דהרמב"ם ז"ל ס"ל דלר"ך לקרוע על כל עיר מערי יהודה בפני עממה ולא הזכיר ירושלים לבד חלל משום הפסוק שר"ך לקרוע עליה בפ"ע ולכן לא הולך להזכיר קריעה בהדיח חלל ירושלים בפ"ע דב"כ הרמ"א ז"ל במו"ק שם ס' ק"א דלא מסהדר למימר הכי שהזכיר ירושלים בשביל פסוק ח' שיש לו לומר וחנצ זה נקט וקורע עכ"ל. וכן שם בשו"ע חו"ח (הקטנים ד' פלוחיטו) ובדפוס דונגה עם הגהות יד אפרים ז"ל) כחצ ג"כ בלשון הרמב"ם ז"ל הג"ל ולא כחצ ג"כ וקורע בני ירושלים. ובשו"ע ודל' דח"ה לומר דסמך עממו על מ"ס קריעה בכל ערי יהודה שם שהרי בס"ק ג' פסק להדיח שם כד' הרמב"ן ז"ל דהקורע על ח' מערי יהודה ח"ט מוצד לקרוע על שאר ערי יהודה מן מירושלים ע"ס ולכן לר"ך להגיה ברמב"ם ושו"ע. וקורע קודם חיבה וכשנראה בית המקדש כו' שכ"ה בש"ס וכל הפוסקים ז"ל. [וכן מוכח מסוף דברייהם ג"כ שכחצו ומהיכן חייב כו' וח"כ כו' ומוכח מלשון זה שכבר דברו ונחצו מקריעה ירושלים להדיח ע"ס] והטענה בהעחק המקרא הגו' נפל גם בטור שכ"ה חומר ליון היה מדבר וז"ל מדבר היה וכן בקיטר פסקי הרמ"א ס' ק"א כ"ה חומר ליון מדבר שממה היה וכן בשו"ע הגדולים יש ע"ס בזה ולר"ך להגיה בטולם כדנתיב בקרא וכמ"ס] :

והיא דלא חכר כאן בני בהמ"ק במורבטו רק קריאה המקרא דבית קדשו כו' בלבד. ולא זכרו כאן גם ברכת ליון החממה בשם ומלכות ג"כ. וכמ"ס הב"ב בס' רב"ך דלפי' רש"י ז"ל בברכות ג"ה גבי הרואה בתי ישראל נראה דמפרש על בית המקדש ע"ס. ואף לחידך פירושי דההם דקאי על בתי כנסיות או על בתי עשירי ישראל ע"ס ב"י ובשו"ע ס"ק י'. מ"מ נראה דבהמ"ק עממו ודל' דלא נרע עכ"פ מכל בתי ישראל לטלוהו פירושי דההם ואפשר דההם קתיי ברכתא והכא קרחי וז"ע. וע' ב"ב שכ"ה על מילחא אחריחא דדומק לומר דתנווייהו בני למימר קרא וברכתא כו' ע"ס וע' ב"ב ז"ל ס' הקס"ח ובצנצנ"ס שם וז"ע] :

ואולי יש לומר דהכי קרחי כיון שלא זכרו כלל בבב"ה עממה דמו"ק שם וכן בבב"ה דמס' שמות שם לא זכר רק הקריעה בלבד ח"ו זה חומה שלא זכר גם בבב"ה ורק קריעה בגדיהם לבד ולא קריאה הפוסקים ג"כ שלא זכרו רק דברי האמוראים בלבד ולא מליט לחס בבב"ה בשום מקום

מקום כלל וכן בירושלמי פ"ג דמו"ק ה"ז לא קהני נמי החס רק דין הקריעה לצד ולא נזכרו הני פסוקי כלל ע"ש :

אלה דבאמת מש"מ מד' הרמב"ם ז"ל והשו"ע דבהר הלוי קורע רק על ירושלי' וכ' ס"ג במס' שמחה להדיח וכ"ה בירושלמי ה"ג' אכל בלחמה נראה דלמאי שפי' רש"י ז"ל בכ"ד בש"ס לטופי' הוא מקום שיכול לראות משם ביה המקדש כמ"ס בצרכות מ"ט ושם ס"א דמטופים יכולין לראות את הר הבית וכן משמע שם בצוניה ע"ש וכן פ' רש"י בפסחים מ"ט וע"ש בחוס' וכ"כ שם פ"ח ע"ש [וכ"כ בל"ח ס' ג' ס"ק ז' בהג"ה ע"ש ושני הגהות אלו דב"ב ג' ובס' תקס"ח הגו' המה כסוהרין זו אחו' ול"ע וע' מג"א ס' הקס"ח סק"ג] ח"כ ודאי נראה דלפי' רש"י ז"ל ה"ל לטופים הוא שם מקום שמסם יכולין לראות ביה המקדש לפי זה פשוט דהא דקתני בבב"מ דמו"ק ה"ג' דכיון שהגיע לטופים קורע דע"כ דקריעה זו שבטופים על המקדש עלמו הוא ולא על ירושלים לחין לומר דלע"ג דיכולין לראות גם המקדש מהר לטופים חפ"ה חינו קורע משם על המקדש ג"כ משום דבירימוק מקום הוא ורק על ירושלים לצד קורע מהטופים משם דקרוז לירושלים משם דל"כ ודאי דהו"ל להנחא לפרש ואת בהדיח בבב"מ דקריעה זו לטופים אף שרואה משם גם המקדש חפ"ה חינו קורע אף עדיין על המקדש רק על ירושלים בלבד אלא ודאי מהכח שבטופים לפי' רש"י ז"ל דמטופים הוא קורע בלחמה על המקדש עלמו כיון שבאמת הרי יכול הוא לראותו משם ולפני דעל ירושלים קורע המלה קודם שהגיע לטופים [וג"מ נמי לדינא לפי' זה דה"ה בכל ערי יהודה דיש לקרוע עליהם ג"כ ברחוק מקום מהם כשיעור שמתן הטופים למקדש ולא צענין כמן הטופים לירושלים כמ"ס בב"י ורמ"א ז"ל ה"ל]:

ולפי' גם הכא דקאמר כיון שהגיעו לטופים קרעו ודאי דלמקדש היה בלחמה הך קריעה לטופים . ואת"כ דהש"ח נמי לכאורה הקשה חפ"ה דלמה לא נזכר בהך בבב"מ דקריעה המוקדמת שהי' להם לקרוע מיד כשראו ירושלים בצורבנה קודם שהגיעו לטופים [לחין לומר דמשכח"ל לפניו במקדש ברישא ולא ראו אז ירושלים עדיין וכדפי' רש"י במו"ק שם כגון שזכרנו בסידה חובה כו' ולא הו"ל ראשו עד שראה המקדש בתחלה אכל מ"מ גם ככה' הניח נמי החס דקורע על המקדש ומוסיף קרע על ירושלים ע"ש . וח"כ אחתי חקשה דהו"ל להזכיר הכא עכ"פ שהוסיפו קרע על ירושלים אח"כ וכעין מ"ס לעיל] דלפירושו זה יש לומר שבטופים דלפני דהני תנאי כבר ראו ירושלים עלמה בחוץ שלשים יום וכבר קרעו אז עלי' וח"ל עוד לחזור ולקרוע עד אחר שלשים [וכמש"ל ברמב"ם וש"ע ס"ק ה' מהירושלמי דפ' הרוחה ומס' שמחה ע"ש] והמקדש עלמו לא ראו אז ולכן קרעו עתה על המקדש בלבד וח"ש בפשיטות לפי' רש"י ז"ל ה"ל :

ומיהו פשטא בבב"מ דמס' שמחה ה"ג' דקתני הרוחה את ירושלים מן הטופים חייב לקרוע משמע ודאי כפי' הרמב"ם ז"ל ה"ל דבטופים קורע על ירושלים וכמ"ס . [וזה דקתני ע"ה החס כפי' דבב"מ דבב"מ ה"ג' נכנס בחובה (או מחובה) הרי זה מוסף על הקרע ל"ע לפרשו . ובהגהות הגר"א ז"ל שם נמתק לגמרי וע"ש גירסתו בזה ואולי י"ל דוחק דר"ל דחס לא ראה ירושלים תחלה מן הטופים עד שזכרנו בחובה וכגון שזכרנו בסידה חובה כו' ולכשי"ל מן החובה לחך כבר ה"ו סמוך למקדש וקורע מיד על המקדש דאז חין לרדף רק להוסיף קרע על ירושלים לצד . כדחתיא בבב"מ דמו"ק ה"ג' דקורע על המקדש ומוסיף על ירושלים ומוק"ל בבב"ג ובמש"ל (או דלפני דיש להוסיף שם חתי חיובה וז"ל החס נכנס לחובה מדרך המדבר הרי זה מוסף על הקרע והוא ג"כ בטובה דהך בבב"מ דמו"ק ה"ג' . וע"פ פ' הרמב"ם ז"ל ה"ל בהך סוגיא דמו"ק ה"ג' דהך דמוק"ל בדפגט במקדש ברישא מיירי כשבא מדרך המדבר דאז פוגע במקדש תחלה וכמש"ל . וח"ש דהך בבב"מ דמס' שמחה ה"ג' היא בבב"מ ח"ה ע"ה דמו"ק ה"ג' דהך דמחלק בין בדפגט בירושלים ברישא דאז קורע עלי' כפי' ע"ה ובין בדפגט במקדש ברישא דאז ח"ה

אלא מוסף קרע על ירושלים לצד משום דכבר קרע בתחלה על המקדש וכדלחידך בבב"מ דמו"ק ה"ג' רק דבבב"מ דמס' שמחה ה"ג' לא הוזכר שם הקריעה שעל המקדש כלל רק ההוספה הקרע שעל ירושלים לצד וח"ש :

וברד"ך חזב אני תמה על שלא הוזכר במס' שמחה שם ולא בירושלמי דמו"ק ה"ג' דקריעה דעל ערי יהודה כלל . [וגם הקרא דירמי' מ"א דויצואו אנשים משכם ומשילה ומשמרון קרועי בגדים דמייחי לה בש"ס דילן במו"ק שם על קריע' ערי יהוד' בלחמה מייחי ליה בירושלמי שם רק על קריעה חורבן ביה המקדש וירושלים ע"ש . ואולי י"ל דהירושלמי שם הוה קשיא ליה בהך קרא כקושיא הבית יוסף ז"ל בל"ח ס' תקס"ח בזה שם שהקשה על דעה כל הפוסקים ז"ל שלא כחצו לרדף לקרוע רק כשרואה ערי יהודה בלבד בחורבן וכן המנהג שלא לקרוע על כל ערי ישראל לצד מערי יהודה וברי' בגמ' יליף דעיקר דין זה מקרא (דירמי' ה"ג' דכתי' ויצואו אנשים משכם ומשילה ומשמרון קרועי בגדים ועו' ומשמע שקרעו על חורבן עיריות אלו שהזכיר בכחצו כחן והרי כל אלו שלשה העיריות שהזכיר כחן הם מערי ישראל ולא מערי יהודה [דשם ושילה נפלו במלקט של בני יוסף דמטורם בספר יהושע והעיר שמרון קנה עמרי מלך ישראל כדמפורס במלכים א' ט"ז] וכ' הב"י שם דשמח י"ל שהם לא קרעו בגדיהם עד שראו המלפא שהיא מערי יהודה עכ"ל והצילו הס"ו ז"ל שם ובאמת נראה דכבר הרגיש רש"י ז"ל בקושיא זו ג"כ דברש"י הנדפס בבב"מ דמו"ק שם עלה דיליף קריעה מהך קרא דויצואו אנשים כו' וקרועי כו' כהב' וז"ל וקרועי בגדים שכבר היו ערי יהודה חריבות כו' עכ"ל . והנה נראה מזה שדקדק רש"י ז"ל שם בזה וכ' שכבר היו ערי יהודה חריבות ולא כחצו בפשיטות שקרעו על חורבן העיריות האלו שזכרו בכחצו זה אלא נראה ודאי שלא רצה לפרש כן בפשיטות בזה משום דהוה קשיא ליה ג"כ דהרי כל ע"ה העיריות האלו הם מערי ישראל . ובזה בבב"מ דמו"ק חתני רק ששקיע על ערי יהודה בלבד ובקושיא הב"י ה"ג' ולכן הוליד לפרש ג"כ דס"ל לה"ש דילן דהקריעה שלהם אז לא הי' כלל על חורבן אלו העיריות שזכרו בכחצו זה רק שקרעו בלחמה על חיו מערי יהודה המרבות כבר שראו בדרך הליכתם וכעין חירובו של הב"י ה"ג' (והי' לו להב"י שם להביא מד' רש"י ז"ל שבב"מ דמו"ק ה"ג' בזה וכמ"ס] :

אלא דכל זה הוא רק לה"ש דילן ה"ג' . אבל הירושלמי הגו' נראה דס"ל בלחמה דלחשים הללו לא קרעו כלל על חורבן ערי יהודה כי אם על חורבן המקדש וירושלים לצד . ואף שמפורס בקרא שקרעו בגדיהם אז קודם שהגיעו לירושלים ולא ראו אותה אז עדיין בחריבנה . ס"ל להירושלמי שם דהקריעה שלהם לא היה על הראיה רק על שמיעת החורבן ששמעו אז בדרך הליכתם . וכדמ"ס החס דלחוד השומע שמריבה ירושלים וחד הרוחה חייב לקרוע ולהירושלמי לא יליפין מהך קרא בלחמה לרוחה רק לשומע לצד ולרוחה בחריבנה מסבירא ידעינן דלא תהא שמיעה גדולה מרחה (ואף דנראה שיש מי לוק דדין בין השומע והרוחה דהשומע מהחורבן חינו מייב לקרוע אלא אם ראה פעם אחת בבנייה ואח"ל שמע שמרבה והיינו רק בלוחו הדור שהיו צענו החורבן אז שראו אותה עדיין בבנייה ואח"כ נחייבו לקרוע אז כל השומעים מחורבנה אף שלא ראו חריבנה אז עדיין . משא"כ הרוחה בחריבנה דלשולם חייבים לקרוע אף מי שלא ראה אותה מעולם בבנייה וכגון בזה"ל . וכן מוכרח לכאורה מדהשמיטו הפוסקים ז"ל דין השומע מהחורבן ולא הביטו שרדף לקרוע ג"כ . וע"כ משום דלא שייך בזה"ל כלל דלפילו קצין שהגדיל ולא שמע מהחורבן עד אחר שהגדיל חפ"ה ודאי דפטור מלקרוע גם בפס"ס הראשון ששומע מהחורבן כשהגדיל משום דלא ראה מעולם בבנייה או לא שמע עכ"פ בבנייה לעולם צענו שערין היה הבית קיים . דמה ששומע אחר החורבן שהי' הבית קיים לפניו לא מהגי מידי לחייבו קריעה ע"ז כששומע אז מן החורבן ג"כ רק בזמן שהי' בהמ"ק קיים אפשר דמי שמע אז בבניית ג"כ

ג"כ נחמייב לקרוע כששמע אח"כ מן המורבן . אבל הרואה בתורבנה ודלי דחייב לקרוע אף מי שלא ראה ולא שמע משולם כלל בבנייתו ולכן הביטוי הפוסקים דין הרואה בלבד ולא דין השומע משום דלא שייך כלל בזה"ל וכמ"ס . וכן נחב הריטב"א ז"ל להדיח במו"ק שם וז"ל אחד השומע פ"י שראה בבנייה ושמע מורבנה . ואחד הרואה כגון בזמן הזה ע"כ הרי נראה דעמו ז"ל להדיח קן דלזין השומע מהמורבן חייב לקרוע רק כשראה פעם אחת בבניט עמו ולא משבח"ל כלל רק כששומע בזמן המורבן לבד ואחר שכבר ראה פעם אח' בבניט וכמ"ס שם בבניט ע"כ ומהי לא זכר בחמח בירושלמי הג"ל שם כלל דין הרואה ערי יהודה במורבנן דבאמח להירושלמי לא נפק"ל מהך קרע לקריעה ערי יהודה כלל רק נפק"ל חייבא דקריעה מקרע להשומע ממורבן לבד וכמ"ס . והיינו דשמוך ל"י בירושלמי הג"ל להך קרע ההם דאחד ששומע במורבנה כו' ע"ש ונראה מזה דעיקר דדינא נפק"ל מהך קרע להירושלמי רק לשומע מהמורבן וכמ"ס (וכן מלחמי כעם בפ"י משה הנדפס מחדש שם עלה דאחד ששמע שחרבה ירושלים כ" וז"ל בזהוהו פעם שחרבה כמו ששמו האנשים האלו כו' ע"ס . ומבואר בדבריו דמפרש ג"כ להירושלמי הגו' כמ"ס . דכ"ל דהקריעה שכתוב ה' על שמיעה המורבן לבד ולא על הרא" וז"ל דרא" נלמד מכל שכן וכמ"ס . וגם מדבריו ז"ל שם נראה דכ"ל ג"כ כמ"ס דעל השמיעה חינו קרע חלל בזמן המורבן לבד ואין דומה שמיעה לרא"י בזה . דבני שמיעה נחב שם דשמע בנותו פעם שחרבה כו' וברא"י כ' דאחד הרואה עכשו כו' ע"ס ומשמע דבני שמיעה לא משבח"ל כלל ששמע עכשו והיינו כמ"ס בזה"ל ועכ"פ ח"ס מאי דפליגי בזה הירושלמי והס"ס דלין דבירושלמי לא יליף מהך קרע רק למקדש ולירושלים לבד ובס"ס דלין יליף מיני' לערי יהודה וכמ"ס . והוא משום דפליגי בחמח בעיקר הקריעה הזאה שבקרא דירמי' הג"ל דהירושלמי מפרש ל"י אשמיעה לבד ובס"ס דלין מפרש ל"י ארא"י וח"כ ע"כ דעל ראויה ערי יהודה ה" דעל ראויה מורבן המקדש ל"ל שהרי לא הגישו אז עדיין לירושל' וכמ"ס ח"ס :

וזהו י"ל קלח דר' אלטור דלומר הנח במו"ק הג"ל הרואה ערי יהודה במורבנן קרוע דע"כ דנפק"ל ממי מהך קרע דירמיה הג"ל חזיל בזה לטעמי' דבמילין ז' אחר שם ח"כ"ח דר' אלטור בן פרח (דהוא סתם ר' אלטור האמורא דבס"ס) דס"ל דקדושה ראשונה לא קדשה לע"ל ע"ס . וח"כ ספיר נפק"ל מהך קרע דירמי' הג"ל לראויה ערי יהודה במורבנן דקרוע עליהן דס"ל לרא"י דע"כ ל"ל שקרעו או אשמיעה מהמורבן כדס"ל להירושלמי הג"ל . משום דבאמח דודחי כבר שמעו מזה מהמורבן אחרי שבער כל כך זמן עד הפעם ההיא וכמ"ס דלדיד' אין רא"י כלל מהמנחה ולבונה שרעו להקריב או דנראה מזה לכאורה דעדיין לא ידעו או מהמורבן וכמ"ס הרד"ק ז"ל הג"ל משום דר"ח לטעמי' דס"ל דקדושה ראשונה לא קדשה לע"ל וח"כ הוחזו בבמות . וי"ל ספיר לדיד' שהיו רואים להקריב או בבמה וכמ"ס ח"ס ועי' שבוטח ט"ו ובחוד"ש קדושו וע' זכמים ס"א קוד"ה מאי וז"ל חלל דאכתי קשה לר' יהודה דלמר בזכמים ק"ג דלין מנחה בבמה ע"ס ובקרא חייב ומנחה בידם כו' וז"ל . וחז"ל י"ל דר' יהודה ס"ל חייבא דקדושה ראשונה נמי קדשה לעתיד לבוא . וח"כ הרי לדיד' בחמח מקריבין ח"ס שאין בית כדל' במנילה שם ואף שחרב המזבח ג"כ מ"מ י"ל דר' יהודה לטעמי' דלמר בזכמים ג"כ חקרא דכיום ההוא קידש חוץ החצר דדברים נכתבין שקידש גם הרלפה להקטיר עליה כמו בזמנא ע"ס וח"כ לדיד' יבולין להקריב במקדש בלא מנחה על הרלפה עלמה . וח"כ ג"כ לדיד' שלא העלו או קרבן בהמה בידם משום דרבה מסיק ההם דמורה ר"י בדמים דזריקה הדם ודלי בעינן על המזבח דוקא משא"כ מנחה דלין בה רק הקטירה לבד ספיר היו רואים להקריב או על הרלפה ע"כ ח"ס וז"ל בזה דבאמח חק"א לכו"ע דהרי בקרא מפורש שהיו רואי' להבי' בית' ומשמע דבמקדש עצמו היה דעמס להקריב או ולא בבמה . ועל כן ז"ל דמאן דמפרש לקרא הג"ל שכבר ידעו מזה מהמורבן כדס"ל להס"ס דלין וכמ"ס דע"כ דס"ל בחמח כמ"ד דקדוש' ראשון קדשה לע"ל ומקריבין ח"ס שאין בית והיינו על הרלפ' וכרי' הגו' ח"ס . חלל דל"ע מ"ס החוס' בזכמים שם ג"כ ד"ה עד (ובימחל מ"ג ד"ה שלמים) דגם לר"י לא שרי להקטיר על הרלפה חלל כשהמנחה במקומו אבל נפסח המנחה (וכ"ס כשנחב) לא שרי להקטיר בשום מקום ע"ס .

ואין לחמוה בזה דלכאורה ח"ך אפשר לפרש כלל הך קרע דעל שמיעה מורבן הבית היה קריעה זו דהלא בקרא מפורש שהי' בידם מנחה ולבונה להביא בית' ה' ומשמע שלא היו יודעין אז עדיין מהמורבן כלל שהיו רואים או להעלות מנחה עדיין בבית' ה' אבל כבר כ' רש"י ז"ל בפ"י לירמי' שם אהך קרע דמנחה ולבונה בידם להביא כו' וז"ל כשהיו נוסעים מביתם לא היו יודעין ממורבן הבית [ור"ל ולכן הקדישו המנחה והלבונה להביא בית' ה' דומיא דזריקים שעלו מן הגולה בבית שני ומאלו בהמ"ק חרב כדחנן בנייר ל"ב ע"ס גמ'] ובדרך שמעו (מן המורבן) וקרעו בגדיהם עכ"ל וז"ל הרד"ק ז"ל וע"ס שכ' לחמוה ח"ך לא שמעו עדיין מאב עד ששרי שחרב הבית כו' ונדחק לפרש שחשבו שלא נסרף כולו ונשאר בו מקום שיקריבו שם הנשארים אה קרבנותיהם עדיין וכששמעו בדרך שנסרף כל בית' ה' קרעו או בגדיהם ע"ס . [ובזה חני תמה על הגאון בעל טורי אבן ז"ל שכ' בחידושו ברי"ה י"ח דלמ"ס בק"מ מפרשים בשם הירושלמי גדלי' ב"א נהרג בשבט ע"כ דל"ל לפ"ד הירושלמי בזה דהריגה גדלי' לא ה' בהשרי שאחר אב שחרב הבית כי חס בשנה שלאחר] [והיה לפ"ד מיום המורבן עד הריגה גדליה כמו שנה ושני חדשים] ע"ס . וע"כ דליך יתכן כלל לפ"ד שלאחר שכבר שמעו גם בגולה מן המורבן כדכתיב ביוחאל ל"ג שבמתי' לחודש העשירי שאחר המורבן באחה שמועה לגולה מהמורבן (ט' ר"ק שם כ"ד ור"ה י"ח) ואלו החגשים שהיו בארץ ישראל וסמוכים ביוהר לירושלים לא היו יודעין עדיין מן המורבן כל כך זמן עד קרוב לשנה ושני חדשים אח"כ וכמ"ס דהרי מפורש בקרא שאלו ללם אחר שכבר נהרג גדליה ב"א ונהרגו שם ג"כ אחרי' וז"ל . ומיהו ל"ס דלין דס"ל דהקריע' שלהם ה' או על הרואה דמורבן ערי יהודה ולא על שמיעה המורבן כלל וכמ"ס י"ל בזה דודחי כבר שמעו מזה מן המורבן והמנחה והלבונה שבידם חזיל רעו להקריב או בבמה למ"ד דקדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבוא וח"כ הוחזו בבמות או (ע' מנילה י' זכמים ק"ף) והיו רואים להקריב או בבמה וז"ל .

אך יד"ר הרה"ג כו' מוהר"ם העשיל הלוי ג"י העיר ע"ד בזה דכיון דבקרא לא כתיב רק מנחה ובמנחה הרי נחבו החוס' הג"ל שם דלכ"ע ח"ס מנחה כלל דבזכמים דוקא הוא דבעינן מנחה כדנפק"ל ההם מקרא דזבחה עליו כו' ע"ס וח"ס עכ"ל הרב הג"ל ג"י בזה . חלל דאכתי לכאורה אין קיום לד' הרב הג"ל ג"י בזה שהרי גם במנחה אף שכ"ס החוס' דיכול להקטירה בלא מנחה אבל אכתי מה יעשו בשיריה דהרי ח"ס בזכמים ס' דמנחה ספקנן אין חולקין בנינו שירי מנחה . שנאמר ואלתיה חלל המנחה כו' בזמן שהוא שלם כו' וח"כ כ"ס כשמחב המנחה ואיך היו רואים להחניב מנחה ולהביא שיריה לבית הפסול ואין לומר שהיו רואים להקריב או מנחה נסכים וכדל"ד במנחות ק"ד דמתנדב ח' מנחה נסכים בכ"י והיא כולה כליה שהרי בקרא כתיב מנחה ולבונה ומשמע שהי' לבון' הבאה עם המנחה והרי מנחה נסכים אין ענין לבונה כלל כדחנן במנחות ג"ט ע"ס ודוחק לומר דמקדישי המנחה היו טולס כהנים ומנחה כהן טעון לבונה כדחנן ההם והיא ג"כ כלי וז"ל חז"ל י"ל שהי' מנחה נסכים ולבונה הבאה בפ"ע ע' מנחות ק"ו וח"ס דקטורה ג"כ לא בעי מנחה כדל' בזכמים שם ג"כ דמנחה שנעקר מקטירין קטורה במקומו וע"ס בזה"ל וז"ל :

והנה לכאורה ה' יש לחמוה באמח על פ"י רש"י ז"ל בירמי' הג"ל דנראה שפירושו בזה שם הוא נגד הס"ס דלין במו"ק שם דליף מהך קרע דחייב לקרוע כשרואה ערי יהודה במורבנן וכמ"ס . ומשמע בפשיטות דהס"ס מפרש דקריעה שלהם ה' על הרא"י דערי יהודה ולא על השמיעה כלל כמ"ס וגם הוא סוחר ח"ע לפירושו ברי"ה הג"ל שפי' רש"י עמו להדיח דעל מנחות ערי יהודה קרעו בגדיהם וכמ"ס . אך למשל דהירושלמי וז"ל דלין דאמח פליגי בזה חס הקריעה שלהם ה' על שמיעה המורבן או על ראויה ערי יהודה וכמ"ס ח"ס בפשיטות דפי' רש"י ז"ל שבירמיה הגו' הוא ע"ס הירושלמי הג"ל וסירש"י שברי"ה הגו' הוא ע"ס הס"ס דלין בזה וח"ס :

אמנם

בעיקר דברי הב"י ז"ל הג"ל דפשיטא לי מילתא בה דכל הפוסקי' ס"ל דלין לריבין לקרוע רק על ערי יהודה בלבד ולכן המליט גם דגם הטור ז"ל שכ"ג להדיא הרואה ערי ישראל בחורבן כו' דע"כ לאו דוקא קאמר הכי ע"ש בב"י (ובב"ח ז"ל גם בזה והביא ג"כ מפ"י רש"י והרד"ק בירמיה הג"ל ע"ש) אבל לעג"ד מד' החוס' במו"ק גם בד"ה משכס ומשילה ומשומרון שכ' וז"ל לא שייך הכא למיפדך ואימא עד דליכא הלחא עכ"ל . (וכלומר דלעיל גם האה דקחני בצרייחא על נשיא ואב"ד ועל שמועה רעה ופק"ל מקרא דעל שחול ועל יהונקן ועל עם ה' וגו' ופירך גם ואימא עד דהוו כולה ומשני על על הפסיק הענין והכא לא שייך למיפדך מני הכי דאימא עד דהוא הלחא עיירות חריבות דוקא כדפירך לעיל כה"ג משום דהתם ג' דברים נפרדים המה נשיא וגם חב"ד ועס' ה' אבל הכא מה לי הלחא מה לי חד מנייהו . ועוד דודאי דכל אלו שמונים חגשים לא היו בכל השלשה מקומות הללו רק שקלה מהם היו בשכס וקלה מהם בשילה וקלה בשומרון וכל אחד קרע בגדיו בעיר שה' (שם) ונראה פשוט עכ"פ להדיא מד' החוס' אלו שהם מפרשים בפשיטות שהלגשים ההם קרעו על חורבן הקד עיירות שראו דקחשיב להו בקרא דהייט על שכס או שילה או שומרון ושלא כפי' רש"י שבר"ק ז"ל הנו' ונראה להדיא מד' החוס' הג"ל דע"כ ס"ל דערי יהודה דקחני בצרייחא דודאי לאו דוקא קחני הכי אלא דה"ה לכל ערי ישראל ואפשר דה"ג ס"ל להטור ז"ל ברא"ח הג"ל מד' החוס' בזה ודלא כמ"ש בב"י ז"ל הנו' (רק דממ"ש הטור ביו"ד ס' ש"מ ז"ע) . ואף שיש להוכיח בלחמא מהוך קושית החוס' ז"ל בפשיטות דהעיקר בזה כד' הפוסקים ז"ל דס"ל שח"ל לקרוע רק על ערי יהודה בלבד וממילא חין מקום לקושית החוס' ז"ל מעיקרא בזה כלל ופשוט . אבל עכ"פ מה שהמליט הב"י ז"ל שאין שום אחד מהפוסקים דס"ל דלר"ך לקרוע גם על כל ערי ישראל . והנה בלחמא מד' החוס' הג"ל מוכח דס"ל דעל אחת מהערים האלה לר"ך לקרוע ג"כ חפ"ג שנון הס מערי ישראל וכמ"ש :

ומתוך

מ"ש בעז"ה בד' החוס' הג"ל דמוכח דס"ל ודאי שלא כד' כל הפוסקים הג"ל בזה כיון דמפרשי דהקריע' היה בלחמא על חורבן אלו העיירות שזכרו בכתוב כאן אף שהם מערי ישראל וכמ"ש ח"ש ג"כ בזה מה שיש לחמוה לנאורה מד' החוס' הג"ל על מ"ש בס' ברכי יוסף להגאון חיד"ח ז"ל בשם החסד לאברהם ז"ל והובא בשערי תשובה כאן שנחב שנהגו העולם שלא לקרוע על חבורן וכתב ששמע בשם גדולים לפי שחבורן מערי מקלט הוא כדכתיב ביהושע כ' חבורן ביהודה ולאו מערי יהודה מקרי עכ"ל . ולנאורה הוא חמוה טובא שהרי מד' החוס' הג"ל מוכח לנאורה בהדיא דלא כהחסד לאברהם הג"ל בזה דמתוך קושיתם מוכרח דס"ל דהקריעה שצנחבו ודאי היה על חורבן אלו העיירות שזכרו כאן בלחמא וכמ"ש והרי נדע' החסד לאברהם הג"ל לנאורה חין מקום לומר כן כלל . דהרי שכס נמי כתיב הכא בין הנך ג' עיירות הגנו והרי שכס ג"כ עיר מקלט הואי כדמפורש בקראי דיהושע גם וכדחטיב להו בצרייחא דמוכח (דף ס') שכס בהר אפרים וע"ש ומ"כ אף סלקא דעתך לומר כלל דלין חייבין לקרוע כי אם על רחייח חורבן פלגה עיירות דוקא שהרי ודאי דלא עדיפת בזה עכ"פ עיר שכס מעיר חבורן שאין לר"ך לקרוע עלי' אף למאי דקיי"ל דגם על חורבן עיר אחת לר"ך לקרוע בלחמא ואפ"ה חין קורעין על חבורן מפני שגחגה לעיר מקלט ולא נחמלקה לשבטים כלל וא"כ ה"ה לעיר שכס שהיחה ג"כ עיר מקלט וכמ"ש . וכיון דלמאי דדחו החוס' קשיא זו בלחמא וכתבו בפשיטות דהכא לא שייך למיפדך ואימא עד דליכא כולהו וכמ"ש ח"כ ודאי דס"ל דקרוע על שכס בפ"ט וא"כ פשוט לנאורה דה"ה נמי לחבורן דקורעין עליה ג"כ ודלא כהחסד לאברהם הג"ל :

אך

למ"ש ח"ש בפשיטות דלין שום פהירה כלל מד' החוס' הג"ל לד' החסד לאברהם הג"ל שהרי כבר כתבנו דע"כ דהחוס' ז"ל חולקים בזה בלחמא ע"ד כל הפוסקים הג"ל וס"ל ודאי דלר"ך לקרוע בלחמא על כל ערי ישראל ג"כ והא

דקחני בצרייחא ערי יהודה לבד ע"כ דס"ל דלאו דוקא הוא וכמ"ש . וא"כ הדבר פשוט דלין להביא שום רחיה מד' החוס' האלו לדין קריעה עיר חבורן כלל שהרי עד כאן לא כתב החס"א לחלק בעיר חבורן בזה אלא משום דכל ערי מקלט ניתנו לבני לוי לשבת בהם כדמפורש בקרא צפ' מסעי וביהושע שם וכיון דניתן ללוים ס"ל דמ"ש לא חשיב' עוד מערי יהודה כלל (אף דפרוודה דידה ניתן לכלב כמ"ל) והרי היא ככל ערי ישראל דקיי"ל בלחמא להלכה שא"ל לקרוע רק על ערי יהודה לבד וכד' כל הפוסקי' הג"ל וכמ"ש . משא"כ להחוס' דע"כ ס"ל בלחמא דלח"כ דלר"ך לקרוע על כל ערי ישראל ודלא כהפוסקים הג"ל וכמ"ש וא"כ פשוט דלדידהו לא גרע עיר שכס מידי אף שהיחה עיר מקלט טפי משאר ערי ישראל עכ"פ ומש"ה פשיטא להו דלר"ך לקרוע על שכס וה"ה ודאי לחבורן דמאי שאל מכל ערי ישראל . וחלמס לר"ך דלא קיי"ל כהחוס' בזה וכמ"ש הב"י שכן המגבא שלא לקרוע על כל ערי ישראל אפשר דה"ה לחבורן דמאי נמי לערי ישראל בזה לפי שלא יחנה רק ללוים וכמ"ש ועכ"פ חין רחיה לדינא בזה מהוך ד' החוס' הג"ל דלא קיי"ל כווחיהו וכמ"ש :

ונחזור למ"ש דלפי' הרמב"ם ז"ל הנו' דודאי דלדידי' ז"ל דבנפוסים קרעו על ירושלים בלבד וכמ"ש . ח"כ נשאר קושית מהר"ש יפה ז"ל הנו' דדוחק לומר גם לפ"י דלולי בהך שובד' דהני חנאי מיירי נמי כשכבר ראו בחור' ל' יום אה המקדש עלמא בלבד וקרעו אז עליו בלבד וכגון שעלו מדרך המדבר ולא ראו אז רק אה המקדש בלבד וירושלים לא ראו אז ולכן לא קרעו עתה רק על ירושלים בלבד (דל"ל לחזור ולקרוע גם על המקדש כשרווחו בחור' ל' יום וכמ"ש רמ"א ז"ל בהגה"ה ס"ם חקס"א) וכמ"ש לפי' רש"י ז"ל הג"ל להיפך . דלפי' הרמב"ם ז"ל ודאי דדמוק לפרש כן כלל שהרי פשטא דד' הצרייח' הג"ל דקחני דכיון שהגיעו לנפוסים קרעו בגדיהם ודאי משמע דהיחה קריעה בפ"ט כדן הקריעה שעל ירושלים והמקדש דשיעורן טפח ואם ליחה דכבר ראו המקדש בחור' שלשים יום וכבר קרעו אז עליו כדן ח"כ שזב לא היו לריבין לקרוע עוד עתה כדן קריעה על ירושלים בפ"ט רק להוסיף על הקרע כל שהוא כדמ"ש במו"ק שם דרק מוסיף על ירושלי' ומוק"ל דלפני המקדש בריש' וכמ"ש לפ"ט ופשוט דה"ה כשרווחו ירושלים אחר חזיו' זמן כל שהוא בחור' שלשים :

ורבן יש לנו ליישב בעז"ה קושית זו עם כל מה שדקדקנו לעיל בד' אגדה הג"ל הכל ע"ד הפלפול בזה בעז"ה רק כי רחיש להקדים בחמלה דבר התשובה שלהלן בסיומן שאמר זה בעז"ה דשייך ג"כ לסוגיא אחת בנמ"ז זו ומתוך זה יתבאר ג"כ ע"ד הפלפול בעז"ה כל מאי דשייך עוד לסיוס דבר התשובה הזאת ולהך דינא שכתבנו למעלה בעז"ה והוא

סימן יו"ד

שאלה ראוי לברר אם פותר' לכתוב ספר תורה ותמילין ומוזות על עור השליל שנמצא במעי בהמה וחיה פותרה שנתגבלה בשחיפתה . וכן יש לבאר אם פותר' לתפור תמילין וס"ת בנידי בהמות וחיות פותרות פניד הגשה שלהן . ועוד יש לבאר אם פותר' לתפור בשעת החזק יריעות של ס"ת בחופי פשהן במסוק שאין גידין מצויין שם ואין להם ס"ת אחרת לקרות בה בצבור וכ"ז ראוי לבאר בעז"ה .

תשובה גרסי' בנמ"ז מכות צפ' אלו הן הגולין (ד' י"א) ויכתוב יהושע את הדברים האלה בס"ת האלהים פליגי בזה ר' יהודה ור' נחמיה חד אמר שצנחבו פסוקים שבתורה וחד אמר פרשה ערי מקלט כו' וחו גרסינן ההם ספר תורה שהפירו בפשטן פליגי בזה ר' יהודה ור"מ חד אמר כשר וחד אמר פסול למ"ד פסול דכתיב למען היתה תורת ה' בפיך וליחקק כל האורה להפילין מה הפילין הלכה למשה מסיני לתופרן בגידין אף כל לתופרן בגידין ואיך כי ליחקק לתומר בפיך (שאין נכחבין על עור בהמה טמאה) לבלטותיהן לא ליחקקן [פי' רש"י ז"ל לדבר שאינו כחוד בתורה ונחפילין גופייהו לא גמרינן לה אלא מהלכה למשה מסיני ואי לפינן ל' בהיקשא עכ"ל] ויש לנו לבאר בעז"ה מאי דסמך ותגאל להו הכא בש"ס לשחי מחלוקת אלו דר"י ור"ז ור"מ כהדי' דלנאורה לא קרע זה אל זה כלל

כלל רק דגרה ונקטינהו אהדדי משום דבהרווייהו ליחא חד אמר וחד אמר ולא מסיימי חבל ממש דבאמה הרי נמלא כן בכ"מ בש"ס הרבה ממלוקת חבלו דלא מסיימי ולא נקט הכא רק לשתי ממלוקת הללו כאחד נראה דיש לנו מקום לפרש בזה בדרך הפלגול במאי דהליין הנך תרחו פלוגתא דתגלי הגל אהדדי בעו"ה ומחוד זה יתבאר ג"כ מה שנוגע להלכה בדבר השאלה הגל שכתבנו בעו"ה :

ובתחלה ראייה לבאר בעו"ה ד' הרמב"ם ז"ל במה שיש

לחמיה עליו לכאורה בדין זה דס"ח שחפרה בפשחן והוא - במ"ס בה' פ"ט הי"ג ז"ל ובשטרות היריעות חין חפרין אוחין חלל בגידין של בהמה ומי' טעורה כו' כדרך שטרות חין חה החפליין ודבר זה הלכה למשה מסיני לפיכך אם חפין שלל בגידין כו' פסול עכ"ל : והנה צטיקר הדין מה דפסק להלכה כמ"ד דס"ח שחפרה בפשחן פסולה חע"ג דלכאור' חין הכרע בסוגי' זו להלכה כמחן כיון דחין כחן חפסיים מ"ד כשר ומ"ד פסול דלם היה מסיימי ודאי דהוה מהדרין לכלין צטיבויין מ"ד דר"מ ור"י הלכה כר"י - חבל שחפרה דלא מסיימי פלוגתייהו כלל בסוגיין שז חין לנו שום הכרע בהלכה זו כמחן דדימחא ר"י הוא דנשכיר והלכה בר"י לגבי ר"מ וחין לומר דרק מספק בלבד פסק הרמב"ם ז"ל להחמיר בזה כיון דלא מכתעל לן בסוגי' זו להל' כמחן שהרי באמה אחת שהספק הוא רק בהלכה למ"מ לבד דעיקר הספק הוא חי גפינן ס"ח מחפליין בדין זה ובחפליין הוה הלכה למשה מסיני - וח"כ הספק הוא חס גם בס"ח גוהג הלכה למ"מ הואח שיש בדין החפליין או חין הלכה למ"מ הואח בפשר חורה כלל והוה ספיקא בהלכה למ"מ והרי מד' הרמב"ם ז"ל בפ"ה מה' שמיטה הל' ג' נראה דס"ל כד' הסור ז"ל ביו"ד ס' ר"ד דכל ספק שיספק לנו בהלכה למ"מ דחולין בספיקו להקל בדין ספיקא דרבנן שהרמב"ם כ"ס ח"ל ח' מיני טריפות נאמרו לו למ"מ כו' והואיל וחין לך בפירוש בחורה חלל דרוסה כו' כל ספק שיספק צשאר ז' מיני טריפות יש בהם ספקן מותרין עכ"ל - ומה נכחו האחרונים ז"ל בדעה הרמב"ם ז"ל דס"ל דספיקא בהלכה למ"מ להקל וכמו שהעלה בעל מנחה יעקב ז"ל בקיטור דיני ס"ס במתושים אוח ט"ו בשם י"ח דכל מה שהוא הלכה למ"מ דינו כרבנן וספיקו להקל וליין שם בחור"ס אוח י"ז שכה מד' הרמב"ם ז"ל הנז' וע' בס' המלוה להרמב"ם ז"ל שורש ב' וזה הוא דעה הסור ז"ל ג"כ ביו"ד בס' ר"ד כס והוא מהסוגי' דקידושין ד' ל"ט דספק ערלה בחול' מותר משום שהוא הלכה למ"מ בחין לארץ בלבד ולכן ספיקו מותר ודלא כמ"ס הבי' ז"ל והש"ך בס"ק י"ט שם דדוקא בערלה נאמרה הלכה כן דספיקו מותר חלל דבכל הלכה למ"מ קי"ל דחולין בספיקו להקל וכ"כ בשו"ת חוה יואר ז"ל ס"ס קל"ב ט"ס - וע' בס' צאר יעקב ביו"ד ס' כ"ט ובס' ר"ד ט"ס :

וכבר האריך בזה בשו"ת שיבה ליון ס' מ"ח ומ"ט - [וע"ס מש"כ

גבי ערלה בדבר הספק שג' הרשב"א ז"ל מההוספתא חס צריך להיוח בגושיהו כדי להמיוח ב' שנים ז"ל ח"כ עכ"ס מידי ספיק' דדינה לא נפקא והדין לכלין דספיקו מותר עכ"ל פ"ס - וח"כ הי"ג בכל ספק בהלכה למ"מ דילפינן מערלה להקל פשוט דה"ג דחיה לן למיזל לקולא גם בספיקא דדינה וכה"ג שכתבנו למעלה בזה [חלל דלמ"ס להקל עוד בערלה חפי' בפסק שהוא חסרין ידיעה דקי"ל בעלמא דלא הוי ספק כלל כמבואר בכללי ס"ס וח"כ"ס כ"ס דגרה לו פסול מותר בערלה מהא דאמר לוי לשמואל בקידושין שם ספק לוי וחלל חיבור ע"ס וכ"כ עוד מד' חביו הגוון ז"ל שג' בל"ח ברכות ל"ו דלד' הרמב"ם ז"ל ז"ל דלפי' ברוב חיבור ה"ל כספק ערלה בחול' דמותר ע"ס - ול"ט דלפי' הרי נסחר לגמרי כל עיקר היסוד שכ' האחרונים ז"ל הגל בדעה הרמב"ם והסור ז"ל הנז' דמחן סוגי' דקידושין ל"ט הגל נפקא להו דבכל הלכה למ"מ חולין בספיקו להקל - שהרי באמה לפ"י חין ללמוד כלום מחן סוגי' דקידושין הגל למקום חחר ולומר דכל ספק בהלכה למ"מ כדון ספק דרבנן דיינין ליה כמו בערלה בחול' וכמ"ס - שהרי עכ"ס ח"כ חס חבו בחין לדון כל ספק בהלכה למ"מ כדון ספק דרבנן ממח מ"מ הרי חי חפסר עכ"ס להקל

חף בספק שהוא חסרין ידיעה לחף דרבנן קי"ל דלא חסרין ליה לשום ספק כלל וכ"כ שאין להקל במקום שיש רוב חיבור ומיטעם היתר דודאי חף בכל חיבור דרבנן בעלמא קי"ל דחולין בחר רובא להחמיר וע"כ ל"ל דרק בערלה בלבד הוא דמקיליף הכי חפי' - ככה"ג משום דקך נאמרה הל"מ בהדיא להקל בספיקא וח"כ"ס ככה"ג - וח"כ שז חין שום רחיה מחן להקל - בכל ספק דעלמא בכל דבר שהוא הלכה למ"מ דרק בערלה בלבד הוא דנאמרה הלכה קך בהדיא וכמ"ס הבי' ז"ל וח"כ"ס להחריך] :

ועכ"פ כיון דלד' הרמב"ם ז"ל בה' שמיטה הגל (ושוד

בכל"מ בדבריו ז"ל וע' בשו"ת שיבה ליון ס' מ"ח הגל שהחריך) נראה דס"ל דכל ספק בהלכה למ"מ דיינין ליה בכל ספק דרבנן לגמרי - וכיון דקי"ל דכל הינא דפליגי חרי חנאי או חמוראי ולא חסמר הלכחא כחד מנייהו ושניהם שוין בחכמה ובמנין בחיסור דרבנן חולין להקל ח"כ הי"ג בהך פלוגתא דר"מ ור"י הכא חע"ג דחין שוין דלא קי"ל ר"מ ור"י הלכה כר"מ מ"מ כיון דלא מסיימי הי מינייהו הוא דמכשיר וחי מנייהו דפוסל הו"ל ספיקא דדינא בהלכה למ"מ דהו"ל כספיקא דפלוגתא דרבנן דהוה לן למיזל ב"י להקל וכמ"ס ז"ל :

ולבאורה ה' נראה דהוה באמה טעמא דבעל חו"ד ז"ל בס'

ל"א שהביא הרמ"א ז"ל בהג"ה ביו"ד ס' רע"ח ס"ק ב' שג' דבשע' הדחק יכולין לקרוח בספר חורה שהיא חסורה בחוטי מש' [וחף דבהג"ה שם לא נכח להחיר רק כשהיריעות חסרין בחוטי מש' סיבב להעמודים חבל באמה דרבי משה שם מבואר דמה שהכשיר החו"ד בשעה הדחק חלפי' בין היריעות הכשיר ע"ס וכ"כ בהר"ד טלמו שם חל"א חלל כהב שם שום טעם כלל על מה שהקיל בדין זה בשעה הדחק עכ"ס חלל שכתב דמטיקר הדין ודאי יש לפסול כד' הרמב"ם ז"ל חלל חפני שבחיה חסורה ראה שהיה ס"ח שלכם חסרין היריעות ז"ל במ"ס והכשירם חפני שה' שעה הדחק וע"ס : ועוד ראייה בנקודה חכסך שכתב ג"כ על הגוהג רנ"ח הנז' דה"ה בין היריעות שכ"ה בהר"ד וכן הגוון בעל דגול מרצנה ז"ל חמה על הרמ"א ז"ל בזה דבהר"ד שם לטעון חפירה היריעות להדדי חייבי ע"ס : והנה מה שנגע"ד למדש בזה ע"ד הרמ"א והחרי"ד הגל יתבאר להלן ח"ה :

אך עכ"פ ראייה לבאר בעו"ה בחמילה מה שיש לחמיה

לכאורה טובא על בעל חו"ד ז"ל הגל בזה שג' להקל בע"פ בשעה הדחק לקרוח בס"ח חלל נתפרו היריעות בגדי בהמה טעורה דח"ך יש להקל כלל בזה חפי' בשעה הדחק כיון דהרבנ"ס ז"ל פסק בפשיטות דס"ח חלל נהפדה בגידין פסולה וכמ"ס - וח"כ לכאורה חין מקום להקל באמה בזה חפי' בשעה הדחק כלל כיון דחין לנו שום כד להכשיר כלל בזה והחרי"ד שם לא הביא שום ראי' להכשיר בזה בשעה הדחק רק הביא מד' הר"א שבוף ה' ס"ח והוציג גם כבוד ס' רע"ח בשם חסובה לגוון שהכשיר קלפיס לס"ח חלל היו משובדין לשמן בשעה הדחק ע"ס והרי חסובחו בל"ו דהחם סמכו על ר' משה גוון ז"ל בזה דס"ל דלא דעי לשמה רק למתוה מן המובחר חבל מחורם ס"ח שקורין בה ציבור לא נפיק - וע"ז חכמו דחפ"ג דכבר דחו - ל' רבנן לדרי' משה גוון ז"ל מ"מ משום עח לפסוח לה' חלל לבטל קריחה חסורה ציבור שאין להם ס"ח המשוברה לשמה כדאי הוא ר' משה לסמוך עליו בשעה הדחק וע"ס הסיב וח"כ עכ"ס ככה"ג שאין לנו על מי לסמוך להקל כלל חל"ך נוכל להכשיר חפי' בשעה הדחק ול"ט לכאורה ד' הרמ"א והחרי"ד ז"ל חבל למש"ל ח"כ לכאורה דעיקר היתרא הוא כיון דבסוגי' זו חין שום הכרע בכל לפסוק הלכה כמחן ל"ו דלד' הרמב"ם ז"ל לנו להחמיר בערלה עכ"ס למאי דקי"ל באמה דכל ספק בהלכה למ"מ כספיקא דדבר חורה גמור ממח דיינין ל' וכמ"ס כל האחרונים ז"ל ודלא כהרמב"ם והסור הגל בזה חפי' כיון דיש שפסיקס ז"ל דס"ל דספק בהלכה למשה מסיני דרבנן הוה וכמ"ס ג"ס הרמב"ם והסור הגל עכ"פ בשעה הדחק סמכין על הקך שפסיקס ז"ל ומכשירין ס"ח שחפרה במאי דשחלל הלכה כמחן דמכשיר באמה בס"ס שחפרה בפשחן כיון דלדעב זו הו"ל כמו ספיקא בפלוגתא דמדברי שושי"ס לבד וח"ס : וחלמס דלד' הרמב"ם ז"ל

עלמו ולשיטתו בזה דס"ל דספק זהל' למ"מ הו"ל כספיקא דרבנן
 בלבד וכמ"ל יש לנו לבאר לכאורה למה פסק בפשיטות להלכה
 בזה כמאן דפוסל כיון דהוה רק ספיקא בהלכה למ"מ וכמ"ש :

וְנִזְרָה שיהיה לו להרמב"ם ז"ל הכרח בזה להלכה מהסוה מהנהיגין
 דמגילה ח' דתנן ההם ח' זין בין ספרים להפליגין ומזוזה
 כו' ומדייק ב"ש"ס שם הא להפסין בגידין זה זה שוין [ופי' רש"י
 דבמס' מכות נחלקו בס"ה שחפרה בפסחן ואשמועינן מהנהיגין כמאן
 דפסל ע"כ] ובכ"ד קי"ל דסהם במהנהיגין ומחלוקת בבגרייתא הלכה
 כסהם מהנהיגין - אלא דאיכא למידק לכאורה לפי זה בזה דלא
 מסיימי הכא כלל לפלוגהייהו דר"מ ור"י בזה דלכאורי' איכא למידק
 ממהנהיגין דההם ג"כ דר"מ הוא דפוסל בזה דלי' אפשר לומר
 דר' יהודה הוא דאמר ההם פסול א"כ ע"כ לריבין חט' לאוקמי
 נמי מהנהיגין דמגילה שם דלכאורה ס"ל נמי דס"ה שחפרה
 בפסחן פסול דע"כ לא אחיז נמי אלא כר' יהודה דפוסל והרי
 ע"כ אי אפשר לאוקמי כלל מהנהיגין דמגילה שם כר' יהודה
 שהרי קהני נמי ההם אלא שהספרים נכתבין בכל לשון והרי
 ר' יהודה פליג עליהם בבגרייתא ד' ע' דכל הספרים ח'ין לכהוב
 ג"כ רק אשוריה כמו הפליגין ואפי' בס"ה ס"ל דלא התייר רק
 יוניה ורכש"ג שם בזה ע"כ - ועכ"פ יש לנו הוכחה לכאורה
 משם דע"כ אי אפשר דר' יהודה הוא דפוסל דא"כ רישא ר'
 יהודה וסיפא ר"מ דהוא בר פלוגתא' וכמ"ש :

וְבוֹרָה ה' ג"ל לפרש הא דמיינה הכא במכוח להא דאמר רב חזין
 להו להפליגין דבי חבזי' דתפרי' בניהלא דלכאורה ח'ין כאן
 תוקמו כלל ובעבת כ"ח הו"ל לה"שם לאהויי דשם איירי' מדין חפירה
 ההפליגין בגידין אבל הכא לא פליגי רק בס"ה ומשמע לכאורה
 דבהפליגין לה"ע פסול בפסחן וח'ין זה אלא כסוהר להסוגיא שלמעלה
 וע"ש ברע"ב"א ז"ל ס' בלחמא דהפליגין טס"ה וז"ל חוינא לספרי כו'
 וזיה הל"כ ע"ש ולג"י זו א"ש גם ד' הרמב"ם הגו' דבהדי' מסקינן
 דגם ס"ה פסול - אך לג"י דידן אפשר לומר דרב בל' להרץ בזה דלמה
 לא מסיימי פלוגהייהו הכא והרי ממהנהיגין דמגילה יש להוכיח
 לכאורה דלי' אפשר לומר כלל דר' יהודה הוא דפוסל דא"כ
 רישא ר"י וסיפא לאו ר"י וכמ"ש ולהכי קאמר רב עלה דמסאי' לא
 לא מסיימי פלוגהייהו שבחמא חע"ג דמפרש הש"ס מעיקרא
 ההם טעמא דמאן דמכשיר משום דס"ל דבהך מילהא לא
 חייתקא ס"ה להפליגין כלל אבל כ"ז אי פשיטא לן דבהפליגין יש
 פסול בזדחי בזה מהלכה למ"מ אבל בחמא הרי מנינו לר' חייה
 שגם בהפליגין שהפסין בפסחן הכשיר וא"כ י"ל בפשיטות דבהא
 גופא פליגי' הני הגאון דט"ע ס"ל היקשא דס"ה להפליגין אלא
 דבהפליגין גופייהו נמי פליגי' ומאן דמכשיר ס"ל כר' חייה
 דמכשיר ג"כ בהפליגין וא"כ טוב ח'ין לנו הכרע כלל ג"כ דר"י
 הוא דמכשיר שהרי לפי זה ח'ין הכרע כלל ממהנהיגין דמגילה
 בחמא דפוסל ס"ה שהפירה בפסחן שהרי לא קהני ההם אלא
 דח'ין בין ספרים להו"מ ומשמע דשוין הן לענין חפירה גידין
 ג"כ אבל מ"מ י"ל דס"ל דגם בהפליגין ח'ין לריד גידין כלל
 ובר' חייה וא"כ ודאי דה"ה לס"ה דכשר בפסחן וא"ש עכ"פ
 מהנהיגין דח'ין בין אפילו כמאן דמכשיר ההם דהאי להפסין
 בגידין זה זה שוין יש לפרש בהרי גווי' או דשוין לאיסור או
 דשוין להייר - וכן כ' הגאון בעל טורי אבן ז"ל במגילה שם דח'ין
 הכרע ממהנהיגין דההם אלא דח'ין לחלק בין ס"ה להפליגין אלא
 או שניהן לריבין גידין או שניהן ח'ין לריבין ועכ"פ אחי לאפוקי
 ממאן דפוסל בהפליגין ומכשיר בס"ה וע"ש בטו"א וא"כ אליבא
 דרב ודאי יש לומר דר' יהודה הוא דפוסל וס"ל ג"כ ודאי
 דבהפליגין פסול וממהנהיגין דמגילה שם דע"כ לא אחיז כר"י
 וכמ"ש לאו ליפסול בזה אלא להכשיר ס"ה והפליגין ג"כ בפסחן
 ובר"מ וכמ"ש וכיון דח'ין לנו הכרע אליבא דרב אי מהנהיגין
 דמגילה בל' ליפסול שניהן או להכשיר שניהן טוב ח'ין לנו הכרע
 בפלוגהייהו ג"כ אי ר"מ הוא דפוסל ולהכי שפיר לא מסיימי
 פלוגהייהו וא"ש דלמה הביא כאן להא דרב וכמ"ש אלא דר"מ
 א"ש פסק הרמב"ם ז"ל דסמך על הך מהנהיגין דמגילה לפסול
 ס"ה שחפרה בפסחן דכיון דמכוח שם מסקינן דליה הלכהא
 כר' חייה בזה דהפליגין וכיון דקיי"ל דהפליגין לריבין גידין דוקא
 למ"מ

להלכה טוב דייקין מהך מהנהיגין דמגילה לפסול בזדחי גם
 בס"ה דח'ין לחלק ביניהן וכמ"ש ג"כ רש"י ז"ל דאשמועינן מהני' כמאן
 דפסול ודייטו לפי המסקנא דמטוה הנו' וכמ"ש בעל טו"א ז"ל :

אך מה שסיים הרמב"ם ז"ל בה' ס"ה ע"ז דדבר זה הלכה למ"מ
 ומשמע בפשיטות דאספר חוה"ה קאי' להלכה למ"מ זו שהרי'
 ההפירה בגידין דווקא דאלו בהפליגין כבר כ' המעלה בה' הפליגין
 פ"ג ה"א ח' הלכות יש במשנה דהפליגין וכולן הלכה למ"מ כו'
 ושיהיו הופרין בגידין ע"כ ומה ה' לו לחזור כאן עוד הפעם
 דבר זה עלמנו דבהפליגין הוא הלכה למ"מ אלא ודאי משמע
 מדברי רבינו הגדול ז"ל בפשיטות שבא לחדש לנו כאן דגם בס"ה
 עלמה נאמרה הלכה למ"מ זו בפ"ט שהיה כל ההפירה של הס"ה
 רק בגידי טהורה דוקא - וכן נראה מד' הגאון בעל חוות יאיר
 ז"ל בס' ק"צ שמנה שם כל הלכה למ"מ ובלוח י"ג הביא
 שם הלכה דנכרחה בשערן ונפרחה בגידין פי' ההפליגין עכ"ל -
 ובלוח י"א כתב שם ז"ל ומנה עוד במיימוני פ"ט מהל' ס"ה ה"ה
 ס"ה נחפרחה בגידין הלכה למשה מסיני וע"ש מנא ליה עכ"ל
 ועוד בלוח ע"א שם כתב קלח ההלכות למ"מ שהשמטין
 הרמב"ם ז"ל בהקדמתו לזרעים וכתבן במיימוני ומתן ס"ה
 נחפרה בגידין ע"ש - וכן מלחא להבאר יעקב ז"ל בס' ל"ב ד'
 ז' שכח ג"כ ע"ד הרמב"ם ז"ל הגו' ז"ל ופשיטא דלישגא משמע
 במ"ש ודבר זה הלכה למשה מסיני דקאי' חס"ה ולא חפליגין
 עכ"ל - ולענ"ד מוכרח ממש"ל דדין החפליגין לא ה' לריד לחזור
 כאן מה שכבר כתב בה' הפליגין גופא ברפ"ג שם וכמ"ש :

והשתא איכא למידק ע"ז דדברי הרמב"ם ז"ל בזה הם עוד
 סוגיא דמכות הנו' שהרי מאן דפוסל בס"ה הוא רק
 מהיקשא דהוקשה כל החורה לחפליגין ובהפליגין לבד הוא דנאמרה
 הלכה למ"מ זו שיהיו נחפרחה בגידין ומסו"ה מאן דס"ל דח'ין דנין
 היקש מהלכה מכשיר בחמא בס"ה וכמ"ש והרי להרמב"ם ז"ל
 איכא הלכה למ"מ בהדיא בס"ה גופא דלריד להפירה בגידין
 דוקא ובש"ס מוכח דאף מאן דפוסל ג"כ לא פסיל בס"ה
 רק מהיקשא דהפליגין ולא מהילכהא בהדיא וא"כ גם הרמב"ם
 ז"ל דפסק לדינא בזה כמאן דפסיל הו"ל ג"כ למיחך מהיקשא
 דהפליגין ולא מהלכה דלא שמענו בש"ס כלל וכבר הרגיש בעל
 חו"י ז"ל בזה וכו' ע"ז דל"ע מנא ל' עכ"ל וכמ"ש - ועדיפא
 הו"ל שהרי הרמב"ם סוהר בזה לכל הסוגיא דמכות הנו' וכמ"ש
 וגם הבאר יעקב ז"ל הרגיש בזה וכו' וז"ל ואע"ג דלא אחא אלא
 מהיקשא מ"מ כיון דעיקר אחי מהלכה למ"מ קרי' לה הילכהא
 עכ"ד ע"ש דחוק לענ"ד - אמנם בעל חו"י שם כתב ע"ד הרמב"ם
 הגו' ז"ל ובז"י יו"ד ס' רע"ח כתב זה בשם מס' סופרים
 עכ"ל - והנה בז"י שם לא מייירי בהלכה למ"מ זו כלל רק ש"יין
 שם ע"ד הטור ז"ל ש"ש ח'ין הופרין ס"ה אלא בגידי בהמה
 וחי' טהורה ע"כ וז"יין הב"י ברייתא דהגא' במכות הנו' וכמ"ש
 שלא הזכיר שם לכל הסוגיא ופלוגתא דהגא' במכות הנו' וכמ"ש
 בז"מ ג"כ] וברייתא זו דמ"ס הובא ברא"ש ה' ס"ה ס"ב וברא"ש
 הגדפס סביב הלק"ט של הרי"ף ז"ל וכן ברא"ש הגדפס
 בפ"ע עם המעדני יו"ט העהיק שם ברייתא דמ"ס רק
 דהלכה למ"מ שכתבין על עור בהמה וחי' טהורה ולא
 הזכיר שם גידין כלל וח"כ ח'ין מקום כלל לד' הסו"ה בזה דהב"י
 לא ז"יין רק ע"ד הטור שכח פסולה בעגמא בגידין דזה הוא
 במ"ס שם כמו שהעתיק גם הרא"ש ז"ל שם שנינו במ"ס ח'ין
 כותבין סה"מ על ערוכה בהמה וחי' טמאה ולא חופרין בגידין
 ע"כ אבל שיהי' ה' למ"מ בהדיא דס"ה בגידי טהורה לא נזכר
 שם ואף שהמעי"ט הגיה שם ברא"ש ז"ל דל"ל הלכה למ"מ
 שכותבין על עור בהמה וחי' טהורה וחופרין וכותבין בשערן
 עכ"ל - [וגרסה דל"ל וחופרין בגידין] הרי לג"י הב"י שם בס'
 רע"א שהעתיק הרישא דמ"ס ח'ין כותבין ספרים והפליגין כו'
 וכה' בגי' הרא"ש ז"ל שסביב הרי"ף וכ"כ המעי"ט ג"כ שם
 אחי דקשי' לי דלך שייך לגבי ספרים ונכתבין בשערן
 דע"כ לא קאי' רק אהפליגין וע"ז הביא גי' דברי' שם דברי' שער
 דברייתא גרסי' נמי הפליגין בהדי ספרים וקאי' כריכות שיער
 אהפליגין ע"ש וח"כ הרי י"ל ג"כ לפי גירסא זו דהאי הלכה
 למ"מ

למ"מ שנלמד כאן חספירות גידין דג"כ לא קאי רק חספילין
 לחודיהו שהוכיח ברישא אבל בספרים בלמה לא ידעינן רק
 מהיקשא - וא"כ עכ"פ לגי' הבי' עלמו חין מקום לר' החי'
 בזה. חלמס בלמה במס' סופרים שלפנינו רפ"א הגירסא חין
 כוחבין ספרים [ולא נזכר הפילין] על עורות בהמה ומ' עמאה
 ולא נחפיות בגידן ולא נכרכין בשערן והלכה למ"מ. שטובהין
 על עורות בהמה ומ' טהורה והופרין בגידן וטורקן בשערן
 ע"כ וכ"ה במס' ספר הורה הגדפס כע"ה בפ"ט רפ"א ע"ט.
 וביאושלמי פ"ק דמגילה ה"ט וע"ט בק"ט ד"ה וטורקן בשערן
 טו' וברי"ף סוף ה' ס"ה ע"ט וכ"ה בר"ש ז"ל הגדפס בפ"ט
 [רק שחמר שם חיבה ונהפוחו בגידן ובש"ס הגדפס מחדש הונה
 כן שם בגליון ע"ט] ועכ"פ כיון דלפי גי' זו לא נזכר שם רק ס"ה
 לחד ואפ"ה קחני עלה דהלכה למ"מ שהיו נחפיות בגידין ח"כ
 משמע להדיא דלהמ"ס הג"ל ע"כ דלס"ה ע"ט עמאה נלמדה הלכה
 למ"מ זו שהיו היריעות נחפיות בגידין ודלא כה"ש דלין בזה [ואף
 דנשנה שם גם ההלכה דטורקן בשערן בהדדי דע"כ דהלכה זו לא
 קאי רק חספילין לחד וכמ"ס ואף דברישא לא קחני הכס לגי' זו
 רק ס"ה לבד וז"ל בזה דרק אנב נכרח דחידך הלכח נקש נמי
 הך הילכח דשערן דקאי חספילין ח"כ דלא שייך בלמה הכס
 מ"מ בכה הילכח גידין דשייך בלמה גם חס"ה וברישא לא
 נשנה שם רק ס"ה לבד לפי גי' זו ודאי דדחוק טובא ההס הפרס
 כן בזה דהך הלכח דעל מה שגנה ברישא ההס. לא קאי הך
 הילכח כלל ח"כ דשייכא עלה בלמה ודחוק לומר בזה דרק
 חספילין קאי דלא נזכר שם כלל וע"כ דפשטא דהברייתא דמ"ס
 הג"ל משמע ודאי דלס"ה ע"ט עלמו קאי הך הלכה' דנהפוחו בגידין
 ופליג בהא ח"כ דלין בלמה וכמ"ס בעז"ה ואף דהנ"ל ח"כ ז"ל
 הגיה שם במ"ס בלמה ברישא חין כוחבין ספרים והפילין ומזוזה
 ע"ט מ"מ י"ל דהרמב"ם ז"ל היה לו הגירסא שלפנינו במ"ס הג"ל
 בזה [וא"כ חפ"ה דהרמב"ם ז"ל שגב ג"כ דבס"ה נוסח נלמדה
 הלכה למ"מ זו דלר"ך לחופרין בגידין דסמך לו בזה על המס'
 סופרים ומס' ספר הורה הג"ל וכמ"ס חל"ה דלכתי נר"ך לבאר דחיד
 שבק הרמב"ם ז"ל גמרא דלין דיליף מהיקשא ואזיל בחר המס'
 החיטוטו בזה כיון דעכ"פ גממרא דלין מוכח להדיא דלא ס"ל
 כלל הלכה זו בפספס חורה וכמ"ס :

ואפשר לומר דהי' לו להרמב"ם ז"ל הכרח ג"כ בזה מש"ס
 דלין דע"כ לחד מ"ד ז"ל דס"ל ע"כ הך הילכח דמ"ס
 הג"ל דגס ב"ס"ה עמאה נלמדה ה"ל למ"מ זו דחופרה בגידין דהנה
 לכאורה קשה טובא בסוגיא זו בזה דלא רב חזינא להו להפילי
 דבי חביבי דחפירי בניהנא ומשמע לכאורה בפשיטתו דהכי
 ס"ל נמי לרב עלמו כיון דרב לא פליג עלי' דר' חייה דודו בזה.
 וא"כ פשוט דודאי לרב ה"ל דס"ה כשרה ודאי כשהפיר בפסחן
 כיון דהוקשה להפילין והפילין עמין כשרין בפסחן לרב ולר"ה הג"ל
 וא"כ יש להמנה לכאורה טובא דקשיא בזה דרב חר"ב דבמגילה
 י"ט חר"מ משמ"י רב דמגילה נקראת ספר ונקראת חגרה נקראת
 ספר ש"ס חפרה בחוטי פסחן פסולה כו' [פי' רש"י ז"ל דלכ"ה
 למ"ד במכוח דס"ה חפירה בפסחן פסולה] ע"ט והרי משמע
 הכס בפשיטתו דע"כ ס"ל ודאי לרב עלמו בס"ה נוסח כמאן
 דפסיל בפסחן וא"כ חיד חפ"ה דחפילין נופייהו מכשיר רב גם
 בפסחן ומגילה וס"ה יפסול בהס בפסחן שהרי בש"ס הג"ל מוכח
 דס"ה עמנה לא נפק"ל פסולה רק מהיקשא דחפילין וכמ"ס וכבר
 עמד בזה הגאון בעל טורי אבן ז"ל בחידושי' למגילה. שם וכו'
 ליישב דוחק דשמא הך דמטיק הש"ס בחר מילתא דרב וליה
 הילכח כוח"ה לחו סחמח דגמרא מטיק לה חלל מסיוס דברי
 רב בעמנו הוא עכ"ל : ובחמה דחוק הוא לפרש כן בזה דודאי
 משמע פשטא דסוגיא הג"ל דשהמ"ה דגמ' מטיק לה ליה הילכח
 כוח"ה ולאו דבר רב הוא וא"כ דק"ל רב חר"ב הג"ל בזה :

וע"כ י"ל דלהרמב"ם ז"ל הוה קשיא ליה נמי הך קושיא זו דרב
 חר"ב הג"ל ולכן הוצרך למש"ס דע"כ ס"ל לרב בלמה שלא
 כסוגיא דלין במכוח הג"ל דס"ה לא ידעינן דפסול חלל מהיקשא
 דחפילין חלל דרב ס"ל כברייתא דמס' סופרים הג"ל דבס"ה
 נוסח נלמדה הלכה למשה מסיני בפני עמנה דלכ"ה להיח

כל הפירכה צדין דוקא וא"כ לא קשיא מידי דרב חר"ב
 דודאי ח"כ דחפילין דמכשיר רב הוא משום דע"כ לא ס"ל
 הילכח חפילין כלל אבל בס"ה ודאי ס"ל לרב הילכח
 בהדיא דבעי גידין כדלחיה במ"ס ומש"ה פסיל שם במגילה
 ג"כ משום דנקראת ספר ואיקש לסי"ה ובס"ה עמאה נלמדה
 הלכה בהדיא וכמ"ס ומיושב קושיא הגאון בנ"ל ז"ל ח"כ
 גם ד' הרמב"ם ז"ל דלע"ז דלחן לא קיי"ל בלמה כהא דרב
 בחפילין עמין חלל דפסילין בחפילין ג"כ מהלכה וכדמטיק סחמח
 דהש"ס ליה הילכח כוח"ה מ"מ עכ"פ בהא סמכין עלי'
 דרב דע"כ ס"ל דבס"ה עמנה ודאי נלמדה הלכה זו
 בהדיא וכדלחיה ג"כ במס' סופרים הג"ל : וח"כ טפי למ"ס הג"ל
 שם ליישב ג"כ ד' הרמב"ם ז"ל בזה דמט"ה הברית להלכה כמאן
 דפסול בחוטי פסחן בס"ה משום דסמך עלמו על הא דרב במגילה
 י"ט הג"ל. דע"כ פסול רב בס"ה עכ"פ ע"ט עמאה נלמדה הלכה
 ח"כ לפי' דכיון דבעיקר הך דינא דס"ה חפירה שלא בגידין
 סמך הרמב"ם ז"ל עלמו עלה דרב במגילה הג"ל כמ"ס ולכן
 נחב ג"כ דהוה הלכה למ"מ בפספס חורה עמנה כדל"פ ע"כ לרב
 ג"כ בזה כמ"ס בעז"ה ח"כ :

ומה שהקש' עוד שם הגאון בעל טורי אבן ז"ל דלכתי למ"ד דס"ה
 חפירה בפסחן כשרה למאי הילכח נקראת חפירה המגילה חגיגה
 ג"כ כיון דלף ספר כשר בפסחן כל חפירותיו ע"כ ומיישב דוחק
 ע"ט. ולי נראה דהרי ח"כ למאן דמכשיר ס"ה בחוטי פסחן
 ודאי דמודה הוא עכ"פ דבגידו עמאה פסול משום דבעינן מן
 הגמרא צדין וכל דבר וכן לרב נמי דמכשיר בחפילין בפסחן ח"כ
 ודאי מודה בזה דחפילין נחפירין בגידין טבחה עמאה דפסולין
 מקרא דחורה ה' בפ"ד דרש"י מן המורה בפ"ד וכו"ע מודו בזה
 דמיני' ילפינן לכל החורה כדלמך בסוגיא דמכוח הג"ל ח"כ ז"ל
 דנ"מ בהא דמגילה נקראת ג"כ חגיגה לומר שאינה מפור
 ל"כ כס"ה דלף ח"כ הטיל בה שלשה חוטי גידין מטובה
 והבאר הפ"ן מגידו עמאה כשרה ואף דלא הוכשר למלכא
 שמים חלה מטובה ח"כ כן הקול הכחוב בזה צפירות
 שקראה ג"כ חגיגה ח"כ. (ומינה לדין דקיי"ל דס"ה חפירה
 בפסחן פסולה ודאי ד"ל דלפי' מגילה נמי פסולה חף בחוט אחד
 מגידו עמאה לבד והא דנקראת חגיגה ח"כ חלל להכשיר כשהפיר
 בחוטי פסחן לבד מהשלשה חוטי גידין וכדכ"ה הג"ל מש"כ בגידו
 עמאה דפסולה בל"ה משום דלא הוכשר למלכא שמים כו'
 ואפילו בחוט אחד וכו"ע) :

ובאמת בירושלמי ס"ב דמגילה ה"ב גרסינן ד' ירמיה בשם רב
 נחב אחד חומר ספר וכחוב ח"ה חומר חגיגה ח"כ כ"ל
 קל הוא שהקילו בהפירה ש"ס חפר בה שים חו שלשה חכים (פי'
 חריגות) שהיא כשרה ע"כ. ופי' הק"ט ז"ל שם דר"ל דלע"ן זה
 נקראת חגיגה שאין לריב שיהא חפירה כולה מלמטה למעלה
 חלל כיון שחפר בה שלשה חפירות יאל ע"ט. ובזה י"ל בפשיטתו
 קושיא הטו"ל ז"ל הג"ל ד"ל דלמ"ד דס"ה חפירה בחוטי פסחן
 כשרה ס"ל בלמה דמגילה דנקראת ג"כ חגיגה שאינה לריב ח"כ
 חפירה בפסחן רק ג' חפירות לבד ולאו בלבד ח"כ הך דרש"י
 דנקראת חגיגה שאין לר"ך לחופרה כולה ח"כ בפסחן וכדל" רב
 בירושלמי הג"ל. ובזה י"ל ק"ה גם חידך קושיא מדכ"ה במכוח חר"ב
 במגילה הג"ל ד"ל בפשיטתו לפ"ז דחמורח"י כינהו ח"כ רב בזה
 דר' ירמיה משמ"י רב בירושלמי דמגילה הג"ל ס"ל בלמה
 כהך דרב במכוח הג"ל דמכשיר גם בחפילין החפירות בפסחן
 וכ"כ במגילה וס"ה וכמ"ס וע"כ דלא ח"כ ח"כ לפ"ז דמגילה נקראת
 חגיגה חלל לומר דלפי' חפירה בפסחן חגיגה לריב טלה
 רק ג' חריגות לבד וכמ"ס ור"ה בג' משמ"י רב בש"ס דלין
 במגילה הג"ל ע"כ פליג בלמה עלי' דר' ירמיה הג"ל ח"כ ח"כ
 דרב ופסול בלמה בס"ה ובחפילין ג"כ בפסחן ודלא כרב במכוח
 בזה ח"כ לא מליט להכשיר לדידי' במגילה דנקראת חגיגה ג"כ
 רק בש"ס חפר השאר בפסחן (מלבד השלשה חוטי גידין דמעבד
 לדידי' גם במגילה דנקראת ג"כ ספר) דר"ה ח"כ ח"כ ח"כ ח"כ
 דפסול פסחן בס"ה וחפילין ג"כ וכמ"ס (וכן ס"ל לר"ה ח"כ ח"כ ח"כ
 דרב חר"ב לחופרה כולה עכ"פ ודלא כב' ירמיה ח"כ ח"כ ח"כ
 בירושלמי

בירושלמי הנ"ל דמהא דנקרחה ג"כ חגיגה לא מלין למילף לר"ח
 ב"ג רק להכשיר להפטר השאר בפסח עכ"ל משל"כ לר' ירמיה
 חליבא דרב הנ"ל דלדיד' ע"כ דלין לר"ח להפטר השאר כלל וכמ"ס
 והך דמכות הנ"ל אחי כר' ירמי' חליב' דרב בירו' הנ"ל וח"ע :

והחזור למ"ס בעו"ה ליישב ד' הרמב"ם ז"ל בזה דפסק בפשיטות
 כמאן דפוסל בם"ה שחפרה בפסחן שהיה לו הכרע
 להלכה בזה בלחמה משהמא דמהגיחין דפ"ק דמגילה הנ"ל ומהמ"ס
 הנ"ל ומהא דרב במגילה י"ט הנ"ל וכמ"ס ב"ס הכ"מ הנ"ל ג"כ
 בזה וח"א"כ לנחור' הקשה טובא בלחמה ע"ד הרמ"א ז"ל ס' רע"ח הנ"ל
 שכה"ש להכשיר עכ"ל בשעה הדחק בם"ה שחפרה שלא בגידין וכמ"ס
 דמחנה שכתב שחין שום ספק כלל להלכה בזה וכמ"ס ח"כ
 ח"ד נוכל להכשיר בזה חפ"י בשעה הדחק בלחמה . דלא דמי כלל
 לם"ס שחין הקוף מעובד לשמה וכמ"ס בעו"ה . ולכן י"ל ליישב
 ד' הרמ"א ז"ל הנ"ל ולענין ז"ל בזה דבלחמה לא ס"ל להרמ"א ז"ל
 עמרי כבעל הו"ד בזה להקל חף ביריעות של ס"ה שחפרין
 שלא בגידין שזהו בלחמה נגד כל הסוגיות הנ"ל ונגד ד' הרמב"ם
 ז"ל שפסל בזה מהלכה למ"מ וכמ"ס והרי חף במגילה כ' בלח"מ
 ס' הר"א ח"א ס"ק ה' בפשיטות דלם הפרה בפסחן פסולה ולא הגיה
 הרמ"א ז"ל שם להכשיר עכ"ל בשעה הדחק רק כ"ס בהג"ה
 דיותר מנ' חוטי גידין יכול להפטר (בשעה"ד כשחין לו גידין)
 בפסחן והוא מסוגיא הנ"ל ע"כ וח"כ ודאי דס"ה לר"ח שהיה
 טולה בגידין ולעכב ג"כ וח"פ' בשעה"ד ומה שהכריע הרמ"א
 להקל בשעה"ד בם"ה בזה הרי לא הקיל ע"כ בלחמה רק כשהפירו
 היריעות להעמודים לבד במשי וכמ"ס ז"ל ומה היה ז"ל להרמ"א ז"ל
 ש"כ להקל בלחמה בשעה הדחק עכ"ל דבלחמה בעיקר הדין ש"כ
 הרמב"ם ז"ל בפ"ט מהל' ס"ה ה"ד לר"ח להפטר הגליון של ס"ה
 במחילה ובסוף להעמודים בגידין דוקא ע"כ . כבר העיר על זה
 הדגול מרצבה ז"ל ב"ס רע"ח הנ"ל דמדלח כ' הרמב"ם שם ברפ"י
 בין הכ' דברים שפסליון הס"ה רק כשהפטר היריעות בפסחן ולא
 כ' ג"כ שחפר היריעות להעמודים משמע דבעמודים לאו לעיכובא
 הוא (וע"כ בד"מ דהכריע מזה דחפ"י לא הפטר העמודים כלל
 להיריעות כשר והביא עוד ראיה מספר העזרה שלא היה לו רק
 עמוד א' ז"ל ע"כ ומה רק לפי רש"י ז"ל בבב"י י"ד ד"ה להחילתו ע"כ
 ומלבד שאינו מוכרח בלחמה וכמ"ס להלן ח"ה ד"ל חליבא דר"מ
 שם דלדיד' אלא סוגיא זו ההם דהעמודים שמברחי היו גוללין בהם
 הס"ה כמ"ס הר"א ז"ל וח"כ חין רח"י עכ"ל מהמ"ס הנ"ל שם
 בזה . ואולם הרי עכ"פ י"ל דעמוד אחד מעכב גם בם"ה דידן
 ומד' הרמב"ם הנ"ל ג"כ חין כ"כ ראיה ד"ל דמ"ס שחפר היריעות
 בפסחן ר"ל בין זו לזו בין להעמודין ואמנם לענין יש רח"י מוכרחה
 לזה מד' הר"א הנ"ל ויחבחר להלן ח"ה):

אולם

לענין גרשה קלה בזה דל' הרמב"ם ז"ל שהובא בש"ך
 יו"ד ס' רע"ב ס"ק ב' דס"ל דשיעור חרכו כהקפיו בם"ה
 הוא בלא עמודים ע"כ ח"כ מוכרח לנחור' דלר"מ שם בבב"י י"ד
 ע"כ דס"ל ודאי דהפירה העמודים לם"ה אינו מעכב וכשר לקרות
 בזה חף בלא הפירה כלל ולר' יהודה שם חף דלדיד' חין שום
 הכרע משם חי מעכב או לא אבל ממחתיין דפ"ג דידים מ"ד יש
 קלה ראיה דל' יהודה שם ע"כ ס"ל דהעמוד האחרון עכ"ל לר"ח
 לחופרו להגליון שבסופו ע"כ דהנה אהא דפריך בבב"ב שם גבי
 הס"ה שהיה מונחה בחוך הארון לר"מ החם ע"כ ופריך דחרי
 בחרי היכי יתיב כו' והוכיחו שם בחוס' מזה דהעמודים ע"כ
 נחשבין ג"כ בכלל הסיקף ע"כ . אבל הר"א ז"ל כה"ש בזה ב"ס
 ג"כ וז"ל דאי אמרה דעמודים המונחים בלחין [פשוט דפ"ה
 וז"ל בלד הארון שהרי לר"מ קיימין דלדיד' עמודים הוו קיימי
 מברחי כדל' ההם ובפ"לולא חריפחא דחך ליישב דברי הר"א
 בזה ע"כ ולענין טס"ה בלחמה וכמ"ס בעו"ה] הן הן העמודים
 של הספר תורה שהיה מונחה בלחין וכשהיו מוליחין הספר
 לקרות בו היו גוללין הספר סביב לעמודים וכשהיו מחזירין
 אותו לארון מסידין אותו העמודים כדי שיכנס הספר בלחין
 שני טפחים כו' או נחל דהס"ה היה מונחה בלחין בלא עמודים
 עכ"ל . וכנה מ"ס הר"א ז"ל דכשהיו מוליחין הספר לקרות בו
 לנחור' לע"כ דחך היו יכולין לקרות כלל בהס"ה שבלחין הקודש שהי'

עומד בק"ק שאין חדם נכנס לשם לעולם רק כה"ג ביוה"כ לבד
 וכבר הקשו ע"ס החוס' ד' י"ד ד"ה שלא יבא ס"ה כעין זה אהא
 דקאלמר החם בש"ס שהיו מוליחין הס"ה והקשו ג"כ דחך היו יכולין
 להוליחה משם והלא חסור לייכנס כו' ומש"ס בזה שהיו נכנסין ע"ס
 לחקן הס"ה שלא חתקלקל ע"כ . אחי חין מקי"ס ליישב בזה ד'
 הר"א הנ"ל דמג"ל להר"א ז"ל בלחמה שהיו קורין בזה ג"כ כיון
 שהיה בלא עמודים והלא ללודך הקריחה ודאי חסור לייכנס
 לשם וללודך חיקין לבד הי' די שיוציאה משם ולא יקראו בזה
 כלל ומג"ל להר"א ז"ל דכשהיו מוליחין אותה ללודך חיקין לבד שהיו
 קורין בזה אז ג"כ וגם בימי נוב וגבעון עד שבה שלמה בהמ"ק
 ס"ה הארון בקריחה יערים שכ' החוס' הנ"ל שאז היו יכולין
 להוליחה מהארון הרי לא כחבו רק להוליחה ולעייין בזה ע"כ .
 ומג"ל שהיו קורין בזה ג"כ בלחמה בלחיה זמן וע"כ י"ל להר"א ז"ל
 בזה כמ"ס רש"י ז"ל אהא דח' החס' ספר עזרה לחמילתו כו'
 ופירש רש"י שם דס"ה זו שכ' משה שהיה מונחה בלחין דעלה
 קחי החס קרי לה ספר עזרה שהיה הכהן גדול קורא בזה
 ביוה"כ ע"כ ופשוט לענין דה"ג ס"ל להר"א ז"ל ודלא כמו
 שדחו החוס' הנ"ל שם בזה זכ' דל"ל שביוה"כ היו מוליחין אותה
 דלא חתקן בסדר יומא שהיו מוליחה עכ"ל דבלחמה ז"ע על ד' החו'
 בזה דלין ראיה בלחמה מכולה סדר יומא לזה כלל שהרי ביומא ג"כ
 מוק"ל גם למח"י דהחם דהתן הגיע ללחין כו' דבמקום לחין קאלמר
 ע"כ משום דכולה בביח שני קמיירי שבכר עגו הארון ע"כ ולחמר
 שנגזו הארון ודאי דגם הס"ה לא היה עוד בק"ק דלר"מ היה
 מונחה בלחין ולר"י ההם דח' שהס"ה היה מונחה ע"כ הארז
 שגברו פלגשים כו' הלא גם הוא נגזו ע"כ הארון כדל' ביומא ההם
 וח"כ ודאי דבביח שני לא היה הס"ה מונחה עוד בק"ק ולכן לא
 נזכר מזה כלל בכל סדר יומא דכולה בביח שני קמיירי כמ"ס .
 אבל ודאי דבביח ראשון היו מוליחין אותה הכה"ג ביוה"כ לקרות
 בזה דמקרא פרשה היא אחת ממויבה היום כמ"ס רש"י ביומא
 ס"ה וע"כ היו קורין בזה עכ"ל ביוה"כ מדק"י לה ספר עזרה והיינו
 שהיו קורין בזה בעזרה ביוה"כ כדל' ביומא ס"ה וח"פ' בפשיטות מ"ס
 הר"א ז"ל שהיו קורין בזה דס"ל כמ"ס רש"י ז"ל שביוה"ה ה' קורא
 בזה הכה"ג וכמ"ס (ובכה"ה ג"כ שלא ה' ג"כ הבילה ריקנה
 כשהי' כ"כ נכנס להוליח קף ומחמה סמוך לערב ד"ל דכשהי' יולא
 בשחר מק"ק אחר שהכניס הקעורה לפניו ה' מוליח אז עמו
 הס"ה מהארון לקרות בזה בעזרה . וכשהי' נכנס בפעם ד' לטוילת
 הכף ומחמה היה מכניסה אז עמו ומניחה בלחין וח"ע) :

והשתא

הנ"ל בפשיטות דע"כ ז"ל דההפירה שסביב לעמודים
 חין מעכב כלל וכמ"ס הדמ"ר הנ"ל שהרי כיון דכל עיקר
 קריחה זו בם"ה שבלחין לא ה' ק"כ ביוה"כ לבד וכמ"ס ואחך
 היו רשאין להפטר אז חת העמודים שמברחי לם"ה ולעשות
 מלאכה דלורייהא כוז ביוה"כ (דלחיה ביה משום חופר ומשום
 מהקן ג"כ חס ח"הא דבלח הפירה להעמודים פסולה ואינה
 נכשרה ונחקנה רק ע"י ההפירה הזאת והי"ל כמו גמר מלאכה
 ביוה"כ וז"ע) אלא ודאי דע"כ ס"ל להר"א ז"ל בלחמה לפי דלין
 הפירה העמודים להס"ה מעכב כלל ועל כן שפיר היו קורחין
 אז ביוה"כ בם"ה זו בלא הפירה כלל והיינו דדייק הר"א ז"ל
 רק שהיו גוללין הס"ה סביב העמודים ולא הזכיר כלל שהיו
 חופרין הס"ה להעמודים וע"כ לפי שקי' בלחמה ביוה"כ שהי'
 ההפירה חסורה אז וכמ"ס ועכ"פ מוכח להדיח דלין ההפירה
 של העמודים לם"ה מעכב כלל וכמ"ס :

ואין

לומר דלמ"ס רש"י ז"ל עוד שהיו קורין בזה גם בפירשה הקבל
 ע"כ וח"כ הרי שפיר משכחל או הפירה ג"כ דבמחלי יו"ט
 ראשון דתג היה כותקן בסביבה מ"ל והיה מותר להפטר או ללודך
 המועד דבלחמה ד' רש"י בזה ממויבין ג"כ דחך הי' יכולין להוליחה
 אז מק"ק שאין נכנסין בורק ביוה"כ וכקושי' החוס' הנ"ל ודוחק
 לומר דכשנה השמיטה לא היה הכה"ג מחזיר הס"ה או להארון
 ביוה"כ והיה מעכבה בעזרה עד מוה"מ סוכות לקרות בזה פרשת
 הקבל דלחתי ח"ד היו יכולין להחזרה או להארון וליכנס לק"ק
 (ואולי דנחש בזה כללודך חיקין לגביה הס"ה אז במקומה וז"ע) :
 ועכ"פ

ועבד נראה למ"ש רש"י והרא"ש ז"ל הנ"ל שהיו קוראין לפעמים בב"מ זו שצארו וכו' - ונח"ל ג"כ בזה דשיעור דלרבו כהיקפו בב"מ הוא בלא עמודים וכדעה הרמב"ם ז"ל הג"ל דלפ"ו ודאי ז"ל חליצת דר"מ בב"ב הג"ל דהפירח העמודים להס"ח ע"כ דאין מעכב כלל וכמ"ס (וע' בשיטה מקובלת בב"ב ע"ד שם הרמב"ד ז"ל ש"י ע"ה קוראין בה בפרשת הקהל ולכן עשו לה העמודים הללו דהו"ו קיימי לר"מ מבראי כדל' בב"ב ע"ד כד' להניחם בתוך הס"ח ולגולה בהם ביום הקריאה ע"ס : והנה לא זכר שם בזה גם הקריאה דכה"ג ביוה"כ (וכמ"ס ברש"י ז"ל הג"ל) רק הקריאה דפרשת הקהל לבד וחלוי משום דס"ל בלחמה להראב"ד ז"ל בזה דלא כמ"ס לר' הרא"ש ז"ל הג"ל חלל ס"ל דהתי' העמודים להס"ח ודאי דמעכב ג"כ - ולכן לא נחבז שגם ביוה"כ היו קורין בה דלא לא ה' חפשי בלחמה לחפור העמודים הללו להס"ח וכמ"ס רק ביום הקהל שה' במוה"מ שפיר י"ל שהיו חופרין או בלחמה העמודים להס"ח וכמ"ס (וב"ל שלא היו מוליחין אותה לעולם רק בעת הקריאה לבד ולכן לא ה' חפשי להוציאה מפרב יוה"כ ולתופרה או להעמודי' ומה"ס נמי י"ל דלא ה' הקהל בשבט וזיוטר' ע' נעילה ה' וט"ט) אך בלחמה מלשון ז"ל שם בזה נראה דס"ל ג"כ שלא היו העמודים חפורין כלל להס"ח בעת הקרי' וע"ס - וח"כ עכ"פ מד' הרא"ש והראב"ד ז"ל הג"ל נראה דס"ל דהפירח העמודים להס"ח ח"ן מעכב כלל וכד' הדמ"ר הג"ל) אך מד' רש"י ז"ל ע"ה הג"ל ודאי דאין רחיה בלחמה רק דס"ל דעמוד שצבאם הספר ח"ו מעכב כלל אבל עמוד האחרון נראה דס"ל דמעכב בלחמה וכמ"ס - מוכתב רש"י ז"ל אהא דמ' עזרה לחילתו הוא נגלל ופי' שלא ה' לו חלל עמוד אחד כו' ומשמע דס"ל ודאי דלכ"פ עמוד אחד ודאי דמעכב ושיעור חרבו כהיקפו הוא ע"ס עמוד אחד עכ"פ ובלחמה ה' גם לס"ח זו שצארו עמוד אחד בכותב ועל ידי עמוד זה ודאי דהיתה נכשרת לקרות בה ולא ע"ה העמודים שמבראי ושלא כהרא"ש הג"ל וט"ט וגם מד' הרמב"ם ז"ל הג"ל ע"ה דלרבו כהיקפו הוא בלא עמודים כלל וכמ"ס ח"ן רחיה בלחמה דס"ל ג"כ כד' הראב"ד והרא"ש הג"ל דלוי ס"ל להרמב"ם שלא היו קוראין בב"מ זו כלל לפי שהיתה צארו בלא עמודים ולא ס"ל דהעמודים שמבראי לר"מ היו נעשים להס"ח שצארו כמ"ס הראב"ד והרא"ש ז"ל הג"ל וט"ט :

אך נראה דל' הסוברים בלחמה דלרבו כהיקפו הוא ע"ס העמודי' וכד' החוס' הג"ל ודלל כד' הרמב"ם ז"ל הג"ל ועיקר ראייתם בזה הוא מהס"ח שהיתה צארו ע"ס עמודים לדידהו וכמ"ס - דלכאורה ע"כ דס"ל דהא דהניח בב"ב ע"ס דעושה לה עמוד ח"ן וחי' דלעיובה הוא בודאי ודלל כמ"ס [ומה שהעתיקו החוס' בב"ב ע"ס י"ג דל' ה' ה' ה' ה' ה' דמגילה דעושה חוס' עמוד לס"ח בטרם ע"ס הנה לפנינו הג"ל בירושלמי שם ה"ט דעושה עמוד לספר בסופו ולס"ח מכלן ומכלן ע"ס - ומש"ס לספר ר"ל לבאר ספרים דהיינו צב"ח'ם וכוה"ב'ם - ובר"ש והרא"ש יודים פ"ג מ"ד העתיקו היות' הג"ל רק עמוד לספר בסופו ע"ס] :

ואת"ל בזה כד' הסוברים דשני העמודים הם מעכבין בלחמה בב"מ וכמ"ס י"ס לי להספק בזה חס מוחר לעושה העמודים של ס"ח מדבר שאינו מהמותר בפ"ך כגון מעלמות של בהמה ומיה עמאה (ואף שהם נכרים מע"ן וכמ"ס בהרמב"ם פ"ט מה"ל ס"ח ה"ד מ"מ חס ע"שן מעלם נראה דלר"ך לעושה מעלמות טוהרה דוקא וכמו ביריעתו שעל המשכן שהיו ג"כ מפשחן כדכתי' בקרא' ואל"ה חוהם שנעשו מעור ה' ל' מעור טוהרה דוק' כדל' בשבט כ"ח ע"ס - וע' בנו"ב מה"ח ח"א"ס ס' ג' לפנין פיל לדופן פוכה בסוכה כ"ג שהקשה דלאו מהמותר בפ"ך הוא ע"ס) - ואף שעלמות ח"ן רחוי'ן ללחילה ואין בהם חיסור טוהרה כלל בלחמה וכדקיי"ל בשב"ה י"ד פ"ד מ"ז דלעמות החמור טוהרין - וה"ה נמי לפנין חליה דאין בהם חיסור טוהרה כלל - וכמ"ס בלחמה (פי' השוכר חס הפועל ר"ן ז"ל ע"ס ד"ה ההוא ח"מרטוסי ע"ס (וע' הר"ן ז"ל ר"ס י"ט) אבל הרי גם בשופר של בהמה עמאה נכחפק הר"ן ז"ל בפ' ראוהו ב"ד משום דקיי"ל בשבט כ"ח שלא הוכשרו למלאכת שמים חלל של בהמה טוהרה בלבד וע"ס [וח"כ דהר"ן ע"ס נכחפק בדבר משום דבשבת ע"ס משמע דמשקן נופי' לא

גמריק מההיא דלא הוכשרו למ"ש ט' ע"ס - אבל כבר דחי לה רב האי גאון ז"ל בשבועה משום דהחם ס"ד דמשקן י"ף ב"ב ממח דנפק"ל החם מקי' לעור טמאה ע"ס ור"ל משום דדבר הלמד בקי' חזר ומלמד ב"ב ח"ך בקדושים כדל' בזבחים ג' ע"ס - וע' בבבאורי הגר"א ז"ל בס' חקפ"ו ס"ק ח' [וכבר נחבז הגמ"א ז"ל שם סק"ג דעיקר העעם משום דלחיתקם כל החורה להפלין דבשקן מהמותר בפ"ך וע"ס בבב"ב שיהארי' וח"כ ה"ג בב"מ דעבי' להדי' מהמותר בפ"ך דה"ג נראה דאין לעושה העמודין מעלמות של בהמה טמאה וכמ"ס - ובלחמה הרי גם בעיקר הדין דנפ"ל מקרא דלמען שהי' הורה ה' בפ"ך שאין כוה"בין סה"ס על גבי עור בהמה טמאה משום שאינו מהמותר בפ"ך כדל' בשבט ק"ח ובסוגיא דמכות הג"ל הרי בלחמה ג"כ ודאי שאין צהעור ע"ה ע"ס חיסור חליה כלל רק מלוחן דקיי"ל שטוהרין כבשרן כגון עור החזיר של יישוב כדקיי"ל בחולין ק"ב וכמ"ס הרמב"ם ז"ל בפ"ך מה' מלח"כ ה"ח החולל מנבילה ופריפה או מטמאה מן העור ומהעלמות ומן הגידים ומן הקרנים ט' חטפ"י - שהוא חסור ה"ז פטור מפני שאלו ח"ן רחוי'ן לחליה עכ"ל ושם ב' כ"ח מנה לוחן שטוהרין כבשרן ע"ס - ופשוט ט"כ"פ לכאורה דה"ה לעמודים של עלמות מבהמה טמאה בזה ואף למאי שנבאר להלן דבלחמה עיקר חיסורא לעור בהמה טמאה הוא משום שכבר נלמד כשהי' שליל במטי' חמו וכמו שנבאר בעו"ה מ"מ נראה דהך טעמא שייך לכאורה גם בעלמות של טמאה ויבואר ג"כ לפנינו ח"ה :

ואי לדחות זאת בפשיטות ממ"ס רש"י ז"ל במגילה כ"ד ח"ה דל"סן וכו' לחפילין של' דלוימטי' נלוי מקרא דלמען ח"ה בפ"ך שיהא מבהמה טוהרה דוקא ע"ס וח"כ הכא בעמודים דכשרין ודאי משל ע"ן או משל כסף כדל' בב"ב ע"ס מקרא דעמודי' עשה כסף ע"ס וח"כ הרי ע"כ ז"ל לפ"ו דבעמודים לא שייך הך טעמא דמן המותר בפ"ך כלל - אבל בלחמה ליהא דהרי מסוגיא דמכות הג"ל מוכח להדי' דאף למחן דס"ל בב"מ היקשא דמן המותר בפ"ך ח"ה מכשיר בפשחן חט"ג דודאי מודה בגידי טמאה דלחוסר גם בב"מ שאינו מהמותר בפ"ך וכמ"ס וע"ס : דלא שייך למטויו כמה שהוא בא מדבר הנחלל כגון עור או עלם מבעל מי הוא דממטטין מהך קרא דבעין שיהי' בא מדבר המותר בחליה דוקא וד' רש"י דמגילה הג"ל חמוה בזה (וע' רש"י מנחות מ"ב ובחוס' ע"ס ז"ל במשנה דמגילה שם וקדמו בנו"ב מה"ס ס"ח) ועכ"פ פשוט שאין שום רחיה מכסף לעלם טמאה כלל וכמ"ס :

אך במש"ס החוס' בב"ב י"ד ד"ה שבה דהעמודים לא היו של וכו' שלא להזכיר מעשה העגל ע"ס - ונראה לכאורה דלאו דוקא חליצת דר' יהודה נחבז כן לדלד"ו היו העמודים מומחים צארו ונעשו לטורף הלוותוח וה"ל כמו מכפר וכמ"ס החוס' ע"ס (וי' להוסיף עוד משום דע"י וכו' העגל נשחברו הלוותוח ואין יהיו עמודי' וכו' כמעמדין להלוותוח ח"כ) אבל נראה דגם לר"מ שם שהיו העמודים לדידי' להס"ח שצארו כמ"ס הרא"ש הג"ל דלכאור' לר"ך לומר גם לר"מ טעם זה גם בעמודין דס"ח שהי' בפנים [דאף דבמח' דהס"ח ע"ה נכבזה על עור עגל ג"כ כדל' בב"ב ע"ס דר"ב"י כ' חמשכ'י דעגלי' כו' נראה דגם בב"מ שהיתה בפנים דאין קפידא כלל בזה משום שהעור נשחבה ואינו ניכר עוד שהוא מטגל וכדל' בר"ה כ"ו גבי דם הפר בפנים ע"ס ועוד דלפטר דהס"ח שהיתה בפנים היה נכבזה בלחמה ע"ל טוהרה מחליים וע' ברמב"ם פ"ט מה"ל ס"ה) דנמש"ל שהיו קורין בה ביוה"כ וח"כ חקשה לכאורה דלמה לא עשו העמודים לדידי' של וכו' משום כבוד יום טוב. וכדל' בר"ה כ"ו גבי שופר של מקדש שהי' מוטעם וכו' משום כבוד יו"ט ע"ס ופשוט דה"ג דודאי דשייך ספי כבוד יו"ט ביוה"כ וכדל' בשבט ק"ט חקרא דלקדוש ה' מוכבד ע"י יוה"כ שאין בו כו' אמרה טוהרה כבדו כו' ע"ס וע"כ ז"ל לכאורה דגם בעמודים של ס"ח ודאי שהי' שייך טעם זה שלא להכיר מעשה עגל וכמ"ס החוס' חליצת דר' יהודה הג"ל (ואע"פ דהטעם דהו"ל כמו מכפר של' החוס' ה"ו נראה דלא שייך כלל בעמודי' ס"ח וכמ"ס) אבל מ"מ פשוט דאף חס נלמד הך טעמא גם לר"מ בזה בעמודי' ס"ח וכמ"ס מ"מ ודאי שאין זה שייך רק להס"ח שהי'ה

שהיה בפנים לבד חבל לא לכל עמודי ס"ח שמחוץ למקדש כלל וכדל' ב"ה' שם דעיקר קפידא דהזכרה מעשה עגל חין שייך רק בפנים לבד ע"ש :

וְאֵלֶּיךָ דל"ע חס שייך כלל בכה"ג שאינו בעיקר המלצה רק בהשמישי המלצה לבד או בנויי המלצה רק טעמא דחין קטיגור כו' וחק' בעמודי ס"ח שהיה לפניו . שהרי מהך דשופר הג"ל מוכח לכאורה דע"כ לריך למלק בזה בין עיקר המלצה עלמה לטוי במלצה דהרי בשופר נמי חף שבחין הוא מ"מ איכא ביה נמי משום חין קטיגור כו' כדל' ב"ה' שם הך טעמא גבי שופר של פרה דפסול משום דכיון דלזכרון קחיה כלפנים דמי ע"ש ואפ"ה מכשרין ביה פיו מלפניו וזב במקדש כמש"ל וע"כ דליה ביה משום מוטא כל יהגהל כו' (פירש"י שם להקשט טו) משום דלחיו בגוף המלצה רק בנויי המלצה . וה"ג בעמודי ס"ח דג"כ הרי אינם בגוף המלצה עלמה כלל רק בהשמישי לבד וכמ"ס . (ואולי יש למלק בזה בין נוי מלצה להשמישי מלצה דממיר טפי וז"ל .

וְאֵינִי לדמוח בפשיטו' ולומר דבזמנה הך מהני' דר"ה כ"ז הנז' דפיו מלפניו וזב לא אחיה רק כו' יוסי שם דמכשיר גם בכל פרה וס"ל בזמנה דשופר דהוא מבחון ליה ביה משום דחין קטיגור כו' ע"ש (ואף בשופר של מקדש מ"מ לא ה' בפנים דהיינו בקדשי קדשים) דודלי' ליהא חס שהרי חס גפרש דהא דקחתי במהני' הג"ל של יעל פשוט בדוקא קאמר ולעיובא חף בדיעבד ח"כ ע"כ ז"ל דהך מהני' לא אחיה כו' יוסי כלל דמכשר בשל פרה וכמ"ס וע"ש בחוס' ד"ה של יעל ובטורי חזן שם : וחק' למש"ס החוס' דהך מהני' רק לכתחילה קאמר וא"כ י"ל דר' יוסי לא קמכשר בפרה רק בדיעבד וע"ש בחוס' מ"מ נראה דע"כ לא אחיה הך מהני' כו' יוסי כלל שהרי מפרשין החס טעמא דח"ק דצעי שופר פשוט ב"ה' משום דס"ל דב"ה' כמה דפשיט איניש דפתוי טפי מעלי ט' ופירש"י ז"ל משום נשא לבבטו כו' דב"ה' להפלה הוא ע"ש ונראה פשוט דהיינו טעמא משום דיום הדין הוא שאדם נידון ב"ה' וע"כ לריך אדם טיטין לבו אז בהפלה ולריך להיות אז יומרו ולפשוט חס דעמו ביוחר לפני המקום ברוך הוה ביום הטומד בו לדין לפניו ועל זה מרמו ליון שופר הפשוט ב"ה' לח"ק דמהני' הג"ל וא"כ נראה דטעם זה לא שייך לר' יוסי כלל דל' ב"ה' ע"ו דלדס נידון בכל יום ע"ש וא"כ מלי אולמא לדדי' יו"ט של ר"ה להיות מחד אז מלימנה הדין יוחר משאר כל ימונה השנה שאדם נידון בהם בכל יום לר' יוסי וכמ"ס ולמה יהא מסוגה בזה יום אז משאר כל השנה לעשות בו ביום זה רמו שפשוט האדם חס זה דעמו להפלה ביוחר ביום זה וכמ"ס . וע"כ דמהניחין הנז' לא אחיה כו' יוסי כלל וכמ"ס :

וּבִזְבֹּחַ היה ג"ל לדמוח קאח ד' הגאון בעל שאגת ארי' ז"ל בזהב' ס' ק"ח ע"ג להביא ראייה דאסור להעטות ביו"ט של ר"ה משום קדושה ר"מ שבו עכ"פ מדפריך ב"ה' י"ט אהא דל"ר החס דהך יו"ט דבזבחה בשחרי שאמרו במגילה הענינה ל"ג אלא לאסור אח שלפניו ופריך עגלה וחיסוק ליה דהו"ל יום שלאחר ר"ח כו' אלמא דהאי ר"ח של שחרי דהוא ר"ה אסור להעטות בו כבשאר ר"ח עכ"פ דהרי הוה ס"ד הכס לאסור גם יום שלאחריו משו' דה"ל ר"ח ר"ה וכמ"ס וע"ש בשאגת ארי' . ולמש"ל י"ל ק"ח דהנה שם בסוגיא יש לדקדק לכאורה דלחך פריך החס כל כך בפשיטות וחיסול' דהו"ל יום שלאחר ר"ח והלא גם בכל יו"ט הכחוב במגילה הענינה חף בדלל' למספר קי"ל בהענינה י"ח דלאחריו מוחרו' ברי"ף ובצטל' האמור ז"ל סופ"ק דמגילה בזה . וגם יש לדקדק עוד ולמה דחק הש"ס החס כל כך בהך קסיה קמייחא דפריך על דלמא דהס דבצטלה מ"מ מהא דבזבחה בשחרי בטילה אדכרתא כו' ודחק לאוקמא בזמן שבהמ"ק קיים דוקא והו"ל דלמוחי' דלא לנרבה אלא לאסור שלפניו כו' כמ"ס ולמה לא מבני בפשיטות דהגא' היא וכן ברייחא אחיה כמ"ד לא בעלה . וכדמשני החס הכי לחיך קוביא דפריך מוכ"ח בחדר ע"ש וע"כ ז"ל משום דבזמנה ניחא ל' לאוקמי הך דבזבחה בשחרי כו' דלחיה נמי כהך הגא' דל' החס בעלה מנ"ח חף דלחידך דכ"ח בחדר ע"כ לא אחיה אלא כמ"ד לא בעלה וכמ"ס מ"מ הך דבזבחה בשחרי שבעשה הו"ט בזמנה דהמקדש ודלי דטפי ניחא ל' :

לאוקמי נמי גם כהך הגא' דל' בעלה מנ"ח והך ברייחא בזמן שבהמ"ק קיים מיירי וכמ"ס . ומש"ה שפיר פריך לדדי' בפשיטות שלפניו נמי חיסול' דהו"ל יום שלאחר ר"ח דכיון דחזק לאוקמי הך ברייחא גם כהך הגא' דל' בעלה מנ"ח וכמ"ס . ומאן שמענ' ל' דל' בעלה מנ"ח , ר' יוסי הוא החס דברייתא דל' דכשחין בהמ"ק מוחרין כו' והרי ר' יוסי גופי' לחיה דל' בהעטות ט"ו דכל הכחוב בזמנה דלל' למספר גם לאחריו אסור וס"ד דה"ה לר"ח דהוא מימים שאסורין בהספר דלדידי' לאחריו ג"כ אסור (ובזה י"ל ג"כ דשפיר פריך נמי הכי לרב דלחיה דל' נמי החס דבעלה מנ"ח והרי רב נמי פסיק כו' יוסי בהעטות י"ח דגם לאחריו אסור ע"ש . וכ"ס דל"ש טפי לגי' דידן שם ב"ה' דרב גופי' מוק"ל דל"ג אלא לשלפניו ע"ש) והשחא דלחין להכי ח"כ שוב חין מקום לקושיה השאגת' ז"ל אהך פוסקים ז"ל דמחירין להעטות ב"ה' ולא חשו עכ"פ לקדושה ר"ח שבו כדמוכח מסוגיא הג"ל (ובזמנה קדמו בקושיא זו בערוך ז"ל ערך ראש) אכל למ"ס י"ל בפשי' דכיון דהא ודלי דטעמי' דהגאונים ז"ל המחירין להעטות ב"ה' הוא משום דיום הדין הוא ולריך להעטות בו משום השובה ולכפרה . וכל זה נראה דלחיו שייך כלל לר' יוסי דלחר דלדס נידון בכל יום ופליג בזמנה על מהני' דר"ה ט"ו דב"ה' כל בחי' העולם עוברין לפניו כו' וכדל' בסוגיא החס ואל"כ לר' יוסי פשוט דלא נכחנה כלום יום ר"ח זה של שחרי יוחר מכל ראשי חדשי השנה דלחך דלדס נידון בכל יום לר' יוסי ולפ"ה ודלי דאסור להעטות בכל ר"ח גם לר' יוסי וה"ה נמי לר"ח שחרי דלחיה להעטות בודלי לר' יוסי כגון בכל ר"ח דמה היום מיומים להלריך להעטות ב"ה' זה של שחרי לר' יוסי יוחר מכל יום וכל ר"ח שבענה . ומש"ה שפיר פריך החס לר' יוסי לשיטתו דוקא וחיסוק ל' דהו"ל יום שלאחר ר"ח וא"כ . וע' בטורי חזן שם ב"ה' ט"ו מ"ס בזה דר"י דלדס נידון ככ"י ושם י"ט הג"ל וז"ל :

וְשׁוֹב ראייה להגאון בעל יום הרועה ז"ל ב"ה' כ"ז שהקשה בזמנה אהא דפיו מליפה וזב מהא דלחין קטיגור כו' וכ' ליישב ג"כ דלחיה כו' יוסי דמכשר בשל פרה וכמ"ס' והואכי' ליישב בזה גם ד' הרמב"ם ז"ל בפ"א מה' שופר ה"ב שהשמיט שם גבי שופר שבמקדש דפיו מלפניו וזב ע"ש והיינו משום דפסק כרבנן דר' יוסי הג"ל דפסלי שופר דפרה משום דלחין קטיגור כו' עכ"ד והנה מ"ס דמהני' ר' יוסי היא כבר כ' דליחא כלל ומ"ס ב' ד' הרמב"ם בזה ז"ע לעג"ד שהרי שם כ"ז מוק"ל אביי לאח דפיו מלפניו וזב דמיירי שלא במקום הנחה פיו ע"ש והרי בזמ' צב"ה"ג מכשיר הרמב"ם ז"ל עלמו שם צב"ה"ג ציפיה וזב מבחון כשלא נשאה קולו ושלא במקום הנחה פיו ע"ש וא"כ ודלי שח' לו להביא גם בשופר שבמקדש הך דמלפניו וזב שהרי מוכרח דלחין ציפיה וזב בכה"ג משום דלחין קטיגור כו' ויל"ק . ועכ"פ מוכח דלחין בטוי מלפניו והשמישי' משום דלחין קטיגור כו' כמש"ל וז"ל :

וּבְחֻזְרוֹ למ"ס למעלה דלר"מ צב"ב"ס נראה דיש ק"ח ראייה לדדי' דלחין חפירה העמודים להס"ח מעכב וכמ"ס . חמנ"ס לר' יהודה שם צב"ב"ס דס"ל דהס"ח היה מברחי והעמודים מנווחי ע"ש פשוט דלדידי' חין ראייה משם כלל דודלי י"ל לדדי' דלהס"ח שמבחוץ הו' לה עמודים בפ"ע והיו הפורין ממש להס"ח חמ"ד וחין ראייה משם וכמ"ס . אך להיפך יש ק"ח ראייה אליבא דר"י דע"כ ס"ל לכאורה דעמוד האחרון עכ"פ בעינן שיהי' חסור להס"ח דווקא והוא ממהני' לדידי' פ"ג מ"ד דחנן החס הגליון שבספר שבחלה ובוסף מטמא חס הדידי' ר' יהודה אומר שבסוף חינו מטמא עד שיעשה לו עמוד . ופי' הרמב"ם ז"ל שם משום דכל זמן שלא עשה לו עמוד שיגלו עליו הספר וזכולו אורו קדושה הספר עדיין הוא מול לפי שאפשר שיחזיק מה ששאר כו' עכ"ל . והנה לכאורה ד' הרמב"ם ז"ל בפירושו הג"ל אמרין הם צטעמא דר"י בזה דלכאורה הקשה דממנ"פ ח"י ס"ל לר' דהעמוד האחרון מעכב בספר חורה ח"כ חין אפשר שיחזיק כלל אח הגליון שבסופו חף טרם שעשה לו עמוד והלא הוא לריך לו ע"כ שיגלו בו אח העמוד כיון שאין הס"ח כשרה בלא זה . ואי ס"ל לר"י בזמנה דלחין העמוד מעכב ועל כן הוא יטול לחזק אח הגליון שבסופו למירי (לבד הס"ח אצטעמו שפריך להכי ודלי בשוטו כמו

בין הכחב להעמוד וכמו שיהבאר בזה להלן ח"כ גם כי עשה לו עמוד מאי היו והלא כיון שאין העמוד מעבד הרי עדיין הוא יכול לתחוק לעולם אם הגליון עם העמוד כאלו מן הס"ח כיון שהיא כשרה בלא זה. ועכ"פ לכאורה אין מקום לחלק כלל בקדושת הגליון שבסופו בין קודם עשיית העמוד בין אחר עשייתו (ובהשגחה אלצבעות שרריך להניח גליון בין הכחב לעמוד) כמ"ס בטור ושו"ט ס' רע"ג והשיעור דכדי לגול עמוד הוא מלבד השחי אלצבעות לרריך שיאחרו בין הדף להעמוד ע"ש וע' בר"ם דידים מ"ד הג"ל שפי' התוספתא עם הגליון שבתחלה הספרי היינו השחי אלצבעות כמו בין דף לדף ע"ש אך ברמב"ם פ"ט מהל' ס"ח ה' י"ד כחב וירחיק בין העמודים והכחב שבדף עכ"ל ולא כחב כלל כמה ירחיק וז"ל בנהגות מיימוני אוח"א שם בהג"ה ע"ש וז"ל דט"ס והסרוך היכיר הוא ברמב"ם שם וז"ל וירחיק שחי אלצבעות בין העמודים והכחב שבדף וכמו הריחוק שבין דף לדף שכ' בה"ב שם וכמ"ס בטור ושו"ט בס"י רע"ג הג"ל שוב ראינו להב"י ז"ל בס' רע"ח שהעתיק שם ד' הרמב"ם הג"ל כמו שהוא לפנינו וכ' עליו דבטור הג"ל כ' לרריך שיניח שחי אלצבעות בין דף לעמוד ע"ש. אך יש לתמוה בלמה על הב"י ז"ל הג"ל שלא הגיה כלום בד' הרמב"ם ז"ל בזה. ובאמת נראה דודאי דט"ס ברמב"ם שם וז"ל כן בפירוט גם ברמב"ם הג"ל כמ"ס בטור הג"ל בזה וכמ"ס בעו"ה) ודאי פשוט דמורה ר"י דמטמא אף בלא עמוד כלל והא דלר"י שבאף אינו מטמא עד שיטעה בו ודאי דר"ל תוך מהשחי אלצבעות הג"ל דבבא ודאי דלא פליג אה"ק דמהג"י וכמ"ס: ועכ"פ נראה דאף למ"ד דעמוד אחרון ג"כ אינו מעבד וכמ"ס מ"מ הגליון דשחי אלצבעות ודאי דלרריך שיניח בסופו כמו בין כל דף ודף. אלא דבלא"ה כחב הרמב"ם בפי"ט שם ה"ב דהשיעורין אלו רק למנוה בו' ע"ש):

אולם נראה בלמה דל"ל דהעמוד האחרון מעבד לר' יהוד' בודאי ומטמא ס"ל דכשעשה לו העמוד בסופו נחקדש הגליון ג"כ בקדושת הספר עלמנו דודאי לא יתחוק אותו עוד ויפסול את הס"ח בזה. אבל כל זמן שלא עשה לו עמוד אף דהס"ח עלמנו ודאי דמטמא הידים אף בלא העמוד דאפילו לא כחב בזה רק פ"ה אוחיות לבד הני' בהם במ"ה דמטמא הידים ע"ש. אבל הגליון אינו מטמא עדיין לפי שאפשר שיחוק אותו משם עדיין ויחזור ויחפור חתיכות קלף אחר שם לסופו ויטעה בו את העמוד וכמ"ס בהשג"ח ח"ב ס' נ"ג דרשאי נעשות כן אף לכתחילה להפטר חתיכות קלף להגליון שבאף כשלא נאמר בו כדי לגול עמוד ולקבוע את העמוד בהחתיכות קלף שנחפר שם מחדש רק שבחש"ב ז"ל לא הביא שם ראיה מוכרחה לזה כלל ע"ש:

אך לענ"ד יש בזה ראי' לכאורה בלמה מד' הרמב"ם ז"ל הג"ל דכיון דע"כ ל"ל בלמה דלר"י העמוד האחרון מעבד ודאי להכשר הס"ח וכמ"ס ח"כ אף כחב הרמב"ם דקודם שיטעה לו עמוד יכול לתחוק את הגליון בו' וכמ"ס דלכאורה אף יכול לתחוק כיון שרריך אותו ע"כ לעשות לו עמוד שם ועכ"ל ל"ל כמ"ס שיטול לתחוק הגליון הלו ולחפור שם חתיכות קלף אחר ולקבוע בו את העמוד אף שעל הקלף שנחפר בו מחדש לא נכתב כלום עליו ולא נעשה רק לגול בו את העמוד לבד ואפ"ה ספיר דמי לעשות כן וכמ"ס. ולכן כל זמן שלא נחפר העמוד להספר עדיין יכול הוא לתחוק את הגליון וכמ"ס אבל אחרי שחיקן בו את העמוד והפירו להגליון שוב לא יתחוק את הגליון עוד מהס"ח בודאי דאף שלכאורה עדיין הרי הוא יכול לתחוק את הגליון עם העמוד ולקבוע העמוד בחתיכות קלף אחר שיחפור שם מחדש וכמ"ס. אבל הדבר פשוט שיש בזה חיסור בודאי לעשות בלא טורח חיקון שחרי בחתיכה זו הוא פוסל את הס"ח אחר שנכשרה ופשוט דודאי להפטר לפסול ס"ח כשרה בידיים ולכן ס"ל לר"י דלאחר שכבר הפך את העמוד לגליון שבסופו אז גם הגליון ודאי מטמא שלא יבוא לתוהו ע"ד מוס"ח הנקרה בתוס' וגם עכ"פ קודם שחכמה כבר נחקדש גם הגליון ע"י הפירוח העמוד האחרון וכמ"ס משא"כ קודם שעשה לה עמוד עדיין אין הס"ח כשרה כלל בלא עמוד שבסופה ודאי דיכול לתחוק הגליון שבסופה עדיין כשירצה להפטר שם קלף אחר ח"כ ולקבוע ולחפור בהחתיכה הזאת את העמוד האחרון וכמ"ס בהשג"ח הג"ל ולכן כ"ז שלא עשה לו עמוד הגליון

הוא חול עדיין בלא עמוד ואינו קדוש על פס סופו ג"כ אף שש"כ הוא לרריך לעשות לו עמוד. לפי שיכול לחתכו בלמה מש"כ ולהפטר קלף אחר וכמ"ס ועכ"פ ח"ס בכתמ"א דר"י בזה דמתקן בקדושת הגליון בין קודם עשיית העמוד לאח"כ וכמ"ס:

ואמנם עכ"פ נראה להכריח משם לר' יהודה דהעמוד האחרון ודאי דמעבד להס"ח בלמה דל"ל לא היה מעבד כלל נראה דלא ה"י מועיל כלום לקדש את הגליון גם כשעשה לו עמוד שחרי לעולם עדיין הוא יכול לתחוק את הגליון עם העמוד כאלו מן הס"ח כיון שאין העמוד עלמנו מעבד ואין הס"ח נפסלה כלל ע"י חיתוך העמוד עם הגליון ממנה ומה לי בין קודם שעשה לה עמוד לאחר שעשה לה עמוד אחרי שהעמוד עלמנו ג"כ אין מעבד כלל וכמו שיטול לתחוק הגליון בפני עלמנו כך יכול הוא לתחוק הגליון עם העמוד בזה דלעולם אין הס"ח נפסלה בזה. וגם יש להוכיח בפשיטות קלח דהעמוד לרריך לחברו ע"י הפירה דוקא להס"ח דודאי אין נראה לומר שעל ידי הנחה העמוד לבד בזהו יתקדש הגליון על ידי זה לר"י כיון שבקלף הוא יכול ליתלו מעל הספר שחרי אף היכא שיכול לחתכו עדיין ס"ל דלא נחקדש כלל כמ"ס הרמב"ם הג"ל בזה כ"ס כשיכול ליתלו משם לבד ואין נר' לומר דגם בנתינת העמוד לבד מהס"ח שיהי' גם בזה איסור כפוסל ס"ח ע"י כיון שלא היה מוזכר להס"ח כלל רק ה"י מונח אלא לבד וגם נראה דלא ח"ה"א דלר"י כשר בלא הפירה גם כשהפירו להס"ח שוב לא היה חיסור בודאי לתחוק ולהסיר החפירות מהעמוד המוזכר להס"ח כיון שאין טורח לחפורו כלל ואין בזה משום חובת מילה ורק דעביד מילתא יחיתתא בהפירה זו פשוט הוא שיכול להסיר שוב ההפירות הללו מהעמוד אם ירצה וא"כ גם כי עשה לו עמוד והפירו להס"ח מאי היו כיון שיכול להסיר שוב החפירות ממנו וליטלו לגמרי ואח"כ הו"ל עדיין בזה כמו הגליון עלמנו שיכול לחתכו כמ"ס בזה הרמב"ם ז"ל אלא ודאי שמשע בפשיטות מד' ר' יהודה במשנה הג"ל דהעמוד האחרון מעבד בס"ח ולרריך לחברו ע"י הפירה דוקא להס"ח ובה"ה ח"ס דר' יהודה במשנה זו בפשיטות וכמ"ס בעו"ה:

ואולם נראה דיש להוכיח ג"כ משם דגם לר' יהודה אין מעבד רק העמוד האחרון לבד דל"ל היה מעבד לר"י גם העמוד הראשון ודאי דה"י לו לחלוק בזה גם בעמוד הראשון ג"כ דאף שבלמה בגליון שבראשו איכא דס"ל דבעינן שיעור יוסר שיהי' בו כדי לגול היקף סביב ההורה (דהיינו ששה טפחים בס"ח ששבו"י ב' טפחים כדל' בב"ב ג'ס) וכמ"ס דר"ש ז"ל בידיים שם והחוס' בב"ב י"ג שם דבהחלתו לרריך להיות בחורה כדי לגול היקף ע"ש ושיעור זה כיון דמעבד בודאי ח"כ מטמא הידים לר"י ג"כ אף בלא עמוד כלל ומורה ב' ר"י בודאי וא"כ ח"ס בפשיטות' לכאורה מאי דלא הזכיר ר"י שם גם הגליון שבהחלתו אבל בלמה ליהא דלא ח"ה"א דלר"י לרריך להיות עמוד גם בהחלתו בלמה וע"י הפירה ג"כ כמו בסופו ח"כ הרי לפ"ז היה לרריך להיות בגליון שבהחלתו כדי לגול היקף וכדי לגול עמוד ג"כ כיון שהעמוד היה מעבד ג"כ. וא"כ ודאי דגם בהחלתו ה"י ג"מ לר"י דקודם שעשה לו עמוד לא היה מטמא רק הגליון דכדי לגול היקף לבד וכשיעשה לו עמוד גם הגליון הלו דכדי לגול עמוד מטמא ידים וכמו בסופו ממש אלא ע"כ דבהחלתו אין העמוד מעבד כלל לר"י ולכן לר"י שבהחלתו אין הגליון מטמא רק השיעור דכדי לגול היקף לבד וזה מטמא ודאי אף בלא עמוד אף לר"י וכמ"ס משא"כ בגליון דכדי לגול עמוד ג"כ בהחלתו גם כשעשה לו עמוד אינו מטמא לכו"פ כיון דאינו מעבד אפילו לר"י וכמ"ס ח"ס:

ודאי דמשמע מדיוקא דר' ר' יהודה הג"ל לכאורה איפכא דבגליון שבאף קאמר דאינו מטמא עד כ' ומשמע דבגליון שבראשו מורה ל"י דמטמא מיד הוא משום דקאחי לאפוקי בזה בשיעור הגליון דכדי לגול היקף שבהחלתו דבשיעור זה מורה ל"י דמטמא מיד וכמ"ס אבל הגליון שבהחלתו שהוא לגול עמוד ג"כ אף לאחר שעשה לו העמוד אינו מטמא לר"י וכמ"ס ח"ס: והשאלה מה מוכרח ג"כ דהעמוד שבסופו מעבד עכ"פ לר"י וכמ"ס שחרי עד כאן לא קאמר ר' יהודה הכס דהגליון מטמא אחר שעשה לו עמוד רק בגליון ובעמוד שבסופו ולא זכר הכס גם מהגליון ומהעמוד שבראשו

לו העמוד וכלפי לייא הוא לכאורה ממש לעיל בזה : אבל יש לומר לעיל דהוא מטעמא אחרתא בלחמה ור' יהודה לטעמי' בזה דהנה צ"ב צ"ב י"ג הניא ההם מדביק אדם חורה ונביאים וכוהנים כאלה לר' מאיר ר' יהודה ח' חורה צפני עמיה נביאים צפ"ט כו' וכו' בירושל' פ"ג דמגיל' ע"ג והנה בלחמה מליטו לר' יהודה גופי' שסחר ד"ע בזה והוא בלחמה סופרים ובמס' ס"ח רפ"ג דהניא ההם עושה אדם חורה ונביאים כאלה לר' יהודה וזכ"ל חורה צפ"ט ונביאים צפ"ט ע"ג והוא סחיר' גדול' מאס' דילן על המס' סופרי' ומס' ס"ח הג"ל חליבא דר' יהוד' מהיפק להיפק בזה (וגם אם נחזור בזה לכלל שבידינו דהס' חכמים דר"י הוא ר' מאיר אם ק' גם ד' ר' מאיר סותרין זח"ל מהיפק להיפק בזה וכמ"ס) ובהנהגה הגר"א ז"ל הגיה בלחמה במס' סופרים שם דל"ל כמו צפ"ט דילן צ"ב צ"ב הג"ל ע"ג אמנם למש"ס בהנהגה אשכ"ז סופ"ק דצ"ב לתמוה בזה על מה שסמכו עכשיו לכרוך חורה ונביאים כאלה והא קיי"ל ר"מ ור' יהודה הלכה כר' יהודה ע"ג והנה בלחמה לא ה"י לו לחמוה בזה כלל על מנהג העולם שסמכו עכשיו לכרוך ביחד שהרי ודאי יש להם למעוך בזה ע"ד הרמב"ם ז"ל צפ"ג מה' ס"ח הט"ו שפסק ק' בפשיטות מדביק אדם חורה ונביאים כאלה בו ע"ג רק שצ"ד הפוסקים ק' בזה בלחמה ה"י לו לחמוה שם בפשיטות דח"ך פסקו כר"מ לגבי דר"י (ומ"ס הכ"מ שם בטעמ' דהרמב"ם בזה יבואר להלן ח"י"ה) אבל נראה בלחמה דח"ן מקום לקושיא הנהגה אשכ"ז הג"ל בזה ד"ל דסמכו בזה בלחמה על ג' המס' סופרים הג"ל דר' יהודה הוא דלומר ההם מדביק אדם חורה ונביאים כאלה (ואולי דגירסתם שם ג"כ במקום וזכ"ל כו' רמ"ל כו' דהוא צר פלוגתא דר"י בזה צפ"ט דילן הג"ל) וכמ"ס ולק' פסקו שפיר בפשיטות כר' יהודה לגבי ר"מ בזה בלחמה וזכ"ל ע"כ נראה דח"ן לדמות גירס' המס' סופרים הג"ל בזה כל כך שהרי נראה קצת דגם להרמב"ם ז"ל ה"י לו ג' המס' סופרים הג"ל בזה וכמ"ס רק שיש לנו ליתן מקום בלחמה לשתי הגירסאות שיש בזה צפ"ט דילן ומס' סופרים הג"ל חף שהוא מהיפק להיפק ממש וכמ"ס :

והנה משג"ל ליישב בזה יבוא' להלן ח"י"ה רק בחתמה ל"ל לומר בזה דלגבי המס' הג"ל דר' יהודה הוא דא' דעושה אדם חורה ונביאים כאלה וכמ"ס ח"ש בפשיטות בטעמא דר' יהודה גופי' בזה דמחלק בין הגליון שבסוף הספר שאינו מטעמא עד שיעש' לו עמוד וטעמי' כמ"ס הרמב"ם ז"ל הג"ל לפי שיכול לחתמו כו' והמטה בזה דח"ך יתהוך אורו והלא הוא נר"ך לו לגול בו העמוד אבל למ"ס י"ל דר' יהוד' לטעמי' בזה דס"ל דיכול לכרוך נביאים ג"כ עם חורה כאלה וכמ"ס : וזכ"ל כל זמן שלא עשה עמוד לחורה בסופו עדיין לא נחקקו הגליון שכי' לגול עמוד שהניח בסופה שהרי אם ירצה יכול לחבר לה בסופה הכרך מנביאים או מכוהנים ג"כ ולא יצטרך כלל שם בסוף החור' להגליון שכי' לגול עמוד (רק הגליון של שתי אלבעות לצד להפסיק בין דף של חורה לדף של נביאים כמו בין דף לדף של חורה אבל הגליון שהניח ג"כ כדי לגול עמוד בסוף החורה לא יצטרך עוד כלל) דהעמוד האחרון יעשה לו בסוף הנביאים או בסוף הכוהנים כיון שיעשה כולם בכרך אחד דרשאי לעשות כן לר"י וכמ"ס : ולכן כל זמן שלא עשה לו עמוד בסופו הרי הוא יכול לחתום הגליון שהניח כדי לגול העמוד בסוף החורה כשירצה לכרכה עם הנביאים כאלה דלא יצטרך אז עוד לחתום גליון כלל בסוף החורה וכמ"ס משא"כ לאחר שיעש' לו עמוד לחורה בסופה צפ"ט ודאי דשוב לא יחבר עוד בכרך זה נביאים לחורה כלל : ועכ"פ בסוף החורה כל זמן שלא עשה לו עמוד אינו כרוך שיעשה לו עמוד שם וכמ"ס ומשא"כ בהחלת החורה שבהכרח יעשה לו עמוד שם בהחילתו ומש"ה קאמר ר' יהודה גופא בלחמה הג"ל דהגליון שבהחלתו הספר חף שהוא יוחר מכדי היקף דהיינו כדי לגול עמוד : ג"כ מטעמא חף קודם שיעש' לו עמוד שהרי צודאי יעש' לו עמוד שם בהחילתו וזכ"ל לחתום אורו כלל מש"ס : וזכ"ל בזה ד' החו"ס הג"ל וגם מחלוקת ר' יהודה ורבנן במשנה דידים הג"ל דחילוי לטעמייהו בזה דר' יהודה לטעמי' דא' דכורך אדם חורה ונביאים כאלה ולכן ס"ל דבסופו אינו מטעמא עד שיעשה לו עמוד דקודם שיעש' ר"י יכול לחתום את הגליון עדיין כשיחבר החורה עם הנביאים יחד וכמ"ס : ורבנן

שבראש כלל וכמ"ס ש"מ דדוקא בעמוד שבסופו שמעכב לר"י הוא דס"ל דלחר שיעשה לו עמוד עכ"פ מטעמא הגליון וכמ"ס משא"כ בגליון דכדי לגול עמוד שבראש בלחמה ח"ן העמוד הזה מעכב כלל לר"י ולכן חף שיעשה לו עמוד להגליון שבראש ח"ן הגליון שבראש מטעמא כלל לר"י רק ככדי השיעור דכדי לגול היקף לצד אבל הגליון שבראש שהוא על שיעור דכדי היקף דהיינו הגליון שהוא כדי לגול עמוד ג"כ חף כשעשה לו עמוד סתור לר"י משום דכיון שאין העמוד שבראש מעכב כלל הרי לעולם יכול הוא להסיר וליתול הגליון עם העמוד הראשון מהמ"ס משא"כ בגליון ובעמוד שבסופו שמעכב לר"י צודאי וכמ"ס :

אלא דל"ע לכאורה בזה מהחוספיה דפ"ב דידים שם שהוצא בר"ש פ"ג מד' הג"ל דגרסי' ר' יהודה ח' הגליון שבהחלת הספר וכדי היקף כולו מטעמא אח' הדיים (ובר"ש צמ"ד הג"ל לא העמיק שם הו"ס) וז' בשש ר' יהודה ח' בלחמה שפנינו חיחא ר' יהודה וכו' בר"ש ע"מ ובהנהג' ד' הו"ס צמ"ה שם ולהלן יתבאר ח"י"ה) ונראה פשוט לפי גירסתו וז' דגרסי' וכדי היקף כו' צי"ו דלע"ז דודאי דהך צבא דר' ר' יהודה בלחמה וז' לא חיירי כולה רק בגליון שבראש : הספר לצד דבסוף הספר הרי ח' ר' יהודה במהני' דבעינן שיעשה לו עמוד וע"כ דבסופו הוא השיעור דכדי לגול עמוד וכמ"ס הר"ש והר"א ז"ל לרייך ק' מד' ר' יהודה דמהני' הג"ל ע"ג וזכ"ל ע"כ הא דקתני בל' ר"י ע"מ בלחמה הג"ל וכדי היקף כולו דודאי על הגליון של החלת הספר לצד קאי ר' יהודה ההם וכ"כ שם הר"ש ז"ל להכריח מזה דעיקר הג"ל צ"ב צ"ב י"ג שם דעושה בראש כדי לגול היקף ובסופו כדי לגול עמוד כדמוכח מד' ר' יהודה הג"ל דהעמוד הוא בסוף הספר והוא כני' הרי' ז"ל צ"ב צ"ב שם ולא כני' דידן דהוא ג' רש"י ז"ל ע"ג ועכ"פ לריך לפרש לפ"ז הא דקא' ר"י בלחמה הג"ל הגליון שבהחלת הספר וכדי היקף כו' דמשמע ודאי דהגליון שבהחלת הספר דקאמר הוא מלבד השיעור דכדי היקף כולו ולריך לפרש לכאורה על חייה גליון שבהחלת הספר קאי ר"י ההם וזכ"ל שהוא מטעמא ג"כ מלבד השיעור דכדי היקף כו' וכבר עמד בזה הר"ש ז"ל שם וכ' לפרש וז"ל דלפי' גרסי' וכדי היקף צי"ו דמשמע דהרי מילי נינהו לא חיירי בהיקף דבסוף אלא כולה בהחלת הספר וגליון שבהחלת הספר היינו שתי אלבעות שמיני בהחלתו כמו שמיני בין דף לדף כדא' במנחתו ל' וכדי היקף כולו הכל בהחלתו קאמ' עכ"ל : ולענ"ד לע"ז בדברי הר"ש ז"ל בזה דמשמע בפשיטות מדבריו דס"ל לריך להניח בהחלתו גליון דהשתי אלבעות מלבד הגליון דכדי היקף כולו והוא דלמה לו לשייר עוד שתי אלבעות גליון סמוך לכה בהחלתו אחרי שהוא לריך להניח בלחמה גליון גדול בהחלתו כדי לגול כולו שהוא ששה טפחים והוא גליון פנוי מכלום ולמה לא העלה אהוהן השתי אלבעות ג"כ בחור' הגליון של ששה טפחים דמיני ע"כ חלק בהחלתו כדי לגול היקף וכמ"ס דבשלמא בין כהב להגליון דכדי לגול עמוד בסופו ודאי דשיך שפיר הך דינא דגליון השתי אלבעות אלו וכמו ש' למעלה שיה' גליון חלק בין הכהב להעמוד לפי שהגליון הוא לריך לגול על העמוד ואין זה עני' לספר שיה' העמוד סמוך לכהב ממש אבל הגליון דכדי לגול היקף שבראש ודאי דיכול להקיף הס"ח גם כשהתי אלבעות גליון סמוך לכהב ולמה לי ששה טפחים ושתי אלבעות ג"כ ול"ע בד' הר"ש הג"ל בזה :

ולכן היה אפשר לומר דבלחמה הא דאר"י בלחמה הג"ל הגליון שבהחלת הספר וכדי היקף כו' דר"ל הגליון שהוא כדי לגול עמוד בהחלתו מלבד הגליון שכי' לגול היקף ושניהם בהחלתו קאמר כמ"ס הר"ש והא דבמהני' אינו מטעמא עד שיעשה לו עמוד ודאמ' משמע דאינו מתלק בזה כלל : לריך לומר דדוקא בעמוד שבסוף קאמר ר"י במתני' דעד שיעשה כו' אבל בעמוד שבהחלתו מודה דמטעמא חף מקודם שיעשה העמוד ודלא כמש"ל חליבא דר"י בזה : וכי יחמא דא"כ בלחמה מ"ס דר' יהודה בזה דלמה יהי' העמוד שבהחלתו חמור מן העמוד שבסוף דבגליון שבסוף ח"ן ר"י מטעמא רק כשעשה לו עמוד ושבראש גם הגליון שהוא יחר על כדי היקף דהיינו לגול העמוד ג"כ יחמא לר"י מיד חף קודם שיעשה

דר' יהודה לטעמיהו ג"כ דלמרי ההם במס' סופרים רפ"ג הג"ל דהורה בפ"ט ונביאים בפ"ט וכמ"ל ולכן ס"ל דגם קודם שעשה לו עמוד הגליון משמאל דהרי חז"ל יכול לחתכו שעל כרחו יעשה לו עמוד כיון שאין עשה לחבר נביאים לחורה לדידהו וא"ש :

אלה

דלפ"ז ל"ט בלחמ כ"ד הרמב"ם ז"ל בזה דפ"ט מהל' אה"ט ה"ו פסק בפשיטות דהגליון שבחמלה ובסוף מטמא הידים ולא חילק עם צנעון שבסופו בין קודם שעשה לו עמוד לאח"כ ומשמע בפשיטות דפסק בזה כרצון דר"י הג"ל וכ"כ בפירושו לידים עם להדי' דלחן הלכ' כ"ל יהודה בזה ואלו בפ"ז מהל' ס"ח פסק בפשיטות דמוחר להדביק חורה ונביאים כאלה וכר"י ג"י המס' סופרים הג"ל ולמ"ל לעיל בזה הו"ל לאלוהי כהרתי דמחרי אהרדי דכיון דמוחר לדבק נביאים לחורה לדידי' ודחי דכ"ז בלא עשה עמוד בפ"ט בסופו הרי הוא יכול לחתוך הגליון עדיין וכמ"ל : ואלו ז"ל דכיון דבלחמ כ"ד הרמב"ם ז"ל גם בסופ' ז' מה' ס"ח הג"ל דכשכך חורה ונביאים כאלה חזן קדושה ע"ד דקדושה ס"ח אלא כחומס מן החומשים דין יהיה כדון החסר עכ"ל (ויל"ל דל"ל [שד"ן] יהיה כו' שהוא נהינה טעם על מ"ל דכשכך נביאים עם החורה חזן קדושה ע"ד דקדושה ס"ח כו' לפי שמוסיף בזה על החורה בכרך הנביאים והו"ל יהי על החורה וכל יחר כחסר דמי וכמ"ל הב"י ז"ל בס' רפ"ג על מ"ל השור ז"ל ג"כ עם דכשכרך בכרך אחד דלחן בקדושה קדושה ס"ח כו' וכ' הב"י עם וז"ל כ"כ הרמב"ם כו' וכן טעם מפני שדין יהיה כדון החסר כלומר דכל יחר כנטול הוא ולאחר שיש דבר אחר עמו דמי כחסר ממנו ודחי הו"ל ס"ח חסר ופסול עכ"ל (ובבב"א ז"ל י"ט קל"ט ט"ס בזה ע"ס) ונראה דמ"ל הרמב"ם ז"ל שהוא כדון החסר דר"ל ג"כ דלחן קורין בזה בליבור להו"ל רבים י"ח דיתר נמי הו"ל כחסר ר"ל כחומשים לבד שבכרובין כ"ח בפ"ט דקיי"ל בלחן קורין בחומשים בבחי נכסיוהי משום כבוד לצור כמ"ל הרמב"ם בפ"ז מה' השלה ה' כ"ג (והוא בסוגיא דגיטין ס' וע"ס) בכ"מ ובירושלמי פ' בני העיר ה"א גרסי' לא דלחסור אלא מן גין דנפשיהון ענומה חינון זבגין כו' ע"ס) ואף שנראה דלחן שייך טעמא דכבוד הנבזר (וכן טעמא דירושלמי הג"ל) רק כשקורא בפ"ט חסר דהיינו בחומס נבד אצל ששקוראין ביתר דהיינו בכרך אחד עם נביאים נראה לכא' דלא שייך בזה טעמא דמבוס כבוד הליבור כלל . אך מפשטות ד' הרמב"ם והשור הג"ל שכחבו שחן בהם אלא קדושה חומשים בעלמא וכמ"ל משמע להדיא שחן קורין בליבור ג"כ בפ"ט כו' וכמו בחומשים וכ"כ בפשיטות מד' הב"י הג"ל שב' דה"ל כס"ח חסר ופסול משמע דפסול לקרות בזה בודלחי וכמ"ל (ובש"ע י"ד עם לא נזכר להדיא דין הקריאה בפ"ט זו שהיא בכרך ח') עם הנביאים ע"ס) והא' דקיי"ל במגילה י"ט גבי מגילה הכחובה בין הכחובים דלא יאל ע"כ ההם משמאל אחרת הוא המס' דלא הוי פרסומי ניסא כ"כ (וע"ס ברס"י) ומה"ט מסיק חסר דחי מחסרה או מייחרה פורחא ל"ל בזה ע"ס ופשוט שחן זה שייך כלל בפ"ט עם נביאים בבב"א חי מחסרה כו' דכיון דטעמא משום דהו"ל כחסר וכמ"ל ח"כ ודחי דלא מהני מידי בזה גם בבב"א ואכמ"ל) והנה מה שגלע"ד במקור ד' הרמב"ם בעיקר דין זה דחורה ונביאים כאלה שב' דלחן בהם אלא קדושה חומשים לבד יבואר להלן ח"ה :

ועב"פ

נראה דל"ל בפשיטות בזה ד' הרמב"ם ז"ל בפ"ט מה' אה"ט הג"ל ד"ל לטעמי' חז"ל דכיון שב' בפ"ז מה' ס"ח ה' י"ד עם דחומשין חזן בהם קדושת ס"ח כלל (וע"ס בכ"מ ובבב"א עם שהביא מה"ל דמגילה כ"ז דלחן מניחין חומשים ע"ג ס"ח ע"ס ויבואר להלן קל"ט ח"ה) וכיון שב' הרמב"ם ז"ל דגם ס"ח שלימה חס כרכה בכרך אחד עם הנביאים שחן בפ"ט כו' ע"ד רק קדושה חומשים לבד וכמ"ל ח"כ נראה ללחורה פשוט דלפ"ז לא משכח"ל כלל לפיקר דין זה שפסק הרמב"ם בפשיטות דמוחר להדביק חורה ונביאים כאלה רק כשכתב חס' המ"ל מחמלה על דעה לכורכה עם הנביאים כאלה דלחן גם בחמלה לא נהקדשה ס"ח ז' רק קדושה חומשים לבד . אלא בכל ס"ח דעלמא שכחב לחה מחמלה לשם קדושה ע"כ דלחי אלא בפ"ט שכחבה מחמלה פ"ד ודחי אלא חלל נהקדשה לא נהקדשה רק בקדושה חומשים לבד וכמ"ל ח"ה :

במס' סופרים פ"ג ה"ג עם דלחן עושין מחורה חומשים כו' לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה כו' ע"ס וכ"ה בירושלמי דפ' בני העיר הג"ל דלחן עושין חורה חומשים ע"ס וא"כ נראה דה"ה דלחן כורכין לח החורה שיש בה קדושה ס"ח גמורה לכל דבר בכרך אחד עם הנביאים ביחד ל' הרמב"ם ז"ל הג"ל דכיון דלחמה שיכרוך יחד לח החורה עם הנביאים שוב לא יחי' בזה עוד קדושה ס"ח כלל רק קדושה חומשים לבד וכמ"ל ח"כ פשוט דע"י הכריכה ביחד עם הנביאים הו"ל כהורדה מקדושה חמורה לקדושה קלה בזה וכמ"ל במס' סופרים הג"ל דלחן עושין מחורה חומשים לפי שאין מורידין כו' וה"ל לעשות מחורה שהיא בפ"ט חורה ונביאים כאלה כיון דג"כ הרי שוב לא יהיה בזה עוד רק קדושה חומשים לבד שהרי קיי"ל דלחן מורידין כו' וכמ"ל : והשאלה ח"כ בפשיטות מ"ל הרמב"ם בזה' אה"ט הג"ל דהגליון שבסוף החורה מטמא ג"כ ומשמע דלחן קודם שעשה לו עמוד קאמר מדלל מחלק בזה וכמ"ל והיינו משום דכשכרו מיידי ההם בכל ס"ח דעלמא שהיא כשרה גמורה דהיינו שכחבה בחמלה לשם קדושה ס"ח שהיא בפ"ט ולא על דעה לכורכה אח"כ עם הנביאים כלל . וא"כ ודחי דס"ח כו' לא יחברנה עוד עם הנביאים כלל שהרי ודחי דלחסור להכרה לעולם עם הנביאים משום דלחן מורידין כו' וכמ"ל ומכ"ה ודחי דהגליון מטמא מיד דלחי יכול לחתכו דע"כ יעשה לו עמוד וכ"ה"ו ומ"ל הרמב"ם בהל' ס"ח הג"ל דמוחר להדביק חורה ונביאים כאלה ע"כ ודחי דלא מיידי בלחמ רק בפ"ט שכחבה גם המחילה על דעה לכורכה עם הנביאים דלא לא נהקדשה ס"ח כו' מהחילה רק בקדושה חומשים לבד וכמ"ל ח"ה :

אלה

דהשאלה לרי"ד לפרש בלחמ דר' יהודה דס"ל דהגליון שבסוף חז"ל מטמא בלא עמוד ומשמע דס"ל שיכול לחברה עדיין עם הנביאים וכמ"ל ופ"ט משמע דמיידי ודחי בפ"ט שכחבה מחמלה רק ע"ד שח"ה מוכרחה בפ"ט ולא לכורכה עם הנביאים אח"כ (מדהניח בגליון שבסוף כרי לגול עמוד שח"ה ה' דעמו לחבר' עם הנביאי' לא ה' מניח בסוף רק ב' אלבעות וכמ"ל) וא"ש משמע דס"ל לר"י דגם ס"ח כו' חס ירנה לחברה אח"כ יחד עם הנביאים רשאי ולא חייב ל"י בזה כלל לאיסורא דלחן מורידין מקדושה חמורה כו' וכמ"ל וז"ל ע"כ בזה דר' יהודה ס"ל כר' ירמיה דח' בלחמ בירושלמי פ' בני העיר הג"ל דחורה וחומשים קדושה אחת הן ע"ס ופ"ג בזה בלחמ על הנבז' במס' סופרים הג"ל דחומשים קדושתן קלה מס"ח (כדמפרש טעמא ההם דלחן עושין חורה חומשים מפני שאין מורידין כו' וכמ"ל וה"ל ע"כ לחנא דבריהא במגילה כ"ז הג"ל דח' דלחן מניחין חומשין פ"ג ס"ח וכמ"ל אצל ר' ירמיה בירושלמי הג"ל נראה דס"ל בלחמ ההם דמניחין חומשים ע"ג ס"ח כדלח' ירמיה גופי' ההם חורה וחומשים ערק הגל מניה וע"ס בק"ט ובפ"מ א"ה דלחן לטעמי' בזה דס"ל בלחמ דחורה וחומשים קדושה ח' הג"ל (וכמ"ל) וכיון דס"ל לר"י דקדושה חומשים הן קדושה ס"ח משם ח"כ פשוט דלדידי' ה"כ דמוחר לכרוך אח"כ נביאים גם עם הס"ח שכחבה מחמלה שלא ע"ד לכורכה יחד עם נביאים שהרי חזן בזה שום חורדה מקדושה כלל אף חי ס"ל דחורה שכחבה עם הנביאים לא הו"ל שוב ע"י זה רק כמו חומשים לבד משום שדין יהיה כדון החסר וכמ"ל הרמב"ם הג"ל כיון שבחמלה הרי גם בחומשים ס"ל דקדישי קדושה ס"ח ממש וכמ"ל ולכן שפיר ס"ל לר"י דכל זמן שלא עשה לס"ח עמוד בסופו אף שכחבה מחמלה שלא ע"ד לכורכה עם הנביאים מ"ל לעולם יכול לכורכה עם הנביאים יחד שאין בזה שום חורדה מקדושה כלל לדידי' דס"ל כר' ירמיה וכמ"ל . אלא הרמב"ם ז"ל לטעמי' בזה דפסק בלחמ כמ"ד במס' סופרים ובש"ס דין הג"ל דחומשים קולי קדושה טובה מס"ח וא"כ ודחי דלפ"ז חזן עושין מס"ח חומשים משום שאין מורידין כו' וכמ"ל וה"ל ודחי דס"ח כשרה שכחבה על דעה שחיה בפ"ט דלחן כורכין אחת עם הנביאי' כאלה דה"ל כהורדה מקדושה חמורה לקלה וכמ"ל ומ"ל הרמב"ם דמדביק חס' חורה ונביאים כאלה ע"כ דלחי אלא בפ"ט שכחבה מחמלה פ"ד ודחי אלא חלל נהקדשה לא נהקדשה רק בקדושה חומשים לבד וכמ"ל ח"ה :

דחורה שעשאה חומשים הם בקדושה אחת עם החורה ע"ם הוא המורה ואין לו שחר בלחמה כלל ואין מהלוקח להאריך בדבריו בזה אך בפשוטו הי' י"ל דמכ"ה אין עושין חומשים חורה חף למ"ד שהם בקדושה אחת משום דכיון דעכ"פ אין קורין בחומשים צביח הכנסת לכו"ע כדל' צביטין ס' הג"ל משום כבוד הציבור ח"כ עכ"פ הו"ל כקצת הורדה להס"ח בזה דע"י החילוק לחומשים לא יוכלו לקרות בהן ציבור עכ"פ וא"ל בפשיטות אך בחורה שמצרה עם הנביאים כאלה י"ל דשפיר קורין בה ג"כ ציבור למ"ד לחומשים וס"ח קדושה ח' הן וה"ג לחורה ונביאים כאלה וכמ"ס ומ"ס לעיל דחורה ונביאים כאלה ג"כ נראה דאין קורין בה ציבור כדמשמע הכי מלשון הרמב"ם ז"ל הג"ל אפשר שאינו בלחמה אלא לר' הרמב"ם ז"ל בלבד דס"ל לחומשים אין בהם קדושה ס"ח כלל וה"ה לחורה עם הנביאים וכמ"ס וז"ל :

ועב"פ ח"כ בפשיטות ד' הרמב"ם הג"ל דכיון דלחיהו ז"ל כ' דחומשים אין בהם קדושה ס"ח כלל כמ"ס ח"כ ודחי דאין לכרוך לדודי נביאים עם החורה שבהם מחילה שלא ע"ד לכורכה עם הנביאים דה"ל כהורדה מקדושה בזה וכמ"ס (ובטיק הדבר שכל הרמב"ם דאין בחומשים קדושה ס"ח וכלא כר' ירמ' צירושלמי הג"ל הנה למס"ל להגיה צירושלמי שם והא חני כו' ח"כ בפשיטות דד' כ' ירמ' נשאר בלחמה בקוש' בזה צירושלמי וכמ"ס חומש גס לפי' הק"ע הג"ל י"ל בפשיטות דסמך הרמב"ם בזה על הש"ס דאין צמניה ל"ו הג"ל דאין מניחין חומשים ע"ג חורה וכמ"ס הרמב"ם צפ"י מה' ס"ח ה"ה כן להלכה ודלא כר' ירמיה צירושלמי הג"ל (וחומש מה ששמיט הרמב"ם עיקר הך דינא דמס' סופרים הג"ל דאין עושין חורה חומשים לפי שאין מורידין כו' יבואר קצת להלן ח"ה) ואין לחמה לפ"ז על המהדר ז"ל ביו"ד שבס' רפ"ג ס"ק י"ט הביא הך דאין מניחין חומשים ע"ג ס"ח בלי חולק ובס' רפ"ג ס"ק ח' הביא מחלוקת הרמב"ם והרשב"א ז"ל בזה דהרמב"ם ס"ל דאין בחומשים קדושה ס"ח וכמ"ס ויש מי שאומר והוא הרשב"א בחשבה ס' קמ"ד שהוצא בב"י שם דחומשים הם כס"ח לכל דבריהם כו' והיינו משום שפסק כר' ירמיה צירושלמי הג"ל (ונראה דגו' הרשב"א הוא כגו' שלפנינו צירושלמי שם דלמס"ל להגיה שם והא חני כו' ח"כ א"כ א"כ נשאר ד' ר' ירמיה בקדושה בזה ואין פסק כוונה וי"ל וז"ל) והרי למס"ל דנראה דר' ירמ' לטעמי' בזה דמשום דל' דחורה וחומשים קדושה ח' הן ס"ל החס מה"ט דמותר להניח חומשים ע"ג ס"ח בלחמה וא"כ ללחורה הי' לו להש"ע שם להביא חולק בזה גס בדיון הגתח חומשים ע"ג ס"ח דלמ"ד לחומשים קדושי כס"ח הכי ס"ל נמי דמניחין חומשים ע"ג ס"ח וכמ"ס אכל י"ל בפשיטות דרק לחומר חייש מספק לר' הרשב"א ז"ל בזה ולכן לא הביאו דק להא שינהוג גס בחומשים קדושה כס"ח מפניקא ח"כ :

וברמ"א ס' רפ"ג ס"ק ב' צב"ה כ' דלפני חומשים שלנו (שאניס עשוין בגלילה) אין לריבין לעמוד מפניהם כמפני ס"ח (ונרסס המ"מ צ"י בשם הרמב"ם) ואח"כ כ' הרמ"א דיש מחמירי'ס ונשמע דאף בחומשים שלנו יש מחמירין לעמוד מפניהם (ונרסס המ"מ שהוא מהרשב"א הג"ל) והנה חף שבה האמת אהו דהרשב"א החמיר לעמוד חף לפני חומשים שלנו וכמ"ס הב"י משמו שכל דאפי' לפני חומשים שלנו שאינן בגלילה כס"ח מסבירא דלריבין לעמוד לפנייהם דקדושים הם כו' ע"ש אכל כבד תמה ע"ז הש"ך ז"ל שם ס"ק ג' דאין הביא הרמ"א ז"ל דעה זו הנדחת לגמרי כי מעולם לא שמענו שום פולה פה בזה שיהיו עומדים מלפני חומשים שלנו ואפי' הי' כל החורה כחוב כן אין עומדים כלל מפני' וכמ"ס הב"י ג"כ שכבר נהנו העולם שלא לעמוד מפניהם כו' וע"כ כ' הש"ך שם להג' בד' הרמ"א הג"ל דאפי' יש מחמירין קאי אלמטה שם וז"ל דיש מחמירין וחומרין דהשומע קול כו' ע"ש ועוד יש לתמוה על הרמ"א הג"ל שאינן המ"מ צ"י בשם הרמב"ם על מ"ס לפני חומשים שלנו ח"ל לעמוד והלא בלחמה מבואר בב"י בשם הרמב"ם שם דאפי' לפני חומשים העשוין בגליל' כס"ח ס"ל דא"ל לעמוד לפנייהם כלל ומטעמי' דס"ל דאין בחומשים קדושה ס"ח כלל וכמ"ס (ומלאחי כעה שם צב"ה גו' ע"ש) ולכן הי' נ"ל דבלחמה ז"ל הנדפס מחדש שמעמד קצת בזה ג"כ ע"ש) ולכן הי' נ"ל דבלחמה

ואמנם מ"ס בפשיטות דחי ס"ל לר' יהודה כמ"ד צירושלמי הג"ל דחורה וחומשים קדושה אחת הם ח"כ במאי דס"ל מה"ט דרשב"י לכרוך לח"כ יחד לח הנביאים חף לס"ח שלא כעבה כלל בחילוחה ע"ד לכורכה עם הנביאים דאף שדיו היחיד כדן הקטר והו"ל אחר הכריכה עם הנביאים כדיו חומשים לבד אפי"ה הכי ס"ל דחורה וחומשים קדושה אחת הם ואין בזה הורדה מקדושה כלל וכמ"ס הנה ללחורה י' לפסחור זאח מהירושלמי במקומו הג"ל דמסיים שם אהא דר' ירמ' הג"ל דלחמ' בשם רשב"י דחורה וחומשים קדושה ח' הן ח"ן עושין חורה חומשים כו' ופי' הק"ע שם דר"ג אע"ג דס"ל דחורה וחומשים קדושה אחת היא דלס"ח מודה בזה דאין עושין מחורה חומשים ע"ש וא"כ ללחורה דה"ג בש"ח שבהם מהחילה ע"ד שחיה' בפ"ע דאין לכרוך חורה אח"כ עם הנביאים חף למאן דס"ל דחורה וחומשים קדושה ח' הם כיון דחורה שמצרה עם הנביאים הו"ל ע"י זה רק לחומשים וכמ"ס — חולס מלבד דבלחמה הנה לענ"ד כל מה שפירשו המפרשים שם בד' הירושלמי בזה לפי הגירסא שלפנינו הג"ל הוא חמורה מאוד ואין לפירושם מקום כלל בד' הירושלמי שם וב"כ הי' נראה לענ"ד בלחמה דחמרון הניכר י' צירושלמי שם ואחר ד' ר' ירמ' הג"ל דל' שם דחורה וחומשים קדושה ח' הן ז"ל בלחמה (והא חני' אין עושין חורה חומשים כו') והיינו דמקשה מהי בלחמה אהא דר' ירמיה הג"ל מברייחא דמס' סופרים הג"ל דהני דאין עושין חורה חומשים ומשמעא שאין מורידין מקדושה חמורה כו' וכמ"ס אלמא דחורה וחומשים לחו קדושה ח' הן ודלא כר' ירמ' הג"ל וז"ל בפשיטות בזה ד' הירושלמי הג"ל וגס בהא דל' ע"ה צירושלמי שם אר' יוסה דהא אחרת חורה ששאה חומשים בקדושה היא שהוא חמורה ג"כ שהרי מברייחא דאין עושין חורה חומשים הג"ל בלחמה מוכח להישך בזה והמפרשי' שם דמקו ג"כ בזה מאוד יעו"ש ולענ"ד הי' נראה דגס בזה י' ס"ס ז"ל בלחמה דהא חמ' חורה ששאה חומשים (לאו) צדוקתה היא וז"ל ג"כ שם וז"ל יוסה כו' והכל הוא מהקוש' דפריך :

דר' ירמ' מברייחא דאין עושין חורה כו' הג"ל ומהא דח' ומהא דה' ע"ה דזאח חמורה בלחמה דחומשים לא קדושי כלל כקדושה ס"ח וכמ"ס (ואפשר עוד דמס"ס צירושלמי דל' ירמ' בשם ר"ז חורה וחומשים ע"ק הגל מינה קודם ברייחא דכוחין חורה ונביאים כו' דאין ע"ק מקומו בלחמה וז"ל כאן בהא דל' ירמיה בשם רשב"י וכל"ל ר' ירמיה בשם ר' זעירא בשם רשב"י חורה וחומשים קדושה ח' הן ואח"כ ז"ל ע"ק הגל מינה ח"ן עושין חורה חומשים כו' ור"ל דענה דר' ירמיה קאמר דנעלם נמנו בזה ד' התנא דהני דאין עושין חורה כו' וע"כ דטעמא משום דחומשים לא קדושי כלל כס"ח וכמ"ס וכן הך דר' יוסי הג"ל הי' נראה בלחמה דמקומו נמלטה שם אחרי מברייחא דחורה וחומשים ע"ג נביאים כו' ואין לריבין להגיה בדבריו לכו' ר' ר' דהניחין למשה שם צירושלמי לריבין ליהנס למעלה והניחין למעלה למטה וכמ"ס בעו"ה וכל זה אבאר במק"א ח"ה) ואף דלמ"ס להגיה בד' הירושלמי הג"ל יה' ד' ר' ירמיה הג"ל נשאר בקדושה בזה מד' מברייחא וכמ"ס אכל למ"ס דר' יהודה במהנה דידים הג"ל ע"כ דס"ל נמי דחורה וחומשים קדושה ח' הן וכן ירמ' הג"ל וא"כ הכי י"ל בלחמה לר' ירמיה הג"ל דלחיהו כר' יהודה ס"ל בהא דפליג בלחמה עלה דהך ברייחא דאין עושין חורה חומשים כו' וס"ל ע"כ דעושין בלחמה מחורה חומשים וכמ"ס וז"ל :

אמנם גס לפי' הק"ע ז"ל צירושלמי לפי הגירסא שלפנינו שם דהך דאין עושין חורה חומשים היא חליבא דכו"ע דאף מ"ד דחורה וחומשים קדושה ח' הן מ"מ מודה דאין עושין חורה חומשים משום דהו"ל ככיוון חורה כשמחלקה לחלקים וכמ"ס הק"ע שם י"ל דאין זה רק לעשות מהורה חומשים דע"י החילוק הו"ל ככיוון חורה כמ"ס אכל כשאנו מחלקה כלל רק מוסף עליה נביאים כיון דעכ"פ לר' יהודה בקדושה היא עומדת אפשר דאין צו חיבור כלל לר"י דלחיהו ודחי ס"ל דע"י ידי הוספה הנביאים לבד דאין בזה משום כיוון חורה בלחמה ולא דמי לחילוק חומשים כלל וא"ל (ופי' הפ"מ שם בזה דהא דאין עושין חורה חומשים הוא בלחמה מטעמא דאין מורידין כדל' במס' סופרים הג"ל ואפי"ה ס"ל

ט"ס ברמ"א ז"ל שם וכ"ל - אבל לפני חומשים א"ל לעמוד (ור"ל חפי"ה הם בגלילה כס"ח וע"ל ח"ט הליון בשם הרמב"ם וכמ"ס) ויש מחמירים (והיינו ה"ש מי שאומר שהם כס"ח ממש דב"ס רפ"ג הג"ל והוא הרשב"א הגו') אבל בחומשים שלנו אין להחמיר כ"ל והוא הכרעה הרמ"א ז"ל בעלנו בזה ודלא כהרשב"א הג"ל והיינו כמ"ס הב"י דבאמה לא נשמע פ"פ לערער בדבר וכמ"ס וא"פ (וקלה נראה כן מביאורי הגר"א ז"ל שם ס"ק' דנראה דמחלק בזה ג"כ בין חומשים שלנו לחומשים שלהם ע"פ ולכאורה הוא דלא כמד' - ולמ"ס להגו' בד' הרמ"א הג"ל ח"ט דקאי ע"ד הרמ"א ז"ל בזה שהחמיר רק בחומשים שלהם כהרשב"א וכמ"ס וז"ל):

וה

ענה מאלנו מקום לבאר בעז"ה חס מקור ד' הרמב"ם ז"ל הג"ל שחידש בדיון חורה ונביאים שכתב בכתב ח' דליון בהם אלא קדושה חומשים בלבד וכמ"ס ד"ש לנו לעשות סמוכין לדבריו ז"ל בזה ע"פ מה שג"ל לבאר בחמילה לעג"ד בעיקר ד' הבדיחה דהמ"ס סופרים והירושלמי הג"ל דעלה דהני דליון עושין חורה חומשים כו' מסיים עלה החס אבל עושין חומשים חורה כו' ע"פ דלכאורה הוא לע"ג מ"ס בירושלמי עאלנו במגילה פ"א ה"ט שם דכל החומשים שבס"ח לר"ך שיהא גומר בחמלע הדף ומחמיל בחמלע ע"פ וטעמא כדי שלא יבואו לחסוך אוהם זה מזה וכמ"ס החוס' ב"ב י"ב ד"ה ומסיים מלמטה ט' בשם הרשב"א ז"ל ע"פ והשתה חקשי לר"ך משכח"ל כלל דיעשו מחומשים חורה והלא כיון שהיו נכחבים לך חומש בפ"ע ע"פ כל חומש היה מסיים ב"פ והשני מחמיל ב"פ בפ"ע וא"ך יעשה אוהם חורה כלל אחר שבחורה לר"כין שיה' סיום כל החומשים בחמלע הדף וגם ההחלטה בחמלע כמ"ס :

אך

מהך רישא דברייתא דירושלמי ומ"ס סופרים הג"ל דהני שאין עושין חורה חומשים ומפרש במ"ס סופרים הג"ל טעמא לפי שאין מורידין כו' וכמ"ס לא קשיא נמי לכאורה דל"ך משכח"ל כלל בל"ה שיעשו חומשים מחורה שחורה ה"י הם מסיימים בחמלע הדף ומחמילין בחמלע וא"ך יתוק אוהם לחומשים כלל - ולק"מ בחמה נראה ודאי דלר"כ דהוה טעמו של דבר דמפני מה לר"ך שייים כל חומש בחמלע ומחמיל בחמלע לפי שאין עושין חורה חומשים ואם יסיימו בסוף הדף ויחמיל בראש הדף גזרינן שאם יבוא לחסוך אוהם ולמלקט ויעבור על זה ויעשה מחורה חומשים וע"כ חקנו שבחורה יסיים כל חומש בחמלע ויחמיל בחמלע וזבזב לא יבוא עוד לעשות חורה חומשים כלל וא"כ הא דכל חומש מסיים בחמלע באמה הוא משום שאין עושין חורה חומשים וכמ"ס - [ובזה נ"ל ליישב בפשיטות קושיה הגאון בעל חס סופר ז"ל ביו"ד ס' רנ"ה על עיקר הדיון שחידש בירושלמי דפ"ק דמגילה הג"ל דכל החומשים של ס"ח לר"ך שיהא גומר בחמלע הדף ומחמיל בחמלע והו' וכמ"ס החוס' ב"ב הג"ל בשם הירושלמי הג"ל וכו' הגאון הג"ל ליישב על מה שהשמיטו כל הפוסקים ז"ל ולא הביאו חס ד' הירושל' הג"ל להלכה (ואף שבהגהות מיי' פ"ז מהל' ס"ח חוה ל' הובא שם ד' החוס' והירושלמי הג"ל בזה ע"פ - וכן ב"ב' ס' רפ"ג הג"ל הביא ד' החוס' הג"ל רק בשו"ע ה' ס"ח לא הזכיר בשום מקום לד' הירושלמי שם וכבר חמה בזה בדברי מתודה ה' ס"ח חוה ל"ג ע"פ ודגול מר"ב ס' רע"ה וכן בס' בני יונה בק"ר ס' רע"ג הביאו ד' הירושלמי הג"ל להלכה ע"פ) משום שנראה דד' הירושלמי הג"ל נסתר בחמה מסגות הש"ס דל"ן במנוחה ל' דל' רב החס הגומר ס"ח גומר אפילו בחמלע הדף ומק"ל החס בחומשים של ס"ח ע"פ והשתה חס חיהא לד' הירושלמי הג"ל דבחומושין של ס"ח לר"ך לגומר בחמלע הדף דוקא ולא בסוף וכמ"ס ח"כ אכתי חקשה דל"ך אמר רב דבחומושין גומרן אפילו בחמלע הדף דמשמע חפי' בחמלע ולא מיבעי' בסוף הדף דודאי כשר לגומרן וה"י בחמה בחומשין לר"ך לגומרן בחמלע הדף דוקא ומאי אפילו דל' רב אלא ע"כ דלא כהירושלמי בזה ע"כ הגאון בעל חס סופר ז"ל שם ובאמה כבר קדמוהו בזה בשו"ת השו"ב מהאבה הגאון ר"א"פ ז"ל ח"א ס' ס"ה וכו' ג"כ דמהש"ס הג"ל ראה מהימנא נגד הירושלמי דמשמע דבחומושין של ס"ח אין דרכן לגומר בחמלע הדף מראש וע"פ רב דמורה לגומר אפילו בחמלע הדף והוא להיפך מהירושלמי הג"ל ע"כ (ובשו"ת ביה הלוי להגא"ד דק"ק סלונק נ"י הנדפס כמה

מחדש בס' ז' שם חקשה קשיא זו על הרשב"א ז"ל מדנפשי פ"ט ובמחל"ה הנה כבר קדמוהו בזה בשו"ת הגאונים ז"ל הג"ל (וכמדומה שכבר קדמום ג"כ בזה בשו"ת פ"מ וחינו לפני בעת) וגם מש"ס בס' בה"ל דלא ידע למה דחק הכ"מ למלוא טעם על מה שפסק הרמב"ם דמותר לדבק חורה ונביאים כאחד דהוא כר"מ לגבי ר"י (וכ"כ לפיל דהרמב"ם ה"י גורם באמה כמ"ס הג"ל דמהפך דר"מ לר"י) דהרי בגמ' אמר רבי מעשה והביאו לפנינו חורה ונביאים כאחד והכשרטט ומעשה רב עכ"ל ובמחל"ה הלא הכ"מ עלמו כ"כ במקומו בפ"ו הס"ו וז"ל ופסק כר"מ משום דרבי קאי טחי' דלחר מעשה והביאו לפנינו חו"ך ב"כ"א והכשרטט ומעשה רב עכ"ל ע"פ) - ואולם למש"ל ח"ט דהרי עיקר טעמא דהירושלמי הג"ל דלר"ך לסיים כל חומש בחמלע הדף הוא כדי שלא יחסוך אוהם ולעשות מחורה חומשים וכמ"ס בחוס' הג"ל והא דל"ן עושין חורה חומשים הוא משום דל"ן מורידין כו' וכמ"ס וז"ל רב במנחה הג"ל ס"ל באמה כמ"ד בירושלמי דפ' בני העיר הג"ל דחורה וחומשים קדושה ח' הן וא"כ ודאי דלר"י בחמה ס"ל דעושין מחורה חומשים (והא דמסיים עלה בירושלמי אין עושין כו' באמה לר"ך להגיה שם והחני והיינו שבא להקשות שם עליו מצרייחא זו וכמ"ס) וכיון דס"ל דעושין באמה מחורה חומשים ודלא כהברייתא הג"ל ח"ט ע"כ דס"ל ודאי דגם חומשים של ס"ח יכול לסיים אוהם בסוף הדף שהרי לר"י ס"ל באמה שאם בא לחסוך חו"ך גם בחומשים של ס"ח וכמ"ס וז"ל הא דל' רב חף בחמלע הדף דודאי לר"י ספיר יכול לסיים אוהם גם בסוף הדף כמ"ס כיון דס"ל כמ"ד בירושלמי דחורה וחומשים קדושה ח' הן וכמ"ס - וא"כ נמי בזה הא דל"ר יוסף שם במנחה ל"ט דהרחי מי"י ח"ך וחניא חיוביה' כו' ואע"ג דבהך דגומר חפי' בחמלע הדף משני לה ספיר דמייכי בחומשים של ס"ח וכמ"ס וכבר עמדו בזה החוס' שם ד"ה וחניא דלאו היובחא גמורה כו' ע"פ ולמש"ל דבאמה ד' ר' ירמי' בירושלמי הג"ל נסתר בקושא מהך ברייתא דל"ן עושין חורה חומשים כו' וכמ"ס ח"ט בפשיטות דל"ך למאי דמוק"ל להא דרב בחומשין של ס"ח ע"כ ז"ל דס"ל כו' בירושלמי הג"ל והרי גם לד' ר' ירמיה הג"ל חניא חיוביה' מהך ברייתא דל"ן עושין חורה כו' הג"ל וכמ"ס - והגאון בעל חס סופר ז"ל כ' שם ל"ל דהרשב"א ז"ל לא היה גורם בהך דרב הג"ל חיבה אפילו ע"פ ולי נראה דשפי י"ל דהרשב"א ז"ל ה' גורם בירושלמי הג"ל חיבה והחני וכמ"ס וז"ל דרב ודאי דכ"ר ירמי' הג"ל ס"ל ובאמה פריך עלי' החס מהך ברייתא דל"ן עושין חורה חומשים לפי שאין מורידין כו' וכמ"ס ח"ט ובברייתא דמנחה שם דהוכח ס"ח לא יגומר בחמלע הדף כדרך שגומר בחומשים כו' יש לפי' דבחומשים באמה לר"ך הוא לגומר כן בחמלע הדף דוקא דס"ל כהך בירושלמי פ"ק דמגיל' הג"ל: [ואמנם עכ"פ חקשה טובא מהך סיפא דברייתא דמ"ס סופרים הג"ל דהני דעושין חומשי' חורה ל"ך משכח"ל כלל כיון דלהך חנא ע"כ דס"ל ודאי דלר"ך לסיים חומשים של ס"ח בחמלע הדף דוקא מדס"ל דל"ן עושין חורה חומשים וא"כ ודאי דגזרינן שלא יבוא לחסוך וכמ"ס וקשיא רישא לסיפא אהדדי לפ"ו וז"ל לכאורה לע"ג בזה :

וע

כ"ל בזה דהנה מ"ס הרשב"א ז"ל בחוס' דב"ב הג"ל דהך סיום דד' הברייתא הג"ל דמסיים מלמטה ומחמיל מלמעלה דלא קאי רק חנביאים לבד ולא לחומשים כלל (ור"ל דקאי על השבעה נביאים שהם בפני עצמן והיינו מליעחא דברייתא הג"ל דקאי בין חומש לחומש כו' ובין נביא לנביא כו' ונביאים של שנים עשר כו' והדר קתיי עלה ומסיים מלמטה כו' וע"כ כ' ריב"א דלא קאי ארישא דחומשים כו' וה"נ פשוט דלא קאי כלל גם ארישא דנביא של שנים עשר דקסליק מיני' דבאמה חניהו נמי דמייין בהא ודאי לחומשים דלר"ך לסיימם ג"כ בחמלע הדף ולהחמיל בחמלע מהך טעמא נמי שלא יבוא לחסוך אוהם זה מזה ודב"ן הקנו שהיו נכחצין כל ה"ב נביאים כאחד דוקא משום דל"ידי דזוטרי כו' כדל' שם י"ד וכן מפורש להדיא בירושלמי דפ"ק דמגילה הג"ל דלר"ך שיהא גומר בחמלע הדף כו' (וקאי ע"כ לחומשים כמ"ס) ובנביאים גומר בסופו כו' ובנביא של שנים עשר אסור כלומר לגומר בסופו אלא דהו"ל כמו חומשים וכמ"ס ולפי שהו"ל דין מחדש באמה ולא הזכיר בחוס' דב"ב הג"ל לכן כהבנו כן מהירושלמי

מאירושלמי הנו' בהדיא וכמ"ס) - נראה לכאורה דעד כאן לא כ' הריב"א ז"ל דלא קאי רק אנביאים לבד ולא על חומשים כלל אלא דברייה"ק קמייחא ההם דקחני בהדי' סם בין כל חומש של חורה כו' ובין כל נביא כו' ומשמע דבבא זו לא מיירי אלא בחומש של חורה שכתבה לעלמה וכן דבריאים כו' ולא חיירי הך בבא בהורה שכתבה עם הנביאים כאלה (אש"ג דברייתא מיירי ההם כהני כדא"ר ההם מעשה כו' מ"מ הך דינא דמניח בין כל חומש של חורה ד' שיטין ודאי דחיירי הך דינא בפשוטו גם בכל חומשין של חורה שכתבה בפני עלמה כדנייה) וע"כ כ' הריב"א דעל זה לא קאי הך דינא דמסיים מלמטה כו' וכמ"ס (וכ"ה בחמה במס' סופרים פ"ג ה"ב הג"ל הך דינא דמהחיל מלמעלה רק על נביאים לבד ע"כ) אבל בחיך דברייה"א דלא הוהר סם חומשים בפ"ע ונביאים בפ"ע כלל רק קחני ברישא דמדביק ארס חורה ונביאים כאלה והר גרסי' נמי עלה ההם הך דינא דמסיים מלמטה כו' נראה פשוט דבהך דברייה"א ודאי דלכולהו קאי הך דינא דמסיים מלמטה כו' בין אנביאים ובין חומשים ג"כ דאף בחומשים ג"כ יכול לסיים מלמטה כו' ככה"ג דמיירי בהך דברייה"א דהיינו בשכרך חורה ונביאים כאלה וכמ"ס - ושמעא רבה ודאי דלכא במילתא לחלק בזה בחמה דכיון דכבר כתבו סם הרמב"ם ז"ל דכשכרך חורה ונביאים כאלה חין קדושה עוד כקדושה ס"ה כלל אלא כקדושה חומשים לבד וח"כ לא מיבעי ל' המס' סופרים הג"ל דס"ל דקדושה חומשים קיל טפי מקדושה ס"ה ולהכי חין עושין ס"ה חומשים לפי שאין מורידין כו' ומת"ע נמי לריך שיסיים בחומשים של ס"ה בחמלע הדף כו' כדי שלא יבוא לחלק ולהוריד מקדושה ע"י' וכמש"ל ח"כ ודאי דהך טעמא לא שייך כלל כשהוצא חומשים ס"ה על דעה לכוך אה החורה עם הנביאים כאלה דודאי דיכול לכתוב ולסיים אה החומשים של ס"ה הוצא גם בסוף הדף ולהחמיל בראש הדף ג"כ שהרי הדבר פשוט דכ"ה כו' שכתבה עם הנביאים כאלה (באין זה רק קדושה חומשים לבד כמ"ס) ודאי דלא לחלק את החומשים של ס"ה כאלה לחומשים בפני עלמן ג"כ אם יראה ח"כ שהרי חין בזה שום הורדה מקדושה חמורה לקלה כלל כיון דאף בזמן שהיו כל החומשים הללו ביחד ג"כ לא היו בהם רק קדושה חומשים לבד לפי שהיו בכרך ח' עם הנביאים כמ"ס וח"כ פשוט דה"ה דיכול לסיים אה החומשים הללו (מס"ה שכתבה על דעה לכוך חורה עם הנביאים כאלה) בסוף הדף ולהחמיל בראשו וכמ"ס - אלא דאף ל' הירושלמי הג"ל דס"ל דהורה וחומשים קדושה ח' הן ולפי הגירס' שלפנינו הג"ל דמ"מ מורה לחין נושא חורה חומשים וכמש"ל אבל הרי כתבו דנראה בחמה לפי גירס' זו דטעמא לחין עושין חורה חומשים הוא מאוס דכיון שאין קורין בחומשים בלבוך כמש"ל הו"ל ע"י' כק"ה הורדה עכ"פ בקדושה ה"ה כשמחלקה לחומשים בפ"ע דע"י' לא יוכלו לקרות בה עוד בליבוך ח"כ ומ"ס וח"כ נראה לחין דין זה שייך כלל בס"ה שהיא בכרך אחד עם הנביאים כיון שכ' הרמב"ם ז"ל בדיון היחד כדיון החסר וכמש"ל ומה"ט נראה לחין קורין ג"כ בליבוך בס"ה שהיא בכרך אחד עם הנביאים דהו"ל חומש לבד וכמ"ס - (ומיהו למעלה כתבו דלמ"ד דחורה וחומשים קדושה אחת הן אפשר דקורין ג"כ בליבוך לדידי' בס"ה שכתבה עם הנביאים כאלה ולפ"י גם מס"ה זו חין לעשות חומשים וי"ע) :

ומתוך זה י"ע לעשות סמוכין בפשיטות לעיקר ד' הרמב"ם ז"ל - הג"ל במ"ס דכשכרך חורה ונביאים כאלה שאין בו אלא קדושה חומשים לבד כמש"ל דלכאורה חין לנו שיש מקור לדבריו בזה בסיניא דב"ב הג"ל אבל למ"ס בעו"ה דהך סיפא דמסיים מלמטה כו' דלדיך דברייה"א הג"ל ודאי דמשמע בפשיטות דקאי ההם על חומשי חורה ג"כ דלא נזכר שם נביאים בפ"ע כלל רק דלכולהו הך דקחני ההם ברישא קמהדר ההם בסיפא דכין חורה דהיינו חומשי חורה ובין נביאים כולם יכול לסיים מלמטה כו' ומשמעא דמפרש ההם שאם בא לחתוך חומר כלומר דבכה"ג שכתב את החורה והנביאים בכרך אחד אם יראה יוכל לחתוך חומש ח"כ ולחלק זה מזה ואף כל חומש מחומשי החורה הוא יוכל לחתוך ולחלק אחד מחבירו בכל כה"ג שכתבם בחמה על

דעה לכורכס עם הנביאים כאלה ולכן הוא יכול לסיים גם את החומשים של חורה כה"ג בסוף הדף ולהחמיל השני בראש הדף לפי שיכול לחלק זה מזה ח"כ בחמה וכמ"ס וח"כ ע"כ דה"ס בחמה לפי שכל כה"ג שכתבו בחמה על דעה לחברם עם הנביאים ג"כ וכתבן ח"כ בכרך אחד בחמה לא נחקדשה בחמילה גם הס"ה שכתבה לחבר חורה ח"כ בכרך אחד עם הנביאים רק בקדושה חומשים לבד כמ"ס ולכן חין חיסור ח"כ לחזור ולחלק זה מזה לפי שאין כאן שום הורדה בזה מקדושה חמורה לקלה גם חין בזיון להס"ה כלל בזה כיון שגם בעודן שהיו מחוברים כאלה לא היה בהם קדושה ס"ה כלל וגם לא היו קוראין בהם בליבוך לפי שהיו בכרך אחד עם הנביאים וכמ"ס ולהכי יכול להפריד ח"כ מס"ה כו' גם כל החומשים זה מזה לחין חילוק בס"ה כו' בין כשהחומשים מחוברים יחד ובין כשהם מחולקים כיון דלעולם חין בהם רק קדושה חומשים לבד כמ"ס ולכן יכול לסיים חורה גם מלמטה ולהחמיל ג"כ למעלה לפי שיכול לחתוך חורה בחמה כה"ג וכמ"ס והשהח הרי נחברר חלית מקורו בל' הרמב"ם ז"ל הג"ל שכ' דס"ה שהיא בכרך ח' עם הנביאים שאין בה רק קדושה חומשים לבד וכמ"ס מדקחני גבי ס"ה שהיא בכרך ח' עם הנביאים שיכול לחתוך גם החומשים זה מזה וכמ"ס וע"כ מאוס דגם כשהיו מחוברים לא היה בס"ה זו רק קדושה חומש' לבד כמ"ס בפ"ה :

ואמנם ד' הרמב"ם ז"ל עלמנו ח"ה קח חומש ביה בזה דבפ"י מהל' ס"ה ה"ה הג"ל העתיק ד' הברייתא דכורך ארס כו' הג"ל יכ' דמניח בין חומש לחומש ד' שיטין כו' שאם בא לחתוך חומר עכ"ל והוא חמור מאוד לחך שייך טעם זה כלל על מ"ס בחמה דמניח בין חומש וחומש ד' שיטין ובין נביא לנביא כו' שאם בא לחתוך כו' דמחיל עינין זה לזה כלל ועוד דלמה השמיט סם הרמב"ם בחמה הך דינא דמסיים מלמטה ומחמיל מלמעלה דברייה"א הג"ל דעל זה קאי בחמה הך טעמא דשאם בא לחתוך כו' כמ"ס ונראה לי פשוט דבמהם ש' חסרון הניכר בזה ד' הרמב"ם ז"ל הג"ל ז"ל בחמה כד' הרמב"ם שם (ומסיים מלמטה ומחמיל מלמעלה) שאם בא לחתוך חומר ובעט שהוא דברייה"א הג"ל וקאי נמי על חומשים של חורה כשכרך חורה ונביאים כאלה דלא גם בחומשים של חורה עלמה שפיר מסיים מלמטה ומחמיל למעלה ומשמעא דשאם בא לחתוך כו' וכמ"ס והמיהני על הב"מ שם שלא הניח בזה ח"ה ד' הרמב"ם שם כמ"ס - ושוב ראוי להאגון בעל המס' סופר ז"ל בס' רנ"ה הג"ל שהביא ד' הרמב"ם הג"ל כמו שהוא לפנינו וכ' דנראה דלא גרם כלל הך דמסיים בסוף ומחמיל מלמעלה (דברייה"א הג"ל ולכן לא העתיקו) ודמק לפרש לפ"י בלישא דשאם בא לחתוך כו' שכ' הרמב"ם דבאלה הוא מילתא בלגשי נכשי' לומר שמוזהר להפריד החומשים ההפריד והו"ל כמו ואם בא לחתוך ולא נחיתה טעם הוא ושוב חמה בזה בחמה מה"ש דין' כב"ב הג"ל דהרי להיפך מסיק ההם בפירושא דואם בא לחתוך דהני דברייה"א עלמה דה"ק שאם בא לחתוך כו' והרמב"ם כ' שאם בא כו' וע"כ לריך לפרש בדבריו ח"כ ר"ל ואם בא כו' דע"כ דמילתא בלגשי נכשי' הוא ד' הרמב"ם בזה עכ"ד הגוף בעל ח"ס ז"ל הג"ל ואמנם לע"ד כמס' האריך הגוף הג"ל לכתוב בזה ימאוד י"ע להמיה עליו דעד שדחוק לומר דהרמב"ם לא ה"י גורם בזה דברייה"א הך דמסיים מלמטה כו' וח"כ מוכרחים לחמוט להגיה הש"ס מהוך ד' הרמב"ם ז"ל הרי ודאי דיותר יש לנו לומר דמס"ה בחמה כד' הרמב"ם ז"ל בזה ולהגיה כד' הרמב"ם ז"ל מהוך ד' ה"ס הג"ל בזה בשתי דברייה"א הג"ל ובמ"ס והדברים בדורים לע"ד דמס"ה כד' הרמב"ם ז"ל ובמ"ס - ואח"כ מלמתי במס' ס' חורה הנדפסה בפש"מ דבערות ח"ג בסופ"ג שכ' שם בקרה ח"ל דעם סברמב"ם פ"ה מה' ס"ה ה"ה חסר ומסיים מלמטה ומחמיל מלמעלה ועל זה נותן טעם שאם בא לחתוך חומר כבבנמא שם שאף לומר שנתן קצת על המה שיטין דהלא גם בס"ה מצינו חף שבס"ה חסור לחתוך לכו"פ עכ"ל והנה לא ראה ד' הכותב מה"מ סופר ז"ל הג"ל שכ' בחמה דהאי שאם כו' לאו נחיתה טעם הוא רק מילתא בלגשי נכשי' הוא כו' וח"כ חין ראיה מהי כלל חף כ"כ דד' המ"ס העתיק בחמה והדברים בדורים כמ"ס בפ"ה :

אך למי ש' בעוה' דהך דמסיים מלמטה ט' דבחדך ברייתא הג' ט"ז דקאי נמי על חומשי ס"ה מתורה שהיא בכרך א' עם הגביאים וכו'. ר' יוחנן פירש לפי' הך סוגיא דההא דפרך חזקיה דקמי' דברייתא זו' וחס' כל' לחודך כו' מתי קאמר כו' ופירש' מתי למימרח דודאי ה"מ דכל אחד [מהגביאי'] בפ"ט טפי עדיף עכ"ל ולמי' דקאי נמי לחומשים של תורה ח"כ ודאי דלון מקום לקסי' זו' לכאורה דהרי ודאי דטובא קא אחי לאשמועינן בהכי דלפי' חומשים ושל ס"ה שלימה יטול לחוכן ולהפרידן זה מזה בכל כה"ג שכרך ההורה עם הגביאים יחד (אמ"ג דחומשי ס"ה מתורה שהיא בפ"ט אסור לתוכן בחדאי משום דלון עושין תורה חומשים וכמ"ט) ומאי פריך ההא מתי קאמר - אבל בחמה נ"ל דמהך לישנא דהש"ס הג"ל דפרך מתי קאמר כו' משמע קלה טפי כמ"ט פירש' בהך ברייתא הג"ל - דלפירש' הג"ל דהקושיא הוא דמתי למ מרח' ט' ודאי דלא הג"ל למיפדך כלל בהאי לישנא דמתי קאמר ולא הג"ל חלא פשיטא כו' - אך לישנא דמתי קאמר משמע דהקוש' הוא דכמ"ט דברייתא לפיניו חין לו מקום בחמה ולא ניהו להאמר כלל וכמו בכל דוכתא דח' בהאי לישנא בש"ס (וכן בהא דמשני ה"ק שאם בא ט' דמוק טובא בחמה לפירש' ז"ל בזה ע"ט) אבל למש"ל ג"ל פירש' בחמה דהקושיא הוא חזקיה דקמי' דברייתא וחס' כל' לחודך כו' ומשמע דמילתא בחפי נפשי' הוא דלחי לאשמועינן ההא דחס' כל' לחודך גם החומשים של ס"ה שלימה זה מזה יטול לחודך לוחס (כשכרך החורה עם הגביאים כחד) דהך סיפא קמי' נמי לחומשים כמ"ט - וע"ז פריך דמתי קאמר דהלא ודאי דחי אפטר לחודך עכ"פ אח החומשים של ס"ה זה מזה שהרי בחמה עיקר מלכותן לסיים בחמטע הדף ולהחמיל בחמטע (וכמ"ט דברייתא דפ"ק דמגינה בירושלמי הג"ל) ואיך יוכל לחודך לוחס אז כלל זה מזה אחר שכל סוף חומש זה ואלא חומש השני נכחבים שניהם בדף אחד כמ"ט - והיינו דמשני ה"ק שאם בא ט' כנומר דהך דינא דחס' כל' לחודך כו' לאו מילתא בחפי נפשי' הוא כלל לומר שלעולם הוא יוכל לתוכס זה מזה חלא דכולא חדא מילתא קאמר הך הג"ל דגם חומשים של ס"ה (שהם בכרך ח' עם הגביאים) יוכל לסיים חומס מנמטה ונהחמיל למענה ג"כ לפי שאם בא לו נחודך לוחס חודך (והיינו בכל כה"ג שהם בכרך אחד עם הגביאים וכמ"ט דחו ודתי דפירי יכול נסיים מנמטה ולהחמיל מנמטה ג"כ משום דחומשים של ס"ה כאלו שהם בכרך אחד עם הגביאים ודאי שאם בא נחודך לוחס ונהפרידן זה מזה מוחך) ומש"ה שפיר מסיים מוחה מנמטה כו' והא דחס' כל' נחודך כו' לא קמי' רק בכה"ג שסיים חומס מלמטה כו' וכמ"ט חבל לאו מילתא דפסיק' הוא שהרי כשסיים בחמטע הדף ודאי דלון יכול לחודך וכמ"ט וחס' :

ועב"פ השחא דלחין להכי היה אפשר לומר קלה דהא דתניא דברייתא דירושלמי ודמס' סופרים הג"ל דעושין חומשים תורה וכמ"ט ללא בס"מ שנכבדו בפני עממה מיירי שהרי כיון דלריך שיהיו כל חומשי ס"ה סיומן וההחלתן דוקא בחמטע הדף וכמ"ט ח"כ בודאי דלחי יכול לעשות מחומשים תורה כלל רק דר"ל דעושין מחומשים תורה שנכבדו ונכבדו בכרך אחד עם הגביאים דוקא דכיון דבחורה כו' שפיר יטול נסיים בחמה כו' חומס בסוף הדף ולהחמיל בראשו וכמ"ט ח"כ ודאי דיכול לעשות מחומשים נפרדים תורה כו' לחברה בכרך אחד עם הגביאים וכמ"ט ועכ"פ שפיר משכח' להך דינא דעושין חומשים תורה בכה"ג שימרה התורה להגביאים בכרך ח' וכמ"ט וחס' : (חלא דבגמתי ודאי דלון מקום לפירש' כן דברייתא דהירושלמי ודמס' סופ' הג"ל כלל שהרי לפי' לא ה"ל הסיפא דומיא דרישא כלל דהא דקמי' רישא ההא דלון עושין תורה חומשים ע"כ דודאי לא חייירי רק בחמה שכתבה לכורכה בפ"ט ולא ע"ד לכורכה עם הגביאים כאחד דלא ודאי דעושין מתורה כו' חומשים ג"כ וכמ"ט מהגבייתא דחס' כל' לחודך כו' הג"ל דקאי נמי על חומשים וכמ"ט ואיך אפשר לפירש' בהך סיפא דעושין מחומשים תורה הג"ל דלא מיירי רק בחורה שכתבה ע"ד לכורכה עם הגביאים כאחד דוקא וכמ"ט דח"כ ודאי דה"ל למיחני או חידו וחידו חין עושין ט' בחורה שהיא בפ"ט או חידו ודאי עושין כו' בחורה שהיא בכרך אחד עם הגביאים וכמ"ט וחס' :

ואולם לפי' למד' בזה בעוה' דלמאי דק"ל כמ"ד חמס' סופרים וחס' דילן במגינה כ"ו הג"ל דקדושה חומשים לחוד וקדושה ס"ה לחוד וקדושה חומשים קיל טפי מקדושה ס"ה שלימה וכמ"ט - ח"כ נראה לנאור' דלמאי דמוכח' בסוגיא דגישין מ"ה דס"ה בני כחיבה לשמה ודברין' חזק דרשב"ז ההא דמביד לשמן בני כחיבה לשמן כו' (ומה"ט כ' הסור ז"ל בס' רע"ד דחס' לא חמר בחמילה כחיבה שהיא כחב' אוהה לשם קדושה ספר תורה פסולה וע"ז בבי' וד"ח ה' ס"ה חזק י') וכן בעיבוד העיר דק"ל דעושין פיבוד לשמה דווקא וכל ס"ה חלא נפבדה לשם קדושה ס"ה פסולה ואין קורין בה כלל וכמ"ט הרמב"ם ז"ל בפ"א ה"א וברפ"י מה' ס"ה ע"ט וק"ל דחס' פיבוד לשם קדושה קלה בלבד, פסול לקדושה מתורה ממנו וכמ"ט בחו"מ ס' ל"ב ס"ק ח' לגבי הפילין דחס' פיבוד הקלה של הפילין לשם מוחה ההפילין פסולין וע"ז בבי' שכתב דלפיו לרעה האומר דמוחה לריבה פיבוד לשמה לא מהני משום דקדושה מוחה קיל טפי מקדושה הפילין ע"ט ופשוט דה"ה בכחיבה בכה"ג בכ"ד שגרי' כחיבה לשמה דחס' כחב' רק לשם קדושה קלה פסולה לקדושה חמורה ממנה וע' בשו"ת שאנה ארי' ס' מ"ז ומ"ח בזה באורך - וח"כ נראה פשוט לפי' דה"ה דחס' עיבוד עור ס"ה רק לשם קדושה חומשים לגד או שכתב כל ס"ה לשם קדושה חומשים לגד דפסולה ס"ה - לגמרי ואין קורין בה בציבור ג"כ לכיון חלא נכבדה ס"ה בחמילה רק לשם קדושה חומשים לגד הרי חין בה קדושה ס"ה כלל לקדושה חומשים לגבי ס"ה ודאי דה"ל כלא נחקדשה כל עיקר דקדושה ס"ה כלל בין בכחיבה או בעיבוד העיר ג"כ ובכ"ד שגרי' לעשות לשמן דה"ל קדושה חומשים לגבי ס"ה כקדושה מוחה לגבי הפילין לגד וכמ"ט - וח"כ ודאי דלפי' ריך פירש' הך דעושין חומשים תורה הג"ל דלא בא לומר כלל דעושין מחומשים תורה כשרה שיקראו בה בציבור שהרי כיון חלא כחב' כל חומס מחמילה ע"ד לחברס' יחד כלל הרי לא נחקדשו עכ"פ בקדושה ס"ה כלל בעה' כחיבתן או עיבודן ב"כ ואיך יכשרו ח"כ כשחפצן ביחד שיהי' בהם קדושה ס"ה גמורה לקרא' בהם בציבור ג"כ חלא ודאי דלא קאחי לאשמועינן בהם' סופרים בהם בזה כי חס' דרשאי דחס' לעשות כן לחבר יחד חומשים נפרדין שיהיו בכרך אחד כחורה שלימה ע"י הפירתן יחד זה לזה אבל לעולם דגם לאחר שיחבר כל החומשים יחד כלל לא יקראו בהן בציבור שהרי לא נחקדשה מהמלה לשם ס"ה כלל וכמ"ט - והשחא ח"כ בפשיטתו דברייתא דמס' סופרים ודירושלמי הג"ל דעושין מחומשים תורה ח"כ דבס"ה ריך לסיים כל חומס בחמטע הדף וכמ"ט - דלפי' ז"ל דודאי בכל ס"ה שהחומשים שלה מסיימים בסוף הדף ח"כ דפסולה ואין קורין בה והך דמס' סופרים הג"ל הרי בחמה כלל לומר כלל שיקראו בציבור בהם' זו שנחבדה מחומשים נפרדים שכתבם בחמילה רק לשם קדושה חומשים לגד שהרי בלא' חין בהם קדושה ס"ה כלל וכמ"ט חלא דבעיקר הך דינא לא קמ"ל בזה רק דרשאי' לחבר חומשים נפרדים שיהיו יחד כס"ה שלימה אבל לא שחכרם כלל ע"ז לקרוא בה בציבור וכמ"ט :

ואין זה מהדומך לפירש' כן בפשטא דברייתא דמס' סופרים הג"ל דעושין חומשים תורה דלא בא לומר כלל שיקראו בהם' זו בציבור ג"כ רק לאשמועינן בהכי דרשאי' לעשות כן לחבר יחד חומשים נפרדים שיהיו יחד כחורה שלימה וכמ"ט שהרי מלינו כיווא' בזה גם דברייתא דהש"ס דילן בבי' הג"ל דכורך אדם חורה וגביאים כאחד דע"כ ז"ל ל' הרמב"ם ז"ל הג"ל ג"כ דלא בא לומר בזה כי חס' דרשאי' אדם לעשות כן לחבר תורה בכרך אחד עם הגביאים ולא חייסין שיראה הכל כמו תורה או הכל גביאים וכמ"ט החוס' בבי' י"ג ד"ה ר"י דה"ס דמתי דחס' ע"ט חבל לא בא לומר כלל שהרי' הס"ה כשרה לקרוא בה בציבור ג"כ כשכתבה עם הגביאים וכמ"ט ל' הרמב"ם ויבאר בזה עוד להלן ח"ה - וה"ל י"ל בהך דעושין חומשים תורה הג"ל דלא בא לומר בזה כלל ששהי' הס"ה כשרה גם כשלא כבדה מהחלה רק ע"ד קדושה חומשים לגד דודאי חין מקום להכשיר כלל ס"ה כו' ל' האמ' סופרים הג"ל חלא דלא בא לומר רק דרשאי' אדם להפוך חומשים יחד ולעשות מהחומשים תורה וכמ"ט - וכי חיימא דח"כ מתי למימרח ומתי ה"ל דקאחי לאשמועינן

לאשמושינן כלל בזה דמותו לחבר יחד תומשים נפרדין שיהיו יחד כס"ח שלימה אף שלא יקראו בה בציבור אח"כ. יש לומר בפשיטות דקמ"ל ביהי ללא גזרינן בלחמיה שיהי' חסור לחבדן יחד שלא יבוא לח"כ לקרות בה בצבור ג"כ והרי בלחמה אין קורין בס"ח כו בצבור כלל לפי שלא נהקדשה בקדושת ס"ח כל עיקר וכמ"ל :

ובמה יהי' לנו קלח פמוזין לדברי הט"ז ז"ל ביו"ד (ס' רפ"ח ס"ק א') שמידע שם גזירה זו מדעתו דבס"ח שיש בה פסול שאין ניכר כגון שלא יהיה מעובדה לשמה שהיא טעונה גזירה וחסור לקרות בה כלל אפילו ביחוד מאוס גזירה שמה יקרא בה בציבור ג"כ ולמו שמלינו לענין ספק סריפה שלא יהיה אדם בתוך ביתו שמה יארע תקלה כו' ע"ש בס"ז (ויש שם ט"ס במ"ש הט"ז דקמ"ל הט"ז דבזה אפילו ביחידות קורין היינו בשאר פסולין אבל בזה שיש בה חשש כו' אפילו ביחידות אין קורין כו' וס"ה ז"ל דקמ"ל הט"ז דמאי דמוכח (מד' הרמב"ם) דעכ"פ ביחידות קורין היינו בשאר פסולין אבל כו' כ"ל ע"ש) והנקודות הכסף שם השיג עליו בזה דדוקא בפרישות מיישינן לתקלה דגנאי הוא שיחלל מאכל חיסור כמ"ש החו' בשב"ס י"ב גבי ר"י קרא והטעם ע"ש. ולמ"ש בעז"ה הנה יש הכרח בלחמה לר' הט"ז בזה מהך ברייתא דהמ"ס סופרים והירושלמי הג"ל נ"ס בס"ח ע"מ דעיקר הך דינא דשוינן תומשים חורה ע"כ ללא קלחיה לאשמושינן ביהא רק דבזה לא מיישינן לתקלה לשמא יקראו בה בציבור אח"כ וכמ"ש. ופשוט דהיינו טעמא דהכא ודאי לא מיישינן כלל לתקלה זו בלחמה ולא גזרינן כלל ביהי שקראו בה ג"כ בציבור אח"כ משום דכל שנכתבה בלחמה רק לשם תומשים לבד הו"ל פסול הניכר בלחמה שהרי כל ס"ח שנתקדשה בחמילה לשם קדושת ס"ח כל תומשים שבה לריד פייסיה וזוהי בלחמנע דהך ומחיל בלחמנע כמ"ש וס"ח זו שנכתבה בחמילה כל תומש בפני ע"מיה הרי כל אחד מסיים בסוף דהך ומחיל בראש דהך וא"כ הרי כל תומשים שבה מוכיחים עליו' שלא נכתבה מחמלה ע"ד קדושת ס"ח כלל רק על דעת קדושת תומשים נפרדים לבד שהרי כל תומש שבה מחמיל ומסיים דהך בפני ע"מיה ולא כדון כל ס"ח שנכתבה מחמלה לקדושת ס"ח שלימה שכל תומש מסיים בלחמנע ומחמיל בלחמנע וכמ"ש וע"כ לא יבואו לטעון כלל לקרות בס"ח כו בציבור ולכן מותר לחברס יחד וא"ש — ועכ"פ ממילא שמעינן מהכא דדוקא בכה"ג דהו"ל פסול הניכר ג"כ הוא דקא שרינן ביהי ללא אחי למיטעי כלל בזה וכמ"ש ומוכח מזה דבפסול שאינו ניכר חסור לקיים כלל אלא ס"ח כו וטעונה גזירה וכו' הט"ז הג"ל ופשוט דיש לדמות זה לס"ח שאינו מוגה דלחור להשהותה ויחד מובלשים יום וטעונה גזירה אח"כ וכמ"ש בכ"מ רע"ט ע"ש ואף שאין התקלות דומות בזה בלחמה דההם ע"י הט"ם שיש בס"ח או בשאר ספרים יוכל לבוא לידי טעוה בלחמה מדיני החורה משל"כ בכה"ג שאין שום טעוה בס"ח רק שלא נכתבה או שלא נעבדה לשמה ואין התקלה אלא לשמא יקרא בה בציבור לבד דעכ"פ הו' מלינו בלחמה נ"ס בס"ח ע"מיה שחששו לתקלה ולא כמ"ש הנה"כ ללא חששו לתקלה רק באכילה חיסור לבד דגנאי הדבר כו' וכמ"ש :

ובאמת בעיקר ד' הנה"כ הללו יש לחמוה מאוד שהרי בלחמה מלינו במקומות הרבה בש"ס שחששו רבנן לתקלה אף היכא דלא שייך החס המכסול דלחילה חיסור כלל. כמו בכל הנקברין דקיי"ל בסוף תמורה דלא ישרפו משום דנמא אחי ניהווה בלחמה כדמפרש החס הרי שגם באיסור הגאה לבד חששו חכמים לתקלה (ואף דר"י פליג החס וא') דלס ראה להחמיר לשרוף כו' ואולי משום ה"ט הוא דס"ל דלא מיישינן לתקלה באיסור הגאה לבד ולפ"ז יהי' פלוגתא דגנאי בזה בלחמה אף עכ"פ הרי לא קיי"ל כ"י החס כלל וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בסוף ה' פסחמ"ק ע"ש) ועי' צ"י השוכר את הסועל (דף ס"ב) גבי יהוא נבדל דיהבו לי' מיט' באגרא דלר"ח דלקלינהו ולקבריהו כו' ופריך ונקלינהו ולבדריניהו וממני דלמא מובלי ביה (ובזה דפריך החס ולקבריהו בעיניהו מי לא חנן א' חנן כו' נקברים עמו ופירש"י אע"ג דעץ גופי' חסור בהנהגה וקברי לי' בעין ולא מיישינן לתקלה ע"ש ואם ליחא מאי פריך מהקלה דעץ לתקלה דמיטין דמיטין בעיניהו ליחא תקלה דלחילה חיסור ג"כ משל"כ בעץ ואנן שאין בזה

רק תקלה חיסור הגאה לבד וע"כ דלין מקום לתקן כלל ביניהן בזה בלחמה) - ועי' בשו"ע יו"ד ס' ס"ז ס"ק ז' דהבכור אפילו בעל מוס' נחבל בתוך שנתו כו' וכחז הש"ז שם משום דלחור להשהותו ללא ליה לידי תקלה דגניא ועבודה ע"ש הרי דמיישינן בכ"מ לתקלה בשאר חיסורי חורה ג"כ אף היכא דלא שייך תקלה דלחילם חיסור כלל (אלא דעיקר ד' הט"ז שם תמורה) חס המפסול דמחמי' דבכורות כ"ו ודאי משמע דהא דגם בכור בעל מוס' נחבל בתוך שנתו כמו החס מן החורה הוא בלחמה ולאו משום גזירה דרבנן לבד הוא וכמ"ש ג"כ ברמב"ם פ"ח מה' בכורות ה"ח ונפק"ל מדמסין לי' קרא דוכי יהיה בו מוס' לקרא דלחילם שנה בשנה ע"ש ובספרי פ' ראה נפק"ל מריבויא דכל הבכור דגם בע"מ נחבל בתוך שנתו ע"ש אף בזה דקיי"ל גמי החס דגם כשעלד בו מוס' אחר שנתו דלין רשאי לקיימו חלל עד שלשים יום וכמ"ש בשו"ע נח"ל פשוט דלשלים יום אלו חייב רק מדרבנן לבד ומשום הך גזירה ש"כ הט"ז הג"ל ולעולם בתוך זמן כזה דהיינו שלשים יום לא מיישינן לתקלה דהו"ל זמן מועט (וכמו בס"ח שאינו מוגה דשרי להשהותו עד לי' יום וכמ"ש וחמ"ס החס י"ל דנחמו לו זמן שלשים יום שיתקן את הטעוה שבס"ח וכמ"ש אלא יתקן כו' אבל בפסול שאין לו זמן קבוע כגון שלא נעבד לשמה אפשר דלחור להשהותו כלל אלא לריד לנטע מיד ומייהו להנן אבחר דיש למקן בזה בין תקלה דמחיל חיסור דלפילו בזמן מועט מיישינן לתקלה ובין תקלה דשאר חיסורי חורה דלא חששו לזמן מועט עכ"פ דהיינו שלשים יום וכמו שיתבאר א"ה) וע"ש בכורות לזמן כ"ח דעולד בו מוס' אחר שנתו שרו לי' רבנן להשהותו עד לי' יום משום השבחה אבידה לבעלים אלא מהך דהך שלשים יום דלאחר שנתו ודאי מדרבנן הוא מדשרי לי' בתוך שלשים ע"ש משום השבחה אבידה וע"כ דבכור שער שנתו כבר שוב אין לו זמן קבוע עוד מן החורה רק מדרבנן חסור להשהותו משום תקלה ובתוך לי' משום השבחה אבידה התיירו להשהותו כמ"ש. ומייהו ר' אלעזר נפק"ל החס לשלשים יום שאחר שנתו מקרא דשנה בשנה דלשלים יום חשוב שנה ע"ש ואולי הוא רק אסמכתא דהרי שם כ"ז דרשינן להך קרא דשנה בשנה לדרשא אחריתי ע"ש :

ובירושלמי דפ"ק דר"ה ה"א בהדיא גרסינן עלה דל' יום שאחר שנתו דבכור בע"מ דוחא תומיה שאין שנתו ממורחה כגו' שאינו מתי"ח ע"ש אף אם נאמר דהך דר"ה הג"ל דנפק"ל סקרא דשנה לל' יום דעיקר דרשא הוא ח"כ אודא לי' ראויה הירושלמי שם בזה בלחמה ע"ש וכבר טרדע מה שזהר"ך הרבה בזה הגאון בעל בית הפרים ז"ל על הלכות הדיקה הריאה בשו"ע שם ס' ב' ע"ש — (רק שג"ל להוסיף עוד על דבריו שם דנח"ל לנחור דתליא גמי במסלוקה רש"י ומוס' ז"ל בפירושו דברייתא שם דהבכור בזה"ל עד שלא נראה להרחותו כו' דרש"י ז"ל מפרש לה בכבור חס והא דרשאי לקיימו פי' חייב לקיימו וכמ"ש החוס' וכ"כ הכ"מ בפ"ח מה' בכורות ה"ח בשם מ"כ ע"ש (אף שהחוס' כתבו שזה דמוק) ובלחמה כן הוא הגירסא בחוספתא שלפנינו שם בכורות רפ"ג דגריס בהדיא החס בכור חס בזה"ל רשאי לקיימו שחיס ושלש שנה כו' וע"כ פריך לפרש דרשאי ר"ל דחייב וכמ"ש (ופי' זה יבוא בבה"א הגולה שם בס' ס"ז ס"ק ט' חוח כ"ה ומה שהוסיף שם על זה מדעת ד"ל דדוקא נקט שחיס ושלש שנה שאחר שלש שנים רשאי להכניסו לכיפה כשהוא עדיין ביד ישראל ואין ממנו לו שם כהן שיקן לו הישראל לשומריו וכו' עין גראה מד' המחבר שם בס' ס"ז ס"ק ג' ובר"ש ש"ס ע"ש ור"ל מדכתב שם בשו"ע דהכין לריד לשהותו ולגדלו לשולם עד שיפול בו מוס' ואין רשאי להכניסו לכיפה משמע דהישראל כשלין כהן ממנו לו אין לריד לגדלו לעולם והיינו משום דלחמ' ג' שנה שריין להישראל להכניסו לכיפה והיינו דקמני' בביריתא הג"ל ב' גו' שנה דוקא והנה בלחמה עיקר דין זה מידוה הוא בעיני ופעלם מהבאה"ג שצירוש' דפ"ק דר"ה הג"ל גרסי' בלחמה בהך ברייתא הג"ל דהבכור בזה"ל רשאי לקיימו אפי' ד' ו' שנים כו' ע"ש וא"כ נראה דגם לגבי דין ב' גו' שנים דפ"ק דלאו דוקא קאמר אלא נקט שחיס ושלש דלחמי חיישי והוא דין אפילו טובה כדמשי כה"ג בשבחה קכ"ז (ועי' חוס' שבה ס' ד"ה השתא ויכל המקומות המליניס שם וכבר האריך בזה הגאון בעל מלי"מ ז"ל בפ"ח מה' לולב ה"ז ע"ש : ולחמ"ס

ואמנם בעיקר הדבר שרצו החוס' ליישב בכל המקומות דקריין הש"ס כה"ג השחא חמש כו' ובכ"מ ללא פריך הכי כלל וע' במש"ל שם באורך - הנה לענ"ד יש להמוה עליהם טובה בזה שלא הרגישו החוס' והמש"ל הנ"ל דבכל דוכחא דפריך הכי ומשני לה הוא רב חסד' בכל מקום בש"ס וכמו בשבחה קכ"ז הנ"ל דפריך השחא חמש מפנין כו' ומשני ר' חסדא ד'מה' ח"ד כו' אבל שמואל פליג עלי' ההם בלמה ומשני דד' וה' כדלמרי אינשי ואפי' טובא נמי וא"כ הכי שמואל ס"ל בלמה דללו דווקא הוא אבל ר' חסדא הוא דרייק הכי בכ"מ בלמה וכן גבי סנדל המסומר שם ס' פריך נמי השחא חמש טו' ומשני ר' חסדא ארבע מסנדל קטן כו' והייט כעין שינויא דידן במפנין כה"ג ב"ד דד' מאולר קטן לו' וכן ביומא כ"ג דפריך השחא שחיס מויליחין טו' ומשני ר' חסדא כלן דבבירא כו' וכן שם ביומא פ"ב דפריך השחא לפני שחיס טו' ומשני ר' חסדא הא דבבירא טו' פ"ט - וה"ג בנדה ל"ז דפריך השחא חמשים כו' ומשני ר' חסדא כה"ג דכלן דבבירא כו' וכן בב"ק ק"ח דפריך נמי ההם השחא י"ל ארבעה כו' ומשני ר' חסדא נמי כמו בשבחה קכ"ז הנ"ל ארבעה מהוך חמשה וחיכא דלמרי ח"ר חסדא ארבעה מעדר קטן טו' (והנה בשבחה שם מחקו הרש"ל ומהר"ם ז"ל לך חיכא דלמרי וגרסי כמ"ש ברי"ף ובכ"ז ז"ל ארבעה מחמש ומשם מאולר גדול ע"ש) אבל בלמה נראה דנירסא דידן בשבחה שם עיקר שכן הוא בב"ק הנ"ל דהרי לשיני הוא דבליק משני ר"ח דארבעה מהוך חמש והיינו ארבעה וחמשה דקתני ובחיכא דלמרי מפרש דארבעה מעדר קטן טו' וה"ג ארבעה מאולר קטן כו' וכמ"ס - ובהכי ח"ש בפשיטות ש"סות קנה מן הראשונים ז"ל דמפרשי ההם למהני' דמפנין בחדא כשמואל דאבל לא חס האולר שלא יגמור כו' ובאידך יש לפרש כר' חסדא דחמש מאולר גדול וארבעה מאולר קטן ולא קשיין אהדדי כלל והיינו דווקא לחיכא דלמרי הנ"ל דאלו להך לישנא דארבעה מהוך חמש ח"כ פ"כ דהו' ליכא לפרש כשמואל גבי סיפא דאב"ל חס האולר דהקשי דהיינו רישא דארבעה מחמש וע"ש ב"ר"ש ז"ל ועכ"ל י"ל דשפיר מפרשי לסיפא דמהני' כשמואל ארבעה ברי"ף כלישנא בחדא דר' חסדא הנ"ל - וכן בב"ק שם פסק הרמב"ם דבר"פ מה' גניבה ובטור חו"מ ס' שני"ח כלשון ב' דר' חסדא הנ"ל דארבעה מעדר קטן כו' ע"ש (וכ"כ הפלפלא חריפחא בב"ק שם דהטור ז"ל פסק כאיכא דלמרי הנ"ל וכ"כ בבב"ה"ג שם) וא"כ גם בשבחה קכ"ז הנ"ל נראה דלריכיון למפסק הלכחא כר' חסדא וכלישנא בחדא הנ"ל וע"ל על כל הראשונים ז"ל שם דמסקתא להו' להלכה חו' קיי"ל כשמואל או כר' חסדא וכמ"ס ברי"ף ז"ל ובמאור ובמלחמות ובכ"ז ז"ל ר"פ מפנין ע"ש וע' ברמב"ם פ' כ"ז מהל' שנה ה' טו' דמסקת' להמ"מ ז"ל שם חו' פסק כשמואל (למאן דלא גרס בדשמואל ואפי' טובא נמי ע"ש) או כר' חסדא וע"ש בהשגחה הרב"ד ז"ל :

בכ"מ הנ"ל והיינו משום דס"ל בלמה כשמואל דללו דוקא הוא ומשני' לא דייקין בכ"מ בש"ס בזה וכמ"ס) וא"כ ודאי דלהרשב"י ז"ל אפי' למד אורחא שריין לפניה חפי' טובא כדשמואל (לגו' דידן) והשו"ע ודאי דפסק כר' חסדא וכמ"ס וא"כ לא קצד ד' הרשב"י והשו"ע אהדדי בזה כלל (רק ברפ"ב ז"ל פ"ח דיומא מ"ד הביא ד' ר' חסדא שם וי"ל) וז"ל בזה בד' הסוקים ז"ל :

ועב"פ למ"ש בעו"ה נסחר כל ד' הגאון בעל המש"ל ז"ל בפ"ח מה' לולב הנ"ל על קושייה הכ"מ שם בזה דח' בסוכה ל"ה גבי אחרונא שעלחה חזייה על מיטויו דבשנים או שלשה מקומות פסול וכ' הכ"מ שם דמשולס הוקשה לו בין בגמ' כו' דהשחא שניס פסול שלשה מצעי' פ"ט ועל ד' האריך הגאון במש"ל הנ"ל להביא שם מכל המקומות בש"ס דלא דייקין כלל בזהי רק ז"ל דנקט שחיס ושלם כדלמרי אינשי פ"ט במש"ל אבל למ"ש בעו"ה שפיר קח קשיא ל"י להרב בעל כ"מ ז"ל שם בזה דהרי הך דיומא דב' ו' מקומות גבי אחרונ' ר' חסדא הוא דלמור לה בסוכה ההם וחיכו הוא מרא דהך מלחא בכ"מ בש"ס (דלא ס"ל כלל הך דשמואל דלא נקט לה אלא כדלמרי אינשי רק ס"ל דבכ"מ דווקא הוא וכמ"ס) ושפיר הקשה הכ"מ בזה דבדברי ר' חסדא גופא ודאי קשיא הכי דהשחא שניס פסול כו' ובהם האריך המש"ל בזה על ד' הכ"מ הנ"ל (וע' בט"ו ס' הרמ"מ ס"ק י"ד מ"ש ליישב בזה ואכ"מ) :

ובעיקר הדבר שכתבו בעו"ה דבכ"מ בש"ס רק ר' חסדא לשיטתו בלבד הוא דרייק הכי (וי"ל דר' חסדא גופי' הי' מדייק כן בלמה בכל המקומות שבמסנה ובברייתא בכל הש"ס בכל מקום לחיכא למידק בכה"ג רק שהש"ס לא הביא ד' ר' חסדא רק בשבחה מקומות הנ"ל ובכל המקומות שלא הובא דברי ר' חסדא הנ"ל ס"ל לסתמא דהש"ס בכ"מ כשמואל בשבחה קכ"ז הנ"ל וכמ"ס אלא דלפטר דמ"מ לריכיון נמי להך טעמא שכתבו החוס' לחק בזה דלא הקשי לן למה בחר המסדר הש"ס להביא ד' ר' חסדא רק בשבחה מקומות הנ"ל וכמ"ס חך לפ"ה הרי י"ל בפ"י דגם ר' חסדא עלמו ס"ל לחק בכהי וז"ל) הנה יש לנו עדיין ליישב עוד גם בסוגיא דכחצויה ל"ז דפריך נמי סתמא דהש"ס ההם הך קושיא דהשחא שחיס כו' וסתמא דהש"ס משני ההם דכלן בעניי' כו' ע"ש והרי כהבנו דסתמא דהש"ס ס"ל וודאי בכ"מ כשמואל דנקט ב' ונ' כדלמרי אינשי - חך נראה בפשיטות משום דהם הקושיא קאי אדר' יוחנן דליהו דח' ההם משמ' דר"י בן זמרא דלמנה ששהיה שחיס ושלם שנים ולא תבעה מזונוה איבדה כו' ור' יוחנן עלמו נראה דודאי דכר' חסדא ס"ל בלמה מהא דבר"פ משילין ד' ל"ה מיבע"ל ההם דמשילין פירות עד כמה וא"כ יוחנן הוה כחוה שטינו מפנין ארבע וחמש קופות כו' ע"ש ומוכח להדיא דכר' חסדא ס"ל דארבע וחמש דהם דווקא הוא וכן ל' הרש"ש ז"ל בר"פ מפנין דמסוגיא דבי"ה ל"ה הנ"ל משמע דהלכחא כר"ח מדקאמר כחוה שטינו מפנין ד' וה' כו' טפי לא והיינו כר' חסדא עכ"ל (וע"ש בקרבן נחנאל אוח' ז') וכיון דמוכח בפשיטות מהך דפיק משילין הנ"ל דר' יוחנן ודאי דכר' חסדא ס"ל (והיינו רק לאמרי' להם דר' חסי משמ' דר' יוחנן ח"ל וכמ"ס) להכי פריך שפיר בכחצויה שם עלה דר' יוחנן גופי' דהשחא שחיס כו' ולהכי שפיר הולך לחוקמי ההם לדידי' דכלן כו' וכמ"ס (ומיכו ברא"ש שם ס' ד' הגי' ח' רבי משום ר"י בן זמרא ע"ש ונסחר מה שכתבתי - חך בלמה ודאי דטס"ה וז"ל ר' יוחנן בנירסא דידן דלף שר' יוסי בן זמרא הי' דדורו של רבי כדלחיא בכחצויה ס"ב דרבי אישכונן לברי' ב' ר"י בן זמרא ע"ש מ"מ לא מליט בשום מקום בש"ס דרבי יה' כחלמירי ובכ"מ מליט דר' יוחנן קאמר משמ' דר"י בן זמרא וע' בעירובין פ"ז ח"ר יוחנן משום ר"י בן זמרא ועוד בכמה דוכתי (וע' יומא ע"ה שאלו חס' ר' אלעזר כו' וע"ל) ובירושלמי ר"פ אלמנה הגי' ר' אלעזר בשם ר"י בן זמרא (ומיכו ההם גרסי' שנים או שלשה חדשים ע"ש וא"כ י"ל דבחתם אולי אמוראי יניחו אליבא דר"י בן זמרא בזה דר' יוחנן בש"ס דילן קאמר משמ' דבשנים ושלשה שנים איבדה כו' ור' אלעזר בירושלמי. הנ"ל אמר משמ' דבשנים ונ' חדשים איבדה ג"כ וא"כ עכ"פ בסוגיא דילן ז"ל ר' יוחנן כמ"ס (ולמ"ס הגאון בעל הפלגה ז"ל בסוגיא דהתם ד"ל דה"ט דלמרי' דתתלה על שערך ולא על להבא משום דמיישין דהפסיסה כר"י ע"ש

ע"ש ח"כ הי' נראה ק"ח דני' הירושלמי הג"ל שלשה חדשים הוא פיקר משום דלפולס אמרינן דדך הוא להחסימ לררי על שלשה חדשים לבד כדלחיא סס ק"ז ע"ש וז"ל דני' מרשים בדוקא הוא דספי נמי לא ויש להאריך בזה אך בלחמה נס דברי ההפלאה הנו' חמוהין בזה ויבאר במק"ח ח"ה) ובדרך חגב רחיה להחזיר דבתו יומא כ"ז הג"ל יס"ט"ס בהעתיק הסוגיא דב"ק הג"ל לזקח מהרועה ד' ויה' לזן חבל לא שחיס ושלג ע"ש וכן העתיק המש"ל סס וסס"ה דבב"ק סס לא גרסינן שלג כלל רק שחיס לבד ובחמה פריך הש"ס החס דהא גופא קשיא דמרישא דקאמל חרבעה משמע דשג לא והדר קהני חבל לא שחיס ומשמע דשלג מזבנינן ומשני דהא בכחשיחא כו' ע"ש ואף דלמשקנא זו בחמה ודחי דשפיר שייך נמיחיה חבל לא שחיס ושלג והי טו דשחיס חסור לפולס חבל שייך לפעמים פוהר צבריחיה חבל עכ"פ צבריחיה עלמה ודחי דל"ג שלג כלל דל"כ לא הו"ל למפדך מדיוקא דרישא דחרבע כו' וכמ"ס חלה דבשיחא גופא הו"ל למידק דהשחיל שלג לא שחיס מצעי' וכו' דדייק ברישא הכי ולכן יש למחוק בד' החוס' הג"ל חיבה ושלג ובמ"ס (ויש סס צמ"ל עוד ס"ס בזה שכ' השחיל ד' מזבין שלג מצעי' וט"ס"ה וז"ל חמשה מיבעי' וכמ"ס צמ"ס הג"ל):

ועכ"פ למ"ס דסוג' הש"ס צכ"מ כשמואל דכל היכא דחני כהני ליגנא דע"כ דלחו דוקא הוא חלה כדלחמי חינטי וכמ"ס ח"כ נראה דמגיד דחין מקיס לד' הבאה"ז הג"ל דמדייק דשלג שנים בדוקא קאמר (דספי חין ממייבי עוד לקיימו חלה שרינן ל' להכניסו לכיפה וכמ"ס) שהרי בחמה בהך צרייחא עלמה קהני בירושל' הג"ל בהדיא דמקיימו ד' וה' שנים וכמ"ס - חלה דנראה ודחי דבחמה לריך לגדלו חפי' יוהר מממשה שנים ג"פ שנס הישראל חסור להכניסו לכיפה לעולם - דבכ"מ ס"ל כשמואל דחרבעה וחמשה לחו דוקא הוא חלה דנקט כדלחמי חינטי ולטולס דחפי' טובא קאמר וכמ"ס (ואף דבחמה בירושלמי מוק"ל החס בצעל מוס דוקא - והיינו כמ"ס צבדוד"ה עד הנו' (הובא ב"ק ס"ס ס"ז) וכ"פ הק"ע ודלח כהפ"מ סס שגנה בזה) ומזה הוכיח בירוש' סס דשגנה דע"כ דלחו מה"ח הוא ע"ש (ולפ"ז הרי עיקר מחלוקת דרש"י והוס' (והש"ך והבבא"ג הנו') צפירושא דהך צרייח' הג"ל הוא מפורש בחמה בחוספת' וירוש' הג"ל דבחוטפתא גרס בהדיא בכור חס בזה"ל כו' וכמ"ס ובירושלמי מפרש ל' בהדיא בכור בעל מוס וכמ"ס):

וא"ה הן חמרי להפסיק כחן בחמלע ענין זה ולחזור כעח בזה על ק"ח מן הדברים אשר כבר נלמרו בחזרה בשבועה זו למעלה צע"ה והוא בדבר אשר העלינו בחוד דברינו למעלה דבליפיו זהב בשופר ע"כ דלכו"ע ליה ביה משום דחין קטיגור נעשה סטיגור וכו' מהוכרחו בזה משחם מחני' דפיו מלופה זהב דברי"ה כ"ז הג"ל ודחיתו בזה דברי הגאון בעל יוס הרועה שעלה על דעהו ז"ל לחוקמי מהני' הג"ל כר' יוסי וכמ"ס - ויען כי הן עתה כאשר סדרנו דברים אלו בדפוס צע"ה מאלחו כעח בזה בדברי גדולי החסרונים המהרי"ל ז"ל בהלכות ראש השנה ש-הב בפשיטות שלא כדברינו בזה שכהב סס וז"ל אמר מהרי"ל סג"ל דהא דלחמרינן ליפיהו זהב חסור להקוע צו היינו מטעמא דחין קטיגור של זהב שטעו ממנו העגל נעשה סטיגור והשופר [הו"ל] כנגדם לפני ולפנים כמו כה"ג ביו"כ עכ"ל והרי כהב הגאון ז"ל בפשיטות בזה שלא כדברינו הג"ל שכ' למעלה דבני מלוה ליה ב' משום דחין קטיגור כו' חלה דבחמה ס"ל דיש גם צליפיו השופר משום דחין קטיגור ט' וחמיהני ג"כ על הגאון בעל יוס הרועה ז"ל הג"ל שלא זכר לד' המהרי"ל ז"ל הג"ל בזה אך דבחמה נס דברי המהרי"ל ז"ל לכאורה חמוה בזה דהרי בחמה מטעה שלימה שניט דשופר של מקדש ה' מלופה זהב וכבר כ' דחין מקיס בחמה לחוקמי מהני' כר' יוסי בזה כלל ועוד דגם צבריחיה דד' כ"ז הג"ל שניט בהדיא דליפיהו זהב של מקיס הגמה פה כשר בחמה וכמ"ס והא דפסלינן במקיס הגמה פיו או מצבנים לוח כשנשגה קולו ע"כ זה נראה לכאורה דהא מטעמא חמרינא בחמה שהרי נראה דנשגה קולו או בחיך דפסול בחמה בכל ליפיו שהי' סס ולאו דוקא בזהב כלל שהרי צליפיהו זהב מצבנים כהבו כל הראשונים ז"ל דטעמא דפסול לפי שזינו קול שופר חלה קול זהב וכן מבחין חס נשגה קולו

פיו וע"ש בראש' והרא"ש ז"ל בזה וכן במקום הנחה פיו דפסול הכבו הראשונים סס ז"ל דטעמא משום דהו"ל כמו חליה בין השופר לפיו או משום דהו"ל כהוסיף עליו כל שהוא וחליה החס צפירושא דמקום הנחה פיו שכהבו הראשונים בזה וע"ש בראש' והרא"ש ובטור וז"ל ז"ל ס' הקס"ו באורך ועכ"פ לכל הני טעמי ודחי פסוס שאין שום חילוק בזה בין ליפיו זהב לדבר אחר כלל וא"כ נראה לכאורה שאין מקום כלל בזה לד' המהרי"ל ז"ל הג"ל שחידש טעמא דפסול זהב בשופר דהוא משום דחין קטיגור כו' שהרי בחמה כשר צליפיו זהב והא דפסול במקום הנחה פיו ובחיך הוא מטעמא חמרינא בחמה וכמ"ס צע"ה:

וא"ר י"ל דלהמהרי"ל ז"ל כוה קשיא ליה בחמה בהך צרייחא דפסול ליפיהו זהב חף מבחין כל שנשגה קולו ע"כ זה וכמ"ס דלכאורה קשה טובא בזה דלמה יהי' חמור שנשגה קולו ע"כ ליפיו זהב יוהר מלא ניקב ונשגה קולו וסחמו שלא במינו וע"כ זה חזר קולו לכמו שהי' דכשר בכה"ג כשנשגה רק רובו שלם לליגנא בתרא דר' יוחנן צבוגיא דד' כ"ז סס ובמ"ס הרבה פוסקים ז"ל כן להלכה וע"ש בחוס' ד"ה ניקב וצרח"ש ז"ל סס ס' ה' (וכ"כ בשו"ע ס' הקס"ו ס"ק ז' להכשיר בזה עכ"פ בשטח דהחק ע"ס) וע"כ צב"י שס שקהה בחמה בזה בשם הרא"ש ז"ל דמחי שנא מליפיהו זהב מבחין דכשנשגה קולו מכמו שהי' פסול משום דהו"ל קול שופר ודבר אחר וה"כ כשסחמו בחינו מינו כיון דע"כ הנקב בחמילה נשגה קולו חפי"ג דע"כ סחימה חזר קולו לכמו שהי' מ"מ הו"ל ג"כ כקול שופר וד"ה וע"ש צב"י שדחק בזה (וע"כ בקרבן נחנאל מש"ס בראש' ס' ה' הג"ל בחוה כ"ה כ"ז ובחול' ל"ב סס ליישב ג"כ בזה ולי"ע) אך לד' המהרי"ל ז"ל י"ל בפשיטות בזה בחמה דמליפיו זהב ודחי שאין שום הכרע למקוס אחר כלל דשחי ליפיו זהב בשופר דפסולו רק משום דחין קטיגור נעשה סטיגור הוא וחין שייך כלל ללמוד מהך פסולא דליפיהו זהב לליפיו אחר כלל וא"כ דמהך קשיא זו הנו' הכריח המהרי"ל ז"ל דגבי ליפיו זהב ע"כ דחיה ביה טעמ' חמרינא בחמה וכמ"ס דל"ל דס"ל להמהרי"ל ז"ל דחין פסול משום דחין קטיגור כו' רק כשנשגה קולו ע"כ הובא או במקום הנחה פיו או חס היה הזהב מצבנים דכלל כהני נוונא הו"ל הקטיגור שהוא הזהב כמשייע ג"כ לקול השופר ובטיק עיייה המלוה הזח משח"כ צליפיהו זהב מבחין ולא נשגה קולו ע"כ הזהב כלל דלחו לא הו"ל הזהב רק כתי בעלמא ולא שייך צב"ה"ג משום דחין קטיגור כו' כלל ומסו"ה בשופר שבמקדש שהי' מלופה ג"כ רק מבחין ושלא במקום הנחה פיו וכדמוק"ל חביי החס (וכן ע"כ ז"ל בשופר שבמקדש ג"כ דלא נשגה קולו כלל ע"כ הזהב והא דלא נקט הש"ס החס רק החילוק הו"ל דשלח במקוס הגמה פה קאמר בלבד הוא משום דבזה היה עיקר קושיותו מליגנא דמהני' דקחני ופיו מלופה זהב ע"כ) ודחי דבכה"ג נח שייך כלל טעמא דחין קטיגור כו' בשופר ג"כ שבמקד' וכמ"ס דבני שופר לבד חין בו משום דחין קטיגור כו' וא"ש:

ודישתא מחוך ד' המהרי"ל ז"ל יש להכריח ג"כ מה שהעלינו למעלה צע"ה לדחוח ד' הגאון בעל יוס הרועה ז"ל שכ' בפשיטות ד"ל דמהנינן דפיו מלופה זהב חפי כר' יוסי דלא חייש בשופר כלל לטעמא דחין קטיגור כו' - וכדבנו לדחוח דבריו ז"ל בזה מחוך סוגיא דהש"ס החס דיש להכריח מוש דע"כ חין מקוס לחוקמי הך - מהניחין כר' יוסי כלל וכמ"ס - ולמ"ס ליישב ד' המהרי"ל ז"ל הג"ל בזה יש לכאורה מזה הכרח לדברינו הג"ל ג"כ שהרי למ"ס צע"ה דלדעה המהרי"ל ז"ל ודחי דגם הך פסולא דליפיהו זהב במקוס הגמה פיו הוא ג"כ משום דחין קטיגור כו' משום דמקוס הגמה פיו נס הזהב כמשייע בקול השופר וכמ"ס וא"כ חקשה טובא לכאורה לפי זה דל"כ מאי פריך כלל בזה מהך צרייחא דליפיהו זהב במקוס הגמה פיו דפסול חמרינא דפיו מלופה זהב ודלמא מחני' כו' יוסי היא בחמה דלא חייש כלל בשופר להחי טעמא דחין קטיגור כו' כדמכשיר נמי בשל פרה ג"כ וצרייחא ע"כ רבנן היא דפסלי בשל פרה ומה"ט פסלי נמי צליפיהו זהב במקוס הגמה פיו משום דחין קטיגור כו' וכמ"ס לד' המהרי"ל ז"ל הג"ל ולי"ע לכאורה ע"ד המהרי"ל

המהרי"ל ז"ל הנ"ל בזה ח"ך למס'ד' כ"ה ח"ט בפשיטתו בלחם
ד' המהרי"ל הנ"ל דודאי שפיר הקפדה גם ממהרי"חא חכמי'הא הנ"ל
בזה שהרי הך מנתי' דשופר של ד"ה כו' דקהני' פיו מלגס' וזכר
חי' חסד' לאוקמי' כו' יוסי בזה מודקחני' נתי' החס' של יעל פשוט
דפ"כ לא חתי' כו' יוסי כלל וכמס'ל בלח"ך בעו"ה :

ואולם י"ל עוד דבלח"ך בלח"ה ח"ט ד' המהרי"ל ז"ל הנ"ל
בפשיטתו בזה שהרי בעיקר הך טעמא דמפרש עולא
(בסוגיא דד' כ"ו) לרבנן הנ"ל דפסלי' בשל פרה שהוא מאוס דלחין
קטיגור כו' . הרי פליג עלי' חב"י החס' בזה ומכרש להו-בטעמא
אחריתא גם מאוס דמחמיו כשני שוכרות כו' ומשמע' דלח"י לא
ס"ל בלח"ך הך טעמא דלחין קטיגור כו' גבי שופר כלל . וח"כ
ע"כ דלח"י ז"ל נמי דפסולא דזבב במקום הנחה פיו הוא ג"כ
מטעמא אחריו חי' מאוס חל"ה או מטעמא אחריתא הנ"ל בלח"י
ולכן שפיר הולך חב"י לשעברו לאוקמא נמי דמקום הנחה פיו הוא ג"כ
מלופה וזבב דגלא במקום הנחה פיו דוקא קאמר מאוס דלח"י
גופי' לא שייך לאוקמי' הך מנהגי' כו' יוסי הנ"ל בזה דהרי לדידי'
בלח"ך לא שייך כלל לא פלוגתא דר' יוסי ורבנן דיד' בשופר
של פרה הנ"ל ולא פסולא דליטהו וזבב הנ"ל בזה טעמא דלחין
קטיגור נעשה כו' כלל וח"כ ובמק"ח יבואר עוד ח"ה :

והן עתה נחזור על הדברים שכתבנו בעו"ה (לעיל ד' כ"ט)
דעיקר דין דשנתו דבעל מוס' חס' הוא מן התורה או מדרבנן
לכד דיל' דלח"י לכתוב' במתקנות רש"י והתוס' בבבירות כ"ח
בהך ברייתא דהבכור בזה"ש עד כלל נראה להרחיבו לחס' כו'
דרש"י ז"ל מוק"ל בבכור חס' והאי' עד שלא נראה כו' הוא
כפשוטו שלא נכל' בו מוס' עדיין וכמס"ס . ובח"מא קן הוא גי'
החוספתא שפנינו רש"י שם להדיא בכור חס' בזה"ש כו' וכמס"ל .
אבל החוס' ז"ל שם מוק"ל בבעל מוס' בלח"ך והאי' עד שלא
נראה להרחיבו כו' ר"ל שלא נודמן לו חס' כו' וכמס"ס וכן
הוא בירושלמי דרש"ק דר"ה בהדיא וכמס"ל . ומזה הוכיח בלח"ך
בירושלמי שם דע"כ ל"ל דשנתו דבעל מוס' חס' מן התורה כלל
מדרשאי לקיימו חפ" ד' וה' בטיס גס' אחר שגמל בו מוס' כ"ו
שלא הרחילו לחס' חפ" שגמלו לו שהוא מוס' גמור וח"ך רשאי
להשהו כ"כ עד שידמן לו חס' והלא חס' מן התורה היה
מחוייב לאוכלו בהך שנתו דוקא ודאי שיהיה לו לחזור אחר חס'
מיד שגמל בו מוס' כדי לאוכלו בחוד שנתו עכ"ל ולא להמתין עד
שיודמן לו חס' בלח"ך זמן חלף ע"כ דעיקר מלוחו לאוכלו לבעל
מוס' ג"כ בחוד שנתו הוא רק מדרבנן לכד בלח"ך ומאוס חקלא
דגיזה ועבודה כמ"ס הט"ז הנ"ל . או מאוס דחקנו חממים גס'
לכ"מ לאוכלו חוד שנתו דוקא דומי' דבכור חס' בזמן הבית
וכמו שגלה טעם זה מדר' הגבוס ז"ל ס' ס"ז פ"ט . ומא"ה
שפיר החיובו חממים להשהו גס' אחר שגמל בו מוס' כל זמן
שלא נודמן לו חס' דכ"ז שלא הוחר ע"כ חס' חקמיהו
אלאורייתא וברייתו להשהו חפ" כמה שג' . (כן נראה פשוט
בפי' ד' הירושל' דר"ה הנ"ל דמיימי' כ' יוסה שם מהך ברייתא ג"כ

סייעתא לר' לילא דח' החס' בלח"ך שנתו של בעל מוס' מחוורת מן
התורה פ"ט) ועכ"ל הרי מוכרח לכתובה דלד' החוס' הנ"ל
(דלח"י בלח"ך בשיטת הירושלמי הנ"ל כמ"ס) ע"כ ל"ל דשנתו דבעל
מוס' הוא רק מדרבנן לכד וכמס"ל . ומלח"י כעם הנגהון מהרי"ט
חלגיו ז"ל ברש"י דבכורות שם שהביא ג"כ ד' הירושלמי דר"ה
הנ"ל בזה שהוא מחזיר כפי' החוס' הנ"ל וכמ"ס בעו"ה .
ולמנחם מה שחמה שם ע"ד הרמב"ם ז"ל בס"ח מהל' בכורות
ה"ח הנ"ל שגראה דפ"ל דשנתו דבעל מוס' מן התורה הוא בלח"ך
וכמס"ל דד' הירושלמי הנ"ל דמוק"ל בבעל מוס' היו חיוביה
דמוכרת מזה שהוא רק מדרבנן לכד וכמס"ל והיח' בל"ע בזה
ע"ס . והנה בלח"ך ה"ו לו לחמוה מד' הירושלמי הנ"ל בפשיטת
גם על פי' רש"י ז"ל הנ"ל דמוק"ל להך ברייתא בבכור חס' בלח"ך
והרי בירושלמי הנ"ל מוק"ל בהדיא בבעל מוס' וכמ"ס :

ואמנם למס"ל ח"ן מקום לחמוה בזה בלח"ך לא ע"ד הרמב"ם
ז"ל ולא על פי' רש"י ז"ל הנ"ל שהרי כבר כתבנו
דחוספתא דבכורות הנ"ל גרס' בהך ברייתא בהדיא בלח"ך
הבכור חס' בזה"ש כו' וע"כ דהחוספתא הנ"ל פליגי בלח"ך שם
הירושלמי הנ"ל בזה וכמס"ל . ועכ"פ הרי שפיר י"ל דרש"י ז"ל
סוף בזה על גי' החוספתא הנ"ל בפשיטתו וכמ"ס או דלח"י
היה קן גי' רש"י ז"ל גם כ"ס דין בהדיא הכי כמו בחוספתא
הנ"ל וכמו שגראה קלח מד' רש"י ז"ל הנ"ל שם בזה יו"ט .
(ולא להכריז בעל מנחה בכורים שם שהגיה החוספתא ע"פ ד'
החוס' הנ"ל ובח"מא נראה דרש"י ז"ל היה לו גירסת החוספתא
הנ"ל בזה וכמ"ס) וח"כ י"ל בפשיטתו דגם הרמב"ם ז"ל סוף
על גי' החוספתא הנ"ל נגד הירושלמי הנ"ל בזה (וכמ"ס הכ"מ
ג"כ שם ע"ד הרמב"ם ז"ל בה"ח הנ"ל בשם המ"כ הנ"ל דבחס'
קא מייירי ורשאי פי' חייב וכפי' רש"י הנ"ל ע"ס) ופשוט דלחין
מוס' מקום לפ"ז לחתימה המהרי"ט ז"ל הנ"ל על הרמב"ם ז"ל
הירושלמי הנ"ל דבלח"ך פשוט דהרמב"ם סוף על החוספתא
הנ"ל בזה ולא מייירי הך ברייתא בבעל מוס' כלל וכמ"ס וח"כ (חלף
דקלח קשה לומר שהרמב"ם ז"ל ה"ו גי' החוספתא הנ"ל
בזה דל"כ היה לו להעתיק דבריו שם ג"כ כלשון החוספתא
הנ"ל בכור חס' כו' בהדיא ומיהו י"ל דקאי על מס"ס בה"י
דהבכור בזה"ש מניתי' עד שיפול בו מוס' כו' וע"ז קאמר ועד שלא
נראה להרחיבו כו' דהיינו קודם שגמל בו מוס' ע"ס) :

ובעיקר הדין בשנתו דבעל מוס' חס' הוא מדרבנן בלבד
כד' הירושלמי הנ"ל או שהוא מן התורה כמו שגראה
מד' הרמב"ם ז"ל הנ"ל ונר"ך לבלח"ך בלח"ך פליגי בלח"ך בזה (וכמ"ס)
דהרמב"ם סוף על גי' החוספתא הנ"ל נגד ד' הירושלמי הנ"ל .
פשוט שח"ן זה רק שלא יהי' לנו הכרח בלח"ך מהברייתא הנ"ל כד'
הירושלמי הנ"ל בזה . אבל גם לגי' החוספתא הנ"ל עכ"פ הרי ח"ן
לנו מזה הכרח להיפך ג"כ שהיו שנתו דבעל מוס' מן התורה
בלח"ך כד' הרמב"ם ז"ל . שהרי גם רש"י ז"ל פי' בהדיא כמ"ס
בחוספתא הנ"ל וכמס"ל ומ"מ בעיקר הדין נראה דס"ל גם לרש"י
ז"ל

וזה שייך לרש"י בזה מ'ה דין הטהור ביו"ט ראשון שלא ראה פנים בעזרה עדיין ונעמא בשני ולפי הגרמי' בחוס'
דחגיגה ט' ד"ה כיון שם נראה פשוט דבכ"ז ודאי פטור לכ"ע מלהביא קרבנותיו ברגל ל"ז שהוא טמא עדיין
לפי שאינו בציחה אז כו' וילא כמ"ס הגהון בעל וזכ' הכהן ז"ל מדברי הירושלמי דריש חגיגה בזה דבלח"ך ודאי דהירו'
הנ"ל לא מייירי החס' רק כשכבר ראה פנים בעזרה בלח"ך וכמ"ס בלח"ך בלח"ך (ובקנ"ו אחריו ל"ס) טורי' אכן בחגיגה ט' שם
וכן כ"ס וכ"ו ובכ"ס נח"י ר"ס ה' וכן נע"י צריש חגיגה כולל נמשכו בזה אחי' ד' הגהון בעל וזכ' הכהן הנ"ל (רק שלא
הוכיח שם הגהון הנ"ל לד' הגהון בעל וזכ' הכהן הנ"ל בלח"ך) וזמ"מ כ"ל דברייתא שם וז"ל הגהון בעל וזכ' הכהן ז"ל הנ"ל
חמוהים בלח"ך דהדבר פשוט דלחין ד' הירושלמי הנ"ל ענין כלל לד' החוס' הנ"ל בזה דהירושלמי ודאי מייירי כשכבר
ראה פנים בעזרה בלח"ך והחוס' הנ"ל ודאי דלא חייבי' רק כשעדיין לא ראה פנים בעזרה כלל עד כשנעמא בשני או כשנעמא
מזב' וכמס"ל בעו"ה . וכ"כ לא קרב זה אל זה וכמ"ס להלן מ"ה בלח"ך בזה ע"ס) ורלח"י להשלים כחן הדברים בעו"ה :

והנה בלח"ך בעיקר הדין בחוס' דחגיגה ט' הנ"ל דל"ל דל"ל בלח"ך דברייתא שם ומיהו [שמח] כו' וכמ"ס בזה . מלח"י
סייעתא לדברי' מה' הגהון בעל טורי' ח"ן ז"ל בחגיגה ד' דלח"ך דברייתא שם והחוס' דלח"ך דברייתא שם
והבב"ס כו' הק"ה בגהון ז"ל בזה דל"ל למשטי' לטמא מתוך קרא בלח"ך ותיסוק ליה דהרי כל עיקר חובתו דעולת רח"ה
ודאי שאינו חלף למי שראה פנים בעזרה כבר ובהיח' והרי הטמא חי' חסד' לו להראות פנים בעזרה כלל רק בלח"ך וכיון
דלח"ך שייך בו מלוח רח"ה כלל ח"כ ממילא ליקח גביה' בוס' חובתו דעולת רח"ה ג"כ וקרא ל"ל כו' וכתב' הטורי' אכן ז"ל
שם ד"ל דעיקר הך קרא לא חלטי' רק לטמא בלח"ך . בלח"ך ודאי פנים בעזרה או ומחייב או בעולת רח"ה וח"כ נעמא
בשני וה"ל כיון דכבר מחייב בקל"מ יוגל לקב"ה גס' אחר שנטמא קמ"ל קרא יתירא דובלח"ך שמה דלח"ך מניח שנתו רח"ה
ח"כ

ז"ל כד' הירושלמי הג"ל צוה: **דבאמתי דבטרתה** כ"ה גבי שטר
 צבור בעל מום שטר וחל"כ שטר דמכרשם אסורים ומפרש רש"י
 סם בגמ' שהוא משום גזירה דלמא חמו לשהוי' כו' ופירש"י ז"ל
 צמטנה ובגמרא שם דגורין צוה דלא ליחי ציה ליה ידי חקלה
 דגזיה ועבודה כו' ע"ש ומדל"ס רש"י ז"ל בפשיטת צוה דגורין
 דלא ליחי לשהוי' ויחלנו חזר כנחו זי'עבור על חיבור חורה דכח'
 לפני ה' אלהיך חתלנו שנה בשנה כו' ש"מ דס"ל לרש"י ז"ל באמת
 כד' הירושלמי הג"ל צוה דשנתו דבעל מום הוא רק מדרבנן לבר
 וחז"י ס"ל ג"כ דהוא רק מהך גזירה ענמה דלא ליחי ציה ליה ידי
 חקלה דגזיה ועבודה וכמ"ס הג"ז הג"ל באמת וחל"כ דהוי דשטר
 נקט רש"י ז"ל בהך גזירה דלא ליחי לשהוי' דא' בש"ס הג"ל שהוא
 מעיקר הך טעמא צוה דלא ליחי ליה ידי חקלה דגזיה ועבודה וכמ"ס
 וחל"כ (ולפ"ז ד' הג"ז הג"ל הנה מקורס מפ"י רש"י ז"ל הג"ל
 באמת ומייסב מה שהבנו עליו לעיל ד' כ"ט מד' הרמב"ם ז"ל
 הג"ל צוה: ועכ"פ הרי מוכח בפשיטות מד' רש"י ז"ל הג"ל כעיקר
 ד' הג"ז ז"ל צ"כ רש"י וצ"כ ש"י הג"ל דחשבו רבנן צ"כ לחקלה
 חף בשטר חיבורין דלא שייך בהם המכשול לחילת חיבור כלל
 ודלא כד' הנקודות הספף צ"כ רפ"א שהבאנו לעיל (ד' כ"ט)
 צוה ולהגן יבואר עוד ח"ה) וכן שם בצמרות ל"ג אלא דקא
 מפרש החס טעמא דחין מצינו צבור שהוא משום דגורין שלא
 יגדל מהם עדרים ופירש"י ז"ל ג"כ שם דחייסין דלא ליחי ליה ידי
 חקלה דגזיה ועבודה וכן פ"י צוה בחמורה כ"ד ע"ש ונראה לכאורה
 מכל זה דלכהי לא רצה לפרש באמת דעיקר הגזירה הוא שלא
 ישנון לאחר שנתו ע"י משום דס"ל לרש"י בפשיטות שהוא רק
 מדרבנן לבר בעל מום וכמ"ס. וכן מלאחי בעוזה למדריש"י
 חלזו ז"ל ברפ"ד דבכורות שם ש"כ ג"כ דע"כ ז"ל דרש"י ז"ל ס"ל
 דשנתו דבעל מום הוא רק מדרבנן באמת ומש"ה לא הוה יחול
 לפרש שהוא משום דלריך לאוכלו בתוך שנתו דלא שייך למיגזר
 בחיבור דרבנן ע"ש והנה עדיפא הו"ל ד"ל דס"ל לרש"י ז"ל דגם
 כל עיקר חקנת חכמים ללאוכלו חוך שנתו הוא רק מהך גזירה
 דחקלת גזיה ועבודה וכמ"ס הג"ז צוה וחל"כ שפיר נקט רש"י
 עיקר הטעם באמת שהוא משום שאם ישנון חתי צ"י ליה גזיה
 ועבודה דהיינו נמי טעמא דעיקר חקנת חכמים צוה דלריך לאוכלו

ובאמת קשה לי טעמא מה ע"ד הג"ז הג"ל דחך חשבר
 לומר כלל דעיקר הך דיקא דכסור בעל מום שיהיה
 נחבל בתוך שנתו (כמו הבכור הם) שאינו רק מדרבנן לבר ומשום
 חקלה דגזיה ועבודה וכמ"ס. דח"כ מאי שנא דלא חקנו חכמים כן
 רק בצבור בעל מום לבר ולא בכל פסולי המוקדשים ג"כ (והרי
 עיקר חיבורא דגזיה בכל הקדשים שהוממו הוא דכתיב כדנפק"ל
 בצבורות ו' וצ"כ ד מצינו ולא גזיה (והך ק"ח מיירי בכל פסולי
 המוקדשים כדמוק"ל בצפרי פ' ראה ס' ע"א ע"ש) אלא דבאמת
 חיינן בצרייהא דבכורות ט"ו דבכל הקדשים שנבל בהם מיל קבוע
 לאחר הקדשן דגזיו ודכ"ד ודכ"ד בהם סופג חז' הא"בשים חסילו
 לאחר שפדו ע"ש. וכבר הקשו החוס' בכ"ד צוה דכיון דלא
 נפק"ל חיבורא דגזיה רק מכלל עשה דחזוה הג"ל ח"כ מנ"ל
 למיקם עלי' בלאו ג"כ צוה וע' חוס' מולין ז"ט ד"ה דבא ובכורות
 ט"ו ד"ה ואח"כ קרא ועוד בכ"ד שכתבו דע"כ ז"ל באמת דלדרי'
 ק"ח לחיבוריה כו' וע' חוס' מעילה י"ג ד"ה אח"כ וצ"ש צוה
 הגאון בעל מ"ל ז"ל צ"כ מ"ה מעילה ה"ז ע"ש — וחלמס
 בצבור בעל מום לא מצינו צ"ש דלין לימודא שדריא לאסור
 גם צו הגזיה ועבודה כמו צמת דך קרא דחזוה דממעט
 מיני' גזיה לא כתיב רק בשאר פסולי המוקדשין לבר ובמ"ס.
 אבל באמת בפסרי פ' כל הבכור גרסי' להדיא דמכלל שגאמר
 לא תעביר בצבור שורך כו' מלמד שהבטור אסור בגזיה ועבודה
 חין לי אלא חס בעל מום מנין ח"ל כל הבכור ע"ש ולפ"ז ה'
 נראה לכאורה דבאמת כל פסולי המוקדשין דעובר גם בהם
 בלאו דגזיה ועבודה וכדחייא בצבורות ט"ו הג"ל דחילנו לאחר
 סדיון

חל"כ ראוי לבוא בעורה בשעת הבתח הקרבן דוקא ע"כ הג"ז ז"ל צוה ע"כ. והרי דפיטא ליה להגאון ז"ל דבשחא
 לכ"ע פסור להביא כשנטמא בשני חף שיהיה טהור ברחשין (ומשמע דחף למ"ד כולם תלומדין דרחשין הם פשיטא ליה
 הכי גבי טמא ע"ס כדנפק"ל מקרא דובחת שמה כו') אלא דמה שהוסיף הטורי חבן ז"ל עוד דגבי הטמא פשרין ליה מהך
 קרא הג"ל חף כשנכנס כבר בעורה ברחשין כשהיה טהור ונחתיב להביא קרבנו וחל"כ כשנטמא שוב בשני לא מצי מייתי
 הו"ל וחינו צביחה כו' וכמ"ס. הנה צוה ל"ע באמת מד' הירושלמי הג"ל דמחייבי לר"י גם היורשין להביא חף כשלא
 הפדים מחיים וע"כ דמייירי עכ"פ כשכבר ראה פנים בעוה ביו"ט רחשין וכמ"ס. וחל"כ מוכח ע"ש דכשראה פנים בעורה
 ברחשין חל"כ היורשין מחייבין להביא כשמה בשני ולא בעינן שיהי' ראוי לבוא אז בכ"ג שנתחייב כבר ע"י שראה פנים
 בעורה ברחשין וחל"כ פשוט לכאורה לגם כשנטמא בשני ודאי דחייב ג"כ להביא ככה"ג ודלא כהטו"ז ז"ל צוה וז"ע (ומיחו
 בירושלמי שם פליג עליה ר"א באמת וחל"כ ג"כ דכל שאין ראוי לבוא חינו מביא חף כשהפדים מחיים ע"ש וז"ע ואחמ"ל):

ובעיקר ד' הירושלמי שם דליף ר' יונתן ור"י מקרא דכל צבור צניך חסדה ולא יראו פני דמה הם צדיון הבן
 חייב חל"כ אחר מיחה וה"ג גבי רחיה חייב היורש להביא חל"כ אחר מיחה ע"ש. ל"ע לכאורה מסוגיה ה"ס
 דלין בצבורות לא דליף ר' יונתן נוסף חפיכא מהך ק"ח דמה ברא' היורשין מחייבין חף גבי פדיון הבן היורשין מחייבין
 וע"ס ברש"י ז"ל. ובאמת אפ"ק צין בסוגיא דירן בצבורות הג"ל וצ"כ בירושלמי הג"ל. דלמך דלא מצינו בקרא להדיא לא
 בצבור ולא ברחיה למחייביי לאחר מיחה ח"כ חך יליף בש"ס דלין הג"ל בכור מרא' וחך יליף ג"כ בירושלמי הג"ל
 רחיה מצבור צוה וז"ע. וחל"כ י"ל דבאמת כל עיקר ד' ר' יונתן גם בש"ס דלין הג"ל חינו אלא למילוף בהיפך רחיה מצבור צוה
 וכמ"ס בירושלמי הג"ל להדיא וכמ"ס (אלא דל"ל לפ"ז דמ"ס בגמ' דמה להגן כו' חף כאל כו' משום דקא"י שם באמת חפיכא דקרא
 דולא

דהנה כחן רחיו להשלים אשר יש לנו לבאר עוד דריני המקום
 בעוזה — והנה כבר הארכנו להגן בך מ"ד ומ"ה
 לייבב דברי הר"ם וס' ירחם ז"ל דפסקו כר' יוסי באמת דבעינן
 הוי' ע"י טהרה גם במקוה. וחף דלכאורה הוא נגד ססם משנה
 דסוף ס"ה דמקואות דתנן ומודים שהוא גודר כלים כו'. וכמו
 שהקשו הרא"ש ז"ל צוה. וכחבנו שם ד"ל דחינו סמוך צוה
 באמת על חידך סתמא דסוף ס"ז שם דקפסיל לכוטס בכלים רק
 בפנים כו'. וע"כ דטעמא משום דבעלים הו"ל הוי' ע"י סומאה
 וכמ"ס. וחל"כ הרי דסתם לן חנח גם להיפך ובר' יוסי צוה
 וכמ"ס בעוזה (והנר"א ז"ל צביחה לש"ע שם ס"ק ק"ט על פ"ש

צחך שנתו וכמ"ס) (והמחרי"ם חלזו ז"ל שם לא הביא רק מד'
 רש"י ד' כ"ה פנ"ל אלא הזכיר שם כלל מצי' רש"י ד' ג"כ הג"ל
 ג"כ ע"ס. ופסוק דבד' רש"י ד' ל"ג הג"ל י"ל באמת דמשה' לא
 פ"י שם משום מליה דאכלתו צחוך שנתו דוקא שהוא משום דהחס
 קהני נמי דחין מרגילין בכל פסולי המוקדשים ג"כ וחל"כ ה"ט
 דשחא יגדל מהם עדרים דלחי דקא' נמי על כל פסולי המוקדשין
 ג"כ וחי' בפסולי המוקדשין לא מצינו כלל שיהי' מליה לאוכלם בתוך
 שנתו דוקא כמו בצבור בע"מ ולהכי הו"ך רש"י ז"ל לפרש שם באמת
 דהגזירה הוא רק משום גזיה ועבודה לבר וחל"כ:
ובאמת קשה לי טעמא מה ע"ד הג"ז הג"ל דחך חשבר
 לומר כלל דעיקר הך דיקא דכסור בעל מום שיהיה
 נחבל בתוך שנתו (כמו הבכור הם) שאינו רק מדרבנן לבר ומשום
 חקלה דגזיה ועבודה וכמ"ס. דח"כ מאי שנא דלא חקנו חכמים כן
 רק בצבור בעל מום לבר ולא בכל פסולי המוקדשים ג"כ (והרי
 עיקר חיבורא דגזיה בכל הקדשים שהוממו הוא דכתיב כדנפק"ל
 בצבורות ו' וצ"כ ד מצינו ולא גזיה (והך ק"ח מיירי בכל פסולי
 המוקדשים כדמוק"ל בצפרי פ' ראה ס' ע"א ע"ש) אלא דבאמת
 חיינן בצרייהא דבכורות ט"ו דבכל הקדשים שנבל בהם מיל קבוע
 לאחר הקדשן דגזיו ודכ"ד ודכ"ד בהם סופג חז' הא"בשים חסילו
 לאחר שפדו ע"ש. וכבר הקשו החוס' בכ"ד צוה דכיון דלא
 נפק"ל חיבורא דגזיה רק מכלל עשה דחזוה הג"ל ח"כ מנ"ל
 למיקם עלי' בלאו ג"כ צוה וע' חוס' מולין ז"ט ד"ה דבא ובכורות
 ט"ו ד"ה ואח"כ קרא ועוד בכ"ד שכתבו דע"כ ז"ל באמת דלדרי'
 ק"ח לחיבוריה כו' וע' חוס' מעילה י"ג ד"ה אח"כ וצ"ש צוה
 הגאון בעל מ"ל ז"ל צ"כ מ"ה מעילה ה"ז ע"ש — וחלמס
 בצבור בעל מום לא מצינו צ"ש דלין לימודא שדריא לאסור
 גם צו הגזיה ועבודה כמו צמת דך קרא דחזוה דממעט
 מיני' גזיה לא כתיב רק בשאר פסולי המוקדשין לבר ובמ"ס.
 אבל באמת בפסרי פ' כל הבכור גרסי' להדיא דמכלל שגאמר
 לא תעביר בצבור שורך כו' מלמד שהבטור אסור בגזיה ועבודה
 חין לי אלא חס בעל מום מנין ח"ל כל הבכור ע"ש ולפ"ז ה'
 נראה לכאורה דבאמת כל פסולי המוקדשין דעובר גם בהם
 בלאו דגזיה ועבודה וכדחייא בצבורות ט"ו הג"ל דחילנו לאחר
 סדיון

חל"כ ראוי לבוא בעורה בשעת הבתח הקרבן דוקא ע"כ הג"ז ז"ל צוה ע"כ. והרי דפיטא ליה להגאון ז"ל דבשחא
 לכ"ע פסור להביא כשנטמא בשני חף שיהיה טהור ברחשין (ומשמע דחף למ"ד כולם תלומדין דרחשין הם פשיטא ליה
 הכי גבי טמא ע"ס כדנפק"ל מקרא דובחת שמה כו') אלא דמה שהוסיף הטורי חבן ז"ל עוד דגבי הטמא פשרין ליה מהך
 קרא הג"ל חף כשנכנס כבר בעורה ברחשין כשהיה טהור ונחתיב להביא קרבנו וחל"כ כשנטמא שוב בשני לא מצי מייתי
 הו"ל וחינו צביחה כו' וכמ"ס. הנה צוה ל"ע באמת מד' הירושלמי הג"ל דמחייבי לר"י גם היורשין להביא חף כשלא
 הפדים מחיים וע"כ דמייירי עכ"פ כשכבר ראה פנים בעוה ביו"ט רחשין וכמ"ס. וחל"כ מוכח ע"ש דכשראה פנים בעורה
 ברחשין חל"כ היורשין מחייבין להביא כשמה בשני ולא בעינן שיהי' ראוי לבוא אז בכ"ג שנתחייב כבר ע"י שראה פנים
 בעורה ברחשין וחל"כ פשוט לכאורה לגם כשנטמא בשני ודאי דחייב ג"כ להביא ככה"ג ודלא כהטו"ז ז"ל צוה וז"ע (ומיחו
 בירושלמי שם פליג עליה ר"א באמת וחל"כ ג"כ דכל שאין ראוי לבוא חינו מביא חף כשהפדים מחיים ע"ש וז"ע ואחמ"ל):

ובעיקר ד' הירושלמי שם דליף ר' יונתן ור"י מקרא דכל צבור צניך חסדה ולא יראו פני דמה הם צדיון הבן
 חייב חל"כ אחר מיחה וה"ג גבי רחיה חייב היורש להביא חל"כ אחר מיחה ע"ש. ל"ע לכאורה מסוגיה ה"ס
 דלין בצבורות לא דליף ר' יונתן נוסף חפיכא מהך ק"ח דמה ברא' היורשין מחייבין חף גבי פדיון הבן היורשין מחייבין
 וע"ס ברש"י ז"ל. ובאמת אפ"ק צין בסוגיא דירן בצבורות הג"ל וצ"כ בירושלמי הג"ל. דלמך דלא מצינו בקרא להדיא לא
 בצבור ולא ברחיה למחייביי לאחר מיחה ח"כ חך יליף בש"ס דלין הג"ל בכור מרא' וחך יליף ג"כ בירושלמי הג"ל
 רחיה מצבור צוה וז"ע. וחל"כ י"ל דבאמת כל עיקר ד' ר' יונתן גם בש"ס דלין הג"ל חינו אלא למילוף בהיפך רחיה מצבור צוה
 וכמ"ס בירושלמי הג"ל להדיא וכמ"ס (אלא דל"ל לפ"ז דמ"ס בגמ' דמה להגן כו' חף כאל כו' משום דקא"י שם באמת חפיכא דקרא
 דולא

דהנה כחן רחיו להשלים אשר יש לנו לבאר עוד דריני המקום
 בעוזה — והנה כבר הארכנו להגן בך מ"ד ומ"ה
 לייבב דברי הר"ם וס' ירחם ז"ל דפסקו כר' יוסי באמת דבעינן
 הוי' ע"י טהרה גם במקוה. וחף דלכאורה הוא נגד ססם משנה
 דסוף ס"ה דמקואות דתנן ומודים שהוא גודר כלים כו'. וכמו
 שהקשו הרא"ש ז"ל צוה. וכחבנו שם ד"ל דחינו סמוך צוה
 באמת על חידך סתמא דסוף ס"ז שם דקפסיל לכוטס בכלים רק
 בפנים כו'. וע"כ דטעמא משום דבעלים הו"ל הוי' ע"י סומאה
 וכמ"ס. וחל"כ הרי דסתם לן חנח גם להיפך ובר' יוסי צוה
 וכמ"ס בעוזה (והנר"א ז"ל צביחה לש"ע שם ס"ק ק"ט על פ"ש

פדיון סופג ארבעים וכמ"ט לח"ץ לומר כלל דנפקל מחצת
 ולא גזיה כו' ומאוס דלא דר"י לחיסורי כו' וכמ"ט החום
 בכ"מ הג"ל בזה - חלא י"ל בפשיטתו דכיון דבכור בעל מוס
 נפקל מריבויא דכל הבכור וכמ"ט ח"כ חף דכל פסולי המוקדשין
 נראה דלא מליץ לכו מריבויא דקדשים לה' דנפקל בספרי
 שם מזה לכל הקדשים דלקי עלייהו גמי על גזיה ועבודה כמו
 הבכור ע"ט (וגראה ק"ה דנפקל החס דקרא דקדשים ע"ט
 דכלל הקדשים מיירי דחס אינו ענין לבכור דכתיב ביה לא
 יקדים ח"ט חומו (בפ' זמוקותי) הנהו ענין לכל הקדשים דגם
 עלייהו קאי הכי קרא דלא העבוד כו' וע"ט בספרי בזה) דבאמא
 נראה דהך קרא דקדשים כו' לא מיירי רק בקדשים המימים ולא
 חבל מ"מ י"ל דנפקל לכל פסולי המוקדשין ג"כ שם בהם לכו
 דגזיה ועבודה ואפי' לאחר שפדו ג"כ מג"ט דשעריך שעריך
 דכתיב בבכור בעל מוס ששעריך חאלטו ובפסולי המוקדשין
 כתיב (בפ' ראה שם) בכל שעריך - ומהך ג"ט י"ף בספרי
 (פ' ראה שם) לכל הקדשים שכן נשחטין בחוף חלא על מוס
 קבוע כמו הבכור ע"ט וכן ב"טם דילין בבכורות ע"ו י"ף ר"ט
 מהך ג"ט ג"כ דולדות פסולי המוקדשין חין מהפיסין חלא ללוהו
 זנה כמו הבכור ע"ט (וא"ט בפשיטתו) בזה דכונן הך ברייה' דמיירי
 מינה שייטחא לר"ט שם דחף גז"ט קא סמין דמדקנהי החס לחין
 מתפיסין לזנה אחר וע"ט דנפקל מג"ט דשעריך כדאר"ט החס
 ומפריה קהני נמי בהך ברייתא הג"ל דאפי' לאחר פדיון של כל
 פסולי המוקדשין הנוזו והעובד בהם סופג כו' ד"ל דנפקל
 נמי מהך ג"ט דשעריך דכתיב בפסולי המוקדשין נשפדו מבשעריך
 דכתיב בבכור בעל מוס גם לעיקר דין זה דגם בבעל מוס ח"כ
 לאו דגזיה ועבודה וכמ"ט (וא"ט) ומיכב בפשיטתו קטיה החום
 בכל המקומות הג"ל בזה וכמ"ט - ואגס לפ"ז ל"ל דהא דלא שריך
 למטע בכל דוכחא בפסולי המוקדשין מחצת ולא גזיה דליו
 חלא לחסור חס הניזו ע"טמה גם ללוו וכמ"ט (חלא דהחום)
 או עובד כ"ה הרי מג"ט נפקל בלאמא גם ללוו וכמ"ט (חלא דהחום)
 בבכורות כ"ה דער הריבוי מן דאפי' בנזו באיסור חין
 הניזו ע"טמה חסורה מן החורה ע"ט ו"ט - וע' בספרי פ'
 ראה דמסיק שם חאה דהזנה ולא גזיה כו' דיכול יהו אסורין
 לאחר זביחה ח"ל ככרחה ה' כו' וששמת שם ק"ה דקודס
 הזביחה גם הניזו ע"טמה חסור מן החורה ו"ט וע' במהרי"ט
 חלגזי ז"ל סוף פ"ג דבכורות שהאריך בזה ע"ד החום דבכורות
 כ"ה הג"ל - וח"כ ע"כ ודאי דהול"י נמי הכי בכל פסולי המוקדשין
 בזה שיהי' מחוייב ג"כ לחולבן בבכור בעל מוס ולמה גזרו חכמים
 גזירה ע"טמה דגזיה ועבודה וכמו בבכור בעל מוס ולמה גזרו חכמים
 כן רק בבכור בעל מוס לבד ולא בכל שאר פסולי המוקדשין כלל
 בזה הריבויא מליגי לר' רש"י ז"ל הג"ל דגם בכל פסולי המוקדשין
 ע"כ ח"ל הך גזיה ע"טמה דגזירין גם כהו דלא ליחי בהו לידי
 תקלה דגזיה ועבודה כשיטהה חותם וכמ"ט מהך דחין מרגילין
 בפסולי המוקדשין הג"ל דגם בהו מפריסין טעמא דשפא ינדל

ואור חין לחמוה מזה גם ע"ד הירושלמי הג"ל בלאמא דחמר
 בהדיח דשחטו בבכור בעל מוס הוא רק מדרכין לבד
 וכמ"ט - דח"כ מ"ט לא חקנו רבנן ג"כ בכל פסולי המוקדשין
 וכמ"ט - ד"ל בלאמא דלד' הירושלמי הג"ל דח"כ דכל עיקר הקסה
 זו שחקנו חכמים לחולבו לבעל מוס ג"כ בחוף שחטו דלחו משום
 גזירה דגזיה ועבודה חקנו כן כלל חלא דסמכו רבנן בעיקר דבר זה
 חקרא דשנה בשנה דמייתי ליה נמי החס בירושלמי דר"ה הג"ל
 דדריש שם מיחורח דשנה בשנה דשנה לחס ושנה לבעל מוס ע"ט
 או דסמכו חכמים בזה דהרשא דהספרי הג"ל דיליף מריבויא דכל
 הבכור לבעל מוס ג"כ כחלכל בחוף שחטו ע"ט וס"ל בלאמא להירו'
 הג"ל דכל הך דרשי דקראי - ח"טם כי חס אשחכחא בעלמח
 בלבד לבכור בעל מוס ועיקר הך דרשי חסי דשנה לרבות כל
 שאר קדשים בזה וכדדריש נמי בעיקר ד"ל חס בירושלמי שם דשנה לבכור ושנה
 לקדשים ע"ט (וא"ט בב"י) בעיקר ד"ל הך דינח דקיי"ל ברה"ו דאחד
 בכור ואחד כל הקדשים כיון שעבר עליהם שנה בלא רגלים כו'
 עובר בב"ה ע"ט - ד"ל דנפקל כל הקדשים ג"כ בזה מיחורח
 דשנה וכמ"ט בירושלמי הג"ל - והחום ברה"ה שם ד"ה אחד בכור
 כ' דנפקל לכל הקדשים מריבויא דכל ע"ט - (ובאמא כן הוא
 בספרי שלפנינו שם חך בספרי שנסמך מחדש עם הגזיה הגר"ט
 ז"ל נמחק כל זה ע"ט וגראה דבאמא להספרי שם ח"ט לרבות כל
 הקדשים בזה מריבויא דכל רק ד"ל דכל הקדשים נפקל ג"כ
 מהקדשי לה' גם לדין זה דשנה בלא רגלים כמו דיליף שם מהך
 קרא דקדשים ללוו דגזיה ועבודה לכל הקדשים וכמ"ט - ובעיקר
 דרשא דהספרי הג"ל מכל הבכור יש להאריך דלכאורה חליח
 בפלוגתא דהנאי חי דרשינן כל בכל דוכחא וע' מש"ל ד' ד' בשם
 החום דפסחים מ"ג - ד"ה מאן ואמ"ל ו"ט) ועכ"ט ודאי דלא
 מליגי למידרש מריבויא דשנה בשנה או מכל הג"ל רק לבכור
 בע"מ לבד או לכלל הקדשים לבד וכיון דאין קיי"ל דכל הקדשים
 ג"כ עובר עליהם בכל האחר בשנה בלא רגלים ע"ט דנפקל
 מהך ריבויא הג"ל ח"כ ע"כ ח"ל דחייך ריבויא לבכור בעל מוס
 ודאי דליו רק אשחכחא בעלמח וכמ"ט - (ועוד דריש בירושלמי
 שם משנה בשנה דשנה לו ושנה לחמורחו ע"ט והך דרשה ודאי
 דלא הוה רק אשחכחא בעלמח דשאוט דלא מליגי לרבות חמורח
 בכור רק חי מרכינן בעל מוס בלאמא דחמורה בכור קיי"ל דליו
 קרב חלא נחלל בזמנו (כדנפקל בחמורה ה' מלה' הוא דהוה
 ולא חמורחו ע"ט) וח"כ ודאי דלי בכור בעל מוס ע"טמך רק
 מדרכין כ"ט חמורה הבכור ועכ"ט מהך דרשא לא מליגי לנפקל
 כלל

דולח יראו כו' ומפ"ה קחמר דמה להלן ברישא דקרא דכה' כל בכור בנין כו' חף כחן ר"ל כסיוחא דקרא דכה' ולא יראו כו' וח"ט
 ובלא"ה חין דקדוק כ"כ מלישנא דמה להלן וכחן כמו שזכר דבכ"מ בירושלמי וכח"ט שלא דקדקו בזה ואמ"ל) וח"ט דבאמא
 בני בכור פ"ל לר' יונה ג"כ כרש"ל שם דיליף ערך ערך מצרכין דהיורסין מייבין (ובפרכין גופא נפקל מקרא בחורה
 כהנים ס"פ זמוקותי שם דכתיב יעריבנו כהן דקרא יחירא הוא דכבר כתיב לעיל מיני' והעריך חומו הכהן כו' ודריש
 מזה בח"כ שם דיכול חס אגז ע"ך של פלוני זה עלי ומה חומו פלוני יהיה המעריך פסור ח"ל יעריבנו ח"ט מה ע"ט -
 והיינו הריה דערכין כ' דחקן החס החומר ערכו של פלוני עלי ומה הנודר והנידר יחנו היורסין וע"ט בסוגיא (ושם לא
 במסכת) ערכין ובחורה כהנים כו' - נראה דע"ט ו"ל דסמך דהרשא דח"כ הג"ל ומש"ט ברש"י דבכורות ח"ט דמקרא יליף לה
 הג"ל רק דהח"כ חייבי כשמת הנערך לבד ובמהני' דערכין הג"ל חייבי כשמת המעריך ג"כ וכמ"ט והך ריבויא דיעריבנו
 הג"ל לא חילטריך רק לחייבו חף כשמת הנערך חבל על עיקר חיובא דהיורסין כשמת המעריך לא חילטריך קרא לזה דאפי'
 דמיו עלי ומה הטור חן החס דיהנו היורסין וכדמוק"ל החס שטמד בדין ע"ט) ומההם יליף רש"ל בג"ט דערך ערך (דכתיב
 ב' קרמ גבי בכור השדה בעיקר ובערכין כתיב נדר בערכך) דמה להלן מייב ליתן חף כשמת הנערך כדנפקל מריבויא
 דיעריבנו

מ"ג ד"ה והא דבכ"מ שיש סדר למשנה כגון בזה מסכת אמרינן
 לעולם דסחם האחרון הוא העיקר ע"ט וח"ט) - ואגס עדיין
 יש לבאר דלא חקטי בזה מאידך מהניסין בחלא דסוף פ"ז
 שם

ד' בזה דפריך החס מכדי חאי סתמא חאי חזי כו' ומהך סבר כו' ופירש"י דהילכך פ"ל
 ומסיק דמעיקרא סבר כו' והרד סבר כו' ופירש"י דהילכך פ"ל
 כסתמא בחלא דהרד ביה ר' מקטיחא ע"ט וכ"כ החום בחולין

כלל בצעל מוס ולחמורם ג"כ (ול"ע דעכ"ס הרי נראה מד' הירושלמי הנ"ל למדריבין ודאי לזר"ק לאכול גם את תמורת הבכור בחוד שנה הראשונה שהמיר בו ונפל בו מוס אז ולא נזכר דין זה כלל ברמב"ם ז"ל פ"ג מהל' תמורה ה"ב ע"ג ואכמ"ל) . ולהכי שפיר קאמר בירושלמי שם דשנתו דבכור בעל מוס ח"נו מחמור מן החורה כלל וכמ"ס וא"כ הרי עכ"פ חף לאסתכחא בעלמא לא מלין לרבות מהך דרשי דקראי רק לבכור בעל מוס לבד . דבכור חס כתיב בהדיא ומלין לרבות בדרך אסתכחא עכ"פ לבכור בעל מוס ג"כ וכמ"ס חבל שחר כל הקדשים דחינהו גופייהו כשהם חמימים לא כתיבי בהדיא בקרא כלל רק דנפק"ל ג"כ מריבויא הנ"ל וכמ"ס וא"כ ודאי דבשלי מומין דכל הקדשים לא מלין כלל בהו חס"י אסתכחא בעלמא בזה דריבויא דקראי לחמימים אלטרדין וכמ"ס ולהכי שפיר לא חקטו חכמים בכל פסולי המוקדשין לאוכלם ג"כ בחוד שנהן להקדשן משום דבדידהו לא מלין שום אסתכחא ג"כ בהך קרא כלל וכמ"ס וא"כ לד' הירושלמי הנ"ל שלא חקטו חכמים גם בכל פסולי המוקדשין קן לאוכלם בחוד שנתם דוקא וכמ"ס . — ולמ"ס המהרי"ט ז"ל ד"ל עוד דבזמן הבית ודאי שהי' חיובא מן החורה לאכול הצעל מוס ג"כ הך שנתו בזמן הקרבנות של הבכור חס רק בזמן

הוא שאין הבכור חס קרבן שוב אין מזה מן החורה לאכול הצעל מוס חס שנתו כי חס מדרבנן בעלמא הוא בזה"ל . וע"פ זה ר"ל שם דגם רש"י ז"ל ס"ל כהרמב"ם ז"ל בזמן הבית בזה ע"ג (ובאמת היה נראה קן מפשטא דהב"י אח הנ"ל לפי החסו' הנ"ל דעד שלא נראה להראותו לחס ר"ל שכבר נפל בו מוס רק שלא נודמן לו חסם להראותו חס הוא מוס קבוע ורשאי לקיימו קן חס"י ג' שנה עד שזדמן לו חסם וכמ"ס ולכאורה יש להחזיק בזה דחס בצעל מוס קמיירי ח"כ לזה לא החירו להשהותו עד שזדמן לו חסם רק בזה"ל לבד כדקתי ברישא דברייתא הבכור בזמן הזה כו' והרי גם בזמן הבית לכאורה היה הדין קן דלחמור שפ"ל בו מוס היה רשאי להשהות עד שזדמן לו חסם ומאי נ"מ גבי בעל מוס בין זמן הבית לזה"ל כלל וע"כ משום דבזמן הבית באמת היה זמן אכילתו דצעל מוס בחוד שנתו ג"כ מן החורה ולכן היה לר"ק אז לחזור אחר חסם כדי לאוכלו בחוד שנתו ולא הי' רשאי להשהותו אז עד שזדמן לו חסם וכמ"ס בזה אך בזמן הזה דוקא דאכילתו בחוד שנתו הוא רק מדרבנן באמת לכן החירו לו להשהותו בזמנו עד שזדמן לו חסם וכמ"ס בירושלמי דר"ה הנ"ל להוכיח מזה דע"כ דחיוב אכילתו בחוד שנתו הוא רק מדרבנן וכמ"ס ועכ"פ הרי מוכרח

דעריבנו הנ"ל ה"ג בסדיון חייב האב ליתן חף כשמה הבן לאחר שלשים יום (ובדפוס"י שם) ושוב ילף ר' יונהן בביקשא דכל בכור כו' ולא יראו כו' דמה להלן בבכור חף לאחר שמה הבן ואין מי לפדות עוד חס"ה כיון שמה לאחר ל' מחייבין לאב יתן פדיונו כדנפק"ל בג"מ מערכין הנ"ל ה"ג גבי רחיה חף לאחר שמה המוריש ואין על מי להביא עוד קרבן רחיה שלו חס"ה כל שמה לאחר שכבר ראה פנים בעורה ביו"ט ראשון מחייב הירוש להביא קרבן רחיה שלו בשאר ימי המד (ואחף שלא הפדים קרבנו מחיים אליבא דר"י הנ"ל ודומיא דסדיון הבן בזה וכמ"ס) וא"כ בזה דהך דהירושלמי דחגיגה הנ"ל דל' : יונהן גופי' גם דמה בכור בניך חסדה חס"י לאחר מיתה וה"ג לא יראו כו' חס"י כו' נהך דלר"י ב"ש"ם דלין בבכורות הנ"ל דמה להלן יורשין חייבין חף כהן כו' חרוייהו מד מילתא נינהו באמת ולחייב את הירוש להביא קרבן רחיה כל מוריבו לאחר מיתה המוריש קח ילף ר"י בהך ביקשא דבכור הנ"ל וכמ"ס (ופירש"י ז"ל דחוק טובא בזה ע"ג . ומש"ס דמה להלן הירושין חייבין דחוק קמה באמת גם לפירש"י ז"ל ע"ג) ובהו מיושב באמת גם מה שיש לדקדק לכאורה בסוגיא זו לפירש"י ז"ל גם דבלישנא קמח דהחס דמתני ליה לר"י יונהן הנ"ל על אידך מהניסוח לחייב באחריותו כו' גרסי' בהך ביקשא דר"י בזה בהדיא דילף משולח רחיה דמה עולה רחיה חייב באחריותו חף פדיון הבן כו' ובהך ליטעא דר"ש דמתני ליה ארישא כו' לא גרסי' בדר"י חלא דמה להלן יורשין כו' חף כהן כו' ולפירש"י הנ"ל לאור הו"ל בהך ליטעא נמי הכי דמה עולה רחיה הירושין כו' חף בסדיון הבן כו' וכדל' בלישנא קמח הנ"ל בזה (אך מאי דב"ק קא מפרש דילף ריקס ריקס מנליה ובהך

שם דחנן חסם במחט שהיתה נחונה על מעלות המערה והי' מוליד ומביא במים דכיון שבער עלי' הגל טהורה מ"ס ונראה לכאורה מהך מחנני' להיפך דחסם לן הכא כו' יהודה בזה דלא בעינן הוי' ע"ג טהרה גבי מקוה כלל שהרי המים הללו שעברו ע"ג המחט היה רק על ידי האדם שהי' מוליד ומביא בידו במים וע"י זה הוגברו המים עד שעלו ע"ג המחט והו"ל כהוי' ע"ג טומאה וכמו שהקשה החוס' וי"ט שם בזה באמת ע"ג והנה

מה ש"ל ע"ד החוס' וי"ט ז"ל על אבאר ח"ה להלן בזה :
אך בתחלה רחיהו לבאר מה שגראה להסוף עוד להלכה בעיקר דין זה בעו"ה והוא מהא דגרסינן בתוספתא רפ"ג דמקואות גיטערא שהיא בקרקע בור של גח ויחדו נמיים ומתחלה הרי אלו פסולין מפני שהן גדורין על גבי כלי ור' אליעזר מכסר כו' ע"ס והובא בר"ש ז"ל שם פ"ב מ"ד ומי בזה הססיד שבגת חין מחזיק מים בשלוו בלא (כל"ל) הגיטערא שהיא מחזקת

והן יען כי כתבתי זאת בעו"ה שמוך ליום האום . ע"כ רחיהו לזיון כהן . דבר הנמוך לידע לכל חולה שיש בו סכנה ח"ו . הרי"ק לאכול גזים הכפורים עפ"ד רופא ב"ן ומחייב לאכול רק פחות מכשיעור (חס לא כשחמדו הרופא שלא יספיק לו פחות מכשיעור וכמ"ס בלוח"ס סי' תרי"ח ס"ח ע"ג) ולהפסיק בנתיים כדי אכילה פריס (שהוא שיעור כדי אכילה ד' בי"ס כמש"ס ב"ס) והיינו להחמיר כדי רש"י ז"ל שכל' שם ב"ס תרי"ב ס"ד ע"ג) הן שיערנו בעו"ה דשיעור אכילה (בפסחים מכתובת) הוא פחות מעט (מזוקער לעקיד) הניקה בחזי קאפי' . ושיעור שחי' (בפחות ממלא לוגאיו של אדם בינוני) הוא פחות מעט ממלא כף מלגלים (ואגם האדם שודע בעלמא שאין מלא לוגמיו (שהוא כדי שיסלקו ל"ד ח' כו' כמש"ס ב"ס) מחזיק כל כך ישער בעלמא בזה) ולהפסיק בין אכילה לאכילה שיערנו בעו"ה מכבר שהוא כמו חשעה מינוטין בין זה לזה . וחל"ו רב ילא נאור ס' ליקוטי טו"ח חח"ס סופר ומאלנו בעו"ה להגאון ז"ל שם ס' ט"ז שהעלה ג"כ בדעתו הגדולה דשיעור פריס הוא כמו חשעה מינוט ע"ס . (ואף שיעקר ה"חיה שלו שם בזה מסיגיא דכריתות י"ג דמוכח חסם שיש זמן לטבול ענמו בחוד שיעור אכילה פריס ושיעור טבילה משמע שבזה ליה שהוא כמו ח"י מיל שהוא חשעה מינוט ע"ס (ולד' הרמב"ם ז"ל בפי' ב"פ דפסח' מ"ב דמהלך מיל הוא ב' חומשי שעה וע' ביבאורי הגר"א ז"ל בלוח"ס סי' תרי"ט ס"ק ד' בחור' . ח"כ היה לנו להחמיר בשיעור פריס שהוא י"ב מינוט לפ"ו ול"ע) הנה יס' לחמיה ע"ד הגאון הנ"ל באמת דהכי בכריתות שם מיידי שאוכל החילה אובלין טמאין כמו רביעית פריס ואוכל עוד רביעית פריס ומשכח"ל דכלל הוא כבדי אכילה פריס ע"ס ואם שיעור הטבילה עלגזה הוא בזמנו חשעה מינוט ח"כ כי מלפנייהו לה בדי שיעור אכילה עוד הוא פריס ע"כ ל"ל לפ"ו דשיעור פריס לא הוי פחות משמונה עשר מינוט עכ"ס דשיעור הטבילה לא הוי יותר מח"י פריס ולע"ג ע"ד הגאון הנ"ל בזה וע"ס) ועכ"ס בעיקר הדין כבר שיערנו גם אנחנו בזה בעו"ה שהוא כמו חשעה מינוטין וכמ"ס . וכן לר"ק להפסיק בין שחיה לשחיה (ובין אכילה לשחיה ח"כ להפסיק כלל כמש"ס ס' תרי"ב ס"ח) רק כשהחולה ע"כ הרבה לשהות עוד . יכולין להקל בשחיה שלא להפסיק בנתיים רק כמו ששה מינוטין . ו' רצע מינוט לבד (שהשיעור דחשעה מינוט שכתבנו הוא לד' רש"י ז"ל דפרס הוא ד' בי"ס

מוכרת לכאורה לבזמן הבית היה חיובה בזה מן החורה ג"כ וכמ"ס - ומהחיתום על מוהרי"ט ז"ל שם שלא הכריח בזה כדבריו הנ"ל מפטח דלישנא דהברייתא הנ"ל לפירוש החוס' החורה

בימים וא"כ בשחי' שיש לרזן בזה לחולי הלכה כהרמב"ם ז"ל בס"ג מה' שביחה עשר ה"ד דשיעור הפסוק שחי' הוא כדי רביעית לבד וע"ס במ"מ ואח"ל דהלכה כד' ס"ח בשו"ע שם ס' הרי"ב ס"י דשיעור הפסוק שחי' הוא ג"כ בכדי חבילה פרס אחתי שחא הלכה כלידך דהרמב"ם ז"ל שם דשיעור פרס הוא רק שלשה בימים לבד וא"כ ח"ל להסיק בשחי' רק כמו שבנה מינוט (פסוח רבע מינוט וכמ"ס) ובעיקר מ"ס הגאון בעל החס סופר הנ"ל מהא דברייתא הנ"ל דמשכח' לטבילה בחוד שיעורא דחבילה פרס ומש"ל ה' נראה לכאורה שאין רחיה משם למ"ד דפרס הוא רק שלש בימים שהרי הך ברייתא דהחם מהנייה בחוספסחא דמקוואות פ"מ וקחני החם להדיח בסיפח דהך ברייתא דכמה הוא פרס שחי' בימים כו' דר"י ור"י כו' ע"ס - והנה מש"ס דכמה הוא פרס חף שכן הוא גם בר"ש דמקוואות פ"י מ"א ע"ס - חבל פשוט דט"ס וז"ל כמה הוא חזי פרס כ' בימים כו' וז"ל בעירובין פ"ג ע"ס (ולא יינינו כס לחוספסחא דמקוואות הנ"ל) ועל"ס הרי מפורש דהך ברייתא אחיה כר"י ור"י ור"ש דס"ל בעירובין שם דפרס הוא חרצפה בימים ודלמרי בהדיח שם דחזי פרס הוא כ' בימים וכמ"ס - וא"כ למאן דפסק כריב"ז בעירובין שם דפרס הוא שלשה בימים לבד היה אפשר לומר קלח דלדידי' לא משכח' בלחם לטבילה בחוד שיעור חבילה ג' בימים לבד - חבל הרי מ"ינו בלחם להרמב"ם ז"ל ע"מ דחיהו הוא דפסק כריב"ז הנ"ל בזה וכמ"ס - ואש"ה הביא הך ברייתא דברייתא הנ"ל להלכה בס"מ מה' אה"ט הנ"ל דמשכח' לטבילה וחבילה חזי פרס הכל בחוד שיעור חבילה פרס ע"ס - וא"כ לר' הגאון מחס סופר הנ"ל חין מקום להקל גם לר' הרמב"ם הנ"ל בפסוק מחשבה מינוט בזה - חף כיון דבלח"ה חין כ"כ רח"י מסוביח דכרייתא הנ"ל לשיעור הנ"ל וכמ"ס הגאון הנ"ל בעלמנו ע"ס - ח"כ י"ס להקל עכ"פ בשחי' בפסוק משיעור הנ"ל וכמ"ס בעו"ה) : וז"ל הרמב"ם בה' אה"ט הנ"ל לשיעור שחא כ' שם חלח דחם טבול אחר שחל פסחה מכשיעור ולא שיה כד' ח"ס מלטרף פ"ס ולא הביא גם להא דר"י בכרייתא שם דחוסר לו לטבול ג"כ אז כי היכי דלא לימא דחזי ליה לטבילה כו' ע"ס - וחז"י י"ל דהרמב"ם סמך בזה על ג' החוספסחא דמקוואות הנ"ל דח' שם דחין מחייבין אורו לטבול ע"ס ומשמע החם דלחוסר ודחי לטבול כולל בזה וכן הקשה הר"ש ז"ל שם בלחם מסוביח דין הנ"ל חף דחוספסחא הנ"ל ע"ס ועל"ס י"ל דהרמב"ם סמך רק ע"ד החוספסחא הנ"ל בזה וכמ"ס - (חף בעיקר קושיה הר"ש הנ"ל י"ל דהחוס' הנ"ל מיירי רק לאחר שיעור דחבילה פרס דחו לא שייך חיבורא בזה וע"ס - וכמ"ס בר"ש דהכח קחני דחין מחייבין כו' ובעי' בו' י"ס חוסרין הניכר שם ז"ל ג"כ והחם קחני לא יחירו לאוכל כו' ובעי' החם כו' כ"ל ע"ס - וזכרך לנב חזי מחספ"ה בזה דקיי"ל דבש' שר"ס המטמאין דשיעור חבילה הוא כשיעור טומאת כעבדשה וכדל' במעילה ס"ז ע"ס דכמה הוא שיעור זירופן חם חבל פסוח מכעבדשה ושהה מעט וחזר והבליט לכעבדשה דלכאורה חין לומר דשיעור זירוף כעבדשה הוא ג"כ כדי חבילה פרס דחשקי בזה נמי כעין הך דפרקי רבא ביומא פ' דחף אפטר דכיה הוא בכדי חבילה פרס וכוונתה שחא כמו שני זיהים יה' ג"כ זירוף חבילה פרס וה"ג תקשי חיפכא דחף אפטר דכעבדשה דהוא שיעור זוטא יהיה ג"כ שיעור זירוף כפרס כמו בניה (והנה ד' פלה חזי ביומא שם דקיס לרבנן דבהכי מתבבל דעה' כו' לא שייך כחן) וע"ס : וכן י"ס להסתפק לכאורה גבי סובה דקיי"ל דיותר מכל מה בעי סוכה וע' סוכה כ"ז - דכמה יהי' שיעור זירוף ג"כ דכיון דלא שייך בזה טעמא דחז"י הנ"ל גבי כוונתה ביומא (דשם חליח ביומא דעה' לבד) וכן הך דמשני ר"ס גבי חזי פרס שם (דמשום דהו"ל דרבנן הקילו בו ע"ס דכיון דסוכה של תורה הוא) לכאורה נראה דחין להקל בו בכדי חבילה פרס לבד - וז"ל דיש לשער גבי סוכה כל ביום בכדי חבילה פרס (ומנינו ליותר מכדי) : דהו"ל יותר ממשני זיהים (כמ"ס בס' חפ"י) כמו שיעור חבילה שמונה בימים ומחלה בערך) וטעמא דידהי מחא דח' שמואל הכי גבי חזי פרס בכרייתא שם (ואף דח' שם דחש' כל היום כונו והוא שכל כוזה יהי' בכדי חכ"ס ע"ס ומשמע דחפי' שהה הרבה בין זיה לזיה מלטרף וע"ס ברו"י - מ"מ מחלח דלחוסר שמואל החם מהברייתא ע"ס ח"כ נראה דלא קיי"ל כוונתה בהך שיעורא דכל היום כולו כולל רק במח' דכל כוזה שבו בכדי חכ"ס נראה דח"כ דלחוסר נס בזה היינו משום דטומאת הנוף ע"ל חולבין טמאין שחא רק דרבנן הקילו בו כד"ס ביומא שם (ח"כ) דבכרייתא שם מפרש ר"פ גוסי' לר' שמואל ל"ל דחור בו אחר דלחוסר שמואל מהברייתא ע"ס) חבל בשל תורה כהך דסוכה נראה דקיי"ל ודחי כשמואל בזה דכל כוזה משערינן בכדי חכ"ס וכמ"ס - וזכר מלחתי בזה להגאון בעל בכורי יעקב ג' ס' כ"ב הר"ש ס"ג פ"ג בפשיטתו שם דיותר מכדיה דבעי' סוכה היינו דוקא כשכולו בכדי חבילה פרס ע"ל ולפ"ד לע"כ בזה מסוביח דיומא הנ"ל ולהנכה ל"ל ודחי' שיש להחמיר דכל כוזה שבו משערינן בכדי חבילה פרס וכמ"ס בעו"ה - וגם מש"ס הגאון הנ"ל ג"י כדדי חבילה פרס הוא כמו זמן שמיניה שעה בעל (והיינו כמו שבנה מינוט וח"ל) והנה כבר כ' בשם הנ"ל בעל החס סופר ז"ל הנ"ל שחא בכמו חשטה מינוט וכמ"ס ג"כ בזה בעו"ה (ומ"ס ברמב"ם ס"ו מהל' סוכה ה"ז דחש"י הוא כבינה או פסוח או יותר ע"ל ע"ס) — וזכרין זירוף לנבי כעבדשה על שיעור כעבדשה רק על כוזה בלבד בלחם דמשמח דשרף צבעדשה ח' במגיגה י"ח שכן חומס כו' ימשיה הו"ל ככולו ע"ס והו"ל ככרי' (וע' בס"ג יו"ד ר"ס ק"ד) ואם נחלק הו"ל כמו אחר טמאק במסוך (וע' חולין ק"ג פלוגתא דר' יוחנן ור"ח בזה ומש"ס רש"י ז"ל דחין לך בו חלח חידושו ע"ס) וע' רש"י מעילה ס"ז דבחה דח' שם נח דח"כא סוכה כו' כ' דלא שמענו פי' וז"ע דלמ"ס לכאורה י"ל דפורחא היינו דליה ביה כעבדשה כלחם ומשיה' ח' רב עלה דבעי' כוזה ותיירוחא הוא שם ודוק - וחז"י י"ל דס"ל לרש"י כהרמב"ם ז"ל בס"ג מהל' מ"א ה"ז ס' דמלטרסין לכעבדשה לחיוב ע"ס והרי ס"ל בהדיח דגם כשנחלק שיעורו כעבדשה (רק דילי' דחליח בפלוגתא דחולין הנ"ל וע"ס) ובמק"ח יבואר ח"ה) ועכ"פ לר' הרמב"ם ז"ל הנ"ל ל"ע בזה בשיעור זמן זירוף כעבדשה מהשך וכמ"ס בעו"ה :

וראייתו

בלום הכפורים בזה ח"ו ע"ס - הן עליו להודיע הדבר הגדול הזה לדורות עולם בעו"ה אשר בחלה זמני הוה חזקת מלפנים ורצונה חנשים וגמים אשר ח"ל ההפטן כולם בלום הגדול (ביו"כ דשנת חק"כ וח"ר"ט וח"ר"ז) בכל מדינתו אז - ולא קרה להם כל רע חלילה - וטודע זחא כמעט בכל העולם אז - ואין לנו דבר שנתעבר בנסיון בלחמה יותר גדול מזה ובאשר טודע זחא צימוד לכל החנשים שעסקו במזות פיקוח נפשחא - שביים לום הכפורים לא נחלה שום חרס ח"ו ע"י ה"ום כלל (רק ללוחך החנשים שלא חזרו בנפשחא אז באחילתם וצטתיהם ומלאו כרסם דבבדים הקשים לגוף אז בערב יו"כ וכל שכן במול"א יו"כ שאז נר"ך שמירה רבה ביותר כטודפ) וע"כ ח"י כ' ג' ד' לומר ח"ו ח"ו (הסכס ס' לששון במהרה) י"ס לסמוך ע"ד המג"ח ז"ל הנ"ל בזה (ואף דהמג"ח לא מיירי החם בהענית של חוסר כלל ע"ס) חלום בלום הכפורים חלילה לנר"ך ולסמוך ח"ו על ד' המג"ח הנ"ל בזה במחומה כלל וה' ירחם עלינו - (ובגש"ס גדולי הרוספ"אס הממונים מההמשלה יר"ה לריבין נעשהו עס"ה כטודפ) וע"ס בס' חרי"ח ס"ו וה' ישמרת מכל דע יוסיר מעלינו כל נגע ומחלה ע"ס סלה :

הסורה ו'טו' . ולס'ד המהרי"ט ז"ל הכל' ח"ש בפשיטות בלחמ
 שלא הקנו חכמים קן בכל פסולי המוקדשין לאוכלם ג"כ בחוך
 שנהם להקדשן וכמס'ל משום דלא סיקטו קן בלחמ רק בזה"ז
 וכדי לעשות זכר למקדש בלבד וכמ"ס וחין שייך דבר זה כלל רק
 בצבור בעל מוס לבד דבזמן הבית היה בו חיוב זה מן התורה
 ג"כ וכמ"ס ולהכי שפיר הקנו בו חכמים גם בזה"ז קן משום
 זכר למקדש לבד . משא"כ בכל פסולי המוקדשין דמלבד דגם בזמן
 הבית לא הי' נוהג בהם מליה זו מן התורה כלל אבל בלח"ה
 הכי עיקר דין דפסולי המוקדשין לא נהגי בזמן הזה כלל כדקיי"ל
 בצבורות ג"כ לחין מקדשין בזה"ז כו' והם הקדים בהמה שיעקר
 כו' וח"כ לחין שום מקום בזה לכל עיקר הך הקנה דלאוכלם בחין
 דגם למ"ד דבכור בעל מוס וכן התורה הוא לאוכלו בחוך שנתו
 ל"ט לכאורה דלמה לא גמרי' מיניה גם לפסולי המוקדשין בג"ש
 דשערין שערין שכהבנו למעלה דגמרי' מינה לכל פסולי המוקדשין

ובכך ליטנח דר"ס לא קא מפרכס כלל דליף מריקס בזה י"ל בפשיטות בלחמ דלמ"ס רש"י בליק הגיל דעיקר לימודה
 דחייב באחריותו מריקס הוא דקא יניף דלח לא היה מביח קרבן אחר כשחבד הראשון חיבהכח לחימתו ריקס בעורה
 ע"ס ולהכי שפיר הולך לפרש בליק הגיל דליף ריקס מרח"י בזה אבל בליטנח דר"ס לאו מריקס הוא דנקט'ל הכי כלל
 דירקסין חייבין אלא מסבירא בעלמא דעולה מובה היא וכדפירש"י שם בזה וכן לא הזכיר בליטנח בהרח' הך לימודה
 דריקס כלל וח"ס גם לפירש"י הגיל (אך לייטנח קמא דרש"י בליק הגיל דגם לענין חיוב אחריות נמי לא נפק'ל קמ'
 מסבירא זו דעולה חובה היא כו' ע"ס ל"ט באגמ' בה"ה דשני הש"ס בה"ה . ליטני דר' יונתן הגיל ולא הזכיר בליטנח דר"ס נמי
 לימודה דריקס הגיל) ושכ"ס למ"ס בעז"ה ח"ש בפשיטות דלא הזכיר בהך ליטנח דר"ס הך לימודה דריקס כגל דהכא הכי
 חיטתא קלחי ר' יונתן למילוף רחיה מבכור בלחמ וכמ"ס וח"ס ועוד י"ט לקרק קלה בהא דח' ר"ס וכי חיטתר דריקס
 לקיס חריטא חיטתר כו' דלכאורה למה נקט הכא ריש לקיש לבד ולא קאמר נמי דכי חיטתר דר"ל ונ' יונתן חריטא כו' או
 דהול"ל דכי חיטתר להא דהכי אמוראי חריטא כו' וכדל' בכה"ג בכמה דוכתי בש"ס . וחמנ"ס למ"ס בעז"ה דבאגמ' נהך ליטנח
 דרב פפא בזה לא בא ר' יונתן שם ללמוד פדיון הבן מרח"י כלל רק דחיטתה הוא דקלחי בזה החס למילוף רחיה
 מבכור בלחמ דבכור דר"ל נמי לר' יונתן כריש לקיס בזה החס דנקט'ל בג"ש דערך ערך מערכין דחייב ליתן חסי' אחר
 מיחה וכמ"ס חלל דקלחי ר' יונתן ללמוד מהך היקשא דרחיה לבכור חיטתא דגם ברחיה מיב בהיח' חפי' אחר מיטא
 וכדל' נמי בירושלמי דתניגיה הגיל בהדיא קן וכמ"ס והשחא ח"ש בפשיטות דלא קאמר נמי בהך ליטנח דר' יונתן דליף
 מעולה ראי' כמ"ס בליק הג' דהכי אדרבה בהך ליטנח לא בא ללמוד רק רחי' מבכור בזה בלחמ וכמ"ס וגם לא שייך
 כאן כלל לומר דר' יונתן נמי חריטא חיטתר שהכי לא בא ר' יונתן בהך ליטנח לפרש טעמא דמחנין דבכורות כלל אלא
 דהך דריש לקיש לבד חריטא הוא דחיטתר כדל' ר"ס בזה אבל ר' יונתן הכי לא בא רק לחדש דין זה גם נבי רחיה דהירושין
 מייבין להביא חסי' אחר מיחה בהיקשא דבכור ומשום דהשחא נפק'ל לריש לקיש הך דינח גבי בכור בג"ש בהדיא להכי
 שפיר קאי . עלה ר' יונתן שם למילוף או גם רחיה מבכור בזה בהיקשא וכמ"ס . וח"ס ג"כ בכהי דר' פפא נשיטתו חוליל בזבחים
 נ' בזה דלכאורה למ"ס חיכא למידק בהא דר' יונתן הגיל דכיון דריש לקיס לא נפק'ל בצבור רק בג"ש דערך ערך מערכין
 וכמ"ס . ח"כ ח"ך בזה ר' יונתן למילוף או בהיקשא דרחיה נבכור בזה והכי הו"ל דבר הלמד בג"ש וח"כ למ"ד בזבחים
 שם דחיטו חוזר ומלמד בהיקש בקדשים ועולה רחי' קדשים הוא ואיך למדו ר' יונתן בהיקשא מבכור ובכור גופ' הכי לא יליף
 חלל בג"ש וכמ"ס (וע' במהרי"ט חלגוי ס"ח שם ס' ע"ג שכ' דמ' ריש לקיש בזה משמע דמג"ס דבערבך הוא דקא יליף
 פדיון הבן מערכין) וכמס'ל דהכא כתיב חסדה בערבך ובערבין כתיב נדר בערבך) ובערבין ד' גבי הא דלמ' חבי' החס
 דמ"ל דהכתיב יתיייהו בערבין מליתיייהו בפדיון קאמר ההואיל וכתיב חסדה בערבך כל לחיטי' כו' ונראה דמגופ' דקרא
 קא דריש חבי' החס הכי דהוקש ערבין לפדיון ע"ס וח"כ הכא משמע דרק מג"ס הוא דקא יליף הכי ובלחמ דלמחי דלמחי
 רש"ל הכא דג"ס הוא חו לא הוה קאיח ענה הא דפריך עני' רבא החס מהא דכתיב כה"ג בחול ח"ס ע"ס דיל' דהכא
 בפדיון הבן דוקא הוא דגמרי' הך ג"ס ולא בחול ח"ס וע"ס במהרי"ט בזה . והנה הארכנו דבדריו החלו כי לס"ד הגיל
 יש מקום ליישב לעג"ד לכאורה מ"ס הרמב"ם ז"ל בסי' המשנה בערבין שם שהביא ד' חבי' בזה דלהכי חלטרך למחני

משוקעה בקרקע הנח ומאלחו כל המים גדורין ומחזיקין ע"י
 הניטרת לבד שהיא כלי ואחוך כך חשבו ליה רבנן כשחוב ור'
 חליעור מכשיר כיון דבנפילתם למקוה לא היו שחובין עכ"ל
 ונראה בפשיטות מד' הר"ס ז"ל דטעמא דרבנן דפסני בזה
 דהו"ל כמעטב הזמילה מהמי נשמם הללו ע"י דבר המקבל
 טומאה (דניטרת הו"ל מקבל טומאה כמ"ס הרמב"ם ז"ל בפסי'
 והנה להלן ד' מ"ו כחבטו מה שהי' אפשר ליישב קמ"ד הנחין ר' מנחם עזרי' ז"ל בס' כ"ה שכ' בסס המס' סופרים
 דבמוסף ר"ח היו אומרים הזיר של יוס ד' שהוא וישב עליהם אח אונס כו' וכמ"ס הוא המוה בלחמ טובא וכ'
 שם דילי' דמ"ס במס' סופרים רפי"ח דלמה אמרו שיהיו אומרים בכל חודש דרשב"ל בעי מר"י דמהו לומר שיר בלא נשכים
 ופשיט ליה מן הרח דבזה ונראה היו הלויס אומרים וישב עליהם אח אונס כו' דהרמ"ע ז"ל מפרש לה כפשוטו דקאי שפיר על ר"ח
 ובמוסף ר"ח היו אומרים שיר זה דוישב עליהם כו' ואף דהך ברייתא חייבי בלחמ צמורבן בית ראשון ושני דעלה קאי הא
 דקאמר ההס בזה ונראה כו' מ"מ ע"כ ל"ל דהמס' סופרים ס"ל החס כמ"ד בירושלמי סוף תענית דבר"ח אב היה יוס חורבן הבית
 וכמס'ל דף מ"ו בזה ולא נשלים שם דבריו עדיה . ורואיחי להשלים כאן בעז"ה — . והנה הדבר ששוט בלחמ כי כל הדברים
 החלו לא נחטו להאמר כלל למוס קסטח דמילחא דד' המס' סופרים הגיל שם בזה . כי מלבד מה שגראה בלחמ בירושלמי

מזה כלים ה"ח וע' בפ"ב דכלים מ"ו ובשנה ל"ה) וס"ל כו' יוס' בזה
 (בס"ה מ"ה הגיל) דכל דבר שהוא מקבל טומאה חין מזחילין
 בו (והיינו להעמיד בו מקום הזמילה) ומשום דבעיני הוי' ע"י
 טהרה וכמ"ס הר"ס ז"ל הגיל שם . אבל ר' חליעור דמכשיר
 שם בזה בחוספהא הגיל ע"כ דבר' יהודה ס"ל דפליג עלי' דר'
 יוסי שם ומכשיר לעכב הזמילה אף בדבר הנקט' וכמ"ס . וח"ס
 דר'

י"ל קלה מה שהמה מהרי"ט הלנו ז"ל שם ברפ"ד דבכורות ע"ד הרמב"ם ז"ל הג"ל דיליף לבכור בע"מ שנאכל ג"כ בחוץ שנהו מביקש דובי יהיה בו מוס וכמ"ס וכו' שר"ך טעם דאמאי לא הביא הרמב"ם לפותח ההספרי הג"ל דמריבויא דכל הבכור מרבינן ג"כ לבכור בעל מוס שנאכל בחוץ שנהו וכמ"ס ולמה בקש הרמב"ם דרשה אחרת ע"ס - ומש"ל י"ל דהוה קשיא ליה להרמב"ם ז"ל להך דרשא דהספרי הג"ל דח"כ נילף נמי לכל פסולי המוקדשין שיהיו נאכלין בחוץ שנהו להקדשן מג"ש דבשעריך מבכור בעל מוס דאם חיחא דילפינן בכור בעל מוס כזה מריבויא דכל הבכור ח"כ הג"ל כדחייב ביה בהדיא הכי גס דבעל מוס וכמ"ס - ולכן הור"ך הרמב"ם לחדש לימודא לבכור בעל מוס כזה מהיקשא דוכי יהיה בו מוס כו' דהשתא הג"ל גס דבכור בעל מוס דבר הלמד בהיקש ואינו חוזר ומלמד בג"ש וכמ"ס וא"ש (ומריבויא דכל הבכור לא מרבינן לבעל מוס רק לאיסור גיזה ועבודה לבד וכמ"ס או לאליך דרשי דהספרי שם כזה וכמ"ס מהרי"ט ז"ל ג"כ ע"ס) - ועיקר דרשא דהרמב"ם ז"ל כזה מוכי יהיה בו מוס יבואר להלן ח"ה דהליא בפלוגתא דתנאי חי מקרא גדרש לאחריו ג"כ בכל דוכחא - וי"ל לפי"ז דהספרי הג"ל ס"ל כזה כמ"ד מקרא גדרש לפניו ולא לאחריו וכמ"ס להלן בעו"ה - ולפי"ט הרמב"ם ז"ל כזה יש הכרח ג"כ דחין טוב דין זה דלחילה בחוץ שנהו להקדשו בכל פסולי המוקדשין כלל - שהרמב"ם ז"ל מסרש בלמה בע"מ דבכורות כ"ה הג"ל בשער בכור בע"מ שגש כו' דמשו"ה אסרו חכמים חף בצע"מ להנות בגיזתו כדי שלא יאחר אחרו ולא ישחשאו והוא מחויב לאכלו חוץ שנהו בין חס היה חס ובין חס היה בעל מוס לפי שנה בשנה עכ"ד - (וגר"ה דרש"ה וז"ל דתנ"י לפני ה' חליהך תאכלנו שנה בשנה ור"ל דסמך אקרא דבכרי"ט שם דחייב וכי יהיה בו מוס וכמ"ס במיבוכו הג"ל - וכן יש ט"ס כזה בפירושו לעדיות ס"ה מ"ו ש"ס שם והאחילה שנה כלומר בשנתו כו' ע"ס וז"ל ג"כ דתנ"י תאכלנו שנה בשנה כלומר בשנ"ו כו' ע"ס - (ומ"ס הרמב"ם עוד שם דלפי"ך אסור דברך גיזה שיגוז בכור בעל מוס כדי שלא יעכבהו הכהן ולא ישחשאו בשנתו כו' ע"ס - ל"ע ג"כ דכיון דל.זוז הבכור בידי

ח"ה' הבעל מוס אסור מה"ט בלמה וכדנקטל מריבויא דכל הבכור לבע"מ ג"כ בספרי הג"ל וכמ"ס ח"כ חוץ שיד לפרש בלישור חורה ג"כ שהוא רק משום גיזה שלא ישנהו לאחר שנתו - (והוא סוחר לנ"י) הג"ל הג"ל מהיקש להיקש ממש דהט"ז מפ"ש טעם דהלריכו חכמים לאכול את הבעל מוס ג"כ בחוץ שנהו משום גיזה דגיזה ועבודה וכמ"ס והוא מפרש דלכן אסרה חורה לגיזו בכור בע"מ ג"כ משום שלא יעכבוהו אחר שנהו וכמ"ס - ועכ"פ ד' הרמב"ם ז"ל הג"ל ע"כ ד' דאשו חן טעמא דקרא ניקוס ויידרוש כזה ועוד שהרי גס בכל פסולי המוקדשין קיי"ל דחייב בהם הגיזו כו' וכמ"ס ולא מלינו בהם כלל שיהיה נר"ך לאוכלן בחוץ שנהו להקדשן וכמ"ס ונראה שיש ט"ס גס כזה והלן יתבאר ח"ה) - והנה השלוש דבר חשוב זה מבואר לעיל מד' י"א ולהלן באורך בפ"ה :

ובאין

רחייתו להעלות את הכבשים להעלותו הדברים אמ"ס להלן (דף מ"ו) בעו"ה ליישב דברי הגר"ה ז"ל במ"ס דבעניית בכורים בע"מ שחל בשבת מד' הירושלמי דר"ש ע"פ כזה - והנה פ"ס הדברים המבוארים שם בעו"ה מאלו מקום ליישב קלה גס ד' הר"ה ז"ל בפ' ע"ס ס' י"ט במ"ס דבניקן דין העניית בכורים בערב פסח דיש סעד לזה ממ"ס בירושלמי דר"ש ע"ס הג"ל דרבי לא הוה אכיל בעה"פ כו' ובעי למימר דרבי בכור הוה ומסיק דרבי חיסונים הוה כו' ולמאי דבעי למימר דר' בכור הוה יש סעד למה שנהנו הבכורים להענותו בע"פ וכן יש במ"ס דהבכורים מהעניית בע"מ עכ"ד שם - והוא תמוה טובא לכאורה דהרי בירושלמי שם נראה דמסיק להיקש בלמה דבניקן דין זה דלמא דהוה בעי למימר החס דרבי לא הוה אכיל בגין דהוה בכור ח' עלה כ' מנא שם דר' יונה אכיל היה בכור והוה אכיל - ולכן מסיק בלמה החס דלא מן הדא (דהוה בכור) חלל מן הדא שהיה חיסונים כו' ע"ס - וא"כ מוכח מדברי הירושלמי הג"ל בפשיטות בלמה דחין מקום להעניית בכורים כלל שהרי ר' יונה היה בכור והוה אכיל וגם ר' דלל הוה אכיל לא היה רק משום שהיה חיסונים וכמ"ס - וכבר חמה שם כזה הקרבן עדה ז"ל בש"ך ע"ס וגם הקרבן נתחלל ז"ל בלוח ע"ט דחך כזה ע"ס :

וגר"ה

ר' ישמעאל הוא דקאמר לה בחגיגה ט' שם וא"כ אחתי חליבא דר' ישמעאל לט טוהו לכאורה לא פריך מידי כזה (שם י"ז הג"ל) דניקיש נמי חג השבועות לחג הסוכות דהרי ר' ישמעאל הוא דס"ל בזבחים נ"ז דהיינו וד"ל הוה היקש וא"כ לדידי' הרי לא מינין למילף בהיקש מדבר הלמד בג"ש חף שלמד בו בחד וזמנא גס למילתא דכתיב ביה בהדיא דהיינו הימנו וד"ל (לפי' החס) הג"ל וכמ"ס) וכן בעיקר קושיא הטו"ה ז"ל הג"ל לכאורה לר' ישמעאל לשיטתו חקשי טפי דמאי פריך חליבא דניקיש לחג הסוכות שהרי בזבחים ס' משמע דחשק הש"ס לומר חליבא דר' ישמעאל שם דס"ל דבחר מלמד חולין ע"ס (בג"ה דיליף רי"ש ע"ס מבכור שא"כ חלל בפני הבית וע' בהמורה כ"א ומ"ס כזה להלן ס"ה בעו"ה ע"ס) וחס חיחא דס"ל דבחר מלמד חולין ח"כ ודאי דס"ל דדבר הלמד בג"ש אינו חוזר ומלמד בהיקש בקדשים דלמאי הך הודרה שלמדה מלמדים דבא מהמעשר בזבחים ג' משום דהמלמד חולין הוא וכדדמי מ"ז לדר"פ הג"ל כזה ע"ס וא"כ חליבא דרי"ש לכאורה לא פריך מידי דניקיש לחג הסוכות דהרי ספיר י"ל דס"ל לרי"ש דדבר הלמד בג"ש אינו חוזר ומלמד בהיקש כיון דמוקמינן לדידי' דהפיר ס"ל דבחר מלמד חולין וכמ"ס (חס) לא שנאמר דקושיא הש"ס בחגיגה י"ז הג"ל הוא רק לפי מלי דק"ס בזבחים שם דלא אמרי' דם ובשר חלל מילתא הוא וא"כ ע"כ ז"ל לפי"ז דס"ל לרי"ש דנהר למד חולין ע"ס וא"כ ע"כ דס"ל לרי"ש דדבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש וכדדר"פ הג"ל ולהכי פריך ספיר לדידי' בחגיגה גס דניקיש לחג הסוכות כיון דע"כ ס"ל דחוזר ומלמד בהיקש וכמ"ס) חמס למש"ל יש ליישב לכאורה בפשיטות קושיא הטו"ה הג"ל ד"ל דחליבא דר' יונתן דא' משמ' דרי"ש הך ג"ש דעלמא עגרה כג"ל הוא דקח פריך הכי חס - שהרי בירושלמי דחגיגה הג"ל ס"ל לר' יונתן נמי החס כר' יונתן הג"ל דעולת רחיה בלה ח"ה' לאחר מיתא וכמ"ס וא"כ ע"כ דנקטל מהיקשא דבכור וכמ"ס ובכור נופא לא ילפינן רק מג"ש דערך ערך מערכין וכמ"ס וא"כ ע"כ ז"ל דס"ל לר' יונתן נמי כר' יונתן כזה דדבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש וכמ"ס ז"ל ולהכי בשיר פריך לר' יונתן לשיטתו כזה דניקיש חג השבועות לחג הסוכות לחכומין כל שמונה כיון דע"כ ס"ל דחוזר ומלמד בהיקש וכמ"ס : חלל דבאמא כי דייקין בזה חין מקום למ"ס כזה כלל שהרי בלמה מינין לומר דר' יונתן ודאי ס"ל דדבר הלמד בג"ש אינו חוזר ומלמד בהיקש בקדשים רק דס"ל דבחר מלמד חולין' והמלמד הוא ערכין ובכור דחולין הוא ולהכי ספיר ילפינן לדידהו בהיקשא דבכור לעולה

הזמולין פסולין הן רק במעבד הזחילה ע"י דבר המק"ט לחוד לב"ש הוא דמכשרי וכמ"ס) - ועכ"פ כן דנראה בך דמספיקא-הג"ל דר' חליעזר הוא דמכשר לעבד הזחילה בדבר המקבל טומאה ומכמים פסולין שם וכמ"ס והרי קיי"ל בנדה ה' דבסדר טהרות לכו"ע חין הלכה כר' חליעזר חלל בארבעה דברים לבד דקח חשיב הש"ס חס ע"ס

בחס' הג"ל ח"ש ג"כ דכיון דלכ"ש גס הזמולין כשרין להכי מכשרי ספיר חס חף שמעבד הזחילה ע"י הניסטרס המק"ט כיון דכשרין הן גס חס היו זמולין לגמרי לב"ש ול"ע - חך למש"ס הר"ש ז"ל עוד ד"ל דהך דב"ש דבחדלית חיירי כשיש שם מקום הממוק מים גס באשבוין והחלדית ממובר לו כששה"ג ע"ס ח"ש כזה דגס לב"ש

אז על הנסכים בלמה (וכגון דלחירמי להו נסכים אז על הקרבן שהקריבו מואו קודם שנטל החמיר וכדוהו בעי לחוקמי ליה בערכין שם כזה דחיי לה משום דל"כ שירה דיומא הול"ל דהיינו לה' בלחך זמולתה כו' משום דאם חיחא דר"ך לומר שירה גס על הנסכין בהלך בש"ט) ח"כ ודאי דשירה חובה היא וא"כ שירה דיומא הול"ל דהיינו ששיר של אחרו היום שמביאין הנסכים אז וכמ"ס ומזה ויכתיב ר"י שם דע"כ ז"ל שאמרו אז שירה דרשאו לבד וגלל על הנסכין כלל ומש"ה ספיר אחרו אז שיר של יום אחר דשירה

(ו) נראה פשוט שזכו טעמו של הרמב"ם ז"ל שהשמיט צמבורו ספ"ו מה' ח"מ למיקר כך דינה הענינה צבורים בערב הספח (ואף שהביאם לנכ"ד הירושלמי דר"פ ע"פ הג"ל ע"פ) משום דס"ל ודאי דהעיקר כמסקנת הירושלמי הג"ל בזה וכ"י יונה דהוה צבור והוה אכיל וכמ"ס (ועל מש"ס הרמב"ם ז"ל דאסור לאכול מזה בעה"פ כו' כ' ה"ה ז"ל דמד' רבינו נראה דכל היום אסור ע"פ ונראה דר"ל מדכ' שם סהמא בעה"פ ולא פי' הזמן ע"פ - אולם יוחר נראה להכריח כן מדכ"ס הרמב"ם ז"ל בפ"ג ה"ג דכשחל ע"פ בשבת דמשייר מן החולין מזון שתי סעודות ממנן לאכול עד ד' שעות בשב' ומיניהו בהלגט כו' ע"פ (והיינו מהא דפסק הש"ס הל' כר"א כר"י ח"ב בפסחים י"ג ואף דראב"י שם לא קאמר אלא דמשיירין מהרומה טבורה מזון צ' סעודות כו' וי"ל דדוקא צתומה קאמר הכי משום הפסד הרומה בלבד אבל צמולין אפסר דאין לו לשייר כלום שהרי יכול לבער הכל מלפני השבת ומנ"ל להרמב"ם דגם מכחולין יכול לשייר צ' סעודות) וכ' המ"מ ז"ל שם וז"ל ד דין ביור מזון שתי סעודות מן החולין צתומה פשוט הוא

לעולה רחיה אפ"ג דקודש הוא כיון דהמלמד חול הוא וכמ"ס (והשנהא ספיר ילפינן טולה רחיה צהיקס הג"ל לנו"ע דלמ"ד בחר למד אולי' הרי ע"כ ז"ל דס"ל דדבר הלמד בג"ס חוזר ומלמד צהיקס כדר"פ הג"ל ולמ"ד דחינו חוזר ומלמד צהיקס ע"כ ז"ל דס"ל דבחר מלמד אולי' וה"נ המלמד חולין הוא וכמ"ס (וא"ש) ועל"פ כזו ח"ן לנו כוס הכרה דר' יוחנן ס"ל כמ"ס דר"פ דהלמד בג"ס חוזר ומלמד צהיקס צקדשים דשני כך היקשא דעולה רחיה הג"ל לצבור דהמלמד חול הוא וכמ"ס - אמנם בפשיטות יש ליישב קושה הסורי אכן הג"ל בזה דר"ל דאליבא דר' אובטיא לשיטתו הוא דפריך לה ההם הכי צתומה בזה דהרי כך היקשא

ע"פ (ואין לומר דלא קשיא ההם רק ד' מקומות בסדר טבורה דהלכה כר' אליעזר אף צמשנה כגון הנהו דהחם דכ"מ כשנטו ד' ר' אליעזר צמשנה לא קיי"ל כוחי' רק בצרענה אבל צברייהא כגון כך דניטרא הג"ל דמחייא דר' אליעזר בזה רק בהוספהא הג"ל

דצטורה כזו דהו"ל שירה דרשות לעולם יכולין לומר כל שיר שירנו ואף צחינו של אוחו היום כלל וכמ"ס ואל"כ ע"כ דאין מקום לומר כלל שהיה השיר דר"ח צתומה לר' ר' יוחנן שם וכמ"ס דאם כן שוב יהיה נסחר כל עיקר דברי הכפשות דר"י הג"ל בזה שהרי ודאי אפסר לומר דהשיר הוא אמרו אז רק על הנסכין לבד וכ"ה דא"כ שהיה שירה חובה דהיינו על הנסכין צתומה ח"כ שירה של יום אחד צצנה הול"ל אז וכמ"ס הרי למש"ל ודאי דא"כ בזה שאמרו אז שירה דיומיה צתומה דהיינו שירה דר"ח וכמ"ס - אלא ודאי דליהא כלל כלל מש"ל בזה והדבר פשוט צתומה דלא קאי המ"ס סופרים שם לפרש הכיר דר"ח כלל בזה ודברי כר' מנחם עזריה ז"ל בג"ל לפי מה שצראה שפי' במ"ס סופרים הג"ל הוא צתומה כנגנה כו' ועיקר פירושו דהמ"ס סופרים הג"ל בזה יבואר להלן ח"ה - וצתומה רחיתו לבאר בעו"ה פי' ד' הירושלמי צפ"ד דהענינה ה"ה בזה שכל המפרשים צתומה נטו מדרך צתומה צפ"ד הירושלמי הג"ל וכמו שצראה לנ"ד בעו"ה דגרסי' שם ג"כ צירובלמי הג"ל להא דצטי רש"ל מר"י א"ס לומר שיר בלא נסכים ופשיט ליה ר"י ג"כ שם מהא דהלוי' היו לומרים ציום המורצן הכיר דוישב עליהם כו' (והיינו כמ"ס דכשיש ליה דע"כ ח"א לומר שהיה על הנסכין אז דא"כ לה' הארץ ומולאה הול"ל וכמ"ס) והו גרסינן כהם ר' אבוח ח' אהפלגין ר' יוחנן ורש"ל דרי"א לומרים שיר בלא נסכים ורש"ל ח' ח"ן לומרים שיר בלא נסכים והיה ר"י לרש"ל והחני בזה וצוה היו הלוי' לומרים ויבב כו' וח"ל רש"ל ג"ה ח"ה ז"מ וח"ל מלאחר צאלו נסכים היו זמנו של שיר ה"י (ור"ל דרש"ל ח"ל דמה אה ש"מ מהחם כלל שהרי ודאי י"ל דלעולם ח"ן לומרים שיר בלא נסכים רק דכרס אמרו צתומה על הנסכין שהביאו אז על הקרבנות שהקריבו כצ"ר וכדכ"ה בטי' לחוקמי הכי בערנין י"ב דעם דעל הנסכין הבאין צפ"ע אמרו אז וכמ"ס וע"כ השיב לו ר"י שם דע"כ ליכא למימר שכל הנסכין אמרו אוהו השיר אז דא"כ הו"ל שירה דיומי' דהיינו לה' הארץ ומולאה כו' וכדפריך עלה רבא גס צפ"ס דיןן בערנין שם דוהסנרנא שירה דיומי' כו' וכמ"ס - והיינו דקח' ר"י לרש"ל צירובלמי הג"ל דאם צתומה שכל נסכים ה"י צתומה ח"כ אסו זמנו של שיר ה"י אז צתומה דאם ניבא צתומה שיר על נסכין לבד ח"כ שירה חובה היא וצריכין לומר עליהם שיר של אוחו היום צמציחין הנסכין אז אליבא דר"י בזה ומזה הוכיח ר"י דע"כ שהי' שירה דרשות אז בלא נסכין כלל וכפיר היו יכולין לומר ג"כ של יום אחד כלל וכמ"ס) והו גרסי' צירובלמי שם רי"א שירו של יום רש"ל ח' שירה של אהמול ע"פ - והנה ח"ן מן ה"ורך להאריך ולדחות כל מ"ס המפרשים הק"ע וכפ"מ ז"ל בזה שם (וגם מ"ס הגלון בעל נו"פ"י נ"י (ד' ע"ט) להגיה שם צד' הירושלמי הג"ל דל"ל דמהו לומר שירה צנסכים כו' ופירש ג"כ ד' הירושלמי הג"ל צדכרים המוהים מאלו יעו"ש וצנה יסוד ג"כ ע"פ פירושו ההמוה שם וח"ל להאריך צסתירה כ"ד ע"פ) - אמנם לענ"ד צבעו"ה צתומה ש"ס מחרון הניכר צד' הירושלמי שם צוה ורק ג' או ד' תיבות לרין להוסיף ולהגיה צד' הירושלמי ונ"ל "נסכין הבאים צפ"ע רי"א ח' עליהם שירה של יום (ר"ל של יום הצתומה הנסכין וס"ל לר"י צפשיטות בזה כד"ס לרבא ור"א צפ"ס דיןן בערנין י"ב הג"ל וע"ס צתומה והסנרנא) רש"ל ח' לומר עליהם שירה של אהמול (ר"ל של יום שהקריבו הקרבן ציבור אז שעליהם צלו הנסכין הללו (דנסכין הבאין צפ"ע היינו על הקרבן ציבור שהקריבו ציום האהמול אז קודם וכמ"ס רש"י ז"ל והו"ס) שם ד"ה נסכין דל"ל דמיייר צמנחה נסכין של נדבה יחיד דלפ"י נסכים הבאים שיר רק על קרבן הקבוע לו זמן לבד כדנפק"ל לר"מ צדר"כ שם מהיקשא דשלמים ע"פ) ופליג רש"ל בזה אהא דרבא ור"א בערנין י"ב הג"ל דלדיד' לא קשיא מידי כלל צתומה דלמה לא אמרו שירה דיומי' שהי' צתומה בשבת דלדיד' י"ל צפשיטות צתומה אז השירה דוישב כו' על הנסכין של ח"ה קרבן ציבור שהקריבו מכבר צח"ה יום רביעי צצנה ועדנה לא קרבו נסכי

ומשו"ה משייר ב"ם מהמחן לסבה וכמ"ס ול"ט דלא הזכיר מד' הירו' הג'ל בזה) • (ואולם לפי' ע"פ לבלאורה פ"ד האחרונים ז"ל שכ' לכריח מד' הר"ן ז"ל בפי' ח"ט ומהירושלמי ב"ר"ם פ"ט הג'ל דודאי אינו חסור בלאילה מזה לכו"ט רק בכל יום ערב ספח אבל בליל י"ד מותר (ודלא כמשמעות המג"ח ז"ל ב"ם ספ"ח ס"ק ו' שלא כהצ"ק דביום י"ג שרי ע"ט ומשמע דלוסר גם בליל י"ד והציג עליו בזה המק יעקב ז"ל שס ס"ק ז' מד' הר"ן וסרמב"ן גד' הירושלמי הג'ל דמבואר מדבריהם שס דודאי אין חיסור רק ביום י"ד לבד ולא בלילה כלל וכמ"ס ויבואר להגן דשר"י לענין בזה ששרי למ"ס מד' המ"מ ז"ל הג'ל דשיקר טעמא דשר"י לכיח מן החמץ של חולין ג"כ מחוץ ב' סעודות בע"ט שח"ל בשבת ולהלניע כו' ולא מצעריקן הכל מלפני השבת שהוא רק כדי שיהי' לו מה שיאכל בשבת עד ד' שעות ומשום דלחור

היקטח דגם השבועות לחג המזרח להשלומין ר"ח משמי' דר' אושעיא הוא דא' לה בחגיגה י"ז שס והרי באמה מלינו לר' אושעיא עלמו דיליף לעיקר השלומין דשמיני של חג מקרא בהדיא ולא מנ"ס כלל והוא בירושלמי דחגיגה שס פ"ח ה"ו (והובא בחוס' חגיגה ט' שס ד"ה נאמר עננה ע"ט) דגרסי' ההס יהודה ב"ם בשס ר' אושעיא (בירושלמי שס ח"ה) בירושלמי ח"ה ר' הושעיא אף בד' החוס' הג'ל העתיקו ר' אושעיא כמ"ס) ומתוסס אוחו כו' ומה ה"ל חמורה (כ"ה) בירושלמי ובחוס' הג'ל אבל פשוט דטע"ה ז"ל מה ה"ל צמודש השביעי חמונו אוחו והיינו הך דרשא דמייח' הש"ס דלין בחגיגה ט' שס דקאמר והנא מייחי ליה מהבא כו' ומניין שאס לא חג ביו"ט הראשון שחוננו כו' ויו"ט האחרון ה"ל צמודש השביעי כו' ופירש"י כל ימי החג האמור צמודש השביעי ע"ט • והק"ט ז"ל הגיה דל"ל ח"ל חמונו אוחו ע"ט ובמחכ"ה נעלם ממנו פירש"י ז"ל הג'ל בזה דמצמודש השביעי נפק"ל באמה להשלומין דשמיני וכמ"ס אבל פתחוננו אוחו ממעטיקן מזה לו ע"ט והדבר פשוט דהך דר"ח בירושלמי הג'ל היינו הך דרשא באמה דהש"ס דלין הג'ל דקאמר דהנא מייחי לה כו' וכמ"ס • (והך דרייחא הוא ברו"כ ס' אמור ע"ט) ובס' נוע"י העתיק ג"כ דה"ל חמונו ופי' שש"כ כהצ"ק חמורה על השמיני בפ"ט למד כו' ע"ט ובמחכ"ה בנה יסוד על הט"ס שבירושלמי בזה דקרא דחמורה גבי פסח כתיב (בפ' בל) וכלן ודאי באמה ז"ל ח"ל צמודש השביעי וכמ"ס בעו"ה) אלא מלמד שיר"ט האחרון שלומין לראשון ע"ט והשחא ח"ט בפסיוטו דלר' אושעיא חשיטתו דס"ל באמה כהך הנא דהש"ס דלין דנפק"ל להשלומין דשמיני מקרא דצמודש השביעי בהדיא וכמ"ס ולדידי' ודאי דשפיר פריך ההס (בד' י"ז) דאימא דחיקש חג השבועות לחג הסוכות שהי' לו השלומין כל שמונה כיון דלר' אושעיא גופי' נפק"ל בשמיני של חג להשלומין מקרא בהדיא באמה ולא מנ"ס דעננה הג'ל וכמ"ס ח"ט :

והשלום דבר חסובה זו מבואר למעלה מד' י"ג ולהגן בעו"ה — וכלן ראיח' להשלים דבר חסובסי בדיון חש כהן (שהיה בעלה השני) שהגידה לפניו דרך ודיו שזינתה חמה בעלה הראשון שהיה ישראל שחי פעמים פ"ח באונס בנה שזינתה ופעם שני צרלן רק שלא היחה יודעה אז ממומר חסור חש ח"ט כלל • ומבואר לעיל ד' י"ח צאורך ולא נשלים שס עננה דבר החסובה הזוח וראיח' להשלים באן בעו"ה • — **והג"ה** קודם שנבאר ח"ה בעיקר הספק שיש לדון לבלאורה בדיון הג'ל בזה שהגידה לפני בעלה השני שנס בפעם השני שזינתה צרלון חמה בעלה הראשון שהיה ישראל לפי שהיה אז עדיין בימי ילדותה

דברים הג'ל דעיקרן במשנה ג"כ וכמ"ס מחכ"כ בהך דניסטר' הג'ל דלא נשנו ד"ר אליעזר בזה רק בצרייחא הג'ל וכמ"ס (ובהא דבעי למימר בסוגי' דהס דלא קמ"ל שמואל דה"ל כר' אליעזר רק בחמורי כלים דלא חגן בהדיא דהלכה כדבריו בזה ע"ט נע"ג לכוזר' דהרי באמה גם בחמורי כלים הניח בהדיא דהלכה כר' אליעזר בזה והוא בחוספחא דטבול יום סופ"א ומייחי לה הר"ס ז"ל שס ב"ט פ"ב כו' דלחמורי כלים שנטמאו צמטקין דר"ח ח' דמטמאין צמטקין ואין פוסלין אוכלין והלכה כדבריו ע"ט (ומש"ס בחוס' דשמעון ח"ט ח' חולין כו' טס"ה ז"ל חילוף הדברים וכמ"ס ב"ר"ם הג'ל וכן מש"ס בחוס' הג'ל ח"ה הלכה האידך נחלקו כו' ורבו עלי' כו' וד' סופרים מד' סופרים ע"ט טס"ה ג"כ ז"ל ראה הלכה זו אידך כו' ודנו עליה כו' וד' סופרים מד' חורה כל"ל וכו"ה שס ב"ר"ם ז"ל ובחוספחא הגדפס עם פי' הגר"ח ז"ל ע"ט (ובדמדר לי' ר"ח בנדה שס דרצקן מדאורייתא לא עבדיקן ק"ו וע' בל"י רבא צטהרות פ"ח מ"ז ובידים פ"ג מ"ב ע"ט) ובר"ש הג'ל יש ט"ס ג"כ בפ' החוספ' בנז' שכ' בד' ר"ח דטוסלין האוכלין ז"ל ואין טוסלין

נשכי הקרבן ההוא אז עד היום שחרב הבית ומשו"ה שפיר אמרו אז על אוחן הנסבין השיר של יוס' ד' בשבת אף שהיה צלמד בשבת לפי שהנסבין ההס היו על הקרבן שהביאו מכבר ברביעי בשבת וכמ"ס) ח"ט בפשיטות בזה דר"י ורש"ל אליבא דר' אבנה לטעמיהו חז"י דר"י שפיר הכריח מהך עובדא שהיו הלויס חומרים שיר של יוס' ד' אז דע"כ דאומרים שירה בלא נסכים כלל מדאמרו אז השיר של יוס' ד' בשבת דע"כ דשירה דרשות ה"ו ואלא על הנסכים כלל שאס היה על הנסכים היו לריכין לומר רק השיר של יוס' ההוא שהביאו הנסכים אז ולא השיר של היום שהקריבו הקרבן מכבר וכדס"ל בפשיטות להש"ס דלין בזה וכמ"ס • ורש"ל דא' דאין חומרים שירה בלא נסכים ג"כ לטעמ' בזה דא' גמי דלפולס לריך לומר על הנסבין השיר של היום שהביאו הקרבן אז מכבר לפי שהי' רחוי אז לומר על אוחן הנסכים השיר ההוא באמה אס היה מנסבין ביום ההוא וכדא' רש"ל שס (לפי הגהות הג'ל) דנסבין הבאין בפ"ט דלואר עליהם שירה של חממול (והיינו השיר שהי' רחוי לומר עליהם ביום הקרבנה הקרבן וכמ"ס) וח"כ שוב אין ראיח' מהך עובדא דהלויס הג'ל דאומרים

דבעיקר ד' סמי הגיל ל"ט ג"כ דלף שמד' קרמבין זיל סבופא
 צרין זיל סס נראה להדיא דלא בל לחלוק על הבעה"מ זיל
 רק בזה שחזר הבעה"מ שם דלחין חיסור חכילה מלה אלא משש
 טעום ולמעלה דהיינו משעה חיסור חכילה מחן מן החורה בע"פ
 ולכן פי' שם חכילה דר"מ דח' מצערין הכל מלפני השנה דכלא
 שיוך כלל קאמר משום דס"ל דיש לחוש שיטחיר מן החמץ עד אחר
 זמן חיסורו כו' ואפשר לו לסגור בשנה מן המלה עד מלוח היום
 כו' ע"פ (ונראה דל"ס ד הבעה"מ זיל מפרשי ד' החוספתא דס"ג
 דפסחים ה"ט בפשיטות בהא דקמי ההם י"ד שח"ל בשנה מצערין
 הכל מלפני השנה ואחיה לו מלה מערב שנה כו' דר"מ ע"פ

דלמי"ש הבעה"מ זיל דר"מ מצערין בלא שום שיוך קאמר ונפ"ס
 ח"כ נראה ששטו לפי' דהא קאמר בעמ' קנ"ל דל' כ"ט
 דאוסה לו מלה מיי"ש דר"ל ודלי' בלאפיה לו מלה לחלוק דשנה
 קאמר שלא יחטוב בשנה ויהי' למחן שמי' ששדונה בלד' דל'גיל
 י"ד ובשחרית יום י"ד פותר עניין לחלוק מלה עד קלח' ונפ"ס
 הבעה"מ זיל בזה . וביעו דקורס הרמב"ן והר"ן זיל גוספ"ק
 דפסחים לפי' ד' החוספתא קנ"ל לסי' טיטחם שם דמצערין
 הכל מלפני השנה דקאמר דעי' שיוך מון ב' סגודנה מהחמץ
 קאמר וכמש"ל דעי"ב זיל לפי' דהא דקמי' בבוים' קנ"ל דליטה
 לו מלה ממי"ש דלאו משום מון ב' סגודנה קאמר דהא שיוך
 שייך

ילוחה (כזה י"ז שנה לבד) לא ידעה עדיין אז משיקר מומר עון ואיסור ה"א כלל דלכאורה חף שאין שום נ"מ בזה לגבי
 בעלה כלל דבכל גוונא שזיננה צרין חף שלא ידעה כלל מאיסור אשה ח"ס קי"ל דלפולס היא חסורה לבעלה ח"ס ה' י'
 ישראל וכמ"ס הרמ"א זיל בהג"ה ס' קע"ח ס"ג א' דאשה שזיננה וסברה דמותר לזנות הוי כמזירה ואחורה חף לבעלה
 ישראל (והטעם מפורש במהרי"ק זיל שורש קס"ו משום דלא כתיב בחורה ומעלה מעל בה' רק ומעלה בו מעל (בפ' נשא)
 וכל שהיא זונה בריניה הרי מעלה משל באישה חף שלא ידעה כלל מאיסור זנות דא"א ולא מעלה בה' מ"מ ספיר נאסרה
 גס לבעלה ישראל עי"ז וע"פ במהרי"ק ובס"ז י"ד ס' ז"ד ס"ק ט' ויבואר להלן ח"ה) אבל מ"מ יש להסתפק לכאורה
 דחולי לגבי לאסור לכהן אחר מות בעלה לא נחשב זונה כזה רק כשזונה לבד . ול"מ בזה לר' הפוסקים כלישנא בהרא
 דרבה ביבמות כ"ו דאשה חתן דנאמשה חן בעלה לוקח עליה אלא משום שומחה ולא משום זונה דכל בלויגס לא קריני בה
 זונה ע"פ ולכאורה דהיא לשוננה דלינה בכלל זונה חף שנאסרה עי"ז גס לבעלה ישראל וכמ"ס מ"מ לענין שחיאת עי"ז
 אחרי מותו לכהן אחר דכל בכה"ג שטענה צדין ולא היתה מזירה עכ"פ ללא הו"ל זונה עי"ז וכמ"ס (וכדמוכח קל"ז
 בצנזרי' דהתם דמיי"ס סייפחא לר"ם ממחני' דוכן הבה כו' פסלה דלמי' בלויגס פסלה ולא מוק"ל לשוננה ע"פ וש"מ לשוננה
 הו"ל כחטובה באמת . ומיהו נבי' יבוס פירש"י שם שצור שהיא אשה ע"פ וז"כ נראה דה"א חייבי' בשוננה דאשה ח"ס דכסבורה
 שהיא בעלה וכדפירש"י בסוטה כ"ח אהא דכוסה לא עשה בה שוננה כמזירה ע"פ ומש"כ בשוננה שטענה צדין כמו בנ"ד
 הג"ל . ובל"ה כב"ר כ' צ"ס ישועות ישקב ס' קע"ח ס"ק ב' דמילתא דלא שכיחא היא שהאשה לא תדע שאסור לזנות ע"פ
 אלא דבנ"ד שכל עיקר הדבר לא בלויגס לזנות רק על פי דברי' לבד ולא הבעל מאמין לה במה שגידרה עתה שזיננה
 אז יש לו להאמינה ג"כ על מה שאמרה שלא ידעה אז מומר עון ואיסור אשה ח"ס כלל דהפס' שאמר כו' ולכן יש לבאר חס'
 השוננה בכ"ה"ג דינה נמי כחטובה בזה וכמ"ס) ואף דכל הפוסקים זיל המפורסמים פסקו שם כר' שנה באמת דאשה
 ישראל שגאנשה ג"כ חסורה לכהונה אחרי' וכמ"ס בפשיטות צו"פ שם ס' ו' ס' י"א ע"פ וא"כ לכאורה חן כ"מ עוד צספק
 קנ"ל בזה כלל דכיון דגס בלויגס חסורה לכהן אחרי' כ"ס בשוננה בכ"ה"ג דלחורה גס לבעלה ישראל ודלי' דלחורה לכהן אחרי'
 לפ"ד הפוסקים זיל בזה . ואמנם עדיין יש מקום להסתפק בנ"ד לר' קתה מהפוסקים הראשונים זיל דס"ל דהך דלישנא בהרא
 דרבה

בלי' בסוספתא דטובי' הג"ל הוסיפו אח"כ בד' הצרייהא הג"ל
 לבבך דפסק שמואל באמת בדרה הג"ל דהלכה כר"א גס בזה ואינו
 משיקר הצרייהא כלל ומש"כ בלידך דהמקשה כו' ודכוז ובה
 כו' דמיי"ס הש"ס שם דלפזר דהכי הוב קיס להש"ס התם דהך
 דאחרי' בלי' ח"ס ח"ס משיקר הצרייהא שם ולידך הג"ל באמת
 משיקר הצרייהא חס וכמ"ס זיל) ואמנם הדבר פשוט לכאורה

שיר בלא נסבין כלל דלרש"ל לפעמי' ודלי' שפיר שאמרו השיר ההוא על הנסבין לבד . ומה שאמרו אז השיר של
 יום ד' לפי שהקרבן ההוא שהנסבין היו צדין עליו אז הקריבו ביום ד' מצבר וכמ"ס זיל) (רק דל"ל לפי' דנתי' דאחרי'
 בש"ס דלין בערכין הג"ל דרש"ל ח' דאומרים שירה בלא על הקרבן והיינו שלא על הנסבין ג"כ וכדמוכח שם י"ב בזה דעי"כ
 לא אחי' רק כלישנא קמא דהירושלמי הג"ל באמת דרש"ל לא סליג כלל על ר"י בזה רק דבעי' לה מר"י החס (ובמסכת
 סופרים הג"ל) דמהו לומר שיר בלא נסבים ופשיט ליה מהך דהלוי' כו' דאומרים בלא נסבים וכמש"ל ואפשר דהך דרש"ל
 צערין הג"ל אחר לה לבתר דקבלה מר"י צירושלמי הג"ל אצל לר' אבהו הג"ל הרי ס"ל באמת דפליג רש"ל ע"פ ר"י בזה
 וכמ"ס ועכ"פ ל"ק דהירושלמי הג"ל ח"ס בפשיטות הסוגיא דערבין ע"ס הך דהירושלמי הג"ל וכמ"ס בעז"ה) ור"ח"ה להקדים
 עוד מה שיל' בעז"ה גס בד' הירושלמי דפ"ה דסובה ה"ז ובשליה מ"ס שקלים שם דגרסי' ההם מוספי' שנה ומוספי' ר"ח מי'
 קודם כ"י סבר מימר מוספי' ר"ח קודמין מילי' דר"י מהדא שיר של ר"ח קודם לשיר של שנה כו' ע"פ והוא חמוה מאוד דמאי
 מסק"ל כלל בכי' והלא השנה שלימה שנינו באמת בצמים פ"ט דמוספי' שנה קודם למוסף ר"ח וכ"כ דקשה טעי' עליה
 דר"י הג"ל דסבר למימר דר"ח קדים נגד המסנה דצמים הג"ל וכבר חמה בזה הק"ש ובס"מ זיל ע"פ (ובס' נח"ט' כ"ה וגס
 צ"ס נע"י) בסוף הפניית האריך שם ליישב קושיה הק"ע הג"ל בדברים דחוקים מאוד וא"כ להאריך בפזירת דבריו שם
 בזה יע"פ) אבל לעני' הדבר פשוט שיש חסרון הניכר צירושלמי הג"ל ובתחלה נקדים דמש"ס צירושלמי הג"ל לענין שיר
 של ר"ח דשוחט מוספי' שנה ואומר עליהם שיר דר"ח דעי"כ נראה דמי' שוחט מוספי' שנה כו' דודאי דלאו דוקא גקט
 הכי ההם דמאי עניין שמיטה הקרבנות להשיר כלל והלא קי"ל דחן אומרים שירה לעולם אלא בשעה ניסוך היין לבד
 וכדא' רש"י בערכין י"א דמניין שאין אומרים שירה אלא על היין כו' (ופירש"י על היין של ג"ס קרבן וע"פ בהוד"ה השיר
 מערב כו') וכמ"ס הרמב"ם זיל צ"פ מלה תמידית ה"ה דבשעה הניסוך אומרים השיר כו' (והכ"מ שם לא זיין מקומו ואולי שאך
 שם על מ"ס צ"פ שנה לנסך כו' ודברו צביר כו' שזיין למשנה דשוחט תמיד ע"פ ואמנם בס"פ מהל' כלי המקדש ה"ב שנהב
 הרמב"ם שם ג"כ דמאי אומר שירה כו' בשח' ניסוך היין כו' זיין שם הכ"מ לכהן דרש"ל הג"ל וע' צירושלמי ס"ה דפסחים
 ה"ה דצקרבן שיש לו נסבין חוקצין (על השיר) לנסבים (רק בפסח לבד שאין לו נסבין חני' החס שחוקצין לשמיטתו וכמ"ס ג"כ
 ברמב"ם פ"ח מה' פסח ה"ב ע"פ) וא"כ ע"כ זיל ללא דק בלישני' צירושלמי הג"ל ונקט שמיטה המוספין דשנה ובאמת ר"ל
 נסבי' המוספין וכמ"ס או דמ"ס באמת זיל שומה לנסך מוספי' צ"ס ואומר עליהם שירה של ר"ח ומ"ס בפשיטות (ולהלן
 יבאר

שיר מיני' (כ"ה בר"ן) זל עס ונראה דל"ל דהא שיר מן החמד' (אלא דלחורי קת מחיר ל' שלח לחמר לחטוב מלחו עד מולחי שכן אלא יקדים לחטוב בע"פ כד שיהי' לו צמול"ש שולחן ערוך טו פ"ט ברמב"ן ובר"ן זל צוה' אכל לר' הבעה"מ זל הג"ל ז"ל פטוט דהחוספסח הנו' במלה שרד"ך לאוכלה בשבט ע"פ קאמר דס"ל לר"מ ההם שחינו משייר מהחמץ כלל רק שאופה לו מלה בע"פ לאכול בליל שבת ע"פ ובשחרית עד מלוח כמ"ס (וא"ס) בפשיטת לפ"י דלא חקטי מהך חוספסח הג"ל ע"ד הר' יהודאי גאון והר"ם זל משחנך שהוצאו במרדכי סופ"ק דפסחים עס שכתבו דכשיל פסח צה' בשבת שאסור לחטוב המלוח של מלה ביום הששי שהוא י"ג משום דליחקק לפסח (וס"ל דגם חפ"יה המלוח חתקה לשמיטת הפסח ע"פ) ולר"ך לחטובו צמול"י שבת דוקא ע"פ והקטו עס הרשונים זל צוה מהך דחוספסח הג"ל דקחני בדיחי לחופה לו מלה מע"פ (והיינו שהם מפרשים כפי' הרמב"ן והר"ן זל הג"ל צוה) ודקח עס במרדכי וק' דבאמה דהחוספסח' הג"ל משבשחתי היא ע"פ (ויבחר להלן ח"ה) אכל בלחמא נראה הדבר פשוט לפנ"ד צוה דהגאונים זל הג"ל מוק"ל דח"י להך דהחוספסח הג"ל במלה שרד"ך לאוכלה בשבת ערב הפסח עד מלוח וכמ"ס ל"ל הבעל המחור זל צוה ווא"ש שאין צורך כלל לשבש ד' החוספסח הג"ל וכמ"ס (חך לר' ר' מהח' גאון זל סב' דחין לחטוב מלה בע"פ) לבטח וליו"ט כולל משום גזירה וכמ"ס דח"י זל לרד"י דהחוספסח הג"ל משבשחתי היא וכן זל"ל לכאורה למ"ס בהגהות מיי' פ"ו מה' חו"מ חות ז' דגם רש"י זל כהז דחין לחטוב מלה מלה קודם לזוה בע"פ משום דליחקק לשמיט' הפסח כו' ומבואר עס דלטעמי' דרש"י חפ"י דיעבד חס אשאה קודם חלוח פסולה ע"פ ווא"כ נראה ודח"י דגם לר' רש"י זל זר"ך לחטוב המלוח צמול"י שבת דוקא כשח"ל ע"פ בשבת ווא"כ חקטי לרד"י נמי מהך חוספסח הג"ל דליכא לפרושי לר' רש"י ג"כ דבמ"ס ע"פ קאמר וכמ"ס שהרי רש"י זל עלמו מפרש לה במחני' דפסחים מ"ט דב"מ דח' מצערין הכל מע"פ דחון מכדי חליליה לטבא קאמר דהיינו מוזן צ' סעודות ע"פ ווא"כ חו ליכא לפרושי בחוספסח הג"ל בד' ר"מ גופי' לחופה מלה בע"פ לצורך שבת וכמ"ס שהרי כבר שיר לו מוזן צ' סעודות מן החמץ וכמ"ס (וע' בטור ס' חמ"ד שכ' צבת רש"י להדי' דלכן זר"ך לשיר צ"ס מהחמץ ולא לחטוב מלה כדי שיהא בלילה לחיובין ע"פ ווא"כ צ"ע מהחוס' הגו' כמ"ס) אך בהגהות מיי' פ"ג ע"פ חות צ' כ' דבחו"ס הנו' מסי"ס לחופה לו מלה מע"פ לצורך מנחה (ר"ל לצורך סעודה ג') ומוק"ל ההם דע"כ דבמלה עשירה קאמר ע"פ ווא"כ י"ל דגם ר' מהח' ורש"י זל היו גורסין ק' בהוספסח הג"ל (ואף) שחינו כלל בגירסתינו ונב"י הגאונים הג"ל צוה וכמ"ס) ומפרשי לה ג"כ במלה עשירה וכמ"ס בהגה"מ הג"ל

זל"ע (אלא דלפ"ז גם לני' דין דל"ג לצורך מנחה כמ"ס י"ש לפרש ד' החוספסח הנו' גם לר' המפרשים מהראשונים זל הג"ל מצערין הכל מע"פ שבה שור וכו' וכו' וכו' וכו' דלחופה לו מלה מע"פ בחמה לצורך סעודה שבה ערב הפסח קאמר וכמ"ס לבעה הבעה"מ זל הג"ל ומ"מ חין רחיה מהחוספסח הג"ל דמוחר לחטוב גם מלה שיואלין בה י"ח בפסח קודם חלוח בע"פ וכד' הבעה"מ הג"ל ד"ל בחמה דהחוספסח הג"ל במלה עשירה לבד קאמר לחופה מע"פ לצורך כל שלש סעודות של שבת וכפי' הגה"מ הג"ל וכמ"ס (וע"פ צב"י מ"ס לר' רש"י הג"ל חמסם לפ"ז זל דלדדין קחני' למ"ד דבלי י"ד מותר לחטוב גם מלה שיואלין בה י"ח וכמ"ס) לחופה לו שני מיני מלוח בע"פ לצורך הפסח דהיינו מלה מע"פ לצורך צ' סעודות של יום השבת וגם מלה גמורה יוכל לחטוב לצורך סעודת ליל שבת דחו יוכל לחטוב עדיין גם מלה שיואלין בה י"ח (לר' הח"י הג"ל) וזה ודח"י דדחוק מאוד לפרש ק' בחוספסח הג"ל צוה (חולס למ"ס להלן ח"ה) מד' הרמב"ן זל צמול"ג דפסחים עס שכ' ע"ד הבעה"מ זל הג"ל במ"ס דלכן ח"י אסור לחטוב מלה רק מחלוח היום בע"פ דחו דוקא הוא זמן חירוסין של מלה ע"פ ור"ל דלא הו"ל חרוסין דמלה רק מוזן שחבר בחיליה חז"ך מה"ס וכמ"ס (וע"פ כ' הרמב"ן זל עס דבאמה י"ל דכיון שביטור חמץ (ר"ל בדיקה חמץ) בליל י"ד נעשה לו מלה (מחו) כחרוסה כו' ע"פ ומד' הרמב"ן זל הללו נראה לכאורה דאוסר באמה לחטוב מלה גם בליל י"ד מחלוח זמן בדיקה חמץ דמחו הו"ל חירוסין דמלה וכמ"ס . ובאמה נראה דיש לדקדק ק' גם מד' הירושלמי דר"פ ע"פ הג"ל דבבא דחני ההם משמי' דר"י בן בתירה דח' דין חמץ וצין מלה אסור בע"פ (והיינו משום דס"ל לריב"ז דפסח כשר גם בשחרית כד' בפסחים ק"ה ולהכי ס"ל דמוזן שמיטה הפסח אסר רחמנא לחטוב חמץ כדכתיב לח חשט על חמץ כו' וכמ"ס הרמב"ן זל ומהה"ל שעה' דאסר בחילי' חמץ ס"ל דאסר לחטוב מלה ע"פ) חמר חו ההם דרבי לא ה"ל חולל חמץ ולא מלה וקאמר דלא מלה מהדח דר' לוי ונח חמץ מדריב"ב ע"פ ולכאורה יש לקדק דכיון דריב"ב עלמו נמי קאמר להדיח דין חמץ וצין מלה אסור ב"ד וכמ"ס ח"כ הו"ל בקולר דרבי לא ה"ל חולל לח חמץ ולא מלה מהדח דריב"ב הג"ל ומלה חלה הך דרבי שלא ה"ל חולל מלה ולא לחטוב מלה רבי מלה ובהא לח נפק"ל מדריב"ב כלל ד"ל דחילוי לרד"י ק' צמול"ג שמיטה הפסח לבד וכמ"ס וע"פ הו"ך לומר דלא היה חולל מלה גם בלילה משום הך דר' לוי לבד דמדמי לה לחרוסה וס"ל דחרוסין דמלה מחילי מוזן בדיקה חמץ וכמ"ס ווא"כ :

דרכה הג"ל פליג באמה אהא דר' שש הג"ל וכמ"ס הנפל הפאור ז"ל דלך לישב"א דס"ל דכל בחונם לח מקריח זונה"כ ודח"י דלא ס"ל לר"ם הג"ל דאסר ישראל עגבאיה חסירה לכהויה ע"פ (אלא דהרמב"ן זל כהב ע"ז דמד' הרי"ף זל עס שהביא לר' שש וגם לך לישב"א נחמל דרכה הג"ל (ונב"י) ז"ל ח"ה ר' כהנא ע"פ) ח"כ ע"פ זל דס"ל דח' פליגי אהדי כל והיינו משום דלע"פ דבאוס לא הו"ל זונה א"פ"ה נאשנה בחרומה דרעפ"ל מקרה דונח כהן כי הריה אלוהי ונרובה כו' ילא מי שאין לו אלמנות ונירושין כו' ולשהויה מק"ו דחרומה נפק"ל ביבמות ס"ח ע"פ וכו' ד' הרמב"ן זל עס ז"ע טובא באמה . וגם כמה שחקק עס רש"י זל הניבא דלחטוב ח"י חייבי כריתות כו' ע"פ דלכאורה י"ל דבכל המקומות שהביא לומר נירסא זו ע"פ אחיה רק כו"פ באמה דלדודי' זל דכי הו"י כי חביל קאמר ע"פ ס"ס ומש"ל לדין דקיי"ל דקידושין ווססין נח"ל ודו"ק וגם בעיקר ד' הרי"ף זל ז"ע לנאורה דלמה הביא כלל הך דלוקה משום שומאח ולא משום זונה דהו"ל הילכתא למשחח לבד וע"פ נראה דקמ"ל באמת דהך לישב"א פליג אדר' שש צוה ונב"י הבעה"מ הג"ל ונ"פ דהו"ל רק ספק חיסור והולך רק ספק חלל וטעמינו עליו עס חומי כהניס דהו"ל וכו' מבואר לעיל ל' י"ג באורך בעו"ה —

מקום שבו קאמר כו' דמזו דוקא משמע דלפי' צברייהא קאמר הכי אכל בשאר דוכחא אפטר די"ל ספיר דה"מ במהני' אכל צברייהא לח חף דלא קאמר להדיח במשנתינו ע"פ ח"כ לכאורה י"ל ע"פ דהך כלל"א דהלכת כר"א בארבעה נמי לא חתמר רק במשנה וכמ"ס ול"ע ווא"כ"י) אך בעיקר הרחיה מהך דגדה הג"ל

יחבאר ח"ה) והשחח דלחיון להכי נלע"ד דבאמה זר"ך להניס עס גם בעיקר ד' הירושלמי הג"ל צוה וכו"ל נכסי מוספי שבת ומוספי ר"ח מי קודם ר"י סבר מימר נכסי מוספי שבת ור"ח נכסי מוסף ר"ח קודם כו' (ומיושב בפשיטות קושיה הק"ע הג"ל דודלי לא מספק"ל כלל בהקדמת הקדמות עלמן דמוספי שבת ור"ח דמבנה שלימה היא צוה"ס הג"ל דבבת קודם משום דכל הדיר כו' רק דנכסי מוספי שבת ור"ח דנכסי ר"ח קודם לבטח וכו' (והיינו דק' ע"פ מהדח דשיר דר"מ קודם לשיר דשבת וכו' דהדיר הוא על הכספין לבד כמ"ס ח"כ מציילא ש"מ לכאורה דגם הנסבין צר"ח קדמי נכסי שבת וכדפי' הג"ל ודחי דההם שני' כדי לפריס שהוא ר"ח צרם הכא נכסי מוספי שבת ור"ח נכסי מוסף שבת קודמין על עס כל הדיר כו' כ"ל ווא"ז ל"ל כי"ד עושה מנסך נכסי מוסף שבת וואמר עליהם שיר דר"ח (והיינו משום דנכסי מוסף הראשון חין לנסך בלא שיר כלל אכל נכסי מוסף השני ח"ל שיר דנפק"ל מקר' בסוכה ל"ה ע"פ) (וחסלוס הסוכה זו מבואר לעיל דף י' בעו"ה) והנה

י"ל לכאורה דכיון דלח"כ ר' יהודה נמ"ס ס"ה דמקואות דס"ל נמי דמעבדין הזחילה בדבר המקבל טומאה וכמ"ס ווא"כ י"ל דמב"ה לא חשיב לה טמואל ההם ג"כ משום דלח"כ ר' יהודה דקחי נמי כוח' דר' אליעזר בבה יכדל' בנדה ח' ההם צהא דלחמ דמלמדין כו' משום דלח"כ ריב"ב דקחי כוחי' ע"פ (ומבואר בד' ט"ו בעו"ה):

והנה להגן בד' גיד הארנו שם בעוה' ליישב ד' הרמב"ם ז"ל
 בפ' המעניות בסוף פ"ב דהענינה גבי הא דלחין נזרין ח"ל
 בחנוכה ופורים כו' שכל דבשעה אחת הו"ל החטלה כו' ע"ש שהוא
 תמוה מאוד בחמה וכמ"ש בחורף . ועדנה לא נשלמו שם כל
 הדברים וזה ור"חיהו להשלימם כחן בעוה' :

והנה שם נכבדו ליישב קנה עיקר הסחירה בזה לפי הרמב"ם
 ז"ל הג"ל מסוגיא דר"ה ע"ש ד"ל דלח"ל הליח
 בחי'ך פלוגתא דהגא' בחמה . גבי ירדו להם גשמים ביום
 הענינה דברפ"ג דהענינה שם . וה"ל י"ל לכאורה דפליגי כה"ג גבי
 החמילו להענינה בחנוכה או בפורים לפי הרמב"ם ז"ל הג"ל
 שם בזה וכמ"ש — **והנה** י"ל לבאר עוד דלא תקשה בזה
 לכאורה דלמ"ש דהחמלה הענינה לענין גזירה הענינה בטענה
 ולענין ירידה גשמים ביום הענינה דין אחד להם וכמ"ש .
 ח"כ למש"ש הר"ן ז"ל חת"ה דלמ"ר ר' יוסי ההם דהחמלה
 הו"ל בחמה דר' יוסי החמלה הוא דל' הכי ההם (ומש"ה קי"ל
 כו"ח) בחמה ממש דנימוקו עמו ע"ש . והנה למש"ל קשיא דר' יוסי
 חדר' יוסי בזה . שהרי גבי ירדו להם גשמים ביום הענינה ס"ל
 לר' יוסי שם כ"ה דעד פ' שעה לא יסלימו כלל ע"ש והכא ס"ל
 לר' יוסי דלחך כגל"ה החמילו להענינה רק שעה אחת לבד
 שפיר הו"ל החמלה הענינה בזה לפי הרמב"ם הג"ל ואם כן
 מוכרח לכאורה מזה דלחך לחלק בחמה בזה דין זה לזה ודלא
 כמ"ס ו"ע . וחולס הדבר פשוט שאין הכרח דהרמב"ם מפרש שם
 בזה כהר"ן הג"ל חל"ה דלמ"ש שהוא ז"ל מפרש בזה כפי רש"י ז"ל
 שם בחמה דר' יוסי ור"ח חת"ה יניחו דל' הכי ההם (או דגריס שם
 ר' חסי כגריס' שלפנינו ע"ש) . ונבי ירדו גשמים דח"ל יוסי עד
 ט' שעות ודחי דהוא רבי יוסי החמלה מדפליגי שם אדר"מ ור"י
 ע"ש וז"ל . (והא דפסק הרמב"ם שם כמ"ד שעה אחת לע"ג דהשחא
 קיימין לדידיה דרבי יוסי חת"ה הוא וכמ"ס . וגם למ"ש אין
 ראייה בזה מהא דל' בירושלמי שם דנפק עובדא כר"ב וע"ש
 בק"ע בזה . שהרי למ"ש מל"ה לכאורה ג"כ עובדא להיפך בזה דר"י
 ורבי אליעזר בר"ה י"ה הג"ל עבדי עובדא דמפסיקין בחמה
 בכה"ג טלח החמילו רק חיזה זמן בחמילה היום או וכמ"ס .
 חל"ה ד"ל בחמה בעיקר קשיא הק"ע הג"ל דהו"ל למפסק
 לקולא בזה דהא מדי דרבנן הוא וכמ"ס . דלע"ג י"ל להיפך
 בזה דכשגורו הענינה והחמילו כבר להענינה הו"ל כנדר ממש דמן
 החורה הוא ואיסור הענינה בחנוכה הוא רק מדרבנן בחמה
 (וכן בפורים הוא רק מד' קבלה לבד) ומש"ה שפיר פסק לחומר
 בדלורייחא דלפי' בשעה אחת אין מפסיקין וכו' הר"ן ז"ל בפ"א
 דהענינה (אהא דמפסיקין בר"ח כו' ד"ה חל"ה דח"ל הו"ל כנדר
 גמור ע"ש וע' בשב"ץ ח"ב סי' ו' ו"ע) :

ואולם מומ"ס הרמב"ם ז"ל בפ' המענה שם דקי"ל כרבי
 אליעזר גבי ירדו להם גשמים ביום הענינה והיינו
 משום דשם כ"ה מסיק רבי אמי ההם הכי דקודם ולאחר
 חלוה שניו ע"ש וכן מהך עובדא דרבי טרפון בלוד במשנה
 ע"מה שם דקי"ל דמעשה רב (ולמ"ס יש הכרח ג"כ מעובדא
 דרבי אליעזר ור' חנוכה בלוד הג"ל דחולא נמי בהך שיטתא
 דר"ט בלוד הג"ל וכמ"ס) וחלו בהך דהחמילו אין מפסיקין
 גבי חנוכה פסק שם בפשיטות דבשעה אחת בני וכמ"ס וא"כ
 מוכרח דגם להרמב"ם ז"ל לא הליון אהדדי כלל . ודלא כמ"ס
 לר' הרמב"ם בזה . (וכן מוכרח קנה מהא דח"ר אחא ב"ש
 דין דבש"ס שעות הוי החמלה (לפי' הרמב"ם הג"ל) וחלו בסופ"ג
 דהענינה בירושלמי שם וכן בנדרים פ"ח ה"א קאמר רב אחא
 החם דעד גש שעות אסור להענינה בשעה ולמד שם מהך
 דירדו להם גשמים קודם חלוה ע"ש ומשמע דס"ל לרב אחא
 כרבי אליעזר בזה וז"ע (וסם בירושלמי דנדרים יש ט"ס בזה
 דגריס' ע"ה ההם ח"ר יוסי מחני' חמרה כן דירדו להם גשמים
 קודם חלוה כו' ע"ש והוא תמוה דלחך מיי"ר ר' יוסי ראייה מהא
 דקודם חלוה כו' והרי ר' יוסי פלוג פלוג ע"ה וז"ל שם ב"ה דלח"ה
 ט' שעות דוקא ישלמו וכמ"ס ופשוט דלר' יוסי ה"ל דמוחזק
 להענינה עד ט' שעות בשעה בחמה וז"ע (ובלח"ה לא שייך
 כלל שהחמלה יצ"ה ראייה למימרה דלמ"ס מן המשנה) חל"ה

בחמה ע"ה שם וז"ל ר' יוסי בר' זון והוא רבי יוסי בר' חבון
 וכמ"ס בחמה בירושלמי דסופ"ג דהענינה הג"ל וז"ל :

ואמנם כל מ"ש בזה הוא רק לפי הרמב"ם ז"ל בחמה
 הג"ל וכמ"ס . חל"ה כל הראשונים ז"ל וכן הרמב"ם
 עצמו בחיבורו פ"א מהלכות הענינה ה"ו כחצו בפשיטות בחמה
 דלא הוי החמלה רק כשהחמילו להענינה יום אחד קודם חנוכה
 דוקא וכמ"ס . וח"כ ח"ש ע"פ ד' הראב"ד ז"ל (שהובא בחורף
 להגן ד' כ"ב ע"ג) דלחך דלדידיה בחמה בכל הימים טובים
 שבמנינה הענינה אין נזרין בהם הענינה על הציבור גם בזה"ל כלל
 וכמ"ס וח"פ"ה ח"ש דלא הני במשנה הג"ל רק מט"ל ופורים לבד ולא
 נזכר במשנה כלל כל שחר הימים הכוזבין במנ"ה . חף שגם בהם
 ודחי שאין נזרין ח"ל לכתחילה עכ"ס כמ"ס הראב"ד ז"ל . ח"פ"ה י"ל
 דבמהנין לא הני רק הך יומי דחמירי ביותר שאסילו בדיעבד
 חס כבר החמילו להענינה בחוה"ה הימים לריבין סם מהפסיק הענינה
 (רק שחל כבר החמילו להענינה יום אחד קודם חנוכה או דוקא
 חיים לריבין להפסיק וכמ"ס) והוא רק בחנוכה ופורים לבד חל"ה בכל
 הימים שבמנ"ה ודחי שגם להראב"ד ז"ל חס עברו ונזרו בהם ח"ל
 לריבין להענינה בהם גם לכתחילה וכמ"ס ומש"ה לא הני במנ"ה
 כל ה"ט שבמנ"ה רק חטובה ופורים וז"ל :

(ומיהו) הא דגריס' בחוספתא דהענינה פ"ב ה"ו דהענינה
 ליצור אין מפסיקין לכל יו"ט שבמנ"ה ע"ש . ומשמע
 דאין נזרין בהם עכ"ס הענינה לכתחילה . פשוט דאין ראי' משם
 להראב"ד הג"ל דהחוספתא הג"ל בזמן הבית חי"י קודם שבטלה
 מנ"ה או דח"ה בחמה כמ"ד דלא בטלה מנ"ה כלל . שהרי קחני נמי
 ההם דבשעתה יחיד מפסיקין גם לימים הכוזבים במנ"ה וע"כ
 דחי"י קודם שבטלה מנ"ה וכמ"ס . (וכן אחי הך בריתא דהענינה
 י' דהניח נמי ההם דהיחידים מפסיקין בימים טובים הכוזבים
 במנ"ה ע"ש) . חל"ה דקל"ה ל"ע דלהראב"ד הו"ל למיחשב נמי
 ההם בחוספתא הג"ל בחילוקים שבין הענינה יחיד להענינה ליצור
 להיפך בזה דהענינה יחיד ממשגין גם בימים הכוזבים במנ"ה
 בזמן הזה . והענינה ליצור גם בזמנ"ה אין נזרין בהם הענינה
 לכתחילה עכ"ס וכמ"ס . וחל"ה ס"ל להחוספתא ההם בחמה
 דלא בטלה מנ"ה כלל חף להענינה יחיד וז"ע . ועכ"ס לר' הראב"ד
 ז"ל כרח"ה צור דלא חידש בזה רק דלכתחילה אין נזרין
 הענינה ליצור בימים הכוזבים במנ"ה גם בזה"ל . חל"ה בדיעבד
 כשכבר נזרו בהם הענינה ליצור ודחי לריבין הציבור להענינה
 בהם בזה"ל וכמ"ס ולא דמי לחנוכה ופורים כלל וז"ל :

וב"ל ד"ל בזה בחמה גם קשיא הר"ן ז"ל שם על הראב"ד הג"ל
 מסוגיא דר"ה י"ה דפשיט מהך עובדא דר"ח ור"י הג"ל
 דח"ל לאו והענינו כו' דע"כ דס"ל דלא בטלה מנ"ה וכמ"ס
 דלר' הראב"ד ז"ל דס"ל דלע"ג דבטלה מנ"ה מ"מ אין נזרין
 בהם הענינה ליצור עכ"ס וכמ"ס . הכי אין שום ראי' כלל מהא
 דר"ח ור"י הג"ל דבטלה מנ"ה דכיון דבההוא עובדא קחני
 ההם בהדיא שר"ה לנזור הענינה ליצור או בחמה ובה הכי לכו"ע
 לא בטלה מנ"ה כלל וע"ש בר"ן ובריתב"א ז"ל בזה . וחולס למ"ס
 בעוה' בחמה בזה דגם הראב"ד ז"ל ודחי דלא קאמר חל"ה דלכתחיל'
 בלבד הוא דאין נזרין גם בזה"ל הענינה ליצור בימים שבמנ"ה חל"ה
 חס עברו ונזרו בהם ח"ל בזמנ"ה ודחי דחלה הגזירה בדיעבד
 עכ"ס ולריבין הציבור להענינה בהם לכתחילה ג"כ דעל ידי גזירה
 הענינה לבד הו"ל כדיעבד בזה וכמ"ס . וכיון דבהך עובדא קחני
 מעשה ונזרו כו' וירד ר"ח ולחן ור"י כו' חל"ה דלחך בדיעבד' (דהיינו
 לחמה שכבר נזרו בהם ח"ל דהו"ל כדיעבד' בזה) וח"פ"ה ס"ל דלא חלה
 גזירה הענינה ליצור עליהם כלל ולא עוד חל"ה לאו והענינו
 כו' וע"כ ס"מ דס"ל דלא בטלה מנ"ה כלל בזמנ"ה וז"ל :

ישו"ב מלח"ה בעוה' להגאון בעל קרבן נחמ"ל ז"ל בענינה פ"ב
 שכל בזה ע"ד הראש"ש ז"ל שהביא ג"כ שם לר' הראב"ד ז"ל
 הג"ל שכל דלא בטלה מנ"ה חל"ה להענינה יחיד חל"ה הענינה ליצור לא
 נזרין ב' וכדמוכח מהא דר"ג כו' דח"ל יום טוריטוס בטולי בטל
 ולא חמ"ר לכו משום דבטלה מנ"ה דסתמא הוא דקאמר והא דר"ה
 בטלה מנ"ה החידנה בימי אמוראים קאמר בחר דשלימי תגא' וח"כ
 בימי ר' נחמן בטלה מנ"ה וח"פ"ה קאמר דדוקא משום דבטל
 יום

דלחן שום מקום לחלק כלל בזה בין יו"ט דהלי במקדש ובין יו"ט דלא הליח במקדש כלל וכגון יום טורייטום וכמ"ס. דהענינה יחיד חף לכתחילה שרי להענינה שרי להענינה בזה"ל כהם בהנהך יו"ט דלא הליח במקדש כלל. והענינה ליבור חין גוזרין לכתחילה גם ביו"ט דהליח במקדש בלחמה. ולא ס"ל כלל בזה הך דין מחודש שכ' הגאון בעל ח"ס ז"ל הניל דכל יו"ט שבמג"ה דלא הליח במקדש כלל שפיר נוהג גם בזה"ל וכמ"ס:

ראין לומר ולהראב"ד ז"ל וכל הראשונים הג"ל בלחמה ס"ל בזה במחל עכ"ס כהגאון בעל חסם סופר ז"ל הניל

דביו"ט דלא הליח במקדש כלל דוקא הוא דס"ל דלחן גוזרין בו הענינה ליבור לכתחילה עכ"ס. כדמוכח מהא דחקשי ל' רבנן לר"ג מיום טורייטום דרק שביום טורייטום ענמו דהלי דשפיר גוזרין בו הענינה ליבור לכתחילה ג"כ בלחמה ממוס דבטולי בטלוהו וכדמהדר להו ר"ג סם) חבל ביו"ט דהלי במקדש בלחמה הרי חין לנו הכרח עכ"ס כלל מהך דר"ג הניל דלחן גוזרין גם בו ח"ל לכתחילה. דיל' דשמי יום טורייטום דהו"ל יו"ט דלא הלי במקדש כלל ומס"ה חקשו ל' הני רבנן לר"ג בפשיטות בזה והא יום טורייטום הוא חין לגזור בו עכ"ס ח"ל גם בזה"ל לכתחילה ממוס דלא הלי במקדש כלל וכמ"ס. חבל שארי יו"ט שבמג"ה דהליון במקדש בלחמה ודלי דשפיר י"ל בפשיטות דלפילו ח"ל נמי גוזרין בזה גם לכתחילה בזה"ל כיון דלחן לנו שום הכרח בלחמה בימים טובים בלא מהך דיו"ט דיום טורייטום כלל וכמ"ס:

ויעב"פ ה' נדחה בזה בפשיטות מה שהיה אפשר להביא ראייה לכאורה בלחמה לעיקר הך דינא דהגאון בעל חסם סופר

ז"ל הניל שחדש רק מדעתו בזה דיו"ט דלא הלי במקדש שפיר י"ל דנוהג גם בזה"ל וה"ה שמוסיפין יו"ט כזה לאחר החורבן ג"כ חף למחי דקיי"ל כר' יוסי דבטלה מג"ה בלחמה וכמ"ס' חין לו שם טוס ראייה מברחה בזה כלל בלחמה (דעיקר ראייהו שם בזה מהא דפר"ך בפשיטות בלחמה י"ח ותיפוק ליה דהו"ל יומא דבחר כ"ח בחדר כו' חף דמוק"ל חסם להך ברייתא דמג"ה כר' יוסי. ובר' יוסי נראה דלא ס"ל הך יו"ט דכ"ח בחדר כלל כדלמרינן ברה"ט דר' יוסי ס"ל דבטלה מג"ה וכמ"ס. ומזה הכריח דיו"ט שאין טייך למקדש כלל גם לר' יוסי נוהג אחר החורבן וכמ"ס' בזה הוא חממה מחוד לעב"ד דלא הועיל כלום בזה ביטוב ד' הש"ס הניל שם בלחמה שהרי כיון דעכ"פ לר' יוסי כל יו"ט דהלי במקדש דוקא ודלי שאינו נוהג כלל לדידי' בזה"ל מידי דמ"ס' בהדיח גבי יו"ט של קרבן עמים בזה"ל ברה"ט סם. וח"כ שפוט עכ"פ הך יו"ט דמריש ירחא דניסן שנעשה ג"כ רק על יו"ט דהלי במקדש לבד דח' חסם דליחוסק בזה חמידח כו' (וכ"כ חס"ס ז"ל ענמו בס' ק"ל"ח שם בזה בהדיח ע"ס) ודלי שאינו נוהג ג"כ כלל לר' יוסי בזה"ל וכמ"ס. וח"כ חף חס נלמח בזה דר' יוסי מודה ביו"ט דכ"ח בחדר דשפיר נתקן בזה"ל גם לדידי' וכמ"ס חס"ס הניל. אבהי לא פריך הש"ס בהענינה שם מידי למחי דמוק"ל חסם לברייתא דמריש ירחא דניסן כו' כר' יוסי ותיפוק ליה דהו"ל יומא דבחר כ"ח בחדר כו'. שהרי לר' יוסי לא מכחיל כלל ליו"ט דמריש ירחא דניסן וליו"ט דכ"ח בחדר שהיו נוהגין בזמן אחד בלחמה. דהו"ט דכ"ח בחדר נתקן רק אחר החורבן וחו כבד בטל היו"ט של הני יומי דליחוסק בזה חמידח לר' יוסי וכמ"ס. ואכתי מחי פריך חסם חליבא דר' יוסי ותיפוק ליה דהו"ל יומא דבחר כ"ח בחדר כו' כיון דלר' יוסי ודלי דבזמן היו"ט דכ"ח בחדר שוב לא ה' נוהג חו היו"ט דליחוסק בזה חמידח כלל בלחמה. ובמח"ס הגאון בעל ח"ס ז"ל בזה שכל דבריו ביטוב הסוגיא הניל הוא כשגגה כו' בלחמה (מלבד מ"ס לתמוה עוד עליו בזה להלן בד' ל' בעויה ע"ס) וע"כ ז"ל בלחמה ביטוב הסוגיא דהענינה הניל כמ"ס בעויה להלן ד' ל' בזה פ"ס. וח"כ שוב נסחר כל עיקר ראייהו של הגאון בעל ח"ס ז"ל הניל בזה בלחמה וכמ"ס בעויה):

אולם בפשיטות היה אפשר להכריח לכאורה בזה לעיקר הך דינא של הגאון בעל ח"ס ז"ל הניל דמדחיל לר"ג והא

יום טורייטום. הוא וח"כ דקיי"ל דבטלה מג"ה ונקושה הראב"ד והראשונים הניל בזה ופ"כ ש"מ בלחמה דכל יו"ט שאינו הלי במקדש כלל כגון יום טורייטום והכ"ה שפיר נוהג גם בזה"ל לכו"פ וכמ"ס

חס"ס ז"ל הניל (רק דיום טורייטום ענמו דהלי בטל חס"ה לנמרי בלחמה כדמהדר להו ר"ג שם דיום טורייטום בטלוהו כו') ויש לתמוה בלחמה על הגאון בעל ח"ס ז"ל הניל שלא כהם לחוק שם דבריו בזה מהך קושיה הראב"ד הניל וכמ"ס בעויה:

ר"ך לחמה דלמ"ס הגאון בעל ח"ס ז"ל בענמו שם ובס' ק"ל"ח הניל על הך סוגיא דמגילה י"ד דמסקי שם לר"כ (וכן לר"ג נחמך

דלמח חסם דקרייתיה זו הלילה ע"ס ובערין " נח חסיק הש"ס חסם הכי רק לר' נחמך הניל לבד בזה ע"ס) דע"כ ז"ל דס"ל דלמח שגלו חזרו להכשין הראשון לומר שיהי על כל הגמ"ס שיהיו נעשים להם ככ"מ ע"ס. שיש להכריח מזה דמדס"ל לר"כ (וכן לר"ג שם וכמ"ס) דיטלין לומר שירה על גם שלאחר חורבן ג"כ דע"כ ז"ל דס"ל דלא בטלה מג"ה כלל ע"ס (רק שכ' שם דדוקח הוא לומר דר"כ שח"ה בחרח ס"ל נמי דלא בטלה מג"ה ע"ס. וחלמס לעב"ד היה ל"ל לעשות סמוכין ק"ל"ח לזה בלחמה לני' חס"ס' בזמנח ס"ה ד"ה מריש דנראה שהיה צריכסם בסוגיא דהענינה י"ח הניל ח"ה דפריך ל"ל מריש ירחא לנימא מחרי כו' ח' רבא ל"ל ח"ה לחסור כו' (ולא רב כגו' שלפנינו) ע"ס. דלפי גירסא זו הוה ח"ס' בפשיטות בזה דפריך עלה בסוגיא דסם י"ח דשלפניו נמי חסיק ליה דהו"ל יומא דבחר כ"ח. כו' דלר"כ ענמו דהלי י"ל דשפיר פריך חסם הכי דהרי נראה דבלחמה ס"ל לר"כ בזה כמ"ד דלא בטלה מג"ה וכמ"ס חס"ס הניל. ולהכי שפיר פריך שם לר"כ לניסן בזה דליהו ודלי דס"ל נמי בלחמה לר"ג יו"ט דכ"ח בחדר כיון דס"ל דלא בטלה מג"ה וכמ"ס וח"ס' בפשיטות בזה וז"ע) דלפ"ד הגאון הניל בזה שיש ק"ח הכרח מהך סוגיא דמגילה י"ד הכו' דלמ"ד דלמח מורבן הביח הוכשרו ככ"מ לומר שיהי כו' דע"כ דס"ל כמ"ד דלא בטלה מג"ה וכמ"ס. הנה לפ"ו הרי נסחר לכאורה בפשיטות לכל עיקר הוכחה מר' נחמך הניל בזה דהרי י"ל בלחמה דודלי שפיר חקשי ליה הנהו רבנן דגור העניחא בחריסר והא יום טורייטום הוא דלר"ג לניסן הוא חליטתו ח"ה ליה שפיר הכי בפשיטות בזה דליהו הרי ע"כ נראה דס"ל בזמניה י"ד דלא בטלה מג"ה כלל וכמ"ס. ומיושב בלחמה עיקר קושיה הראב"ד והראשונים הניל בזה. ועכ"פ הוה ח"ס' ק"ח בזה שלא הביח חס"ס ראייה לדבריו מהא דר"ג הניל וכמ"ס ז"ע):

ואמנם עכ"פ הנה למ"ס חין ראייה בלחמה לר' חס"ס הניל בזה מהא דר"ג הניל דהרי ודלי י"ל דחף לר' יוסי

דמפרש טעמא דלאחר החורבן מותרין מפני שחבל הוא להם ס"ל נמי דלחן לגזור לכתחילה שום יו"ט בזה"ל כלל חף על גם דלא הליח בחורבן בלחמה וכמ"ס. והא דחקשי ליה רבנן לר"ג בפשיטות שם מיום טורייטום ה' רק ממוס דר"ג גור חו ח"ל בלחמה ולענין ח"ל דוקא הוא דלא בטלה מג"ה מיו"ט שנגזרו בזמן הביח על נשים שלא היו הליון במקדש כלל כגון יום טורייטום וכמ"ס. ופספר דתרווייהו דוקא בעינן שיהי' על גם דלא הליח במקדש כלל ולגזור בו ח"ל לבד הוא שנאסר גם בזה"ל מאחר שכבר נהקן עיקר היו"ט שהוא בזמן הביח עכ"פ חבל לגזור יו"ט לכתחילה אחר החורבן חף על גם דלא הליח במקדש כלל וחף לחסור בו ח"ל לר"ג בזה"ל חין לנו ללמוד מהך דר"ג נחמך כלל וכמ"ס):

ואולם בד' הראב"ד וכל הראשונים ז"ל הניל ודלי דלחן מקוס לומר כלל דס"ל נמי דתרווייהו דוקא הוא דבעינן

בהבי לגזור בהם ח"ל בזה"ל נמי חינו חסור חלא ביו"ט שנתקנו על נשים שאינם הליון במקדש כלל לבד וכמו יום טורייטום וכמ"ס' שהרי בלחמה מבואר שם בהר"ן ז"ל בסופ"ב דהענינה שהקשו הראב"ד והראשונים ז"ל לפ"ד הניל על מה שנהגו להענות ב"ג בחדר ח"כ דיום נקטר הוא וח"כ' שבטלה מג"ה בזה"ל הרי חין גוזרין בו עכ"ס ח"ל גם בזה"ל והאריבו בזה הראשונים ז"ל ע"כ בהר"ן בזה. וח"כ ח"ה ח"ה ק"ל ח"ה מיום נקטר כלל שהרי יו"ט זה לא נתקן בלחמה רק על גם דהליח במקדש כב"ד וכדל' חסם בהענינה י"ח שבכ"ה ה' מניף ידו על ירושלים כו' וכשנבדו כו' ק"ל"ו כו' ולמרו ידיה שהיו מניסות על ירושלים כו' (ובמג"ה פ"כ גרס"י על ירושלים ועל בית המקדש פ"ס) וח"כ הרי שפיר ז"ל דיו"ט כוה דעיקרו הליח במקדש ודלי דבטל לגמרי בזה"ל חף לגזור בו ח"ל ג"כ וכמ"ס. וע"כ דלא ס"ל להראב"ד והראשונים

הראשונים ז'ל הג'ל למק כלל בזה בין יו"ט דתליח במקדש או לא . אלא דמ"ל חין נזרין גם בזה"ל חף ביו"ט דתליח במקדש לבד ובעניה יחיד ספיר מענין בזה"ל חף ביו"ט דלא תליח במקדש כלל (ושפוט דמה"ט ה"ה דחין לתקן שום יו"ט כלל אחר המורצן על כל גם לירין דכיון דקמייחא בטל לענין בעניה יחיד עכ"ל חין לנו להסיף שום יו"ט בזה"ל כלל חף לענין ח"ל בלבד דהמילה יו"ט ודחי דחין לתקן לחלחין כלל לההיר בו בעניה יחיד ולאסיר בו ח"ל בלבד . דעד כאן לא כהב הראב"ד ז"ל לתקן בזה"ל בין בעניה יחיד לח"ל אלא ביו"ט גמור שנתקן כבר בזמן הבית בין לבעניה יחיד ובין לח"ל דבזה"ל נשאר בו עכ"ל חיסונה דח"ל לבעניה וכו"ל . אבל בעמיה יו"ט בזה"ל ודחי דגם ל' הראב"ד ז"ל חין שום מקום לתקנו לחלחין כלל וכמ"ל) וגמור בזה כ"ד הח"ס ז"ל הג"ל (והמיהני על הח"ס בזה שגלה להעמים שם ובס' קל"ח סברחו זזה הג"ל גם בשיטה הראב"ד ז"ל דמ"ל לתקן בזה בין טעמא דלמורחא ברה"ס דמלמי מג"ה בזה"ל ל' לומה וכמ"ל ובין טעמא דר"י שם משום דבזה"ל אכל הוא כו' דלהך טעמא אינו חלה בנשים החלוין במקדש לבד וכן חין לנו להחיר בזה"ל מהך טעמא רק בעניה יחיד לבד ולא ח"ל כלל וכד' הראב"ד הג"ל ע"כ ח"ס בזה . והוא חמור בלמה דל"כ ח"ך הביא הראב"ד ז"ל רחיה לדבריו הג"ל מיום סוריינוס והרי יום סוריינוס לא הליח במקדש כלל ואפשר דמשו"ה לא היה בטל גם בזה"ל וכמ"ל וע"כ הראב"ד ז"ל לא ס"ל הך מילוקא דיו"ט החלוין במקדש כלל וכמ"ל ונשאר כ"ד הח"ס בזה) וכמ"ל בעז"ה :

ואמנם י' לנו לבאר עוד שחין להביא רחיה בפשיטות ל' הראב"ד הג"ל דחף ביו"ט דהליח במקדש נמי חין נזרין ח"ל כלל בזה"ל מהא דפריך הש"ס בעניה י"ח שם על יום סוריינוס דחיפוק ליה דהו"ל יום שלפני ניקנור כו' וחק דנקנור הליח במקדש בלמה וכמ"ל וע"כ משמע לכאורה מזה דחף ביו"ט דהליח במקדש לא בטל גם בזה"ל לענין ח"ל עכ"ל וכהא דר' נחמן הג"ל וכמ"ל . אבל בלמה ליתא דהדבר פשוט לכאורה דהא דפרכין ההס דחיפוק ליה דהו"ל יום שלפני נקנור כו' נלוח דח"ך נחמן דגזר בעניה חתריסר קחי הך פירכא ההס . שהרי כ' הר"ן ז"ל סם ליישב בשם הראב"ד ז"ל על מה שנהגו בלמה להעטות ב"ג אדר אע"ג דיום נקנור הוא וכמ"ל . וכ' שם בזה דל"ל דיום נקנור בלמה מהחילתו לא נתקן ליו"ט

גמור לחסור בו בעניה ג"כ לפי שכבר ה' חקנה קצוטה גם מימי חנני כנה"ג להעטות ב"ג חלדך . ולכן כשעשאו אוחו היום יו"ט חת"כ בימי המשמונאים לא גזרו אז רק לחסור בו הספד לבד אבל חיפור בעניה לא היו יכולין לגזור בו אז כלל לסחור חקנה חנני כנה"ג ע"כ ב"ר ז"ל בזה *) וא"כ דחי דלא מליקן לפקס כלל דלדרי' נחמן הוא דקפריך ההס הכי דלדך גזר בעניה חתריסר ובהו הו"ל יום שלפני נקנור דיום נקנור ע"מנו לא נאסר בעניה כלל כמ"ל כ"ש ביום שלפניו דחי אפשר דודחי לגזור בו בעניה ולהחמיר בו יותר מיו"ט ע"מנו כלל . וע"כ ל"ל דהך קושיא דחיפוק ליה דהו"ל לפני נקנור לא קחי בלמה רק אהא דלעיל ההס דמק"ל למהני' דאע"פ שאמרו בו מותרין בהספד כו' דמיירי' בחריסר כו' ואהא פריך דלכחי הרי נאסר בהספד משום יום שלפניו נקנור (וכ"כ הגאון בעל שער המלך ז"ל בפ"א מה' מגילה דע"כ ז"ל כן לשיטה הר"ן בשם הראב"ד הג"ל דיום נקנור לא נאסר רק בהספד לחוד וכמ"ל . והוסיף עוד בזה דאע"ג דר' חשי קאמר לבייל דכל שלחמיו או שלפניו בהספד מותר (לפי גירסא דלין בזה) חפ"ה הולך ר"ל לשנויי' כאן דהשחא חיורו גופי' כו' משום דביום נקנור דחיורו גופי' לא נאסר רק בהספד ע"כ לא נוכל להחיר שלפניו לגמרי ועכ"ל שחריקין ב' בהספד כהו"ט ע"מנו וע"כ בשע"מ (בזה) וכיון דלחסינא דלעיל קא מהדר ח"ל בפשיטות בזה דפריך ההס מיום נקנור משום דמהני' דמגילה ה' דמותרין בהספד כו' ע"כ בזמן הבית חיירי דבזה"ל ליבא חקנה חתריסר כפריס ליום הכניסה כדלרי' נחמן קחי בלמה (ודלא כמ"ל בזה חליבא חולא לר' יוחנן דחיורו דל"ל דלא בטלה מג"ה כלל וכמ"ל להלן ד' ג"כ בהג"ה בזה בעז"ה ע"כ :

אלא דבלמה מלינו להראב"ד ז"ל ע"מנו ב"ס חמיס דעיס ס' רמ"ד (הובא בשער המלך פ"א דמגילה ס"ט) שהביא בזה בפשיטות גם מהא דפריך דחיפוק ליה דהו"ל יום שלפני נקנור כו' והכריח מזה דלפילו בלפניהם ולאחריהם לא בטלה מג"ה בזה"ל לענין בעניה חיבור עכ"ל ע"כ ועיון דע"כ מוכח מזה בפשיטות דהראב"ד ז"ל ע"מנו מפרש הך קושיא דחיפוק ליה דהו"ל יום שלפני נקנור דלדרי' נחמן קחי בלמה (ודלא כמ"ל בזה חליבא דהראב"ד ע"מנו הג"ל דל"ל דיום נקנור ח"י חסור בעניה . ודבריו בזה סותרין זה ח"ח זה בלמה וכבר תמה השער המלך ז"ל שם בזה והניח בע"כ . ולחומר הקושיא אולי ל"ל בלמה דאע"ג דביום

הגה"ה והנה בדרך חגב רחיה להמיה בענין זה ע"ד שלשה הרועיס ז"ל הגאון מהר"ס טיקטין בחידושי חנני שם בסופ"ק דמגילה וביבאורי הגר"ח ז"ל בלוח"ח ר"ס חרפ"ו ובד' הגאון בעל ח"ס ז"ל ב"ס קס"ג הג"ל . שכולס טרוה ליישב ד' הרי"ף ז"ל בסופ"ק דמגילה (שהוא בלמה חוספה על הרי"ף שם מד' ר' חפרים ז"ל . וכמ"ל בעל המאור ובמלחמות ז"ל בשמו . והובא באורך יותר בריטב"ח ז"ל בחי' למחגי' דבעניה ט"ו בשם ר' חפרים ז"ל בזה ע"כ) בכ' בפשיטות להלכה דכל זלמא לתמסד רבון חטובה ופריס דגם לפניהם ולאחריהם חסור (וכבר חשי בעניה י"ח דנראה דס"ל כו' יוסי גם בדלא למספד ע"כ) ומ"מ כהב דלפני פריס ח"י חסור רק בהספד לחודא . וכ' הגר"ח ז"ל שם בזה דטעמו משום בעניה חסר (אולי ר"ל דלהכי לא מלינו לחסור גם בעניה ככל יום שלפניו משום דיי"ב חלדך ה' יום קצוטה להעטות בו בלמה וכמ"ל הראב"ד ז"ל הג"ל גבי נקנור בזה) ושוכ' כ' הגר"ח ז"ל לחמיה שם בזה על הרי"ף ז"ל חז"ל וד' הרי"ף הג"ל במגילה שם ז"ע ש' דלפניהם ולאחריהם חסורים בהספד וזהו דלא כר' חשי עכ"ל (ור"ל דכיון דכל עיקר פסקי' דהרי"ף שם שאוסר גם לחסור הוא רק מפני שמוך שם ע"ד רב חשי דבחרת הוא וכמ"ל ברי"ף בזה . ח"כ הו"ל לפסוק גם בזה כר' חשי שם דח' דכל שלפניו או לחסורו בהספד מותר . ולמה כהב הרי"ף דלפניהם ולאחריהם חסורין בהספד) וע"כ בחי' חנני שם ש' דהרי"ף בלמה פסק בזה דלא כר' חשי (דח' דלחסורו בהספד חסור דלחסור גם בהספד) משום דבלמה לפי המסקנא שם בעניה י"ח דח' השחא דלהית להכי כו' נדמו ד' ר' חשי בזה דמחיר הספד לפניס ואחריהם חלל דהספד בעניה דין אחד להס גם בלפניהם ולאחריהם (רק בזה דלח"ר ר' חשי גם לחסורו כו' יוסי פסק הרי"ף כו"ה) דסוגיא כו' חשי בזה) ע"כ בחי' חנני בזה . והנה כ"כ ב' גם הגאון בעל חסס סופר ז"ל שם ליישב ג"כ ד' הרי"ף הג"ל מקושיה הגר"ח ז"ל הג"ל בזה וכ' ג"כ דמשו"ה לא פסק הרי"ף בזה כו' חשי לגמרי גם בזה דמחיר לפניו ולאחריו בהספד ג"כ ע"כ בח"ס באורך בזה . והנה דח' השחא דלהית להכי כו' נדמו ד' ר' חשי ומשו"ה חוסר ר' חפרים לפניו ולאחריו בהספד ג"כ ע"כ בח"ס באורך בזה . ומחוד ש' לחמיה לענין על שלשה הרועיס הללו דנראה דבמחכ"ת אישחמיט לבו בזה דגירסא ח"ל חפרים ז"ל היה בלמה להיסק מג"ה דלין בזה דר' חשי בסוגיא דבעניה י"ח הג"ל שהיה גורס בד' ר' חשי בלמה דכל שלחמיו (וה"ה כל שלפניו כמ"ל שם) בהספד חסור בעניה מותר . והיינו הך גירסא שדחו החוס' בלמה במנחות ס"ה ד"ה חלין ש' שם דהא דגרסי' בעניה דכל שלחמיו בהספד חסור בעניה מותר ליתא דחי מהסר בהספד כל שכן בעניה כו' ע"כ . אבל ר' חפרים ז"ל ספיר גרס בלמה כנ"י זו וכמו שמוכר להדיח בריטב"ח ז"ל הג"ל . דר' חפרים ז"ל מהסך הג"י בד' ר' חשי בזה וגרס דכל שלפניו בהספד חסור בעניה מותר וטעמו לפי שההספד הוא דבר של פרהסיא ביושר חסור יותר חסור מזה מן בעניה ע"כ בריטב"ח ז"ל באורך בזה . ושפוט דלג"י ר' חפרים ז"ל יש סייטתא בלמה מהעניה שלפני פריס למ"ד שהוא חעניה קצוטה חסור כנה"ג דלג"י זו ודחי י"ל דשטר חקנו חנני כנה"ג להעטות ביום זה דיום שלפניו לעולם לא נאסר בכל הי"ט שבמג"ה רק בהספד לבד . וע"כ בריטב"ח ז"ל וכ"כ

(דח' שס סכל המלוח הטובה בחדר השני אין טהרות ברחשון)
 וח'ק דההס (דח' שכל מלוח טהרות בשני טהרות ברחשון מין
 ממ'מ) חלה סדר פרשיות לבד ע"ש ולא ח' ר"פ נמי החס דכל
 יו"ט הכתובים במנ'ה הטובה בחדר ח'כא בינייהו נמי בזה
 דלרשב"ג נוהגין בשני דוקא ולח'ק ברחשון או בשניהם ע"ש .
 (ומזה הוכיח שס דע"כ ז"ל דגם לרשב"ג כל יו"ט שבמנ'ה טהרין
 ג"כ ברחשון ע"ש באורך בזה) ולעג"ד י"ל בפשיטות לכאורה בזה
 להכי לא נקט ר"פ ההס דגם יו"ט הכתובין במנ'ה ח'כא
 בינייהו משום דרשב"ג קאמר לה משום ר' יוסי ההס ע"ש ור'
 יוסי הרי ס"ל דבטלה מנ'ה בזה"ו וכמ"ס . ולהכי לא נקט ר"פ
 ההס רק סדר פרשיות לבד שהס נוהגים שפיר בכל זמן משא"כ
 יו"ט הכתוב במנ'ה דחין נוהג בזה"ו כלל ח'ליבא דר' יוסי עלמו
 ולא שייך לומר דפליגי בדבר שלא הי' נוהג עוד בזמן ההנאים
 הללו כלל כך הי' ל"ל ליישב בפשיטות בזה קושיה הנרא' ז"ל
 הנ"ל והשאה חס ח'כא לר' הגאון בעל ח"ס ז"ל הנ"ל דגם
 שאינו שייך למקדש כלל שפיר נוהג לר' יוסי נס בזה"ו ומש"ה
 פריך הש"ס שפיר בהעניה י"ח גם ח'ליבא דר' יוסי דהיפ"ל
 דהו"ל יומא דבחר כ"ח בחדר ח'ע"ג דכ"ח בחדר נחקר רק אחר
 החורבן כדח' בר"ה י"ט משום דר' יוסי מודה בחמה בר"ט
 כזה דשיקרו ח'ינו שייך למקדש כלל שיש לחקנו שפיר לכתחילה
 גם בזה"ו וכמ"ס . ח"ב ודחי דלפ"ז הדק"ל בזה דלכתי הו"ל
 למימר שפיר דיו"ט הכתוב במנ'ה ח'כא בינייהו בזה דלע"ג
 דמיום טורייתום ודחי דלמ"מ בזה כיון דבטולי בטלוהו ח'ח"כ
 בחמה כדח' ההס חבל מיום כ"ח בחדר עלמו ודחי תקשה
 דהו"ל לר"ס למימר דיום כ"ח בחדר ח'כא בינייהו דלמר נוהג
 ברחשון או בשניהם ולמר בשני לבד וכמ"ס חלה ע"כ דיום כ"ח
 בחדר נמי ח'ינו נוהג לר' יוסי בזה"ו כלל ודלח כהמ"ס הנ"ל
 וכמ"ס . (ומלכד כ"ח בחדר יש עוד ח'ינו יו"ט בחדר הכתובין
 במנ'ה ג"כ שאינו שייכים לכ" למקדש וכמו ב"ז בו וע"ש
 במנ'ה פ"ב וז"ל ג"כ כמ"ס בזה) וח"ש :

חלה

וכ"ה בצעל המאור ז"ל שם (ובר"ף ש"ס ש"ס בזה ש"ל דמוכה ופורים דלח בטלה מנ'ה ותרוייהו דלח למספר כתיב בזה במנ'ה
 הלכך לפנייהם ולאחריהם נמי חסור בהעניה ובהספד כר' יוסי כו' ע"ש . ופשוט לעג"ד דחיבה חסור בהעניה טס"ה שם וז"ל
 רק חסור בהספד לבד . וכ"ה בצעל המאור ז"ל שם בהענהק ד' ר' אפרים ז"ל בזה וכו"ה בריב"ב ז"ל שם וח'לי ס"ס זה גרס
 בחמה להגזרים ז"ל (בעל מ"י ח"ג' והנרא' ז"ל והמ"ס הנ"ל) לומר דהר"ף פסק בזה דלח כר' חשי כלל חלה דההעניה וגם
 בהספד חסור וכמ"ס . חבל בחמה אין ספק דטס"ה ברי"ף שלפניו בזה וכמ"ס . וכדמסיק ג"כ שם בעלמו בזה דהילכך מוכה
 בין לפניו ובין לאחריו חסור בהספד לבד . וכן פורים לבני י"ד חסור ב"ג בהספד לחודי' כו' וב"ז חסור בהספד עכ"ל . והיינו
 כגירסתו הנ"ל בזה דלפניו ולאחריו ח'ינו חסור רק בהספד וכמ"ס . (ומש"ס הרי"ף דבני י"ד בטר' וכן בני ט"ז ב"ד חסרין
 בתרוייהו בהספד ובהעניה . היינו משום דש"ל זה בזה הם עלמן חסורים ממנ'ה כדח' רבא במגילה ה' ע"ש (ומ"מ ז"ל דס"ל
 לר' אפרים בזה דלח ממיר כ"כ יוס ע"ו לבני י"ד ויוס י"ד לבני ט"ז לחסור לכו"ג גם לפנייהם ולאחריהם בהספד וחין הי"ג
 חסור בהספד רק לבני י"ד . וכן יוס י"ו ח'ינו חסור בהספד רק לבני ט"ז וכמ"ס להדיח בזה וז"ע) ועכ"פ ח"ש בפשיטות שיש'
 ר' אפרים ז"ל בזה דפסק בחמה כר' חשי לגמרי לפי גירסתו הנ"ל דלפניו ולאחריו ח'ינו חסור רק בהספד לבד ומש"ה שפיר נהגו
 להעניות ב"ג חדר לדידי' וכמ"ס בעז"ה — (ולג' ר' אפרים ז"ל הנ"ל ודחי ז"ל דהא דפריך בסוגיא דהעניה הנו' דהיפוק ליה
 דהו"ל יוס שלפני נקנור כו' דלח קחי בחמה רק על המשהה שם דקחני מוחרין בהספד וכמ"ס דעל ר"ג ודחי דחין מקום לקושיא
 זו לר' חשי לשיטהו דח' דלפניו ח'ינו חסור רק בהספד לג' ר"א הנ"ל וכמ"ס . חבל חין לומר דר' אפרים ז"ל גרס בחמה לעיל בזה
 דכל שלאחריו כו' רבא (וכמ"ס ברש"י שלפניו בזה) ולא ר' חשי ולפ"ז הי' חשבר לומר לכאורה דר' חשי הכח לא ס"ל בחמה כדך
 דרבא דלעיל בזה חלה דבחמה ס"ל לר' חשי דגם בהעני' חסור לפניו וח"ש בפשיטו' דקחי חך קושיא חר"ג בזה דחין מקום לומר כן
 בחמה כלל שפירי חס נאמר דלר' חשי ח'ה"ג דס"ל דיום שלפניו חסור בהעניה ג"כ ח"כ ודחי דהו"ל לר' אפרים ז"ל לפסוק בזה כר'
 חשי בחמה דבחרח הוא ולא כרבא כלל . חלה דבחמה ג"ל דקח מהמחרונים ז"ל הנ"ל שנו כלן בפשט הסוגיא דר' חשי הנ"ל
 בזה שהיה נראה להס דר' חשי הוא דמידש בזה לעיקר חך דיעה דכל שלאחריו בהעניה חסור בהספד משהר לג' דידן (או
 דבהספד חסור בהעניה מוהר לג' ר' אפרים הנ"ל כמ"ס) ולכן כתבו דלהמסקנא שם דח' השחח לחתיה להכי כו' נדמו ד' ר' חשי
 הנ"ל בחמה בזה וי"ל לדידן דגם בהספד ותעניה חסור ביום שלפניו ולאחריו וכמ"ס בתי' ח"ג' ובח"ס הנ"ל בזה . חבל בעלם מהס
 דמ"ס ר' חשי בזה דכל שלאחריו בהעניה חסור כו' היח ברייהא ערוכה בחמה במנ'ה פ"א דדהדיח גרס' ההס דכל הכתוב
 במנ'ה דלח למספד כו' חין מהענין לפניו כו' וכן בדלח להענהא ע"ש . (והרי מפורש בחמה במנ'ה הנ"ל דלפניו ח'ינו
 חסור רק בהעניה לבד (ומשמע שם להדיח חך דבהספד מוהר בחמה וכו' וכדמהפך הני' בש"ס דילן בד' ר' חשי הנ"ל ובמ"ס הנ"ל
 ז"ל דגרס גם במנ'ה שם להיפך בזה דחין מספידין לפניו כו' ובחמה ודחי דהטעם פשוט בזה ומשום ח'יוק דיו"ט עלמו הרי סגי לן חס נאסור יוס
 בזה הוא מהברייהא דמנ'ה הנ"ל וכמ"ס) ובחמה ודחי דהטעם פשוט בזה ומשום ח'יוק דיו"ט עלמו הרי סגי לן חס נאסור יוס
 שלפניו בהעניה לבד (לג' דידן) או בהספד לבד (לג' ר' אפרים ז"ל הנ"ל) וכ"ס למש"ל מהק"ע דחין לפשות הטפל כהעיקר
 כלל בזה) ולא בזה ר' חשי שם למדש דב זה כלל דברייהא ערוכה היא במנ'ה הנ"ל בחמה וכמ"ס (וח"כ פשוט דחין שייך לומר
 כלל דלהמסקנא שם דח' השחח לחתיה להכי כו' נדמו ד' ר' חשי הנ"ל בזה שהרי חך מידושא לאו מד' ר' חשי הוא כלל . חלה
 דברי הברייהא דמנ'ה הנ"ל הוא בהדיח וכמ"ס) . חמגס הדבר פשוט בחמה דעיקר מילתי' דר' חשי שם לא בזה למדש רק
 להיפך

דביום נקנור עלמו לא היה אפשר לאסור בו ההעניה כלל משום
 דכבר היה הקנה קבועה לההענות בו מימי חגשי כה"ג ומש"ה
 לא חסרו ביום נקנור רק בהספד לבד וכמ"ס הראב"ד ז"ל הנ"ל .
 מ"מ י"ל דביום שלפניו ס"ל לה"ס שם דכיון דלפי כלל דרב חשי
 הנ"ל (לג' דילן) דלעולם ביום שלפניו לא מניין לאסורו בהספד
 כלל רק בהעניה לבד . וכיון דע"כ היו רריין לעשות ח'יוק ליום
 נקנור עלמו עכ"פ דלח ליה למישרי בו ההספד ג"כ כי היכי דשריין
 לההענות בו בחמה והורכרו לאסור עכ"פ משום ח'יוק גם להיום
 שלפניו וכלל היו"ט שבמנ'ה ח"כ ע"כ הורכרו לאסור ליום שלפניו
 עכ"פ בהעניה . כיון דבחמה לעולם לא מניין לאסור ליום שלפניו
 דקיל רק בהעניה לבד . ח"כ חף דביו"ט זה דיום נקנור . עלמו
 מותר בהעניה בחמה חבל הרי הריהר העניה שבו ח'ינו משום
 דיו"ט זה קל ביוהר דלדברה הוא ממיר טפי שהרי נאסר בו
 ההספד בחמה ורק שההעניה לא הי' אפשר כלל לאסור בו
 מפני הקנה חגשי כה"ג שמכבר וכמ"ס . חבל ביום שלפניו ודחי
 דשפיר יש לאסור בו ההעניה עכ"פ משום ח'יוק דיו"ט עלמו .
 וככל יוס שלפני יו"ט שבמנ'ה דלעולם בהעניה וכמ"ס . וח"ש
 ר' הראב"ד ז"ל הנ"ל בפשיטות דשפיר מפרש גם לשיטתו הנ"ל דחך
 קושיא דחיפוק לג' דקחי חדר' נתמן בחמה וכמ"ס) וח"כ הרי
 מוכרח להדיח בחמה דגם בר"ט ההלויין במקדש כמו יוס נקנור
 חסור לר' הראב"ד ז"ל נגזר בו ח"ג בזה"ו וחף ביום שלפניו
 וכמ"ס ועכ"פ ממה שהביא שם הראב"ד ז"ל בס' ה"ד מיום נקנור
 ומיום טורייתום וכמ"ס מוכח בפשיטות בחמה דלח שני ליה
 להראב"ד ז"ל כלל בזה בין יו"ט ההלויין במקדש או לא חלה
 בתרוייהו ח"ג חסור והעניה ימיר מותר וכמ"ס :

ונ"ל דיש להכריח קנה לכאורה גם מחוץ הסוגיא דמגילה ו'
 דע"כ גם לר' יוסי חין שום ח'יוק כלל בין יו"ט דחליח
 במקדש בזה או לא ודלח כהמ"ס הנ"ל בזה . והוא מחוץ קושיא
 הנרא' ז"ל צבילורו (לחור' ס' תקס"ח ס' א') שהביאו שם הח"ס
 בס' קס"ג הנ"ל ג"כ) חלה דלר"פ ההס דליכא בינייהו דרשב"ג

ימים (ולא שמונה ימים אע"ג דגם השמיני הו"ל תשלומין דתב
 כדתקן וכדיליף מקראת (ההס) למימרא דשמיני תלך משלפניו
 דלאלו כל שבעה הו"ל תשלומין זה לזה (למ"ד הכי) אבל בשמיני
 של מג לא הוה אלא תשלומין דראשון ומיגר כל שבעה ונחפסט
 בשמיני פטור עכ"ד הטו"א ז"ל. והסתחא הקשה לכאורה נמי
 בזה דא"כ חכמי מאי פריך במגינה ד' ל"ל זנוך כו' אלטרין קרא
 למעוטי כו' אף למ"ד שם דתשלומין זה לזה דהרי י"ל דלאטרין
 קרא לזנקרע ומנאל זכר בשמיני של מג דחי לא ה"ו פטור רק מספק
 חשה לבד הו"ל דאיגלאי מילחא בזה שהי' זכר אבל אי מקרא
 ממעטיין לי' ודחי דנפטור ההא לגמרי כיון דבשמיני חיטו
 אלא תשלומין של ימים הקודמים לבד ולנו"ע לא הו"ל חיוב
 בפ"ע כלל. אמנם בחמה לק"מ דהרי הטומטוס נקטרע ומנאל
 זכר הוא ערל וחי אפשר למולו כלל ביום שמיני של מג שהוא
 יו"ט ואין מילה שלא בזמנה דומה יו"ט כדתקן בשבט קל"ז.
 והרי

תשלומין דראשון הם אבל אם לא הוה פטורין לי' רק מספק
 חשה לבד ודחי דהו"ל דאיגלאי מילחא למפרע דביום ראשון
 דשבעה נמי הוה בר חיובא וכמ"ש הטו"א ז"ל הנ"ל וגראה
 מד' הטו"א הנ"ל דלא נחיה למלך בזה בין מג השבועות לפסח
 ומג כלל. וס"ל בפשיטות דלמ"ד בכל הרגלים שהם תשלומין
 זה לזה ה"ו דבשבעה הם תשלומין זה לזה ודלא כמ"ש החוס'
 במגינה ט' הנ"ל. וכוז רחיה להגאון הנ"ל שכבר הקשה כן
 בעלמו ע"ד החוס' הנ"ל בספרו שאנח ארי' ס' ק"ד. דאם
 איחא דבשבעה לכו"ע תשלומין דראשון הם הו"ל לחוקמי דך
 מיעוטא דזנוך להו"ל הטומטוס כגמלא זכר בשלומי
 שבועה וכמ"ל (ואמנם אין להמוה עוד בזה ע"ד הגאון בעל
 טו"א ז"ל שהעלה שם במידויו למגינה ט' דבשמיני של מג
 לכו"ע לא הוה אלא תשלומין דראשון לבד (או דשביעי עכ"ס)
 ומ"ה לא כחז רחמנא גם בהג אלא ומגוהם אוחו מג לך' שבעה

דחמידא ג"כ אף שאין כחוב בהם רק דלא להענאה לר' יוסי וכמ"ש ועכ"ס י"ל דהך דגרסי (בתוס' דמנחות ס"ה ה"א) דחמידא
 דלא להענאה ובשביעיה דלא למסד דס"ל כביטח הירושלמי הנ"ל חליבא דר' יוסי בזה וכמ"ש וחי"ש בעו"ה.

ואמנם קשה לי בין לגירסת החוס' הנ"ל ובין לגירסת שלפניו בסוגיא דמנחות ס"ה ובהענין י"א הנ"ל דבחגא דשביעיה גרסי'
 שם דלא למסד וכמ"ל דיש לחמוה לעג"ד בזה מהא דגרסי' במגינה הענינה פ"ב והובא בש"ס דין בחולין קכ"ט
 בארבעה עשר בחייר נכ"סא פסחא וזירא דלא למסד וזו השי"ב ר' יהושע לר' אליעזר שהיה ר"א אומר שמעיה אבד מן החי
 מטמא ח"ל ר"י מן החי ולא מן המת. וק"ו ומה מי שהוא טהור אבד מן המטא מה שהוא טמא לר"ש. כהוב במג"ה פסחא
 זעירא דלא למסד הא רבה למסד אלא כל דכן ה"ג כל דכן (ופרש"י ח"ל ר"י וכי מפני ששטעה מן החי סבור אהה לומר מן החי
 דזוקא ולא מה דחמי' והא כתיב במג"ה פסחא זעירא כו' פסח שני שבו"ר הא רבה פסח ניסן למסד בחגו' כו' ע"ש :

והשתא ק"ל אם איחא דגרסיין בחגא דשביעיה דלא למסד ח"כ הרי אין שום מקום לר' ר"י כלל בזה דח' דמ"ה לא הני
 לאבד מהמה דהדי' למטמא משום דחיי' מק"ו מאבד מן החי וכמו פסחא רבה דח' דח' הני ל"י נמי במג"ה בדיח'
 משום דחיי' מק"ו מפסחא זעירא. שהרי בחמה לא דמיא להדי' כלל דהא אף דלא חיי' במג"ה דהדיא לפסחא רבה בפסח דלא
 למסד ביה ח"כ הרי בחמה בל"ה בדיח' איחמר ביה ההם מכללא עכ"ס דגם בפסחא רבה אסור בהסד בודחי' שהרי הוא
 נכלל ג"כ בהגך יומי דמתמניא בניסן עד סוף מועדא כו' דלא למסד בהון ומ"ה לא הולכנו לכאור במג"ה לפסחא
 רבה בחי' נפש' כלל. משא"כ באבד מן המת דלא איחמר כלל בדיח' דמטמא ג"כ. ושפיר דייק ר"א בזה דמן החי דזוקא ולא
 מהמה וכמ"ש — אלא ודחי דעיקר הגירסא הוא כג' רש"י ז"ל בזמנאות בחמה דבחגא דשביעיה לא גרסיין רק דלא להענאה
 לבד וכמ"ש. וח"ש בפשיטות לפ"ה מה שהשיב לו ר"י לר"א בזה מפסחא רבה דהרי בחמה לג' זו גם בפסחא רבה לא נזכר
 כלל במג"ה בדיח' דאסור בהסד ג"כ שהרי לא נאשר משום חגא דשביעיה רק בחעניה לבד אלא כל דכן כו' (והיינו אם
 נפרש בפשיטות דל"מ דח' דלא להענאה לבד מותר בהסד בחמה ודלא הירושלמי הנ"ל חליבא דר' יוסי בזה) וח"ש.

ואמנם גם לג' רש"י ז"ל הנ"ל חליבא דר' יוסי בחמה רבה דח' דח' ח"כ שם אלא דל"ל בחגא דשביעיה עד
 סוף מועדא כו' ולא פריך ההם עדיפא מינה דח' דח' נכללו שם כלל כל ימי הפסח ג"כ בחגי יומי דלא להענאה
 לבד והרי כל ימי החג אסורין גם בהסד בחמה (וכמ"ש הרמב"ם ז"ל סוף ה' יו"ט ע"ש) וכן קשה בחמה גם מערב
 הפסח דאסור ג"כ בהסד מק"ו הנ"ל וכמ"ש (ושם בסוגיא ל"ע ג"כ בהא דלא פריך ההם אלא דלימא עד המועד כו'
 ולא פריך נמי דלא לימא אלא עד ערב הפסח דערב הפסח נופי' אסור נמי כמו יו"ט בחמה וכמ"ש. וכבר הקשה כן
 הגאון בעל תשנה למלך ז"ל בפ"ו מה' כלי המקדש ה"י דאמחי לא פריך שם לימא עד ע"פ כו' וכי לייבב קלח דיי"ג
 דחינו אסור בעה"ס בהסד ותעניה אלא אחר מלוא דזוקא בזמן שחיטה הפסח וחלו משום חגא דשביעיה אסור גם קודם
 מלוא וח"ה העלה שם בזה דעכ"ס ה"י מן הדין שהי' ערב הפסח אסור בהסד ותעניה מחלוא היום בודחי' ולא מלאחי
 דין זה ע"ל המס"ל שם ע"ש. והנה בממל"ה העלים עיניו בזה מדברייתא ערוכה דחולין קכ"ט הנ"ל דהרי בדיח'
 חייא ההם דערב הפסח אסור בהסד ותעניה בחמה וכמ"ל. ואף דלא נאשר במג"ה בפירוש דק' בזמן שחיטה פסח שני
 מ"מ הרי בק"ו יליפין. מיני' לפיסחא רבה ג"כ וכמו שהשיב ר"י לר"א בזה והרי דין זה מפורש בחמה בש"ס ובמג"ה שם דערב
 הפסח אסור בהסד ובחעניה בפסח ראשון וגם בפסח שני וכמ"ש (אלא דכיון דלא נאשרו רק במגינה הענינה לבד וכמ"ש
 ח"כ לדין דקיי"ל דבטלה מג"ה שוב אין מקום לכאורה לאסור בהסד ותעניה לדין אף בערב פסח ראשון וכ"ש בפסח שני
 בזה"ו: רק דמ"מ הרי מליטו דעה"פ אסור במלכא גם בזה"ו יוצא דמק"א ח"ה) :

וראיתי עוד להמ"ש שם ש"כ לחמוה על הבי' ז"ל באר"ה ס' ח"ד ש' דאסור להענאות בזמנא חג השבועות
 (ולא כהב כן בשאר יו"ט כלל. רק שהרמ"א ז"ל בס' תכ"ט דין אסורו מג גם בפסח והוא מד' רש"י ז"ל
 בסוכה מ"ה בשם י"א ע"ש והמ"ש' הקשה שם בזה דהרי בחעניה י"א אחרי' ביו"ט דלאחריהם מותרין ע"ש (ומש"ס הגר"א ז"ל
 ז"ל ע"ש) וחילי י"א דהרמ"א ז"ל לא קאמר אלא בחוץ לארץ ומשום דיו"ט שני לריך חזוק כלל הימים הכהובים במג"ה והבי'
 ז"ל בחמה לא ב' כן בכל יו"ט משום דבא"י שהיו"ט אחרון מן החורה א"ל חזוק כלל רק בשבועות לבד משום יום
 טבוח דלקמן בזה ול"ע) ור' המג"א ז"ל שם דהטעם בזה משום דכשהל עלתה בשבת ה"י יום טבוח ש' קרבנות החג
 (כגון רחי' ומגינה) אחר השבת ע"ש. וכ' המ"ש' שם שד' המג"א הנ"ל הם שלא בדקדוק בזה. דהרי אדרבה כשהל
 עלתה בשבת ה"י מותר בהסד ותעניה אחר השבת כדתקן להדיא במגינה י"א שלא נקיים דברי האומרים עלתה אחר
 השבת ויש לחמוה בזה בחמה על הבי' ז"ל שלא ביאר בדיון זה להיפך שאם חל עלתה בשבת (כ"ל יו"ט שני דשבעה
 בחו"ל שחל בשבת דיום ראשון חיינו חל בשבת דלא גה"ו עלתה כדע"ט) דמותר בהסד ותעניה אחר השבת כדתקן במגינה
 י"א הנ"ל וע"ש במ"ש' (ובלבד ש' ח"ד כ' דמ"ה לא חיישינן לזה בזמניו דאין מלוין' בינינו אוחו האומריין כן דעלרת
 אחר השבת. וע"ש בפמ"ג בא"ח ס"ק ג' ובקונטרסו טעם מגדים בזה. ובחמה כבר נודע דגם בינינו מלוין' אוחו
 האומריין כן. וע"כ אין לדמות בזה קושיא המ"ש' הנ"ל. ואמנם לעי"ד י"ל בפשיטות בחמה בזה ע"ש מש"ס המ"ש' ז"ל
 ע"למו לחמוה עוד בזה על מה שלא הוזכר בשום מקום דיום טבוח של עלתה אסור בפשיטת מלאכה מפני הקרבן ודמפורש
 בירושלמי

והרי קי"ל בחגיגה ד' והערל פטור מן הראי' וכמ"ס הרמב"ם ז"ל ברפ"ב מה' חגיגה ע"ט וה"כ שפיר פריך החס דל"ל קרא למעוטי טומטוס כיון דספק אשה הוא ולאטריך קרא כו' לחין לומר דנ"מ כענקרע (פ"י חזיה סיבה) ביו"ט אהרן דחג ונמלא זכר דלוינאלי מילתא למפרע דזכר הוא והו"א דנהחייב אז בראי' ולכן חלטרין למעוטי מקראל ברה"א חס הטומטוס קודם שנקרע וממילא כטור גם לאחר שנקרע ביו"ט אחרון משום שאינו חלל חסלומין דראשון וטמ"ס. שהג"י בחמה אף בלא קרא ה' פטור בכה"ג מטעם אחר מפני שעכשיו כענקרע הרי הוא ערל לפניו ואין למולו ביו"ט וממילא הוא פטור מן הראיה והחגיגה משום ערל וכמ"ס :

אלא

לכאורה יש לתמוה על דברינו בזה דחס נפרש דקו"טא שה"ס שם הוא משום דלא מלינו ללוקמי מיעוטי דקרא גם בכה"ג שחבנו לפי שגם בכה"ג ודאי דנפטר מטעם אחר מפני שהוא ערל וכמ"ס שהרי ח"כ חין מקום לכאורה גם לשינוי דאב"י שם דמוק"ל למיעוטי דקרא כשה"י ניכר מבחוק שהוא זכר ע"פ והרי כשה"י ניכר שהוא זכר נפטר ג"כ בלא הך מיעוטי דקרא הג"ל משום דהו"ל ערל ודאי וכמ"ס וחין לומר דכל בכה"ג קודם שנקרע עדיין דאי אפשר למולו אז כלל חין לפוטרו מטעם ערל בשה הריא ללא נקרא ערל בכה"ג כלל. שדרי בחמה מלינו לחב"י גופי' ביבמות ע"ב דמוק"ל נמי להא דקמי' החס דהטומטוס מאכיל נשוי בחרומה כשה"י ניכר שהוא זכר ובכה"ג דהכ"ג ע"פ. ואש"ה קהני החס ברישא דהטומטוס עלמו חינו מפרש לה אליבא דאב"י

החס משום דהו"ל ערל ודאי ע"פ וע"ל דכל בכה"ג ודאי דחייב שפיר לריד כערל ממס בחמה (ובלא ד' חב"י שם חקשי ג"כ בפשיטות מהבנייתא עלמא דקמי' ברה"א החס דטומטוס חינו חולב בחרומה וכן בטומטוס שקידש אפר פרה קהני שם דפסול מפני שהוא ספק ערל ע"פ) וח"כ ודאי דקשה טובא על הך שינוי דאב"י בחגיגה הג"ל דלכתי' ל"ל קרא וח"כ"ל משום דהו"ל ערל וכמ"ס (וכן בעיקר קושיא הש"ס שם קשה ג"כ לכאורה דלא פריך חלל דטומטוס ספק אשה הוא ולא פריך עדיפא מינה דהרי ממנ"פ הוא פטור דחס ח"כ הוא הו"ל ערל וכמ"ס) וע"כ ז"ל לכאורה בזה דבאמת הרי בטומטוס דחגיגה ד' שם נראה דעיקר דין זה דהערל פטור מהראי' הוא רק חליבא דר"ע לבד ורבנן פליגי עליה בזה ע"פ וח"כ י"ל בפשיטות דאב"י ס"ל החס כרבנן דר"ע בזה דהערל חייב בראי' בחמה ומש"ה שפיר חלטרין קרא בזה וכן הו"ל דפריך החס רק מספק אשה לבד ע"כ דס"ל נמי כרבנן בזה וכ"כ החוס' שם ד"ה דמרבנן בשם ר"א ז"ל בחמה דהא דחלטרין קרא למעוטי טומטוס ואגדרוניוס ולא למעוטי מספק ערל חליבא דרבנן הוא עכ"ל ע"פ (ומש"ה החוס' קן גם באגדרוניוס ל"ע דבאגדרוניוס ודאי לח"ש נמי כר"ע ומשכ"ל בפשיטות באגדרוניוס מהול וכהך דיבמות ע"ב שם באגדרוניוס חולב בחרומה וקידושו כשר דע"פ מיירי כשנימול ערל ע"פ ברה"א ז"ל וכן מ"ס החוס' דהו"ל למעוטי מספק ערל ז"ע דהו"ל מערל ודאי חליבא דאב"י בחמה ומש"ל). וח"כ לפ"ז הדק"ל דודאי הו"ל ללוקמי כענקרע בשמיני של חג ודאי לאו

בירושלמי בחגיגה שם פ"ב ה"ד ובפסחים ר"פ מ"ט שכל יום שהיה מביא כל אחד קרבן ה' אסור בהספד והענית ומנשאת מלכה בלוחו היום. ובטעמא שחל בשבת שה' ביום ח' שחרייו יום טובה לכל קרבנות ראי' וחגיגה של כל ישראל ה' אסור לכל ישראל בהספד והענית ועשיית מלכה בלוחו היום (ומש"ה מוק"ל החס לקרא דחג הקליר דדרשין מיני' ליום טובה של עזרה כשחל עזרה בשבת דאז חוגג ביום טובה וקולר בו ג"כ ע"פ דע"כ לא משכ"ל רק כשחין לו מה יחל וחינו קולר חלל ללורך חכילתו בלוחו היום וע' בחוס' חגיגה י"ז ד"ה חלל. וז"ל דהירושלמי לטעמיה בזה דבפ"ק דבינה ה"י יליף מאך אהר יחל דקלורה ביום טוב עלמו אסור מה"ה אף ללורך חולב נפש ביו"ט ע"פ. ומש"ה לא משכ"ל אף בכה"ג חלל ביום טובה לבד ואמ"ל בזה). והוסף בזה המש"ל שם לחין לומר דדוקא בזמן שבהמ"ק קיים ה' אסור בעשיית מלכה ביום טובה חלל בזה"ל לייבא קרבן לא דהא ליהא שהרי ערב הפסח לא נאסר חלל מטעם הקרבן והלוינא נמי אסור עכ"ל המש"ל שם (ומה שר"ה לחלק שם בזה בין ערב פסח שכל ישראל היו מקריבין בו אז משכ"ל ביום טובה של עזרה שאינו חלל למי שלא הקריב ביו"ט ע"פ ז"ע דלכתי' כשחל עזרה בשבת הרי ע"כ ה' יום הקריבה הקריבנה לכל ישראל בראי' ובחגיגה ביום שאחר יום טוב כמ"ס. וח"כ כשחל עזרה בשבת ליחסר עכ"פ ביום ההוא בעשיית מלכה גם בזה"ל כמו ערב פסח וכמ"ס המש"ל וז"ל י"ל דיום טובה שאינו חלל מפני שמינין והקריב בכל ז' ימים דחשלוני עזרה ג"כ ולא ביום ההוא לבד. חלל דא"כ גם ערב הפסח ראשון ביה הגומל ושה"י נדך רחוקה לא ה' מקריב חלל בשני וי"ל וז"ע) וכ' עוד המש"ל שם בזה דלחך דקיי"ל דגם בזה"ל אסור בהספד והענית ביום טובה של עזרה וכמ"ס הפוסקים ז"ל הג"ל ח"כ גם מלכה ליחסר ביום טובה גם בזה"ל לחין טעם לחלק בזה בין הספד והענית לטעויה מלכה כלל עכ"ל המש"ל שם בזה :

ורבנא בעיקר דין חיבור מלכה בערב הפסח עלמו כ' הבעל המחור ז"ל בר"פ מקום שחבנו דבאמת דבזה"ל לייבא קרבן לא חמיר ע"פ משחר ערב יו"ט ע"פ והרמב"ן ז"ל כ' שם דמסמס מחלקוהם של ר' מאיר וחכמים בפסחים ג"ה משמע להדיא דגם בזה"ל אסור דודאי על זמנים שלהם נאמרו דבריהם עכ"ל הרמב"ן ז"ל. והנה למש"ס הראש"ן ז"ל בר"פ מ"ט ש"ל שלח כד' הבעה"מ הג"ל בזה והביא ראי' מהך דר"א בר"ג בעירובין מ"א דח' פ"א חל ס"ב בשבת ונדחה כו' ולא השלמנו מפני שיו"ט שלנו ה' כו' ואע"ג דר"ה בר"ג ה' לאחר מרבנן (ואין לכוטו ז"ל מדוקדק בזה שהרי ר"א בר"ג היה קודם החורבן ג"כ כדמוכח בסנהדרין ל"ב גבי בה כהן שזעה ושרפוה ע"פ וע"כ שה' יוסר מלרבעים שנה לפני החורבן כדל' בסנהדרין מ"א דמ' שנה קודם לא דטו עוד ויש להאריך בזה ואמ"ל וע' בהקדמה להרמב"ם ז"ל בס' זרעים פ"ד שחש לר"א בר"ג דדור שראו החורבן וז"ע. ועכ"פ לא ה' לו להראש"ן ז"ל לומר כלל דר"א בר"ג עלמו לאחר מרבנן ה' חלל בפשטו ה' לו לומר דהך עובדא דעירובין הג"ל ודאי ה' לאחר מרבנן שהרי החטט אז בפ"ב שנדחה רק שלא השלימו מפני יו"ט שלו ובזמן הבית הרי ה' ס"ב לשון. וכ"כ בחמה בחוס' חגיגה י"ב ד"ה החס ע"פ ויש ט"ס בחמ"ס דחי קודם החורבן חמירין שם כיון שיש שלום חין שם נו' ולריד להניה דחי קודם החורבן חין לוס כיון שיש שלום וחין ע"פ וע' ר"ה י"ה ובהנהוה הבית ז"ל חלל כיון שאבוהו היו מקריבין בו ביום בזמן הבית נוהגין בו יו"ט לשונו עכ"ל הראש"ן ז"ל שם — ונראה מד' הראש"ן ז"ל הללו דדין חיבור מלכה בעה"פ בזה"ל דמילא ודאי לדין חיבור חגיגה בזה"ל בימים שהיו מקריבין בהם קרבן עמים בזמן הבית שהרי הביא ראי' לחיבור מלכה גם בזה"ל בערב הפסח מהא דר"א בר"ג ביום קרבן עמים שה' ב' ח"ב וכמ"ס. והשחא לפ"ז הרי נדחה לכאורה בפשיטות רחייא של הרמב"ן ז"ל הג"ל מעיקר מחלקוהו של ר"מ וחכמים בפסחים ג"ה הג"ל דודאי על זמנים נאמרו שם דבריהם כו'. שהרי למ"ס הראש"ן ז"ל הג"ל חין שום ראי' כלל בחמה מ"ל מאיר בזה דחיהו לטעמי' בר"ה י"ט (ועוד בזה' מקומות ג"כ רק שאין מטורש שם ד' ר"מ ברה"א וכמ"ס להלן בד' ג"א בחורף ע"פ) דח' להדיא שכל הימים הכחובין בחגיגה וכן כל הימים טובים של קרבן עמים נוהגין גם שלא בשעת הקרבן וס"ל לר"מ דלא בטלה מניח כלל כדל' החס וח"כ שפיר ס"ל ודאי ג"כ לר"מ דעה"פ אסור גם בזה"ל בעשיית מלכה ואפשר דה"ל ס"ל החס לרבנן דר"מ בזה. ועל"ז חין שום ראי' כלל

לאו מיטשא דקרא ה"א דולח נחייב ברא' בלוחו היום
אע"פ דערל הוא כיון דע"כ ז"ל דהך סוגיא דלח ס"ל כרצון
דר"ע דהערל חייב ברא' ובמנינה וכמ"ס :

אלא דבלחמ' לפ"י יש לחמוה עובד ללאורה ע"ד הרמב"ם
ז"ל ב"פ מ' מנינה ה"ז דספק שם בלחמ' דהערל
פטור מהרא' וכמ"ס ובטומטום כ' שם דפטור רק משום שהוא
ספק אשה ע"פ והרי ללאורה ל' הרמב"ם עלמו ממג"פ הטומטום
פטור דלח חיש הוא הו"ל ע"ל וכמ"ס וכבר הקשה שם כן
המג"ל ז"ל בלחמ' ע"פ. ולי קשה עוד בזה במג"ס הרמב"ם
ז"ל ב' ד' דכל הסטורין מהרא' חייבין בשלמי שמחה מוז'
מהערל כו' ע"פ ומשמע דס"ל להרמב"ם שם דהטומטום גמי
חייב בשמחה. ליון שגם ברא' חיו פטור רק משום ספק אשה
כמ"ס וא"כ בשמחה שגם האשה חייבה בלחמ' וכמ"ס ב"פ
ה"א (וע"פ דהשגחה בזה וכ"כ בלחמ' ס"ד ממע"ק הי"ד
דהרמב"ם פסק בלחמ' כר"ז בר"ה ו' דגש"ס חייבה בשמחה
ע"פ וכן ס"ל לריה"ג במנינה ו' דשמחה נוהגת גם בנשים ע"פ)
ולכ"י גם הטומטום בודאי חייב בשמחה ולכן לא הו"ל שם
דפטור בשמחה רק הערל ע"פ. ואם איחא גם הטומטום
יפטור משמחה משום דהו"ל ספק ע"ל דשגח ובר הוא וכמ"ס.
וע"כ ז"ל דבלחמ' מ"ס החוס' במנינה הנ"ל דל"ל דהסוגיא דמנינה
הנ"ל דממע"טין לטומטום מקרא דלח חיש אלא חליבה דרצון
דר"ע וכמ"ס. שהוא רק לפי הנראה בסוגיא דמנינה שם דהא

דהערל פטור מהרא' שאינו אלא חליבה דר"ע בלבד וכמ"ס.
חבל למחי דמשמע בסוגיא דיבמות ע"כ בלחמ' דלחיו רבין
דר"ע מודו נבי ראי' דהערל פטור משום דלחיו ע"פ. ח"כ
ע"כ ז"ל לפ"י בלחמ' דהא דלח"טריך קרא למעוטי הטומטום
(אף כשיכיר מבחוץ שהוא זכר) מן הרא' ולא ממע"טין ליה
משום דהו"ל ע"ל דלח חיש דלח"ט פטור בלחמ' לפי הסוג' דיבמו'
הנ"ל כמ"ס. דלחיו אלא משום דקידם שנקרע הטומטוס כיון
דלא חפשי למולו אז דמכוסה הוא לא מליח כלל ואין לו דין
ערל (אז לגבי רא' ע"פ) וכמ"ס החוס' ביבמות שם ד"ה החס'
ע"פ. וח"פ בפשיטות לפ"י מ"ס הרמב"ם ז"ל דלח הטומטום
פטור רק משום ספק אשה לבד ולא משום ערל ג"כ וכמ"ס
דחיל לטעמי' שם דפטור לערל מרא' מטעמא דמילתא בלחמ'
ובסוגיא דיבמות הנ"ל דמשמע דגם לרצון פטור מה"ט וע"פ
בלחמ' בזה. וח"כ ע"כ ז"ל לפ"י דטומטוס שלא נקרע אין לו
דין ערל לענין רא' כלל משום דלחיו מליח בלחמ' וכמ"ס
וח"פ (ולזה רמז גם המג"ל ז"ל שם בק"רה וז"י בחוס' דיבמות
הנ"ל בזה (ומג"ס ד' פ"ב ז"ל ע"כ ע"פ) :

ואולם ד' הרמב"ם ז"ל בפ"ב ה"ד הנ"ל דנראה דמחייב
לטומטוס בשמחה עדיין ז"ע דכיון דטעמא דהערל
פטור משלמי שמחה הוא מפני שאינו אוכל בקדשים כמ"ס
הרמב"ם שם בזה והרי גם הטומטוס קי"ל דאסור לאכול אפי'
קדשים קלים כמ"ס הרמב"ם בפ"י מ' מע"ק לפי שהוא
ספק

בלחמ' לדין כלל דהרי אדרבה י"ל בהיפך ללאורה צדין זה דלמחי דנוסיק הילכתא בר"ה י"ט דבעלה מניחא טעניה
וכר' יוסי לגביה דר"מ בזה ח"כ חפשי דה"נ נדחו ד' ר"מ במאי דס"ל נמי דניהג איסור עשייה נוהגת בבע"פ גם בזה"ו וכמו
דס"ל נמי דר"י דקרנן ע"ס כולל טוהנין בזה"ו ג"כ וכמ"ס ובמו דלא קי"ל כר"מ גבי קרבן ע"ס כלל למחי דקי"ל דבעלה
מניחא ה"נ חפשי דלא קי"ל כר"מ גבי איסור מלאכה בבע"פ בזה"ו וכמ"ס. ובלחמ' דעיקר רחיות הרא"ש ז"ל מהך דרא'
בר"ל הנ"ל תמוה ג"כ טובא דלחך מייחוי כלל מרא' בר"ל בזה בנוקם שבחמח מחלקותו שנוי בלידו שם שפיר ר' יוסי
פליג עלי' דר"מ ורא' בר"ל הנ"ל במג"ה פ"ה (ובירושלמי דקל"ס פ"ד ה"א ובמילה פ"ה ה"ד ובהענין פ"ד ה"ד ובהוספתא שם
פ"ג) ואמר שם דלוחי הימים (של קרבן ע"ס וכל הו"ט הכחובין במג"ה) אינם טוהנין אלא בשעת הקרבן (ובזמן הבית לבד)
ומשמע שם להדיח דרא' בר"ל לאשגחי אדר' יוסי קאחי וס"ל דלח כה"ק דהה"ל דלא בעלה מניחא כלל ועלה קאמר
אני הייחוי מבני סנה' בן בנימין כו' וכלומר דלא ס"ל כר' יוסי כלל בזה (וע"פ שם בלחמ' בירושלמי הנ"ל בזה וב"ד
המפרשים שם חמוהין מאוד וכבר הגיה הגר"א ז"ל שם בלחמ' ע"פ וגם מ"ס מהרא' ז"ל נקראקא בפי' המניח' שם בזה
שגה מאוד במחמ"ס ואין להאריך בדברים שאין להם שחר כלל ע"פ) וכ"כ החוס' הנ"ל בהענין י"ב ד"ה החס' דרא' בר"ל
ס"ל בלחמ' דלא בעלה מניחא כלל ולמ"ס מהבריו' דמג"ה ומההוספתא והירוש' הנ"ל הנה פטור בלחמ' דכל עיקר ד' רא' בר"ל
הנ"ל י"א בא רק לחוק שם ד' ח"ק בזה דה' ברישא צהדיח דאסורין בחטעית חף משחרב הבית וכמ"ס :

(ובירושלמי) דהענין פ"ד ה"ד הנ"ל י"ט ע"ס בזה דנרשי' שם אר"כ בר' יוסי חיו כו' ולמ"ס ז"ל דרא' בר' יוסי פליג בזה על
ר' יוסי אביו בלחמ' דר' יוסי הרי ס"ל שם דבמג"ה מוחרין בחטעית וכמ"ס ומשמע נמי מלישנא דהיינו מהענין
כו' דכל חשוי משפחתו היו טוהנין כן ואם איחא הלא ע"כ ר' יוסי אביו עכ"פ דלח חיש ה"ו חושש ליר"ט זה בימיו כול'
וכמ"ס. חבל בלחמ' ודאי דמס"ה וז"ל רא' בר' לזוק וכמ"ס בש"ס דיגן בעירובין מ"א ובחטעית י"ב בחוס' ובמג"ה שם ובירוש'
דקל"ס ובמנינה הנ"ל ומוכרח ללאורה כן מדה' שם שה' מבני סנה' בן בנימין וכמ"ס ואלו ר' יוסי בן מלפחה דהא
סחם ר' יוסי א' שם בירושלמי דהענין פ"ד ה"ב שלא ה"ו רק מבני יוגדב בן רכב ע"פ (ולא היה הו"ט שלהם רק
בבע"ה בלבד כדחק בהענין כו' ע"פ) חס לא בלחמ' דמשפחתו חמו ה' מבני סנה' ב"ב. וכמ"ס החוס' בעירובין
מ"א ד"ה מבני דגם לני' שלענין בזה רא' בר"ל ז"ל ג"כ דלא היה רק נמשפחה חמו מבני סנה' ב"ב או דהק"י ה"ו לני'
סנה' ב"ב וה' עמיהם בסייעתא שהרי רא' בר"ל עלמו ה' כהן וכמ"ס החוס' ע"פ (ובלחמ' לני' בירושלמי דהענין
הנ"ל רא' בר' יוסי. הוה ח"פ בפשיטות בזה שהרי ר' יוסי לא ה' כהן כדל' בשבח ק"ח יודע אני בעלמי כו') :

(אלא) שבעיקר הדבר ש' בשם הירושלמי דהענין הנ"ל דר' יוסי מבני יוגדב בן רכב ה' ז"ע בלחמ' מהא דל' בפסחים
פ"ו ר' ישמעאל בר' יוסי איקלט כו' יהבו ל' כשא' סת' כו' ח"ל לא חגרו כו' ביין מחוק וכרשי רחבה וע"פ
ברשי'. ונראה בפשיטות שם דר' ישמעאל בר' יוסי שחה הכוס של יין שכבדו ר"ש בר"י אז. והוא פלא ללאורה דלחך
עבר ר' ישמעאל בר' יוסי אז על הדבר המפורש בקבלה (בירמי' ל"ה) שלטו כל בני יוגדב בן רכב שלא לשחות יין
הם ובניהם עד עולם והקימו בני יוגדב עליהם אח' מנחת אביהם בזה (כדכתיב בקראי דירמי' שם) ואחך עבר ר' ישמעאל
בר'

וחן יען כי להלן בר' ע"פ לייגו שם כי צד' זה מוצרך שגלוס דבר החשובה דגיני המקוה המדשה הנעשית
ע"י המשכה ממעין (אשר נחייסדה בפ"ק י"ז בשנת תר"ח לפ"ק) ושם מוצרך קלח מהדברים בזה וע"כ הנה מקום
אחי להשלים פה כל הדברים אשר מידעטו עוד בדיני המקוה טהרה הזאת בעו"ה :

והנה שם (בר' ע"פ ה"ו) כתבנו בעו"ה מה שחמה הרא"ש
ז"ל על פי' הר"ש ז"ל בחזניתין דמקילות פ"ה מ"ה
בסוגיא דר"י ור' יוסי בנוספין ששאלן זוחלין דא"ר יוסי החס'
דכל דבר המזקבל טומאה אין מוחלין בו וס"י הר"ש שם משום
דר' יוסי יליף הכי מקדח' דיהי' טור דהוייתן ע"י טהרה

ספק על וכלה' ביצמח ע"ב (ול' דקדשים דנבי אנדרוניוס ודנבי טומטוס סע ע"ב ח'נס שוין בזה דבעומטוס אף בקדשים קלים ח'נו אכול ובאנדרוניוס מהול בקדשי קדשים דוקא קלמך כמ"ש רש"י דקדשי קלים ודלוי אכול כמו אשה וכמ"ס הרמב"ם סע. (ול'ע לעג"ד כמ"ש הרמב"ם ב"ה י"ז דאשה ואנדרוניוס ח'ן חולקין להם בקדשי המקדש כלל (ר"ל אף במורם מקדשים קלים) שגח' ח'ש כחמיו (והכ"מ כ"ש דיליף לה מדכהיב לכל בני אהרן שהי' ולא בנות אהרן (דמ"ש הרמב"ם שגח' ח'ש כו' אקטן דלעיל מינה קלי ע"ש) ואנדרוניוס הו"ל ספק אשה ע"ש) ול'ע דהרי הך קרף דלכל בני אהרן שהיה ח'ש כחמיו נבי מנחה הוא דכתיב ב'פ' לו דקדשי קדשים היא ושפיר כתיב ההם לכל בני כו' למעוטי בנות אהרן משום דח'ן המנחה נחללה אלא לחבי כהונה וח"כ מ"ל למעוטי מהך קרף דגם במורם מקדשים קלים שח'ן האשה חולקה בהן אף שאוכלה בזה וכה"ג ח' בקידויון י"ג (על מילתא אמריהי' ס"ס) בדרשא

דהך קרף דיכול לא יחלקו בקדשי קדשים (פי' רש"י סע כמו מנחה כו') אבל יחלקו בקדשים קלים כו' ע"ש ובח"כ פ' לו ול'ע. וחלוי אפטר דבאמה גם הרמב"ם ז"ל סמך ההם אדרשא דמסיק בקידויון סע בזה דח"ל ח'ש כחמיו וסמך ח'ן ח'ס על תורה (דקדשים קלים היא) כסס כו' כד ח'ן חולק בקדשים קלים ע"ש ול'ע (ואמנם ח'לי דמסתמינה הי' נ"ל דבאמה ס"ה סע ברמב"ם בזה דלמך מ"ש וק אשה כו' ח'ן חולקין כו' ז"ל שגח' כי חקך וחקך בניך היא חק וחלק לבנים וח'ן חלק לבנות כל"ל סע (והך קרף כתיב ב'פ' שמיני נבי המורם משלמים שנחלקין גם לנשים ודכתיב ההם ג"כ אשה ובניך ובנותיך אחר רק שמקרא דחק בניך דרשנין שח'ן הננו חולקות עכ"פ. ומ"ש הרמב"ם שגח' ח'ש כחמיו לא קלי רק אקטן דלעיל סע בלבד אלא דגם בקטן ז"ל דסמך בזה אקרא דח'ס על הורה דנפ"ל מינה גם לקדשים קלים וכמ"ל) וכן הוא להדיא בתורה כהניס פ' שמיני סע אקרא דלחה ובניך

בר' יוסי על דבר זה אחר שה' ג"כ מצריו של יונדב כמ"ס בירושלמי הג"ל. וחלוי ז"ל דבאמה לא הי' ר' יוסי ממשפחה אביו מצני יונדב רק ממשפחה אמו לבד (וח"כ ז"ל בדיפך דמצני סנאה ב"ב הי' ממשפחה אביו והי' מלך אמו מצני הרבדים שהם מצני יתרו חותן משה (וע' רש"י בירמ' סע) ומלך אביו הי' משבט בנימין (וע' חו"ס עירובין הג"ל) לפי גי' הירושלמי דהענינה הג"ל) אלא דבאמה משמע בקרף דירמ' סע דגם כל בנות משפחה וגם נשים אחרות שלא לשחוט יין דכתיב ההם וח"כ נראה דגם בני בנותיו הוזהרו ג"כ על זה לעולם ול'ע ובמקום אחר יבואר בזה ח"ה) :

והשתא כיון דבאמה עיקר טעמי' דר"ח בר"א בזה הוא רק משום דס"ל דלא בטלה מנ"ה וכמ"ס ח"כ נראה פשוט דודלוי דלא קיי"ל כ"ח בר"א בזה כלל כיון דבאמה כבר איפסק בפשיטות דהילכתא כר' יוסי בזה דבטלה מנ"ה וכמ"ס (וי"ש לחמוה בזה על הרב בפל מ"י אדם ז"ל באוף ה' מגילה שהעלה סע דיטולין יחידים לחקן להם יו"ט גם בזה"ל על ח"ה גם שירע להם כימים הכחובין במנ"ה ור"ח מהא דר"ח בר"א דלא השלים ב"ב שנדמה מפני יו"ט שלו דקשה לכאורה דהלא קיי"ל דבטלה מנ"ה וח"כ מה ראה שלא להעניט (ובאמה כבר הקדו החו"ס) כן להדיא בהענינה י"ב ובהו"ד באמה ס"ל לר"ח בר"א כמ"ד לא בטלה (וכמ"ס ל) אלא ע"כ דרק לפשוט יו"ט לכל ישראל בטל אבל יחידים יכולין לעשות יו"ט גם בזה"ל ע"ש. (ומ"ס עוד דיותר נ"ל דר"ח בר"א ס"ל ג"כ דבטלה רק דדוקא יו"ט לכי' כו' ז"ע דהיינו קמייתא הג"ל ובמ"ס) והנה באמה בעיקר רחיייה בזה מר"ח בר"א הג"ל כבר קידמו בזה"ל מהר"ם אשכנז ז"ל ס' מ"ט (שהובא בקפ"ה במנ"ה ס"ס תרפ"ו ע"ש) וכמ"ס הפר"ח ז"ל ג"כ בשמו צמי' הג"ל ח"ה י"ד ע"ש. אבל מה שח'ן קרנן לחקן בן יו"ט של משפחה אחת לבד בזה (וב"כ הגאון בעל ח"ס ז"ל ב"ס ק"ח הנו' באמה דבעיר אחת יכולין לחקן יו"ט גם בזה"ל ע"ש) ז"ע לעג"ד דח"כ ח'ן מקי' לכל עיקר ד' ר"ח בר"א הג"ל בזה באמה בהך בייחא דמנ"ה ובחוספחא דהענינה פ"ג הי' הג"ל דמוכח בהדיא שגח' להכריע סע מעובדא דירי' לר' ח"ק דר' יוסי סע דקלי עליה ההם באמה וח' דכמו דלא בטל היו"ט דקרנן ע"ס בעשרה באב הג"ל דלא בטלו גם כל הימים טובים שבמנ"ה בזה"ל דהכי משמע ודלוי פשטא דר' ר"ח בר"א סע ובירושלאי בכל המקומות הג"ל ג"כ בזה. ואם איתא הרי ח'ן ס"ס רח"י כלל מיו"ט של עשרה באב שלא היה רק לבני משפחה אחת לבד לכל היו"ט הכחובין במנ"ה שהם היו יו"ט הקבועים לכל ישראל באמה. וח'ן ס"ס מקום לפי דבריו בזה לכל דברי ר"ח בר"א סע על עיקר המחלוקת דח"ק ור' יוסי הג"ל השגחה בדישא דר' ר"ח בר"א הג"ל באמה. וח'ן לומר דגם כל עיקר ד' הח"ק עמלו בזה לא קלי באמה ההם רק על היו"ט של קרנן ע"ס לבד (דביו"ט דקרנן ע"ס חייבי ההם באמה ב"ה דמנ"ה ובחוספחא דהענינה הג"ל ע"ש) דכולם לא היו ימים טובים רק לבני אחת המשפחה לבד (ועי' בזה"ל דהענינה כו' בזה) ומש"ה ס"ל לח"ק ההם דלוחן הימים חסורין גם לאחר החורבן באמה. וח"כ שפיר מייחיי ר"ח בר"א רח"י לר' ח"ק מעובדא דירי' בזה דגם ח"ק גופי' לא מיירי באמה רק ביו"ט של בני משפחה אחת לבד ובמ"ס. דהא ליחא באמה כלל דמלבד דח"כ ז"ל לפ"ד דכ"כ ר' יוסי סע ודלוי דפליג נמי בזה. אף על ימים טובים של בני משפחה אחת לבד וח' נמי דגם יו"ט של משפחה אחת ח'נו נוהג לאחר החורבן כלל מפני שאכל הוא להם כיון דקלי על ד' ח"ק סע בזה כמ"ס. והרי נראה פשוט לכאורה דכר' יוסי סע קיי"ל בבבליה סע מילחי' באמה וכדפסקין הילכתא בר"ה י"ט הג"ל בפשיטות בזה דבטלה מנ"ה לגמרי וכר' יוסי בזה ומשמע ודלוי ההם דגם היו"ט דקרנן ע"ס הכחובין במנ"ה בטלו ג"כ באמה מדלא מוקמינן ח'ס לחידך הילכתא דח' נמי דלא בטלו דלחייבי ביו"ט דקרנן ע"ס דלחייבי בי' ר' יוסי וח"ק דירי' לפ"ד באמה וכמ"ס (ח'ה י"ק). אבל גם עיקר הסוגיא דר"ה י"ט הג"ל חמוה ג"כ לפ"ד דח"ק משני ההם על היו"ט דכ"כ באדר שנתקן רק לאחר החורבן דהנאי היא כו' וכלומר דלחיא באמה כח"ק דר' יוסי בזה דח' דנוהג שפיר אף בזמן שח'ן דהמ"ק קיים וכמ"ס. ואם איתא דגם ח"ק הג"ל לא קלי באמה רק על הימים טובים של קרנן ע"ס לבד ומשום שגח' נתקן רק לבני משפחה אחת בלבד וכמ"ס ח"כ הרי ח'ן

ע"א בזה) והרי ר' יוחנן גופי' הוא דקפסיק ביצמח מ"ב ובכ"ד דמחלוקת וח"כ סחם הלכה כסחם ע"ש. **ואמנם** לישב ד' הר"ם והרא"ם ז"ל בספר יראים הג"ל בזה ג"ל ד"ל בפשיטות באמה דהיי רבוחתא ס"ל דבהך פלגתא דר' יוסי ור' יהודה הג"ל מנינו עוד סתמא כהרא במקולוחו ג"כ דסחם לן חנא ההם גם כר' יוסי בזה באמה והוא בסוף פ"ו סע בתקוה שמימי מילודין דהנן ההם דכובש חפי' חבילי ע"ס ומבילי קיים כדי שיחשמו המים ופוצל ע"ש. ומדלא קמציב חננא ההם רק חבילי ע"ס וקיים לבד שהם מהדברים שאינם מקבילים טומאה כלל ולא קחיי נמי דלחיינו בכלים

דח"כ הו"ל מחלוקת וח"כ סחם בזה דקיי"ל בכ"ד להלכה כסחם וכמ"ס בהנחות מדרבי דשפוחה בזה דנהי דר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי מ"מ סחם מניחין (דגודר כלים הג"ל) ר' יהודה היא ומחלוקת וח"כ סחם הלכה כסחם ול'ע לפ"ד לישב פסק. שפנים ע"כ להנחות מדרבי סע (ור"ל פסק דבעל ספר יראים ז"ל בזה שהובא סע במדרבי בפנים ס' השמ"ו ע"ס והבאחיו להלך ד' ע"א בזורך ע"ס) והנה י"ס להוסיף בזה דלכאורה תקשי נמי דר' יוחנן אדר' יוחנן בהא דבבבליה כ"ה א' לה ר' יוחנן לעיקר הך דרשא דירי' טהור דפסק' לר' יוסי מהא דבעינן הו"י ע"י טהרה (וע' מ"ס להלן

לפי הגה"ה ז' עדיין ז'ט שלח כ' בחוספחח שס דין קדשים קלים בזה לא באכילה ולא בחלוקה כלל שפחה בקדשי קדשים (לפי הגהחו הג"ל) וסיים שם בקדשי הגבול לבד דהיינו חרומה ושייר קדשים קלים לגמרי בזה וכמ"ס - ובצ"ח ביה חרומה ס' מ' הביא שם בשם הגר"א ז"ל שהגיה דל"ל ואינו אוכל בקדשי המקדש כגמ"ס ע"ש ופי' שם דקאי על קדשי קדשים דאין הכהנה אוכלת בהם כדחק בסוטה כ"ג ואנדרוניטס נמי ספק אשה הוא ע"ש - ובסיפא הגיה ג"כ שם דל"ל ואוכל בקדשי הגבול וקאי חרומה וכמ"ס וע"ש - וז"ע ג"כ בזה דלפי פירושו הג"ל לא פתח רק בקדשי קדשים דאינו אוכל ומייס בקדשי הגבול דוקא דאוכל ולמה לא חני החס דלכול ג"כ בקדשים קלים - ולכן ג"ל דודאי דקדשי המקדש דקמי לפי גימטריא זו ר"ל קדשים קלים באמת וכמ"ס רק דמ"ס דאינו אוכל כו' טס"ה וז"ל בודאי דאינו מולק וכמ"ס ג"כ ברמב"ם הג"ל וז"ש בעז"ה) :

ועב"פ ח"ט ד' הרמב"ם ז"ל ברפ"ב מה' חגיגה הג"ל דגבי ראי' ודאי דאין להזממות קודם שנקרע דין ערל בזה דאינו מאוס עדיין אף דלכ"ד ספיר חזיב ערל גם אז וכמ"ס - וא"כ גם מ"ס ליישב ד' הטו"ח הכ"ל דהך סוגיא דחגיגה הג"ל ס"ל באמת דערל פטור מהרא"י ח"ט שפשיטות דהא דבעודו טומטום לא פטרינן ל"י ג"כ מטעם ערל היינו משום דלא מאוס עדיין אז כלל וכמ"ס וח"ט :

ואמנם בעיקר הדבר שחבטו בזה דכשנמלא זכר בשמיני של חג לכר"ע פטור (ואף חי לא הוה פטרינן ל' רק משום ספק אשה לבד) משום דנעשה ערל אז וא"ח למולו צו"ט וכמ"ס - הנה יש לטעור דבריו בזה לכאורה נהייריבולמי דהגיגה רפ"ח הג"ל דח' קס דהכל מודים בטומטום שנקרע ונמלא זכר צו"ט ראשון שהוא חייב מה פליגין בשנמלא זכר בשאר הימים דלחוקי' דח' דמי שאינו חייב בראשון אינו חייב בשני פטור כו' ע"ש - והשחח למ"ס הרי גם כשנקרע ונמלא זכר צו"ט ראשון ליפטר לחוקי' לגמרי משום דנעשה אז ערל צו"ט ראשון וא"ח למולו אז צו"ט ומיאלא נפטר בכל יום הראשון וסב

זו"ס ראי' כלל מזה להיו"ט דכ"ח בחדר דודאי דנהקן לכל ישראל באמת ככל היו"ט שבמג"ח (ומ"ס בזה"ס סופר סי' קל"א הג"ל דיו"ט דכ"ח בחדר לא נחפוט ג"כ בכל ישראל באמת ע"ש כבר כ' לחמוה עליו טובא בזה מסוגיא דהעניח י"ח שם הג"ל דפריך בששיטתו על יום שלפני ר"ח ניסן דחיסוק ל' הר"ל בחדר יומא דכ"ח בחדר וכמ"ס ולא מנתי ההם דנ"מ ודאי במקום שלא נחפוט שם היו"ט דכ"ח בחדר כלל דלפ"ה יום כ"ט חסור משום דהו"ל מוקמי יומא דלחוקים המירא וע"כ דיו"ט כ"ח בחדר ג"כ נחקן ודאי לכל ישראל באמת וכמ"ס ד' ג"כ בזה ע"ש) ומדמוק"ל הש"ס ברי"ה י"ט הג"ל בפשיטות להך יו"ט דכ"ח בחדר כה"ק דר' יוסי הג"ל בזה ש"מ ודאי דלוי דל"ל דס"ל לה"ס באמת דאין שום מקום לחק כלל בין יו"ט של כל ישראל ובין יו"ט של משפחה אחת לבד בזה"ל אלא דלמ"ד ללא בטל יו"ט דיהודים בזה"ל ה"נ דלרד"י לא בטלו ג"כ אף היו"ט הקבועים לכל ישראל ונמ"ד דבטלו כל היו"ט שבמג"ח הקבועים לכל ישראל בזה"ל ה"נ דלרד"י ודאי בטל ג"כ יו"ט שהיו להיחידים לבד בזה"ל וכמ"ס ולהכי מייחי ספיר החס על כל היו"ט הקבועים לכל ישראל במג"ח שם מד' ח"ק דחיירי החס צו"ט דקרנן ע"ס לבד וכמ"ס - ואז דל"ל באמת דהח"ק נמי קאי ודאי החס על כל היו"ט שבמג"ח שהיו לכל ישראל ג"כ ואפ"ה מייחי ר"ח בר"ל ההם ראי' לד' ח"ק בזה מהיו"ט של קרבן ע"ס שהי' למשפחה ח' לבד וכמ"ס - ועכ"פ נראה מכל זה שאין לחלק כלל בין יו"ט שבמג"ח שחוקנו לכל ישראל ובין יו"ט של נחקן רק למשפחה אחת ובמקום אחד לבד בזה וכמ"ס (ובפשוטו ה' חסר להביא ראי' בזה מד' ר' יוסי פלמו הג"ל דקאי בזה"ל במג"ח שם על היו"ט של קרבן ע"ס באמת דחיירי לעיל מינה החס בפ"ה דמג"ח ע"ס ובחוספחח פ"ג דהעניח הג"ל וכמ"ס ואף שהיו רק ליחידים לבד ואפ"ה ס"ל לר' יוסי החס דמשחזב הביח מותרין כו' וכמ"ס והרי אגן קי"ל כר' יוסי באמת בזה וכמ"ס - אבל באמת ליחא דהרי ר' יוסי קאי במג"ח שם על חמשה עשר באב לבד - והרי נראה באמת במג"ח שם דיו"ס חמשה עשר באב אף שהי' יום קבוע לקרבן ע"ס לבני זחוח פן יהודה שהיו רק משפחה אחת וכדחקן בהעניח כ"ז ובמג"ח שם - אפ"ה הי' חסור בהססד והעניח לכל ישראל ג"כ באמת

קודם שנכנס לשם רק שעלו המים עתה למעלה מגופו של העובל על ידי האדם הטובל עלונו שכשנכנס במקוה הוגבהו המים על ידו עד למעלה מראשו הרי נמלא שהוויית המים הללו שנחכסו בהם ראשו או מקו"ח מגופו למעלה הוא רק על ידי דבר המקבל טומאה שהאדם הוא מקבל טומאה והוא בעצמו גורם להמים שיעלו למעלה מראשו שאם לא הי' עומד במי המקוה לא היו המים מגיעים עד המקוה הוא שכנגד ראשו למעלה והו"ל המים שכנגד המקוה הוא עכ"ס כדון מקוה שהווייתה ע"י טומאה לכאורה והי' לרד"י לומר המים לפ"י שיפסיל ראשו למטה במים עד המקוה שהיו מגיעים המים

ובגין ובצנחך דריש שם אחי ובגין בחלק ובצנחך במהמוה (ר"ל שאין האשה טוטלה בדרך חלוקה כלל רק שאוכלה ממה שאכיה או בעלה נוטין לה מחלקם לבד) או יכול אף בצנחך בחלק ח"ל כי חק צנחך הוא חוק לבנים ואין חוק לבנות ומה אני מקיים ובגין ובצנחך צנחך בחלק ובצנחך במהמוה עכ"ל התו"כ שם (והובא ברש"י ז"ל בפי' החזרה וממעט שם מקרא דחק צנחך נהנו ע"ש) וע' ברמב"ם פ"ח מה' בכורים ה"י שכ' דקדשים קלים נאכל לגשים דכתי' ולבצנחך (והוא בפי' קרן והו"ל להביא מקרא דפי' שמיני הג"ל) ואין ניחנין אלא לזכרי כהונה שהרי לאנשי משמר הם ע"ש ולא הזכיר שם שום דרשה מקרא בזה כלל ואולי טעמא דקרא קח מפרש החס בזה ול"ע) :

(ומ"ש) הרמב"ם ז"ל בפי' ממצה"ק הג"ל דאנדרוניטס ג"כ אינו מולק בקדשי המקדש כלל כמו אשה (והיינו אף צמורס מקדשים קלים וכמ"ס) הנה בחוספחח פ"ב דבכורים שלפניו ה"ר שם חי' דאנדרוניטס אינו מולק בקדשי קדשים כגמ"ס ע"ש (וגן הוא בהחוספחח שהובא בסוף ש"ח רמ"ע ז"ל פ"ט) ומשמע לכאורה מזה דבקדשים קלים ספיר מולק האנדרוניטס כח"ס (אך מ"ס בזה"ל דמולק בקדשי הגבול לא קאי שם רק אחרומה דחוקרי קדשי הגבול וכמ"ס במפרש ע"ש) ואולם ד' החוספחח חמוה באמת בזה שהרי בקדשי קדשים אין אלא אנדרוניטס אוכל ג"כ כלל מפני שהוא ספק אשה וכדאי שם ביבמות ע"ב הג"ל וא"כ ל"ל לאשמועינן כלל דאינו מולק בהם דמאחר שאינו אוכל פשיטא שאינו מולק (ובפ"ד דבכורים הנדפס בש"ס שלפניו במ"ד שם חי' דמולק ג"כ בקדשי קדשים והוא ע"ס בודאי - וכבר נודע דכל הסק משוכש שם באמת) ולכן נראה דטס"ה בחוספחח הג"ל וז"ל במקום קדשי קדשים המקדש וכל"ל שם באמת - ואינו מולק בקדשי המקדש כגמ"ס (וקדשי המקדש ר"ל המורס מקדשים קלים וכלשון הרמב"ם ז"ל הג"ל בזה והיינו דבסיפא שם קמי' דמולק בקדשי הגבול דהיינו חרומה דוקא וכמ"ס וח"ט) ושוב ראי' בחוספחח ע"ס הגהות הגר"א ז"ל שהגיה דאינו אוכל בקדשי קדשים כגמ"ס ע"ש אבל לענ"ד גם

זו"ס ראי' כלל מזה להיו"ט דכ"ח בחדר דודאי דנהקן לכל ישראל באמת ככל היו"ט שבמג"ח (ומ"ס בזה"ס סופר סי' קל"א הג"ל דיו"ט דכ"ח בחדר לא נחפוט ג"כ בכל ישראל באמת ע"ש כבר כ' לחמוה עליו טובא בזה מסוגיא דהעניח י"ח שם הג"ל דפריך בששיטתו על יום שלפני ר"ח ניסן דחיסוק ל' הר"ל בחדר יומא דכ"ח בחדר וכמ"ס ולא מנתי ההם דנ"מ ודאי במקום שלא נחפוט שם היו"ט דכ"ח בחדר כלל דלפ"ה יום כ"ט חסור משום דהו"ל מוקמי יומא דלחוקים המירא וע"כ דיו"ט כ"ח בחדר ג"כ נחקן ודאי לכל ישראל באמת וכמ"ס ד' ג"כ בזה ע"ש) ומדמוק"ל הש"ס ברי"ה י"ט הג"ל בפשיטות להך יו"ט דכ"ח בחדר כה"ק דר' יוסי הג"ל בזה ש"מ ודאי דלוי דל"ל דס"ל לה"ס באמת דאין שום מקום לחק כלל בין יו"ט של כל ישראל ובין יו"ט של משפחה אחת לבד בזה"ל אלא דלמ"ד ללא בטל יו"ט דיהודים בזה"ל ה"נ דלרד"י לא בטלו ג"כ אף היו"ט הקבועים לכל ישראל בזה"ל ה"נ דלרד"י ודאי בטל ג"כ יו"ט שהיו להיחידים לבד בזה"ל וכמ"ס ולהכי מייחי ספיר החס על כל היו"ט הקבועים לכל ישראל במג"ח שם מד' ח"ק דחיירי החס צו"ט דקרנן ע"ס לבד וכמ"ס - ואז דל"ל באמת דהח"ק נמי קאי ודאי החס על כל היו"ט שבמג"ח שהיו לכל ישראל ג"כ ואפ"ה מייחי ר"ח בר"ל ההם ראי' לד' ח"ק בזה מהיו"ט של קרבן ע"ס שהי' למשפחה ח' לבד וכמ"ס - ועכ"פ נראה מכל זה שאין לחלק כלל בין יו"ט שבמג"ח שחוקנו לכל ישראל ובין יו"ט של נחקן רק למשפחה אחת ובמקום אחד לבד בזה וכמ"ס (ובפשוטו ה' חסר להביא ראי' בזה מד' ר' יוסי פלמו הג"ל דקאי בזה"ל במג"ח שם על היו"ט של קרבן ע"ס באמת דחיירי לעיל מינה החס בפ"ה דמג"ח ע"ס ובחוספחח פ"ג דהעניח הג"ל וכמ"ס ואף שהיו רק ליחידים לבד ואפ"ה ס"ל לר' יוסי החס דמשחזב הביח מותרין כו' וכמ"ס והרי אגן קי"ל כר' יוסי באמת בזה וכמ"ס - אבל באמת ליחא דהרי ר' יוסי קאי במג"ח שם על חמשה עשר באב לבד - והרי נראה באמת במג"ח שם דיו"ס חמשה עשר באב אף שהי' יום קבוע לקרבן ע"ס לבני זחוח פן יהודה שהיו רק משפחה אחת וכדחקן בהעניח כ"ז ובמג"ח שם - אפ"ה הי' חסור בהססד והעניח לכל ישראל ג"כ באמת

בכלים יכול להעלות מי המקוה הוחת שיבטו אוחס בחוכה ויהפשו המים ש"מ דבכלים פסול באמת וכמ"ס בזה הרשב"ץ ז"ל בהשואה ח"ג ס' ל"ד והובא בב"י יו"ד סוף ס' ר"א ובשו"ע שם ס"ק ס' ה' להלכה והטעם מנזח בלבוש ז"ל ובט"ו י"ס ק"פ פ' שם משום דהו"ל הוויית המקוה על ידי דבר המקבל טומאה שאם לא היו מונחים הכלים במקוה לא היו המים פונים למעלה מגופו של העובל בזה (ול"ע לפ"י חס י"ח לזכר בכל טבילה שלא לטבול כל גופו לעולם רק במקום שהיו המים מגיעים שם קודם שנכנס האדם למקוה אבל אם מקלה גופו הוא למעלה מהמקום שהיו מגיעים שם המים

ואז יפטור גם כל שבעה לחוקי' דס"ל השלומין דרשאון הוא ור"ט (ודומק לומר דס"ל להירושלמי סס חליבא דחוקי' לשיטתו בזה בשבט ק"ג דנפק"ל דמילה סלא בזמנה דלינה דומה יו"ט מקרא שריפס טהר ע"ט ופירש"י סס למשום דנותר דפסח וכן מילה שבז"י מידי דמול הוא ע"ט (ובזבני מלוואים במילה כ"ח ע"ט) ולפ"ז היה קלה מקום לומר דככה"ב שנקרע ביו"ט ואס לא ימהלוהו אז ידחה לגמרי מחגיגתו ורחייתו לחוקי' וכמ"ס שוב אפטר דהו"ל ע"ז כעולה יו"ט וכמירי דיו"ט בלחמה דלורך קרבן הוא היום וכמ"ס ודומה יו"ט ככה"ב לחוקי' ור"ט. אבל בלחמה חין נראה לחדש כלל מחלוקת בזה בין טעמי' דחוקי' לטעמי' דרבא ור"ח בשבט סס ה"ל וע' בל"מ סס בזה ור"ט) ואמנם י"ל דבלחמה להירושלמי דמגיגה ה"ל חה"כ דס"ל דהערל חייב צריח' וכרבנן דר"ע צמגיגה ד' ה"ל ואמש"ל ור"ט :

והנה בירושלמי סס מסיק ר"י בלחמה דהטומטוס שנקרע וגמלא זכר בשאר הימים גם לחוקי' חייב משום דרחוי ה' וקריעה היא שגרתה ע"ט וכלומר דשנקרע הרי חגיגתי מילחא למפרע דזכר הוא וכהחייב בראשון ג"כ (וכמ"ס בגאון בעל הגהה חרי' וטו"ח ז"ל ה"ל בזה ג"כ רק שלא ה"ו נכתוב זאת מדעתו לזכר שהרי בירושלמי ה"ל מפורש כי בלחמה וכמ"ס) ומחלק סס בזה בין טמא שנטהר בשאר הימים דלא ה' רחוי בראשון בלחמה ע"ט (ור"ל להכי לחוקי' פטור כל שבעה לגמרי משום דלא הו' חוי בראשון ע"ט. ודנח כמ"ס בקרבן עדה בזה דקאי גם לר' הושעיא סס דחף דס"ל דכל יום הוא חובה לטמא מ"מ מודה בטמא שנטהר ביום שני דחוי מחוייב עוד כלל משום דלא הו' חוי בראשון ע"ט והוא חמור בלחמה דמה לי טמא בראשון ומה לי חוגר בראשון ונחשש בשני דפסח לר' הושעיא דחייב כדא' בש"ס דין צמגיגה ט' ואדרבה בטמא ס"ל לר' ירמיה סס להיסק בלחמה דחפילו למ"ד השלומין דרשאון חייב כשנטהר בשני כמו בפסח שני ע"ט. ולא דמי לה בש"ס דין החס

חלה למ"ד דפסח שני רגל צפ"ט הוא דלירי' ח"י לחלק בין טומאה לשאר דיחוי בזה אבל למ"ד דפסח שני השלומין דרשאון בלחמה דלירי' קטן שנתגדל ביחוס פטור מפסח שני כדא' בפסחים ז"ב ע"כ דלירי' לחלק דלירי' בלחמה בין טומאה לשאר דיחוי בזה וכדרי"י סס וכן ח' ר"ח בירוש"ל סס בלחמה דר"י דס"ל דהשלומין דרשאון הוא דמפ"ס למד ע"ט וא"כ ע"כ דלירי' ודאי דמחלקין בין טומאה לשאר דיחוי בזה דדוקא בקטן שנתגדל פטור מפ"ס אבל בטומאה הרי עיקר מלטה פסח שני אינו חלה לטמא בראשון וע"כ דה"נ בטמא ביו"ט ח' נבי רח"י דלירי' דגם לר"י חייב בשני לכשיטהר וכמ"ס. ואף דבלחמה למאי דא' ע"ה בירושלמי סס דחף בטמא קן כשנטהר בשאר הימים לחוקי' ור"י פטור ע"ט ע"כ ז"ל דלא ס"ל בלחמה כר' ירמיה ור"ח ה"ל בזה חלה דגם בטמא ס"ל דלמ"ד דהשלומין דרשאון הוא פטור לגמרי כמו הקטן והחוגר וכו' פסח בש"ס דין סס בזה (וע"ס בחודה' שאני) אבל עכ"פ ודאי דחין שום מקום לומר בהיסק כלל דגם למ"ד דהס השלומין זה לזה יפטור הטמא לגמרי אף כשנטהר בשני וכמ"ס הק"ט ה"ל דכלפי לייח הוא דהטמא בלחמה לא חשיב דיחוי כל כך בקטן וכאיך וכמ"ס (ולדבריו דטמא פטור מחגיגה אף כשנטהר בשני לכ"כ ע"כ ח"כ ודאי דהק"ט לן טובא מפסח שני בלחמה דחף למ"ד דפסח שני רגל צפ"ט הוא חכתי ח"ך חייבה החורה לטמא בראשון לטעום פ"ס כיון דטמא גרע טפי בזה לר' הק"ט ה"ל (וכמ"ס) ועכ"פ כל ד' הק"ט ה"ל בזה דמייך סס בלחמה ופסח דלא בא ר' יוסי סס רק לחדש בזה דבטומטוס שנקרע בשני גם חוקי' מודה דחייב משום דחגיגתי מילחא למפרע בלחמה וכמש"ל משח"כ הטמא לחוקי' דלא הוה חוי בראשון עכ"פ וכמ"ס. ובלחמה בש"ס סס ד"ה מה נפיק נראה שפירש בזה ג"כ כמ"ס ע"ט) :

והנה דמחוק ד' הירושלמי ה"ל דמסיק בפשיטות בלחמה דבטומטוס שנקרע וגמלא זכר בשני דגם לחוקי' חייב משום דחגיגתי מילחא סה"י זכר בראשון וכמ"ס בנז"ח. הנה מלחא

בלחמה משום הו"ט דקרבן ע"ט שה' ביום ההוא ג"כ לכל מי שטעה בשבטו ולבני גובני עלי כו' וגם היו אז עומה כהנים ולוים ודחתן בהעניה סס ובפ"ה דמג"ה ה"ל. ולכן הוקבע היום ההוא ליו"ט לכל ישראל (מלבד הטעמים האחרים בסוף העניה סס בזה) וכמוכח להדיח בש"ה דמג"ה ה"ל דחגיגה ההם דבט"ו בלחמ זמן עלי הכהנים דלא למסדר כו' ומדלא קחשיב ההם כלל לאריך זמני ע"ט דקחשיב בהעניה ה"ל זלא חנא ההם רק לזמן קרבן ע"ט דט"ו בלבד דלאזכר בהספד וכמ"ס ש"מ דיוס ט"ו בלחמ נאשר בהספד לכל ישראל בלחמה ולכי קחשיב ל'י' ההם למשום קרבן ע"ט שה' בו בזמן הבית נתקן אז היום ההוא ליו"ט ככל הו"ט הכתובין צמג"ה שהיו נוהגין בהם יו"ט כ"מ מירש"ל ומש"כ שאר כל הזמנים של קרבן ע"ט דקחשיב במתני' דהעניה ה"ל שלח נתקן ליו"ט רק ללוחה המשפחה לזכר סה"ו מקריבין בו ביום ההוא וכשהיה דר"ח בר"ז בעשרה בלחמ ה"ל שלח ה' יו"ט אז רק לבני משפחתו לזכר. ולכן לא קחשיב צמג"ה סס רק ליום ט"ו בלחמ לזכר שה' יו"ט לכל ישראל בלחמה וכמ"ס (והטעם בזה לפי שבוים ההוא נטעלו בהבאה קרבן ע"ט אז גם הכהנים והלוים וכל מי שטעה בשבטו כו' וכמש"ל וע"כ הוקבע היום ההוא ליו"ט לכל ישראל ג"כ ולא כשאר הימים של קרבן ע"ט שלח היו רק לבני משפחה ח' לזכר וכמ"ס) וכיון דלא קחשיב צמג"ה סס רק לט"ו בלחמ לזכר וכמ"ס ח"כ י"ל בפשיטות סס דעיקר פלוגתא דר' יוסי סס בזה דא' עליה דמשחרב הבית מותרין ט' דלא קאי גמי רק על יו"ט דט"ו בלחמ לפי שה' יו"ט בזמן הבית לכל ישראל ומכ"ה ודאי בטל לר' יוסי משחרב הבית דהו"ל ככל הו"ט שצמג"ה לר' יוסי משח"כ בשאר יו"ט דקרבן ע"ט שלח היו רק לבני משפחה ח' לזכר אפטר דבלחמה מודה ר' יוסי ג"כ לבני משפחה אחת עכ"פ לא בטל כלל אף משחרב הבית וכד' החי חס ה"ל בזה וכמש"ל. ואמנם מדפליג ר"ח בר"ז עליו דרבי יוסי סס בזה והביא ראי' מעשרה בלחמ וכמש"ל ש"מ ודאי דחין מקום לחלק כלל בזה בלחמה בין יו"ט של משפחה אחת בזה"ל ליו"ט דמג"ה של כל ישראל וכמ"ס דבלחמה הרי עכ"פ הך טעמא דר' יוסי דא' דמשחרב הבית מותרין מפני האבל הוא להס דדאי דשיך ספיר ג"כ גם על משפחה אחת לזכר ור"ח בר"ז דפליג עלי' בזה הרי לא קי"ל כותיה

חמור עד ראשו ואיך יוכל לטבול כלל במקוה שאינה גבוהה רק שלש חמור לזכר ועל זה כתבו בבל התקומם ה"ל דלכתי סני סיה' גובה המקוה רק שלש חמור משום דכשנבול וכנס במקוה עולין המים למעלה מראשו (ובחוס' פסחים ק"ט ה"ל הוסיפו בזה דמיירי כשהכלי גבוה משלש חמור דל"כ כשיכנס יפלו המים למטה ויחפר השיעור פכ"ל. והנה מ"ס החוס' דמיירי כשהכלי גבוה ט' לא דקו בלאוסם בזה דחין טובלין בחוך הכלי כלל (ולפניו יחבאר ח"ה כל פרטי הדינים בזה) חלה ר"ל דהחשירה והחפץ שנתקן הקרקע שהמקוה ט' הוא עמוק יותר משלש חמור. ומ"ס החוס' דל"כ כשיכנס יפלו

סס קודם שנכנסו במים וכשנכנסו שנים לטבול ה' לריך השני לידע המקום שהיו המים מגיעים סס טרם שנכנס הראשון למקוה ולא לטבול למעלה מהמקום ההוא שהגבוה רק ע"ט הראשון שנכנס סס במקוה דכל כה"כ נראה לכתורה דהו"ל כהו"י ע"י טומאה וכמ"ס — חלה ערשתי להחוס' בד' מקומות בש"ס שכתבו בפשיטות להיסק בזה (והוא בחוס' שבת ל"ב ד"ה אשהכה ובעירובין מ"ח ד"ה גופו ובפסחים ק"ט ד"ה גרום וביומא ל"ח ד"ה אמה) דעל עיקר שיעור גובה המקוה דא' כ"מ בש"ס שהוא שלש חמור הקצו סס בחוס' בכל המקומות ה"ל שהרי בלחמה טעם דקומה האדם הוא שלשה

מאלט מקום ליישב לאלורה בזה ד' הרמב"ם ז"ל ברפ"ח מה' מציגה הג"ל ש' בפשיטותה עם דטומטוס חינו פטור מן הרח"א רק מפני שהוא ספק אשה וכמש"ל - ולכאורה הוא נגד הש"ס דתציגה ד' הג"ל דנפק"ל בהדיא מקרא דזכורך להוית אח הטומטוס - ומסיק בלחה ללא נלכח למעוטי טומטוס מקרא בהדיא חלה לטומטוס שהוא יוכר במחון שהוא זכר ודחי דח' אב"י עם והשחא ה"ל להרמב"ם ז"ל לאשמועין ג"כ הך רינא דהש"ס הג"ל בזה עם דפאי' הטומטוס שאינו ספק אשה כלל ובגון שה' יוכר מבחון דזכר הוא ואפי"ה פטור בחמה מהר"א כדנפק"ל מקרא הג"ל בהדיא עם וכמ"ס וכבר חמה בזה הלח"מ ז"ל עם - ובשג"ח סי' ק"ד המ' כ' ליישב בזה דמ"ל להרמב"ם ז"ל דעיקר מידושה דאב"י הג"ל ללא חחי קרא למעוטי חלה להטומטוס שניכר מבחון דזכר הוא וכמ"ס ע"כ חינו חלה למ"ד דחשלומין זה לזה הם חבל למחי דפסק הרמב"ם עם בחמה כמ"ד רובלם השלומין דרשון הט הכי י"ל לדידו' עפיר ח"טסר"ך קרא למעוטי גם להטומטוס שלא היה יוכר ביו"ט ראשון מבחון כלל דזכר הוא ורק שנקרע ח"כ ביום ב' ונמלא זכר דחי לא היה פטור רק משום ספק אשה לבד הכי בכה"ג ודחי דהוה לן למיחייבי השחא כיון דחיגלי מילחא דזכר הוא חבל השחא דממעטיין ל' מקרא בהדיא ודחי דחך כשנקרע ונמלא זכר פטור כיון דגויחה הכחוב הוא דהטומטוס פטור מהר"א וכמש"ל ולהכי אז לא מלינו למעט ג"כ מהך קרא דזכורך לטומטוס שניכר מבחון דזכר הוא כדאב"י הג"ל שהי' י"ל לדידין לא חחי הך קרא חלה לטומטוס שהי' ספק אשה בחמה ביו"ט ראשון ורק שנקרע עכשו בחשלומי חג ונמלא זכר דאפי"ה פטור

וכמ"ס חבל הטומטוס שהי' יוכר גם ביו"ט ראשון מבחון שהוא זכר ודחי דחייב ברה"א בחמה למחי דקיי"ל כמ"ד דחשלומין דראשון הם ולהכי לא הביא הרמב"ם ז"ל הך דאב"י הג"ל בזה עכ"ד הגאון בעל שאג"א ז"ל עם - ודבריו חמוהים בחמה לחל"ל דעכ"פ גם להרמב"ם ז"ל ודחי דמעטיין לטומטוס מקרא הג"ל בהדיא חלה ללא חחי כי ח"ס לטומטוס שנקרע ונמלא זכר ללא ניחא דבכה"ג הכי חיגלי מילחא דזכר הי' וקמ"ל קרא דאפי"ה פטור גם בכה"ג וכמ"ס ח"כ אכחי הכי ללא הי' לו להרמב"ם ז"ל נפטור חח הטומטוס רק מספק אשה לבד ולא הביא עם מיעוטה מקרא לטומטוס בהדיא כלל והכי בחמה עכ"פ ממעטיין לטומטוס מקרא בהדיא ג"כ ולאו משום ספק אשה לבד ונימ להיכח דנקרע ונמלא זכר ח"כ דחע"ג דחיגלי מילחא ללא אשה הוה ואפי"ה פטור גם בכה"ג מניחה הכחוב וכמ"ס וח"כ נח הועיל כלום בהירואו על הרמב"ם ז"ל הג"ל בזה דעכ"פ לא הי' לו להרמב"ם ז"ל לפטור חח הטומטוס משום ספק אשה לבד רק מקרא רמייחי ל' הש"ס בהדיא הו"ל לחייבי בחמה ונימ ודחי בגווגא דחיגלי מילחא ללא ספק אשה הוה וכמ"ס (וגרסה שלזה נחכון בעל שאג"א חר"י ז"ל בעלמא עם וק' דחע"ג דאכחי יש לגמנס קח' על הרמב"ם מ"מ בעיקר מדין יפה פסק כו' ע"כ ולא כ' מה שיז נגמנס עדיין בזה חבל בחמה לכאורה לא העלה ענהא ארוכה כלל לך' הרמב"ם ז"ל הג"ל בזה וכמ"ס בעז"ה) :

אבל

בחימה נראה לענ"ד דהרמב"ם ז"ל סמך עלמא בזה ספק על ד' היירושלמי הג"ל בזה בהדי בפשיטותה נראה מד' היירושלמי עם למסקנא דד' ר"י הג"ל דכשנקרע ונמלא זכר

כוחי' כלל וכמש"ל ונ"ע — ומחון מ"ס דמברייחא דמנ"ה פ"ה הג"ל מוכח להדיא דנטוס הקרבן עמים שהיו מביאין בחמשה עשר באב הי' על ידי זה יום קבוע ליו"ט לכל ישראל בחמה מדלא קחשיב במנ"ה עם לכל חייק החמשה זמנים של קרבן עמים כלל רק לס' באב בלבד וסתמחא קחני החם שהוא יו"ט דלא למספר ומבמע בפשיטות דה"ל ככל חייק יו"ט דבמנ"ה עם שהם היו נוהגין ודחי בכלי ישראל וכמ"ס ומסו"ה לא קחשיב החם לכל חייק זמני קרבן עמים כלל לפי שלא היו יו"ט מעולם רק לחושה המשפחה בלבד ובמנ"ה לא קחשיב רק ליו"ט הקבועים לכל ישראל בחמה וכמש"ל - הנה יש לי לחמוה בזה על הגאון בעל פרי מגדים ז"ל בקונטרסו טעם מגדים על מנהגים שכ' לענין למלחא חח לומר בט"ו באב וז"ל חבל בט"ו באב חף שהיו בו כמה שמוחה דח' בסוף חגיגת כו' ח"ס"ה חומרים למנחה וחי דהקריבו בו קרבן עמים ע' בפ"ד דחגיגת בט"ו באב בני זחוח כן יהודה כו' וה"ל כמו ערב פסח זה טענה דח"כ בכל החמשה זמנים שהוזכרו עם יחי' כן חלה ההם יחימים הקריבו לא כל ישראל דוקחא ערב פסח שיו"ט של כל ישראל הי' עכ"ל - והנה למ"ס כל דבריו חמוהים בחמה בזה דוחל' כל הומני של קרבן עמים לא היו קבועים מעולם ליו"ט רק לבני חושה המשפחה לבד שהיו מקריבין אז ולכן לא קחשיב להו במנ"ה כלל בחמה דלא נחשב עם רק היו"ט שקבועין לכל ישראל וכמש"ל חבל ט"ו באב כיון שבחמה קחשיב ל' ההגא במנ"ה עם ליו"ט דלא למספר ב' משום הקרבן עמים שהי' אז וכמש"ל - ע"כ ז"ל שהיוס החוה ודחי שהי' יו"ט קבוע גם לכל ישראל משום הקרבן עמים שהי' בו ולהכי עפיר קחשיב ליה החמה במנ"ה עם דע"י קרבן עמים שהי' בו גם לכי מי שטעה בשבטו ולכניהם ולוים ג"כ ולאייך דקחשיב החם ודחי שהי' יו"ט קבוע ע"י לכל ישראל בחמה וככל הימים טובים דבמנ"ה עם וכמש"ל וח"ך הביא רח"י מכל זמני קרבן עמים שלא נחשבו עם במנ"ה כלל ליו"ט דקרבן עמים דט"ו באב שנחשב בחמה בפ"ה דמנ"ה עם ומטעמא שחשבונו לפי שהי' בחמה יו"ט קבוע לכל ישראל ע"י וכמ"ס - וחמונס בעיקר הדבר יש לחמוה בחמה דח"ך שייך להזכיר כלל בזמן הזה היו"ט דקרבן עמים שהי' בט"ו באב בזמן הבינה שנמנה עם בחמה במנ"ה ע"י זה ליו"ט קבוע לכל ישראל ובמ"ס - והכי קיי"ל בחמה דבטלה מג"ה בזה"ו וח"כ מחי חולמח דיו"ט דט"ו באב בזה"ו (שנחשב ג"כ בין כל היו"ט שבמנ"ה עם בפ"ה וכמ"ס) ויחר מכל הימים טובים שבמנ"ה דבטלו לגמרי בזה"ו וכמ"ס - ובחמה בעיקר הדין יש לחמוה לכאורה בזה על הפוסקים ז"ל בחו"מ ס' ק"חא סעף ו' שחשבו שלא ליטול על פניהם בט"ו באב כו' וכו' המג"א ז"ל עם ס"ק ט"ו בזה משום דבב"ב קח"א ח' עם הרבה טעמים שהי' יו"ט גדול בזמן המקדש עכ"ל והוא חמוה לכאורה דח"ן זה טעם בחמה לדדון כלל דחף שהי' יו"ט בזמן המקדש מ"מ הכי כל היו"ט שהיו רק בזמן המקדש בטלו לגמרי

ופלו המים למטה חיש מדוקדק ג"כ כל כך וז"ל דח"כ יאלו המים למוך וכמ"ס בחוס' יומח ל"א עם דל"ל שהחקק של ביה הסבילה דכה"ג הי' גבוה יוחר מג' חמוה כדי שלא יאלו המים למוך כשייכנס לטובל עם (וע' בב"י ר"ס פ' ר"א שכ' בשם הרשב"ץ ז"ל דהמקוה עמלה לריכה שחאה גדולה משיעור ג' חמוה שכשייכנס הטובל וישחחו המים שישחרו במקוה מ' סאה עכ"ל וכ"כ בשו"ע עם דלר"ך שהי' המריץ שבו המים גדול יוחר משיעור זה (אל ג' חמוה צנובה) כדי ששכחכנס הטובל וישחחו המים ישאלו עם מ' סאה עכ"ל והנה מ"ס כד' הרשב"ץ

זכר בשאר הימים דגם לחוקי' הגל' חייב משום לחיגלוי מילתא דזכר ה' וכמשל' וחי' ע"כ ז"ל לפי' דלא ממעטינן לטומטום מקרא כלל רק משום ספק אשה לבד וכמשל' הרמב"ם ז"ל הגל' בחמה (דחי מקרא הגל' הו"ל למיפטר ודחי חף ככה"ג לחיגלוי מילתא נמי וכמשל' וחי' ד' הרמב"ם ז"ל הגל' דפסק כהירושלמי בזה וכדרכו בכ"מ (רק ש"ל עוד ולכן דחה בחמה הסוגיא דיון דפקל' לטומטום מקרא בדהיא נגד שיטה הירושלמי הגל' בזה משום הרמב"ם ז"ל לטעמי' דכפ"ב מה' בטורח ה"ה פסק שם כר"ח בטורות מ"ח דטומטום ספיקא הוא ע"ס . ולידי' הרי אמרין שם בכל הסוגיא דבטורות מ"ב דכ"מ דנקט' לטומטום מקרא בדהיא וכדי נסבי' בחמה (ואף בהוכר דכתי' גבי עולה ע"ס) וח"כ י"ל דה"נ לר"ח דטומטום לחימטיט גבי רחי' מקרא הגל' דג"כ כדי נסבי' ולא חימטיט רק מספק אשה לבד וס"ל לר"ח נמי כהירושלמי הגל' בזה ולכן שפיר דחה הרמב"ם ז"ל להסוגיא דיון בחגיגה ד' הגל' נגד הירושלמי הגל' משום דר"ח דבטורות הגל' נראה דס"ל ג"כ כהירושלמי הגל' וכמשל' וע' בלח"מ פ"ד מה' איכות ה"ח שהחריך בזה ציטט ד' הרמב"ם ז"ל בכ"מ וז"ל שם בדכ"ו ז"ל ואמ"ל) ושוב מלחכי בעז"ה בגלוי' הירושלמי הגל' נראה שם דביטולאמרי להגאון מוה"ר מרדכי' וזב ז"ל שהרבי' ג"כ שם דלשיטה הירושלמי הגל' ע"כ ז"ל דלא ס"ל למטט טומטום מקרא כלל וכו' ג"כ בקור' שם דהרמב"ם נראה דסמך על הירושלמי בזה ע"ס אבל לא החריך לבאר כמ"ס דלמה דחה בחמה הסוגיא דיון הגל' נגד הירושלמי בלבד . ולא הזכיר גם לסוגיא דבטורות הגל' ולא הביא מ"ס השאג"ח הגל' ג"כ בזה ולמ"ס א"ש הכל בעז"ה :

(ואמנם) צעיקר דין זה לטומטום שנקרע וגמלא זכר חף שנהצו דהרמב"ם ס"ל כד' הירושלמי בזה דחי' לחיגלוי מילתא למפרע וכמ"ס . מ"מ בשמאל' זכר צו"ס רלשון חף להירושלמי הגל' ששיטת לי' דבהא ט"ע מרזו לחי' וכמשל' אבל לר' הרמב"ם ז"ל דחי' לחי' קן דכיון דלחיה ז"ל פסק בחמה דהערל פטור מהרחי' וכמשל' ח"כ נראה שם בזה חילוק בדיון לר' הרמב"ם ז"ל . דאם נקרע וגמלא זכר בלי יו"ט ראשון חף לחיגלוי מילתא למפרע דזכר ה' מ"מ כיון דלבהר שנקרע הו"ל ערל וח"ח למולו עוד נצוהו היום דיו"ט הוא והרי הו"ל כטמא בכל יום ראשון חף שה' טמור בחחילה ליל יו"ט ראשון דמבואר ברמב"ם פ"ב ה"ה מה' חגיגה שם דפטור מן הראי' לגמרי כיון דכשעה שה' ראי' להביא קרבן שהוא בחחילה היום דיו"ט ראשון כבר ה' פטור חף שנטהר ביום שני . אבל אם נקרע לאחר שהחיר היום צו"ס ראשון וגמלא זכר כיון לחיגלוי שהחח דבחחילה היום ה' זכר ואז לא ה' נדון עדיין כערל כלל . דקורס שנקרע לא ה' מתום עדיין וכמשל' ח"כ הו"ל לאחר שנקרע אח"כ (חף שנטעם ערל אז וח"ח למולו בכל יום ראשון) כדיון מי שנטמא צו"ס ראשון לאחר שהחיר היום דפסק הרמב"ם שם דחייב להביא חגיגה ורחייתו בחור' ימי הרגל כשיטתו (ומ"ס בכ"מ שם שלמד הרמב"ם ז"ל כל זה מדיון הנזיר ע"ס הוא כד' שגגה במחכ"ח בזה וכמשל' ד' נ"ח בחור' בעז"ה ע"ס) וה"נ חייב להביא קרבנותיו לאחר שימול בחוה"מ זמא"כ כשנקרע בלי יו"ט ראשון דכשהחיר היום צו"ט ראשון כבר ה' ערל אז בכל חוה"מ היום ושוב נפטר לגמרי בודאי לר' הרמב"ם ז"ל דפסק דהערל

לגמרי בזה' כדקיי"ל דבטלה תגילה חגיגה וז"ע בזה וכמ"ס . אבל בחמה ה' מקום לומר לכאורה בזה דהרי מניט בש"ס שם דמפרש ר' מהגאון טעמא דרשב"ג דא' שם שלא היו יו"ט לישראל כפי' באב כו' משום שבוהו היום ניהו ריוני ביהר לקבורה ע"ס (ועיקר ד' רשב"ג שם במשנה דחגיגה הגל' ג"ל דקחי' אהא דהנן החס דבס"ו ה' יום קרבן עליס לבני זחוא צ"י ולכל מי שטעה בשבטו כו' . וכבר כ' מהך דפ"ה דמנ"ה הגל' דמפורש ההס דמהך טעמא ג"כ ה' אסור בהספד וחגיגה לכל ישראל בזמן הבית וכמשל' . וגם הנך טעמי' דמפרש בש"ס שם משום שכלו בו מתי מדבר וטעמא דר' מהגאון הגל' שניהנו בו ריוני ביהר לקבורה שייכי קתה לאה דהנן במשנה שם הגל' דבס"ב כגור על אחריותו שלא יכנסו לא"י ונלכדה ביהר ולהנן יתבאר ח"ה) . והנה הגאון בעל גבורה חרי' ז"ל חמה בזה שם דהרי הנס הזה שניהנו ריוני ביהר לקבורה ה' זמן רב בחמה אחר החורבן וכדל' במדרש איכה (ויבדולמי בשלהי חגיגה שם) דר"ב שנה עשה ביהר לאחר החורבן ע"ס וכמה שנים היו מונחים אחר כך בלא קבורה עד שטמא כו' ע"ס (ומ"ס בזה בגמ"ס שם חינו מדוקדק ע"ס) וח"כ ח"ך חנא ההס דבדיחא אהא דרשב"ג דל' שחי' יולחין צו"ס זה בכלים שאונין דמה גדול שאלת מנה סנן כו' והרי כיון דכל עיקר יו"ט זה לר' מהגאון ע"כ דלא נהקן רק אחר החורבן לבד כשניהנו ריוני ביהר לקבורה אז וכמ"ס והרי לאחר החורבן לא ה' עוד כהן גדול ולא סגן כלל ודחק הגאון הגל' בזה שם דל"ל לר' מהגאון דהא דקהני ביה כהן גדול כו' לאו חט"ו באב קחי' דלא נהקן ליו"ט עד אחר כך אלא חיוס הכפורים לבד קחי' שה' יו"ט בחמה גם בזמן הבית . ואף דלפ"ו הו"ל לרשב"ג למימר ההס שלא היו יו"ט כיה"ב וכפי' באב כיון דט"ו באב נהקן אח"כ י"ל דהנא סדר החדשים קחשיב בזה עב"ד הגאון בעל גמ"ס ז"ל שם בזה . אמנם לענ"ד ח"כ דלחוק כלל בכל זה דודאי י"ל שפיר דגם לר' מהגאון ס"ל כששיטתו שה' יום ט"ו באב יו"ט קבוע לישראל גם בזמן הבית . ומאוס חידך כוהו טעמי' דמפרש בש"ס ההס בזה רק דהוה קשיא לי' לר' מהגאון בזה דל"ל חיונה בזמן שנים המקדש קיים אבל בזמן הזה הרי כיון דקיי"ל דבטלה תגילה חגיגה וכדפסקין הילכחא ברה"י י"ט ח"כ הרי ח"ן מקום ליו"ט זה עכ"פ בזה"ל כלל (ואף דרשב"ג עלמא במשנה דחגיגה הגל' ודחי' דיו"ל שפיר לדידי' דגם מהנך טעמי' דמפרש שם בש"ס דלא שייכי רק בזמן הבית לבד כגון לטעמא דעולא שם שבו בטלו השמרים שהיו על הדרכים שלא יעלו לרגל (וסימנך עולא עולה) וכגון טעמא דר' יוסף שם שבו פסקו מלכרות עליס למערכה (וסימנך יוסף פסק וכן צר' מהגאון הגל' הסימן נחיה נחיה וכן י"ל בחי"ך ע"ס) דמ"מ שפיר שייך כששיטתו לטעמו יו"ט גם בזה"ל לרשב"ג גופי' דס"ל לכאורה בשב"ה י"ג דלא בטלה מנ"ה כלל וכמשל' ד' מ' בזה ע"ס

וכמשל' . ובחמה גם בחוס' פירובין ובחוס' יומא הגל' חף שבהחילה כ' שם הך חירולא שכהנו בשב"ה הגל' שהמים עולין למעלה ע"י הטבילה וכו"ל . מ"מ כחצו בשני המקומות הגל' גם הך חירולא שכהנו בחגיגה הגל' משום שיכול לטף ולהרכיץ ראשו קלה עד שיחכסה גם ראשו צמים ע"ס בכל המקומות הגל' . ובחמה יש לבאר לכאורה דבמתי' פליגי הך חרווי"ה חירוי' שכהנו החוס' הגל' בזה ולמה לא הזכירו החוס' בחגיגה הגל' לחירולא קמח הגל' כלל וכמ"ס . ולאורה ה' אפ"כ לומר קלה דפליגי בזה בחמה במחוקה שני' ה"ך ז"ל בס"ך ק"מ שם העט"ו ז"ל הגל' בדיון זה דבהך טעמא של' העט"ו ע"ד הרשב"ך הגל' דאחר לכבוש בליס במקום שמימי' מרודין דר'

המים שעלו למעלה ע"י האדם הטובל בעלמו שיכול לטבול גם ראשי שם וח"ן לריך שיטפיל ראשו למטה באופן שיכול לטבול גם ראשו במקום שהיו מגיעין שם המים בחחילה קודם שכהנו לשם ודלא כמשל' בזה — וחולס הנה מניט בחמה סחירה דברים בזה בין מ"ס החוס' שם בחמה הגל' ובכל המקומות הגל' . ובין מ"ס החוס' עוד בזה בחגיגה י"ח ד"ה ברוס דשם הקשו ג"כ דח"ך יוכל לטבול במקוה שהיא רק שלם חמות והלא קומה האדם עם ראשו הוא יותר מג' חמות וכמ"ס בכל המקומות הגל' וכתבו שם ליישב בזה משום שיכול להרכיץ אה ראשו מן הזד ע"ס ולא הזכירו שם כלל גם הך חירולא שכהנו בכל המקומות הגל' משום שהמים עולים למעלה

דבעל פסור מהרתי' ודלא כהירושלמי הגל דפי' זיל דהירי' סיל בלחמ כרצק דרי'ע בזה וכמשל' בעו'ה) . וחמט אס מקרע ומנחל זכר צו' של פסח או ציו'ע אחרק דמב כיון טחיל' למויל עוד לח פשוט דפסור להרמז'ס זיל הגל' . ואין לומר דהרי טינלח מילתא למפרע שה' זכר ברשאון וגם לא ה' ידוק או כיון ערל פדיין וכמשל' והויל' כנחמייב ברשאון בודאי מ'מ הדבר פשוט כיון דעכ"פ השחח לכו בר חיובא הוא דערל הוי' אין לחייבו כלל השחח חף דחיגלחי מילתא דנחמייב כבר ברשאון . וחף שהוסי' בחגיגה ט' שם ד"ה כיון נסחפו בזה בפסוק ברשאון ומיגר בני' למ'ד השלומין דרשאון הס' לי' אמרינן דכיון דהוי' רמיא עלי' חיובא ברשאון הו' לא פקע מיני' חט'פ' דהשחח לא חוי' ע"ס . מ"מ נראה לי דעד כאן לא נסחפון בזה אלא בחיגר לבד אבל בטהור ברשאון ונטמא במה בני' ברוק' שישאר ק טמא בכל ימות הרגל הדבר פשוט דוחי' פסור להביח קרבנותיו עוד חף ננחמייב ברשאון משום שפיקר פסור הטמא נפק'ל בחגיגה ד' מקרא דובחא שמה ובהבחה שמה דטמא כיון שאינו צביאה חינו בהבחה וכמשל' שחור'ה דכח' דגזירה הכחז הוא בעולה רחי' דבעינן טיה' רחוי' לבח ולכנס או למקדש בשעה שמביח קרבנותיו ע"ס . וח"כ הדבר פשוט לכאורה דבעמא ודחי' דלא מלינו למחייבו השחח כלל ע"י שנחמייב ברשאון כשה' טהור או אפילו למ"ד טולס השלומין דרשאון הוא . ולא דמי כלל פסור דטמא לכל חיך פטורי רחי' בזה בלחמ דכל חיך פטורי רחי' לא נפק'ל רק מקרא דיראה כל זכור כיו' שם בריש בחגיגה ע"ס ולהכי שפיר י"ל דכל שהיו רחויס לרחי' ציו"ט רשאון עכ"פ הרי כבר נחמייב בעיקר יוס חיובא דיהו דהיינו ציו"ט רשאון ולא נפקס חיובס עוד חף נטעשו מגריס אח"כ בהשלומי המג כד' החוס' הגל' בזה אבל הטמא דעיקר פטורה דיד' הוא רק משום דבעינן טיה' רחוי' לבח בעורה

בשעה הבאה קרבנות המג שלו דוקא וכמשל' וח"כ נראה פשוט דלכו"פ אין לחייבו השחח כלל חף שה' טהור ברשאון וה' רחוי' לבח או בפניס . כיון דמ"מ בשעה הבאה קרבנותיו בהשלומי המג כבר נפסח ואין רחוי' לבח עוד בפניס כלל . ונראה לי שלזה נחכותו הוסי' זיל בלחמ ברי' כיון הגל' שחזבו בסוף דבריהם שם וז'ל ופיהו כיון דהשחח לכו בר חיובא הוא לא מלי' מי'תו הויל' וחינו צביאה חינו בהבחה עכ"ל וכבר עמדו המפרשים ז"ל בד' החוס' בזה שדבריהם שם נראה כסותרין זה לח זה שבתחילה לא נחבו להסחפס בזה רק לרי' חושעיה לבד דלדיד' לא מלינו למחייבו חף הפשוט ברשאון ומיגר בני' כיון דסיל' שלומין זה לזה הס' . אבל למ"ד השלומין דרשאון הס' נראה קנה דפשוט להו' שם בזה דלדיד' ודחי' כיון דהוי' רמיא עלי' חיובא ברשאון הו' לא פקע מיני' חט'פ' דהשחח לא חוי' ע"ס ושוב נחזו בפשיטות להיך דכיון דהשחח לכו בר חיובא הוא כו' ומשמע דלכו"פ נחבו כן ס' . והגאון בעל מהרש"ל ז"ל כ' שם וז'ל רחיל' דמה"ס דכיון דהשחח לכו בר חיובא לא מלי' מי'תו כו' חט' לרי' דחיה' לי' השלומין דרשאון כו' ע"ס . והוא תמוה לענ"ד בלחמ דמלבד דחי' מקיס לפי' למ"ס החוס' בסוף הדיבור בזה דהויל' וחינו צביאה כו' . ללא מלינו בלחמ הך טעמא דחינו צביאה כו' גבי חיגר ולא צום פטורי רחי' כלל רק גבי טמא דהיינו שאכור לבח או למקדש בטומאה לשאר פטורי רחי' בזה שאינו אלא דחינוס לריבין לבח בעורה (או ועכ"פ אחרי דלא חידשו החוס' כאן שום סברא להיך כלל בזה ממ"ס בתחילה בהך דיינא למ"ד השלומין דרשאון דנראה לדיד' דכיון דחיובא הוה רמיא עלי' ברשאון הו' לא פקע כו' וכמשל' ואיך נחזו שוב להיך בלא שום סברא מחודש כלל בזה רק מהך טעמא דכיון דהשחח לכו בר חיובא כו' וכמ"ס וז"ע

ע"ס (והא דח' רשב"ג שלא היו יו"ט לישראל כו' ודחי' ללכו דוקא הוא דודחי' גם בזמנו הי' יו"ט כמאז כיון דס"ל דלא בטלה מג"ה וכמ"ס) אבל מ"מ ר' מהנח ודחי' דס"ל כהילכתא בזה דבטלה מג"ה וכמ"ס) ומש"ה הולך ר' מהנח להוסיף עוד טעם בזה מפני שבו ניהנו הרוני ביחר לקבורה כו' דמהך טעמא ודחי' דשיין לעשות אוחו ליו"ט גם בזה"ל שהי' הסם הזה בלחמ ה' לאחר החורבן זמן רב וכמ"ס . (וע' ברשב"ס בב"ב קכ"א שכ' דכוהו דהך לחמ רחי' דמפרטי טעמא דרשב"ג בזה לא פליגי אהדדי אלא דכל חד אמר מאי דשמע לי' מרבי' ע"ס ולמ"ס הגה"ס הכרח לר' הרשב"ס ז"ל הללו בזה מהך קושיה הגאון בעל גבורות חרי' זיל הגל' . ופשוט דלר' הרשב"ס הגל' אין מקיס כלל לקושיה הגבוה' זיל הגל' בזה דודחי' גם לר' מהנח שפיר הי' נוהג יו"ט זה מלכו גם בזמן הבית עכ"פ מחידך טעמי דס"ס שם בזה כיון דכל חד חיה' לי' דחברי' בלחמ וכמ"ס . ורק דר' מהנח הולך לחדש טעמא דיד' להיך בלחמ דחי' מחידך טעמי לא הי' נוהג עוד בזה"ל כלל למחי' דקיי"ל דבטלה מג"ה וכמ"ס) ועכ"פ הי' חפשי ליישב לכאורה בזה ד' הפוסקים ז"ל בלחמ ס' קל"א הגל' שכ' שלא יטול על פניהם ציו"ט בלבד גם בזה"ל וכמ"ס שאין זה מטעמא ש"ל המג"ה ז"ל שם לפי שהי' יו"ט גדול בזמן המקדש וכמשל' בשמו דחי' מטעם זה ודחי' דלא הי' להם להטוסיס זיל להביח דין זה בזה"ל כלל כיון דקיי"ל דבטלה מג"ה וכמ"ס רק דעיקר טעמא דהפוסקים ז"ל בזה נראה דסמכו אהא דר' מהנח הגל' לבד דעיקר טעמי' דיד' לא אלטריריך בלחמ אלא לזמן הוה בלבד וכמ"ס וח"ס - אבל בלחמ אין מקיס לכאורה לכל זה כלל דאס נלמד דלר' מהנח הוה קשיא לי' אהא דרשב"ג בזה דהחייב בזמן שבתק"ס קיים אבל בזה"ל הרי קיי"ל דבטלה מג"ה וכמ"ס . ח"כ הרי לפי' גם להך טעמא דר' מהנח נופי' אין מקיס לכאורה כלל דכיון דבטלה מג"ה אין לנו להוסיף ג"כ שום יו"ט בזה"ל כלל חף על גס שאחר החורבן בלחמ וכדל' להדיח ברי' י"ט הגל' על יו"ט דכ"ה בלחמ דלמ"ד בטלה מג"ה חף ינלו להוסיף יו"ט זה בזה"ל כלל דכיון דקיי"הא בטיל אחרניתא חף מוסיפין בזה"ל כלל ע"ס והי' פשוט דקשי נמי כה"ג על יו"ט זה דט"ו בלבד דאס חיהא דס"ל לר' מהנח בזה דמאס כל חיך טעמי' דבש"ס שם שאינם טייכיס רק בזמן הבית לבד לא הי' נוהג עוד יו"ט זה בזה"ל כלל וכמ"ס ח"כ ודחי' פשוט דגם מהך טעמא דר' מהנח נמי חף שהי' לאחר החורבן בלחמ

דחי' שניצוה המיס על די הכלים משום דהויל' הוויח המיס הללו טעלו פ"י הכלים כהו' ע"י טומאה וכמשל' . הגה השך ז"ל שם האריך לתלוך בזה על העמ"ה הגל' בלחמ וק' בפשיטות ס' דחי' ענין הווייתו ע"י טומאה לכאן שהרי התקוה כשרה בלא הכי אלא שרואה שיהפשו מימי' ועדיף טפי ממבטל החילה ע"י דבר המקבל טומאה (דכא"פ שם סעיף נ' שכ' בשם הר"ם ז"ל הגל' דחי' לנטל ולעכב החילה ברבד המקבל טומאה ע"ס רק שכ' שם דיש מי שמחיר בזה לסחוס ברבד המק"ס והוא ד' הרח"ס ז"ל הגל' ויבאר להלן ח"ה) דהסח' לו לכו הכלי הי' נטפל בחילה לגמרי משא"כ ברי' הגל' עכ"ד

השך ז"ל שם בזה . והנה חף דלמשל' בעיקר ישוב ד' הר"ם וס' ירחיס ז"ל הגל' בזה דפסקו בפשיטות כר' יוסי הגל' בלחמ חף דהויל' נגד סתמא דסופי' דמקוחות הגל' דע"כ ז"ל דמאז בזה רק על הך סתמא שאוה בחרתי טפי בצופ"ז הגל' דלא קחני רק דבובס בחבילי' עליס וקיס לבד וס"מ דבבליס פסול בלחמ וס"ל ע"כ דטעמא דהך מהני' דקפסל בבליס משום דס"ל כר' יוסי הגל' בזה וכמשל' וח"כ ממילא מוכח דפי"כ דס"ל ודחי' דטעמא דקפסל בבליס דחינו אלא משום דס"ל כר' העמ"ה ז"ל הגל' בזה ודלא כמש"ה השך ז"ל הגל' דטעמא דמהני' הגל' דקפסל לבובס בבליס דהוא משום דהויל' מקוה

ל"ע בלחמה דהרי נראה ודאי דה"ט דהשחח ללו בר חיובא כ"י לא מהני מידי למ"ד קטלומין דרשאון ס"ס דכיון דכבר נחתיב בראשון נראה דלדידי' הו לא פקע כ"י וכמ"ס החום' בהחילה בזה. ובהנהוה הב"ח ז"ל ס"ס כ' להפוך ד' החום' בזה דל"ל או דלמא בין דהשחח ללו בר חיובא לא מני מייתי הוילי וחינו בביאה לא הו בהבאה ומיהו לר' אושטיא כיון דקטלומין ז"ל לא מייחייב עב"ל. והנה גם לפי הנהגה הב"ח הג"ל ל"ע בלחמה דמאי עניין חינו בביאה כ"י שכ' החום' כאן לגבי חינר כלל וכמ"ס ע"ד המהרש"א ז"ל בזה. וע"כ נ"ל בפ"ט' שאין לירך להגיה כ"כ בדברי החום' בזה ורק היבד אחת לבד נ"ל שיש חסרון בד' החום' הג"ל ז"ל בלחמה ומיהו [טמח] כיון דהשחח ללו בר חיובא הו לא מני מייתי הוילי וחינו בביאה כ"י כ"ל. וח"ס בפ"ט' כל ד' החום' בזה שבאו להקט בלחמה חליבא דמ"ד קטלומין דרשאון ס"ס בין פשוט בראשון ונעשה חינר בשני ובין טהור בראשון ונעשה בשני. דכשה' פשוט בראשון ונחתיב או להרחות בעזרה ח"כ חף שח"כ נעשה חינר בשני הרי מ"מ הו מתייב השחח להרחות בעזרה חף לאחר שנעשה חינר כיון שכבר נחתיב בראשון להרחות בעזרה הו לא פקע מיני' חיובא דרחיות פניס בעזרה גם עכשיו שנעשה חינר למ"ד קטלומין דרשאון הו וממילא חיב להביא קרבן ג"כ לדידי' אבל כשנעשה בשני חף שחי' טהור בראשון כיון שעב"פ בראשון עדיין לא ראה פניס בעזרה ולא נחתיב בקרבן ג"כ עדיין כלל ובשני טוב לא מניין למתייב כלל להרחות בעזרה עוד כיון דהשחח כבר נעשה ואח"כ לבוא למקדש וח"כ ממילא נפטר מקרבן בודאי כיון שח"כ לו להרחות עתה פניס בעזרה עוד ומש"ה גם למ"ד קטלומין דרשאון הס פטור לגמרי כשנעשה עוד וכמ"ס. וזה כ"י החום' דמיהו [טמח] כיון דהשחח כ"י הוילי וחינו בביאה כ"י וח"ס כ"י החום' בזה בעז"ה.

דרשאון ס"ס ולכן כיון שנחתיב להביא בראשון חיבין היורשין להביא אח"כ משום דס"ל שיעבדו דלורייחא (בדל' בקדושתין י"ג ע"ט) ולא מספר כלל משום דכל שאינו בביאה ח"ט בהבאה דכיון דס"ל קטלומין דרשאון ס"ס הרי כבר ה"י בביאה בראשון וח"כ שיה' בביאה גם כשלא הימים כיון שאין רק להשלומין לבד פ"ט. וע"פ זה כ' ס"ס בפשיטות דה"כ ודאי דלר"י י"ט לחייב הפסוק בראשון ונעשה חינר בשני מה"ט כיון שבראשון עכ"ס ה"י חייב בביאה ונחתיב להביא מה בכך שנעשה חינר בשני כיון שאינו רק להשלומין ולא גרע ממח שחייבין היורשין להביא חליבא דר"י הג"ל וכמ"ס. ולכן הפלה ס"ס דע"כ ל"ל דמ"ס החום' הג"ל להספיק בהחילה בפשוט בראשון ונעשה חינר בשני ח"ט חייב להביא עכשיו ומה שהפלו אח"כ בלחמה ודאי דפטור להביא כשנעשה חינר עכשיו משום דכל שאינו בביאה כ"י וכמ"ס. ודואי דכל זה לא נחזו רק לר' אושטיא לבד אבל לר' יוחנן דח' דהשלומין דרשאון ס"ס ודאי דלדידי' חייב להביא בפשיטות ככה"כ נמי משום דלא גרע ממח וכדח' בירושלמי הג"ל עכ"ד הנחזין ז"ל הג"ל בזה ע"ס (ול"פ בדבריו בזה דהרי החום' ל"יט ס"ס דכיון דלא חזי בל' הו לא חזי בשני והו"ה ד' ר' יוחנן ולדבריו הו"ל ל"יין ע"ד ר' אושטיא בזה דח' דח"כ דל"ח חזי בשני ע"ס.) והנה לפ"ד הג"ל נסחר בפשיטות' גם מ"ס להגיה ד' החום' הג"ל דהרי לדבריו ליכא למימר כלל דבעמא כו"פ מודו דהוילי וחינו בביאה כ"י דלשו מ' גרע גם הטמא מהמח עכ"ס וכמ"ס.

אבל

כל דבריו המוסרין מחוד לעינ' ובלחמה ח"ט עדין כל ד' בירושלמי הג"ל בזה לר' החום' הג"ל כלל. דהרי הדבר פשוט בזה בלחמה דגם ר"י דלחר בירושלמי ס"ס דלפי' לא הפריס קרבנו מתיס חייב היורש להביא אח"כ דע"כ לא מיירי ודאי חלל כשראה כבר פניס בעזרה בראשון וכבר נחתיב או בקרבן דקס ליה בעשה ול"ה (וכמ"ס הרמב"ם ס"ס ר"ב ה' חגיגה ע"ט) ומש"ה חייב גם היורש להביא קרבנו אח"כ כיון שכבר נחתיב חזיו בקרבן רח' וחגיגה מיד כשראה פניס בעזרה ביו"ט ראשון (ודומיא דמ"ד החס' דדוקא כשפריש מתיס דע"כ דמיירי ודאי כשכבר ראה פניס בעזרה וח"כ הפריס קרבנו דבלא רחיות פניס בעזרה ח"ט שום חיוב לקרבן כלל ורח"י וחגיגה פשוט שיש להס דין אחד כמ"ס בזה) וח"כ כלל שיהיה רחוי לבוא בפניס בעשה הבאה קרבן כיון שכבר נחתיב בקרבן כשנכנס בעזרה ביו"ט ראשון וכמ"ס. אמנם כל דברי החום' הג"ל פשוט דלא מיירי כלל חלל בעיקר חיובא דרחיות פניס בעזרה בזה דלא ה"י פשוט בראשון ונחתיב להרחות בעזרה או ולא הספיק לנטום בעזרה עדיין עד שנעשה חינר או שנעשה אח"כ וכמ"ס דככה"כ הרי ח"ט חזי דנין בלחמה חלל על עיקר חיובו דרחיות פניס בעזרה עכשיו בלבד דלמ"ד קטלומין דרשאון ס"ס ח"כ כיון שכבר נחתיב בראשון להרחות בעזרה הו לא פקע מיניה חף חיובא ומי' ליכנס עתה בעזרה חף שנעשה חינר וכמ"ס (וממילא נחתיב נמי בקרבן כשראה פניס בעזרה וכמ"ס) אבל הטמא כיון שעב"פ הרי ח"י חש"כ לו לבוא עתה בעזרה מאי מהניא ליה במה שנחתיב לבוא בראשון כיון שעב"פ הרי לא ראה פניס בעזרה עדיין וכזו ח"ט עליו עתה גם חיוב קרבן כלל שיעקר חובה הקרבן הו רק ע"י רחיות פניס בעזרה לבד וכמ"ס בעז"ה:

והנה השלום דבר כל העניין הזה מפורט לעיל ד' ל"א וכמ"ס בלחמה בעז"ה ע"ס:

בלחמה מ"מ ח"ט דקמייחא בש"ל אחריתא ח"ט מייסין בזה"ל וכדח' ברה"י י"ט הג"ל. (והיה חש"כ להביא רחיה מזה לר' הנחזין בעל ח"ס ז"ל ב"ה' ק"ט' וב"ה' ק"ט' א"כ שבהחיותו העילי בל' ל"ו ס"ב דכנס שאין שייך כלל למקדש לא בשל הי"ט גם בזה"ל חף לר' יוסי דח' בעלה מנ"ה ודמחמת קלה מאוניה העניתי י"ט בזה ע"ס. אבל כבר דייקנו כל דבריו ז"ל בלחמה בעז"ה ע"ס.) ולכאורה ח"ט לנו מקום להעמיד חף סוגיא דש"ה העניתי י"ט חליבא דה"לחמא כלל. רק דל"ל לכאורה דר' מתנא וכולהו אמוראי דההס ח"כ ד"ל דלא בשלה מנ"ה בזה"ל בלחמה וכמו רשב"ב עמ"ה דלחר במנ"ה ס"ס לעיקר חף דינא דלא היו י"ט לישאל כט"ו ח"כ דס"ל נמי לכאורה בשב"ה י"ט דלא בשלה מנ"ה וכמ"ס — (והיה ח"ס ג"כ בזה בעיקר פסקי' דר' יוחנן ברה"י י"ט הג"ל דלא בשלה מנ"ה חף שח"כ לכאורה רק כד"מ לגבי ר' יוסי ור' יוחנן עמ"ה הרי פסק כ"י יוסי לגבי ר"מ ככ"מ וכמ"ס ל'.

חינר יבולין להסטרף חף שיש בלחמה הנקבים יחד כשפריש הטור כדלחר החס). וחף דלטעם זה אין נ"מ לכאורה בין כלים לעלים וקנים בזה דלא נחלקו מי המקום פ"י זה ולא נשאל כלל דלחר חרבעים סאה כי ח"ט י"ט לירך המיס עכשיו כאלדים יחד הרי גם

מקום שחלקו בשל ונרונהוי דל"כ בחגיגה כ"כ דהטובל ס"ס לא עלתה לו טבילה ע"ס (שח"ט המיס. שבח"ה המקומות שבמקום מלטרפין יחד לחרבעים סאה כי ח"ט שיתחברו יחד דרך נקב שיש בו כשפריש הטור במקום אחד. אבל דרך נקבים הדקין שחוקר הגלי

(ועכ"פ חין פוס רחיס להש"ך הנ"ל בזה דיל' באמה דל' הסוברים דבעינן הוי' ע"י סהרה גס במקוה ודלי אשפר דלדידכו גס בכה"ג שהמקוה היחה כשרה מכבר רק שהנבחה המים היו ע"י דבר המקבל טומאה דשייך ג"כ דין הוי' ע"י טומאה בזה ונד' העש"ז הנ"ל - רק דהחוס' בשנה ונכל המקומות הנ"ל י"ל דס"ל באמה כד' הסוברים דלח בעינן כלל הוי' ע"י סהרה במקוה וכמ"ש) — ולעניין דינא דהנבחה המים ע"י דבר המק"ס י"ל דהוי' כעין שסק שסיקא דפלוגחא בזה דשמח הלכה כד' הרמ"ש ז"ל הנ"ל באמה ואח"ל כד' הר"ש וס' ירחיס ז"ל הנ"ל אחתי י"ל דשמח הלכה כד' הש"ך ז"ל הנ"ל בזה דבכל כה"ג לא שייך דין דהוי' ע"י טומאה כלל וכמ"ש — והכלום דבר השוכה הזאה מצוחר לעיל מד' ל"א ולהלן (והס נחבאר ג"כ חס"י להקל גבי מקוה ע"י ס"ס דפלוגחא וכעין מש"ל בזה) וכמ"ש בעו"מ

ד' קר שייך לחסלוס הדברים שחבטנו למעלה בד' כ' ביטוב ד' הרמב"ם ז"ל בס' המליח מ"ע קכ"ו דנפק"ל למ"ע דמעשר ראשון מקרא דכל מעשר הארץ . והשיג עליו הרמב"ן ז"ל בשורש י"ב ס"ס וכמ"ש בעו"מ . וליינחי סס כי בדף זה נשלים הדברים הללו וע"י הנה רחיתי להשלים כאן בעו"מ — והנה לא הזכירו סס מד' הרמב"ן ז"ל עלמו ש"ל בשורש י"ב הנ"ל דנפק"ל למ"ע דמעשר ראשון מקרא דעשר העשר (דכתי' בפר' ראה) שחא הפי' המקובל דבשני מעשרות הכחוז מדבר אחד מעשר ראשון ואחד מעשר שני כו' ע"ס . והנה הבאן בעל מעין החכמה ז"ל בס' קרח השיג על הרמב"ן ז"ל בזה דזה שאמרו בשני מעשרות הכחוז מדבר היינו אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן כדל' ברי"ה ח' ובבבב"ר כ"ג והאי מעשר דגן מעשר שני הוא כדכתי' ביה ואלכלה לפני ה' כו' וא"כ מעשר ראשון לא נרמו במקרא זה כלל עכ"ל המעמ"ח ז"ל סס . ונ"ל דהרמב"ן ז"ל סמך בזה על מ"ש בספרי סס בפ' ראה דדריש מנין קרא הנ"ל דחין לי אלא מעשר שני שבו דיבר הכחוז מעין לרבות שאר מעשרות הנ"ל עשר העשר ומנין לרבות מעשר בהמה כו' ח"ל ע"ה כו' ע"ס ומדקאמזר בחר הכי מנין למעשר בהמה כו' ממילא משמע דשאר מעשרות למרבה סס בתחילה דגס מעשר ראשון מרבה באמה מהך קרא דעשר העשר לר' הספרי סס וא"כ גס הא דל' בש"ס דילן בכ"ג דלחד מעשר דגן כו' נראה

ד' נ"ח בזה ע"ס . אבל למ"ש בעו"מ דמשמע לכאורה מפסטי' דד' רשב"ג במשנה דשליה חגיגה הנ"ל דחף בזמנו ה' נוהג וי"ט זה דט"ו באב . וא"כ משמע דע"כ ס"ל לרשב"ג נמי דלא בטלה מג"ח וכמ"ש וא"כ י"ל דר' יוחנן לטעמיה' באמה בזה דל' בסנהדרין ל"א ובכ"ד בש"ס דכל מקום שנהג רשב"ג במשנתו הלכה כמותו חין כו' (וגס מהבב"יתא דשנה י"ג ומגילה ו' הנ"ל ח"ש בזה . וע' ב"מ ס"ט תורה אלא) ולהכי שפיר פסק ר' יוחנן דלא בטלה מג"ח דהיינו כרשב"ג במשנתו הנ"ל בזה וא"ש :

(ונ"ל) להוסיף עוד קלה בזה דגס רבי שסידר הברייתא דמגילה חגיגה כמ"ש ד' מ' בשם החוס' דר"ה י"ס ד"ה הא ע"ס . נראה דס"ל נמי כרשב"ג אבזה בזה דלא בטלה מג"ח . ומכ"ה שפיר הביח סס במג"ח לר' י"ט דכ"ח באחר ג"כ כמ"ש החוס' ברי"ה הנ"ל בזה . וא"ש בהכי הא דל' רבי במגילה ה' בהעטה באב שח"ל בשנה דהואיל ונדחה ידחה כו' דיל' דלא פליג כלל על הדבר הפשוט במשנה סס דט"ב שח"ל בשנה מאחרין כו' אלא דאפשר לומר באמה דרבי לטעמי' בזה למאי דל' בירו' פ"ה דנלא"ה ה"ג דרבי מבנימין קתה מן דוכריא ומיהודה (וכמ"ש ב"מ ב"ש) לא קתה אלא מן נוקבחה ע"ס וא"כ י"ל בפשיטות דהא דל' ב"ב שח"ל בשנה דהואיל ונדחה ידחה כו' דלא בא רבי להכות או קן רק לעלמו ולבני משפחהו בד' . לפי שהי' אז יום טוב שלהס בעשרה באב . וכהך דר"א ב"ר לזקן בעירובין מ"א הנ"ל דל' ג"כ שלא השלים התענית ב"ב שנדחה לאחר השבת מפני שיו"ט שלו הי' שהי' מבני בנימין שהי' קרבן עמים של שנט בנימין

והנה לעיל דף כ' ליינחי סס כי בדף זה יבואר חסלוס דבר החסובה מדין השיר הנאמר על נסכי מוספי המועדים ושל ר"ח ושבת . חס הוא דוחה לשיר הנאמר בכל יום על נסכי התמיד של שחר ושל בין הערבים . או חס לריכס לומר באמה בכל זמן גס השיר של תמיד של שחר מלבד השיר של המוספים ר"ב . וכמ"ש בדף ק' בזה . ולא נשלם סס דבר החסובה האוח :

והנה כבר הבאחי סס בעו"מ ממשנה עריכה דסוכה ג"כ ועוד מ"מ בש"ס דמבואר סס להדיא באמה דהשיר של התמיד של שחר לא היה נדחה ממקומו לעולם (בין בשנה ובין ברי"ח וי"ט ורי"ה וי"ב וזוה"מ) ובכל זמן היו הלויס לומרים השיר שעל תמיד של שחר בכל יום במקדש רק שהיו לומרים בכ"י שהיה בו קרבן מוסף שירה בפני עלמו על נסכי המוספים ג"כ מלבד השיר

בפנים וקנים פסול באמה בכה"ג וכמ"ש הר"ש ז"ל דדמיח לחלקו בסל כו' וכמ"ש גס ב"מ ע"פ ס"ו הנ"ל בזה דעמים דבלבד שלא יחלקו כל המקוה כו' . מ"מ ל"ל דעיקר החילוק שיש בין כלי' לעמים ואנשים בזה הוא מהס דבעמים ואנשים משכח"ל עכ"ס כשהיה בחוך העץ עלמו נקב אחד כשפורה הווד דט"י אוחו הנקב שפיר מהחברין מי המקוה זה לזה משח"כ בכלי דח"ש י"ב בכלי טלמה נקב אחד כשפורה"ג הכי חין סס כלי עליו כלל ואס חין בכלי רק נקבים דקיס חף שבירוף י"ב בהס כשפורה הווד מ"מ חיוס מלטרפין יחד כמ"ש וע"ש בש"ך ו"ט) ועכ"פ י"ל לכאור' דהו' בשנה ובכל המקומות הנ"ל דלוחי ס"ל בפשיטות כד' הש"ך ז"ל הנ"ל דבכל כה"ג שהמקוה היחה כשרה כבד רק שהמים שהס כנגד מקוה האדם הסובל סס עלו ע"י דבר המקבל טומאה כגון ע"י כליס ואדס דחין בזה משוס הוי' ע"י טומאה כלל וכמ"ש ומש"ה כחבו החוס' בפשיטות בכל המקומות הנ"ל דלהכי יכול לטבול במקוה של שלס אמות לבד משוס דכטובל עוליס המיס נמעלה מראשו ע"י וכמ"ל דחף שהמים הללו הונבחו רק ע"י האדם עלמו הס מטהרים אוחו ולא הוי הוי' ע"י טומאה בכל כה"ג כלל ונד' הש"ך הנ"ל בזה . ואמנס ההוס' דחגיגה הנ"ל שלא מלחו חקנה לטבול בנ' אמות לבד רק ע"י שיכור וירכין ראשו מן הדר ולטבול סס וכמ"ל . נראה דס"ל בפס"י כד' העט"ו ז"ל הנ"ל בזה דגס בכה"ג שפיר שייך דין הוי' ע"י טומאה באמה חס הונבחו המיס עד נגד ראש האדם הסובל ע"י דבר המקבל טומאה או ע"י האדם עלמו וכמ"ש . ומש"ה לא משכח"ל לפולס לשוס טבילה כלל רק במקום שהיו מניעין סס המיס טרס שירד האדם לטבול סס וכמ"ל וא"ש :

ואמנם הדבר פשוט באמה דחף דמהחוס' דחגיגה הנ"ל י"ס להביח ס"י ע"הא קלה לד' העט"ו ז"ל הנ"ל בזה וכמ"ש בעו"מ . מ"מ מד' החוס' דשנה ובכל המקומות הנ"ל חין להביח סוס ס"י ע"הא לד' הש"ך ז"ל הנ"ל להיסק בזה וכמ"ל . דיל' באמה דהחוס' בכל המקומות הנ"ל לא ס"ל כלל כד' הר"ש וס' ירחיס ז"ל הנ"ל בעיקר דין זה דהוי' ע"י טומאה . רק דס"ל כד' הרמ"ש ז"ל הנ"ל דלא בעינן כלל הוי' ע"י טהרה . גבי מקוה וכמ"ל . וא"כ י"ל בפשיטות דהחוס' בחגיגה עס החוס' דשנה וכל המקומות הנ"ל פליגי בזה בעיקר המחלוקת שבין הר"ש וס' ירחיס ז"ל הנ"ל עס הרמ"ש ז"ל הנ"ל באמה .

ד' נ"ח בזה ע"ס . אבל למ"ש בעו"מ דמשמע לכאורה מפסטי' דד' רשב"ג במשנה דשליה חגיגה הנ"ל דחף בזמנו ה' נוהג וי"ט זה דט"ו באב . וא"כ משמע דע"כ ס"ל לרשב"ג נמי דלא בטלה מג"ח וכמ"ש וא"כ י"ל דר' יוחנן לטעמיה' באמה בזה דל' בסנהדרין ל"א ובכ"ד בש"ס דכל מקום שנהג רשב"ג במשנתו הלכה כמותו חין כו' (וגס מהבב"יתא דשנה י"ג ומגילה ו' הנ"ל ח"ש בזה . וע' ב"מ ס"ט תורה אלא) ולהכי שפיר פסק ר' יוחנן דלא בטלה מג"ח דהיינו כרשב"ג במשנתו הנ"ל בזה וא"ש :

(ונ"ל) להוסיף עוד קלה בזה דגס רבי שסידר הברייתא דמגילה חגיגה כמ"ש ד' מ' בשם החוס' דר"ה י"ס ד"ה הא ע"ס . נראה דס"ל נמי כרשב"ג אבזה בזה דלא בטלה מג"ח . ומכ"ה שפיר הביח סס במג"ח לר' י"ט דכ"ח באחר ג"כ כמ"ש החוס' ברי"ה הנ"ל בזה . וא"ש בהכי הא דל' רבי במגילה ה' בהעטה באב שח"ל בשנה דהואיל ונדחה ידחה כו' דיל' דלא פליג כלל על הדבר הפשוט במשנה סס דט"ב שח"ל בשנה מאחרין כו' אלא דאפשר לומר באמה דרבי לטעמי' בזה למאי דל' בירו' פ"ה דנלא"ה ה"ג דרבי מבנימין קתה מן דוכריא ומיהודה (וכמ"ש ב"מ ב"ש) לא קתה אלא מן נוקבחה ע"ס וא"כ י"ל בפשיטות דהא דל' ב"ב שח"ל בשנה דהואיל ונדחה ידחה כו' דלא בא רבי להכות או קן רק לעלמו ולבני משפחהו בד' . לפי שהי' אז יום טוב שלהס בעשרה באב . וכהך דר"א ב"ר לזקן בעירובין מ"א הנ"ל דל' ג"כ שלא השלים התענית ב"ב שנדחה לאחר השבת מפני שיו"ט שלו הי' שהי' מבני בנימין שהי' קרבן עמים של שנט בנימין

והנה לעיל דף כ' ליינחי סס כי בדף זה יבואר חסלוס דבר החסובה מדין השיר הנאמר על נסכי מוספי המועדים ושל ר"ח ושבת . חס הוא דוחה לשיר הנאמר בכל יום על נסכי התמיד של שחר ושל בין הערבים . או חס לריכס לומר באמה בכל זמן גס השיר של תמיד של שחר מלבד השיר של המוספים ר"ב . וכמ"ש בדף ק' בזה . ולא נשלם סס דבר החסובה האוח :

והנה כבר הבאחי סס בעו"מ ממשנה עריכה דסוכה ג"כ ועוד מ"מ בש"ס דמבואר סס להדיא באמה דהשיר של התמיד של שחר לא היה נדחה ממקומו לעולם (בין בשנה ובין ברי"ח וי"ט ורי"ה וי"ב וזוה"מ) ובכל זמן היו הלויס לומרים השיר שעל תמיד של שחר בכל יום במקדש רק שהיו לומרים בכ"י שהיה בו קרבן מוסף שירה בפני עלמו על נסכי המוספים ג"כ מלבד השיר

נראה ודאי דנכלל בזה גם מעשר ראשון בלחם וכו' הספדן ז"ל הנו' וע' בזבחים מ"ה ובתמורה ג' דלמחר ההם דליחסק מעשר בהמה למעשר דגן (מ"הקמח דעשר מעשר כמ"ש ר"ש ז"ל) ובמעשר דגן כתיב מעשר בני ישראל כו' ע"ש והיינו דקרא דפ' קרח דמייירי במעשר ראשון דכתיב בסיפא דקרא נהתי ללוים כו' (וכן בזבחים שם אמר עלה דמעשר דגן מוליך הוא ופ"ב דהיינו מעשר ראשון דאלו מעשר שני חקרי קודש כמ"ש בפ' בחוקותי קודש לה' וזמיהו בזבחים נ' קחמר נמי על מעשר שני דמוליך הוא ע"ש וחכמ"ל בזה) וע"כ דה"ס דילן סמך ג"כ על הספרי ה"ל בזה דנפק"ל מריבויא דעשר העשר גם למעשר ראשון בלחם וכמ"ס (ובספרי י"ן הגירסא שם נבי מעשר בהמה מריבויא דלחם כל ע"ש וח"ש דמעשר העשר לא מרבינן בלחם רק למעשר ראשון וכמ"ס (וע' בהשני' ס' חוד"ס ע"ש פ"ס בהם הספרי ח"ך ריבויא דכל ובספרי שלמינו ליהא ע"ש) ובפסיקתא דר' טוביה לא גירסי' שם (לריבויא דמעשר בהמה כלל ע"ש) וע' פ"ס ירח"ס להר"ס ז"ל ס' קע"ב שהביא ג"כ דק ריבויא דעשר העשר למעשר ראשון וזיך (דק שכ' דלא ליחסק רק לענין שחי' מעשרין משנה למחרת) (וכד"ר צבטורות נ"ג לשנה הקצתו ולא לר"ח ע"ש) ולא לכל הדברים שחיבין במעשר שני מן התורה כגון למעשר ירק דנפק"ל לר"י מריבויא דוכל מעשר מן התורה (ודלא כח"ס בן יהודה בזה וע' לעיל ד' ק' מ"ש) למעשר שני דוקא ולא למעשר ראשון ע"ש ובטור"ח ר"ס ט"ז ה"ר"ך בזה וחכמ"ל) — ובר"ך חגב רחמי' לחמו' בזה על הגאון ר' שמואל חביגדור ז"ל בפירושו' להסוספסא בתרומות פ"ה ה"ט דלהא דלמחר ההם בהוספסא גבי תרומת מעשר שניטלה קודש מקודש ע"ש כהב שם הגאון ה"ל וז"ל דמעשר גם הוא קודש כדכתי' ולא יחל מן הקדשים כי אם רחך צבטו צמים ומוק"ל ביבמות ס' הערל במעשר דעבול יוס מותר בזה ע"כ ובמח"ס שנג בזה מאוד ונעלם מאנו כל הסוגיא דביבמות בתקומתו שם ד' ע"ב וע"ד דלף דמוק"ל רבא ההם לך קרא דלא יחל מן הקדשים במעשר דוקא דשרי לטבול יוס • אמנם הרי מפורש בכל הסוגיא שם שהור"ק במעשר שני לצד דאסור לאוכלו בטומאת הגוף ובטומאת ע"ש ודכדנפק"ל ההם מהך קרא דלא יחל נושא ומקרא דלא ביערמי כו' ומקרא דלא טובל כו' ע"ש • אבל במעשר ראשון דמייירי צ"י בהוספסא דתרומות ה"ל הרי מפורש בלחם שם ביבמות פ"ו ובספרי סו"פ קרח דמותר לגמרי לאוכלו בטומאת הגוף ג"כ כדנפק"ל שם מקרא דואכלתם אותו בכל מקום ואש' צמים הקברות ע"ש (ואש' לר"מ שם פ"ה דקרא ליה לזרים פ"ס מודה דמותר

לאוכלו בטומאת כמ"ש פ"ו בתורה מי מהך קרא דואכלתם כו' ה"ל ע"ש) וח"כ ע"כ פשוט דהך קרא דלא יחל מן הקדשים כו' ה"ל וודאי דלא מניין לאוקמי כלל במעשר ראשון כמ"ס וכמ"ס דמילא גם עיקר דבריו ה"ל דלמה ללמוד מהך קרא דגם מעשר ראשון חקרי קודש כמ"ס כיון דפ"ב הך קרא לא קמייירי רק במעשר שני לצד וכמ"ס • (וכס ביבמות פ"ה אהא דקפריך ההם זרה מי לא אכלה במעשר פירש"י ז"ל דכל זר לא יחיל קודש כתיב ומעשר ראשון לאו קודש חקרי ע"ש וחולי לה' מאחרי ח"כ דליקרי קודש וחתי' החוס' כר"מ ה"ל וז"ע):

ואולם ע"ד הרמב"ם ז"ל בס' המצות ה"ל שהבחי' לעיל ד' ק' דנפק"ל לגי'ע דמעשר ראשון מקרא דכל מעשר הארץ כו' ע"ש יש מקום לומר לבלארה דגם מעשר ראשון חקרי קודש כדכתיב בסיפא דהך קרא קודש לה' (וכס ק"ל ר"ה לר' הרמב"ם ה"ל בזה מהך הוספסא דתרומות ה"ל דקרי גם למעשר ראשון קודש דע"כ מהך קרא הוא דנפק"ל הכי וכמ"ס) וחאגם כבר כתבנו שם לתמוה בזה מן הח"כ דפ' בחוקותי שם דכתיב הרי קממעט ליה ההם מלה' הוא דע"כ לא מייירי כולא קרא רק במעשר שני לצד וכמ"ס • וכן כתבנו שם גם מד' הרמב"ם ז"ל עלתו בפ"א מהל' מעשר ה"ב שכתב להדיא דמעשר ראשון מוליך הוא ונפק"ל ההם מקרא דונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן דמה גורן מוליך הוא מעשר ראשון שניטלה תרומתו מוליך לכו"ד ע"ש (וכס"מ שם לא זיין מקור ד' הרמב"ם בזה • וחאגם הוא מהשפרי פ' קרח להדיא שם רק דנפק"ל ההם מקרא דבשרי' דכתיב ונחשב ללוים כחבולת גורן כו' ע"ש (ובלחם הך קרא דונחשב לכם תרומתכם שהביא הרמב"ם ה"ל נראה דלא קאי רק אהתרומות מעשר לצד התרומות מעשר בלחם הרי קודש הוא כתרומה גדולה וע"ש בפירש"י ז"ל במוטש ש' להדי' ח"ך קרא דונחשב לכם תרומתכם דתרומת מעשר אסורה לזרים כו' כתרומה גדולה כו' ע"ש והרי דמוק"ל להך קרא בתרומות מעשר לצד וכמ"ס) וחולי טע"ס ברמב"ם ז"ל ש' וז"ל בלחם כמ"ס בספרי ה"ל (ובפירש"י במוטש ה"ל) שבלחם ונחשב ללוים כחבולת גורן כו' (וע' וחאגם מ"ס בהוספסא דתרומות ה"ל גבי מעשר ראשון שהוה קודש חולי י"ל דרק לגבי מוליך גמורין קרי ליה האם גם למע"ר קודש או משום דקודש שהשפרי התרומות מעשר מאנו ודאי דגם המעשר הו"ל או קודש עדיין וכמ"ס בשפרי שם וברמב"ם ז"ל ה"ל דמעשר ראשון אח"כ שניטלה תרומתו דוקא או הו"ל מוליך וכמ"ס ז"ל ש' (ואש' יש לנו להגם עוד צעו"ה ע"ד הרמב"ם והרמב"ם ז"ל בס' המצות כמ"ס יבחר עוד במק"א ח"ה) •

בנימין (כמ"ס החוס' שם ד"ה מצני דעל שם שצטו נקרא בן בנימין ע"ש) בעשרה בלב וכתבן בהשני' כ"ו וכמ"ס וח"כ י"ל דה"ר רבי שהי' מצני בנימין כמ"ס בירושלמי ה"ל נהג יוס טוב בעשרה בלב כמו ר' אליעזר בר"ר חף שהי' לחמה החרבין דרבי לפעמי' בזה דס"ל נמי דלא בטלה מנ"ס וכמ"ס ומא"ה ודאי דלר"י נהגו אחס' הימים טובים דקרבן ע"ס גם לאחר החרבין וכד"ל לר"א בר"ב בזה וכמ"ס • (והא דח' במנילה שם דהואיל ונדחה ידמה אשפר דלאו לגמרי קחמר שידמה חלא חלא להשלים צו השפני' למוד הוא דקחמר הכי דהואיל ונדחה ליום עשירי והוא יו"ט שלו לכן ידמה חלא להשלים צו השפני' ע"ס וכדל"ה בר"ב ה"ל) והא דח' שם דלא הודו לו חקמים לרבי בזה אשפר דנהגו חקמים דרבי היינו רבין דר"א בר"ב ה"ל • דס"ל דבעלה מנ"ס בלחם ואין שייך יו"ט דקרבן ע"ס בזמן הזה לר"הו כלל וכמ"ס ז"ל — (וב"ב"ה ה' נ"ל ליישב ק"ל דברי רבינו הגר"א ז"ל בביאורו לח"מ ס' ח"ע ס"ק ו' דעל מ"ס בשו"ע בהשני' בצורים צברט פסח שחל בשנת ד"ח שמתענין ביום ה' שלמינו וי"ח שאינם מתענים כלל כ' הגר"א ז"ל שם וז"ל כמ"ס בפ"א דמנילה כיון שדחה ידמה ואש"ג דבט' בלב אין הלכה כן ומביאין ר"ה מירושלמי פ' ע"פ דאסליגי על רבי שהי' מתענה בע"ס אש מתמה שהיה צבור או משום שהי' אשפני' ולא אשפני' באש חל בשנת עכ"ל • ורבים תמהו ע"ד הגר"א ז"ל בזה דלכאורה אין שום ראי' גם מד' הירושלמי ה"ל חליבא דהלכה כלל שהרי י"ל בפשיטות בלחם דחליבא דרבי עמנו ודאי לא היה יכול להכריח בירושלמי שם דע"כ ז"ל שהי' מתענה רק משום שהי' אשפני' ולא משום צבור מודגי ג' התענה ביום ה' בש"פ שח"ל בשנת ד"ל דלרבי לשיטתו דוקא דאש' צב"ב ס"ל דהואיל ונדחה ידמה ח"כ כ"ס דמתענים בצורים ודאי ס"ל דנדחה לגמרי בשנת ע"פ בשנת ומא"ה י"ל שער דרבי ודאי ה"ה

מחשבה
 חלף רק מנהגא בעלמא שנהגו לעשות בזה זכר למקדש לצד • וע' ברמב"ם בסדר תפלה כל השנה ש' שנהגו מקלח העם לקרוח אחר התענים בכל יום שיר חומר שהיו הלוים חומרים צבים המקדש בלוחו היום ע"ש וכן בסור ז"ל בלוח' פ' ק"ג כ' דלמחר החפלה לחמרים השיר שהלוים היו חומרים כו' ע"ש ור"ל

ז"ל דילמד כפי השיר השיך לחותו היום ובמ"ס ג"כ הרמ"ח ז"ל שם כפי קל"ב (אך המג"ח ז"ל ס"ק ד' שם כחב דכוננה הטור נומר המסנה דחמיד ג"כ ע"ט) ומ"מ מסורס בטור ז"ל שם דבכל זמן ז"ל המזמור לפי פנינו - כגון כרכי נפשי בראש מודש (וב"כ בסוף סי' תכ"ג דהגו בספרד לומר מזמור כרכי נפשי בראש לפי שיש בו עשה ירח למועדים - וע' בראש ר' מנחם עזריה ז"ל סי' כ"ה שחב דבר"ח למוסף (ומש"ס ולמנחה ג"כ יבואר להלן ח"ה"ה) דלעג"ד חינו כן דלא נפתחה השיר למנחה רק בשבת ורא"ה ובמ"ס סדרנו כרכי נפשי כו' ה"א גלה מאלד ע"ס המדרש הנעלם כי לא מלאנו לו בגמ' סדר השיר (ולא זכר שם לד' הטור ז"ל הג"ל) - ואע"פ שבמ"ס סופרים זכרו בו וישב עליהם את חונס מ"מ כרכי נפשי שדיחא לן עכ"ל - והגאון בעל השארת יבואר ז"ל על ס' קדושים בקונט' מזמור בקודש שלו ס"ז אות י"א כ' וז"ל ברא"ה אמרו שיר מיוחד כדמוכח בסוכה נ"ה ולא זכר בש"ס חזיה היה ונכסה בטעונו עכ"ל - והציהני דעכ"ס היה לו להזכיר דברי הטור ז"ל הג"ל כ"ג מקומות הג"ל ושא"ת רמ"ע ז"ל הג"ל בשם המדרש הנעלם כמ"ס - או עכ"ס ה' לו להביא ממ"ס סופרים הג"ל שהביא רמ"ע שם שהוא וישב עליהם את חונס וכמ"ס - וכמו שהביא בעל השארת ישראל בעלמו שם כזיר של יוה"כ דלא נמלא ג"כ בש"ס וע"כ כ' בשם המ"ס סופרים סי"ט הג"ל שהוא ג"כ כרכי נפשי (מזמור ק"ד) ע"ס - ובאמת במחל"ת גם שיהם בנו בזה דמ"ס רמ"ע ז"ל מהמ"ס סופרים שהוא וישב עליהם את חונס - לעג"ד פשוט בלמה דבמ"ס סופרים שם לא קאי על ר"ח כלל - רק דעל מ"ס כרכי נפשי שם דרשב"ל כפי מר"י חס יבול לומר שיר בלא נכסיס ופשיט ליה מהא דהני' בזה ובה (היינו כמורכב הבית הראשון והשני בט"ב שחל בל' בשבת או כדל' בהענין כ"ט ועברין י"א) היו הלויים עומדים על דוכנם ואומרים וישב עליהם את חונס - והפשיטות בזה הוא כמו דל' רשב"ל נושא בערכין י"ב הג"ל על כרייהא זו ג"כ דמדקחני שהיו עומדין על הדוכן ש"מ דהו"ל אז כעין שירה דעלמא וע"כ דלא מלינו למימר שהיה על קרבן עולה נדבה ליבור או על נכסים לבד שהבואו אז על קרבנות הליבור שהקריבו כמה ימים קודם (כדל' בפ' השכלה ד' מ"ד דמנחה ונסכיהם חסי' למחר ואשי' ע"ד) עשרה ימים כו') דל"כ ה' להם לומר אז השירה דיומי' עכ"פ שהוא לה' החרץ ומלוואה שה' בל' בשבת חלל ודחי דלומרים שירה גם שלא על הקרבן והנסכים כלל - ושירה כהאי דרשות הוא בלמה יכולים לומר בודאי חיו' שיר שירטו אז חף שחניו השיר של אחי היום כלל וכ"ו מבוחר בסוגיא דערכין הג"ל - ואשט דהיינו נתייך דמ"ס סופרים הג"ל דקח פשיט ליה דלומרים

שיר גם בלא נכסיס כלל מדאמרנו הלויים אז ביום ראשון שירה של יום רביעי בשבת וע"כ שה' אז שיר בלא נכסיס כלל דרשות הוא ולכן ספיר היו יכולים לומר גם השיר של יום אחר כמ"ס - ועכ"ס הדבר פשוט דלא קאי ההם כלל על מש"ס בראש דלמה חזרו שיהיו אומרים בכל מודש ומודש (וכמו שגראה מד' הרמ"ע ז"ל הגו' שהיה משרש דרך דוישב עליהם את חונס דמייתי עליה ההם וכמ"ס דקאי על השיר של ר"ח וכמ"ס בלמה - שמו' חבל ודחי דליחא כלל דמלמד בלכאורה כראה דלחן שום טיבות להביר הזה לר"ח כלל (ואף ש"ל קצת כדל' ברה"ל' ל' דלכן אומרים שיר זה ביום רביעי על שם שבו ביום נבראו ממה ולכנה ושחיד הקב"ה ליסרע מעובדיהו ולכן מחמילין אל נקמות ה' כו' ע"ס ויהי י"ל לכאורה גם ברא"ה שאלו הו"ל - מידוש הירח - ויש אומות שעובדין אז ללכנה ביום מידוש הירח לכן יש להזכיר בו ביום שחיד הקב"ה ליסרע מעובדי הלכנה ושייך שפיר גם ברא"ה לומר שיר זה דלל נקמות ה' כמו כרכי נפשי בשבת וכמ"ס - חבל ח"כ לא ה' לו להזכיר במ"ס סופרים שם רק עיקר הד קח דלל נקמות ה' כמ"ס ברה"ל' קצת כדל' ברה"ל' ל' דלכן אומרים שיר הקדש דוישב כו' שהוא בסוף המזמור ואיש שייך כ"כ לר"ח חף שאמרנו כל המזמור בלמה - וחלוי י"ל דלמ"ס בירובלמי דהענין פ"ד ה"ה ח"ה דפר"ך ההם עליה דתקן ב"ר' בחמוז הובקעה העיר והנתיב בהענין למודש הובקעה העיר ומיני ההם דקקול חשבונות יש כחן ע"ס וז' הו"ל חס חקרא דמקל שקד כו' (בירמיה ח') דמיוס שהובקעה העיר עד יום שחרב הבית כ"ל יום ומסיק עליה דלח האחר שהובקעה העיר בהענין בחמוז ח"כ ע"כ ז"ל דבחדד חלב חרב הבית והיינו דכתיב (ביום קלל כ"ו) חלד למודש חמרה זור על ירושלים החל כו' ע"ס - והשחא חלד גלמיר דלפי לקולו החשבונות היה יום חורבן הבית ביום ר"ח חב בחמוז - ח"כ בפשיטת ד' המ"ס סופרים לפי פי' הרמ"ע ז"ל הג"ל דבר"ח אומרים על שיר המוספים מזמור של יום ד' בשבת (מסוס דכתי' ביה אל נקמות ה' ובמ"ס) ולכן שפיר אמרו הלויים חו ביום שחרב הבית שיר זה דלל נקמות ה' חף שה' ביום אחד בשבת בלמה כדל' בכל דוכאה הג"ל משום שהיה בלמה בראש מודש כמ"ס וחזרו אז שיר של מוספי ר"ח ובמ"ס - ומיובן בזה קובי"ס חס"ס דיקן בערכין הג"ל דפר"ך והשכרה שירה דיומאל לה' החרץ ומלוואה היא כו' - (והא דנקט ההם קרא דוישב עליהם את חונס ג"כ מכוס שבאמת נחרב הבית אז ביום ר"ח חב כמ"ס ולהכי נקט שפיר גם סוף המזמור הג"ל דשייך לחורבן הבית כמ"ס בערכין שם דלחייח בעלמא כו' ע"ס ולמ"ס ח"ן טייך לומר בלמה דלחייח בעלמא כו' רק שה' שיר של מוספי היום אז וכמ"ס בעז"ה) :

(והשלוס דבר הסובה זו מבוחר לעיל מדף ל'ג' ולהלן בלחורך ובמ"ס בעז"ה)

מחשבה משום שהיה בכור ואשי' לא היה מהענין ביום ה' כשחל ע"פ בשבת משום דלחיל לטעמי' דח' דהואיל ונדחה ידחה כמ"ס - משל"כ לדין דקיי"ל גבי ט"ב שחל בשבת כמכמים דרבי דאחשניס למחר ה"ו ד"ל כן גם בע"פ שחל בשבת מחשבתים לפניו ביום ה' ובמ"ס הגר"ח ז"ל עמ"ס בלמה דנט' בלח חין הלכה כרבי וה"ו חשכר דבכור ג"כ לא קיי"ל כלל כרכי בהל' ועכ"פ חליבא דהלכתא לכאורה חין שום רחיה מד' הור' דר"פ ערבי פסח' הג"ל בזה כיון דהחם לא קאי רק חליבא דרבי בלבד וכמ"ס - חולם למש"ל בעז"ה י"ל קצה ד' רבינו הגר"ח ז"ל הג"ל בזה ד"ל דבמ"ס להוביח עזר מהך דרבי בירובלמי דר"ס ע"פ הג"ל - שאיט חלל חס נאמר לכאורה דכל עיקר היראה מהך דפ"ק דמגילה הג"ל דאמר רבי דהואיל ונדחה ידחה שאינו רחיה בלמה מכס כלל למש"ל דלא חזר שם כן רק לעמ"ס לבד ומעני' שיי"ט שלו היה בעשרה בלח וכמ"ס - חבל ח"כ טיב יש להוביח עכ"פ מהך דרבי חליבא דרבי בירובלמי ס' ע"פ הג"ל ובמ"ס הגר"ח ז"ל הג"ל - דליבא למימר לפ"ן דדוקא חליבא דרבי מיבע"ל החם הכי וכמ"ס - שהרי לפ"ן לא מלינו בלמה גם לרבי דלח ליה הך סברא כלל דהואיל ונדחה כו' מהריי הך דהשעה בלח לא היה רק מפני שיי"ט שלו ה' ובמ"ס - וע"כ דבהענין כבורים עכ"פ שפיר אמרין בלמה גם כו"פ דהואיל ונדחה ידחה וכדמוכח מהך דבירובלמי הג"ל דלא פשיט חליבא דרבי מע"פ שחל' בשבת ואשי' ד' הגר"ח ז"ל הג"ל בלח בח גבוהית מהירו' דע"פ הג"ל רק חס כ"ה לדמות מהך דפ"ק דמגילה הג"ל בזה ובמ"ס בעז"ה - ואף דלח נאמר דרבי ס"ל כמ"ד דלא בטלה מג"ה וכמ"ס הרי חשכר לומר דלהכי לא פשיט בירובלמי הג"ל דחי משום שהיה בכור היה לייך להענינה ביום ה' שלפניו משום דלרבי עמ"ס חלמי' מה"ס דלח חנא דשבעתי' שאחריין בהענין כדל' בהענין י"ז הג"ל והרי רבי ס"ל דלא בטלה ריב"ת וכמ"ס - ואשי' י"ל דח"ה"ג לדין דס"ל דבטלה מג"ה דודחי דפיר בהענין כבורים בע"פ שחל' בשבת ביום ה' שלפניו ומסא' ג"כ לכאורה ד' הגר"ח ז"ל הג"ל בזה - חבל גראה דבלמה ל"ל דל"ך ס"ד בירובלמי רבי ה' מהענין בע"פ מה"ס שהיה כבור דע"כ דלרבי הך הענין דבכור חתיר טפי מהמיסם הכחובים במג"ה שהרי גם ערוב הפסח עמ"ס נאמר בהענין בימים הכהובים במג"ה ובמ"ס - ואשי' הכבור מחשבה בו משום דהענין דבכור דומה להיו"ט דמג"ה וח"כ ה"ג י"ל דמה"ט ה' לייך להענינה גם ביום ה' שלפניו חף למ"ד דלא בטלה מג"ה ח' לחו משום דלחמינן בלמה כו"פ בהענין זה דהואיל ונדחה ידחה ואשי' ד' הגר"ח ז"ל הג"ל בעז"ה : (ויח"ד' הסחובה והנה

הזאת מבוחר למעלה מד' ל"ד ונהלן בעז"ה)

א"ה הן יסן כי לא נכלם פלנה דבר הקונטרס מהחילוקה דרענן (בסוגיה דפלנה אחר השבט . המחילת להלן בדף ס"ה ולא נדפס שם רק עד ד' ס"ט ולא נכלם שם עדיין . וכמו שנדפס בדף ס"ט שם) פ"כ ראייה להגלימו כהן בצו"ה — וזה שייך להשגותי הדברים שכתבנו שם בדף ס"ט סוף עמוד ח' . ליישב בפשיטות עיקר קושינו שכתבנו בראשית הדברים בזה דמכ"ה שפיר אנטרין קרא דבתייש וקליר לר' ישמעאל לקלירא העומר דדוחה שבה ולא יליף מבין אב דפכה ומילה והמיד . מכוס דליכא למיפוך שפיר כדפריך הש"ס ההם (ביבמות ה') דמה לכולהו שכן יסן לפני הדיבור . וכמו שהארכנו הרבה בזה שם בצו"ה : —

ואמנם הנה בחמה עדיין יש לבאר . דככל עיקר דבר הפירכה הזאת דס"ל להש"ס דיבמות הכל שם לחומר בזה דעשה שקודם הדיבור חזיר טפי (לדחות אף ל"ה שיש בה כרח) מעשה שלאחר הדיבור (וכגון עשה דיבור דקיל טפי שהוא עשה דלאחר הדיבור ולא חלים כ"כ לדחות ל"ה שיש בה כרח כדאמר הה"ס) הנה בחמה מלינו שהינה משורכה לזה בהו"ס קידושין (ל"ח) ד"ה אקרויב עומר בשם הירוש' שכתב וז"ל בירושלמי מקש' למה לא חלנו מזה מחדש ויבא עשה דבערב האכלו מלוח ויחיה ל"ה חדש . ומהר"ן משום דאין עשה שקודם הדיבור דוחה ל"ה דלאחר הדיבור ע"כ . וברי דסהרי אהודי בזה מהיפך להיפך ממש דמ"ס דין משמע דעשה שקודם הדיבור חלים טפי למידי חפילו ל"ה שיש בה כרח כגון שבה . אע"כ דעשה דלאחר ד"ה לא דמי ל"ה דכרח . וביירושלמי משמע איפכא דעשה דק"ד קיל טפי מעשה דלאחר ד"ה שאינו דוחה אף ל"ה גרידא אע"כ דעשה דלאחר הדיבור דמי ל"ה גרידא . וכבר הקשו קן הרבה מן הגאונים ז"ל בפספריים ומהם הגאון בעל שאג"א ז"ל כ' להר"ן ז"ל שכתב ס"ה ל"ו . והנה הגאון בעל שאג"א ז"ל כ' להר"ן שם וז"ל ודלוי עשה שנאמרה לפה"ד ולא נישנית כלל לאה"ד גרע טפי כד' הירושלמי אבל היכא שגא' לפה"ד ונשנית נמי לאה"ד חלים טפי משאר עשה שנאמרה לאה"ד לחוד . והש"ס ח"ט דפסח נאמר במכ"י ק"ד ונישנית כמ"ס אה"ד וכן המיד נשנה בחומש הפקודים וכן מילה נאמר לא"ה ונישנית בת"כ ביום השמיני ימול הלכך הוחיל ונאמרה ונישנית חלומא כפי כד' הגמ' דידן אבל מזה לא נאמר אלא במצרים ק"ד לחוד ולא נישנית לאה"ד הלכך גרע טפי וכד' הירושלמי הכלל וה"ש :

ואמנם טוב הקשה הגאון ז"ל שם בעלמו ע"ז דאחאי לא חשיב לעשה דמלה עשה דלאחר הדיבור לדחות ל"ה טהרי כיון דכתיב במשנה חורה (ב"ר ר"ה) א"כ האכלו עליו חמץ שבעת ימים האכלו עליו מלוח . וזכור לה ר' יהודה (דק"י"ל כוחיה בפסחים דף כ"ח) לקיבעו חובה בזמ"ז . [וע' ברמב"ם פ"ו מה' חו"מ שהביא מקרא דבערב האכלו מלוח . וכבר עמד בזה בעל לח"מ ז"ל שם וכבר ג"כ דהרמב"ם אה"ה דשבעת ימים האכלו עליו מלוח סמוך ע"כ] . וכיון דמיירי ממלוח חליה מלה הא ממילא הרי נשנית אה"ד וכן ר"א דיליף בפסחים (מ"ג) מהאי קרא דנשים חייבות בחליה מלה דבר הורה ש"מ דהאי קרא ממלה של מלה נמי חייבי זממילא הא נישנית לאה"ד נמי . וליכא למימר דכיון דהא דנישנית לאה"ד מיבעיא ל' לדרשא כדאמרן ה"ל כלא נישנית וכדאמר בסנהדרין (ג"ט) גבי כל מילה שנאמר' לגבי נח וכנשת בסיני כזה ולזה נאמר' ופריך ממילה דנאמרה ונשנית וביום השמיני ימול ולישראל נאמר' ולא לגבי נח ומשני הו"ה ביום יאפי' שבעה הוא דאחא כלו' וכיון דחילטריך לדרשא ה"ל כלא נשנית וה"ג פריך הה"ס מפ"ו ומשני כה"ג וה"ג נאמר גבי מילה שנאמרה לפני הדיבור . דאע"כ נשנית לאה"ד אפי"ה היכי שנשנית לשום דבר ה"ל כלא נשנית דא"כ הדק"ל דיליף ממילה ועשה דוחה ל"ה שיש בו כרח מאי אמרת שכן יסן לפה"ד ונישנית לאה"ד ביום השמיני ימול . הא כיון דהא מצב"ל לביים חפילו שבעה ה"ל כלא נשנית וכדא' גבי מלה . ובדוחק גדול י"ל . עכ"ד הגאון בעל שאג"א ח"י ז"ל :

[והנה יתבאר להלן אי"ה גם יתבר הדברי יס בזה שיש לנו עוד להאריך בזה ולהשלים דבר כל הקונטרס הלו בצו"ה . אך בהחילה ראיתי עוד להקדים בזה גם יתבר הדברים דשייבי לחבלו' הענין המבואר עוד בזה בדף ס"ט ע"כ שכתבתי שם בצו"ה

לדקדק בסוגי' דשחי' צ"ג דמוק"ל הה"ס לדר"ג דס"ל מנדף ללו היינו מברך . דליכא למידק שם לבחורה דלפי מה"ס דמ"ד דמנדף מביח קרבן הוא משום דס"ל דכתיב כרח יהירא במנדף . וא"כ הרי י"ל לר"ג נמי ס"ל דמנדף היינו מברך רק דחטאו יבא אלטרין לכתח יחירא למנדף וכמ"ס . ובהבטו שם לדחות לבחורה דלמ"ס דר"ע לדבריהם דרעק אחר הכי ח"כ חי הוא מוקמין לדר"ג בהכי לא הוי אחי לא כר"ע ולא כרבנן דיד' בחמה וכמ"ס . (ואמנם זה דוחק בחמה דהרי שפיר י"ל דס"ל לר"ג כר"ע חליבא דרבנן עכ"פ ובלא"ה כחצו שם דמ"ל ה"כ כ"מ ז"ל בפ"ד מה' ק"ס הל' ב' לא משמע לפ"ה הכי) ה"ך בדרחב"ע דח' שם לדידי' דחטאו יבא מבע"ל לכדאמרן שפיר י"ל כמ"ס . דאו דס"ל כר"ע וחטאו יבא מבע"ל לכתח יחירא חו' דס"ל כרבנן ולכתח גרידא אהא . והאי כדאמרן ר"ל כדאמר' חליבא דחרי הנאי דלעיל (דלמר מנדף היינו מברך ולמר ללו היינו מברך) . חבל בזה דפשוט לה"ס דר"ג ס"ל דמנדף ללו היינו מברך קשה כמ"ס (וא"ל דיון דס"ל לר"ג בסנהדרין (ג"ט) דכי דבר ה' בזה זה מי שאינו משגיח על המטה ע"כ וה"ל דס"ל נמי דמנדף היינו מברך ח"כ מנ"ל לר"ג כרה בע"כ שלא כדרכה . ע' הו"ש סנהדרין (ס"ד) ד"ה שלם דמה כהרנו שם לר' ה"ג הרי שפיר י"ל כן חליבא דר"ג וט"ס) :

אולם ר"ל דיש ליישב קיטיוי בפסחים ל"ג חליבא דר"ג הנ"ל דרך פלפול דע"כ ח"ה לומר כלל דס"ל לר"ג כר"ע דמנדף מביח קרבן והוא מה"ס דגריבין שבעה (דק"ג) א"כ"ס המחמיר אחר בהמהו שבעה בסוגי חייב חטאת . במזיד חייב סקילה . מ"ט אחר רבה דכה"ל ל"ה כ"מ אהה ובכמהן בהמהו דומיל דיד' כו' אחר רבא כו' דכתיב לעושה שבעה והנפש אשר העשה ביד רמה וכו' הוקשה כל ההורה כולה לע' גובי'ס מה ע"כ דעביד מעשה גבוי' ה"ג עד דעביד מעשה כו' (פר"י) דכתיב לעושה שבעה והכא לא קעביד מעשה אלא דיבור בעלמא שמוכי' בקול) . וס' (ק"ד) א"ה' המחמיר אחר בהמהו פטיר מכלום בסוגי לא מיחייב חטאת דהוקשה כל התורה לע"כ במזיד נמי לא מיחייב דהן כו' הא חין חייבין על סגנון חטאת חין חייבין על זדון סקילה ע"כ . וס' (ד' ס"ט) בהו"ס ד"ה מה ע"כ כהבו דלר"ע דס"ל דקרא דהנפש אשר העשה דבמברך את ה' כה' חיה לן למימר דהוקשה כל התורה כולה למברך ה' ע"כ . וכן בסנהדרין (ס"ה) ד"ה מוחן הגא' דלר"ע כיון דהייב רחמנא במנדף ס"מ דככל דוכחא לא צעין משעה לענין קרבן כלל ע"כ . והגאון בעל בית אגרי' בראשונה ח' ח"ה שאלה (ג"ג) אחר שהביא ס"ד הו"ס דשבעה הנ"ל כ' ח"ל ולפ"ז לר"ע איכא חייב חטאת בהמה דהא מברך ה' נמי ליכא מעשה אלא דיבור בלבד ומחייב עליו חטאת עכ"ד . (וכ"כ הגאון בעל מנ"ח בסנהדרין (ס"ו) ח"ל

דעל הא דפריך רבא לרב"ח דבשי' מעשה גבוי' י"ל דס"ל דהוקשה כל ההורה למנדף ולא צעין מעשה גבוי' כמו מנדף עכ"כ והש"ס ח"ה אמרה דס"ל לר' ה"ך דמנדף חייב קרבן ח"כ ע"כ דה"ך דס"ל לר"ג דמחמיר שבעה חייב חטאת וכיון דחייב חטאת בסוגי ח"ה דחיי' סקילה במזי' שהרי לא פטר ל' ר"י מסקילה אלא משום דאין חייבין על סגנון חטאת . וא"כ הו"ה מחמיר אב מלכה

הנה"ה

ישם בהשבעה ר"ה לדחות ד' הגאון בעל שאג"א ז"ל בהשבעה סי' ע"ב שהביא רח"י דמחמיר טוהב ביוה"כ מסוגי' דחילין (ק"ח) דהני הה"ס שבה וייה"כ סגנון ופשה מולכה ממין שחייב ע"ז בפ"ע וע"ז בפ"ע ה"ל שבה היא יוה"כ"ס הוא דריה"ג רע"א ח"ה אלא אהא ואס חיהא דמחמיר ח"ה ביוה"כ ל"ל שבה היא היפוק ל' מק"ו דהא שבה לגבי יוה"כ"ס הו"ל

(בד)

מלאכה בשבת ככל ה"ש אבות מלאכות שעל כולם חייבין על שנתן חטאת ועל זיוון סקילה והכי בשבת (על גרסיון ר' נהן אומר ל"ח כו' מח"ל לפי שנה' ויקהל משה כו' דברים הדברים אלה הדברים אלו ל"ט מלאכות שנאמרו למשה בסיני ט' וח"ל דמחמר לר"ג חייב הטאה וסקילה וח"כ הוא אב מלאכה בפי"ט וה"ל חרבע' אבות מלאכות בשבת והרי ר"ג רק ל"ט אבות נפק"ל מקרא דה"ה הדברים והו' לא ואין לומר דלל הבערה מבייניהו וכמ"ד ללוא יאלחה וה"ל ל"ט אבות שחייבים עליהם חטאת וסקילה עם מחמר - ה"ה יאלח זה"ר ר"ג ס"ל להדיא ההם דהבערה לחלק יאלחה [ולמע' דם לר"ע שמעין ל' כהדיא דהבערה לחלק יאלחה בפסחים (ה) וחפ"ה ס"ל ע"כ דמחמר הוא אב מלאכה וכמ"ס י"ל דה"כ דס"ל לר"ע דמ' אבות מלאכות הוויין - וחל חתמה שהרי מנינו לר' יהודה דס"ל בהדיא דחרבעים ח"מ הויין וכמ"ל (ד' ס"ו). וחפ"ה דפ' כלל גדול מוקי למתניהו דח"מ חרבעים ח"מ - דירע לה בהמו' וחליצה דר"ע - י"ל דה"ה חג"ל ס"ל בחמומין כר"ע ולא במחמ' מדלא קהני לה - וע' בכריהו (ד' ט"ו) דמוקי החס' להמתניהו דר"ס כ"ג דהעש' מלאכה הרבה חיד' מהמתיהו דק"הי הרי אלו אבות מלאכות ומוק"ל נמי בשבת (ע"ה) דלאשקי' מדרי"ל קהני וע"כ דה"ה נמי אהי כר"ע וי"ל וח"ש הסוגיא דפסחים ה"ל דע"כ מוכח דס"ל לר"ג דמדק' איתו חייב קרבן וכמ"ס - ולפ"ה"ש כ"ל להביא רח"י מ"ס לשיטת התוס' ה"ל - דלפירש"י דלרבי דס"ל ההם דמנדק היינו מנדק ע"כ דס"ל נמי דמנדק מבי' קרבן וח"כ ע"כ ס"ל דמחמר אב מלאכה הוא וכמ"ס - והרי רבי ס"ל נמי בשבת (ל"ו) דל"ט אבות בלבד הויין ודוקא לומר דלר' הבערה ללוא יאלחה (וע' מש"ל מהך דמחמו"ע"כ דק"ה ור' ללוא הלמיד' דר"ש הוא כו' ס"ל כחיד' דר"ש כו' כמה חביבה מלוה בשעשה שהרי הקטר חו"ל כו' ואם איהא מחי רח"י מהקט' חו"ל דאין בו אלא חיוב הבער' כדמוכח ביבמות (ל"ג) ע"ש - וח"כ איתו אלא בללוא בעלמא

הו"ל חיבור כולל בחיבור חמור אלא ע"כ דנוהג וה"ל שבת ח"ח לבד עכ"ד בעל ש"ח ז"ל וכנהג הכ"ח ז"ל דכיון דלר"י בשבת (ק"ד) מחמר פטור מכלום ובלאו נמי לא מייחייב דה"ל ללוא בנין לאזהרת מב"ד ואין לוקין עליו וח"כ חף דמחמר ח"ג ביוה"כ לא מקרי שבת כולל בלאו דמחמר דחיבור ללוא בלל מלקוח איתו מוטיל להיות כולל והביא רח"י לזה ע"כ וכו' לייבב ד' בעל ש"ח ז"ל ח"ל וחפ"ה לומר דכיון דלמחי' דמהפק' סס בחילין דר"ע דלר"ה"ג ח"כ ר"ע הוא דק"ה להאי ריבויא דשבת הוא וברי"ש פ"ג דמכות אמרינן דר"ע ס"ל ללוא שנין נאזהרה מב"ד לוקין עליו וחיקש' לרדי' דה"ה כולל בלאו דמחמר ש"ס בו מלקוח לר"ע וכו' שבת הוא - אלא ע"כ דג"ס ביוה"כ נהג וליכא כולל עכ"ל ובמחמ"ח של הגאון בית אפרים ז"ל נעלם ממנו הסוגיא דרפ"ג דמכות סס במקומו ובשבוטו ל' דבהדי' ס"ל לר' עקיבא ההם להיפק' בלמח דללוא בנין לאזהרה מב"ד אין לוקין עליו דקקמי ההם צבריו להדיא רע"ה חייבי מב"ד אין בכלל מלקוח חרבעים ואשקי' רבא ההם דלע"ג דלא אהרו ב' אלא למלקוח אין לוקין לר"ע דה"ל ללוא שנין לאזהרה מב"ד וחפ"ה דלרבינא דמפרש סס טעמא דר"ע מ"ס כד' רשעו היכא ריכח מיתה לכו"ע לקי ואף בלאו שנין לאזהרה מב"ד הכי כל עיקר קושיהו איתו אלא מדחמר ר"י בשבת סס דמחמר לל לקי דה"ל נלוא שנין לחו"ה מב"ד וח"כ היינו כרעב דמכות סס וכמ"ס התוס' סס ד"ה ברש"ע ע"ש - אבל לרבינא מעיקר' דינא פירכא דבלמח לדידו' מחמר חייב מלקוח לכו"ע וכמ"ס התוס' סס - ולא לסיניא דרפ"ג דמכות בלבד הוא סוהר אלא חף לטוגיא דשבת סס בל' ר"י ע"מנו (שהביא ריש ד' ר"י ולא סוף דבריו) שהרי מסיק ר"י להדיא דאפילו למ"ד נלוא שנין לאזהרה ב"ד לוקין עליו במחמ' מודה דאיתו לוקה דה"ה אהא למימר הוא יהוה דמחייב בהמהו לל ע"כ - [רק דלפ"י י"ל דלר"ע דאמר ללוא שנין לאזהרה מב"ד אין לוקין עליו לא אשטרך מיטעא דאהא לרדי' רק למעט מחמר מקרבן דלא כליף ממנדק ונחמר כל מש"ל בזה דוריק' :

ועב"פ

הגה"ה

ואמנם

עב"פ קריה דליכא חיבור סקילה - וחלוי דוקא בחיבור ללוא חמרי' חביבה מלוה בשעשה ח"ה ע"כ דלרבי הבערה לחלק יאלחה - (וע' יבמות ל"ב כמעתה מרבי שהיה וכו' ל"ג הו"ה אמר ובפסחים מ"ח ר' אומר הל' כר"ה ורש"י ב"ה כ"ו ד"ה חלב ודור'ק) :

עוד י"ל להביא רח"י לשיטת הרמב"ם וההוס' שב' בד' ס"ט ה"ל דלפירש"י ז"ל דמחן דמחיי' קרבן במנדק ע"כ דכ"ה ס"ל דפ"ס נמי בכר' - וח"כ אחאי לא הני ל"ו כריהו במתניהו כר' דפקח דלשון וכלל דפסח שני וע' כריהו ג' הו"ה הואיל ודור'ק [וי"ש לייבב וע"ש בגמ' הגא' סס שבת קהני - וע"ע הוספ' סנהד' (כ"ד) ד"ה הבא בשם הירו' ורש"י זכתי (ק"ו) ד"ה ל"ו כריהו - ובתוס' לר"ש ד"ה הני (ה) וע"ש] :

לשיטת הרמב"ם וההוס' ה"ל ח"ש בין לטוגיא דסנהדרין (ס"ד) דס"ל לר"ש דמנדק היינו עובד כוכבים ובין לטוגיא דכריהו ה"ל (ל"ג) דס"ל לר"ש כר"ע דבין כך ובין כך מלי סבר ר"ש כר"ג דמועדו ארשבון קאי וה"ל פסח שני דזוהי שבת דבר הלאמ' בהיקס הנלמד מנ"ש ואיתו חו"מ צ"ב"א לקצירת העומר וכמ"ס וח"ש :

הגה"ה

(ה) וברך חגב חגי המה על ההו' דזכמים שם ד"ה דליכ' המעלה והמעלה ששקטו דלמחי' לל מנשי דמהני' דכריהו איהא כר' יוסי הגלילי דפטר מיקטרי הו"ך ע"כ - וחגי אומר דק"מ דלא מנשיא לחמן דמוקי למתניהו דכריהו כר"ש הרי סס בגמ' מוכח להדיא דר"ש מייבב במקוטרי חו"ך שהעלן בחו"ך כדאמרינן ההם אשכחן מוקטרי פנים שהעלן בחו"ך מוקטרי חו"ך מהעלן בחו"ך מניין בו כדהגא' דכר"ש וחליהם ח"מ ר' ערב פרש"י - וחפ"ה למחן דמוקי למתניהו דכריהו כר"ע הרי סס בשוגיא דזכמים מוכח דלר"ע נמי חייב במקוטרי חו"ך דק"מ ההם דלחיב' דר"ש חיב' הרי קרתי [לא יבאנו - ולע"ה איהו] למימרא דעל השלס הוא חייב ואיתו חייב על החסר חד למוקטרי פנים שחסרו וחד למוקטרי חו"ך שחסרו והעלן בחו"ך שהוא פטור - ולר"ע דלרדי' ליכא אלא חד קרל דלא יביאט מבע"ל לחלק מסיק לרדי' דמוקטרי פנים שחסרו והעלן בחו"ך חייב - הלאמ' דר"ע מוקי מיטעא דלע"ה איהו למעט חסר למוקטרי חו"ך שחסרו (וכמ"ס רש"י דלי כחב חד מטעו' מוקמינן ליה אמוקטרי חו"ך אבל מוקטרי פנים מייחייב דה"ה מהדרין פוקעין שחסרו) ומדלשטרין איהו למעט חסר ש"מ דעל השלס הוא חייב - חפ"ה דמוקטרי חו"ך הוא מוכח להדיא

מכ"כ קריה דליכא חיבור סקילה - וחלוי דוקא בחיבור ללוא חמרי' חביבה מלוה בשעשה ח"ה ע"כ דלרבי הבערה לחלק יאלחה - (וע' יבמות ל"ב כמעתה מרבי שהיה וכו' ל"ג הו"ה אמר ובפסחים מ"ח ר' אומר הל' כר"ה ורש"י ב"ה כ"ו ד"ה חלב ודור'ק) :

עוד י"ל להביא רח"י לשיטת הרמב"ם וההוס' שב' בד' ס"ט ה"ל דלפירש"י ז"ל דמחן דמחיי' קרבן במנדק ע"כ דכ"ה ס"ל דפ"ס נמי בכר' - וח"כ אחאי לא הני ל"ו כריהו במתניהו כר' דפקח דלשון וכלל דפסח שני וע' כריהו ג' הו"ה הואיל ודור'ק [וי"ש לייבב וע"ש בגמ' הגא' סס שבת קהני - וע"ע הוספ' סנהד' (כ"ד) ד"ה הבא בשם הירו' ורש"י זכתי (ק"ו) ד"ה ל"ו כריהו - ובתוס' לר"ש ד"ה הני (ה) וע"ש] :

לשיטת הרמב"ם וההוס' ה"ל ח"ש בין לטוגיא דסנהדרין (ס"ד) דס"ל לר"ש דמנדק היינו עובד כוכבים ובין לטוגיא דכריהו ה"ל (ל"ג) דס"ל לר"ש כר"ע דבין כך ובין כך מלי סבר ר"ש כר"ג דמועדו ארשבון קאי וה"ל פסח שני דזוהי שבת דבר הלאמ' בהיקס הנלמד מנ"ש ואיתו חו"מ צ"ב"א לקצירת העומר וכמ"ס וח"ש :

הגה"ה

(ה) וברך חגב חגי המה על ההו' דזכמים שם ד"ה דליכ' המעלה והמעלה ששקטו דלמחי' לל מנשי דמהני' דכריהו איהא כר' יוסי הגלילי דפטר מיקטרי הו"ך ע"כ - וחגי אומר דק"מ דלא מנשיא לחמן דמוקי למתניהו דכריהו כר"ש הרי סס בגמ' מוכח להדיא דר"ש מייבב במקוטרי חו"ך שהעלן בחו"ך כדאמרינן ההם אשכחן מוקטרי פנים שהעלן בחו"ך מוקטרי חו"ך מהעלן בחו"ך מניין בו כדהגא' דכר"ש וחליהם ח"מ ר' ערב פרש"י - וחפ"ה למחן דמוקי למתניהו דכריהו כר"ע הרי סס בשוגיא דזכמים מוכח דלר"ע נמי חייב במקוטרי חו"ך דק"מ ההם דלחיב' דר"ש חיב' הרי קרתי [לא יבאנו - ולע"ה איהו] למימרא דעל השלס הוא חייב ואיתו חייב על החסר חד למוקטרי פנים שחסרו וחד למוקטרי חו"ך שחסרו והעלן בחו"ך שהוא פטור - ולר"ע דלרדי' ליכא אלא חד קרל דלא יביאט מבע"ל לחלק מסיק לרדי' דמוקטרי פנים שחסרו והעלן בחו"ך חייב - הלאמ' דר"ע מוקי מיטעא דלע"ה איהו למעט חסר למוקטרי חו"ך שחסרו (וכמ"ס רש"י דלי כחב חד מטעו' מוקמינן ליה אמוקטרי חו"ך אבל מוקטרי פנים מייחייב דה"ה מהדרין פוקעין שחסרו) ומדלשטרין איהו למעט חסר ש"מ דעל השלס הוא חייב - חפ"ה דמוקטרי חו"ך הוא מוכח להדיא

ועב"פ

להדיא דבין לרי"ש וזין לר"ע חייב למוקטרי מוח שהעלן בחוץ להריווייה עכ"פ חד מיעוטא לחח למוקטרי מוח שחברו וכמ"ס - (חלל דבאמה הא נופח ק"ל למה הולך לומר דלר"ע מוקטרי פנים שחברו והעלן בחוץ חייב והלא בפשיטא חו"ל דר"ע ס"ל כריה"ג דמוקטרי מוח שהעלן בחוץ פטור ולא חלטיך קרא כלל למעט חסר במוקטרי מוח וזי לחח קרא למוקטרי פני שחברו ורי"ש לשיטתו דהגח דברי"ש לעיל וחליהם חלמור לערב פישוח ומחייב מוקטרי מוח וחלטיך קרא למעט נמי מוקטרי מוח שחברו וחלי י"ל דהך גוניה חסו כ"ל יהודה דס"ל החס (דפ"ד) לחס י"ל דמה א"ס עלמה הרד - וח"כ לא משכחה לורק בחוץ דמחייב ר"ע החס חלל במוקטרי מוח - חבל במוקטרי פני כיון ס"ל וזב חוץ הקודש מקבלו לא הי' חייב על הזריקה . וע"ש ק"ח חוס' ד"ה שחיטה לילה ולהכי לא מני לאוקפי לר"ע כריה"ג . וכמ"ס החוס' שם דלריה"ג חליבא דר' יהודה לא משכחה לה זורק בחוץ דחייב וח"ש) :

(ומזה ק"ח רח"ל לר' הרמב"ם ז"ל בפ"ג מה' פסולי המוקדשין הל"ו שפסק שם כר' יהודה ע"ס . חל"ג דמשינא דריש מעילה נראה לכאורה דקיי"ל כר"ש מלשני חמוראי החס חליבא דר"ש ע"ס . וכן מוכח לכאורה מסוגיא דזבחים (פ"ה) ח"ל ח"ק ח"ק נמי חגיגה כ"ו ע"ס) חבל פתמ"ס ח"ש דמסוגיא דזבחים (ק"ו) הג"ל דסחמח דמ" חליבא דר' יהודה חלל חשמת דקיי"ל כווח' וכמ"ס ח"ל חלל דבאמה מסוגיא דמעילה בלח"ה ינח שדרי הרמב"ם ז"ל כ"ס בפ"ג ה' ז' דקדשי קדשים שמתן בדרוס חס עלו לא ירדו וע"כ לריך לומר דטושה חמרה הי' לו להרמב"ם ז"ל בסוגיא דמעילה וכמ"ס הכ"מ שם וחכמ"ל ז"ל פסק בפי' דהרמב"ם ז"ל פסק בפי' ה' מ' דמוקטרי פנים שחברו והעלה בחוץ פטור וע"ס בה' ט' ובה' י"א והייט כר"ש - וע"ס בלח"מ שהקשה דברי הרמב"ם ז"ל חלדי דמס' בה' י"א כחב זרק הדס והעלה החברים חייב שחסי שדרי חלק כחבו בין מעלה לעושה כו' ושעט

ועכ"פ יש לנו לייבב סחירות הסוגיות גם לשיטת בני רבוחא וכל דבאמה מלינו דחלוי נינהו חליבא דרי"ש בזה דגרסי' בסג' (ז) ח"ל כו' לר"ג חמירא דכבי חי הא הו עפרא כו' - ח"ל ברח' כו' - שני יוראים יש צעיריו כו' דבי ר' ישמעאל הגח קל וחומר מכלי זכוכיה מה כ"ז שעמלן גרוח בוד' נשברו יש להם חקנה - בוד' שברוחו של הקב"ה עאל"ו פרש"י דבי רי"ש הגח ק"ו מכ"ז זו היא חסוב' שהשיב' לחליבא ע"כ - וכבר עמד בזה המהרש"ל ז"ל בח"א דמי הכריחו לרש"י ז"ל לפרש דחלטיך קאי - ולא נראה לי לפרש דהך דהגח דברי"ש מלחא בחפ"י נפטי' הוא וככל הנהו הגחי וחמוראי דמייחי שם בגמ' כל חד לימודא להחמ"מ - וחלי גס הגח דברי"ש נמי הגח לימודא להחמ"מ מן הק"ו דמייחי ולא חסובה דברתי' כו' קאי - וע' במהרש"ל כן דה"י דוחק לרש"י ז"ל לפרש כן דח"כ ז"ל דרי"ש לא ס"ל כל הני לימודי להחמ"מ דמייחי מקרא לעיל בגמ' דחק בזה (וע"ש בגמ' דלמוד' קאח דמייחי ר"י שם להחמ"מ מה"ה שגח' ונההם ממנו חרומה ה' לחהך כו' הגח דבי רי"ש שם מה חהך חבר כו' ופרש"י הא דחתי' לחהך לחו להכי הוא דחתי' ול"ג בפשיטא דה"י ק' לרש"י ז"ל דלמה לי להגח דבי רי"ש למיליך מק"ו היטק לי' מקרא בדיא דמייחי שם רי"ש עלמו דגרסי' בגמ' החס-הכר' חכרה חכרה בשה"ל חכרה לעוה"ב דר"ע ח"ל רי"ש והלא כבר נחמ' ונכחה וכו' חלל ונכחה בשה"ל חכרה בשה"ל ה"ה ד"ה כ"ל ב"א והשחח הרי לרי"ש נופ' חיבא לימודא בדי' להחמ"מ מקרא דה"ה דע"כ לעוה"ב חחא כדחמך רי"ש וכן מייחי ר"א בר"י שם בגמ' לימודא כה"ה חלל דחיהו יליף מהכ' הכ' ומעונה בה דס"ל דלעוה"ב חחא וח"כ חקרי"ש דרש עונה בה לשלח עשה השובה עכ"פ חס"ל מהכר' וכמ"ס וזה הכר' לרש"י ז"ל לפרש דהגח דבירי"ש דק חכרה כו' קאי דחלו רי"ש עלמו נפקל מקרא ביהדי' וכמ"ס **והנה** כ"ז הוא לפרש"י חבל נ"ל דלהח"מ והרמב"ם ז"ל בפשיטא דה"ה דחנ' דרי"ש גס הוא חייחי רחיה להח"מ

וטעם זה ח"ל חלל לר"ע דנפק"ל זורק מלו זבא דחביב גבי העלה ולה"ק ר"ל החס דורק והעלה לר"ע ח"ה חלל חחה - וע"ז חמך חביי החס לחשי' לר"ע חייב שחסי דלהכי פלגיניה קרא כו' חבל לר"ש דנפק"ל זורק מקרא דרש שפך דחויב גבי שחיטה בלח"ה חייב שחסי כמו שחט והעלה - ומדהולך הרמב"ם ז"ל לומר טעמא דחביי חליבא דר"ע מחמת דפסק כר"ע (ע"ש בלח"מ שדחק בזה דהרמב"ם ז"ל רצה לחה טעם דחפילו ר"ע יהיה צו ח"ע"ג ליה הלכח כווח'!) וע"ע בלח"מ מה שהקשה עוד שם בריש דבריו דלמה פסק הרמב"ם דלא כר"ע דהלכ' כווח' מחבירו ע"ס [וע' ברמב"ם פ' י"ט מה' בל"ס ה' י"ב ש"ס כמה יקבל החס ויהא מק"ט כו' וכחב הכ"מ שם ח"ל כפ' ב' דכלים וכר"ש ז"ל למה לא פסק כר"ע וחשך שטורב רבינו דר' ישמעאל הוה רבי' דר"ע ע"כ ובהו הוה ח"ש נמי הכא ד' רבינו ז"ל שפסק כר"ש לגבי ר"ע וחמיהני על הרב הלח"מ ז"ל שלא זכר לר' הכ"מ בהלכות כל"ס הנו' :

אבל ח"י חמה מאוד על הרב הכ"מ ז"ל דמחי' דמסקח' לי' דר' רבינו ז"ל להך נישא דלפטר שטורב רבינו דרי"ש הוה רבי' דר"ע במחכ"ה הגה מלינו להדיא דפשיטא לי' לרבינו ז"ל לחידך נישא בחמת וכמ"ס בפ"י המשניות עלו בעריות פ"ב מ"ו ח"ל השוס והבוסר והמליוח כו' ישמעאל ח"י שישלים מדוכה כו' ואעפ"י שר' ישמעאל הלמיד ר"ע הלכה כר"ש עכ"ל (כלו' משוס דבשבת י"ט ח' הורה ריב"ח כר"ש וכ"כ הח"ס ע"ד הר"ב שפסק כר"ש ז"ל ואעפ"י שהוא הלמיד ר"ע כמ"ס הרמב"ם וקיי"ל הל' כר"ע מחבירו כ"ס מחלמיו הכא הורה ריב"ח כר"ש כדחי' בגמ' ע"כ) הרי להדי' סחירה מהיפק להיפק דפשיטא לי' להרמב"ם ז"ל דבכ"מ קיי"ל כר"ע לגבי רי"ש משוס דחין הלכה כחלמיד דמקוס הרב (חלל שהרב המגיד ז"ל בפ"ג מה' שבה ה' ב' העתה מנחה זו ר' ישמעאל בר' יוסי ח' יגמור כו' ע"ס - ולפי גירסא זו הוה ח"ש ח"ש ח"מ שהיה חלמיד ר"ע - כדמלינו ביצמות ס"ב דגס ר"י חביו ה' הלמיד דר"ג חבל כ"כ בעו"ה בגליון הח"מ שם דע"ס"ה וכלל הספרים שלפנינו ליהא שם היצוה בר' יוסי חלל רי"ש סה"ס) דוחק לומר כמ"ס החוס' ביצמות ק"ד ד"ה חר"י בר"י בשם הר"י דחרי ר' ישמעאל ב"א הוה ע"ס וח"כ י"ל דשיהם חמת ח' היה רבו דר"ע והשני חלמידו - דלכחי לא יועיל זה ליישב ד' הרמב"ם ז"ל בה' כל"ס דמ"ל דרי"ש דההם הוא רבי' דר"ע שפסק כעוהו וד' הכ"מ הג"ל ע"כ :

לחח"מ מן הק"ו ולימודא בחפי נפשי' הוא ולאו חכרהיה כו' קאי ובה' ח"כ חקשה דל"ל ק"ו וחשי"ל מקרא בדיא וכמ"ס - י"ל כיון דמילחא דלעיל משמי' דרי"ש סחמח חחה' והכא חחמך משמי' דהגח דבי' ר"י י"ל כדמחני הש"ס בכ"ד דפרק מרי"ש חחחא דברי"ש (עי' מגילה כ"ג זבחים ל"ב) חרי חגלי וחליבא דרי"ש - וח"ש דחאי הגח דברי"ש דנפק"ל לימודא לחח"מ מק"ו ולא מקרא דהכ"ה חכרה - לס"ל כחידך חחא דמחיתין דריש כריהו דע"כ כרי"ש חחיה דמחייב שחסי בבה עה"ז והביא ז"ע ומחייב נמי קרבן במנדף וע"כ דס"ל מנדף היינו מבדך ולא נפק"ל לימוד' לחח"מ מקרא כלל דהרי לדרי"ל לא כתי' בע"כ רק דקרא חכרה חכרה ובעו"ה לחוד חייבי קרא - דוכחה במנדף מוקי לה והכ"ה ד"ה כל' ב"א - ועונה בה לבזמן שטונה בה ולהכי חליטריך ח"י חחא למיליך מק"ו ושפ"י מוקי ר"י למחיתו' דכריחוה כר"ש וכחידך הגח דנפק"ל לימודא לחח"מ מק"ו וכמ"ס - וח"ק דרש"י ז"ל לא פירש כן הרי בחמת לפירש"י י"ל בפשיטא כמס"ל הגחון במח"ל ז"ל ואכן קיימין לשיטה החוס' והרמב"ם דלדידהו חין מקוס חחירו' וכמס"ל וח"ש - וע"ע סנה"ד מ"ה במח"ל וחמ"מ חומרי' חונו נחלה חלל המנדף כו' ומדקרו ליה למבדך מנדף ש"מ דס"ל פני כמ"ד מנדף היינו מבדך והא דפליגי ההם על ר"א מפי' שם בגמ' טעמייהו משוס דרש"י כללי ופרטי ע"ס וע"כ דהיינו כר"ש דדריש כללי ופרטי בשבועות (כו"ו) וג"ל דהיה נמי חחיה כחידך חחא דבי רי"ש דס"ל דמנדף היינו מבדך וכמ"ס :

גם הגאון בעל טעם ביהודה ז"ל במת"ח חלח"ע שאלה קמ"ח הביא דברי הכ"מ הל"ה וכו' עליו ח"ל. ואני המה לחיך נעלם מהרב הכ"מ הרמב"ם במקומות רבות פסק כר"ם נגד ר"ם וכן במתנה כו' וכן בג' פלוגתות כו'. ועוד חני חמה על הב"מ לחיך חפשי לומר שר"ע הוא ה' תלמידו של ר"ם הרי ר"ע קראו בשמו בסנהדר' (נח) ח"ל ר"ע ישמעאל אחי כו' וח"ל חין מקום כלל לדברי הכ"מ (*) אבל מה שפסק הרמב"ם שם דלא כר"ע הוא עפ"י מ"ם מהרי"ק ז"ל בהשגחה שורש קס"ה דדבר שאינו טובג צימי הלאמור"ח לא נאמרו כללי פסקי הלכות שבש"ס עכ"ל הגאון בעל נוב"י ז"ל:

תגריה

ומזה היה שחיריהם חמשי' בשם הרמב"ם בפירושו דר"ם ה' הלמוד ר"ע שה"י מצינו גם לר"ם שקראו לר"ע בשמו ביומ' (ע"ה) וכשנאמרו דברי' לפני ר"ם ח"ל לאו וח"ל לעקיבא עקיבא טעיה כו' חלח"ע ע"כ דהב"ר היו וע"ע זבחים (כ"ז) לחי"ח נמי החס כה"ל לישנא חלח"ע דה"ל גרסין לאו וח"ל לרבי עקיבא ע"ס:

ד' רבינו ז"ל צחיצו שנתן שיעורו במידות כר"ם דכיון שאין כ"מ כלל לדינא חלח"ע שר"ע לא ה' לר"י ליתן מידות בכלים ההם כי היה ידוע להם בזמן ההוא כמה מחזיק חביות הלודיות. וכמה הלחמיות שזה סאה וזה סאהים. אבל רבינו ז"ל חיך יתן השיעור בשמות הכלים אשר חני ידוע שיעורם היום ואלו ה' פלוגתא בין ר"ם לר"ע בשיעור הכלים היה לר"י עכ"ל להביא ד' ר"ע כיון דליה הלכתא כר"ם אבל כיון שאין ציניהם חלח"ע שיעור והכל שיעור אחד כמ"ס הרמ"ם. ואלו היה מזכיר צחיצו שמות הכלים מ"מ היה לר"י עוד לבאר שיעורן כיון שאינם ידועים היום ונקט בדרך קלרה והודיענו המדות ולא השמות והכל אחד כמ"ס. ואין מקום לר' הרב הכ"מ ז"ל שהזכיר כאן פסק הלכה דמכלל דפליגי ולמ"ס חין כאן פלוגתא כלל. (וחף שמד' רבינו ז"ל בפירושו שם שכתב בלחמה דהלכה כר"ע בזה ע"ס ומונח דס"ל דפליגי עם ר"ם בלחמה ודלא כהר"ם הג"ל. הגה מלבד ד"ל דלא קאי רק חלח"ע דפליגי ר"ע עם ריב"ז שם בחז"ן ע"ס. ובזה ח"ס של יסחרו דבריו שפירשו ע"ס מ"ס צחיצו כר"ם בלחמה וכמ"ס. אבל בלח"ה הרי מצינו בלחמה כ"ס שחזר בו צחיצו מ"ס בפירושו וכנודע וע' מה שפי' בד' ר"ע בזה.) וח"ס נמי מ"ס צה' י"ד היה הכלי מחביות כו' עד חלבים גדולים כו' שהוא לישנא דר"ע וכבר חמה בזה הכ"מ דברישא פסק כר"ם וצסיפח כר"ע ולמ"ס ח"ס דבין חס נפרש דחז"ן גדולים דקח"מ ר"ע חפי' הם גדולים כמה. ופליגי בזה אדרי"ם דח' עד חמ"ס שאין דווקא. י"ל דכיון דבה"א פליגי ר"ע פסק כר"ע משא"כ ברישא דנח פליגי וכמ"ס (וע' בהוספת' פ"ב שלח הוצרכו ד' ר"ע חלח"ע בחז"ן. וחולי משום דבה"א פליגי וכמ"ס) וכן חס נפרש דבחלבים נמי לא פליגי וכמ"ס הר"ם דהשם חלבים גדולים חמ"ס שאין הן מ"מ נקט הב"ל לישנא דר"ע דלפ"י גם בזמן ההוא היה ידוע להם מידת החלבים כמה הם מחזיקים משא"כ בחביות הלודיות והלחמיות שמידת שיעורם היה רק לפי המקום דבאר היו רגילין לעשותן מסאה ולמטה וצבית לחם מסאהים. ואטו ביה לחם הוה רובא דעלמא ולכן כתב רבינו ז"ל מידת שיעורם ולא מקומם. אבל החלבים שלא נזכר בהם מקום חפשי דכ"ע היו רגילין לעשות במידה אחת ולכן ניחא ל' לרבינו ז"ל למינקט לישנא דר"ע דכ"י כיון ששיעורם ידוע וכמ"ס. וכן למ"ס הכ"מ דעד חמ"ס שאין נקט ר"ם לאו דווקא דה"ל לשי' ולפי' זה נמי לא פליגי ר"ם ור"ע כלל וח"ס בפשיטות דלעיל דליכא למטעי בד' ר"ע וכמ"ס נקט לישניה דר"ם והכל דליכא למיטעי בדברי ר"ם דחמ"ס דווקא קאמר נקט לישנא דר"ע וח"ס:

ותמיהני עליו ז"ל שהרי בזה דינא דקב"ל טומאה בכ"י חרס שנסבדו נפק"מ טובא נכ בזה"ל לענין קבלת כהמים כדחקו בנה"ס (ס) שהיה ר' נתניה אומר כל דבר שאינו מקבל טומאה חינו מקבל כהמים והכי קי"ל וכו' שפ' הרמב"ם ז"ל בפ"ט מה' ח"ב ה' ז' דחס נמלא כהם על כלי חרס מנבו או על בגד שאין בו חלבוטות ענ"א ה"ז טהורה. וח"כ ה"ג דחס נמלא הכהם על כלי חרס שה' מחזיק יותר מסאה וחין בשב"ר כדי לקבל חני לוג ה"ז טהורה לפי שהכ"ה חינו מקבל טומאה וח"ע"ש. שמהחילה היה בו שיעור לקבל טומאה לא עדיפא מבגד שהוא פחות מנ' ע"ג ח"ע"ג דג"כ אחי נודבר המקבל טומאה וע' צר"ח ש"כ"ה דמה ס"ב:

ובעיקר דבריו שה"ל לייבב ד' הרמב"ם ז"ל עפ"ד מהרי"ק ז"ל כ"מ מהר"ם ז"ל ודח"ו דלא ס"ל כמהרי"ק כנראה מחיבורו גם בה' שאין נוב"י בזה"ל שהמיד הולך עפ"י כללי הש"ס ע"ס:

אמנם מה שנה"ל לי בזה. והוא הלחמה לענ"ד. דהרמב"ם ז"ל מפרש כפירוש הר"ם ז"ל שם שכ' וח"ל רע"א כו' ר"ע לא פליגי חלח"ע חפשי כו' דהסך קדידות הבאות מלוד רגילין לעשותן מסאה ולמטה כו' והסך חביות הבאות מצ"ח לחם רגילין לעשותן מסאהים כו' וסך חז"ן גדולים מחמ"ס שאין כו' ע"כ וכ"כ הרמ"ם שם וח"ל ר"ע לא פליגי דר"ם נתן שיעורו במידות ור"ע בשמות הכלים והכל אחד כו' ע"כ וח"ס

[והן] חמרתו להפסיק פה כעה בחלח"ע ענין הל' ולחזור כאן על עקרי הדברים שיש לנו לבאר עוד בענ"ה בסוגיא דמנחת ד' ס"ה הנ"ל שהחלטנו בראש דבריו בזה והוא בשהי"ח דברי הגדוקים דע"ר ח"ח השבחה והיחוד מהנדב ומביא חמ"ד וכמ"ס. וח"ח"ו יבואר גם השגות דבר כל הענין הנ"ל בחו"ק בעזרה ה' ונתחיל כעה בעיקר הסוגיא דמנחת שם בזה ויחב"ר פה ג"כ בענ"ה דין הספד והענין ועשיית מלאכה ביום שח"ח מנ' השבועות בזמן הזה כשחל יום שני דשבועות בשבת. וכמו שכתבנו להספיק בזה להלן בדף ס"ה בפיחת דבריו שם בענ"ה:

בליהוקס חמ"דל דלא להענינא וצנחנא דשבועיא דלא למספד ואח"כ כ' יוסי צין לפניו ובין לחמ"ו וע"ס בחו'. ויש להבין קלה לפי גירסא זו. דלמה לא החמירו בלחמה גם בחמ"דל לחסור בהספד כמו צנחנא דשבועיא שהרי בלחמה ה"ל סברא לומר דחמ"דל חמ"ר בזה כמ"ס רש"י ז"ל:

והנה הגאון בעל שער המלך ז"ל דה' מגילה פ"ח הקשה שם בלחמה על גירסתה הה"ל דצנחנא דחמ"דל לא חסרו חלח"ע בהענינה לבד. וצנחנא דשבועיא חסרו גם בהספד וכמ"ס. דח"כ הקשה טובא בזה מהא דשריך עלה בצוניה דהענין י"ח דלמה לי למימר צנחנא דשבועיא מהמניח ביה לימא מתעטב צי' והמניח נופח חסור דה"ל יומא דליהוקס חמ"דל כו' ע"ס. והשגח מחי קושיא שהרי דח"כ דשפיר הוצרכו לומר צנחנא דשבועיא מהמניח ביה כי היכי דיהא חסור גם בהספד דלח"ה משום יומא דליהוקס חמ"דל הרי ח"ו חסור חלח"ע בהענין לחוד אבל בהספד מותר ור"ע עכ"ל השע"מ ז"ל וכו' שם שאלה למהר"ם חלח"ע ז"ל בס' לר"ף חפשי שהוקדה לו כן והניחו בל"ע ע"ס הנה

שם במנחת ד' ס"ה ח"ר חילין יומיא דלא להענינא ביה ומקלח"הו דלא למספד בהון מריש ירחא דניסן עד המניח ביה ליהוקס חמ"דל דלא למספד ומחמ"ה ביה עד סוף מועדא ליהוהב חנא דשבועיא דלא למספד כו' ע"ס. [כך היו גירסאם שלפנינו במנחת שם וצנחניה [ז'] י. והנה רש"י ז"ל כתב שם דעיקר הגירסא הוא צנחנא דחמ"דל דלא למספד. וצנחנא דשבועיא דלא להענינא. ופי' רש"י הטעם בזה משום דלא היה שמחה יהי"ה בשל ע"ר ח כש"ל חמ"ד. דבע"ר ח לא היה שום ראי' לדברי הגדוקים לכך לא החמירו לחסור גם בהספד. אבל בחמ"ד היה קלה ראי' לדבריהם עכ"ל. ור"ל משום דבחמ"ד הביאו ראי' לדבריהם מקרא דח' הנכנס האחד חפשי כו' כדמ"פ בש"ס החס' וצנח"ה שם הקשו על גירסת רש"י ז"ל הנ"ל מסוגיא דהענין י"ח דמסיק חס"ד עד סוף מועדא לא נלכ"ה חלח"ע לחסור יום שלאחריהם ע"ס. וחי גרסו' צנחנא דשבועיא רק דלא להענינא ח"כ צין לר' יוסי וצין לרבנן דמנח"ו דהענין ע"ו שם לכו"ע בדלא להענינא לאחריו מותר ע"ס. והחוס' הביאו שם הגי' בעיקר

והנה כעא יאל לאור ספר צבורות חרי על מס' הענייה הגאון בעל טורי חבן ז"ל . וסע י"ח עמוד ג"כ בקושיא חמורה הלכו על גירסת החוס' דמנחות הג"ל . ולכן העלה ג"כ דע"כ דעיקר הגירסא הוא דבחרייהו דלא למספד בני' שלפניו . דכיון דבחגא דשבוטיא ע"כ גרסי' דלא למספד וכמו שהכריחו החוס' הג"ל מהא דמסיק בהענייה קס דלא נלכח אלא לחסור יום שלאחריו וכמס' . ח"כ שוב ע"כ דבחייהוקס המידא נמי גרסי' ודאי דלא למספד מדפריך ההס ענה דל"ל למימר מוחמניא לימא מהשעה כו' וכמס' ע"ס . ובאמת הוא קושיא גדולה עכ"ס על גירסת החוס' דמנחות הג"ל . ומ"מ ל"ל ליתן מקיס קלה לגירסתם ז"ל ג"כ ולייבב בדרך הפלפול בזה בעז"ה :

וראיתי להקדים מה דהוה קשיא לי מכבר עוד בכוניא זו דמנחות והענייה הג"ל . ומלאחי כעא בעז"ה הגאון בעל בית חפרים ז"ל בחלק יו"ד שאלה ע"ז שעמד בזה ג"כ . ולכאורה בין לגירסתא שלפניו סע ובין לג"ל ההוספוח הג"ל דבחגא דשבוטיא גרסי' דלא למספד . ובין לג"ל דבתימירא עכ"ס גרסי' דלא למספד . חיכא למידק טובא דלמה הולכרו כלל לחסור הספד בימים אלו שהס לפני חג הפסח . והלא קי"ל במו"ק ח' במשנה דלא יעורר אדם כו' ולא יספידנו קודם לרגל שלשים יום . וח"כ הלא כבר נאסרו ימים הללו בהספד מיום הפורים ולי"ן . ולמה הולכרו לגזור עליהם עוד חיבור הספד משום יומי דתימירא או משום חגא דשבוטיא וכמ"ס . והניסח לרב דמפרש טעמא דמהני' דמו"ק סע דחיבור הספד דבהך שלשים יום לרגל הוא מפני מעשה שהיה באדם אחד שכינס מעוה לעלוה לרגל כו' . ומסיק החס דלרב בחנם שרי להספיד בהך שלשים לרגל . וח"כ י"ל דשפיר הולכרו לחסור בהספד בהך ימים דמגילה הענייה הג"ל דנ"מ דחף בחנם חסור להספיד בהס משום הגך ימים טובים דמגילה הענייה הג"ל . אבל לשמואל דמפרש' החס טעמא דלכן חסור להספיד קודם לרגל לפי שאין המה מסתכח מן הל"ב שלשים יום . ולדידיה ודאי דחף בחנם חסור להספיד כדמסיק החס דל"מ בין טעמא דרב לשמואל דקעביד בחנם ע"ס . וח"כ ודאי דקשה טובא לדידיה דלמה הולכרו לחסור גם הספד בהך ימים שלפני הפסח במגילה הענייה הג"ל דחיפ"ל דהרי הו"ל ל' יום קודם לרגל דבל"ה חסור' בהספד לשמואל בכל גוונא וכמ"ס :

והנה צו"ה בית חפרים שס כהה דמ"מ נ"מ שפיר גם לטעמא דשמואל בזה . לענין הא דגרסי' בירושלמי דמו"ק סע (והביאו הרמ"ש ז"ל סע סי' י"ג) דהדא דתימירא ביטן אבל במה חדש מוחר . כלומר דהירושלמי ס"ל כטעמא דשמואל מפני שאין המה מסתכח כו' . ומסו"ה בחדש דהיינו שמה בחור ל' יום סמוך לרגל מוחר להספידו לשמואל . לפי שהמירור' כבר הוא בלבד ואין בו הוספה אבל ע"י ההספד כלום (אך לרב ודאי דבשכר גם בחדש חסור) והשחא גם לשמואל ל"מ שפיר בזה שהולכרו לחסור ימים הללו במגילה העני' בהספד חף בחדש דמשום יומי דמנחות ודאי קסא החדש חסור בהספד ע"ס בב"א בזה :

ואולם דעיקר ד' הירושלמי הג"ל כבר כ' בזה הגאון בשעה"מ ז"ל בפ"י מה' יו"ט הכ"ד דבש"ס דיון נראה דלא ס"ל כהירושלמי הג"ל . מולא קאמר הש"ס במו"ק החס דנ"מ נמי בין טעמא דרב לטעמא דשמואל הג"ל . דלטעמי' דרב דמשום עליות הרגל הוא ח"כ אפילו מה חדש בשכר חסור . ולטעמא דשמואל שרי (וכמו שהקשה בזה הרמב"ן ז"ל על הרי"ף גאולה ז"ל שכ' דלטעמי' דרב שרי בזמן הזה . והקשה עליו הרמב"ן דח"כ אחאי לא קאמר נמי דחיכא בינייהו בזה"ז . ולכן כ' דלטעמי' דרב נמי חסור גם בזה"ז ע"ס ברא"ש דבמו"ק ס"י י"ג הג"ל . וה"כ הקשה דלמאי לא קאמר דח"כ מה חדש) אלא ודאי דס"ל להלמודא דיון דחפילו לשמואל ג"כ חסור חפ"י מה חדש לפי שעל ידי ההספד מהעורר המרירות יוחר . ופליג חירוס' בזה . וכן נראה מד' הרע"ב ז"ל במו"ק פ"א מה"ה שפי' סע דלא יעורר הייט על מה ישן . ולא יספידו קחי על מה חדש . (וכ"כ רש"י וע"ס בגמק"י בזה) וחף שהביא סע גם טעמא דשמואל בזה ע"ס . אלמא דס"ל ז"ל דחף לטעמא דשמואל יש לחסור גם במה חדש ודלא כהירושלמי הג"ל וע"ס בשעה"מ בזה :

בתימירא

בה

בהמילד ללא להפגנאח וצדכזשעיא דלא למיספד וכני' החוס' הגיל' ומה שלא גזרו לאסור גם בזימי דהמידח בהספד ללו מסוס דלא הוה חמור כל כך . דאדרבה י"ל דיומי דהמידח חמירי יותר כמ"ס רש"י ז"ל אלא דלא חלשתיכו לאסור אז גם בהספד כלל וכמ"ס וא"ש :

והשנתא מיושב ספיר גם קוטיית השער המלך ז"ל על גיר' החוס' הגיל' . ד"ל דהכי פריך הש"ס דחליצא דשמואל דקיי"ל כוהי' דס"ל דאסור להספיד לפני הרגל בכל גוונא וכמ"ס ח"כ למה ל' למימר לדידי' מהמניח ב' לימח מחשבה ב' והמניח גופי' הרי אסור בהעניח מסוס יומי דהמידח . ובהספד בלא"ה הרי אסור להספיד צו מסוס לפני הרגל . ולא הוצרכו לאסור בימים אלו דמנח דצבועיא גם בהספד אלא לאסור יום שלאחריהם בהעניח לצד וכמ"ס . וא"כ הרי ח"כ נ"מ כלל בין אם נאסור אוהם בהספד מיומא דתמניח ב' או מיומא דתשעה ב' . אחרי דעיקר חיסור ההספד שבהם לא נצרכו לגופיהו כלל . אלא לאסור יום שלאחריהם (שהוא יום כ"ב ניסן) בהעניח לצד וכמ"ס וא"ש : — ואע"ג דשמואל עצמו ס"ל גם בהעניח י"ח כרשב"ג דחף בימים שאסורין בהספד במג"ח מותר להעניח לפנייהם ולאחריהם ע"ש אבל מ"מ כיון דהך צרייתא דמג"ח דאסור בהספד להך יומי דצבועיא עד סוף מועדא . ע"כ דלא אהיח רק כ"ב יומי ולא כרשב"ג בזה מדלאצטריך למימר עד סוף מועדא וכדמבני ר"פ ההם דלא נצרכא אלא לאסור שלאחריו כו' וכמ"ס וא"כ עכ"פ להך חנא דצרייתא דמג"ח הגיל' ודאי דשפיר י"ל בפשיטות לדידי' דגם כל עיקר חיסור ההספד דמנח דצבועיא גופי' לא נצרכא באתא כלל רק כדי לאסור יום שלאחריו בהעניח וכמ"ס וע"ש :

(א"ל) דאכתי איכא למידק עליה מסוגיא דלעיל דמסיק ר' אשי ההם דלא נצרכא לומר מריש ירחא אלא לאסור יום שלפניו בהספד דאלו מסוס יומא דבהך כ"ח לא ה' אסור אלא בהעניח ע"ש . והשתא הקשה דיום כ"ט בלא"ה הרי אסור בהספד מסוס לפני הרגל וכמ"ס — ואולם י"ל בפשיטות דבאתא י' לדקדק קאי לאחר דכבר מוק"ל אביי ס' לעיל דלא נצרכא אלא לחודש מעובר . וזמנה לא הוי סגי ל' לר"ח בהאי טיניח דחזי' הגיל' בזה : ולכן כ"ל מסוס דכר שטייא דאביי לא אהיח באתא אלא כר' סימאי שיעיד מסוס חגי ז"מ (בר"ה י"ט) על בני אדריס שאס רע לעשותן שניהם מלאים עושין כו' . ולא ס"ל דאדר' הסמוך לניסן לעולם חסר וכסיר מבני אביי הכי דלא נצרכא אלא לחודש מעובר (וכמ"ס רש"י ד"ל בשנה מעוברת ואדר בני ה' מלא חי נמי חף בשנה כשטעה) דעברוהו לאדר כו' וכ"ז למחן דלא ס"ל דאדר' הסמוך לניסן לעולם חסר . אבל באתא אחר דעיקר הסוגי' קאי חליצא דרב ההם דליהו דמוק"ל (ס' י"ז) דל"ג לומר מריש ירחא אלא לאסור שלפניו (ולמ"ס ה'ה' הגיל' דזימי דהמידח גרסי' דלא להעניח ח"ש בפשיטות דרב לטעמי' דס"ל גם י"ח כר' יומי דחף בדלא להעניחא לכניו אסור וע"ס ברש"י ד"ה מהמניח ובהוס' מנחות ס"ה ד"ה מריש) ולרב הוא דפריך גם י"ח דאכתי מאי אריח לאסור יום כ"ט אדר מסוס יום שלפניו חיפוק ליה דה"ל יומא דבהך כ"ח וכמ"ס . והרי לרב עצמו לא יהבן טיניח דאביי כלל בזה שהרי בר"ה י"ט אמר ההם דמסוס רבינו אמרונפירסי' רביט רב) דלעולם אחד מלא ואחד חסר כו' (ומשמע דדוקא קאמר רב דלחשון מלא והבני חסר וכדפירסי' גם לעיל ע"ש) ולאמא דס"ל לרב לאדר ר' זון לניסן לעולם חסר וליכא לטעמי' כלל לדידי' דנימ לחודש מעובר וכמ"ס ומב"ה מבני רב אבי חליצ' דרב לפיטוחו לדידי' באתא י"ל דחף לחודש חסר חליצ' ונאסורו לכ"ט חף בהספד דאלו מסוס ל' יום לפני הרגל ה' שרי בחנם לטעמא דרב עצמו במוק"ט הגיל' ומסוס ימי טובים דמניח העניח הגיל' ודאי דחף בחנם אסור להספיד בהם וכמ"ס וא"ש :

ובזה ה' ג"ל ליישב קלח גם ד' קלח מהראשונים ז"ל דפסקו

במועד קטן גם כרב באיסורי בזה (ע"ס בהוד"ה דקעביד ובמניח משה סוף פ"ו מה' י"ט וברא"ש פ"ק דמוק"ט ס' י"ג הגיל') וכנה על זה הר"ש ז"ל גם דכיון דבמד לישנא ר' כהנא הוא דאמר לה (להך טעמא דמסוס מעשה בחדס אחד שכינס מעות הרגל כו') ולא רב ח"כ ודאי דחין לנו לדמות כלל לטעמא דשמואל דמפירש בירושלמי כוהי' בזה כיון דלהך לישנא דר' כהנא הוא דפליג בזה דלשמואל ש"ס דילן ודאי דקיי"ל בפשיטות כשמואל בזה גם לש"ס דילן וע"ס ברא"ש בזה (והנה כ"כ בחפ"הר שמואל ז"ל גם שבאתא לגי' הש"ס דילן שם ח"כ כהנא ח"כ יהודא אמר רב כו' אין מקום לר' הר"ש ז"ל בזה כלל רק שהר"ש כהנא כן לפי גירסהו שם ח"כ כהנא ואמרי לה ח"כ יהודא אמר רב ע"ס ובר"ה ז"ל גם לא העתיק רק ח"כ כהנא לצד ולא זכר רב כלל ע"ס) :

ואמנם למש"ל ח"ש בפשיטות ד' הראשונים ז"ל הגיל' (חף לגי' הרי"ף והר"ש ז"ל הגיל' בזה) שהרי עכ"פ מוכח מסוגיא דהעניח הוצרכו כלל לרב לאסור בהספד יום כ"ט אדר כדמבני ר"א חליצא דרב ההם לשיטתו בהעני' ובר"ה י"ט הגיל' וכמ"ס וע"כ דגם לרב ז"ל עכ"פ דס"ל כר' כהנא בזה דבמיס ברי דחליצ' נמה הוצרכו כלל לרב לאסור בהספד יום כ"ט אדר כדמבני ר"א חליצא דרב ההם לשיטתו בהעני' ובר"ה י"ט הגיל' וכמ"ס וע"כ דגם לרב ז"ל עכ"פ דס"ל כר' כהנא בזה דבמיס שרי וכמ"ס ומב"ה ספיר פסקו במוק"ט בפשיטות כרב באיסורא נגד שמואל בזה וא"ש :

וברירורי בזה ראוי להגאון בעל נודע ביהודה ז"ל במה"ח חל"ח ס' ג' שכתב ליישב ד' ההוס' דהעניח י"ח ד"ה לא נצרכא התמוהין מלוד וברא"ש היפך כוונת הש"ס שם ואולם שלא להניח ד' הרוס' בלי יסוד בזה ל' גם ד"ל דההוס' מפדשים דלא נצרכא דאמר אביי החס לא קאי רק על עיקר הקנות חכמים בזמן שתיקנו הוי"ט דמג"ח אז דלא הוצרכו לאסור מריש ירחא דניסן לאסור שלפניו שהוא יום כ"ט אדר בהעניח . דאך יוכלו לאסור יום כ"ט כלל והלא לא ידעו עדיין באתו היום שיקדכו החודש למחר דשחא יעברו החודש ויעשו אותו ביום ל"א ולא יהיה יום כ"ט יומ שלפני יומי דהמידח כלל ומספיקא לא מנינו לאסור יום כ"ט בהעניח דלא הו"ל רק ספיקא דרבנן לבד . כיון דאביי לא ס"ל דאדר' הסמוך לעולם חסר ומב"ה קאמר דל"ג אלא לחודש מעובר כגון שנראה הלכנה הישנה יום כ"ט לערב השי"ד ליום ל' שאז בודאי לא יקדשו החודש עוד ביום ל' דלרזן שיהי' לילה ויום מן החודש כדל' בר"ה כ' (ור"ל דאלו לא נראה הלכנה הישנה לערב יום כ"ט הרי בלא"ה יום ל' אסור בהספד והעני' כל היום מספק דשחא יבואו עדי' ד"ה ד"ה היום ויקדשו ב"ד ח' החודש באתו היום . והגאון בעל חסר סופר ז"ל באר"ח ס' קס"ג הוקשה לו כן ע"ש ועלם ממט ד' הגאון בעל ט"ב ז"ל הגיל' בזה דמשכח"ל ספיר כשנראה הלכנה הישנה בערב שלחמ יום כ"ט וכמ"ס ויבואר עוד להבין בזה ח"ה) : דחמ גם הנו"ב בסוף ד' החוס' הגיל' ככתב דמש"ה אלטרירך לאסור יום כ"ט מסוס יום שלאחר כ"ח ע"ס . והנה מה שג"ל באתא ד' החוס' הגיל' יבואר להבין ח"ה . אבל חני תמה על עיקר קושיא בזה שם עלה דמשי רב דלא נצרכא לומר מריש ירחא אלא לאסור שלפניו דאך ידעו ביום כ"ט אדר שהוא יום שלפני ר"ח ניסן דשחא יעברו לאדר וכמ"ס דהרי ודאי דבפסוקו י"ל דרב לטעמי' בזה דס"ל בדידי' בר"ה י"ט דאדר' הסמוך לניסן לעולם חסר וכמ"ס וספיר משני ההם הכי רב לשיטתו בפשיטות בזה וכמ"ס . (וחף דמ"ס הט"ב שם בד' אביי בזה ודאי דשפיר כהב כן חליצא דאביי עצמו דליהו ודאי דלא ס"ל בך כלל כרב דאדר' הסמוך לניסן לעולם חסר אבל עכ"פ ה' לו להנו"ב שם להזכיר בזה דרב גופי' ודאי דשפיר משני ההם הכי בפשיטות לשיטתו בר"ה י"ט בזה ולרב ח"ן מקום באתא לא להירינו דאביי ולא לקושיהו כלל בזה וכמ"ס בע"ה) :

ואולם מ"ס הנו"ב שם בעיקר פי' ד' ההוס' הגיל' דחוק טובא באתא וח"ן מן הטרך להשיב על דכיון בזה . ובאתא הדבר פשוט לעני' דמ"ס י' דבריהם ז"ל שם בזה ומלפ' הדיבור בד' ההוס' הגיל' ממעלה למטה ש"ס) . ובמקום יום ל' ז"ל יום כ"ט ובמקום ר"ח ניסן ז"ל יום כ"ח (וכן להיפך שם) וכל"ל בד' החוס' הגיל'

(* הגה"ה ועל דרך זה אמרתי להגיה מכבר בהוס' שבועות י"ז בדי' ח"ן וח"ן שומטים כו' דמ"ס החוס' בדי' ח"ן וח"ן שומטים שיראה פתח עזרה בשעת חליה כו' הוא תמוה טיבא באתא . דמלבד דמ"ס בהוס' דבעינן שיראה פתח עזרה כו' ודאי דשעות הוא דבצבחים כ"ז נפק"ל הכי מקרא דבעלו בשער פתח אוהל מועד ושם תאכלו אותו ע"ש וא"כ היינו פתח היכל ולא פתח

הנ"ל, דהאי יוס' ל' לא מניין לאוסרו משום יוס' שלאחר כ"ח דיוס כ"ט מפסיק ביניהם ומש"ה אלמריך לאוסרו משום יוס' שלפני כ"ח ניסן" כ"ל' שם בד' החום' בזה - וכן מ"ש בראש הדיבור שם שלא נרחה הלכנה עד יוס' ל' ט"ס' ו"ל' עד יוס' לא' או רחיצה עד ט"ס"ה ו"ל' שלא נראה הגבנה יוס' ל' ו"כ"ה ברש"י שם (ולמ"ש הט"ב הנ"ל הי' ל' שרחה הלכנה היסנה בחמלה ליל ל' דלזו ידעו בודאי שלא י"ה' ר"ח ביום ל' משו"ה לא נאסר אז בהספד רק משום יוס' שלפני יומא דהמידא בלבד וכמ"ל) - וחמס' חף שרחה הלכנה החדשה ביום שלשים ספיר משכח"ל לאב"י גופי' בר"ה ק' שר"יכוין לאייס על העדים לפעמים לעבר ניסן (וכדמשי חב"י החס' הא' בניסן כו') וע"ש ברש"י וחז"ל' הא' דלכנ"הו פירושי' דהס' עכ"פ מעברין ניסן לנורח ע"ש) ואין לורך למ"ש הנאון בעל חמס' סופר ז"ל בס' ק"ס' הנ"ל לר"ך לרחוק בזה דמשכח"ל כשידעו ב"ד ע"פ החשבון שלא יבואו עדים ביום ל' ע"ש - ולמ"ש'ל' בחמה אין כאן דוחק כלל דאב"י לשיטתו בזה וכמ"ש ברש"י (ועוד י"ל דל"מ בזה כמי שכבר החענה יוס' ל' ולא בלא עדים עד ל"א דמשום יוס' שלפני יומי דהמידא לר"ך למהיב חעניה לחעניהו אחר הפסח וע' בפמ"ג באו"ה ס' הר"ע במג"ל ס"ק ד' כנסתק למ"ד דלאסר להעטות בחנוכה לפניו גם בזה"ו חס' החענה אז חס' לר"ך למהיב חעניה לחעניהו אחר חנוכה ע"ש (ובימים הכחובין במג"ל ודאי לר"ך למהיב חעני' לחעניהו כמ"ש בזה מההיא דר"ה י"ה גבי חנוכה דא"ל לאו והעטנו כו' וע"ש ברש"י ו"ל' ע) :

ואמנם בעיקר הדבר שכתבו למעלה בעו"ה דהך סוגיא דהעניה י"ח דפר"ך דשלפניו נמי חיטוף ליה דהו"ל יומא דבחר כ"ח כ"ה כו' דעיקר כל הסוגיא בזה לא קאי רק אליבא דרב דליהו דמשי לה שם י"ז דל"י אלא לאסור שלפניו כו' וכמ"ל - הנה נלמדה י"ה להשיב בפשיטות על דברי בזה שהרי לרב גופיה בחמה חין מקום. כלל לעיקר קושיה הש"ס בזה דחיטוף ליה דהו"ל יומא דבחר כ"ח כ"ה - דהרי בר"ה י"ח ס"ל לרב גופיה דבטלה מגילת חעניה לאחר החורבן ולמ"ד דבטלה מג"ה ע"כ דלדידיה לא ס"ל כלל כהך בר"ה דמג"ה ביו"ט של כ"ח אחר עלמזו כדל' בר"ה י"ט דהך עובדא דיו"ט של כ"ח אחר היה לאחר החורבן זמן רב וא"כ כיון דקמייחא בטל לרב אחרנייהא האך מוסיפין לדידיה כדל' בר"ה ההס' - ומאי טעמא מסקינן ההס' בחמה דהך יו"ט דכ"ח אחר לא הי' רק למ"ד דלא בטלה מג"ה וכדמשי ההס' דהנאי היא ע"ש ועכ"פ הרי לרב עלמזו לק"מ מהך דכ"ח אחר כיון דלדידי לא היו יבולין לעו"ה יו"ט אז בל"מ בחדר כלל ואך פריך הש"ס הכי בפשיטות בזה אליבא דרב עלמזו שם וחיטוף ליה דהו"ל יומא דבחר כ"ח וכמ"ש :

ואולם הנה בחמה בל"ה י"ה לדקדק כן בדהך סוגיא דהעניה הנ"ל דפר"ך עלה דר"פ הנ"ל דמשי דל"י אלא לאסור שלאחריו כמאן כו' יוסי כו' אי הכי בל"ט נמי חיטוף ליה דהו"ל בחר יומא דכ"ח כו' ומשמע דעיקר הקושיא הוא רק למאי דמוק"ל כו' יוסי דוקא דלאסר בשלאחריו ב"כ וכמ"ש - והרי לר' יוסי גופי' ב"כ

פתח עזרה כלל - אבל בעיקר הדין הוא חמוה שהרי בחמה מסיק רבינא ההס' דלאכילה קדשים ולדוחה לא בעינן שיראה פתח ההיכל כלל כדנפק"ל החס' מקרא דבבב"ר אבהל מועד יאכלוה ריבחה חזירות הרבה כו' והך קרא דפתח אבהל מועד ואם האכלו כו' מוק"ל ההס' בקדשי עשה דוקא ע"ש - והנאון בעל מכנה למ"ך בפ"י מהל' מעה"ק ה"ג חמה על הרמב"ם ז"ל שכתב שם דחין כחמ"ח ואשם ושי"י מנחום נאכלין אלא לזכרי כהונה בעזרה כו' שנאמר לכל מנחהו ולכל חמ"ח כו' בקדש הקדשים האכלו כל זכר כו' ולא הזכיר שם הך דינא שכתבו החוס' דבבב"ר י"ז הנ"ל דבכל קדשי קדשים שנאכלין בעזרה בעינן ב"כ שיראה פתח עזרה בשעת אכילה עכ"ד (ומה שלא הזכיר הרמב"ם שם דגם שירי הלוג שמן כל מטרע נאכל בעזרה ולזכרי כהונה דוקא שהרי בזבחים מ"ד ובמנחות כ"ח וע"ג דריש נהך קרא דלכל מנחהו כו' הנ"ל דכה"י ברש"י כל קרבנס דחאי לרבוח לוג שמן של מזורע כו' (פרש"י שם דחיקרי קרבן דכה"י והקריב כו' ומה לוג כו' ע"ש) וא"כ פשוט דנפק"ל מהך קרא דחיו נאכל ב"כ אלא בעזרה ולזכרי כהונה כמו כל הך קרבנות דכתיב בחריה לכל מנחהו כו' הנ"ל (וע"ש בחולין ק"ג דהשיב בהדיא שם לוג שמן ש"מ בעשר מחמתו כהונה שזמקדש ופירש"י שם ב"כ דנפק"ל מהך קרא דכל קרבנס כו' דכתיב בחרי' בקדש הקדשים האכלו כו' ע"ש) אבל בחמה הובא דין זה ברמב"ם סוף פ"ד מהל' מחוסרי כפרה בהדיא ע"ש אך י"ב לחמוה טובא על הרמב"ם ז"ל שם בזה שסיים בדבריו שם דחיו נאכל רק בעזרה ולזכרי כהונה שהרי הוקש לחס' עכ"ל וע"ש בל"מ שהמה בזה דמשמע במנחהו כ"ח דרבנן לא מקשי לוג לחס' כלל ע"ש - והכ"מ שם ביבא סמך לדין זה ממנהג דזבחים ל"א דהיה מחמק בעזרה ומשמע דהיה נאכל לזכרי כהונה ע"ש ובמח"ה העלימו בזה עיניהם מהך קרא דכל קרבנס הנ"ל דדרשינן ליה על לוג שמן ש"מ כמ"ש והרי בהדיא כתיב בחרי' בקדש הק' האכלו כל זכר כו' כמ"ש ודוחק י"ל קה"ד הרמב"ם ז"ל שם בזה דמ"ש שהרי הוקש לחס' ר"ל וא"כ נלל נמי הלוג שמן בשם קרבן כמו האשם כדכתיב והקריב אהו לחס' ומה לוג כו' וא"כ ממילא נלל נמי הלוג בדהך קרא דכל קרבנס וכמ"ש ברש"י דזבחים הנ"ל וע' בספרי פ' חוקת וד"ק ו"ל' ע) :

והנה מלבד שיש לחמוה בזה על המש"ל ז"ל הנ"ל דלמה לא הזכיר הסוגיא עלמה דזבחים פ' חזירו מקומן שהבילו החוס' דבבב"ר הנ"ל בעמ"ס דודאי דיוחר היה לו לחמוה על הרמב"ם בזה מחוך סוגיא הש"ס עלמזו ולא מד' החוס' לרב - אבל בחמ"ק יש לחמוה עליו ביוחר דל"ך לא רחא שם בסוף אהרה הסוגיא דזבחים הנ"ל שהבילו החוס' דבבב"ר הנ"ל שם - דבמחמה הרי מסקינן ההס' דבקדשי דודוח לא בעינן נגד הפתח כלל וד' החוס' דבבב"ר הנ"ל חמה חמוהים בחמה מלוד כמ"ש - ועכ"פ ודאי שאין מקום לחמוה בזה על הרמב"ם ז"ל מחוך ד' החוס' הנ"ל - אחר שד' החוס' בזה חמוהים בחמה וכמ"ש ו"ל' ע) :

אך ליישב דברי החוס' עלמס עכ"פ בזה נלע"ד ברור שדבריהם ז"ל בזה מהנפשים הם ולר"ך להגיה וליהן חס' היהגים למעלה למטה וכן להיפך בזה - שהרי בחמה יש לדקדק בד' החוס' הללו דלדקשיא להו אכילה קדשי קדשים בניגים ועליהו דהרי בעינן בל"ה י"ה נגד הפתח והלא עדיפא הו"ל לאקשויי הכי אשמיטת קדשים קלים דודאי בעינן בזה נגד הפתח וכדל' בזבחים שם ב"ה שלמים ששחטן קודם שיפתחו לדחות ההיכל פסולין שנאמר ושחטו פתח אה"מ כו' וע"ש בכל הסוגיא - וכן במ"ש החוס' דבבב"ר הנ"ל אהא דחין שחטין שם קדשים קלים דה"ה דחין אובלין שם קדשים קלים כו' יש לדקדק ב"כ נלמדה דעדיפא הו"ל לאקשויי ולהקדים דבריהם בזה ארישא דחין אובלין שם קדשי קדשים דלמה נקט קדשי קדשים דוקא דהרי אפילו קדשים קלים נמי חסור לאכול שם דגנין ועליהו לא נהקדשו אפילו בקדושה ירושלים כדל' בפסחים פ"ה וכמ"ש החוס' הנ"ל בזה :

ולכן ל"ל דבמ"ז יש להגיה בפשיטות שני דיבורי חוס' הללו וצ"ל בד"ה חין אובלין שם קדשי קדשים, וי"ה דחין אובלין שם קדשים קלים דגנין ועליהו לא נהקדשו כו' אלא נקט קדשי קדשים משום דאכילה בעזרה לא שייכא בקדשים קלים' ואח"כ ז"ל בד"ה חין שחטין שם קדשים קלים, דאפילו י"ב נקב לראות דרך שם פתח היכל דבעינן שיראה פתח היכל בשעת שמיטה כדל' בחזרו מקומן דף ל"ה' כ"ל' וזב"ה א"ש בפשיטות שני דיבורי חוס' הללו ע"ה - ושוב מלמח' אחר זה להנאון בעל מראה כהן ז"ל על מס' זבחים דף ג"ו שעתד ב"כ על ד' החוס' והמש"ל הנ"ל בזה - וכו' שם חז"ל ופליאה כשגבה על ד' החוס' במס' שבועות ד' י"ז ד"ה חין אובלין כו' שכתבו שם בעינן שיראה הפתח בשעת אכילה כדל' בחזרו מקומן ומרמזו לנאון והוא בהיפך - וביוחר יש לחמוה על המש"ל פ"י ממשפ"ק שהמה על הרמב"ם שלא הזכיר דין זה דבשעת אכילה לר"ך לראות פני הפתח ע"פ ד' החוס' הנ"ל ולא הרגיש שע"כ ע"ש נפל בדבריהם עכ"ל שם והנה לא הזכיר הנאון הנ"ל בזה אך יש להגיה בד' החוס' הללו ולא זכר ב"כ מה שיש לדקדק עוד בד' החוס' הנ"ל וכמ"ל - ועכ"פ נלע"ד ברור דל"ל בחמה בד' החוס' הנ"ל כמו שכתבו להגיה בזה למעלה וא"ש שני דיבורי החוס' הנ"ל בפשיטות וכמ"ש בעו"ה : ע"כ הנה"ה

בטלה מנחם קמייחא בטיל אחרייחא מוסיפין וכמ"ל וגם ממשני רב גופיה ההם צר"ה י"ט ללא נכרחה לאסור ב' צהרי (דבטיל אז לדכרחה מן שטריח) בזמן הביה חלה לאסור שלפניו (וכדמכני רב גופי' בעטניה י"ז ה"ל) ומדמורגך רב גופי' לחוקמי הך דבטיילח לדכרחה בזמן המקדש דוקא ורק לאסור שלפניו ע"כ משום דלרב גופי' ודאי בטיל הך יו"ט לאחר החורבן כמו כל יו"ט דמנח"ה לדריד' ולע"ג דהך יו"ט דבטיל לדכרחה כו' נראה דחין שייך כלל למקדש שהרי עיקר היו"ט ה' אז שלא יבוא שם שמים ליד בזמן כדח' ההם וחין זה שייך למקדש כלל — (הך בח"ס כ"ס ס' קל"ח כ' דיו"ט דבטיילח לדכרחה דשטריח ה' לו זכר לביה המקדש שהיו מזכירין יומא כהן גדול לא"ע ע"ש והוא תמוה דהרי עיקר היו"ט היה בזה בלחמה רק ע"י שכיולו לבטל הדבר אז; שלא להזכיר עוד כן ולא יבוא השם לידו בזמן וזוהי זכר ה' ע"י זה לבהמ"ק כלל לא שידחוק לומר שח"כ היו כוהבין עכ"פ כה"ג לבד ולא לא"ע. וזמנא חין זה שייך כלל ליו"ט של אחור היו"ט שלא ה' דק על מה שעלהה בידם אז לבטל הזכרה שם שמים בשטרות כמ"ש. וכן מש"ש בח"ס דגם חגא דשבוטא שייך למקדש ל"ע ג"כ שהרי היו"ט ה' על מה שהיו הלדוקים אומרין ערלה אחר הבבא דכשצטלו דבריהם עשו יו"ט והרי יו"ט זה ודאי שייך גם בזה"ל וחז"ל דעיקר מה שדנו עמהם אז ה' על זמן הקרבת העומר שהיו הלדוקים אומרים להביאו ג"כ אחר הבבא כדח' בזמנא שם ומיילח ה' קלקול גס לחג השבועות ע"י"ו ועכ"פ עיקר היו"ט ה' שייך למקדש להקרבת העומר וכמ"ס ול"ע) ומזכרה עכ"פ דלרב גופי' ודאי דגם יו"ט דחין שייך למקדש כלל ס"ל דחינו טוגה בזה"ל וכמ"ס. וח"כ ל"ל דעיקר הקוביא דשלפניו נמי הו"ל דהו"ל בהר כ"ח דדוקא לר' יוסי לחוד הוא דפריך הכי ולא חללא הסיני' חליבא דרב בזה כיון דלרב עלמא לא מלינו להוסיף שום יו"ט אחר החורבן כלל וכמ"ס. ונסהר כל מ"ל בזה :

ואתו בחמה נעליד חין מקום לכל ר' הגאון בעל ח"ס ז"ל בזה דמלכד דעיקר הסוגיא דר"ה י"ט ה"ל ודאי דלא משמע הכי כלל מדלח משני על הך קוביא דכ"ח בחדר רב דהנחי היא כו' ומשמע בפשיטות דמוק"ל רק כר"מ ולא כר' יוסי כלל ולדבריו בזה הו"ל בפשיטות דהך דכ"ח בחדר האיה כהני הנחי ולא דהנחי. היא דמשמע דחילא בפלוגתא דהרז הנחי הג"ל. ועוד דחס נאחר דבאחא לרב עלמא דמפרש טעמו דהו"ל כד' לזווח ודאי לדריד' חין לחלק כלל בין בני דתלי' במקדש ובין בני דלא הלית במקדש כלל וכמ"ס. ח"כ חין שום מקום בזה לחיובא דהש"ס כלל אהא דפריך לרב מו"ט דכ"ח בחדר דכיון דהך יו"ט י"ל דחתיא נמי כר' יוסי לר' הח"ס ה"ל וח"כ אכתי דק"ל מהך דרייחא דכ"ח אדר עליו' דרב בזה שהרי הך דרייחא בלחמה מלי אחיא ככו"ע לפ"ד ה"ל והך דרב בזה כמאן אחיא בלחמה שהרי הוא דלא כחד בזה (חס לא כדחוק לומר דלמח דמייחא מר' יוסי בלחמה ל"ל דגם רב כר' יוסי ס"ל בזה אהרז ביה מרן טעמא דלעיל בזה ובהכי ח"ס גס מ"ל לייבב הסוגיא דהעניח הג"ל חליבא דרב הג"ל שהרי למסקנא ע"ל דגם רב ודאי דכר' יוסי ס"ל וכמ"ס) ועוד דלר' הגאון ז"ל ה"ל הו"ל להש"ס לטעמי' ההם דר"ה י"ט בהא דקאמר קשיא הילכתא אהילכתא כו' דכאן ביו"ט החלוין במקדש וכאן ביו"ט שלחין הלויין במקדש כלל וכד' יוסי ומדקש חנוכה ופורים לבד דר"ה שם ובכל דוכחא ב"ש"ס (כמו במהני) דהעניח ט"ו חין גוזרין העניח על הליבור בחנוכה ופורים ולא קהני נמי שחר ימים הכחובין במגילת העניח בבהכו דמודי בזה ר' יוסי עכ"פ לפ"ד הח"ס הני' וכן בהך דרייחא דמייחא דבירושלמי דמגילה פ"א ה"ד ובהעניח פ"ב ה"ב וגדרים פ"ח ה"א כללמעהנין חוק כו' מחנוכה ופורים. ועוד בכ"ד ב"ש"ס) וע"כ מכוס דחתיא כולוהו כר' יוסי דבזה"ל בטלה מנח"ה לבד חנוכה ופורים ולא חתיא הרי משכ"ל עוד גס הך יו"ט דלא חילא במקדש וכמ"ס (מיהו במהני' דהעניח ס"ו ה"ל ל"עיקר דהרי ר' מאיר חייבי ההם בסיפא דמהנין דלחמ' ר' מאיר עלה ח"עפ' שאמר ר"ג כו' והרי ר"מ ס"ל דלא בטלה מנח"ה וח"כ ה"ל לר"מ לפלוגי' ההם נמי אהתא דמהני' בזה דלא תשיב דק חנוכה ופורים לבד ולא הני נמי כל ימים הכחובין במנח"ה דהרי לר' מאיר ודאי דגם בכל יו"ט

ג"כ לק"מ מהך יו"ט דכ"ח אדר שהרי ר' יוסי הוא דס"ל צר"ה י"ט שם דבטלה מנח"ה לאחר החורבן ע"ש וח"כ הרי לא ס"ל לר' יוסי גופיה לכל עיקר היו"ט של כ"ח אדר כלל וחין מקום לקושיא הש"ס בזה חליבא דר' יוסי עכ"פ וע"כ ל"ל בלחמה דהרי הוא דקשיא ליה להש"ס ההם בזה דלחמ' דהך חגא עלמא דברייתא דמנח"ה הג"ל עכ"פ חיהו ודאי דע"כ דס"ל לר' מאיר צר"ה י"ט בזה דלא בטלה מנח"ה. שהרי הביא שם צפ"ב דמגלה העניח הך יו"ט דכ"ח בחדר הג"ל. וס"ל נמי ע"כ כר' יוסי בזה דללחמיהם אסור ג"כ וכדמכני ר"פ דל"ג חלה לללחמיהו כו' ח"כ עכ"פ הקשה בזה על ההנח עלמא דמגילה העניח הג"ל דאי הכי דס"ל כר' יוסי בלחמיהו חיפוק ליה דהו"ל יומא דבחר כ"ח כו' כיון דחיהו ודאי דס"ל כר"מ בחדר פלוגתא דידהו דלא בטלה מנח"ה וכמ"ס וח"ס. (וע' הו"ס ר"ה י"ט ד"ה ח' ריב"ש ס"ל דבלח"ה ל"ל דעיקר הקוביא בעטניה שם בזה הוא רק על ההנח המסדר מהניחא דמגילה העניח בלבד. דל"ג מלי פריך וחיפוק ליה דהו"ל יומא דבחר כו' שהרי יומי דהמידח היו בזמן הביה ושפיר הולרכו אז לאסור מריש ירחא משום יוס שלפניו דחלו משום יומא דבחר כ"ח הרי לא היה אז היו"ט עדיין כלל עד זמן רב אחר החורבן וע"כ ל"ל בלחמה דעיקר הקוביא הוא רק על ההנח עלמא לבד דזמנא הרי כבר היה טוגה היו"ט דכ"ח אדר שהרי הביאו שם במנח"ה וח"כ לא היה לו להנח עלמא עכ"פ למחשביניהו ליומי דהמידח בזמנא אז מריש ירחא רק מחתי בירחא דלולו כדי לאסור יוס שלפניו הרי בזמן ההנח דמנח"ה עכ"פ כבר היה נאסר משום יומא דבחר כ"ח וע"כ בחו"ס דר"ה הג"ל בזה. וח"כ פשוט דה"ל י"ל דכל עיקר הקוביא דחיפוק ליה דהו"ל בחר יוס כ"ח דלולו לר' יוסי ולרב צעמ"ס הוא חיפוק הני שהרי חייבו לא ס"ל הך יו"ט דכ"ח אדר כלל כיון דס"ל דבטלה מנח"ה וכמ"ס חלה על ההנח עלמא שסידר המסנה דמנח"ה הג"ל הוא דקשיא עליו' דיד' הכי שפיר כיון דע"כ הך חגא גופי' עכ"פ דס"ל כר' יוסי בזה דללחמיהם אסור ובחידן ס"ל ע"כ כר"מ דלא בטלה מנח"ה וכמ"ס וח"ס) — ומיהו מש"ל ח"ס ג"כ בפשיטות בזה דכיון דעכ"פ חללא כל הסוגיא חליבא דרב ההם דחיהו דמוק"ל בריש הסוגיא הג"ל דל"ג חלה לאסור שלפניו וכמ"ס. ח"כ ודאי דחיה לן לחוקמי נמי לבדי' דמנח"ה כוה"ל דלא מלי' דלא מלינו עכ"פ להך חגא דמנח"ה הג"ל דס"ל בהדיח דלא כרב בהדיח וח"ס בזה מש"ל בעז"ה :

ורגה יען יו אחרי זמן רב שכחתי כל זה בעז"ה מלחתי להנחין בעל חסס סופר ז"ל ב"ס קס"ג הג"ל בעמד ג"כ בהך קוביא הש"ס דהעניח הג"ל דלחמ' דמוק"ל כר' יוסי בזה דללחמיהם ח"כ מלי פריך הו"ל חיפוק ליה דהו"ל יוס דבחר כ"ח כו' שהרי ר' יוסי ס"ל דבטלה מנח"ה וח"כ לא ס"ל להך יו"ט דיוס כ"ח אדר כלל וכמ"ס. וכ' לייבב שם בזה ד"ל דעד כאן לא אלטרין לחוקמי הך יו"ט דכ"ח בחדר כר"מ דוקא רק לפי מלי דמפרטיין צר"ה י"ט שם טעמא דמר"ד בטלה מנח"ה מכוס דס"ל דדמי ליו"ט דד' לזווח שהיו בזמן ביה שני למועדים טובים ובטלו אחר החורבן וה"ל לכל יו"ט הכחובים במנח"ה דהו"ל כי הך שטלו ג"כ אחר החורבן וח"כ לפ"ז כ"ס שאין להוסיף שום יו"ט אחר החורבן כלל חל לר' יוסי דמפרש בלחמה טעמא דלחמ' החורבן מותרין מפני שאכל הוא להם. ח"כ י"ל דדוקא ביו"ט החלוין במקדש ובקרבין ס"ל לר' יוסי דבטל אחר החורבן חלל יו"ט שנעשה על דבר שאין שייך למקדש כלל גם ר' יוסי מודה שאינו בטל וה"ה שמוסיפין ג"כ יו"ט על גס שנעשה אחר החורבן נמי לר' יוסי. וח"כ יו"ט דכ"ח אדר שפיר מלי אחיא חילוי לר' יוסי ומיובב סחירה הש"ס דר"ה ע"כ ש"ס דהעניח דלמסקנא דרייחא דכ"ח אדר כר' יוסי נמי אחיא עכ"ל ש"ס. וכ"כ בס' קל"ח דכיון דהך דכ"ח בחדר היה גס דחין לו שייכות כלל בביה המקדש שפיר מוסיפין גס לר' יוסי (ובלח"ה כל גס שאח"ה החורבן ודאי דחין שייך לזו לבהמ"ק כלל) ע"ש :

ורגה לפי דבריו בזה היה נסרה תש"ל דהסוגיא דהעניח הג"ל חלה חליבא דרב ההם שהרי בלחמה ג"לחא בסוגיא דר"ה י"ט דרב גופיה הוא דמפרש טעמ' ההם דל' בטלה מנח"ה משום דהו"ל כד' לזווח ע"ש ולהך טעמא ע"כ דחין להוסיף יו"ט כלל אחר החורבן כמ"ס הח"ס הג"ל מדפריך עלה ההם בפשיטות דאי ס"ד

יו"ט הכחוב צמג"ח חין גוזרין בהם הענינה על הליצור כלל גם צוה"ז כמו במטכה ופורים (וחף כנראה בצמחה אחיה הך מהני" כר' יוסי דליירי לעיל מינה ההם דלמחר ר' יוסי כשם שאין הראשונה כו' וח"כ ספיר י"ל בפשיטותה דגם הך סופ"א דמהניחין דלחין גוזרין הענינה במטכה ופורים כו' דר' יוסי. עלמנו הוא דהני לה לכולה מתני' ומש"ה לא קמשיב אלא מטכה ופורים לבדם דאלו כל שאר יו"ט שבמג"ה בטלו צוה"ז לדדי' וכמ"ס. אבל מ"מ אחתי הו"ל לר' מאיר. (דליירי נמי כסיפ"א דמהניחין בזה כמס"ל) לאפלטני נמי על ה"ק בזה ולומר דגם בכל יו"ט הכחוב צמג"ח חין גוזרין בהם הענינה על הליצור גם צוה"ז כמו במטכה ופורים כיון דלר"מ לא בטלה מנילה הענינה כמ"ס ולי"ט):

אלא דבעיקר הגירס' שלפנינו בצרייתא דר"ה י"ט הג"ל דבה"ק דר' יוסי דא' דהימים הכחובים צמג"ח חסורין גם בזמן שאין בהמ"ק קיים גרסי' בהדיא ד' ר' מאיר בני' שלפנינו. אבל בצמחה הנה בצרייתא זאה הובאה עוד בחמשה מקומות. ובשם מקום לא גרסי' שם ד"ר מאיר כלל בזה. והוא במג"ה פ"ה ובחוספ' הענינה פ"ג ה"ז וזכרו' בקליפ פ"ד ה"א ומנילה פ"ה ה"ד והענינה פ"ד ה"ד דבכל המקומות הג"ל לא גרסי' בהך בצרייתא דר' מאיר כלל. רק דברי סהס ח"ק דפליג. עם ר' יוסי בהא ע"ש. (וח"ש בזה ג"כ דלגני' שלפנינו לכאורה תקשי דר' יוחנן אדר' יוחנן דלחין ספק ר' יוחנן צר"ה י"ח שם דלא בטלה מג"ה ע"ש. שהרי הוא כר"מ לגבי ר' יוסי (לגני' דידן) והרי ר' יוחנן פסק כר"מ כר' יוסי לגבי ר"מ ואפילו בצרייתא כדמסיק בעירובין מ"ז ע"ש. אבל למ"ס דבצמחה לא גרסי' בכל המקומות הג"ל דה"ק דר' יוסי ד"ר מאיר כלל בזה ח"ש בפשיטות. דר' יוסי וסהס ח"ק ודאי דס"ל לר' יוחנן דקיי"ל כסהס דהו"ל כרבים (וכמ"ס בירושלמי דהענינה פ"ב ה"ב אהך מהניחין דלחין גוזרין הענינה בהחילה בה' דלר' יוסי גם בפשיטות ובאחרונות כן. וזו שם דהורה ר' יוחנן כר' יוסי ואמר ר' אלעזר שביק סתמא ועביד כיחידאי ואשכח אח"כ דהנח ר"מ לח"ק בשם ר' מאיר אמר יאוח טו' ע"ש. (והיינו משום דס"ל לר' אלעזר אליבא דר' יוחנן דלחין הלכה כר' יוסי ומחזיריו כלל רק היבא דיחידאי פליג עלי' לבד וכדא' ר' אלעזר נמי בעירובין מ"ז אהא דל"ר יוחנן דהלכה כר' יוסי גבי כל הנשים יחארתו כו' מכלל דיחידאי פליג עליה כו' וע"ש מ"ו הוד"ה כר"מ) וכ"ה בירושלמי פ"ד דיבמות ה"א ע"ש):

והנה בדרך אגב רחמי' לתמוה על הריטב"א ז"ל בהענינה ט"ו ש"כ אהא דל"ר יוסי כשם שאין הראשונה טו' הג"ל. דנראה דהלכה כרבנן דיחיד דיחיד ורבים הלכה כרבים ואיני יודע טעם לר' הרמב"ם ז"ל שפסק בחיבורו כר' יוסי עכ"ל (והנה מ"ס הריטב"א שפסק הרמב"ם בחיבורו כו' נ"ל שדייק לכהוב כן משום דפירשו בצמחה כ' הרמב"ם דלחין הלכה כר' יוסי בזה ע"ש. אך בחיבורו פ"א מהל' הענינה ה"ה נראה דפסק כר' יוסי בצמחה מדכ' שם. דלחין גוזרין הענינה אלא בשני כו' וכן על הסדר הזה כו' וע"ש במ"מ ש"כ דפסק כר' יוסי דנימוקו עמו והל"מ שם כ' צוה דהרמב"ם ז"ל לא פסק כר' יוסי ככ"מ בצמחה בדבין דלקמי' טו' ע"ש. והוא כר' הריטב"א הג"ל דלגנד רבים בצמחה לא קיי"ל כר' יוסי וכמ"ס. אבל יש לתמוה עליהם ז"ל בזה שהרי ד' הרמב"ם ז"ל בחיבורו פשוט בצמחה בירושלמי הג"ל דפסק ר' יוחנן בהדיא כר' יוסי בזה וכמ"ס וקושיא הריטב"א ה"ז הרי הקשה ר"א כן בירושלמי הג"ל ומסיק דלא פסק בצמחה כר' יוסי ע"ד רבים בזה רק ע"ד ר' ר"מ לבד דה"ק דר' יוסי הוא ר"מ בזה וכמ"ס. וח"ש ד' הרמב"ם בחיבורו הג"ל ולהיסק יש לתמוה על הרמב"ם בפירושו דפסק דלא כר' יוסי בזה וכמ"ס והרי הוא ע"ד ר' יוחנן בירושלמי הג"ל דע"ד עובדא כר' יוסי בצמחה וכמ"ס ולי"ט — ואולי אפשר לומר בזה דלהריטב"א ז"ל ה"ו הגירסא בירושלמי דהענינה הג"ל כגיר' בירושלמי ישן (דפוס קראקא שנה שס"ט) שהובא שם הך פיסקא דהור' ר' יוחנן כר' יוסי טו' הג"ל על משנה הקודמת שם (בהלכה י"ד) ולא על הך פלוגתא דר' יוסי בחין גוזרין הענינה בחמילה בפשיטת כלל. רק על פלוגתא דר' יוסי וח"ק שם בלפניהם ולאחריהם דימים הכחובין צמג"ח הג"ל ע"ש (וח"ש בצמחה דגם

בש"ס דלחין קא פסיק **א** יוחנן כר' יוסי בזה דלפניהם ולאחריהם דמג"ה בהענינה י"ח ע"ש. ושמואל דלמחר ההם דהלכה כר"מ היינו כר"מ דהני לה בשם ר"מ בירושלמי הג"ל. וע"ש ברש"י ד"ה כר"מ של סהס מהני" טו'):

ובאמת נראה להכריח קל"ה דגירס' זו עיקר שהרי בירושלמי דמנילה פ"א ה"ד מייחי בהם נמי הך דהורי ר"י כר' יוסי טו' וכל הסוגיא דהענינה הג"ל ע"ש. ושם לא נזכר בכל הסוגיא הקודמת הך פלוגתא דר' יוסי ורבנן גבי חין גוזרין הענינה בהחילה בחמישי טו' כלל. ולח"כ לדחוק שם דלא מייחי לה בהם רק אגב נכרח דמייחי לה בהענינה נמי בהך סוגיא דלעיל מינה שם (בפלוגתא דלמורח' דההס אי בטלה מג"ה ע"ש בהשג"י ובמנילה בזה). וכיוצא בו מליגו עוד בכ"מ בירושלמי כע"ד. אבל עכ"פ הוא דמוק טובא בצמחה לשבשי' כולל סוגיא ולומר שהובא שם במנילה רק אגב נכרח לבד ולא שייכא ההם כלל וכמ"ס. אבל לגירסא דהירושלמי הישן הנו' בזה ח"ש. דבצמחה גם בירושלמי דמנילה הג"ל קא שקיל וערי' לעיל מהך סוגיא שם בפלוגתא דר"מ ור' יוסי בדין דלפניהם ולאחריהם דיומי דמג"ה ע"ש. וח"ש דלגני' הג"ל קאי ר' יוחנן בצמחה גם בירי' דהענינה הג"ל רק פלוגתא דר"מ ור' יוסי בלפניהם ולאחריהם הג"ל וכמ"ס:

אלא דלכאורה היה אפשר לומר דבצמחה הא דהורה ר' יוחנן כר' יוסי לא קאי רק עלה דקסליק מינה ההם בירושלמי דמנילה הג"ל דליירי ההם בדין מג"ה בזה"ל אי בטלה או לא ע"ש. ובזה פסק ר' יוחנן שם כר' יוסי בצמחה ולא קאי כלל על פלוגתא דהני הנחי' במשנה רק על פלוגתא דר"ה הג"ל (והא דל"ר אלעזר עלה דר' יוחנן דשביק סתמא ועביד כר' יוסי אפשר שהי' ר' אלעזר גורם בזה פלוגתא דבטלה מג"ה בסה"ד ח"ק ור' יוסי ולא ר"מ כלל. וכמ"ס דכן הוא בחמשה מקומות הג"ל בצמחה. ור"ה דהני לה בשם ר"מ הוא כג' דין בצמחה כר"ה י"ט הג"ל דגרסי' ד' ר"מ בהדיא בזה. וח"כ אי גרסי' בזה ד' סהס ח"ק או ד' ר' מאיר בהדיא הליח קל"ה בזהך דר"א ור"ה הג"ל. דלפניו לפ"ז בני' זו וכמ"ס):

אבל חס גפרש כן בד' בירושלמי הג"ל הרי ודאי דהקשה לן טפי בהא דר' יוחנן הג"ל בזה שהרי לפ"ז יהי' סתירה מפורשה בד' ר' יוחנן בעיקר הך דינא דמג"ה בזה"ל דס"ל בש"ס דלחין צר"ה י"ח הג"ל דלא בטלה מג"ה. ובירושלמי בשני המקומות הג"ל אחר' דהורה ר' יוחנן כר' יוסי בזה וכמ"ס (ובל"א"ה נראה דלחין מקום לפרש כן בירושלמי הג"ל דקאי אהך פלוגתא דבטלה מג"ה הג"ל דבצמחה לא נזכר שם הך פלוגתא הנחי' דהיינו ר' יוסי וח"ק דיד' בדין מג"ה בזה"ל כלל. רק פלוגתא דלמורח' לבד נזכר שם בירושלמי הג"ל. אבל לא הובא שם כלל בהרייתא דר"ה י"ט דפליגי ר"מ ור' יוסי הג"ל בזה. וע"כ ח"ש לפרש כלל דהא דלמחר שם דהורה ר' יוחנן כר' יוסי דלאהך פלוגתא דר' יוסי דבטלה מג"ה קאי ההם רק דע"כ לא קאי ההם כי חס פלוגתא דלפניהם ולאחריהם או אפלוגתא דלחין גוזרין הענינה בהחילה בזה' וכמ"ס בזה ולי"ט):

אך בהא דר' יוחנן הג"ל חף דבש"ס דלחין צר"ה י"ח פשוט דס"ל דלא בטלה מג"ה וכ"ה בירושלמי במנילה ובחענינה הג"ל דל"ר יוחנן ההם חמש הייחי' שונם מעשה שגזרו הענינה במטכה טו' וח"ל לאו והחפטו כו' ואח' אמרה בטלה טו' ע"ש. ומחזר זה הוכחנו דע"כ לא גרסי' ד"ר מאיר בזהך בצרייתא הג"ל דפליגי ר' יוסי עלי' וז' דבטלה מג"ה דלא תקשי לן אהך כלל' דפסק ר' יוחנן ע"מנו בעירובין מ"ז דר"מ ור' יוסי הלכה כר' יוסי וכמ"ס. וגם מחזר זה נדחה בפשיטות דליכא לפרש כלל בירושלמי הג"ל הא דא' דהורה ר' יוחנן כר' יוסי דקאי אהך פלוגתא דבטלה מג"ה בצמחה. דל"כ ודאי דהקשה לן בזה דר' יוחנן אדר' יוחנן וכמ"ס. אמנם בצמחה בירושלמי נזכר פ"ה ה"א הג"ל גרסי' להיפך. דר"מ ור' יוחנן הרווייהו אחר' דבטלה מנילה הענינה ע"ש. וח"כ ח"ש בפשיטות דאדרבה ר' יוחנן לטעמי' בזה דפסק כר' יוסי לגבי ר"מ בכל מקום. וכן הא דהורה ר' יוחנן כר' יוסי הג"ל ודאי דהי' מקום לפרש לפי גירסא זו דקאי בצמחה אהך פלוגתא דבטלה מג"ה. ור' יוחנן לטעמי' בזה

זוה בירושלמי נדדריס הגיל וכמ"ש ור"ש - (ואש"צ דגס בירושלמי נדדריס הגיל נרס"ה הא לח"ר יומן דלמש הייה שונה כו' ורחא חמרת בטלה ומוכה להדיא דר' יומן ס"ל ודאי דלא בטלה מג"ח וכגו' דין הגיל י"ל בדחוק קלת זוה דלח"ג דמעיקרא הוה ס"ל לה' יומן דלא בטלה מג"ח כלל. כדמוכח מהך עובדא דר"א ור"י בחטובה בלוד הגיל ורח"כ חולי קיבל גס ר' יומן זוה הך שינויא דר' אבא החס דח' דלע"ג דבטלה מג"ח למחוכה כו' לא בטלה ע"ש (וכדמשי נמי בש"ס דלין בר"ה שם דשאי חוכה כו' ור"ש י"ט דכח"כ מחוכה כו') וע"כ י"ל קתא זוה דהא דל"ח יומן בירושלמי נדדריס הגיל דבטלה מנילה חגיגה וכן הא דחורי ר' יומן זוה כר' יוסי כמ"ש חולי בלחמא כל זה היה רק חסר שקיבל ר' יומן חטובה ר"א הגיל זוה דשאי לן בין מחוכה ופוריס לשאר כל הימים הכחובים במג"ח ואין רחיה מהך עובדא דר"א ור"י לשאר כל הימים הכחובין במג"ח וכמ"ש דלזו הדך זוה ר' יומן זוה וק"ס ליה בשיטתו דרב ור"א דבטלה מג"ח בלחמא בר מחטובה ופוריס וכמ"ש וע"כ לריך לדחוק כן דל' היכושלמי נדדריס הגיל שלא יסחרו עכ"פ דברי ר' יומן אהדדי במקומו שם זוה כמ"ש ור"ש :

דהך נמי כמו חטובה ניהו ודקיימי קיימו . וכדל' החס נמי למ"ד בטלו דהך נמי כי הני (כמו הד' לומות) ע"ש :

וב כסוגיא דחגיגה י"ח מוכח בלחמא דע"כ דס"ל לר' יומן דלא בטלה מג"ח וכדמ"ל בש"ס דלין בר"ה י"ח הגיל - מדפסק ר' יומן שם דהלכה כר' יוסי דגס לפניהם חסור להחטובה וכמ"ש - וחס חיתא דס"ל לר' יומן דבטלה מג"ח זוה"ל כמ"ש בירושלמי נדדריס הגיל ח"כ מחי נפק"מ בהך פסקא דר' יומן זוה"ל כלל . כיון דעכשיו כבר בטלה מג"ח ומוחר להחטובה בלחמא זוה"ל בלחוק הימים עתמ' ג"כ וע"כ י"ל בלחמא דר' יומן לטעמי' זוה בש"ס דלין הגיל דלחמך בהדיא דלא בטלה מג"ח כלל וכמ"ש :

(ואע"ג) דגס רב פסק שם דהלכה כר' יוסי זוה ורב עתמו ס"ל בר"ה שם דבטלה מג"ח וכמ"ש - חבל בלחמא כבר הקשה קן הכ"ן ז"ל אהא דרב הגיל זוה בשו"ב דחגיגה שם . וכ' להוכיח מזה דהא דקיי"ל בר"ה י"ט בחטובה ופוריס דלא בטלה מג"ח דע"כ דגס לפניהם לא בטלה דין מג"ח בהם דל"כ למה הוצרך רב לפסוק הלכה כר' יוסי . והא חייה דלחמך בר"ה שם דבטלה מג"ח חלא ודאי דמשום דמחוכה ופוריס לא בטלה חפילו לפניהם משו"ה הוצרך רב לפסוק הלכה כר' יוסי עכ"ל הר"ן ז"ל שם . והנה הך שינויא לא יתכן כלל חליבא דר' יומן זוה שם בלחמא שהרי מסיק החס דלא ח"ר יומן הלכה כר' יוסי חלא בדלא להחטובה לבד ולפניהם עכ"פ חסור ע"ש . וח"כ חי חפשי לומר דקאי ר' יומן החס החטובה ופוריס לבד שהי בלחמא הם מימים האסורין גס בהספד במג"ח כדל' בהדיא בפ"ט ובפ"ב במג"ח שם וכדל' בשבח כ"ל לנבי מחוכה ובמגילה ה' גבי פורים ע"ש . וע"כ דהא דפסק ר' יומן בלחמא דהלכה כר' יוסי דקאי רק לשאר ימים הכחובים במג"ח שאין חסורין רק בחגיגה לבד וח"כ מוכח להדיא דגס בשאר ימים הכחובין במג"ח ס"ל לר' יומן דלא בטלה מג"ח כלל וכמ"ש — ובחיותו זוה רחיו להר"ט ע"כ ז"ל ש"ך שם בחגיגה ט"ז במתני' דכל הכחוב במג"ח כו' דפסק שמואל כרשב"ב ור' יומן כר' יוסי ואע"ג דבטלה מנילה חגיגה ח"י שריטו לה משום חטובה ופוריס דלא בטלה וחס בלנו לפסוק כר' יומן קשה עלינו החגיגה שלפני פורים כו' עכ"ל . והנה מ"ש דלר' יומן קשה מהחגיגה שלפני פורים פשוט דר"ל דלר' יומן דפסק דגס בדלא להחטובה לפניו חסור ח"כ כ"ש פורים דלחמך בהספד ג"כ וכמ"ש . חבל מ"ש חלא דר' יומן דלע"ג דבטלה מג"ח חלשיך להך הלכה ולפניהם משום מחוכה ופוריס כו' הוא חמיה מלוד . דבלחמא לר' יומן הגיל אין מקום לחיובו זוה דלכתי חקשה דלמה פסק ר' יומן דגס בדלא להחטובה דלפניו חסור כיון דכל הימים שאין חסורין רק בחגיגה בטלו זוה"ל בלחמא . חבל לר' יומן גס לעיקר קושייתו אין מקום בלחמא כלל . דהרי חייה דלחמך בר"ה י"ח דלא בטלה מג"ח וכמ"ש (חס לא שדחוק לומר שהי' לפניו הגירסא כמ"ש בירושלמי נדדריס הגיל בר' דר' יומן להיך זוה וכמ"ש ור"ש) — וחולי לריך להגיה דל' הר"ט ע"כ הגיל דבמקום ור' יומן כר"י כו' ז"ל ורב כר' יוסי ור"ש בפשיטות דחליבא דרב ודאי דקשיא ליה הכי דהרי רב הוא דס"ל בלחמא דבטלה מג"ח וכמו שהקשה גס הר"ן ז"ל זוה וכמ"ש) וחליבא דרב שפיר י"ל דח"י שריך משום מחוכה ופוריס (וכמ"ש הר"ן ג"כ וע"ש בחוד"ה ורב טו' דל' לחמיו מותר כו' ור"ש) :

אבל נראה דבעיקר הסתירה שם בר' ר' יומן בירושלמי הגיל זוה מן הש"ס דלין כסוגיא דר"ה הגיל . ודאי דלין מקום ליישב ג"כ זוה ולומר דהך דר' יומן בש"ס דלין הגיל הו' קודם שחידש ר"א הגיל לחלק זוה בין מחוכה לשאר יומי דבמג"ח . וסמך ר' יומן זוה רק על הך עובדא דר"א ור' יוהטע הגיל שהיו זוה"ל וכמ"ש . וההיא נדדריס הגיל ח' ר' יומן לבחר דמשע לחלק בין מחוכה לשאר יומי זוה וכמ"ש . דודאי דשטת דסוגיא דר"ה שם דמפני טעמא דר' יומן דל' דלא בטלה משום דל' לומות הוא דחלין ודאי בבנין בהמ"ק חבל כל הימים הכחובים במג"ח כדקיימי קיימי ע"ש . נראה להדיא דר' יומן לא הוה יליף מהך עובדא דמחוכה זוה מירי כלל לפי סוגיא דלין . רק דמסבירא בעלמא הוא דס"ל בהא דכל הימים הכחובין במג"ח ניהגין בכל זמן ודקיימי קיימו הם (לבד הד' לומות החלויין בבהמ"ק דוקא כדל' החס . ולפ"ו ה' נראה קתא דמחוכה גרע טפי בלחמא זוה שהרי עיקר הגס שנתעב בנרות המגורה חליין נמי במקדש דוקא (וכי"ן בח"ס ס' ק"ל הגיל) וחולי י"ל דכיון דבלחמא עיקר הגס היה רק ע"ד ההלכה שהזילם הקב"ה אז (ושוכלו לקיים כל המצוות שגזר עליהם לבטלם אז כנודע) וזה הגס ודאי שאין שייך למקדש כלל וח"כ גס בחטובה שייך לומ' דהך כדקיימי קיימי וכמ"ש) ועכ"פ נראה שם להדיא מהך טעמא דר' יומן הגיל זוה דלאו מחטובה הוא דנפק"ל הכי כלל רק דנפק"ל הכי החס מסבירא זו לבד דהך כדקיימי קיימי וכמ"ש :

וא"כ נראה פשוט בלחמא שאין מקום לומר כלל . דהא דל"י בש"ס דלין בר"ה הגיל דלא בטלה מג"ח היה רק קודם שחידש ר"א בירושלמי הגיל לחלק זוה בין מחוכה לשאר כל הימים הכחובים במג"ח וכמ"ש וחל"כ חזר בו בלחמא וכמ"ש בירושלמי נדדריס הגיל זוה . שהרי מהך טעמא דלחמך חליבא דר' יומן בש"ס דלין הגיל נראה ודאי דלאו מהך עובדא דמחוכה בלוד הוא דנפק"ל לה' יומן הכי כלל וכמ"ש (והא ודאי דלין מקום לפירש שם כלל דהא דל' דהך כדקיימי קיימי . ר"ל בלחמא דרק דמשוודא דמחוכה בלוד הוא דנפק"ל לר' יומן הכי גס בכל הימים הכחובין במג"ח דה"ל כמו מחוכה דלדקיימי קיימי הן . דל"כ ודאי דלפ"ו ה"ל לחסוקי החס בהדיא הכי ולומר חל"כ

* רבנן וברך חב"ל ליישב קתא זוה ע"ד הפסול מ"ש הר"ן ז"ל בפ"ק דמגילה חלא דלחמך רב החס ד' ה' דמגילה חלא בזמנה אין קורין לחתה חלא בעשרה דים שפירשו דלא בזמנה היינו כנון כשרים המקדימין ליום הכניסה (וכן פירש"י ז"ל שם בלחמא ע"ש) ולא נהירא דהא בימי רב כבר בטלה הקדמת יום הכניסה כו' ור"כ שם ב"ש הבעה"מ בשם ר' אפריים ז"ל דהא דרב לחיה ליה קריאה חלא בזמנה היינו כשחל ט"ו בשבת חבל י"א וי"ב ליכא קריאה כלל דהא בע"י לכו טו' (ומש"ס בשם החוספתא דחגי' דהמפרש בים והיולא לדרך קורין בי"ג ע"ש . הנה בחוספתא שלפנינו שם פ"ח ה"ב גרסי' דקורין בי"ד . והיינו דקאי החס על בן כרך שיולא לדרך או בשפיה . והא דקורא בי"ד לפי שהוא פרוז בן יומן . וכ"ה בלחמא בירושלמי שם פ"ב ה"ג שהביא הבעה"מ ז"ל עתמו שם ע"ש וכ"כ כל הראשונים ז"ל מהחוספתא הגיל וע' בהגהות מיי' פ"ח מהל' מגילה חוס טו' ובמרדכי ריש מגילה ובטור וב"י ס"ם תר"פ זוה . וחולי לפני הבעה"מ ז"ל ה"ן הני שם בחוספתא דקורין בי"ג וקמ"ל דיכולין להקדים בלחמא והיינו בדלא חפשי ליה וכמ"ש ור"ש) . וכ"כ הרא"ש ז"ל שם דלע"ג דבימי רב ליכא

בטלה מג'ה וכדומה בפשיטות שם ג'כ מהא דל' חטש היית
 שונה כר' וח'ל' לדחוק בזה וגומר דהדר ביה וכמס'ל . רק דגם
 למסקנא ס'ל לר' יוחנן דלא בטלה מג'ה וכדמ'ל בש"ס דילן
 בהדיא וכמ"ס (ונס בדריב'ל יש סחירה בזה בין ש"ס דילן
 מהירושלמי בכל המקומות הנ"ל דבריה שם ס'ל כר' יוחנן דלא
 בטלה מג'ה ובירושלמי במגילה ותענית ובגדרים הנ"ל גרסי' בהדיא
 דריב'ל ח' דבטלה מג'ה ע"ס וחולי ס"ס"ה ג'כ בירושלמי שם בזה
 והספ"ט והק"ע לא הגיהו שם כלל בזה וז"ע :

ונחזור למ"ס דעכ"פ ח"א ד' הריב"ז ח'ל הנ"ל דקשיא ל' שפיר
 ע"ד הרמב"ם ז"ל בחיבורו שפסק כמ"י בהא דלחין גוזרין
 תענית בחמילה בה' הנ"ל דלחיה מפרש להך דאורה ר' יוחנן
 כר' יוסי הנ"ל . דקחי רק חפונתא דלפניהם ולאחריהם לבד
 (וכן דחיה בפי' הקצר הנדפס בגליון הירושלמי בדפוס קראקא
 הנ"ל שפי' כן דקחי חתך פלונתא דלר"י דבלת להענאה לפניו
 אסור ע"ס) והרמב"ם ז"ל עלמו דפסק כר' יוסי בחמה בהך
 דלחין גוזרין תענית בחמילה בה' וכמ"ס חפשי שהי' גורם בחמה
 כני' שלפניו בירושלמי הנ"ל דר' יוחנן קחי רק חתך פלונתא
 דלחין גוזרין תענית בחמיה וכמס'ל וח"ס :

ואמנם עכ"פ בעיקר הגירסא דידן בר"ה י"ט הנ"ל בהך
 פלונתא דבטלה מג'ה דגרסי' בה"ק דר' יוסי דברי

ר' מאיר בהדיא הנה כבר כתבנו דבחמשה מקומות הנ"ל לא
 נזכר שם ד' ר"מ כלל בזה רק ד' סתם ח"ק דר' וח"ס דחפשי
 דלחיה דר' מאיר עלמו כר' יוסי ס'ל בהא בחמ"א . ומש"ה לא
 פליג חתך מהניחין דתענית ס"ו הנ"ל בהא דתקן דלחין גוזרין
 תענית בחמוכה ופורים וכמ"ס דמשמע דדוקא בחמוכה ופורים
 לבד הוא דלחין גוזרין בהם תענית חבל בכל היו"ט שבמג"ח
 שפיר גוזרין בהם תענית על הליבור וע"כ שהוא משום דבטלה
 מג'ה בזה"ו וכמ"ס . ולא פליג ר"מ עלה כלל משום דחפשי דלחיה
 נמי ס'ל כר' יוסי בהא וכמ"ס וח"ס :

אבל עכ"פ הא ידחי דע"ד הגליון בעל חסס סופר ז"ל בס'
 קס"ג ובס' קל"ח הנ"ל נראה דקשיא לדירי' טובח מסתם
 מהני' הנ"ל דלא קהני רק חמוכה ופורים לבד דלחין גוזרין בהם
 תענית על הליבור בזה"ו ולא נזכר כלל שם ובשום מקום גס מאי קי
 ימים טובים שבמג"ח שאין תלויין במקדש כלל כמו יום כ"ח באדר
 הנ"ל (ואידך יו"ט שאבאר להלן ח"ה"ה דלא תלויין ג"כ במקדש כלל) .
 ובחמה כבר הרגיש הוא ז"ל בעלמו שם בס' קל"ח הנ"ל בזה וז'
 ח"ל חלה ס"ל קזה דל"כ מ"ט חין זכר לנו גס בזה"ו ובש"ס לא
 אמרו ח"ל חמוכה ופורים ולא הזכירו כ"ח אדר עכ"ל . (ומש"ס ליישב
 בזה דלחיה לא תפשיט היום טוב (דכ"ח אדר הנ"ל) בכל ישראל רק
 במקום הגזירה לבד עכ"ל הוא תמוה מאוד דל"כ לא פריך מידי
 בחתניה

להך הקדמה דכפרים ואין קורין חוזה חלה בזמנה כו' וע"ס בקרבן נחנאל חות י"ח שדחק בזה . והגליון בעל טורי חבן ז"ל
 שם כתב בפשיטות ד"ל דרב ס"ל בחמה כר"ע בריס מגילה שם דלרירי' חפי' בזה"ו ח"ה"ה להאי חקנתא דהקדמה דכפרים ע"ס :
אבל מ"מ יש לבאר דבמח"ל פליג רב בזה על הך טעמא דל"כ יוחנן חליבא דתקמים החס דבזמן הזה הואיל ומסחלגין בזה
 חין קורין חוזה חלה בזמנה וכמ"ס רש"י ז"ל שם שלא יבואו למטת שלשים יום לפסח מיום קריאת המגילה בדכפרים
 ועי"ז יחלבו חתך בימים אחרונים של פסח ע"ס . וז"ל דרב ור' יוחנן לטעמייהו חולי' בזה דהנה הגליון בעל טורי חבן ז"ל שם
 בריס מגילה הקשה חתך דלר"י הואיל ומסחלגין בזה כו' דלחין יבואו לטעוה בזה כלל . ולומר דיום הקריאה הוא יום
 הפורים וממנו ימנו ל' יום לפסח כמ"ס רש"י . שהרי הכל יודעין דטורים אסור בהספד ותענית כו' . וח"כ הרי היכרא טובח ח"ה"ה בזה בחמה דהכל
 קי"ל שם במסנה ד' ה' דלע"פ שחמרו מקדימין כו' מותרין בהספד והענין כו' . וח"כ הרי היכרא טובח ח"ה"ה בזה בחמה דהכל
 יודעין דיום הקריאה בדכפרים לאו יום הפורים הוא שהרי הוהר אז בהספד ותענית כמ"ס . וכ' הטורי חבן ז"ל שם ד"ל
 בזה דכיון דבחמה הרי בסוגיא דתענית י"ח הנ"ל פריך הש"ס החס על הך מחני' דלע"פ שחמרו מקדימין כו' מותרין כו'
 הנ"ל דלחין משכח"ל כלל . שהרי ב"ג אדר הוא יום נקטור . וב"ג הוא יום טוריינוס ואסורין בלח"ה בהספד ובתענית .
 כדח' במגילה תענית פ"ב ע"ס . ואף ב"ה אסור לר' יוסי עכ"פ משום דהו"ל יום שלפניו ע"ס . וח"כ טוב חין שום היכר עוד
 ע"י ההספד ותענית בימים שמקדימין לקרוה . כיון דבלח"ה הרי הם אסורין עכ"פ בהספד ותענית . משום יו"ט הכחובין
 במג"ח הנ"ל וכמ"ס . (והוסף הטור"ח עוד שם בזה . דלחך למאי דמסקינן שם דיום טוריינוס בטולי' בטלי' כו' מ"מ י"ל דכיון
 דביום י"ג אדר חי חפשי לקרות המגילה שלא יטעו למנות שלשים יום ממנו שהרי הוא בודאי אסור בהספד ותענית משום
 דהו"ל יום נקטור כמ"ס . ח"כ טוב חי חפשי לקרות כלל חף ב"ה"ה וב"ג משום דיום הכניסה לחלחין לא חתקנו רבנן ע"ס בטור"ח בזה) .

ואמנם כ' הטור"ח ז"ל שם בזה דכל זה פשוט שאינו חלה למ"ד דגם בזמן הזה לא בטלה מגילה תענית כלל וח"כ הרי גס בזה"ו
 אסור ביום י"ג אדר בהספד ותענית משום יום נקטור . וליכא היכרא דהספד ותענית כלל כשיקראו ביום ההוא
 ויבואו עי"ז לטעוה בימי הפסח וכמ"ס . חבל למ"ד דבזה"ו בטלה מג"ח בחמה . ח"כ טוב ליכא למיתש כלל לחקלה דחמך בזה"ו
 כשיקראו המגילה ב"ג אדר דהרי שפיר ח"ה"ה היכרא בודאי שאינו יום השורים מדמותר אז בהספד ותענית בזה"ו דבעל יום נקטור
 בחמה וכמ"ס . ולכן כ' הטור"ח שם דל"ל לפ"י בחמה דר' יהודה (ולמסקנא דר' חשי שם הוא ר' יוסי ברי' יהודה) דח' דברייתא
 הך טעמא דהואיל ומסחלגין בזה כו' . דע"כ דס"ל כר' מאיר בהא דלא בטלה מג"ח . ולכן ליכא היכרא וכמ"ס . נמי הך טעמא
 ז"ל שם — והנה קי"ה הטור"ח שם בזה במקום שהי' לו להאריך ולבאר דעכ"פ ח"ס בפשיטות בדל' ר' יוחנן שם דח' נמי הך טעמא
 דהואיל ומסחלגין בזה לרבנן דהתם . דבחמה לשיטתו הוא בזה . דלחיה דח' ברי"ה שם דלא בטלה מג"ח וליכא היכרא לדירי'
 בזה"ו וכמ"ס . וח"כ הדבר פשוט לפ"י דלחין לריך לדחוק כלל בזה גס בהא דרב דח' דמגילה שלא בזמנה כו' הנ"ל . דודאי
 דחליבא דרב לשיטתו ג"כ דח' דבטלה מג"ח בזה"ו וח"ה"ה היכרא לדירי' בהספד ותענית ביום י"ג אדר . דשפיר נוהג חליבא
 דרב דין הקדמה בדכפרים גס בזה"ו בפשיטות דלחין לחוש לחקלה דחמך לדירי' כלל כיון דח"ה"ה היכרא שפיר לדירי' ע"י
 היחור ההספד ותענית כמ"ס . וח"ס דרב ור' יוחנן לשיטתייהו חולי' בזה . וח"כ הכי נמי דלרב לטעמי' וח"י דח"ה"ה הקדמה
 לכפרים גס בזה"ו וכמ"ס וח"ס . — ועכ"פ מוכח לפ"י גס מהך סוגיא דריס מגילה הנ"ל דר' יוחנן ע"כ דס"ל דלא בטלה
 מג"ח וכני' הש"ס דילן הנ"ל ולא כני' הירושלמי דנדריס הנ"ל בזה וכמ"ס . וח"ס בזה ג"כ הא דפריך החס בסוגיא דתענית י"ח
 הכלל בפשיטות על הך מחני' דלע"פ שחמרו מקדימין כו' מותרין בהספד כו' דחי בתליסר והא יום נקטור הוא ח"ה"ה בתריסר יום
 טוריינוס הוא כו' ולא מוק"ל בפשיטות דמחני' מיירי בזה"ו דבטלה מג"ח . והא דמקדימין ליוהכ"ג אחיה כמ"ד בריס מגילה
 דלפי' בזה"ו ח"ה"ה להאי חקנתא דהקדמה דכפרים וכמס'ל בזה . חבל למ"ס דעיקר הני' בחמה כהש"ס דילן ברי"ה י"ח הנ"ל בזה
 דר' יוחנן וח"י דס"ל דלא בטלה מג"ח ח"ס הסוגיא דתענית הנ"ל בזה דשפיר מקשה החס הכי בפשיטות מיום נקטור ויום טוריינוס
 וכמ"ס משום דעיקר הקושיא החס הוא רק חליבא דר' יוחנן דלחיה דח' שם דלפניהם אסור כו' יוסי ע"ס . ולכ' יוחנן דח"י
 דלא משכח"ל למחני' בזה"ו ג"כ משום דלחיה הרי ס'ל דלא בטלה מג"ח כלל וכמ"ס . וח"כ חף חס נאמר דמחני' ס'ל כר"ע
 דגס בזה"ו ח"ה"ה להאי חקנתא ח"ה"ה הרי גס בזה"ו אסור בהספד ותענית לר' יוחנן בהך ימים שלפני השורים . כיון דס"ל דלא
 בטלה מג"ח כלל . וח"י לומר דמחני' אחיה רק כהך הגא דח' בטלה מג"ח בחמה ור' יוחנן ס"ל כאידך הגא בהא . שהרי עיקר
 הקושיא החס הוא מדל"ר יוחנן דהלכה כסחס משנה ע"ס וח"כ אחיה חקשה עלה דר' יוחנן משחם משנה הוזה . בהא דלר"י
 דלא בטלה מג"ח . והסח"מ ע"כ דס"ל דבטלה מג"ח . ולהכי מקשה שם ח"ה"ה דר' יוחנן בפשיטות בזה וח"ס וכמ"ס בענין :

בהענין י"ח שם דשלפניו נמי חיפוק ליה דהו"ל יומא דבתר פשרין וחמניה כו' ואביו ור' אחי קח שקלי וטרי טובא והתם ליישב הק קטיה וכמנ"ל. והלא בפשוטו הי' חסר לומר ל' התם סופר הג"ל דנ"מ במקום שלא נכפשט שם היום טוב דכ"ח באלר הג"ל כלי. דלפ"ה יומא דכ"ט באלר אסור משום דהו"ל מקמא יומא דתמידא וע"כ. ובלא"ה הדבר ברור בלמה דכל הימים טובים הכתובין במנ"ה ודלוי דהיו טובין בכל ישראל ובכל מקום ככל תקנה חכמים בנ"מ. לבר מימים טובים של קרבן עלים. שלא היו עושין יו"ט רק אחת המספחה שהיו מביאין אז העלים בלוח היום בלבד וכגון הק דר"א בר' לודק בעשרה בלבד שלא היו עושין אותו היו"ט רק בני סגולה בן בנימין לבר ויבואר להלן ח"ה):

אולם בלמה יש לתמוה עוד ע"ד התם סופר הג"ל שם שלא הי' לו לרמוז דבריו בזה. רק מפני שלא הוזכרו כלל הק יו"ט ולא חליון במקדש ג"כ בזה"ו (במהני' דהענינה הג"ל ולא בשום מקום ובמ"כ) אבל לעג"ד יחסר היה לו לרמוז כל עיקר דבריו הג"ל בזה מחוץ כל מ"מ הראשונים ז"ל בסופ"כ דהענינה הג"ל שנראה בלמה בפשיטות להדיא מחוץ דבריהם ז"ל שם להיפך ממש מ"ה הגליון בענין סופר ז"ל הג"ל בזה והוא מחוץ ד' הראש"ד ז"ל שהביאו הר"ן והריטב"א ז"ל בסופ"כ דהענינה שם שהכריח מהך עובדא דר' נחמן בהענינה י"ח שם דגזר הענינה בהריסר באלר ואל"ו רבנן והא יום טוביינום הוא כו' דמוכח מזה דלע"ג דקיי"ל דבעלה מנ"ה חפ"ה ח"ן לגזור בהם הענינה על הליבור גם בזה"ו דח"כ מחי האי דל"ל והא יום טרייטום הוא והלא כבר בטלה מנ"ה חל"ה ש"מ דמ"מ ח"ן גזרין בהם הענינה ליבור לכתחילה ע"כ בר"ן ובריטב"א ז"ל בלורך בזה:

והנה בלמה בעיקר ד' הראש"ד ז"ל בזה קשה לי טובא מהך סהמא דמהני' דהענינה ע"ו הג"ל דלא קחני בלמה רק דל"ן גזרין הענינה על הליבור במטובה ופורים בלבד. וע"כ משום דמהני' חייבי בלמה בזה"ו (וכדקחני סיפא וכן השעה בלבד כו') דבעלו כל הימים טובים שבמנ"ה לבר מטובה ופורים. ומוכח להדיא דבעל הימים טובים שבמנ"ה בזה"ו יכולין לגזור בהם הענינה על הליבור ג"כ מלבד מטובה ופורים ודלא כהראש"ד ז"ל בזה ויש לתמוה על הר"ן ז"ל שם שדחה ל' הראש"ד ז"ל רק מהוך קוביה דה"ס דר"ה י"ח הג"ל ע"כ. ולא הביא הק משנה דהענינה במקומה שם בזה וז"ע:

ואולם ג"ל דהראש"ד ז"ל דייק בדבריו בזה שם ולא כחז חל"ה דל"ן גזרין בהם הענינה על הליבור לכתחילה. וכמו שהוכיח מהא דל"ל לר"ג והא יום טוביינום הוא חלמא דלע"ג דבעל' מנ"ה ח"ן גזרין בו הענינה לכתחילה על הליבור וכמנ"ה הר"ן ז"ל בשמו ומדקחב רק דל"ן גזרין בהם הענינה לכתחילה משמע להדיא דמודה הראש"ד ז"ל דלאם עברו וגזרו בהם הענינה ליבור בזה"ו ודאי דגזיריה חלה וזריכין הליבור להענינה בהם רק דליכא חיסורא לגזור בהם הענינה ליבור לכתחילה בלבד. ומש"ה ח"ל רבנן לר"ג והא יום טוביינום הוא ח"ך גזר הענינה לכתחילה עליהם ביום זה. אבל לא ראו בני רבנן לבטל אז גזירה ר' נחמן בזה דלחר שכבר גזר עליהם הענינה ודאי דשפיר חלה גזירה הענינה עליהם בדיעבד כיון דבעלה מנ"ה רק שאלוהו אז על עיקר גזירה לכתחילה ומש"ה אחר להו דיום טוביינו' כבר בטלוהו ואף לכתחיל' גזרין בו הענינה ליבור ג"כ. וכל זה בשאר יו"ט דמנ"ה אבל במטובה ופורים הכי קחני להדיא במהניחין דדוקא ח"ס החמילו ח"ן מפסיקין והייט שכקילו עליהם הענינה ליבור ח"ו ימים וההעני כבר יום אחד או ג' ימים מקודם דלמפרש בש"ס שם י"ח. אבל ח"ס לא חלה גזירה הענינה. אז יום אחד קודם ודלוי דגם ח"ס כבר החמילו להענינה בלוח היום עלמא זריכין ח"ס להפסיק בודאי במטובה ופורים ע"כ ע"כ וההעני זריכין ג"כ למיחב הענינה לחגיגתו. כדמפורש בר"ה י"ח שם דגזרו הענינה במטובה ואל' לאו וההעני כו' וכמנ"ל (ונראה דמהך סוגיא ע"מ דר"ה הג"ל הוא שהכריחו בש"ס סופ"כ דהענינה הג"ל לפרש דמ"מ במשנה שם ואם החמילו דר"ל דהחמילו להענינה מקודם מטובה יום ח' או ג' ימים משום דלא מלין לפרש כלל כפשוטו דר"ל שבאוהו יום עלמא החמילו להענינה ואפ"ה ח"ן מפסיקין. ובהך מהניחין דרפ"ג שם דהיו

מחמנין כבר עד אחר הקן או עד אחר חלות דה"ל החמלה הענינה כבר עד אוהו הזמן. דהרי בלמה מוכח מהך עובדא דר"ל ור"ב בר"ה י"ח שם דלאם לא החמילו הליבור להענינה קודם מטובה. רק במטובה עלמא אף שכבר החמילו אז ח"ו עשות בלוחו יום ח"ן זריכין להשלים כלל וזריכין ח"ס למיחב הענינה להענינה גם על אוחן השעוה שההענינו במטובה אז וכדל"ל ר"א ור"י אז ללאו וההענינו כו' וכמ"ס וע"כ ז"ל דהא דתני הכל ואם החמילו ח"ן מפסיקין דר"ל דהחמילו להענינה מקודם מטובה דוקא וכדמפרש התם וכמנ"ל — [ותשלום דברים אלו יבא להלן דף ג' א"ה] — וכן ראינו להביא טעם ההרשאה האתם כבר בע"ה בקו' "חומ' בטורים" (הטקס ממני ל' ע"ה להגלות בעל ס"ח נ"ה מה ע"ל ח"ך ש"ס בכתוב כששליח ראשון עושה שליח שני שלא בפניו (כששלוחין גם ע"ה האתם והייט במקום עיגון גדול וכמנ"ל) :

במותב חלחל בי דינא כחדא הוינא בכך בשבחה בכך וכך לירח פ' בכך וכך לבריותה עולם למנין שאנו מנין כחן בפלוניא מחא (ואם כוהבין הרשאה זו במקום שנכחב הגט כוחבין דיהבא על גהר פ' כו' כמו שנכחב נבט) וחאח לקדמנא פב"ס ובידו גט ששלח פב"ס לגרש בו ח"ה אשורו פלוניא בת פ' הדיבא לפנינו הרשאה מקויימה ומהוקנה כחיקון חכמים ששאלו הבעל פב"ס שליח בעדים להוליך גט זה לאשורו פב"ס ונתן לו רשות לעשות שליח בחריקאחו ושליח שליח חפ"ה עד מאה שלוחים וחפ"ה בלא חונם וע"פ אוחה הרשאה מנה על פיו ובפנינו ח"ה פב"ס שבטיר פ' להיו שליח בחריקאחו וכן ח' פב"ס השליח הג"ל בפנינו ב"ד הח"מ הגני ממנה על פיהם ובפניהם ח"ה פב"ס שבטיר פ' בחריקאחו להיות שליח ולהלכה להוליך גט זה לפלוניא בת פ' ח"ה פב"ס וליחן אוחו לירא וההא ידו כירי ועשייהו כעשייהו ופיו כפי דבריו כדבורי עדה ונתן ח"ה לו רשות לעשות שליח בחריקאחו ושליח שליח חפ"ה וכן השע"ה וחשע שלוחים חפ"ה בלא חונם ליתן גט זה לפלוניא בת פ' ח"ה חשע פב"ס בנ"מ שימלאנה הוא או שאלוהו או שליח שלוחו חפ"ה עד חשעים וחשע שלוחים חפ"ה בלא חונם וחיקף שיניע גט זה לירא מירו או מיר שלוחו או מיר שליח שלוחו חפ"ה עד חשע"ה וחשע שלוחי' חפ"ה בלא חונם ההא היא מגורשה בו מבטלה פב"ס ומותרה לכל ח"ה וגט זה בפ"ג ובפ"ג וגט זה שנעשה עליו פב"ס (שהוא השליח הגני) הדר בעיר פ' שליח ולהלכה ככל הכתוב למעלה נכתב ומהתם בפלוניא מחא דיהבא על גהר כו' (כמ"ס נבט) בכך בשבחה בכך וכך לירח פ' שנה כך וכך לבריותה עולם ועדיו החחומים בו פב"ס ובפ"ס (כמ"ס נבט) ובפנינו ביטל פב"ס (שהוא שליח ראשון) כל מודעות שמסר על שליחו זה וגם קיבל עליו בשבועת החורה שלא לבטל ח"ה השליח ומה שר"נו ועשהה בפנינו כתבנו וחחמנו והכל שריר וקיים :

ועל דרך זה יאמר ג"כ השליח הראשון בפני הב"ד כשממנה על פיהם ח"ה השליח השני שלא בפניו דלריך לשנות בנ"מ מלשון נוכח לבסחר וכמ"ס בהרשאה הג"ל ויאמר ח"ה ממנה ח"ה פב"ס כו' ויתן אוחו לירא כו' וכן בכולס) וכעבודע שיהיו זריכין בזה למנות שליח שני שלא בפניו ח"ה טוב להוסיף קנה בפירוט בהרשאה של הבעל שנתן לו רשות לעשות שליח אף בעיר אחרת ואף בכחז שלא בפניו. ויש לו להשליח הראשון להודיע ג"כ במכתב בפני עלמו בזה להשליח השני ח"ה סימן מובהק ב"חור ש"פ לו בנט זה ג"כ. (וח"ה יוכלו הב"ד לשאול לשליח השני השאלה ל"ע. שבס"ג שליח בלשון זה. מכיר אחת בסימן מובהק שזהו הגט ששלח לך פב"ס (שהוא השליח הראשון) מהבעל פב"ס לגרש בו ח"ה אשורו פב"ס והשליח פב"ס הג"ל ע"ה אוחך שליח ליתן גט זה לפב"ס ח"ה פב"ס ויאמר ח"ה). ונראה ג"כ דלאם יש במקום הנוחיה עוד אחד ששמו וס' ח"ה הוא כשם השליח השני דיש להוסיף בהרשאה הג"ל ח"ה כיוני משמו או שם כיוני של משפחה של השליח השני או ח"ה סימן אחר שבח"ה הוא. למען ידעו מחוץ ההרשאה בימוד שממנה ח"ה שבמקום פ' לשליח הב' וישלחו הגט וס'ה ההרשאה ח"ה על (פאס"ט) להשליח הב' וכשימסור הגט להאשה יאמר שליח ב"ד ח"ה כשליח שני דעלמא וכ"ה בס' ח' ח"ה שם ס' קל"ה עכ"ל שם :

והנה לאשר לא השלמנו עדינה חה הדברים אשר העלינו בצו"ה בסוגיא דסופ"ב דהענינה ובדברי הראשונים ז"ל שם (המבוארים קלה למעלה בדף הקודם בזה) הן ראייתו להשלים הדברים כאן בצו"ה :

והנה למעלה כתבנו לדבר פשוט . ללא הוה ההחלה הענינה נבי חטובה ופורים . להך דינא דחאס החמילו חין מפסיקין כי אס כשהעטו כבר יום אחד מקודם דווקא (כגון שקבלו הליבור עליהם הענינה שני וחמישי ושני . והעטנו כבר ביום שני . ואח"כ אירע חטובה או פורים ביום חמישי . דלא לריבין להעטנו ביום ההוא וחין מפסיקין מפני חטובה ופורים בכה"ג דווקא) אבל אס החמילו להעטנו בלוחו היום עלמנו כגון שאירע חטובה ביום השני הראשון להענינה . ודאי לריבין להפסיק הענינה או . ואס החמילו להעטנו או אלו שטוח ביום לריבין למיחב הענינה להענינתן על אוחן שטוח שהעטנו או בחטובה . וכמש"ל להוכיח בפשיטות בזה . מהך עובדא דגזרו הענינה בחטובה בלוד דנר"ה י"ח הג"ל . דנראה לכאורה דמשס הוכרחו לפרש גם בש"ס דסופ"ב ד' הענינה הג"ל . דהא דחנן במשנה דהענינה הג"ל דחאס החמילו חין מפסיקין דע"כ ר"ל שהחמילו להעטנו קודם חטובה דווקא וכמש"ל בזה בצו"ה :

ואולם ראייתו להרמב"ם ז"ל בפי' המשנה הג"ל שם ש"כ ז"ל ואס החמילו חין מפסיקין ר"ל אס החמילו להעטנו שעה אחת חין מפסיקין הענינה אלא שמסלימין היום עכ"ל . והנה נראה פשוט מחוץ לשונו ז"ל בזה . דאינו מפרש כלל להך פלוגתא דאמוראי דסופ"ב דהענינה הג"ל דר"א ח' שלש ורי"ח' אחת דהאי שלש ואחת ר"ל שלש ימים או יום אחד מקודם דווקא וכמש"ס כל הראשונים ז"ל בחמה בזה אלא דהוא ז"ל מפרש דעל שטוח היום קאי הנך אמוראי החס' דלכו"ע ודאי דפירושא דחאס החמילו כו' הוא כפשוטו להעטנו בלוחו היום עלמנו בחמה . אלא דפלגייה הוה בכמה שטוח ביום חטוב ההחלה הענינה כבר בלוחו היום ע"ז דלמר בעינן שלש שטוח ביום דווקא ולמר אפילו בשעה אחת שהחמילו להעטנו למס הענינה הו"ל ההחלה ולריבין סה להשלים עוד אוחו היום בענינה . וזהו פירושו דחאס החמילו חין מפסיקין דמהניחין הג"ל (וספק בפשיט' כמ"ד דחפי' שעה אחת חטוב ההחלה בזה כגון פסקו כל הפוסקים בחמה כמ"ד אחת . וכמש"ס גם הג"ה ז"ל דקיי"ל כר"י (דח' אחת) וע"ס ברין ז"ל . ובקרבן עדה כ' לכן פסקו לחומר אח"כ דמדי דרבנן הוא ממש דבירושלמי שם ח' דנפק עיבודא כהדא כו' ע"ס ויהבאר ח"ה) ונראה פשוט דהרמב"ם מפרש שם כן להך פלוגתא דאמוראי הג"ל דמר ח' ג' ומר ח' אחת . דלשטוח היום קאי ולא על ימים כלל וכמש"ל בצו"ה :

וראייתו כמה בס' גבורות ארי הגאון בעל טורי אבן ז"ל שם במהני' דהענינה הג"ל שהביא ג"כ ד' הרמב"ם שבפירושו הג"ל וכו' עליו וז"ל ופליגה בעיני שמשמע שחמילו חין מפסיקין חייבי הכל מיום ראשון שחאס החמילו להעטנו בו חין מפסיקין לחבול בו ביום אלא גומר הענינה עד הלילה ובגמרא אינו מפרש כן דח' כמה הוה ההחלה ר"א אמר שלש ר"ו ח' אחת חלמא מימיה מחולקין חייבי דחאס קבלו עליהם הענינה כמה ימים קודם חטובה ופורים ואחת מימיה אלו אירע בחוץ סכום ימי הענינה חין מפסיקין אבל אס אירע חטובה ופורים בראשון לימי הענינה חש"פ שכבר החמילו להעטנו בו מפסיקין ואוכלין . ואפשר דמאי דח' ר"א אחת לאו למימרא שכבר העטנו יום אחד קודם ויום שני של הענינה אירע בראשון של חטובה או פורים אלא הכי קאמר אחת היינו שיום הראשון מימי סכום הענינה אירע בחמה מימיה הללו ואפי"ה אס החמילו להעטנו למס הענינה חין מפסיקין ופסק כמ"ד אחת הוה החמילו כו' . חמס לישנא דרי"ח' דח' אחת לא משמע דיום זה הוא הראשון לימי הענינה אלא שכבר העטנו יום אחד קודם לכן קאמר עכ"ל הגאון הג"ל שם :

והנה לעני' בחמה בחס' דחק הגאון בעל ג"א ז"ל בזה והדבר פשוט דהרמב"ם ז"ל ה"ו מפרש להך שלש ואחת

דלא קאי רק על שטוח היום בלבד וכמש"ל בזה בחמה . וכן מלאחי להריטב"א ז"ל בחידושו למס' הענינה שם שהביא ג"כ ד' הרמב"ם הג"ל וכו' וז"ל והרמב"ם בפי' המשנה כ' שאס החמילו חפי' שעה אחת חין מפסיקין הענינה אלא משלימין עכ"ל . ונראה שהוא מפרש אחת ובלש' האמורין כאן שהן שטוח שאע"פ שלא הי' להם לגזור בו הענינה אס החמילו להעטנו חפי' שעה אחת חין מפסיקין עכ"ל הריטב"א ז"ל שם . והנה מפורש כן בד' הריטב"א ז"ל להדיא דהרמב"ם הי' מפרש להך אחת ובלש' דח' בש"ס הג"ל דלשטוח קאמר וכמ"ס (ובחמה נראה קלה כן מנדקוק לישנא דהש"ס דקאמר אחת דחי' אימיה קאי הו"ל אחד בלשון זכר כנוטע . אבל חי אשעה קאי ח"ש דנקט לה בלשון נקבה אחת דר"ל שעה אחת דשעה בל"ג כנוטע . ואמנם לפי' רש"י וכל הראשונים ז"ל דעל הענינה עלמנו קאי ר"ל הענינה אחת . דהענינה בל"ג הוא בלשון המשנה כנוטע וע"ס) ועכ"פ ח"ש ד' הרמב"ם ז"ל הג"ל בפשיטות וחין לוכך לכל מה שדחק הגאון בעל גבורות ארי הג"ל בזה וכמש"ל :

אך בעיקר פי' הרמב"ם ז"ל הג"ל כבר חמה הריטב"א ז"ל שם בזה . וכו' עליו שאינו נכון שאס בגזירה ב"ד החמילו להעטנו או במזיד או בשטוח מה ענין לחלק בין ג' או ד' שטוח הרי עדין לא עבר רובו של יום בקדושה כדי שלא יחזירו משטוח . וע"כ כ' הריטב"א ז"ל שם בחמה דנראה דמ"ס בפי' המשנה הג"ל שטוח ידי סופר הוא והי' לו לכוזב הענינה אחד עכ"ל . (וכן נדפס גם בגליון פי' המשניות הג"ל שם בשם הריטב"א ז"ל דבמקום שעה ז"ל יום בחמה ע"ס ולפי' ז"ל יום אחד . ומ"ס בריטב"א שלפנינו הג"ל דר"ל הענינה אחד נראה דר"ל הענינה אחת וכמ"ס) . ואמנם לעני' קשה להביא כן בפי' המשניות שם בזה מדסיים בדבריו דחין מפסיקין הענינה אלא שמסלימין היום וכמש"ל . ומשמע דחייבי לומר כשכבר החמילו להעטנו בלוחו היום עלמנו . דבזה שייך לומר דחין מפסיקין גזרו רק שמסלימין היום לח"ק דר"מ שם . אבל אס הי' ר"ל רק כשהחמילו להעטנו יום אחד קודם דוקא . ודאי דלא הי' שייך לומר בזה כלל האי לישנא דחין מפסיקין הענינה אלא שמסלימין היום דמשמע דהפסקה והשלמה ענין אחד הוא (דחין מפסיקין ר"ל שלא יפסיק בחוץ יום הענינה לחבול או בתשלים ובסוף אוחו היום אלא שגריך להשלים כל היום בענינה עד הערב לח"ק דר"מ שם . ור"מ פליג בזה וכו' דלע"פ שאר"ג שאין מפסיקין מודה הוה שאין משלימין כלומר דחף שאין מפסיקין לחבול מיד אחת שקבלו עליהם הענינה בלוחו היום אלא לריבין עכ"פ . להעטנו בלוחו היום שקבלו עליהם הענינה או עד סמוך לערב . אבל חין משלימין עד הערב ממש אלא אוכלין או סמוך לערב . וכמו שנראה בפי' המשנה שם בזה דר"מ פליג בזה אח"ק דידי' בחמה ע"ס . וע' עירובין מ"א ובהענינה שם בסופ"ב אבל חכ"א כו' . — והארכתי קלה בזה לפי שראיתי בס' גבורות ארי שם שדחה בזה להאי פירוש שרצה לפרש אליבא דהרמב"ם הג"ל בפירושו בד' ח"ק דר"מ דחאס החמילו ר"ל כשהחמילו להעטנו בלוחו היום עלמנו לבד דלפי' חין מפסיקין ג"כ וכמש"ל . וכו' על זה וז"ל מיהו מדמפרש ר"מ לדב"ד דמורה דחין משלימין (כל"ס) ואמילתא דח"ק קאי לפרש ש"מ דחין מפסיקין דח"ק נמי לאו מהשלמה חייבי אלא מהחללה ימי הענינה שמקודם לכן יום ח' כו' עכ"ל והוא חמוה בחמה דמלבד דמפי' המשניות הג"ל נראה להדיא דמפרש שם דר"מ אינו בא לפרש ד' ח"ק דידי' כלל בזה . רק שבא לחלוק עליו בחמה וכו' דזה באמר הח"ק דידי' בשם ר"ג שאין מפסיקין אלא משלימין שאין הדבר כן . רק שאין מפסיקין לבד אבל חין משלימין כלל וכמ"ס . ואמנם גם בד' ר"מ עלמנו שאמר דלע"פ שאר"ג שאין מפסיקין כו' ודאי דלפי' המשניות להרמב"ם הג"ל נראה שאינו מפרש כלל שאין מפסיקין מימי הענינה שהחמילו מקודם וכמ"ס הנו"א הג"ל . אלא דר"ל דחין מפסיקין מההענינה שהחמילו להעטנו בו ביום או לחבול מיד אלא שגריבין או להעטנו בודאי עד סמוך לערב רק דלר"מ חין משלימין עד הערב לגמרי . וחין מפסיקין וחין משלימין חרו"ה מההענינה שהחמילו או להעטנו בו ביום קאמר וכו' :

והרבר פסוק לפענ"ד דאס היה הרמב"ם ז"ל מפרש שם להאי חין מפסיקין דר"ל מימי ההעניה שהענו כבד קודם מנוכה (כפי' כל המפרשים ז"ל שם וכפי הגהות הריטב"א הג"ל בזה) דא"כ ודאי דלא הול"ל בהאי ליטנא כלל לחין מפסיקין ההעני' אלא שמלימין כו' רק הול"ל שם בזה לחין מפסיקין ימי העניהם (ומהענין אז גס בימים אלו) ומשלימין ג"כ ההעניה בימים אלו . ועכ"פ ג"ל דקשה להגיה בלחמא בד' הרמב"ם ז"ל בזה וכמ"ש — ואולם אס לא נגיה בזה בדבריו ז"ל הג"ל ודאי דמלבד קושיא הריטב"א ז"ל הג"ל עליו בזה (וגם מקדוק לשון המשנה הג"ל דלא קתיי וחס גזרו והתחילו כו' ע"ש בריטב"א ז"ל בזה) הנה עוד תקשי לן טובא בלחמא מהך סוגיא דר"ה הג"ל דמוכח להדיא דגס לאחר שכבר התחילו להעניות ג"כ אז במנוכה בהחילת היום אפי"ה ירדו ר"א ור"י כו' וא"ל לאו כו' וכמ"ל :

והרי אפשר לומר דכיון דבלחמא מוכח מהא דאמ' ר' מאיר ד אף על פי שאמר רבן גמליאל שאין מפסיקין מודה היה שאין משלימין דמדקאמר מודה היה כו' נראה להדיא דליכא בלחמא רבנן דפליגי עלי' דר"ג דעיקר הך דינא ומקילים טפי מדר"ג בזה וס"ל בזה דלריבין להפסיק ג"כ ההעניה אף שכבר התחילו להעניות אז . וע"ז קאמר ר"מ דאף דר"ג פליג עלייהו וס"ל לחין מפסיקין בלחמא אפי"ה מודה הוא להם בזה דעכ"פ חין משלימין אה ההעניה לגמרי . וכ"כ הו"ס' בעירובין מ"א להדיא דרבנן דר"ג פליגי עליה וסבירי דלפילו מפסיקין והיינו דקאמר מודה לרבנן דפליגי עלי' וס"ל דמפסיקין ג"כ (והא דא' ההס ובסופ"ב דהעניה הג"ל דלרבנן הוא להיפך דאפי' משלימין היינו רבנן דר"מ אליבא דר"ג גופי' דאליבא דר"ג ס"ל דאפי' משלימין וע"ש בתוס' בזה) וא"כ הרי שפיר י"ל דבלחמא הך דר"א ור"י ברי"ה י"ח הג"ל דא"ל לאו כו' ובטלו אז אה הליבור שלא יעשו עוד כלל ומשמע להדיא דס"ל לר"א ור"י דאף אס התחילו להעניות אז זריבין אס להפסיק ג"כ וכמ"ל . דאפשר דאיה"ג דאיהו ס"ל כרבנן דפליגי עלי' דר"ג בזה וס"ל דלריבין להפסיק ג"כ בלחמא וכמ"ל :

ובאמת ה"ו אפשר לפרש בזה הך ברייתא דהני עלה בעירובין שם (והוא בחוספתא דהעניה פ"ב ה"ז ע"ש) דלאחר פטירתו של ר"ג נכנס ר' יהושע להפך ולבטל אה ד"ר גמליאל בזה ע"ש וי"ל לכוונה בפשיטות לפי מש"ל דר' יהושע לטעמי' בזה דר' יהושע ס"ל בלחמא דאף אס התחילו מפסיקין ג"כ וכדל' בדבריו דר"ה הג"ל ולכן נכנס להפך אה דברי ר"ג בזה ולומר דמפסיקין ג"כ ולא כר"ג דא' לחין מפסיקין דר' יהושע ור"א היינו רבנן דפליגי עליה דר"ג בזה וכמ"ש — והכי משמע פשטא דהך ברייתא בחוספתא דהעניה הג"ל דברישא גרסי' ההס הך מעשה דגזרו העניה במנוכה כו' . וא"ל ר' יהושע לאו והענו כו' ומוכח מזה דס"ל לר' יהושע בדיחי דאף אס התחילו להעניות בלאותו היום מפסיקין וכמ"ש . והדר גרסי' עלה ההס הך עובדא דלאחר מיתהו של ר"ג בקש ר' יהושע לבטל אה דבריו כו' ומשמע לכוונה דארישא קאי דא"ר יהושע דאף אס התחילו מפסיקין כמ"ש ולכן לאחר שמה ר"ג בקש לבטל אה דבריו בזה ולומר דאף מפסיקין וכשיטתו בלחמא וכמ"ש . והיינו דקסמ"ד לה ההס כהדדי הך עובדא דמנוכה בלוד ויהך דבקש ר' יהושע לבטל ד' ר"ג הג"ל בזה וא"ש :

ואולם למ"ש בעו"ה הנה יש לחמוה טובא לפ"ז בסוגיא דעירובין מ"א הג"ל דפריך ההס עלה דא' עולא דהלכה כר' יוסי בע"פ שח"ל בע"פ דמהענה ומשלים ע"ש מהא דתני עלה דהך דר' יהושע הג"ל (מכנסם להפך דבריו של ר"ג דאמר לחין מפסיקין וחין משלימין וכמ"ל) דא"ל ריב"ג לר' יהושע בזה שאין שומעין לו שכבר נקבעה הלכה כר"ג ע"ש (ופירש"י דהלכה כר"ג שאין משלימין ולא כר' יהושע שרלה לבטל דר"ג בזה ולומר דמשלימין וע"ש ברש"י) ומשמע מפשטא דסוגיא דההס דלר' יהושע ודאי דמשלימין ג"כ רק דריב"ג לא הניח לו לבטל ד' ר"ג בזה וקבע הלכה לחין משלימין והיינו דקפריך מהא עלה דא' עולא דהלכה כר"י ההס וכמ"ש . ולמ"ש לפרש בד"ר יהושע הג"ל להיפך בלחמא שגכנס לבטל דבריו רק במה שאר"ג שאין מפסיקין ור' יהושע ס"ל דאף אס התחילו מפסיקין וכמ"ל . א"כ חין מקום לקושיא הש"ס הג"ל לכוונה כלל בזה . שהרי בפשוטו יש לפרש דלא קבע ריב"ג דהלכה כר"ג בזה

רק במה שרלה ר' יהושע לבטל ד' ר"ג דס"ל שאין מפסיקין ור' יהושע ר"ל דמפסיקין ג"כ ובזה קבע ריב"ג דהלכה כר"ג לחין מפסיקין בלחמא ודלא כר' יהושע בזה . אבל מ"מ אפשר ג"כ דהלכה כר' יוסי לגמרי בזה . דלפילו משלימין ג"כ ולא פסק ריב"ג כר"ג רק בזה לחין מפסיקין לבד אבל לא במאי דס"ל לחין משלימין ג"כ אלא דבזה אפשר דס"ל גס לריב"ג כר' יוסי בלחמא דמשלימין וכדל' עולא שס וחין מקום לקושיא ההס ההס כלל בזה וא"ש :

שוב רחיה שכבר הלגים בלחמא בזה המהרש"א ז"ל שם ע"ד החוס' ד"ה מודה הג"ל שכ"ש ז"ל ק"ק לפ"ז מאי מייחי מהא דר' יהושע שגכנס להפך דבריו דנקבע הלכה כר"ג לחין משלימין דחימא דר' יהושע נכנס להפך דבריו ולומר דמפסיקין ובהא נקבע הלכה כר"ג לחין מפסיקין אבל בזה דסבר ר"ג דחין משלימין לא נקבע הלכה כמותו אלא דאף משלימין עכ"ל . והנה להמהרש"א ז"ל לא הוה קשיא ליה בזה רק דמג"ל להש"ס לפרש בד' ר' יהושע כן שבא לחלוק אדר"ג בזה במאי דאר"ג שאין משלימין דר' יהושע לא בא לחלוקי בזה רק לאידך גיסא במאי דאר"ג שאין מפסיקין עכ"פ ור' יהושע אפשר דס"ל דמפסיקין ג"כ וכמ"ש המהרש"א ז"ל בזה . ואולם למ"ש הנה בלחמא הרי יש לנו הכרח ג"כ לזה דעיקר פלוגתא דר' יהושע אדר"ג בזה ע"כ לא היה רק במאי דס"ל לחין מפסיקין (אף כשלא התחילו להעניות אז מקודם רק בלאותו היום עלמו לבד וכפי' הרמב"ם ז"ל במשנה דהעניה הג"ל בזה וכמ"ל) ור' יהושע ע"כ דס"ל דמפסיקין ג"כ בזה (וכדמוכח לפי' זה הג"ל מהך עובדא דגזרו העניה במנוכה בלוד דל' ר' יהושע לאו כו' וכמ"ש) ועכ"פ למ"ש הנה ודאי דקושיא המהרש"א ז"ל בהך סוגיא הג"ל החמוק ביותר בזה . דכיון דר' יהושע ע"כ דלא בא לחלוק אדר"ג ההס רק בהך דינא לחין מפסיקין לבד דלר"י מפסיקין ג"כ וכמ"ש א"כ ודאי ש"ס לפרש בפשיטות בהך דקבע ריב"ג אה הלכה' כר"ג בזה שלא ה"י ג"כ רק במאי דאר"ג לחין מפסיקין לבד ודלא כר' יהושע בזה . אבל לאידך גיסא במאי דאר"ג לחין משלימין ג"כ אפשר שבוה לא בא ריב"ג אז כלל לקבע הלכה כר"ג ג"כ בזה ואפשר ודאי דבזה הלכה כר' יוסי בלחמא דמשלים ג"כ וקושיא מההרש"א ז"ל הג"ל בזה וא"ש :

ואולם לעיקר קושיא המהרש"א ז"ל הג"ל אולי אפשר לומר בפשיטות שס בזה דודאי דבהך דר' יהושע שבא לבטל ד' ר"ג אז שפיר י"ל דהוה ס"ל גס להש"ס ההס דלא בא רק לאידך גיסא בזה ולומר דמפסיקין ג"כ וכמ"ש . (ודלא כפירש"י ז"ל שם דאין קיימין רק לפי' הרמב"ם ז"ל הג"ל בזה דע"כ לפ"ז נראה שאין בלחמא מקום לפרש בד' ר' יהושע ההס רק כמ"ש בעו"ה) אבל בהך דריב"ג י"ל בפשיטות שס . דהוה ס"ל להש"ס בזה דודאי דבריו של ר"ג לא אה ער"יין שלש מחלוקות בדבר זה כלל . לומר דלר' יהושע מפסיקין ג"כ ולר"ג חין מפסיקין וחין משלימין ולר' יוחנן בן נורי משלימין ג"כ . דבלחמא ר' יוסי דא' משלימין בזה לא ה"י בדורו של ר"ג וריב"ג כלל (וכדמסיק ההס בלחמא בדורו של ר"ג כו' ובדורו של ר' יוסי כו') ולהכי משמע ודאי דריב"ג שבא לקבוע אה ה"י כר"ג דודאי דבבבלי' מילתא' בא לפסוק כמותו בזה וכיון דבד' ר"ג לא מזכר רק לחין מפסיקין לבד אבל בזה דמשלימין הרי מפרש ר"מ ההס למילתיה' כדדיח' דמודה לדר' יהושע בזה לחין משלימין עכ"פ . א"כ ודאי דגס ריב"ג לא קבע אה הלכה כר"ג רק בבבלי' מילתיה' דר"ג בזה לחין מפסיקין וחין משלימין בודאי וכדר"מ הג"ל (ובלחמא נראה דגס אה דל"ר ההס דזו דברי ר"מ שאמר משום ר"ג אבל חכמים אומרים מהענה ומשלים דחכמים דההס היינו חכמים דר"מ לבד וכמו ר' יוסי הג"ל בזה והיך חכמים לא היו בדורו של ר"ג כלל עדיין (ופ"ש בחזו"ה מודה הג"ל שג' להדיא דהנהו חכמים דפליגי אדר"מ כו') או דאף אס נאמר דהיך חכמים היו גס בדורו של ר"ג בלחמא וא"כ היה אפשר לומר דגס ריב"ג ס"ל כהך חכמים בזה . מ"מ י"ל בפשיטות דההס בהך סוגיא דפריך מהך דריב"ג הג"ל אכתי לא הוה שמיע ל' בלחמא מהך דרב הג"ל בזה כלל וכדמשיי ההס גס אדר' יהודה שם שה"י מקמי דשמעיה

קטמעה מדרב הג'ל ע"ש) וא"ש הסוגיא דעירובין הג'ל בפשיטות דשפיר קשיא ליה ההס מדריב"ג הג'ל בזה וכמ"ס בעז"ה :

ועב"ה א"ש בפשיטות בזה ד' הרמב"ם ז"ל בפירושו הג'ל דאף דר"ג במשנה הג'ל דגס חס ההמילו להענות בלאו היום עלמו חין מפסיקין מ"מ ר' יהושע פליג בלחמ אדר"ג ביהא וז' דמשפיקין ג"כ ומסו"ה בהך עובדא דנזרו העניה בחטכה בלוד אף שגראה שזבר החמילו להענות או חפ"ה ביטל והפסיק ר' יהושע חס העניהם או וז"ל לאו כו' דלטעמי' אזיל דפליג בלחמ אדר"ג ביהא וכמ"ס בעז"ה - ועוד היה אפשר לומר קנה בזה דבלחמ כבר כ' דהריב"ז ז"ל חמה שס ע"ד הרמב"ם הג'ל ג"כ דמחזיה טעם יאמרו כלל בזה דחס החמילו חין מפסיקין אף כשלא החמילו להענות או רק חזיו שעות ביום לבד (ור"ל אף למ"ד דנשגט שעות דוקא הו"ל החמלה או וכמ"ס) דכיון דעדיין לא עבר אז רובו של יום בקדושה ודאי דיש להס להחזיר מטעוהם בזה ולהפסיק ההעניה או וכמ"ס ז"ל בריב"ז ז"ל הג'ל - ולענ"ד י"ל דלחילי הליא בלחמ בהך פלוגתא דהק ברפ"ג דהעניה הג'ל בהחמילו להענות ויכדו להס גשמים או דלח"ק אף שלא הענתו רק עד לאחר הן החמה לריבין להשלים בלחמ אב"ר ר' אליעזר פליג ההס וז' דדוקא כשהענתו אז עד לאחר חלות שילמו ור' טרפון עבד שובדא כותי' דר"א בזה שס - (וע"ס ב"ס ד' כ"ה בזה) וא"כ י"ל דבלחמ כי היכי דפליגי בכדי בירדו להס גשמים אז ה"ג דפליגי בזה כשהחמילו להענות בטעוה או כמו בחטכה וכמ"ס - והשחא ח"ש דר' אליעזר שס בסוגיא דר"ה י"ה הג'ל לטעמי' בזה דא' דדוקא כשהענתו עד לאחר חלות הוא דשילמו או - ובהך עובדא דחטכה בלוד גראה דקודם חלות היה עדיין ולהכי הפסיק ר' אליעזר אז חס העניהם בלאו היום דכיון דעדיין לא עבר אז רובו של אחרון יום בקדושה כלל - חין לריבין להשלים לר' אליעזר בלחמ וכמ"ס והא דמפרש הש"ס חליב"א דר"ג דא' דחס החמילו חין מפסיקין דלח"פ בשעה לחמ לבד הו"ל החמלה בזה (וכמ"ס הרמב"ם ז"ל הג'ל) י"ל דלחילי ס"ל כח"ק דר"א הג'ל בלחמ דלחילי חס לא הענתו רק עד לאחר הן החמה לבד שפיר מקרי החמלה בכדי ושעה א' דקאמר היינו מעמוד השחר עד לאחר הן החמה לבד שהוא שיטור שעה אחת בערך (וע' פסחים ז"ד דאר"י דמעלות השחר עד נן החמה הוא ד' מילין שהוא מעט יותר מהענה כוודע וז"ע) ועכ"פ ח"ש ד' הרמב"ם ז"ל בזה דלא חקקה לפירושו הג'ל מהך עובדא דנזרו העניה בחטכה דבר"ה י"ה הג'ל אהך מהחיהו דהעניה הג'ל וכמ"ס ד"ל בפשיטות דר"ג ס"ל בלחמ כמ"ד דהחמלה העעניה הוה רק כמעמוד השחר עד הן החמה לבד ור' אליעזר בר"ה שס לטעמי' בזה דס"ל דעדי חלות עדיין לא הו"ל החמלה בזה כלל וכמ"ס :

ג"ה למ"ד בהעניה שס דהחמלה הו"ל כשהענתו ג' שעות דוקא (לפי הרמב"ם ז"ל הג'ל בזה וכמ"ס) דקשיא ל' להריב"ז ז"ל הג'ל בזה דמחי' ענין לחלק כלל בין ג' או ד' שעות בכדי כיון דעדיין לא עבר רובו של יום כו' וכמ"ס - ואמנם למ"ס רש"י ז"ל בהעניה כ"ה דה"ע דמ"ד דמן חלות וחילך דוקא חל ההעניה משום דחלות זמן סעודה היא ומסו"ה כשלא חלנו עד לאחר חלות חל ההעניה כיון שלא סעדו בזמן סעודה ע"ס (ואיטו מפרש כהירושלמי שס בזה משום דלאחר חלות כבר עבר רובו של יום בקדושה ע"ס) - ח"כ י"ל לכאורה דה"ע דמ"ד דעד לאחר שלש שעות הו"ל החמלה וכמ"ס משום דבלחמ מסיק ר"פ ב"ב ד' י' ובפסחים י"ב דהא דחילי חס דשעה מאכל כל אדם דלח"פ בזה וז"ל דרביעיה מאכל כל אדם ושניה מאכל ח"ח ע"ס - וח"כ אפשר לומר דהא דא' דבשגט שעות הו"ל החמלה דר"ל כשעבר שלש שעות כבר והחמילו להענות בחמלה שעה הרביעיה קנה דאז כבר חל ההעניה משום דבלחמ שעה הרביעיה הוא זמן סעודה לכל אדם בלחמ וכמ"ס הג'ל (ומ"ס רש"י שס שעות זמ"ק לכאורה שאיטו רק לח"ח לבד וכמ"ס - וחילי דכיון דיש עכ"פ קנה בני אדם דלא חלנו עד ה"ה שעה כמו ח"ח ע"כ ס"ל דחינו כיכר כ"כ ההעניה עדיין עליהם כשלא הענתו גס עד אחרון הזמן או - ומ"מ למ"ד דגס לאחר ג' שעות לבד שפיר הו"ל

החמלה בזה וכמ"ס - י"ל בפשיטות בזה דס"ל דבחר זמן סעודה רוב בני אדם מיצעי לן למיזל בכדי וכיון דלרוב ג"ה עכ"פ הו"ל אז זמן סעודה בחמלה שעה רביעיה וכשהחמילו להענות בחמלה השעה הג'ל ג"כ חל ההעניה עליהם או שפיר - וכמו למ"ד דעד לאחר ש"ס דוקא הו"ל ההחלה העעניה בזה משום דהו"ל זמן סעודה אז לח"ח עכ"פ וכמ"ס) :

ובאמת מ"ס רש"י ז"ל מזמן סעודה בזה אף שהוא נגד ד' הירושלמי הג'ל וכמ"ס - גראה דלא לו לפרש קן שס מהא דל"ר יוסי ההס דקודם השעה שעות לא שילמו שקן מלוגו בלחמב כו' ופירש"י דר"ל שאין לך אדם שאין העניה חל עליו עכ"פ מחשעה שעות וחילך חפילו חוהם שדרכס לחכול רק בהשעה שעות ביום כו' ע"ס - וא"כ י"ל בפשיטות דהיינו נמי טעמא דרבי יהודה ורבי אליעזר הג'ל בזה דס"ל דבלחמ לבד חילי וכמ"ס משום דבלחמ הו"ל זמן סעודה ח"ח עכ"פ וכמ"ס וא"כ שפיר י"ל דהיינו נמי טעמא דמ"ד עד לאחר ג' שעות שילמו משום דרביעיה הוא זמן סעודה לכל אדם וכמ"ס וז"ע :

ור"ש כל הדברים הללו מצוהר לעיל (ד' ל"ז) בעז"ה ע"ס - וכאן ראינו להביא בעז"ה לוח קצר מכל הנידון האסורין שנמלא בחלק האמורים בכל בהמה - והס גידי חלב ודם וגיד הנשה הפנימי (הסמוך לעטם הקליה שמידין עליו כדל' בחולין ז"ה ע"ס) וגיד הרצוצון (הסמוך לבשר שאין מידין עליו כדל' בחולין שס - וכ"ה בשו"ע ס"ה ס"ק ח' ע"ס) ובחוספתא פ"ז ה"ג הגי' להיך דבחיזין מידין ובפנימי חין מידין - וע' חולין ז"ג דרמי נמי ההס אהדדי במקומוה שלהס בזה ומשני לה ע"ס - (וז"ע חס י"ס מקום ליישב בהך שינויא דלהס גס הרומי' מחוספתא הג'ל ש"ל ואמ"ל בזה) והגידים האסורין משום חלב גיד הנשה (שישראל קדושים נהנו בו חיסור כדל' בחולין שס ובשו"ע שס) והגידין הנקראים בספרי המנקרים בשם גידי הנשה שאינם גרושביין (ור"ל שאינם נחשבים במנין ג"א גידין האסורין שנחבזו בד' הראשונים ז"ל בזה - וע' ב"ב ס"ה ס"ה בשם הרוקח ז"ל ס"ט (ז"ל ח"ס) ש"ל דקדקו החכמים שכל בהמה נמלא ג"א גידין האסורין והס ב"ה מלד זה וב"ה מלד זה - ואחד בחוק האלי - וסימנס אל תחלו ג"א ע"ל הרוקח והב"י ז"ל בשמו שס :

ור"ה המנין של הג"א גידין האלו שחבזו הראשונים ז"ל נודע בכל ספרי המנקרים בזה - שהן הלחם עשרה גידין של גיד הנשה הפנימי - ושס של חלב גיד הנשה - ושמינה גידין האסורין משום חלב בחלקן אמורים שכל יך לבד - (וכמו שיבאר בחשבון שלהס שגזמ להלן צ"ע - אכל כל ידיו הדס וכן גידי החלב שנמלאים עוד בכ"מ בבהמה לא בלא במנין הג"א גידין הללו כלל כוודע) שהס כ"ה בכל ז' ובס"ה הס ג"א עס גיד החלב שבחליה (והיינו חוטין שבעוקן דכחולין ז"ג - שפי' הרא"ש ז"ל בס' יראים (הובא במדרי"ב פ' ג"ה ס' ח"ס דעוקן היינו ז"ב וכמו ניטל עוקלו כו' ואסור משום שונק מחלב הכליוה כו' והלא כ"מ בזה (והיינו רש"י ז"ל שס) דעוקן הוא האנק"א ע"ס - וע' ב"ב ז"ב וצ"ע שס ס' ס"ד ס"ק י"ג ובס' ס"ה ס"ק ח' דדבריו ז"ל ספרי אהדדי בזה וע"ס בפר"ח ס' ס"ד ס"ק כ' - ובפנ"מ ס' ס"ה בנ"ז ס"ק ב' וז"ע) :

ואמנם לפ"ז ל"עק על הב"י בס' ס"ה ש"ל שדעת הרוקח בזה כד' גאון ז"ל שהביא העור ז"ל שס בזה ע"ס - וז"ע לכאורה דהרי גאון ז"ל בנידו דס נחוד הוא דחיירי ההס ע"ס בטור בזה - וא"כ חין זה ענין להי ג"א גידין ש"ל הרוקח הג'ל שלא נחבזו גידי דס בהס כלל וכמ"ס (ובדומק י"ל קנה ע"ס) - אך בלחמ בעיקר מנין הג"א גידין הג'ל נמלא בחשוכה הגלונים ז"ל בחשבון ומניין אחר ומסו"ה הרבה מהחשבון שחבזו בספרי המנקרי' בזה - והוא בס' חור זרוע הגדול הנדפס מתדס כמה בח"א ס' חמ"ט ש"ס וז"ל וי"ד שיה' הטבח בן היטב בעיקר ויודע מנין המוטין האסורין כמה י"ס כו' שך רובו בחשוכה הגלונים ש"ס ג"א גידין האסורין בבהמה וסימן אל תחלו ג"א והס ג' במזוקין וג' בזרוע כו' ותשס סס ג"כ כ"ה מלד א' וכן בלד שני ואחד של עוקן ע"ס - והנה מ"ס בחשבון זה גס מהגידין שזרוע דהיינו מוטין שביד דכחולין

דבחולין ל"ג (כתר שפירש"י וז"ל שם להיינו הגידין שנוטלין מן הכתף
 האסורין רק משום דם וכדא' החס דירח כו' משום דמא' וכן
 מ"ש מן מורק'י האחר שהוא ג"כ משום דם (וע"ש ברש"י ד"ה דלועת)
 וא"כ הרי חשבו להדיח גם גיד' דם ג"כ גיד' חלו וגם הרי חשבו
 כל הגידין של חלק הפנים ג"כ בחשבון זה וכמ"ש. וא"כ עכ"פ אין
 להמיה כ"כ על הכ"י הנ"ל ש"י עד' הרוקח כד' הגאון בזה דבאמת
 הרי גם גיד' דם נכללין בחשבון זה לד' הגאונים ז"ל וכמ"ש :

אמנם עיקר החשבון שם בשם' אור זרוע הנ"ל חינו מדוקדק
 כלל בזה והוא ז"ל עלמנו' על זה שאינו יודע החשבון

הנ"ל הישג שרי' עדיין יש חוטי הקטקנות וחוט שחמה הלשון
 ע"ש (שהוא ג"כ בכלל חוטי דלועת וע"ש ברא"ש ז"ל סי' ח' ובד"ה
 ס) ובאמת אחר שחשבו בזה גם הגידין שבחלק הפנים וכמ"ש
 הגה ודאי שהיו יכולין למצוא בכל חלקי הבהמה עוד כמה גידין
 האסורין ג"כ וע"ש ברקח וז"ל (ובהנה' אש"י פ' ג"ה ס' ט"ז הושתק
 בקור' שם מד' האו"ז הנ"ל בטעות. ס' שם דמניין החוטי' האסורין
 בבהמה נפקא מינה לבד הקטקנות וחוטי הלשון מא"י ופשוט דט"ה
 דבמקום נ"ח ס' כ' בלור זרוע הנ"ל כ' בדפוס בטעות, ל"מ' וז"ב
 העתוקי הרי' נפקא מינה' וז"ל לא באמת כמ"ש בלור זרוע הנ"ל
 (והנה' כן קלה בזה בד' ויילגא ע"ש) : — (ובכ"מ פ"י מה' קרבן
 פסח ה"א היה נראה קלה שהיה לו חיזה גירסא משונה בזה
 בחוספתא פ"י דפסחים ה"א דבמקום נללה היה גורם ניטל
 ובמקום נח היה גורם נ"ח ע"ש בכ"מ ודו"ק (ואמנם באמת
 דמלבד שרמק הדבר מאוד לומר שגם בחוספתא יהיה חיזה
 רמז למניין הגידין הנ"ל שלא נחמשה באמת המניין הלא רק מד'
 הגאונים לבד וכמ"ל. אבל באמת בחוספתא במקומנו שם נראה
 להדיח דעיקר הגי' ודאי ז"ל כמ"ש לפנינו בחוספתא הנ"ל ואין
 שום מקום בזה לגי' המשונה הנ"ל כלל וז"ע. ואמנם
 לדינא נודע בזה אחר גם הגידין שאינם נחשבי' בכלל איסור גיד
 הנשה הם לכ"ד. — והנה רחמי לניין בעו"ה בלוח זה בקלרה
 שמוח כל החמיטה שבירך (בלשון הרביל כפי המנקרים בזה
 לקרות מוהם קן) שכל הגידין האסורין הללו נמלאין בהם .
 ובמה גידין אסורין נמלאים בכל אחד מן החמיכות הללו .
 ומאיו איסור הם אם משום חלב או משום דם או מגיד הנשה
 כו' שיש הכנה חלוקי' דינים באמת בין כל אחד ואחד מהם
 (וכגון בהקד' דמשום חלב דחין לריד' לנקרן במיה' וע"ש בהנהוה
 אש"י ר"ס נה"ג ובש"ע ס' ס"ה ס"ק ה' בהנה"ה וכן בגיד' דם
 דל' בש"ס שם ז"ג דהני דמשום דמא' לי מחתך להו כו' שפיר דמי
 (אבל הנך דמשום חלב ונה"ג ליה להו הקתחא ע"ש) . [ובדרכי
 מש"פ ס' ס"ה חות' ז' כ' בשם א"יה הארוך בזה דלכתחילה גם בגיד'
 דם אין לסמוך על החמיכה כלל אלא לריד' ליטלם משם דוקא כו' ע"ש)
 והני דמשום גיד הנשה הפנימי חייבין עליהם . וגיד הנשה החיצון
 וחלב נה"ג אסורין מדרבנן לבד וע' בכ"מ ס' ס"ה מ"ש בזה (וכן
 בגיד' חלב וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ' ז' מה' מאכלות אסורות
 ה"ז דלור דחין רק מדרבנן או שאסורין גם מן האורה מריבויא
 דכל חלב. אבל אין חייבין עליהם וכמו ח"י שיעור ע"ש) : (ואמנם
 פשוט דבכל הגידין האסורין אין שום חילוק בין בהמות זכרים
 לבהמות נקטות כולל וחף בגיד הנשה. וע' רש"י מולין ז' ד"ה
 שלמים ש"י דנ"ל דמטחא גרסי' ההם שנחל' בעורה כו' והרי

חשאה ימיד נקבה היא אלמא דפשוט דנה"ג טובג גם בנקיבות
 (ומיהו י"ל דמיידי בשעיר נשיא דזכר הוא . או בשעירי המועדות
 שכל חשאה היצור זכרים הם) וע' עוד בכריתות כ"א דל' ההם
 הרי חיה דמלכה מותר ודמה אסור ואלא משום דליה בו איסור
 גיד הנשה והרי עוף דליה ב' איסור גיד הנשה ודמו אסור כו'
 ומדלא נקט בפשיטות ההם במיה נופח דקטטיק בזה ולמפרך
 עלה מחיה נקבה דליה ביה נמי לא איסור חלב ולא איסור גיד
 כלל ואפ"ה דמה אסור ש"מ דגם בנקבה ודאי טובג איסור גה"ג
 כזכרים וע"ש. וכן מוכח בפשיטות מד' החוט' בחולין ס"ט ד"ה
 חו' ש"י דל"ד חרי איסורי דחיבה נמי גיד הנשה ע"ש וחף שהחוט'
 ס"ל ההם דחליבא דרבי' כפי' לה חף למ"ד דחין חוששין לזרע
 האב (ודלא כרש"י שם וע"ש בחור"ה דלחא ובמהר"ש"א ובמהר"ס
 ז"ל שם בזה) . וע"כ דפשיטא להו ודאי דנה"ג טובג גם בזה ע"ש
 וע"י בפליה סוף ס' ס"ה ובש"ח חסם סופר ס' ס"ט דהתק
 הכנה להביא רח"י רק מד' החינוך בזה דנה"ג טובג גם בבהמות
 נקבות בדרך רמק מאוד ע"ש (ולאליא מד' המנקר ס"ה' בזמנו של
 הגאון בעל כו"פ ז"ל שהרעיש העולם בזה לומר של גיד אחר (שאינו
 נמלא רק בזכרים לבד) שהוא הגיד האמתי ע"ש) ולמ"ש בעו"ה
 אין לזכך לזה כי מוכרח באמת כן גם בכ"מ בש"ס ואכמ"ל . (ועכ"פ
 בטלו ד' המנקר הנ"ל בזה וא"ל לד' הפליה הנ"ל כלל שם) ובעיקר
 הדין אם נשים מלות בללו דגיד הנשה חין לזכך ג"כ להביא מד'
 החינוך כלל בזה. וע' מולין ז' דנה"ג של שלמים מכבדו לאמה
 ואם חיאה יחלוהו הנשים דהרי חוה וסוק של שלמים נאכלין
 לנשים ג"כ וכן מוכרח מגיד' פסח ע"ש ואכמ"ל ובמק"א יבואר חי"ה :

שמות בל החמיכות	חלב	דם	חל"ב	חל"ב	גה"ג	שאר	סך הכל
ב"ד	—	—	6	4	—	—	10
בקאצקע	1	8	—	1	—	—	10
בוויישון בראטן	—	2	4	2	4	1	13
בקושליץ	3	2	—	—	—	—	5
בלעדוויץ	4	2	—	—	—	—	6
בברעשיל באצינע	1	—	—	1	—	—	1
בפירליטקא	—	—	1	1	3	5	5
על הקנאבין	—	—	—	—	3	3	3
בקלין ובשוישיל	—	1	—	—	1	—	2
בונב	1	—	—	—	—	—	1
סך הכל מן בל הגידין האסורין	9	15	11	8	6	7	56

(*) הנה"ה ומ"ש בהלוח שביד מונח הגיד הנשה היינו מחיכה בשר שעל כף הידך (על עגם הקוליה) הנקרא יד וגידין שבו הם כמו ע'
 וס' חרער ואגודל כנודע (ומ"ש בביח' יתח' ס' ה' ס"ק י"א שבגה"ג (שהוא היד) שלשה טפ"ה וז"ל ששה ע"ש) והוויישון בראטין מונח
 חתה היד סביב עגם הנז' (ובצ' החיכות שבו הנקראים לערך בראטין וקייילידיקע ברעטיל מונחים ח' גידין מנה"ג פנימי וחיצון ואיך
 ובמחיתה בכר אל"י כפי מונחים ב' גידין משום דם וג' משום חלב נה"ג ובס"ה י"ג) ובקלין כסביב העגם הנז' יש גיד' ח' כנודע עקרב
 משום חלב נה"ג (ולא כמ"ש בעמ"ז חוה כ"א שהוא משום נה"ג ע"ש) והשייטיל מונח על הקלין וגיד שבו הוא משום דם, והקובליץ
 מונח על הלעוה קטנות לז' חוץ. והלעדוויץ (שהוא הלוגביל שברש"י מולין ז"ל ע"ש) מונח החתה הלעוה קטנות והסמוך לה דהרי אסור
 לנתיי וחוטי שלפנים לז' החל' הוא הכשר רק שיש בו ד' גידין משום חלב (היינו משום שיונקין מהרצח דלוחי מהני ודקליבוסחא
 שחייבין עליו וט"ש ברש"י הנ"ל, ולא כמ"ש בב"י הנ"ל שהוא משום חלב נה"ג ע"ש) ובקאצקע מונח ג' סמוך לכף
 הנז' (וגיד החיצון שבו הוא כמו ד' שגנו הוא נוסח גיד ואורכו משום דם) והברעטיל באצינע (מונח החתה הכיס בזכר והחתה הכחל
 בנקבה) וגיד שבו אסור משום שיונק מחלב נה"ג. ובפירליטקא ועל הקנאבין מונחים ח' גידין וששה מהם הם מהגידין שא"ל (והם על
 העגם האמתי שהנה"ג נמכר עד הנה"ג והטעם כנודע). ומלא חיס בכל ידך ליה גידין האסורין (לבד הגיד שמשום חלב שבונב)
 וסימן להם וזה לכס ה**טבא** . וכולם נהגין בירך של ימין ובירך שמאל . ומלא שכל הגידין האסורין שבחלק האחרים
 הם קיי"א וסימן להם יגיד' חלב דם, (וגיד' ר"ל גם גיד' הנשה) ובמיה שמלכה מותר אין לריד' לנקר כל י"ז הגידין
 שמשום חלב וסימן להם ט"וב למחל' . ובטיקרי הדינים של כ"א ואחד מהם אכמ"ל ויבואר במק"א חי"ה :

ראשית בכורים

חלק שני

אה הן יפן כי על חיו מהמחר אשר כבר יאלו מחלי כלפוס בעו"ה (שהובאו בחיו ספרים יקרים ממחברי ומנינו י"ו וגם בחיו מקומות מפוזרים) רחמי כעה להוסיף שנית את ידי עליהם כיד ה' הטובה עלי, ע"כ רחמי ללרף אוהם כאלה שנית, בשלהי ספרי בעו"ה, ועשיה להם מדור בפ"ע, ואשר ל"ל להוסיף עליהם כעה בעו"ה יבוא פה ב"כ בקיטורם בפ"ע א"ה :

סימן א

הז רחמי להעתיק כאן נוסח הפרוזבול אשר כבר י"ל ח מחלי כלפוס בעו"ה ה' בשנה חכ"ח ע"ס ההשבה על זה הגדפס אז למטה לבאר דבר נוסח הלו בקלרה צוה. ונעתיק כעה כאן כלשון הגדפס אז בעו"ה בלי שטיי. ובק"ח יבוא עוד באורך קלח צוה בעו"ה :

וזהו נוסח הפרוזבול המדוייק יותר בעו"ה

אני הח"ט פוסרני לכם — — — את כל החובות שיש לי אצל שבטח ק"ק — — — את כל החובות שיש לי אצל כל אדם הן בשטר והן בעל פה לנבותם כל זמן שארצה [רבען תהוו לי ריני למינבי כל חוב ורשו שיש לי אצל כל אדם בשטר ובע"פ עד היום רלכטה ותגבו ותקבלו לי בכ"ז שארצה. ואם לא תגבו אתם אחר שבסרתי לכם שטרא דפרוזבולא דין הרי אני גובה ברשותכם כל חוב שיש לי אצל כל אדם כל זמן שארצה. וחתמתי היום על הפרוזבול הלזן. יום אלו בא הר"ת שנת השביעית ה' ה"ר"ל"ג פק"ק

נאום

במותב תלהא כחרא הוינן כר אתמסר קרמנא שטרא דפרוזבולא דין פאת — — — הנ"ל ובסר לנו כל החובות שלו למינבי ליה [או שיגבה ברשותנו] בכ"ז שירצה וסרא'תעביד הדין עובדא קרבנא כרתיקון רבנן וברנהינן מימי הל' הזקן החוקנו את ביהו בתקנתא דרבנן דלא תשטיפ ליה במיטילם שתא רשביעתא הדין להדין גברא הנ"ל כל חוב ורשו שיש לו אצל כל אדם בשטר ובע"פ עד יום אלו הנ"ל והקנינו קרקע כל שהוא לכל אחד ואחד מהלויין שלו [לאותן שאין להם קרקע אף בשבירות] ובאופן השועיל שיקנו ביה בתקנתא דרבנן. וחתמנו על הפרוזבול הלז ביום ושנת הנ"ל פק"ק הנ"ל. והבל שריד וקיים.

נאום ונאום ונאום

יען כי לא נעלם מאהנו אשר כל הרואה את דבר סדר ונוסח כתיבה הפרוזבול אשר סדרנו לעיל בעו"ה להמלה בפ"ע ולהב"ד בפ"ע. ויראה לו שהוא קלח נגד הנוסחא המבואר במסנה דשביעית פ"י ובל' הסוסקס ז"ל צוה. וגם נגד המבואר ברוב ד' הסוסקס צוה שהמלה חינו כוהב כלל להב"ד רק שאומר לפניהם בעל פה זה הלשון המבואר בפרוזבול והם טוחים בכך חמר להם וכן נבנו עד כה. חמט מוכרחים חמטו להודיע שעמנו צוה בקולר (כי לא יכל הגליון הלו לבאר פה כל מה שהארגנו צוה מכבר בהשבה בעו"ה). ונחתלה גחמר כי אחרי שהדבר ברור (דאף שנהלה מפיכ"י ז"ל בגיטין ל"ג דגם מעיקר דין המשנה היה ההקנה שיחמר המלה רק על פה לשון הכהוב בפרוזבול לפני הדיינין והדיינין לבד הן שכותבין לשון הפרוזבול מה שאומר להם המלה על פה והא דרבנן דר"א מסכי מילייהו סם ל"ז היינו גם הדיינין לא היו כותבין הפרוזבול כלל. כן לריך לפרש לפירש"י ז"ל שם מ"מ נראה ודאי) דלא גרע עכ"פ אם יכתוב המלה בכ"י להב"ד כלבוא המבואר בפרוזבול שבמסנה שמוסר להם כל חובותיו ור"ה. מבחש היה חומר קן להב"ד על פה. דודאי דבכל כה"ג בחיובי ממון מחדש לחיבור כתיבה בסטר עדיפא מאחזירה גרידא בעלמא (ודגמא לדבר הרי מלינו במכירה שטרת בצ"ב ע"ז דכשחמר לו על פה קני סטר זה לח מהני מדי דוויני בגיטין לא מיקנין ובעינין סיכהנו זו דוקא חני מקנה לך שטר זה

וכל שטבויה וע"ש בחוד"ה לחיותה לגי' הר"י ז"ל שם לעיל ע"ס ובח"ס ז"ל שם וע' בחו"מ סי' ס"ו ס"ק ח' ב' ד"ח סגריך שהבוא ליד הקונה השטר אוהה הכתיבה דקני לך כו' וע"ס בש"ך. ונ"מ גם בנ"ד דגם לר' המפרשים כהמרדכי פ"ד גיטין דמ"ט צירובלמי פ"ו דשביעית חפ"י נהנין בחומי קלוי על הב"ד ולא על השטרות כפי' הר"ן והרמב"ן ז"ל בחידושי' לגיטין וע' בהג"ה סי' ס"ז ס"ק כ' ובח"ס שם פ"ט. (ונ"ל דהרמב"ן ז"ל לטעמיה צוה שכ' האל דנאמן לומר פרוזבול כו' דלא חיתא דבעינן ב"ד רבא מי יומר דאשכחינהו כו' ע"ס בחי' ובנ"ן ז"ל וע"כ דס"ל דגלח בפניהם לא מהני כלל ולהכי מפרש דמ"ט צירובלמי חפ"י נהנין כו' קלוי אשטרות וכמ"ס. ורחיות האו"ה דלא כהמרדכי צוה מדנשספקו הסוסקס או כחצין צוה"ג נ"כ שאין לנו מומחין וכי חלמין יגהל ח"ו כו' ע"ס. אין רחיה ל"כ דמומחין כב"ד של ר"א ור"א כו"ט ליכא. חבל מד' הר"ן הג"ל מוכח שפיר כמ"ס). דמ"מ בעינן מיהה שיגלה המלוה הפרוזבול בכהב להב"ד הרחוקים ממנו ויגיע לידם קודם ע"ה וע' כה"ג חו"מ סי' ס"ז. כי נראה קלח לעג"ד דכתיבת הפרוזבול הוא במקום הכתיבה דקני לך שטר זה כו' (ובצעה"ה שער מ"ה סי' י"ז מדמי ליה להדיא לקניות כל שטרות כחמ"ס ע"ס) רק דגם לריך גם מסירה השטר וכאן הקינו ע"י כתיבה ומסירה הפרוזבול לבד להב"ד בלא מסירה השטרות עצמן להב"ד (ודלא כפירש"י בריש מטות ע"ס חלח דבמסירה השטר עצמו מה"ח נמי מהני כמ"ס כל הראשונים ז"ל). ואפשר דהקינו נמי מה"ע דלא לריך למיכה בפרוזבול קני כו' וכל שטבויה דלריך למכהב בכל קניות שטרות. (וע"כ ז"ל דבפרוזבול הקינו יותר כהרי דב ח"י הוא דמחר בצ"ב ע"ז דמיני בגיטין לא מיקנין ואלו לרבנן דבי רב חשי ח' בגיטין ל"ן דמכרי גיטליהו בלבד (אך לא הקינו כן רק לה"ח ע' ברמב"ם פ"ט הל' כ"ו ובש"ע ס"ק כ' ובגה"ה ובגידווי תרומה שער מ"ה סי' י"ז) אך י"ל להיסק דמכ"ה מסכי מילייהו להדיא ולא לרב חשי רבן שהיה ב"ד הגדול בזמן (כמו שטמחו צוה הרמב"ן והר"ן ז"ל) מכוס דלרב חשי טלמו ס"ל בחמח דלא מהני מיני בלבד גם בפרוזבול ולטעמיה בצבא

בחרח דף ע"ז צוה :

אולם יש להוכיח מרב נחמן דס"ל מני דבשטרות דעלמא בעינן כתיבה דוקא כמ"ס בחוד"ה חמר ע"ס והכא קאמר ר"ג נופיה דח"ג דלא כהב כו' וכן במוסר שטרותו לב"ד לכ"ז לא בעי הכא כתיבה כלל. ומיהו לרב מלינו להיסק דצירובלמי שביעית פ"י ה"ג ס"ל דבעינן שיקנה המלוה המוב לב"ד חבז קרקע וע"ז כוהב הפרוזבול ע"י צב"י סי' ס"ו ובצעה"ה סם (ודלא כהמפרש צירובלמי שגה צוה) ובמכירת שטרות חמרי' צב"ב ע"ז דבאגז קרקע לא בעינן כתיבה כלל וע' בח"מ סי' ס"ו ס"ק י' ובגה"ה ע"ס). ומ"מ נראה דבהא לא הקינו נמי בלא יגיע ליד ב"ד כלל. דלד' הראב"ד ז"ל בהשגות פ"ט דשביעית ה"ח דנראה דס"ל כד' הרמב"ן ז"ל בחידושי' דשמיטה כספס צוה"ו מלחוריהה חבנן דרבי' וחשי' בחו"ל. וע' בצעה"ה שער מ"ה ד"ד ובח"ס ר"ס ס"ו וס"ק כ' סם. וע"כ הא דמהני פרוזבול הוא מכוס דס"ל דקיי"ל כרצח לגבי חציי בגיטין ל"ו מכוס דהפקר כו' וכפירש"י שם דקחי נמי ארצת ע"ס. והכי מוכח סם מהא דח"ס לא כחצין כו' חלח צב"ד דר"א ור"ח דלוימי לחפקי כו' דאוהס הב"ד הטהבין לפניהם הפרוזבול הס המפקשין וא"כ כשעוין הפרוזבול בלא בפניהם כלל אך יפקיעו ע"י ב"ד בכה"ג וע"כ כ"ל ודאי דלדעהס עכ"פ לריך שיעי הפרוזבול בכהב המנוה נע"ב קודם ע"ה כמ"ס בעו"ה וחגמ"ל. ועכ"פ ודאי דעדיף טפי מיהח כתיבהו המנוה הפרוזבול (בד')

הפרוזבול בכה"י ומסור להב"ד יוחר מכפי מה שנהגו לשלוח הדברי' הללו בלבד ע"י שליח המלוה או שליח הב"ד ואין המלוה צל בעלמו לפני הב"ד (כי באמת קשה הדבר שכל מלוה ילטרך לבוא בעלמו לב"ד - וכ"ש למ"ש להלן אשר הדבר כמעט חובה הוא על כל אדם באמת שיכתוב פרוזבול כי אין לך אדם בעולם ממש שאין לו שום חוב חלל שום אדם בטור או בע"פ) - ואינו מוסר דבר ביד השליח כלל רק מיני בעלמא - ואיכא נלאורה בהא עיקולי ופאורי אייבא דהילכתא (בדין מיני אי מימסרן כו' כדבא בגיטין כ"ט ע"ש ואכמ"ל בזה) ועכ"פ בכה"ג ודאי דלא מלו למיכהב פרוזבול ואחא פלוני לקדמנא ואמר לנו כו' כפי הנהוג לכהוב וכ"ש דלא מהני מידי כשהב"ד שגחו כל לשון פרוזבול כתוב וההוא להמלוה והמלוה לא ידע מזה כלל צעה שכתבו שמו בהפרוזבול ולא הודיע להב"ד כלל מקודם שישלחו לו פרוזבול תחום כזה (ואיכא נמי בהא משום מיחוי כטיקרא - וע' בחומ"מ סי' מ"א ס"ק כ"ד דבחימה לכ"ע חסור וע"ש בש"ך - ובג"ד נראה דגרע פטי ואכמ"ל) - ועכ"פ כשאין המלוה עלמו כל לפני הב"ד ודאי הדרך המוכר יוחר שישלח להם הפרוזבול בתימה ידו ממש דזה ודאי מהני לכ"ע כמ"ס - וגם מ"ס בהטמא חל כל החובות ודאי דלא גרע עכ"פ מנוסח הטודע שכל חוב - וכן נ"מ לגבוהה יס לפרש ג"כ שהא יגבש בעלמו כמו ש א ג ב ו ו כמ"ס ח"ט שהב"ד או הוא בעלמו יגבה ג"כ ופשוט דלא גרע מידי בקלח שיגוי לשון הזה כלל :

והשתא

דהינין להני ראינו לבאר ג"כ בקצרה כי מלבד שהטמא שכתבו הוא ג"כ מהספרי פ' ראה שכלל חוב ולא שכל וכו' בהום' גיטין לג' ד"ה ל"ג ובר"ש פאה פ"ג מ"ו ובעיטור אוח פ' וצטור חומ"מ סי' ס"ו ובסמ"ג ל"ח רע"א ובסמ"ק סי' רנ"ח ובראשון מ"ס גיטין גרס אח כל חוב כמ"ס - וכו' ברין ז"ל בגיטין פ"ד ועוד בראשונים ז"ל - וגם מ"ס לגבוהה כ"ה בגיטין פ"ד ד"ה מסתי מיליהו וברין ז"ל כס - ועוד בחי' הראשונים ז"ל - ולשון זה מחוקן יוחר בלא ספק - אבל גם מ"ס שהמלוה יכתוב בעלמו כל לשון הפרוזבול ומסור לב"ד מלבד מה שרחה בן בחידושי הרמב"ן ז"ל בגיטין כס כ"ו וז"ל דפרוזבול אין המלוה מוסר ממש שדחוינו לב"ד חלל טהוב מוסרני לכס כלומר בב"מ שהס יהו כנוסרות לירש ע"ש - וכן משמע מלשון בעל התרומות ז"ל שער מ"ה סי' י"ו שהובא בצו"ע כס ס"ק כ"ח חו' דלחא מסרנא פרוזבול קיימי דייני כו' וקייני שמסרהו לכס פרוזבול זה כו' ע"ש וכן משמע בהרא"ש ז"ל פ"ד כ"ו - ו"ז דהא דה"ג כס ל"ו אימת מילתא ח"ע"ג דלא כתב כהוב דמי כו' וז"ל ח"ע"ג שלא כתב פרוזבול חלל לשון הכתוב פרוזבול חמור בעל פה לפני הדיינין מועיל ואחא שמכו רבנן דמסרי מיליהו כו' ע"ש - וח"כ נראה פשוט דמטיק דין המסנה ודאי לריך שיחוב המלו' בעלמו לבון זה של דברי הפרוזבול להדיינין רק ר"ג ראה לחדש זהה דמהני נמי כשאוחר בעל פה כן יאחא שמכו רבנן כו' כמ"ס - ופשוט דגם לר"ג בעינן עכ"פ שיאמר המלוה בעלמו כן להב"ד ולא על ידי שליח כלל וכמ"ל - ועכ"פ מנפשות לבון המבנה דשביעה פ"ו מ"ד נראה ודאי דעיקר ההקנה היה בכתובת הפרוזבול שיכתוב המלוה עלמו כלשון המצוה במבנה לפני הב"ד והב"ד רק חוהמין עלמן לבד שקבלו מהמלוה הפרוזבול שלו וקבלו ע"ש לדין ולהוילא בדבר החובות שלו זהו עיקר התיבה של הפרוזבול (וכמ"ס ג"כ בצו"ע להוסיף ע"ד הפרוזבול המצוה במשנה בלשון המלוה והב"ד גם כן לטפלה דטערא והוא מלשון הבעה"ה הג"ל בשם הר"י אברליוני ז"ל ע"ש ובב"י) - ואם נפרש במבנה דלשון מוסרני לכס כו' חומר המלוה בע"פ לבד ח"כ עיקר דין זה שהב"ד לריבין לכהוב לשון זה של הפרוזבול (שאמר להם המלוה בע"פ) בכה"ב ידע דווקא חסר לגמרי במבנה או שחסר עכ"פ עיקר הדין דלמירת המלוה כן לפנייה ואכמ"ל - וע' במצ"ט ח"ב סי' פ"ח כ"ג דהמלוה ישלח בכה"י למקום כ"ל - (אך מ"ס אח"כ וממ"מ ח"ט לא ידעו הב"ד ל"ע) וע"ש סי' רכ"ה ומ"ח סי' ש"א ובס"פ שער דק"ק סי' כ"ח ובכנה"ג ובס"פ פלח השולחן סי' כ"ט ואכמ"ל ועיקר חובת דתחי' הפרוזבול בזה"ל בחו"ל ג"כ כבר הולך בזה הגלחן בעל חו"ה ז"ל ר"ס ס"ו בחוכמות מוסר אידן יש לוי לומר שלא להשיב ח"ו אחרי הדלת וזכרון מלוה זו הדיבה מאוד

גם בזה"י - וכמ"ס הנביא (ירמיה לח) הדיבה לך ליוניס וגו' - ולשומר ולעשות זכר למלוה זו במלות שמיטת כספים הנוהגת גם בזה"י בכ"מ מדברי סופרים עכ"פ זכר לשביעיה (וע' בא"ח פאר הדור להרמב"ם ז"ל סי' קכ"ב קכ"ג) וכאשר הביענו ה' ברוב רחמינו ב"ה - לומר הזה באחרית שנה השביעית שנה שבתון לה' ולאחא היא טעמיה לנו מכל המלות ההלכות בלחץ להשמיט כספים בכ"מ ובכ"ז ע"פ הקצול ולכל השכחה זכר מלוה זו מקרב ישראל - חובה עלינו לעשות זכר למלוה זו עכ"פ בכתובת הפרוזבול ע"פ חקנה הלל הזקן נהיות לזכרון עולם - עדי כי זוכה ח"ה לקיים כל מלות שמיטין ויזבלות כימי עולם וכשניס קדמוניות בב"ח :

ויען

כי באמת הדברים האלו היואלין מפי קדוש הגאון הג"ל ז"ל הוא חובה כמעט על כח"א כי אין לך אדם שאין לו שום חוב בע"פ על חיזה אדם בעולם - וגם הנשים אף שיש להסתפק קלח בהן אס הן חייבות בעשה דשמוט כשהלוה מחזיר מדעתו - אבל מ"מ ודאי דחייבות עכ"פ בל"ח דלא יגוש כשאין הלוה רוצה להחזיר - (ואולי דרשינן נמי היקשא דכל שיטת בלא יגוש ישנו בשמוט - וע' פסחים מ"ג הוד"ה ס"ד דלזורחא דקרא כו' ע"ש - ומהו לדברי הרא"ש ז"ל בהשולח סי' כ' דהל"ח דלא יגוש עובר מיד גם בתימיה שנה השביעית רק העשה דשמוט-הוה בסוף השנה ח"כ ע"כ דלא דרשינן היקשא בזה דדרשינן בחזק ומה"ה כה"ג ו"ע) - וע' קדושין כ"ט חוד"ה אוחו שכ' כיון דמיוס הח' כו' ע"ש ואכמ"ל) - ולכן ראיתי להדפיס אח נוטח הפרוזבול היוחר נראה לדעתנו ככ"ל למען להיות הנוטח הלו מלוי ציד כל אדם ושיוכל כ"א לעשות זכר לשביעיה על ידי זה - ולכן יש לכל אחד ליוחר בכתובת ומסירת הפרוזבול להביח לדין כד"ח באחרית השנה הזאה ולהקדים כ"א ח"ע מהני חודש חלול הבעל"ט וח"כ - ולא ימהינו הכל עד ערב ר"ה כי לא יספיק האמן לכ"א - חמנא חס אחר כתיבת ומסירת הפרוזבול לב"ד ילוה עוד לחיזה אדם קודם ער"ה הבעל"ט יש ליוחר לעשות הפרוזבול עוד הפעם בצר"ה עכ"פ - כי כל מלוה שלאחר יוס כתיבת הפרוזבול משמע ברנע אחרונה של יוס כ"ט חלול בסוף שנה השמיטה - (ומ"ס בזה הרמב"ם ז"ל בפ"י המסנה דשביעית פ"י מה"ה להיפך לע"ג - ודוחק לומר דמשום דבב"ב קג"ו מוקי להך משנה דשביעית הג"ל בשט"ח המחומר כר"מ דלדס מקנה דבר שלב"ל ע"ש - ומסר"ה ספיר מהני להאי חנא פרוזבול המוקדס להלוה נמי שיכול למסור לב"ד מה שיליה אח"כ דהו"ל כמו שזה זו לכשאקנהה כו' דמהני למ"ד אדם מקנה דבר שלב"ל - וע' במדרי בניטין פ' החומר סי' חט"ז - ובהו הוה ח"ש גם מ"ס הרמב"ם ז"ל כס מהתוספתא דשביעית פ"ח הל' י"א רשב"ג"א מלוה שלאחר פרוזבול חינו משמע ע"ש - והכ"מ בפ"ט הכ"כ כ' דטע"ה בחוספתא פ"ט - ובמח"כ העלים ענינו מד' הר"ש ז"ל בפ"י מה"ה שטרח לפרש החוספתא כג' שלפנינו ע"ש - אבל דבריו ז"ל דהוקס שם בזה באמת - אך למ"ש י"ל דגם רשב"ג כר"מ ס"ל בהא דלדס מקנה דשלב"ל - וע' חום' ב"ב ע"ט ד"ה ור"ח ז"ל ע"ש ואכמ"ל - וע' בעיטור ז"ל בדין פרוזבול ובס' כפתור ופרח שער הנוסח בחרוך ואכ"מ) - [ובדין הקנחה הקרקע הלויין כ"כ בכה"ג אוח ל"ז דשפרוזבול הקילו להקנות קרקע הלוה אף בלא אחד מדרתי הקנחה קרקע ע"ש - ובמצי"ט סי' ט"ח הנ"ו (ועל"ס כס מזנו הסוגיא דד' ל"ג ל"ס כהוב בלשון עדים כו' ע"ש) - ובשערי דק"ק הלכות שביעית פכ"ח ע"ש ואכמ"ל] - וה' גיענו לשמיטין וליזבלות הבאים לקדמנו לשלם שמחים כו' ולקיים בהם כל המלות כולם הנוהגין בלחץ לרשון לפני ה' בב"ח :

(ואין ל"מ כלל בכל דברים הנוגעים לדיני ממונות לבד אלאינו אשר יש לנו להנהיג בהם רק ע"פ חיקי הממשלה יר"ה כי העיקר אלאינו דיינא דמלכותא דיינא כדודע בזה) :

סימן ב

והוא נדפס כבר בשנת הרי"ט כ"ס נתיבוח עולם (דף קכ"ד) ושייך לדין מעשר בהמה בזמן הזה ולדין תמור' בטר וכו' שיבאר בפנים - וגם בנזמס היה"ה שנהגו לומר אחר התפלה ואחרי סעודה העומר - (וישן כי הובא

דבר התשובה הזאת לדפוס בין פסח ראשון לשני . פ"כ הובא כאן בשלחי הקוגטרס הלז מ"ש לבאר בעז"ה סוגיא אחת במס' מגילה (דף ט') השי"ך לדון בשלומין בפסח שני ויבאר עוד בקובט' אחרון בזה בעז"ה :

בעז"ה

במשנה שלשה פ"ה דלכות יהי רצון מלפניך כו' . נראה לענ"ד לפרש ק"ה ע"פ הגהה רבינו הגר"א ז"ל דמשנה זו מקומה בסוף פסח . וע' במדרש ש"כ . ולפ"ו היה ל"ל דלמאי דנקטינן בסדר המשנה הוריות בחר אבות . והדר חיינן קדשים וטהרות בחר נויקין . וכמ"ס הר"מ במז"ל בהקדמות לפי המשנה וע"פ הש"ס דשבת ל"א הנודע . ונודע ג"כ מאמרס ז"ל בזבחים מ"ה . כל שמיטה קדשים לא ליהינן הילכתא למשיחא הוא אלא דרוס וקבל שטר כו' . וידוע ג"כ דעיקר מעלה הלימוד הוא רק מפני שמביא לדי מעשה . וכמחמס ז"ל בסוף פ"ק דקידושין . רק דמ"מ אמרו דגם העוסקין בעבודה קדשים הו"ל דרוס וקבל שטר . והוא ע"פ מאמרס ז"ל בשלחי מנחות אקרא , דלעולם זחא ע"י" אלו ח"ח העוסקין בזה עבודה מעלה עליו הכתוב כאלו נכנה מקדש בימיס . וכל העוסק בעורה משוח כאלו הקריב כו' וכדכתיב ונשלמה פרים כו' וכנודע . והרמ"א ז"ל בהגה"ה באו"ח סי' קכ"ג כחז דלכן חייקו לומר יה"ר מלפניך כו' אחר ש"ע . משום דההפלה היא במקום עבודה . ולכן מצקשים על המקדש שוכל לעשות עבודה ממס עכ"ל וע' בד"מ סס . ועפ"ו אפשר דההגח הקדים ג"כ לבקש רחמים על המקדש לפני סדר קדשים דהלימוד הוא ג"כ במקום עבודה כמ"ס ומצקס מקודס על המקדש טובה שם לעבודה ממס . ואז יהיה הלימוד גס בעדשים הללו ע"מ לעבות ממס . וזהו וחי' בחורקן . והקדים חפלה זו גס למס' הוריות דגס הלימוד במס' זו בזמנ"ו חינו אלא דרוס וקבל שטר . [דיסודה על דיני הקדשטה שמביחין ב"ד וליבור ויחיד נשיא וכהן משוח ועל חיזה שגגה מלוה מביחין קרבן . וע"כ י"ל דמ"ט סמכוה לסדר קדשים ג"כ] . ומליט שהיקנו לומר יה"ר זה כמ"ס שטסוקין בעבודה ובקרבן . [כגון אחר פ' איזהו מקומן וברייתא דר"י . דעיקרל שייכא לח"כ . ומפני שתיקנו לומר זה בכ"י שיהיה נמשב במקום לימוד סורה בכ"י ובמקום עבודה ג"כ . וכמ"ס החוס' (בקידושין ל) הטור בס' ל' . והדר פשוט דלכן חייקו לומר אחר יה"ר . ולא נזכה לעבודה ממס וגס הלימוד בזה יהיה ג"כ לימוד שמביא לדי מעשה וכמ"ס . וכן אחר ספירה העומר וכמ"ס החוס' במגיל' כ' משום דס"ל כמ"ד בזמנחות ס"ו דהשחל דליכא עומר עיקר הספירה רק דרבנן משום זכר למקדש . וע"כ יש לבקש אז טובה להקריב העומר בזמנו ויהיה גס הספירה מה"ס . (ודברי החוס' סס ל"ע לכאורה שכתבו לחלק בין ספירה לאופר ולולב שאין אומרים אח"כ יה"ר כו' . משום דספירה חינו אלא הזכרה בלבד לבנין בהמ"ק . משא"כ שופר ולולב יש עשיה עכ"ל :

ולכאורה

תמיה דשופר ולולב הם מל"ח שאינם הלויים במקדש ואין שייך ללל יה"ר אחריהם . ונראה דשופר ר"ל ברה"ש חל בשבת דהקטין ריב"ז אחר החורבן להקטוב בכ"מ שיש ב"ד וס"ל להחוס' כהר"ף ז"ל דגס עתה חוקטין בב"ד בשבת ע"ס ברין ז"ל פ"ד דרי"ה . וס"ל ג"כ דהוא משום זכר למקדש דבמקדש חוקטין בשבת דלין שם שבות . ולולב . ר"ל בחוה"מ דהוא רק מב' זכר למקדש . ע' ר"ה כ"ט ל' . וכן בהקפת הס"ה*) כמ"ס בילקוט (שהליס כ"ו) אקרא דואסובבא חת מזבחה ה' בזה"ו כו' ע"ס) ומ"ס אז וחי' בחורקן . (ובקפת נוסחאות א"א אז וחי' בחורקן) . חולי הוא כמ"ס המפרשים ז"ל דמטעמי היתנה הוא ג"כ שהוא כמו הכנה ליום מוהן חורה וכנודע . ואחר החפלה כ"כ בד"מ שם שהוא מפני שאמר בהפלה נחת לנו הורח חיים ע"ס . ולי היה נראה ע"פ מ"ס הטור (סי' קנ"ה) דאחר ההפלה יך לבהמ"ד ויקבע עת ללמוד כו' ולכן אפשר דהיקנו אז לבקש רחמים על חלק החורה . כעין הפלה ר' נחוניאל בן הקנה בפ"ד דברכות שהיה מהפלה בכניסהו לבהמ"ד שח יבשל בהלכה כו' . ואפשר דמה"י טעמא קבעו אנשי כנה"ג בצרכה אמלעית דשבת וי"ס ג"כ הפלה זו דוח"ח בחורקן דחולי הוא

ע"פ מ"ס בירושלמי פט"ו דשבת לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהן בדי"ח כו' ח"ח לח"ה כו' . וכן בחוה"מ כדלית' בירושלמי פ"ב דמו"ק הל' ג' כ"ד שיהיו יצטין בחורה ע"ס ואכמ"ל) . וכן שפיר שייך להקדים חפלה זו גס לסדר טהרות . דגם הלימוד בסדר הזה בזה"ו חינו אלא דרוס וקבל שטר . דכולנו ע"מ חק שאין לנו אפר פרה . (וע' ברא"ש הל' מלה סי' י"ד מ"ס אהל דחבירי מדכו בגילתל שהיה להס אז אפר פרה ובק"ן סוף ר"ה מ"ס שס האר"י ז"ל ע"ס . ומ"מ נראה שלא נחנלה לכולס כ"ל לקלח מגדולי הדורות אז ואכמ"ל) ולט"ו דהרבה מדויי טומאה וטהרה נוהגים בלמח גס בזמנ"ו דמלבד מס' גדה ומקולחות מלינו עוד הרבה הלכות שס (כמו כל דבר המקבל טומאה דל"מ לענין דבר המקבל תמיס כנודע . וכל דיני כלי עץ דל"מ לענין סוכה ג"כ . וכן לדין הוי"ע טומאה דל"מ לענין מקוה . וכל מס' אהלות דל"מ לטומאה כהן בזמנ"ב . ומס' ידים . וכל דיני טומאה היולאה מגופו דל"מ למלת חול' וכיואל ב') :

אמנם

מאחר דעיקר סדר טהרות אין רובו עכ"פ נוהג ללל בזמנ"ו שייך שפיר לבקש בחפלה על בנין המקדש כמ"ל . וכן גס בסדר קדשים דמלבד חולין ובכורות מליט ג"כ עוד הדבה הלכות טהרה גס בזמנ"ו [כמו כל דיני תמורה הבכור בזמנ"ו] . דהדר פשוט לענ"ד שאס עבר והמיר בזהמח חולין בצבור שדיט גס בזמנ"ו ככבור להיות רוטה ונחלל בזמנו לכהן . וע' סוגיא דתמורה ז' ח' ובזמנ"ס פ"א מה' תמורה הלכה ע' ופ"ג שס הל' ח' ב' . ולפ"ו ודל' נוהגין הרבה דינים ממס' . תמורה גס בזה"ו . כגון שהבעלים ממירין כר"ע שס . ושמייר ממין על שאינו מיטו והרבה בלחד ותמיס בצב"מ והרבה כ"כ המבואר במס' תמורה עד שי"ש לענ"ד לתמוה בזה על הטוש"ע ב"ד ה' בכור שהשמיטו בחיבורס כל הלכות תמורה בכור בזמנ"ו ג"כ שיש בו הלכות רבות וקבועה בלמח . וחי משום דלא הוי אלא דחדי עבר הרי הו"ל דחי לחיסורא כמו כל מס' תמורה שאינו אלא כשעבר והמיר בקדשים מה דינו . וי"ל פשוט דלין דין תמורה הבכור בזה"ו כדן המקדש בהמה בזה"ו דקיי"ל דנוטל דלה בפני' כו' כמ"ס הרמב"ם פ"ח מהל' ערכין ה"ח . אלא דינו ממס ככבור להיות מטפל בו עד שיזום לאהיה נחלל בזמנו . שהרי הדבר פשוט בחוס' בכורות ל"ג ד"ה ואיזהו . דכל דבר שאין לו דין פדיון אסור להכניסו לכיפה בזה"ו משום הפסד קדשים . רק דבר שר"ך פדיון . דלעולם יהיה ר"ך להשליך דמיו לחיבור ואין הפסד חס מכניסו בעלמו לכיפה . משא"כ בכור וכמ"ס החוס' סס . ולפ"ו פשוט דה"ה לתמורה בכור דאסור להכניסו לכיפה בזה"ו . שהרי גס תמורה בכור קיי"ל דלין לו פדיון וכמ"ס הרמב"ם פ"ג מה"ס ה"ב סס (ואכ"מ סס זיין ממשנה דתמורה כ"א ע"ס ולי"ע שהרי ע"כ ל"ל דלין רחיה משם כמ"ס החוס' בזבחים ע"ה בכור ע"ס . רק הסוגיא דזבחים ע"מנו שם ע"ה היה לו להביח דבלמח מיעב"ל לרב"ח ההס דתמורה בכור חס נפדה . ופשיט ליה רבא מצרייהא דתמורתן כיואל בהן ע"ס . ומ"ס שס החוס' דלא בני מיהבא לכהן כו' . דצריהס ל"ע שס לענ"ד . ובזמנ"ס פ"ג הל' ב' כחב להדיח דהתמורה ג"כ לכהן . ופשוט דנפקא ליה חס מהא דתמורתן כיואל בהן וכמ"ס) :

ואני

תמה על הגאון בעל ציה אפרים ז"ל בחי"ד סי' ע"ה שנסחפק דדין הבכור בעל מוס חס עושה תמורה . דלא דמי לכל הקדשים כיון שאין לו פדיון ע"ס . והדר פשיט ליה רק מסבאל והאר"ך בזה ע"ס . ובמחל"ה העלים עיניו שס מצרייהא ערוכה דזבחים הל"ל . דצדדיח הגיח החס בכור משהומס (פי' רש"י חף משהומס) עושה תמורה ותמורתן כ"כ . ונפשט גס הספק השני שלו שנסחפק גס להיפך שס לחוני תמורה בכור בע"מ קרב ע"ס . והטין משכט שס לזיין במשפט ג"כ ואכמ"ל . ומ"ס הרמב"ם בסוף פ"ג סס . ויפדה . ויאלל בכבור . פשוט דההס משיס דהו"ל ספק תמורה שמיס ג"כ . ודלא כהל"מ שכ' דמ"ס ע"ס . ונלשן רש"י דתמורה כ"א שהמה הקוי"ט

(* וזהו מקור ד' הרמב"ם פ"ו מה' לולב כ"ג ומ"כ שס לא כ' מקדשו וכו' אגה"ס' ה' לא ידע כי כל מהגני ישראל יש להם בית אב והתורה ארוכה כו' ואל' יודע עד מה בעז"ה וס' יאיר עיניו בחורוה הקדושה .

התוי"ט שם - ל"ל פשוט דחסר שם עוד החילה הדיבור ו'ל' - שכל הקדשים נמכרין באיטלו ו'ע"ז פי' רש"י - לאחר שגבל בהם מום ונפדו ו'א"ש' - אך בכש"י למכור י"ט ל"ה ולהגן יש ט"ס בזה שכ' ג"כ גבי בכור בע"מ שגדה ע"ס - וכן בהגהות מרדכי דיבמות סוף פ' האשה כ' גבי בכור בע"מ ע"ס יפדה ע"ס - ובבב"מ עיקר קרא' דלא חפדה חייבי בבכור בע"מ - עיין המורה ח' : ובבב"מ פ' ראה פ' ט"ו פ' כ"ב) כ' דבכור בע"מ נאכל לזר ע"י פדיון - ונגזר בזה גס כן) וכיון דאין פדיון לתמורה הבכור פשוט דלית בכור דלאסור להכניסו לכיפה משום הפסד קדשים וכמ"ס :

ונלע"ד

דהיינו נמי טעמ' דהרמב"ם ז"ל שכ' בפ"ו מה' בכורות ה"ב דלא עבר ועישר מעשר בהמה בזה"ל דיאלה במומו - וע"ס בכ"מ - ובבב"מ שהביא מהא דאין מקדישין בזה"ל - ו'א"ע דהרי הסם בלמה קו"ל דבהמה היעקר - ועוד יש לתמוה לכו"ל טוב' דבלמה בסוף בכורות מוק'ל הש"ס להדיא להך ברייתא דהני ימוחו - במעשר בזה"ל ומשום חקלה ע"ס - אלמא דלא עבר ועישר בזה"ל ימוח משום חקלה - ואך כ' הרמב"ם דיאלה במומו - וכבר חמה ע"ז הגאון זע"ל ט"ז ז"ל במה"ס ח"ד ס' קפ"ט והבב"מ שהיא קושיא תמורה ותמה עלנו"כ הרמב"ם שלא הרנישו בזה ע"ס - והקושה לו עוד שם בסוגיא עלמה דמוק'ל לאורך ברייתא דירעו כרבנן דר"ש ע"ס - וקשה טובא - דלאחר מוכח בלדך ברייתא דכל היכא דיש למיחש לחקלה ס"ל דקומו - א"כ לרבנן כיון דגם בזה"ל אין קרבין ה"ל כמו בזה"ל ונ"כ הול"ל ימוחו משום חקלה ע"ס שדחק טובא - וכל דבריו המורים מאלו ע"ס - וגם בשר"ח חופפות רחם להגאון מיחש ז"ל חו"ד ס' מ"ז - ובס' עמ"א להגאון מוהר"י העליר נ"י ס"ע כ' לייבש ד' הרמב"ם בזה ע"ס - וכ"ד המוה"ן ו'א"ש להארי' בכן ובמח"כ העליונו עין שד' הרמב"ם מבוארין להדיא בחוספתא דשליה בכורות שם - דהניח הסם בהמה שנתערב בה מעשר בזה"ל ירעו - אחד עשר כולן ימוחו ע"ס - והחילוק בין מעשר לאחד עשר - כ"חא פשוט משום דמעשר כיון דג"כ דינו כבכור דאין לו פדיון כלל כדחנן בהמורה כ"ח הג"ל - א"כ יש בו משום הפסד קדשים חס' יכניסו לכיפה - וכמ"ס החוס' הג"ל והרא"ש ה' פ"ב ס' ב' גבי בכור - משא"כ בספק אחד עשר דהוא קרב שלמים כדחנן בכורות ס' שם - לררין פדיון כמו שלמים ואין בו משום הפסד קדשים כלל - דסוף יתך דמיו לאיבוד ודיוו כלל הקדשים בזה"ל - דבהמה היעקר דהייט מכניסו לכיפה משום חקלה - וכמ"ס החוס' הג"ל - והשתא הא דמוק'ל ב"ס דילן להך דהני ימוחו במעשר בזה"ל הוא נמי משום דקאי הסם על יואו שנים בעשירי וקראן עשירי דעשירי ואלה עשר משורבין זה בזה ומש"כ בזמן הבית ירעו לרבנן - דבזמן הבית ודאי איכא משום הפסד קדשים בכל הקרבנות שהבי לאחר שירעה ויסהאב יפדה ויביא דמיו קרבן - וכדן שלמים שנחערב במעשר דיביא דמיי היפה שבהן שלמים כו' - וכמ"ס רש"י בזבחים ע"א במשנה ע"ס (וע' פסחים ז"ח ורבנן היכי עבדי בפסח שנחערב בכבור - א"כ כו' כל היכא דלוח' כו' ע"ס - וע' ברמב"ם פ"ו מה' פה"מ ה' י"ד ו'א"ע וע"ס בל"מ ה' י"ג) - ולכן ודאי חסור להכניסו לכיפה בזמן הבית משום הפסד קדשים כמ"ס משא"כ בזה"ל שדמי שלמים שיפדה ילכו לאיבוד - ומאלה דבין כך וכך לררין להפסיד או הדמים או הבהמה טלמה חסור להשתוח הבהמה בזה"ל עד שיומם משום חקלה דגויה ועצרה - כיון דגם אחר שיומם אין לו חקלה רק לאבד הדמים בזה"ל כמ"ס ומש"כ ימוח בזה"ל ו'א"ש - ולק"מ קושיא הג"כ ז"ל בהסוגיא עלמה הנ' - וגם א"ש בפס"ד ד' הרמב"ם ז"ל בעו"ה - דמעשר עלמו בזה"ל ודאי יאלב במומו - כדקתני בהדיא בחוספתא הנכר - וס"ל דגם לאחר שביסלו מלעשר בזה"ל נוהג דין החוספתא הג"ל דלא עבר ועישר ירעו - כיון דיש לו חקלה לאחר שיומם לא גזרו לאסור להשתוח משום חקלה - דמשא"כ בסוגיא דבכורות ס"א - דאיידי באלה עשר בזה"ל - כיון דגם לאחר שיומם אין לו חקלה בזה"ל כלל רק שילכו עכ"פ הדמים לאיבוד - ומש"כ מעיקרא חסור להשתוח כלל מהום חקלה בזה"ל כמ"ס :

ירצא לנו מזה דין חגש - דמ"ס החוספתא בבכורות ל"ג הג"ל לחלק בין בכור לקדשים בזה"ל כמ"ס - ל"ל דלא עבר והקדיש בהמה בזה"ל ואל"כ נחערב בכבור דמכניס שניהם כאלה לכיפה למשום בהמה קדשים דגזרו להשתוח בזה"ל משום חקלה כמ"ס חסור להשתוח גם הבכור - שנחערב בו משום ספק בהמה קדשים כמ"ס - ולמדנו זה מן הסוגיא שם דפרדך חפילו חד נמי - ר"ל אחד עשר עלמו בזה"ל - ומשני דקמ"ל חפילו חרי דאיכא פסידא - ר"ל משום אידך דמעשר דיש בו הפסד קדשים כיון דא"ל פדיון חמ"כ כמ"ס ו'א"פ"ה שניהם ימוחו - משום חד דשלמים דמעורב בו דלאסור להשתוח ודקתני בחוספתא נחערב באלה עשר כולם ימוחו - ור"ל אפי' המעשר ג"כ וכו"ה שם ריש ה"ל להדיא עשירי וי"ח כולם ימוחו ע"ס - ו'א"ש גר פסטי' דהסוגיא הנ' - וגם מש"כ בסו"ח חו"ר שם ע"ד החוס' הג"ל דר"ט דבכור חסור להמיהו משום דאין לו פדיון כמ"ס - דא"כ למה אמרו שם ס"א הג"ל במעשר דימוח דהרי מעשר ג"כ אין לו פדיון ודחק טובא בזה ע"ס - ולק"מ דהחם משום אחד עשר הוא דלררין פדיון בלמה כמ"ס ו'א"ש :

ורגאון ר' שמואל אבינדור נ"י בפ' לחוספתא שם במח"כ לא עמד על כל זה - וכ"ס ז"ל ובגמרא מוקמינן דלפילו מעשר כדינו נמי ימוח עכ"ל - ובמח"כ הוא נגד דברי הרמב"ם הג"ל - ודברי החוס' והגמרא עלוים כאלה בלמה - וגם לאחר שבעלו מלעשר בזה"ל עסקינן וכמ"ס - וכ"ד בפירושו שם בזה ח"ס מדוקדקין לעג"ד יע"ס - והגאון ר' משה סופר ז"ל בספרו ח"ד ס' ס"ז ו'א"ש ס' קל"ט הקשה דהיה לחכמים להקן שייטלו מוס במעשר בהמה בזה"ל ויפדה וישי' ד' זוזי בנהר"ל עכ"ל ובמח"כ נעלם אז ממנו שאין פדיון למעשר בהמה ואולי פס"ה שם - ומש"ס עוד דלמאי דקו"ל מקריבין אפי"ה שאין ביה היה אפשר להקריב במקום המזבח ק"פ דלוחה טומאה - והלררין עוד בזה בסי' רל"ז שם בשם מוחט הגאון ר"ע ז"ל ובסם הגאון יעב"ד ז"ל דבכל קרבנות ציבור י"ל משום דבאין משקלי ציבור ואין השקלים נוהגין אלא בפני הבית כדחנן בסוף שקלים (וכן בכורים כדחנן ההם - וי"ל דלכן סדרו מש' או בסוף הסדר אפי"ה דמוקדס בכורה בפ' משפטים (ומ"ס הרמב"ם ז"ל בזה ל"ע) משום דכל ס' זרעים נוהג בארץ ישראל גם בזה"ל (ע' ס' פלח השולחן) משא"כ בכורים - וכן י"ל במס' מגילה וק"ל) אך קרבן פסח היה אפשר להקריב דאך דאין לטו אצתי מוסף הלא אין כה"ג מטבב ויוכל כהן הדיוט להקריב ע"ס - וכ"כ בס' דרכי הוראה להגאון מוהר"ר נבי הירש חיוח ז"ל ס' ע"ס - ובמח"כ אולי שכחו כולם - כי גם מימוח הגאונים ז"ל אין לנו החלטה שיהא דם חלון - וכמ"ס ברי"ף ז"ל הלכות לזי"ה ס' רע"ג - ובחוספתא דמנחות פ"א הניח הלכה ו'א' ו'א"ע ח' - ובס' מעבדין ז"ל - ד' בגדי כה"ך דע"ס ז' - ובס' בפ"ט הניח הלכה שלא מן החלון פסולה הולעת ש' שלא מן החולט שבהרים פסולה - וקחשיב שם מגורה וכו"ס ע"ס - ולשמע דרק בהלכה דבגדי כהונה קעטיק החס' דומיא דחולעת שני וחיקך - ו'א"כ גם בבגדי כהונה בעי חלון דוקא - (וכ"כ המש"ל בפ"ה מה' כ"המק ה' י"ג ע"ס - ודלא כהגאון בעל הפלחה ישראל נ"י בס' מועד כללי בגדי קודש 75 107 שהשיג על המש"ל בזה דמשמע ליה מד' הרמב"ם ז"ל דלבגדי כהונה ח"ל חלון ועפ"ז העלה דגם לזי"ה ח"ל חלון - כדמוכח במנחות מ"ב דגמרינן להו מהדדי לענין עטימ' מכליל חללה ע"ס - ובמח"כ נעלם ממנו החוספתא הג"ל דבהדיא אמר דחללה שלא מן החלון פסולה - והמש"ל שם לא זכר לר' החוספתא בזה שכתבנו ו'א"ע) וקיי"ל כדבי דגם אבננו של כה"ד הוא מכלאים ומחללה דוקא וע"ס פ"ה במש"ל ה' א' ב' - ו'א"כ ח"ל להקריב כלל בזה"ל בלא חלון כמ"ס] - וע"כ עיקרי כל ההלכות מסדר קדשים אין נוהגין כלל בזה"ל וסיך שפיר לבקש על המקדש שחמילה כמ"ס בעו"ה - וע"פ מהו"ט בהקדמתו בשם בעל קף נחם ז"ל דסדר נויקין הוא בסוף הסדרים ע"ס - (ויש לעשות לו קלח סמוכין ממ"ס במדרש הרי"ט חקרא דמשפטי ה' חמה זה סדר נויקין וקחשיב ליה קרא לבסוף - וע"ס עוד מ"ס חקרא דהורה ה' תמימה דיל קלח ואכתי"ל) -

י"ל קלח כפי' יהי רטון כו' וזכאמה לפ"ד של הכף נחם חמיה
 לן שפיר לכאורה מאי דסידרו מם' לצות והורויה לבסוף. דלצות
 ודאי שייך שפיר למיהני אחר סיומא דכל הש"ס משנה. לסדר
 הקבלה מחורה שבש"פ כולה האמור בכל הש"ס משנה שנאמרה
 על פה בסיני ומסורה מדור לדור עד סוף ההגלים. ואח"כ שייך
 שפיר מם' הורויה לבאר כל דיני האונג בהוראה בלחם ממנוה' ה'
 הנאמרה בחורה שבעל פה המבואר במשנה כולה. דאלו הטועה
 בדבר המפורש בחורה שכתב פטור מקרבן. דאין דין שנגח
 הוראה רק בהעלם דבר מפי החורה שבש"פ בלבד. כמבואר
 בהורויה ד' בכל הסוגיא ובתמב"ס ז"ל פ"ד מנגנוה"ב. ולכן
 סידרו אחר חורה שבש"פ כולה (דליכא מידי דלא רמיזי במהני'
 כטוע) כל דין שנגח הוראה בחורה שבש"פ וכמ"ס. וע"כ הקדמו
 למס' הורויה חפלה זו דוח"ח בהוראך שלא נטעה בהוראה ח"ו
 ובסיומא דהש"ס שייך שפיר גם משנה הסמוכה. דבן ב"ב אומר
 הפוך בה כו' ומינה לא הוצי' כו' כלומר שיהנה בה המיד למען
 לא יבנה בהוראה חלילה וגם משנה הקודמת בן עשר שנים למשנה
 שייך ג"כ בסיומא דהש"ס משנה וע"ז סיים בחפלה זו שלא נכשל
 בהלכה ויהי ה' חלקו בחורחו. וכעין חפלה רנב"ה בכניסו
 לבית המדרש. ההכלל כאן בסיומו דהש"ס משנה. ועל כי מלין
 הלל הורה ודבר ה' כו'. הקדים להפלה כאן גם על המקדש
 שצבנה במהרה בימינו חמן כן ג"ל ע"פ דרכו של הכף נחם ז"ל
 ג"כ בזה בעו"ה יתבאר — עד כאן נדפס בשמי בס' נח"ט
 הגו' וחידי דחיידיק דביני קדשים קרבנות וגם כי הוצא דבר
 הקבועים הלו שניה בדפוס ב"ן פסח ראשון לשני וסמוך למג
 הכצועה. ע"כ ראוי לבאר כאן ג"כ סוגיא אחר במס' חגיגה ט'
 דחיידיק דיני תשלומי קרבנות המג וכמו שבאר בעו"ה):

סימן ג

חגיגה ט' ע"א ומי ארי' הכי והאמר חזקי' נטמא ביום מביא כו'.
 ומלויין של בכריהו ט' וכ"ס ברש"י ובתוס' דקאי אהא
 דנזיר מביא קרבן ח' על טומאה הרבה ע"ש. וכל הסוגיא חמה
 מאדו לשיהובם ז"ל דמאי ענין הגלומין במיר בטמא שני פעמים
 להוציא ראה בעזרה ביו"ט כלל. ועוד דהרי הדחיה בנזיר הוא משום
 לילה דלא חזי לקרבן. וא"כ לא דמי לדחיה חזיר ביו"ט ח' דגברא
 לא חזי. ובת"ס הוסי' בפ"מ לחלק בין יומא לא חזי לגברא ל"ח
 והגאון בעל ט"א ז"ל האריך בזה בכ"מ ג"כ יעו"ש. ועוד דבמאי
 דמכני שאני טומאה דיש לו הגלומין בפסח שני קשה טובא ג"כ
 דקרבן ראשון לאו משום טומאה לא הוי חזי רק משום לילה (וזה
 י"כ). ח"ס בלח"ה הקשה כאן הטי"א ז"ל טובא על שיטת
 רש"י והחוס' בזה ולא העלה דבר ברור כלל ע"ש. והיוהר חמת'
 לעג"ד דבכריהו ט' במקומו דההס הני דקרבן דנזיר שנטמא
 טומאה הרבה ושם פליגי רבי ור"י ברי' חי חילי עלי' נזירוח ב'
 או בתי' ע"ש. והנה לא הוצא שם כלל בכל הסוגיא דקרבן נטמא ביום
 כו' דפליגי. הלא חזקיה ור"י. ובתמ"ס ט"ס מה דגרס
 בכריהו ט' וז"ל ח' חבל שם ג"כ לא קאי חזיר כלל רק רש"י ז"ל
 פ' גס החס בן ע"ש. ובתמ"ס למאי דק"ל בנזיר י"ח כחכמים
 דעיקר הליא רק בחטוא. וכמ"ס הרמב"ם בפ"ו מה' נזיר הלי"ב
 ט"ו דקרבן אחד על הכל עד שיביא חטאתו ע"ש. ח"כ לא מבכח"ל
 להך פלוגתא דחזקיה ור"י בנטמא בלילה גבי נזיר כלל:

ולכן ג"ל לפירש בעו"ה דרך דנטמ' ביום כו' בתמ"ס ע"ש. עלמו
 קאי ולא חזיר כלל. וה"פ. נטמא ביום כלומר ביו"ט ראשון
 לאהר' שהחיר המזרח נטמא בש"ן וטיהר למחר מביא כלומר לכו"ע
 חייב להביא קרבן עולה רחיה למתקן בעבר נחייב בהחלה יום
 ראשון בבוקר דקרבן. אבל נטמא בלילה חזיר מביא עוד לחזקיה
 שכשחזיר המזרח ביו"ט ח' בבר היה טמא. וא"כ שפיהר עלמו בשני
 משום דשני הגלומין דראשון הוא וכ"ס בירושל' להדיא דגרסי' השם
 חף בטמא כן נטהר בשאר הימים ע"ד דחזקיה פסור ופ"ס בק"ט
 ובס"ן. ולפ"ה הירושלמי וסבבלי עולים כחד. ור"י פליג דחף
 שנטמא בליל יו"ט ח' נמי מביא למחר ביו"ט ב' כשפיהר וס"ד
 דמקמי משום דס"ל לר"י דתשלומין זה לזה. ואלה לדמות דלא דמי
 חזיר לטומאה משום דטומאה יש לה תשלומין בפ"ה וה"נ יש תשלומין

לטמא ביו"ט ראשון חף לר"י דס"ל תשלומין דראשון גבי חזיר ודמי
 דבפ"ה נופיה לאו תשלומין דראשון הוא. ומסו"ה מסיק דההס
 טעמא דר"י משום דלילה חזיר ממוסר זמן והוה ליה כנחמייב
 כבד בראשון בחחילה ליל ראשון. משא"כ בחזיר מעו"ט וכל יו"ט ח'
 דלא הוי חזי בלילה כלל וא"כ כל הסוגיא בפשיטות. ובכריהו
 ח' לא מייחזק ההס רק להמסקנא דהכא דכין דס"ל לר"י
 תשלומין דראשון וע"כ ה"ט דלמחר חס נטמא בלילה. מביא משום
 דס"ל לילה חזיר ממוסר זמן ולאו מנזיר פריך. מי החס דחזיר ט'
 קאי וכמ"ס. ונגע"ד ברור דהרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' חגיגה נראה
 שהוא ז"ל מפרש סוגיא זו כמ"ס בעו"ה שכתב בה"ה שם וז"ל
 חס נטמא בליל יו"ט ח' ח"פ שפיהר למחר (ר"ל ביום שני למחר
 הערב שמש) פטור אבל חס נטמא ביום ראשון ה"ו חייב להביא
 כו' כשפיהר עכ"ל. והרב בעל כ"מ ז"ל הביא ע"ז פירש"י ז"ל הנ"ל
 דגבי נזיר מהנייא פלוגתא דחזקי' ור"י ומכאן נלמוד ג"כ לראיה
 ע"ש בכ"מ וכ"ד חמוהין שכבר נודע דרך רבינו ז"ל שכל דין
 שאינו מפורש בש"ס רק שפריך ללמוד דבר מדבר ח"ו דרכו
 להביא רק בלשון יראה לי וכה"ג. חמנ"ס לעג"ד האמה יורה
 דרכו דהרמב"ם ז"ל ודאי שהי' מפרש בתמ"ס לפלוגתיהו דחזקי'
 ור"י ביו"ט עלמו ולא בנזיר כלל וכמ"ס בעו"ה וא"כ שכל
 דבריו ז"ל מפורש בש"ס ממש. רק דפסק חזקי' לילה מחז"ו
 משום דרבי' דר"י הוה וכדקו"ל בכ"ד. [ובזה ח"פ בפשיטות מה
 השמה הכ"מ בפ"ו מה' בכורה הי"ד על שהשמיט רבינו ז"ל
 הא דלר"י' צובחים י"ב ליל ח' נכנס לדיר להשמיט ע"ש ולק"מ
 דכין דהך דר"י' חזיר חלף למד' לילה חזיר מחז"ו כדלר"ס
 צובחים שם. והרי רבינו פסק חזקי' לילה מחז"ו וכו"כ בש"ג
 מה' מחז"ו הי"ד בהדיא דהלילה מחז"ו הוא לכל כו' וע"כ בכ"מ
 ומסו"ה השמיט הך דר"י' וא"כ מיהו למ"ס הגאון בעל טורי
 חבן ז"ל כאן ד"ה לדברי האומר כו' דלא דמי הך דלילה חזיר
 מחז"ו לנזיר הקדש בלילה להך דהכא ע"ש נדמה מ"ס]:

אך נראה לכאורה לעג"ד להכריח קלח כפי' רש"י והוסי'
 ז"ל בסוגיא זו הנ"ל מהוה הסוגיא דשבת קל"ב דלר"י ההס
 דמביאים נפק"ל דמילה דחיה כנה וחוסיב ליה רש"ל מביאים דכה'
 במחז"ב ומכני ר"י דההס חלטרין לביום ולא בלילה ואע"ז דנפק"ל
 מביאים לוזהו דחיק ההס טובא משום דסר"ח הואיל וחס חמנ"ה
 כו' בלילה נמי כו'. ע"ש. והקשה בזה הגאון בעל שאנה ארי' ז"ל
 בס' ג"כ דלמ"ס ההוס' צובחים י"ב שם דלהכי כחזי ומיזס הח'
 יראה למשטי ליל ח' להראיה ולא נפק"ל מביאים לוזהו משום
 דביום לוזהו ה"א חס כחט בלילה לא הרד קמ"ל דהכא בליל ח'
 הו"ל מחז"ו ואפי' חס עלה חרד ע"ש. והשחח ל"ל לר"י לדחוקי
 כולי האי גבי ביום הח' דכה' צמוסרי גברה לשיני נמי הכי
 דחי מביאים לוזהו ה"א חס שחט בליל ח' חס' עלה לא ירד ככל
 שיחטה לילה קמ"ל ביום הח' למימרח דליל ח' הו"ל מחז"ו בצעלים
 עד יום ח' ואפי' חס עלה ירד עכ"ד. ומה שר"ס לייסב שם
 ד"ל דר' יוחנן ק"ל בעלמא נמי כר' יהודא דכל שמיטה לילה
 חרד ע"ש. ז"ע לכאורה למ"ס ההוס' צובחים ק"ה ד"ה לשמיטה
 דלר' יהודא ודאי דחס שחט צענים בלילה והעלה בחוף פטור
 כדח' שם קי"ח משום דחין ראוי להקבל צענים לר"י רק דחל"ב
 דר"ס פליגי ההס משום דהקודש מקבלו רק שלא היה לו שעת
 הכובד ג"ש וא"כ ר' יוחנן דח' צובחים פ"ד דהשחט בלילה צענים
 והעלה בחוף חייב לכאורה ע"כ דכר"ס ס"ל דחס עלה לא ירד
 ונסחר חירוף הגאון בעל פלג"ח ז"ל. חולס לשיטת רש"י והוס' ז"ל
 שם פ"ה ד"ה לא חסא דר' יוחנן אפי' לר"י מחייב ההס ע"ש
 ח"ס ואדל"ב ר' יוחנן לשיטתו בזה מדחול"ך שם לנטמא דלת
 ההס פחוהה משוחט בחוף כו' ואלו לר"ס בלח"ה חייב משום
 דראוי להקבל צענים וע"כ דר' יוחנן כר' יהודא ס"ל (וע"ש
 בהוס') ובג"ל דחין הכרח כ"כ ד"ל דגם לר"ס חלטרין משום
 שלא הי"ל שעה"כ ג"ש ואכ"מ) וא"כ דר"י לשיטתו וכמ"ס:

אך בלח"ה ז"ע טובא דל"ל לר"י לדחוקי ההס כ"כ ולמה לא תשיני
 בפשיטות דחי מביאים לוזהו ה"א דלילה חזיר נטמא זמן קמ"ל
 וביום השמיט. דבחי' במחז"ב דליל ח' דמחז"ב הו"ל כמחז"ב בצעלים
 ונ"מ לחזר ונטמא בליל ח' דחין חייב שחיס וכגון הא דלח"ה
 שהוס' (ב"מ)

שחים בלילה ח' דלר"י דלחג מביא בסוגיא זו וע"כ ז"ל משום דבאמה לר"י חליבא דנפשי ס"ל דגם במחור"כ לילה ח' אינו מחור"כ כדמסיק הבא דלחגיגה דמ"ד לילה מחור"כ קאמר וי"ל לא ס"ל ור"ש בפשיט' בזה גס קושיה השאלה הג"ל דר"י לטעמי' דס"ל דלילה ח' אינו מחור"כ חפי' במחור"כ לא הוי מני' לבנויי כלל דלעשריך ביום הח' למימר דלילה הו"ל מחור"כ ואם עלה ירד דלר"י ס"ל באמה דלילה ח' לא הל"ל מחור"כ כלל בכ"ד חפי' במחור"כ ור"ש חלל דעיקר' דמילתא דר"י ע"כ ס"ל דלפי' היכא דבחי' ביום הח' חפי"ה ס"ל נמי ההס דל"ל ח' אינו מחור"כ אינו חלל מהא דלר"י חפי' נטמא בלילה ח' נמי מביא והיינו לפירש"י והחוס' הג"ל דקאי על מיר שחור ונטמא בלילה ח' וכה"ח ביה נמי בפ' נטילת ידים השמיני ור"ש דשפיר הוכיח הכא דר"י דלמיר ראה שחים בלילה ח' אינו מביא ע"כ אינו חלל למ"ד לילה מחוסר זמן גבי מחור"כ ואיהו דידו' ע"כ ס"ל דלפי' היכא דבחי' ביום השמיני חפי"ה לילה ח' אינו מחור"כ דס"ל ע"כ גבי מיר ובת"ש וכו' לפירש"י והוס' הג"ל - אבל למש"ל דר"י ומזקי' לאו לענין מיר קאי כלל חלל לגבי יו"ט גופי' קאמרי הכי דר"י ס"ל דלילה ח' אינו מחור"כ ואמס"ל ח"כ מאי פריך הכא ובכתיבה מייט' חזק ודילמא בוצ מודה ר"י דלילה מחור"כ מביא דבחי' ב' ביום השמיני בפ' מלועט למטוטי ליל ח' וכמ"ס וכן בסוגיא דבבא ק"ב הג"ל חקי' נמי דלמה לא בני ל"י ר"י דלעשריך ביו' לילה ח' דהו"ל מחור"כ במחור"כ וכמ"ס דהרי לפירושי לא חשבתן בשום דוכתא דס"ל לר"י בהדיא דלפילו היכא דבחי' ביום הח' חפי"ה הלילה אינו מחור"כ רק גבי יו"ט לבד דלא מלטי שום מיעוטא בהדיא בקרא ללילה יו"ט דלחגון כדמלטי בהדיא במחור"כ וכמ"ס ומוכרח מזה קלח כפי' רש"י והחוס' הנו' :

אך בעיקר הך סוגיא דבבא ק"ב הנו' חקקה לכאורה למ"ס דעיקר סמך חלל דר"י בגמיר שנטמא דבחי' ב' נמי ביום הח' . ור"ש מאי משני ההם הואיל והם רחמנא עליה לאהוי דלוח כו' והרי בגמיר טמא לא חילק הכתוב בין עשיר לדל לקדשנותו כלל . וכן בוצ וצוה חין חילוק בין עני לעשיר כלל חלל במלועט בלבד אבל ביולדה לא כתי' זה ביום כלל ומ"ס רש"י בד"ה מחור"כ יולדה לע"ק) ור"ש בוצ (וגמיר טמא חף דלא נכלל במחור"כ) חכתי חקשי ביום הח' למאי חתי בדירה . ואולי ז"ל דכיון דכל קרבנס אינו חלל עושה וקרבנס דלוח (לבד כבש חסר מיר טמא כבמלועט) היינו הא דמש רחמנא עליהו כו' ור"ש . (ובאמה לע"ק להמסקנא מנ"ל ביולדה דמביאה נמי דלוח ח"מא דחף בלילה נמי יהוי הואיל והם רחמנא כו' והרי בדירה לא קבוצ ביום כמ"ס ואולי י"ל דכיון דלהדריה קלח במחור"כ מביום השמיני דבחי' במלועט עני ילפינן כולו מחור"כ מיני' וכדמסתי כה"ג עלי' דרבינא ההם הא חסדרי' קרא ור"ש . (וע' רש"י כריהו ז' במפלה לאור פ"ח דב"ש פוטרינן כו' משום דלילה מחור"כ ופירש"י דבחי' ביום לוחו ע"ס ולמ"ס ביולדה לא נפק"ל מביום לוחו כלל חס לא משום דלהדרי' קרא כמ"ס) . — ויש לומר עוד קלח בזה דהא אלעריך קרא לב"ה סס ח' להמפלה לאור פ"ח דחייבה בקרבן עני מדכתי' או לבח (ב"ה דרש"י) שס ד"ה נחזו' ובהוס' פסחים ג' ד"ה חס חף ב"ש סס הגי' הה"ל לבח לרבות כו' ונראה דמל' דלבה נפק"ל הכי ע"ס) ומדלעשריך קרא להכי ע"כ ש"מ דהיולדה נמי לא מני' לאהוי קרבנה בלילה כלל . דלח"כ קרא ליל' והרי כבר יראה לטעם שראוי להביא קרבן ור"ש . (והרמב"ם ז"ל בפ"ג מהלכות מחור"כ הלכה ד' הג"ל כ' והלילה מחור"כ כו' חין מיוולדה כלל פ"ח שמביאה קרבן ב' כמו שביארנו וד"ו מהקבלה עכ"ל ולא הביא קרא דלוח לבח . וגם מ"ס כמו שביארנו הנה בפ"ח ה"ח שס לא קבוצ רק במפלה ביום פ"ח והשמיני ניל פ"ח ור"ש וע' בלח"מ סס וגם דבריו לע"ק וחל"מ) ואמנם במשנה מקדש וקדשיו ושמיטת הקול וביטוי' ע"ס מנ"ל דלא חף בלילה כיון דלא כתיב בזה ביום להדיא וחין לומר משום דלהדרי' קרא וכמ"ס שחי י"ל דהני קלי טפי דחס רחמנא עליהו לאהוי חף בדלי דלוח כדכתי' בפ' ויקרא (וע' כרייתו י' ור"ש) (וע' זבחים י"ח ומנחה פ"ג ביום מביום לוחו נפקא כדי נסבא ודילמא אלעריך להני דחס רחמנא עליהו כמ"ס ור"ש וע' חוס' ר"ש מנחה ובמגילה

ך' נפק"ל למליקה ולהי"ו מביום לוחו . והרי בעושה דמחור"כ אלעריך נמי קרא דביום השמיני כמ"ס ור"ש . וכן ברמב"ם ז"ל פ"ד מה' מעה"ק ה"א לא נפק"ל לטלוה רק מביום לוחו לבד וכיים לפיכך חין שחטין חלל ביום כו' ובאמה כיון דשמיטה לאו עבודה הוא לא נפק"ל מביום לוחו כמ"ס החוס' במגילה ובמנחה רק מביום זבחים כדל' במגילה שס ור"ש ואמ"ל) :

אמנם לעני' יב מקום להעמיד פירושי בסוגיא זו דנטמא בלילה דביו"ט קאי כמ"ס בעו"ה והא דלא משני בקושיא דר"י חל"ה מההיא דזב דזב שאני דבחי' ב' ביום הח' לאשמועינן דלילה ח' מחור"כ הוא משל"כ ביו"ט דלא מלטי מיעוטא ללילה יו"ט בהדיא רק מביום לוחו וכמ"ס ד"ל חלל מנו חלל דמלחא משני ר"י גופיה שבזה שס דלעשריך ביום הח' במחור"כ להכי באמה לאשמועינן דלילה ח' דמחור"כ מחור"כ הוא וכו"מ לענין חזר ונטמא וכמ"ס והולך לדמיקי טובא דס"ל הואיל והם רחמנא כו' כמ"ס ע"כ פסיקא להו להש"ס דר"י חליבא דנפשי' ס"ל ודחי דלפילו במחור"כ לילה ח' אינו מחור"כ וכמ"ס וע"כ דההיא דרעה ב' בלילה כו' לד' האומר לילה מחור"כ הוא ור"ש :

ובאמת קן מוכח פירושנו מגינה הג"ל להדיא דחוקי' ור"י גבי יו"ט קאי דקאמר נסבא בשאר הימים ע"ד דחוקי' פטור כו' וע"ס בק"ע) ובהכי ח"ש בפשיטות מ"ס הרמב"ם ז"ל בפ"ג ובפ"ח מה' מגינה ה"ו שס דתשלומין דלחגון הם והכ"מ חמה ע"ז דפסק בר"י נגד ר' אושפיא דרבי' הוא ע"ס ולמ"ס ח"ש בפשיטות שחרי גס חוקי' בסוגיא דילן ס"ל ע"כ דתשלומין דלחגון ופסק ג"כ כרבי' דר"י והו"ל נמי שנים נגד ר"ח בזה והש"ק סס כ"כ ע"ס הירושלמי הג"ל ע"ס . ולמ"ס ח"ל לוח דגם בהש"ס דילן ס"ל לחוקי' הכי והרמב"ם ז"ל לטעמיה דמפרש לפלוגתיהו ביו"ט גופא . וכמ"ס ור"ש הכל במג"ה :

וראיתי לבאר כאן בעו"ה עוד חיזה השוהה השיך דילן תשלומי עורה ולפלוגה דר"י ור' אושפיא הג"ל ג"כ בזה . ובדבר אנב יחבאר ג"כ דיון קטן שגדיל בין פסח לעצרה חס מחוייב בחוהו חג העצרה בכל מליה החג שלא לעשות בו מלאכה עבודה מה"ח ובכל מצוה יו"ט או לא וכו' יחבאר ח"ה :

סימן ד

בעו"ה יום ה' טוב"ב לחודש אייר שנת התורה לפ"ק .

שאלה ראוי דברר בדיון פי שלא בירך זמן בשני ימים טובים של חג השבועות אם יכול לברך בכל שבעת הימים של תשלומי הרג . (וכן בחו"ל ביום השמיני שאחר הרג ג"כ) . ולפי שיש בזה פתולקת האחרונים זיל ע"כ ראוי לברר דיון זה בעו"ה :

תשובה הרב בעל חק יעקב ז"ל בס"ח הע"ג ס"ק ח' חידש שס על מ"ס המנ"ח בס"ק ח' שס דלח"מ לומר שהיינו ביו"ט דלחגון של פסח דיכול לברך כל שבעה הימים וה"ה בכל יו"ט עכ"ל המנ"ח והוא מהש"ס דעירובין ד' מ' וכמו שנבאר ח"ה . ובהב ע"ז המק יעקב סס ח"ל ונ"ל דה"ה בעצרה דלח לא בירך זמן ביו"ט דיכול לברך כל שבעה כיון דיש לעצרה חסלומין כל שבעה עכ"ל ח"ה ז"ל סס . (ונראה דה"ה לדין בחו"ל דיש לו חסלומין כל שמונה משום פסיקא וכמ"ס הפס"ג לגבי שמיני של פסח בזה ע"ס ור"ש) . והקשה ע"ז גיטו הרב בעל חל"י רבא ז"ל בס' הג"ד ס"ק ד' מהש"ס דעירובין הג"ל . והוא מדגריס' ההם חקרא דהן חלק לשבעה וגם לשמונה . ר' יהושע אומר הן חלק לשבעה חלו שבעה ימי הפסח . שמונה . חלו שמונה ימי החג וכשהוא אומר וגם לרבות עצרה כו' ומפרש חסס דלזמן קלמיר . ואע"ג דזמן כל שבעה ליכא מ"מ פסיר אשמכיה לזמן דז' ימי הפסח אהך קרא דח"ה לשבעה משום דלח לא בירך יומא קמא מלי לברך כל שבעה כשיזכר . והיינו דקאמר ח"ה לשבעה חלו ז' ימי הפסח כו' . והשאה ח"ה אמרה דגם זמן בעצרה יס לו חסלומין כל

כל שבעה כד' החי' הגיל' - ח"כ חין שום חילוק כלל נבי' זמן בין פסח לעגרה דלדיו ולידי עיקר חובבם לבדך בזמא קמא וחי לא מנרדן ברמחון מנרדן כל שבעה ולמה חלקיניהו בהך קרא דבפסח נפק'ל מח"מ לשבעה אבל בעגרה משום דחד יומא הוא ולא נלמוד מח"מ לשבעה להכי אטריך לרבווי לעגרה מוגם כמו ברה' וי"כ בס' - והרי כיון דזמן לעגרה יש לו ג"כ השלומין כל שבעה ח"כ גם זמן לעגרה הוא מזי למילף מקרא דח"מ לשבעה - ולמה נפק'ל דבפסח מהך קרא דכחיב צהדיח שבעה ובעגרת לא נפק'ל רק מריבויא דוגם וכמ"ש - וע"כ מוכח דזמן דפסח ועגרה לא דמי אהדדי כלל רק דמי לרה' וי"כ בהך דינא דהשלומין ודלא כהחי' הגו' עכ"ל בעל חלי' רבא ז"ל - (והפמ"ג בס' חט"ג כהז דיש ליישב קושיא הח"ר הגיל' וע"כ העלה הפמ"ג ז"ל בס' חט"ג ובס' ח"ל"ד דהוי ספיקא דדינא בשלומין זמן לעגרה ע"ש) :

והנה קודם שנבוא לייש' בעז"ה קו' בעל חלי' רבא ז"ל הגיל' רחיהו לכקד'מה שיש מקו' להסתפק לעל"ד גם בשלומין זמון דפסח ודסוכה אם כל שבעה שלומין יו"ט ח' ה' הם או כולם השלומין זה לזה וכעין מחלוקה דר"י ור"א בחגיגה ט' דפליגי נמי בזה לענין השלומין רח"י ומגינה אם שלומין רחשון הם או כולם השלומין זה לזה וכל יום ויום מימי החג חובה בחפ"י נפשיה הוא - ואף דלענין זמן ודלוי דחין ג"מ כלל לענין חיוב דנקט ר' זירא ההס' - אבל מי"מ הרי ג"מ ודלוי להך דאקרא מירושלמי ההס' פ"ה ה"א ברג' שנהגיייר (במקום שיש רשות להגיייר ע"פ הממשלה) בשאר הימים נפק'מן ציניהו כו' ע"ש - וה"ל לענין זמן י"ל ג"כ דהיל"ל בהך ספיקא דאם נאמר כולם השלומין לרחשון ח"כ פטור לכאורה מלבדך זמן שהרי ברחשון היה פטור ואם נאמר דכל שבעה הימים כלם כול חובה לעגמו הוא ודלוי חייב לבדך אם נהגיייר באחד מימי החג - וכן לענין קטן שנהגל בשאר ימי החג - וכמו שאמרנו בסוכה ד' כ"ו דהאזרח אחי לר"א לגר שנהגיייר וקטן שנהגל ביומים ע"ש ואף דעכ"פ מדרבנן משום מלוא חינוך הי' חייב גם ברחשון ברח"י ובחגיגה - (וכן בזמן) וכדל' בחגיגה ד' כל זכור לברוח אם הקטנים והייתו מדרבנן משום חינוך כדמסיק אב"י ההס' ובד' ו' מ"מ ודלוי הדבר צדור דשנהגל בהך ז' ימי החג דלר"ד להביא קרבן אחר מן ההורה לרחייו ולחגיגה - ולא נפטור במה שהביא בקטנותו צימים הראשונים דלא נהחייב אז רק מדרבנן ולא אחי דרבנן ומפיק דאורייתא כדל' בצרכו ד' ובכ"ד ולמ"ד כל שבעה שלומין זה לזה הרי נהחייב עהה כשהגדיל מן ההורה :

(ואע"ג דבפ"ה מה' ק"פ ה"ז כ'הרמב"ם ז"ל דקטן שהגדיל בין שני פסחים דחייב לעשות פסח שני ופסק רב"י דל' בפסחים ז"ל דשני רגל בפ"ע הוא - ואש"כ כ' פ"ס דאם שחטו על הקטן בפסח הא' קודם שנהגל פטור מלעשות פסח שני כשהגדיל - הרי בלחמ' כזר המה על זה הגאון בעל טורי-אשן ז"ל באצני מלואים ברה"ד ד' כ"ח דלחמ"י פטור כיון דבראשון לאו בר חובבא היה בעודו קטן עכ"ל - ונעלם ממנו שכזר קדמוהו מהר"י קורקום ז"ל בקושיא זו והוצא בכ"מ שם ויריך משום דשחטי פסח דרתמנא רבי' לקטן אישחטו עליו וממנין אחרו [וכמ"ש הכ"מ שם בפ"ב ה"ד דלמ"י חלו נפק'ל ע"ש או ממכסה נפשוה כדנפק'ל בפסחים ז"ל וע' במש"ל שם ה"ג ואכמ"ל] נפטור הוא בך מן השני עכ"ל - וח"כ בעולה רח"י דלא כהיב קראי לרבווי קטן ודלוי דלא נפטור כלל למ"ד השלומין ז"ל בקרבן שהקריב בקטנותו ומייב להביא עהה מן ההורה וכמ"ש) :

ואמנם בזמן דכל מליהו חיטו אלא דרבנן שפיר י"ל דהוי דרבנן מה שכזר בידך ביום הא' בקטנותו ומפיק דרבנן - (רק יש להסתפק למ"ש ההוס' במגיל' י"ט דלרבנן דר' יהודה לא אחי הרי דרבנן ומפיק חד דרבנן - ח"כ כשבידך זמן צי"ט ח'הו"ל הרי דרבנן בקטנותו ולא מפיק חובבא דהסאה דהו"ל רק חד דרבנן) אבל בקרבן ודלוי דלא אחי דרבנן ומפיק דאורייתא וכמ"ש וב"ש למ"ש ההוס' בס' רש"י ז"ל בריש חגיגה ד' ב' ד"ה חזרו קטן דקטן לא מחייב מלרבנן רק ברחיית פנים בעגרה ולא בקרבן כלל [וע' מ"ש ברמב"ם ז"ל בפ"ב מה' חגיגה ה"ג וכמ"ש הכ"מ שם] - ועוד

דגם לר' החוס' שם הקרבן לר"ד להביא בעגרה בחוה"מ וחיטו סומך עליו כלל - וח"כ ודלוי דשנהגל לר"ד להביא קרבן חובה וסומך עליו למ"ד שלומין זה לזה וכמ"ש :

ומידן זהה דנקט ביר' הגיל' דנפק'מן ציניהו ברג' שנהגיייר בשאר הימי' ולא נקט קטן ג"כ כדרך הש"ס בכל דוכוהו דנקטיניהו כהדדי כמו בפסחים ז"ל גבי פסח שני דנקט גר שנהגיייר ציניה' וקטן שנהגל ציניהו (ובסוכה כ"ז הגיל' גבי סוכה חליבא דר"א וכמ"ש) יש לומר דהירושלמי לטעמי' דס"ל בריש חגיגה שם דברחיה פנים בעגרה גם הטף שלא הגישו לחינוך חייבין דנפק'ל רח"י רח"י מהקבל והובח בחוס' הגיל' וכן בקטן שהגיש לחינוך משמע ההס' בירושלמי דמן החורה חייב גם בקרבן דקא"ר ירמיה ההס' גזירה הכחז הוא כל זכור לברוח הקטן וע"ש בקרבן ענה וקושייתו שם בשירי קרבן דל"ל קרא חיט"ל מהקבל ע"ש י"ל דלר"י חרווייהו לחייבו גם לרחייו פנים בקרבן וי"ט - וכן כהב הגאון בעל טו"ח ז"ל בחגיגה ו' דמהירושלמי נראה דקטן שהגיש לחינוך חייב מן החורה ע"ש - (והא ודלוי דלא חקי' דהו"ל למינקט עכ"פ כשהגיש לחינוך בשאר ימי החג כיון דחו לא הוי כגדלות הקטן שכלל מקומות הש"ס דליליא רק בשחי שערות אחר י"ג שנה ויום ח' בכ"מ משה' לא נחיה שם הירושלמי למינקט רק גר בלבד - ואמנם עכ"פ לגבי זמן ודלוי דלחיה לן להסתפק גם בקטן שנהגל בשאר ימות החג חי לר"ד חו' לחזור וזכרך וכמ"ש :

והשתא י"ל קרא קו' חללי' רבא ז"ל הגיל' דלמ"ש הו' בחגיגה ט' ד"ה השלומין דבעגרה דק"ל דיש לו ג"כ השלומין כל ז' לא מסתב' למימר שלומין זה לזה כלל כיון דימי השלומין חול גמור הוא עכ"ל - וח"כ יש לומר דשפיר נפק'ל בעירובין שם לזמן דשבעה ימי הפסח דוקא מח"מ ושבעה ולא לזמן דעגרה דלא נפק'ל רק מריבויא דוגם משום דהסוגיא דעירובין הגיל' ז"ל דס"ל דגם לענין השלומין זמן אחרין נמי כמו ברח"י ומגינה דכל שבעה השלומין זה לזה וח"כ הרי בלחמ' כל יום ויום משבעה ימי הפסח הוא חיוב גמור לבדך בו זמן כמו ביום הראשון ממש - רק דמי שבידך ביום הראשון חין לר"ד עוד לבדך בשאר הימי' כמ"ש רש"י בשב"כ כ"ג דמשנע' לחחילה הזמנה ע"ש אבל מי שלא נהחייב כלל ביום הראשון כגון שנהגיייר בחוה"מ שפיר מחייב לבדך זמן גם על ימי חוה"מ דבכל יום משבעה הימים של חג הפסח שייך בהם מלוא חייב ברכה זמן בכ"י בפני עצמו ואף למי שלא נהחייב בראשון כלל וכמ"ש משא"כ בחג הסוכות דודלוי דחין חייב הברכה הזאה רק ביום הראשון לבד - ועל כל שאר הימים חין החיוב מוטל עליהם כלל על מי שלא נהחייב בראשון כגון שנהגיייר בשאר הימים כיון דחול גמור הם כמ"ש ההוס' לענין חגיגה ורח"י - ח"כ שפיר חלקיניהו קרא אחרי מילי אש"כ דגם בעגרה ודלוי דיטל לבדך כל שבעה כגון שנהחייב בראשון ולא בידך בראשון וכמ"ש החי' הגיל' אש"ה כיון דאם לא נהחייב בראשון לא חל עליו הו' החיוב בשאר הימים כלל דודלוי דחין החיוב בעגרה רק ביום הראשון לבד וכמ"ש משה' לא נכלל גם החג הזה בקרא דח"מ לשבעה דמשמע דבכל יום ויום מהנך שבעה הימים לר"ד להא להס' חלק ורמי עלייהו חובבא דברכה זו על כ"י בפ"ע אף למי שלא נהחייב בראשון כלל והיינו בפסח דוקא וכמ"ש משא"כ בעגרה דלא רמי חייב רק על יו"ט הראשון לבד - ומי שלא נהחייב בראשון הו' לא רמי' עלי' חובבא דברכה זו בשאר הימים כלל להכי לא אסמכיניהו אקרא דח"מ לשבעה רק לחייבויא דוגם בלבד וח"ש :

ואמנם קודם שנבאר סוגיא זו דעירובין הגיל' רחיהו לבאר בהתלה בעז"ה דברי המג"א בס' ח"ל"ד ב"ש המ"ב שכתב דבגיל' שבוטח חין מקושין על הכוס עד לאח הכוכבים דהכיב המימותה ה"ייהו וכ"כ הט"ז שם דמחמירין להפגל ערביה בגיל' שבוטח כדי שיהיה ימי הספירה המימותה - וכוח מחידושי דיינס שבסוף ס' מ"ב ממועד ד' ב"ש מהר"ש ז"ל דבגיל' ראשון של שבוטח ממחיקו עם הקידוש עד הלילה ממש שלש ראשון קודם הלילה יחסר מעט מיום מ"ט לספירה - וכחיב שבע שבוטח ממימותה ח"ייהו עכ"ל - והנה לכאורה יש לחמוה ע"ז דהטוקסים ז"ל לא נחתי

נחתי למדש דין כזה ומילתא חדתא הדין רק לענין הפלת ערביה וקידוש דיו"ט דקיי"ל דהוא רק מדרבנן ביו"ט. וכמ"ס המג"א בס' רע"א ס"ק א' בשם המ"מ פ' כ"ט מהל' שצח והלה דבר גדול דברו הפוסקים ז"ל כזה דלמ' בדבדיהם לענין חוספת יום טוב באיסור עשייה מלאכה ג"כ לכאורה בלמה שהרי דעת הרבה מהראשונים ז"ל לפסוק בפשיטותו כהך סוגיא דר"ה ט' ויומא פ"א דחוספת יו"ט ג"כ הוא מן החורה כמו צוה"כ. וכדנפק"ל ההם מערב עד ערב ואמר ההם ימים טובים מניין ח"ל שבחכס (וכמ"ס המג"א בס' רס"א ס"ק ח' שכן החורה הוא מלוה עשה להוסיף מחול על הקודש דהשבתו שבחכס עשה הוה. וכ"כ הפמ"ג שם דמשמע דה"ט יו"ט הוה החוספת מן החורה ע"פ וע' בט"ו ס' חר"ה בשם הלבוש דלמאן דיליף חוספת מבצריש ובקציר השבת ג"כ יש ללמוד משם לכל שבת ויו"ט מן החורה וכדקיי"ל הכי בכל דוכתי בפשיטות). והשתא קשיא לן טובא דוודאי בפשטו נראה דחוספת ליו"ט של חג השבועה ג"כ דלחורייחא הוא ליה פוסקים ז"ל דכולהו נפק"ל מיחורא דהשבתו שבחכס וגם ע"פ כלל כל יו"ט הוא ולכאורה נראה דמשבתו המימוה שהינה דכה"י זימי העומר לא שייך להחיר מלאכה בחוספת של חג השבועה כלל שהרי אינו מלוה לעשות מלאכה זימי העומר כלל דיליף היחרא דמלאכה משבט שבתו המימוה ההינה (ועי' בשו"ע שם ס"ס הל"ג). וח"כ כיון דוודאי נפק"ל מקרא דשבתא לחיסור מלאכה בחוספת של שבועה ככלל יו"ט ח"כ ממילא טוב נהדר' הפוסקים ז"ל ש' שלא לקדש ולהפליג על יו"ט בחוספת של שבועה דכבר הכינו דבלמה עיקר הקידוש וזכרון קדושת היום בהפלה של יו"ט אינו אלא מדרבנן (וע' פמ"ג בפה"י להל' יו"ט פ"א סעיף ג') ולא שייך למעוטי מהמימוה כלל דלא קאי קרא למעוטי מלוה דרבנן לבד. וכיון דבלמה מדלחורייחא נפק"ל חוספת ליו"ט ובשבועה ג"כ בכלל טוב אין לנו למנוע מלקדש באוהו הזמן שקיבץ עליו חוספת יו"ט דהוא מ"ע דלחורייחא להוסיף מחול עה"ק כמ"ס. (וכמדומה שהגאון מהר"י יעב"ץ ז"ל בס' מ"ע דתה בלמה לד' הגך פוסקים הכל' בדיון קידוש בחוספת חג השבועה):

ז"ל דבלמה אין חוספת לשבועה כלל מקרא דבעטס היום הזה וכמ"ס. עכ"ד כבוד מר אחי הרב הג' הג"ל נ"י כזה :

אמנם לעיל חקשה גלחורה לפי' דלמה לן לאטרומי כולי האי לסחור דרשא הגדוקים צבוגיל דמנחוח ס"ה ס"ו דלא נפרש האי ממחרת השבת דכה"י בעומר דשבת בלחשיה קאמר יעו"ט בכל הסוגיא דתיפוק ל'י דבלח"ה אי אפשר לומר לפי' דעלמ' יהי' לעולם אחר השבת כדעת הגדוקים כזה דל"כ למה לן האי מעוטא דוקראחס צבוגיל היום בעלמ' דעלמ' למעוטי דיכול לעשות מלאכה בחוספת חג הזה עד שחשך ממש משום חמימוה וכמ"ס כבוד אחי נ"י הג"ל כזה ותיפוק ל'י דבלח"ה אסור הוא במלאכה בערב חג הזה דשבת הוא לעולם ול"ל קרא למעוטי חוספת שבועה גם מעשה. אלא ע"כ דממחרת השבת יו"ט הוא ודלא כהגדוקים. ומדלא נפק"ל שם צדך סוגיא לסחור דרשא הגדוקים מהך קרא דבעטס היום נסחר לכאורה דעה הפוסקים הג"ל שכתבו ליישב דבדיהם כנ"ל. אך י"ל לפענ"ד כזה דלכה"י אין הכרח לסחור מזה דעה הגדוקים הג"ל דיש לומר דשפיר אלעריך מיעושא דבעטס היום חף לשבת הגדוקים למעט דאין איסור לעשות מלאכה בחוספת חג העלמ' לקטן שנעשה בן י"ג שנה ויום ח' בכניסת החג. וח"כ על שביחה מלאכה בשבת עיו"ט לא היה מלוה עדיין שהרי היה קטן אז. ועשה שנעשה גדול בכניסת יום העלמ' הוה אמילא שמוזכר גם על החוספת מלעשות כל בו מלאכה עבודה באיסור עשה ככלל יו"ט שיש עשה בחוספת יו"ט עכ"פ קמ"ל קרא דשבועה אין עשה בחוספת כלל (ואף דבקטן שהגדיל ל"ש טעמא דחמימוה כלל) וכמ"ס :

יא לדחות זה שהרי בלמה מה"ח לא מהני כלל י"ג שנה ויום ח' בלי הבאה סימנין או לעשותו גדול ע"י השנים בלבד. וע' חוס' קידושין ס"ג ד"ה בני זה בן י"ג שנה ויום ח' וח"כ לכחו לא משכח"ל כלל דברגט של המילה ליל י"ד יהיה נעשה גדול מן החורה דלס הביח שהי שערות מקודש יום זה קיי"ל דשומא נינהו (ע' גדה מ"ו וברמב"ם ז"ל פ"ב הל' י"ח מהל' איסור ובטור אה"ע ושו"ע ס' ק"ה) וברגע של כניסת היום אי אפשר ללמס שיביח או בלחור רגע ממש שהי שערות ונדק אז בלא היה בו ברנע הקודש לזה. אמנם כבר כהב המשנה ללמך צפ"ב הלכה י"ח שם ובפ"ד ה"ז מה' איסור שם לפרש הסוגיא דיבמיה ל"ד צבופתא מחוץ י"ג ללחור י"ג לחיובי מינה דס קשה נמי כה"ג דהכי נמשכ"ל שהשנים לבד יועילו לעשותו גדול דבר חורה כיון דל"ח ללמס בו. וכחב המש"ל שם ליישב בפשיטות דמשכח"ל שהביח שהי שערות ביום האחרון של שנה י"ג (ל' ר"ח שהביח בטור אה"ע ס' ק"ה) והובא שם ברמ"א ס"ק י"ד וע"ש צב"ס ס"ק כ"ו) דלו כשלוהן שהשי שערות הן עולין בו כשנכנס יום ח' בשנה י"ד שפיר מהני הסימנין האלו לעשותו גדול כשנכנס בשנה י"ד דשהי שערות דביום אחרון של י"ג שנה לא הוה שומא כלל לר' יאדא צדנה מ"ח דלמר הוה הפרק בללחור הפרק והו"ז מן הבאה שני שערות בהחילה יום אחרון של שנה י"ג וקיי"ל כר' יהודה. ומינה אע"כ עדיין קטן הוא כל. זמן של נכנס רגע אחד בהחילה ליל י"ד דלו נעשה גדול מן החורה ע"י הסימנין שהביח ביום שלפניו וע"י הגדלוה של יום ח' הנכנס בשנה י"ד כמ"ס וע"ש במש"ל וח"ש גם כן דשפיר משכח"ל דביום השבת של ערב הרגל לא היה מלוה עדיין על איסור מלאכה באוהו יום אע"כ שהביח אז שהי שערות רק בהחילה הלילה כשנכנס ליל של שנה י"ד אז נעשה גדול מה"ח וקמ"ל קרא דבעטס היום דמ"מ אינו מלוה על חוספת חג השבת אז ממלאכה משו' דאין לעלמ' חוספת וכמ"ס וח"ש :

ואולם גם לעיקר יסוד דברינו כזה. דמשכח"ל לקרא דבעטס היום הזה בקטן שהגדיל או ביום העלמ' עצמו וכמ"ס. רחיהו להקדים עוד לזה מה שג"ל ליישב צב"ה בדרה שלפול קובייה ל' הגאון בעל משיין החכמה ז"ל (בס' אמור) דסוגיא דר"ה וסוכה מ"א דגרסינן ההם דר' יוחנן ב"ה התקין סיהא יום הקף כולו אסור לחול. חדש. ומסיק דהיינו טעמיה מכוס דמכרה יבנה ציח המקדש. ואז טוב לא יוחד חדש בהל"ח המזרח לבד רק אחר הבאה העומר דוקא וילאמרו אשהקד מי לא אכלנו בהל"ח המזרח שהתא נמי גיבול. ולא ידעי דדוקא בזמן שאין עומר הל"ח המזרח מהיר

אמנם כבוד מר אחי הרב המאור הג' מו"ה שלמה הכהן נ"י אמה מכבד לקיים דברי הגאונים ז"ל הג"ל דדבר ה' אמה צפיהם ז"ל כזה שהרי מליוני ציומא דף פ"א דדרש לקראי שם דהיב הלח זימני בעטס היום הזה בפרשה אמור גבי ויה"כ חד בלא העשה דמלאכה וחד בעוגש דמלאכה וחד בעוגש דעיניו ודריש להו ההם למעוטי חוספת יו"ט משונש ולחורה דבין במלאכה ובין צעיטו ע"ש והכי קיי"ל כדח' צבוכה ד' כ"ח דמיעט רמנאל להוספת יו"ט משונש וגם מלחורה וז"ל הוה רק עשה בעלמ' ע"ש. וח"כ יש לדקדק לכאורה מה שלא מליוני בהורה עוה. צו"ט אחר מיעוטא דבעטס היום הזה רק צו"ט דע"פ דכה"י ג"כ בס' אמור שם וקראחס בעטס היום הזה ניקרא קדש כו' וקשה ג"כ האי בעטס היום דהיב בשבועות למעוטי מאי דלא מליוני בהורה כהנים שום דרשא כזה ואין ספק דע"כ מהי לטוב דרשא. וע"כ יש לנו לומר בלמה דה"י חהי למעוטי לחוספת חג השבועה גם מעשה גרידא כדממעטינן צו"ט מהך מיעוטא דבעטס היום הזה לחוספת מלחורה ה"כ מנמעטינן חג השבועה גם מעשה לבד דהרי הא דקיי"ל בכל דוכתי דיו"ט עשה ול"ה ובשבת דף כ"ה קאזר ר"א דשבתון עשה הוא ובלמה בעלמ' לא כהיב שבתו בשום מקום בהורה כלל. וע"כ דנפק"ל השבת בעלמ' ממקרא קדש. וכמ"ס בס' המלוה להרמב"ם ז"ל מלוה קס"ב לשבת ביום החמישים מימי הספירה שנאמר וקראחס בעטס היום הזה מקרא קודש. (וע' בפמ"ג בשו"ה' כולנה לה' יו"ט צפ"א ס"ק ב') וח"כ י"ל בפשיטות דבין דשחך האי קרא דבעטס היום הזה גבי ע"פ חלל מקרא קודש דנפק"ל מיני' לעשה דשביחה יו"ט י"ל דה"י ממשטינן להוס' דע"פ גם מעשה גרידא דרשינן בעטס היום הזה על ע"מנו של יום מלוה בעשה לשבתו צו ואי אהי מלוה בעשה לשבתו בחוספת של אוהו היום כלל (ולא כשאר יו"ט מלוה בעשה על החוס' וכמ"ס). ולחילוי בלמה טעמא דקרא הוא כדי שיהי ימי החול של ספירה המימוה וכמ"ס הפוסקים הג"ל]. וח"ש כזה ד' הפוסקים

מחיר הא בזמן שיש עומר עומר מחיר דוקא ופריך דלכתי מן חלום יום ט"ו לישחרי בחדש המעמד היו מביאין העומר קודם חלום ומשני דילמא יבנה המקדש לשנה הבאה בליל ששה עשר סמוך לבוקר או בחמשה עשר סמוך לערב ולא יהיה אז שעות כל כך לייבש העומר ולטוחו ולהפשו ב"ג נפה הכל בלילה רק הקצירה לבד יהיה בלילה וכל אלו המלאכות יהיו מוכרחים לפשותן ביום - ובין כך וכך יהיו בזמן הקרבת העומר ביום ששה עשר עד סמוך לערב ומשום גורו שלא לאכול חטט ביום ט"ז לעולם כל היום - והקשו שם ברש"י והוסי' דלמה חששו לשמא יבנה בהמ"ק בלילה או ביו"ט והא אמרי' בפ"ב דשבועות דף ט"ו דלחין בנין בהמ"ק ביו"ט או בלילה כלל דכתיב וביום הקום את המשכן וחרילו דהני מיני בנין הבניי בידי אדם אבל בנין דלעמיד כולו עשוי ומסוכלל ויחללה מן השמים דכתי' מקדש ה' כוננו ידך ע"ש - והקשה הגאון בעל מעיין החכמה ז"ל (בפ' תרומה במטות בנין בית הבחירה - ומשל' בפ' אמור ט"ס הוה) דא"כ דבנין דלעמיד ספיר יכול להבנות ביום טוב או בלילה - ח"כ הקשה לפי' דלמה נמוס לשמא יבנה בהמ"ק בששה עשר בניסן כלל והלא לפי' אי אפשר לבנה המקדש דלעמיד להבנות רק ביו"ט של חג השבועות בלבד ולא ביום אחר כלל שהרי בפ"ב דשבועות (דף ט"ו) אמר רמי ב"ר לוחין העומר מתקדשה חלה בשירי מנחה וליף לה מירושלים מה ירושלים אינה מתקדשה חלה בשתי המלות של לחמי חודה (בדכתיב בנמתי' י"ב) שהיו חמץ והם מדבר שחלכל בה ויולא מנחה נפשל חף בעזרה בעינן שירי מנחה דוקא שהוא דבר שחלכל בה ונפשל כשולא מנחה - ופריך אי מה ירושלים בחמץ דוקא חף כחן בעזרה נאמר שיהי' השירי מנחה מן חמץ דוקא ומשני כיון דליכא מנחה חמץ רק בשתי הלחם בעזרה - ח"כ לא אפשר נמוס דבעינן הקידוש בשעת הבנין וחין בנין בהמ"ק ביו"ט ולא בלילה וכמ"ס - והשחח כיון דע"כ בבנין דלעמיד שיתגלה מהשמים אפשר שגלה ה'גם ביו"ט או בלילה כמ"ס - ח"כ טוב אי אפשר לבהמ"ק דלעמיד שיתגלה ב"ב רק ביו"ט של עזרה בלבד כדי שיוכלו לקדשו או בשתי הלחם שיביאו או בעזרה - שהרי בחמח לעולם בעינן מנחה חמץ דוקא כירושלים רק ממוס דלא אפשר משום דלחין בנין בהמ"ק דוחה יו"ט משא"כ בנין דלעמיד שאפשר להבנות ביו"ט - ח"כ טוב אי אפשר שיבנה רק ביו"ט של עזרה בלבד כדי שיוכל להקדש בשתי הלחם שהוא חמץ - וח"כ למה חשש ריב"ז שיבנה המקדש דלעמיד בט"ז בניסן כמ"ס - וע"ש במעשה' בזה :

והנה

עש"ד הגאון בעל מעשה' ז"ל הג"ל היה יש לדרק לבחורה קלה גס במשנה שלחתי העניח (דף כ"ו) דהן ההס לא היו יו"ט כו' וכיום הכיפורים כו' - וכה"ל לחינה ורלוינה כו' ביום חתונתו וביום שמחה לבו ומפרש שם ביום חתונתו זה מתן הורה וביום שמחה לבו זה בנין בית המקדש כו' - ומוק' להס לחינה ובראה משו' דעני דברים הללו דהיינו יום חתונה ושמחה לבו ע"כ לא משכח' כהדדי רק ביו"ט לבד שהיו בו ב' דברי' הללו מתן חורה דהיינו נתינת הלוחות האחרונ' שהי' ביו"ט כמ"ס רש"י שם - ובבנין בהמ"ק דהיינו מיטך הבית דעלמה שהי' ג"כ ביו"ט כדל' במוק' ט"ו (ובדפיר' ש"י שברי"ף בזה וכן פי' הרע"ב ז"ל שם במש"ל) (ומ"ס על זה המהרש"א ז"ל במידושי אגדות שם דלא ידע מיטובו ביו"ט ומשום מפרש לה ההם על ט"ז באב ע"ש - הוא תמיה ובמחל"ס ע"כ נמוס ממנו בזה האגויה דמוק' ט"ו הג"ל - וגם ת"ש לפרש לה חט"ז באב תמוה ג"כ שאין שפק דכל עיקר ההכרח לפרש הקדש דביום חתונתו דקאי על מתן חור' דלא על הלוחות האחרונ' קאמר קרא דהיינו ביו"ט ולא מוקמינן להך קרא דביום חתונתו כפשוטו דקאי על מתן חורה שהיה בחג השבועות משום דבאמת ס"ל להך הגא' דרק על יום אחד לבד מרמזו הך קרא דביום חתונתו וביום שמחה לבו ולא משכח' להרוויחו דהיינו מתן חורה ובין בהמ"ק במד יומא רק ביו"ט לבד שניהנו בו לוחות האחרונות ונחמקך בו הבית של שלמה ג"כ וכמ"ס וח"ש - וע"כ דלא ס"ל להך הגא' לפרש הך קרא על שני ימים נפרדים כלל רק דא"ל דהרוויחו רק אחד יומא הוא דקאי ומשום לא משכח' רק ביו"ט לבד וכמ"ס - ולמ"ס המהרש"א ז"ל דביום שמחה לבו קאי על ט"ז

באב - ח"כ מנ"ל לתנא דביום חתונתו קאי על יו"ט ודלמא על חג השבועות קאי כפשוטו - ובלח"ה חין מקום לדבריו בזה וחכמ"ל - ומה שהקש' שם החו"ש דמנ"ל דקאי על יו"ט לבד והלא כל שבועת הימים שקודם החג היה החינוך כדלמך במ"ק שם וש"ס בחו"ש - ונ"ל דבאמת עיקר ההכרח לאוקמי הך קרא על יו"ט לבד הוא כמ"ס דס"ל לתנא דביום חתונתו וביום שמחה לבו באמת רק על חג יומא לבד הוא דקאי דהרוויחו וח"כ הרי לא משכח' באמת רק ביו"ט לבד וכמ"ס - ומהו הכרח ג"כ דביום שמחה לבו קאי על יו"ט של החינוך דלח"כ ח"ך קרי קרא ליו"ט יום שמחה לבו והלא חין שמחה בלא חכילה ושחיה כדלמך במ"ק שם - וע"כ דלח"כ דחינך הבית קאי דבאמת חללו ושחו אז ביו"ט מה"ט גופא דלחין שמחה בלא חכילה כו' כדלמך החס והיינו דקאמר ביום חתונתו זה יו"ט וביום שמחה לבו זה בנין בהמ"ק דלאו דלח"ה היה גם ביו"ט יום שמחה לבו וכמ"ס) :

והשתא

לפי' הגאון בעל מעשה' ז"ל הג"ל דהבית דלעמיד בבכחה יהיה חינוכו ביו"ט של חג השבועות דוקא כדי שיוכלו לקדשו אז בשתי הלחם ובמש"ל - ח"כ מנ"ל להך הגא' לפרש הך קרא דביום חתונתו דזו מתן חורה דקאי רק על יום שניהנו בו לוחות האחרונות לבד דהיינו ביו"ט משום דביום חתונתו לא משכח' לתרוויחו ביחד דהיינו מתן חורה ובין בהמ"ק וכמ"ס - והרי ודחי דשפיר אפשר לפרש הך רישא דקרא דביום חתונתו דזו מתן חורה דעל יום חג השבועות קאמר שמתה בו חורה לישראל - וכן לסיפא דקרא דביום שמחה לבו דקאי על שמחה מיטך בהמ"ק מנ"ל דג"כ על חג השבועות קאי נמי הך סיפא דקרא שפיר רק דקאי על הבית דלעמיד שיבנה ג"כ ביום חג השבועות בלבד וכמ"ס - ואם כן אי מפרטינן ליה נמי להך קרא כפשוטו דעל יום מתן חורה שהיה ביום חג השבועות קאמר הרי שפיר מנינו לפרש דהרוויחו דהיינו מתן חורה ומיטך הבית על חג יומא הוא דקאי דהרוויחו רק דלחיה דלעמיד קאי שיהיה בחג השבועות וכמ"ס - (ודומק' לומר דבאמת שיעקב הדבר שהיו יולאות ומולות כו' ה' קבלה ביום בזה שהיה ביו"ט - רק דהחנא מסמיך ליה הכא אהך קרא דלחיה ורלוינה כו' - ומשום מוק' לקרא נמי ח"כ לבד ולא על חג השבועות חט"ז דשפיר דיום מתן חורה שייך טפי על חג השבועות מעל יו"ט וכמ"ס - דהא ודחי דכל כמה דמלינן למימר שהיה להנחל לחיה הכרח ג"כ בקרא גופא דקאי רק על יו"ט ולא על חג השבועות כלל - דהיינו מהך סיפא דקרא דיום שמחה לבו דקאי על בנין בהמ"ק וכדמפרש שם דלא משכח' רק ביו"ט דלח"ה ודחי דעפי ניחא לפרש כן באמת מלפרש דסמך על הקבלה לבד בזה - ולמ"ס המהר"א הג"ל הרי חין שום הכרח דקרא זה קאי על יו"ט כלל וכמ"ס וי"ט) :

ואולי י"ל קלה בזה דלמ"ס החו"ש בחשניה שם דהך שוחמ דוכן ה"ל לחינה ורלוינה כו' הכל הוא מד' רשב"ז דברים דמהני' דהענית הג"ל - ח"כ י"ל בפשוטו דרשב"ז באמת לטעמי' בזה דבחוספתא דדמאי פ"ג ה"ז חרשב"ז מעשה שנתה ל' ירכי אחרונ' כו' - ומ"ל זה בא מקשרין ולמדתי ממנו כו' שהוא ודחי כו' ופריך עלה בירושלמי פ"ג דרמא שם ה"ג ולא מפרש שהם מוחרין בקשרין הוא - ומשני דרבי הוא דהחיר קשרין ורשב"ז קידם רבי הוה ע"ש - ופי' הר"ם ז"ל בדמאי פ"ג ה"ז דהא דלמ"ס שם בירושל' דלמאי פ"ג ה"ז דרבי החיר בית שאלן והחיר קשרין וב"ב כו' - דמחולין ז' משום דבית שאלן היה ממקומות שכבשו עולי מלרים ולא כבשו עולי בבל - ומשום החיר רבי אח ביה שאלן שחין לריבין להפריש שם חרומה ומעשר משום דס"ל דקדושה רחוקה קידשה לשעשה ולא קדשה לפי' ע"ש - ובהב' הר"ם שם דה"ל ל' דקשרין וזינך היו ג"כ כמו בית שאלן שכבשו עולי מלרים לבד ולא עולי בבל ומשום החיר רבי גס המקומות האלו ע"ש - (רק דלא בכל הפירות כי אם באחרונ' וכה"ג שיש היכר בזה דלחין מן הגדלים בארץ ע"ש בר"ם ובחוס' חולין ו' ד"ה והחיר ובפ"ו ר"י דף נ"ט ד"ה בדר' שהחריבו דבררי הירושלמי הג"ל) - וח"כ מוכח דרשב"ז ור' יוסי דס"ל דקשרין חייב במעשר ע"כ משום דלחיהו ס"ל באמת דקדושה רחוקה קדשה לפי' ג"כ ודלא כרבי (וא"ש דר' יוסי לשיטתו בזה ביבשות פ"ב דלמך ר' יוסי ההס דמירוסה שניה ואינך קדשה לעולם

ופי' רח' זל' שס דיווסה שניה היינו ידוסה יהוסע ע"ס צמודה ידוסה ובוזוסים ס"ל ד"ה מאי . ולחידך פירושי וגי' דהס ל"ע צוה וזכמ"ל) . ולמ"ס הרמב"ם ז"ל צפ"ו מה' ביה הבחירה הל' ס"ז דלחך דקדוסה המקדש קדשה לע"ל חפ"ה קדוסה הלחך לענין מעשרות נח קדשה לע"ל ע"ס . וכ"כ הר"י ז"ל ברוס' דיבמות פ"ב הל"ל דלחך למ"ד דלמעבר לח קדשה לע"ל חפ"ה לקדוסה המקדש ס"ל ספיר דקדוסה לע"ל ע"ס . וח"כ לרשב"ג דס"ל ע"כ דנס לענין מעשרות קדוסה רחוסה קדשה לע"ל וכמ"ס ע"כ דס"ל דה"י דג"ס לנבי קדוסה המקדש דקדוסה לע"ל לפ"ד הרמב"ם והוסים' הג"ל :

והשתא ח"ס בפ"טווס דמס"ה לרשב"ג לשיטהו לח מליטו לפרס לקרל דביוס שמחה לבו על בנין דלעמיד שיהיה ציוס מג הסבוטווס דוקח כדי שיוכלו לקדשו אז ע"י שמי הלחס כמ"ס . שהרי כיון דס"ל לרשב"ג דקדוסה רחוסה קדוסה לע"ל ח"כ לדידה ח"ן לורך לקדש עוד חס הבית דלעמיד כלל כדלמ' צבבוטו' ס"ז דלמ"ד קדוסה רחוסה קדוסה לע"ל לח היה לריך עורח ג"כ לקדש חס הבית הסני כלל רק דלזכר בעלמח הוח דעביד לפי שכבר נהקדש בימי שלמה ע"ס . וח"כ ח"ן הכרח לפ"ז לבית דלעמיד שיהיה ציוס מ: הסבוטווס דוקח כדי לקדשו בשמי הלחס שהרי ח"ן לריך לקדשו עוד לעולם כלל למ"ד דקדוסה לע"ל . ומס"ה ספיר מוק"ל רשב"ג לשיטהו לקרל דביוס שמחה לבו על יוה"כ לבד וחמיטוך דשלמה קחי וכמ"ס וח"ס :

א"א דהסחז דלחיון להכי נראה דלחן מקוס כלל לעיקר קושים הגלוחן בע"ל מעס"ח ז"ל הג"ל צוה בחמה . שהרי צביניח דשביטווס ע"ו הג"ל מעורש דלמ"ד קדוסה רחוסה לח קדוסה לע"ל והיו לריכוין לקדש הבית שניה בימי עורח . ע"כ ז"ל דהח דהקן במסנה סס י"ד שח"ן העזיה מהקדשה חלח בצוריס וחומיס ובסנהדרין ובכתי הודוס כו' דלחו כלל חלו הקן חלח דבחמה מכל חלו הקן . כלומר דלח בצוריס וחומיס או ע"י סנהדרין או בכתי הודוס (וכמ"ס ר"י סס ט"ו ד"ה חפ"ה למ"ד ע"ס) דע"כ דלחך ע"י חמה מכולס קחמך דיכוליס לקדש העזרה בהס מבוס דלמ"ד לח קדוסה לע"ל ח"כ היו לריכוין לקדש דה"י חס הבית הסני צימי עורח והרי חו לח ח"י חוריס וחומיס כלל כדלמך ציומח כ"ח וח"ך קודש עורח חו חס הבית וע"כ דהך מ"ד ס"ל דבחמה סני בחמה מכל חלו ועורח ספיר קודש חו ע"י שתי ההודוס :בד חף בלח חוריס וחומיס . ולמ"ד ח"ס דככל חלו דוקח הקן מוכרח לומר דס"ל דקדוסה רחוסה קדוסה לע"ל ג"כ . ועורח בחמה לח היה לריך לקדש עוד שניה כלל רק לזכר בעלמח הוח דעבד ע"כ ע"ס צבבוטווס . והסחה לפ"ז ח"ן מקוס כלל לקושי' המסע"ח הג"ל צוה שהרי לכו"ס ח"ן הסרח כלל להבית דלעמיד שבינה בחג הסבוטווס דוקח . דלמ"ד קדוסה רחוסה קדוסה לע"ל הרי ח"ן לורך לקדש עוד חס הבית דלעמיד כלל . סגס צימי עורח לח היה לריך לקדש עוד רק דלזכר בעלמח הוח דעבד וכמ"ס . ולמ"ד דקדוסה רחוסה ונס קדוסה עורח לח קדוסה לע"ל דלדידה דה"י יהיו לריכוין לקדש נס חס הבית דלעמיד כמו צימי עורח . חבל לדידי' חקשה דלחך קודש עורח בלח חוריס וחומיס . וע"כ ז"ל דס"ל בחמה דבחמה מכל חלו הקן והיה סני צימי עורח בכתי הודוס לבד וח"כ ח"ג דבביה לעמיד שיהיה חו רוח הקודש וחוריס וחומיס והרי יוכל להחיקש חו ספיר נס בלח סתי הלחס כלל רק ע"י חוריס וחומיס וע"י סנהדרין לבד :

ובאמת יש להמטו צוה על הגלוחן בע"ל מנין החבמה ז"ל סכ' סס צעמ"ו דלמ"ד קדוסה רחוסה קדוסה לע"ל לעמיד לבוח דלק"מ משיקרח צוה [דלדידי' ח"ן לריך לקדש עוד לעמיד לבוח רק לזכר בעלמח כמו צימי עורח יו"ס סק"ל ק"ח צוה] רק דלמ"ד לח קדוסה לע"ל דלדידי' דה"י לריך עוד קידוש מעליח דחך סס טובח צוה ע"ס , ובזמח"ח לח לזכר כלל הסוניח דד' ס"ז הג"ל סכבצו דלמ"ד לח קדוסה לע"ל ע"כ ז"ל דס"ל דבחמה מכל חלו סני וכמ"ס וח"כ הרי לעמיד יהיו יכו"ן לקדש ספיר ע"י חוריס וחומיס לבד ובלח סתי הלחס כלל וכמ"ס ובוז ח"ן הכרח לדידי' נס לעמיד לקדשו בחג הסבוטווס כלל וכמ"ס (ורמי ב"ח דלמך דלחן העזרה מהקדשה חלח בצירי מנחה ט') וממטע דס"ל דככל חלו הקן ז"ל דמיירי

דוקח כאלריכוין להוסוף על העזרות וע' ברמב"ם פ"ו מהל' ביה הבחירה הי"ג וי"ד צוה) וח"ס :

ואמנם נ"ל ליישב קחח קושים המסע"ח ז"ל הג"ל נס ס"ד השלפול צוה דהרי לבחורה קשה צביניח דסוכה מ"ל הג"ל דנס דבביה דלעמיד לח מסכח"ל לבחורה שבינה ויגמר ציו"ס כלל וכנון צפסח דלירי החס שהרי צבבוטווס דמו"ק ס' הג"ל מפורש דחי חפסר שיהי' כלל מיטוך הבית ציו"ס מבוס דלחן מערבין שמחה בשמחה ע"ס וע"כ ז"ל לבחורה דלח"ח בחמה רק כמ"ד צפסחיס ס"ח דכל עיקר שמחה ציו"ס ח"יה חלח רשוח ע"ס ונראה לבחורה דלירי' לח ס"ל כלל להך דינח דלחן מערבין שמחה בשמחה גבי יו"ט כלל ולהלן חבחר ח"יה . חך כ"ז ציו"ס של פסח לבד חלח בעזרה דח' צפסח"ס דה"מ בעזרה דבביון נמי לכס ע"ס . וח"כ הרי לכ"ס חי חפסר ע"כ"ס שיגמור הסנין בחג הסבוטווס כלל מסעמח דלחן מערבין שמחה בשמחה וכמ"ס ולה"ן חבחר ח"יה :

ואולם בעיקר יסוד קושים הגלוחן בע"ל מעס"ח ז"ל הג"ל נראה לחדש לפענ"ד צוה בעז"ה . דלמכד דבהקרבח סחי הלחס בעזרה כבר נודע מה שנסהפק צוה צו"ס קול חליו ס' כ"ט (והובח"ס) עיקרי דיניס חח"ח ס' כ"ח חוה ס') שחס חירע ציומן הבית חלח מנו ספירח העומר דירוסלס חס יכוליס להקריב כלל (מנחה העומר) [ז"ל סחי הלחס] בעזרה מן חחדש והביח רחיה סס משיטיון ויוכלוח דדוקח מבוס יחורח דקרל ילפיין דלריך לעשות יוכל חף בלח מנו השמיטווס . וח"כ בספירח העומר דליכח ריבויח י"ס בממטע דוה חלוי צוה עכ"ל (כמו הגז"ה

*) (וע' עוד בס' עיקרי דיניס סס ס' כ' חוח ח' סכ' בסס ס' יוסף חומן ס' ו' . הילכהח למשיח' חס היה נבנה בהמ"ק בין פסח רחשין לבני חס ועשו חו פסח סני ע"ס . והנה ח"ן ספר הג"ל לפנינו חבל לפענ"ד דבר זה הוח חוספהח ערוכה בפסחיס פ"ח ה"כ חז"ל נר טו' וכן קטן סהגדיל [קן הגייה הנר"ח ז"ל סס ע"ס גי' הש"ס סס דפסחיס ז"ג ע"ס) . בין סני פסחיס חייב לעשות פסח סני דברי רבי ר"ג חומ"ח"ל לעשות פסח סני סכבר לח נחייב דרחשין . ניהן להס לישראל לבנוח ביה הבחירה היחיד עוטה פסח סני וח"ן הנכור עובין פסח סני ע"כ . והובח ד' החוססחה הג"ל צירי' רפ"ט דפסחיס והק"ט סס לח ידע פירושו דהך ברייתח דניהן להס לבנוח ביה הבחירה . ולכן כהב סס דלח גרס"י ליה כלל ובצירי קרבן סס כהב דלח דבק"ט מחקו מ"מ חחר דנס בהוססחה חיהח לכן הניה דל"ל ניהן לבנוח ביה הבחירה ולחונ צו לכה פסחיס צבנה . וז"ל דמח דייק דלחן כליצור עובין פסח סני דחל"כ . ממכח"ל ד' רגליס ע"ס . וכל דבריו המוהיס מלוד במח"ח וח"ך רעה להגי' כ"כ דבברי ההוססח' והירושלמי מדעסו צוה וכלי סוס עפס וריח כלל . ובכנה הר"ח דפס צפה ההוססח' מוסד סס

הב"ח

הלחם ביום החמישי ויקראו בו ביום מקרא קדש. אבל כשלא קרבו ולא הביאו השומר כלל אין חיוב לספירה ב"מ המורה כלל וכדל"ל לחימום במנוחה ד' ס"ו דספירה בזמן הזה רק זכר למקדש הוא ומדרבנן לבד וזכר' ההם דמ"ס מנח רק יומי ולא שבועי ח' זכר למקדש הוא. (ופרש"י שם דהשתא לאו חובה הוא דהא ליכא עומר אלא זכר למקדש בעלמא הוא כו') וע"ס בחוד"ה זכר ובר"ן ז"ל סוף פסחים ובצטל המאור ובמלחמו' ז"ל שם שכתבו דא"צ דאין מניין יומי ושבועי אינו משום דל"ל בלחמה דספירה צוה"ו דאורייהא (וגד' הרמב"ם ז"ל בפ"ו מה' חו"מ הל' כ"ד. אף לדברי ר' יוחנן ז"ל בס' חסד כ"ד ח"ד גם לאמימר ספירה הימים גם צומה"ו הוא מה"ח רק בספירה השבועה ס"ל לאמימר דמדרבנן הוא צוה"ו ע"כ ובחמה גרלה דקראי דייקי הכי דבפ' אמור יכריב הספרו חמשים יום וגו' וקראתם בעלם היים הזה מקרא קדש וגו' חקק עולם וגו'. ובפ' ראה כחייב שבועה שבועה הספר לך וגו'. ועשה חג שבועות לה' אלהיך וגו' והיינו רק להבולמי הקרבנות שהיה כל א' צמקת לבד. וכדנפק'ל מהך קרא במגינה י"ז להשלומין על ע"ה דמג שבועה כה' וע"ס בחוד"ה מורה למימי יומי ושבועי שב' דהרואייהו ח"הגהו יומי לקדש ע"הה (יוס ה') ושבועי להשלומין עכ"ל. וח"כ י"ל דמ"ס הכי המנין דיומי טוהב גם צומה"ו לקדש יום אחד חמ"ב. ומהמנין דשבועי שהוא רק לקדש חמ"ב כל שבועה להשלומין לבד דאיט שייך אלא בזמן הביה. ולכן גם המנין דשבועה אינו מה"ח צומה"ו כלל. ובמקרא' יבואר עוד ח"ה). דודאי קי"ל בלחמה דספירה השומר צומה"ו דליכא הבאה ולא קרבן דאינה אלא מדרבנן בעלמא זכר למקדש כדאמר אמימר. רק דאין ס"ל דגם משום זכר למקדש לבד לריבין למיני גם שבועי לעשות בכ"ד זכר למקדש. ומה"ס י"ל דגם לרבנן דבר"א שם דמני יומי ושבועי ס"ל נמי דספירה צוה"ו דרבנן רק דס"ל דעבדין זכר למקדש בחרואייהו וע' צ"ח ח"ה ס' ה"פ"ס ובמ"א שם ס"ק ד' ט"ז דרוב הפוסקים ס"ל

עם הגהות הנ"ל ז"ל ומלחתי שהגיה בהוספה א רק חיבה אחת לבד. דל"ל וכן כשנייה להם כו'. והגאון ר' שמואל אביגדור במנחה ביכורים שם הגיה ב"כ דל"ל ולחובו ב' פעמים והוא מד' הקרבן עדה הנ"ל. ובעיטור ביכורים שם הביא הגהות הנ"ל ז"ל הנ"ל דגרסי' וכן כשנייה כו'. וכחב דלפ"ו משמע דלדעיל קאי לענין פלוגתא דר"י ור"ב. וכו' שלא הבין בזה לפרש דבריו הקדושים ומה ענין זה לזה ולזה לדחוק שם קאה בזה והינינו בל"פ:

אולם

לפני"ד פשוט דודאי ז"ל בהוספה כמו שהגיה רבינו הנ"ל ז"ל. וכן כשנייה לישראל לבנות ביה הבמירה כו'. והפי' פשוט בזה דקאי אהא דלעיל דקטן שנהגדל בין בני פסחים דא"צ דל"ל לעשות פסח בני וקאמר עלה דובן כשנייה כו' ור"ל דבן הוא אס' יבנה ביה הבמירה ב"כ בין בני פסחים דלפ"ו דלמארה הי' גראה דנכה"ג לכופ' חייבין לעשות פסח בני שהרי עיקר חיוב דפ"ס הוא לטמא ושהיה דל"ר. (וגם קי"ל בלחמה דמקריבין חט"פ שאין ביה ח"כ כל ישראל היו מתייבין לעשות הפסח הראשון בלחמה רק שלא הי' רשות להקריב) ולפע"כ אס' יבנה ביה הבמירה בין פ"ר לבני לכופ' אין חייבין לעשות פסח בני בלחמה משום דאין הציבור עובין פסח בני כדמסיק בהוספה שם וח"ס ד' הוסי' הנ"ל בפשיטות וכל' בירושלמי הוזהר ב"כ:

והשתא

למ"ס הגה עיקר ספיקו דהבאון בעל יוסף אומן הנ"ל מפורש בלחמה בהוספה הנו' בהדיא דכפ"ג לא יהיו לריבין לעשות פסח בני משום דאין הציבור מביאין פסח בני וכמ"ס. ובבר אמרה דבר זה בעו"ה מאז כש"ל לאור הוסי' הנדפס עם הגהות הנ"ל ז"ל בפה בשנה הר"א. וח"ה"ו כמו שנה שנים י"א לאור ס' קהלה יעקב להבאון בעל משנתו יעקב ז"ל ור"ה"ו בחידושי פפסימ"ג שם שב' ב"כ להביא בזה על ד' הקרבן עדה הנ"ל. ומפרש ב"כ דברי הירושלמי הנו'. וד' ההוספה הנ"ל. דר"ל כשיבנה ביה הבמירה בין פסח ראשון לבני ובמ"ס בעו"ה רק שלא הוזכר

שם להגהות הנ"ל ז"ל הנ"ל ז"ל (דבלא הגהות הנ"ל ז"ל וכן כשנייה כו' וכמ"ס הלשון דחיק מאוד בלחמה בהוספה הנ"ל לפרש קן שם משלמי רק ע"ס הגהות הנ"ל ז"ל הנו' ח"ס בפשיטות בזה בלחמה וכמ"ס). וגם לא ירד לפרש שם דהך סיפ' אחיח בין לרבי ובין לר"ג בלחמה וכמ"ס. (ולא הוזכר ב"כ לדברי הספק של הס' יוסף אומן הנ"ל בזה וכמ"ס) וכמה י"א לאור פי' הפני משה ז"ל על הירושלמי ור"ה"ו שנטה גד' הירושלמי הנו' גם קן מדרך הלחמה. ובמח"כ"ה הך שם בדרך עקלהון מאוד בזה וכל דבריו שם אין להם שחר כלל במח"כ"ה. והאמה ברור בזה כמ"ס בעו"ה: (ע"כ הגה"ה).

ס"ל דספירה בחמ"ו דרבנן. (וד' הנ"ל ז"ל שם בירושלמי ז"ל בזה ויבואר במק"א ח"ה):
וא"כ גראה פשוט לבלחמה דכמו דס"ל להלכה דעיקר מ"ה ספיר' הלי רחמנא בהקרבנה השומר דוקא דבזמן דליכא עומר ליכא ספירה ב"כ וכמ"ס. ח"כ פשוט דה"ז לח"ך מ"ה דה"י רחמנא בספירה בזמן הקרבנה שהי הלחם ביום החמ"ס לספירה כדכתי' חספרו חמשים יום והקריבהו וגו'. וכן כל עיקר קדושה חג הע"ה דה"י רחמנא ב"כ רק ביום החמשים לספירה כדכתי' חספרו וגו' וקראתם בעלם היים וגו'. דלכאורה ה"ג דלא נה"י כלל רק בזמן שי"ש עומר וכשהקריבו השומר וספרו מ"ס יום או נהקדש רק ע"י ספירה הימים והשבועה מהקרבנה השומר יום ההוא שהי הלחם וכל הקרבנות שבגלל הלחם כדכתיב שם צפ' אמור אבל כל שלא קרבו השומר אף בזמן הביה וההבטל אז כל עיקר מ"ה ספירה הימים והשבועה ב"כ ע"י וכמ"ס הרי הדבר פשוט לבלחמה דאז אין לנו עוד שום מליחה אז גם לעיקר חיובא דהבאה שחי הלחם כלל שקיעה להם התורה זמן רק ביום החמשים לספירה לבד. ואחר דספירה אין כאן בלא הקרבנה השומר וכמ"ס הבאה שחי הלחם ביום החמשים ליום הספירה עמ"ל לנו והרי לא ספרו אז כלל ואיך נוכל לקרוא אה היום ההוא יום החמשים לספירה השומר וליחה מנין נוכל לייחסו אז בשם יום החמשים כלל אחר שהוא נמצא רק להקרבנה השומר לבד למחי דקיי"ל דספירה צוה"ו דרבנן וכמ"ס. — ולא עוד אלא דלכאורה דאין לנו שום חיוב אז מן התורה גם לכל עיקר קדושה היים ההוא לקרוא בו מקרא קדש ב"כ שהרי חג הע"ה לא הלי רחמנא בימי המדש כלל בשום מקום*) רק ביום החמשים לספירה השומר בלבד וכשאין עומר אין ספירה כלל ואין לנו יודעים ח"ה"ו יום

(*) וע"י בהשגה הראש"ד פ"ו מה"י י"ט ה"י י"ד שכ"ס ח"ל ש"הרי אדר וחייר וחולל חסרים כו' לא ספרו אז כלל ולא מביע"א עכ"ל וי"ע דמה ענין חייר לכהן שהרי ע"ה אינו הלוי בימי המדש כלל וע"י הוסי' ר"ה י"ח ד"ע על יוסן וברמב"ם פ"ג מה"ל קה"ה הל' י"ב. וז"ל דהיבנה ואייר ט"ס הוא בראש"ד ז"ל שם: (וע' בירושלמי פ"א דר"ה הל' ד' ומס"ס בפני משה עלה דאמר ההם אשנחה ח' כו' דברי בג"ה הם צמח"ה ע"ס):

ההם משום דרבי קרא דהו"ו לך נו' חשב וארבעים שנה הוא דס"ל הכי וכמ"ס'ל אלא דאפשר לומר עוד דגם ר"י לא קאמר אלה דגם בלא שבועה דוקא י"ס חיוב על יובל ב"כ והיינו דהש"ע וארבעים שנה דקרא משמע בעמ"ל כולל שנים פשוטות ולא קודם בהם שנת השבועה כלל וח"ס'ה לרי"ד לקדש שנה החמשים וכמ"ס. אבל כשלא ספר לח המ"ס שנה כלל אשאר דמצבכ גם לר"י במ"ה היוכל. דקרא הכי משמע דכתיבו לך חשב וארבעים שנה דהיינו כשהספור איהם אז וקדשהם אבל אס' אף ספירה השנים כלל אין קדוש ליובל כלל גם לר"י. או אשאר ב"כ

ג"כ דכין דכתיב רק והיו לך וגו' השע והרבעים פנה ומשמע דכ"י קרא דלף בלא ספירה השנים כלל רק אחר שיפצרו לך השע והרבעים שנה או וקדשהם אה שנים החמשים וכמ"ש ולהכי י"ל דגם ספירת השנים אין מעכב כלל לר"י זיובל משא"כ הכא דכתיב הספרו חמשים יום (ולא והיו לך חמשים יום) ולא וקראתם וגו' . וכן אידך קרא דשבעה שבועות הספר לך ולא ושנית מג שבועות וגו' אבל כשאין ספירה טהנה מה"ח אפשר דלמ"ע אין נוהג אז גם מג שבועות עלמון מן התורה כלל וכמ"ס :

אלא

דלהלן יתבאר ח"ה דבאמה בעיקר קדושה התג עלמון שהיא לשבוע צו ממלאכה עבודה אין לנו שום ספק כלל ח"ו לומר שהארק מדרבנן בומה"ז אף למאי דקיי"ל דספירה בומה"ז דרבנן שבאמת מה"ח הוא בודאי גם בומה"ז לכו"ע . שהרי בהדיא כתב רמב"ם שם בסיפא דקרא דוקראתם וגו' חקת עולם ולרווחתם . (וע"ש ברמב"ן ז"ל ובנו"ב מה"ס חל"ה סי' פ"ז ויבאר להלן ח"ה) רק דכל דבריו עתה הוא אה לא נדרוש הך קרא דחוקת עולם רק אלפיו לבד ולא אלפיו פניו כלל דהיינו על שהי הלחם ג"כ ועל הקרב עמך דכתיב במקראות הקודמין שם . וכן למ"ד דספירה בומה"ז מה"ח באמה דיש לו להסתפק עדיין עכ"פ בקטן שנתגדל בין פסח לעשרה אה חייב אז מה"ח לשבוע בנה העלמה (או דאפשר ג"כ דהך קרא דחוקת עולם אהי לדרשא אחרייה וכמו שבאר ח"ה) ולכן עכ"פ יש לנו לבאר כהן היטב - בכל מה שנספקנו למעלה בעו"ה) :

ועי"פ

אה נאמר דבריו הגאון בעל קול אליהו ז"ל הג"ל דכאלא קרבו העומר ולא מנו ספירה העומר גם בזמן הבית (ע"י ח"ה סיבה) אין שיהי הלחם קרב אז ג"כ כלל דב' המנוחה הללו הלי רחמנא זה בזה וכמ"ס . ח"כ אין שום מקום לקי' המצות החממה הג"ל בזה שהרי גם אה יבנה הבית דלעמיד בעלמה לא יהיה אפשר לקדשו כלל ע"י שיהי הלחם אז דאחר שלא הקריבו העומר בפסח שלא לא נבנה עדיין הבית שוב אין שיהי הלחם קרב בעלמה כלל אף שיבנה הבית אז וכמ"ס . — וזהו יהיה נסחר בפשיטות לכאורה גם מ"ל דמשכח"ל למיעוטא דקרא דוקראתם בעלם היום וגו' למעט חוספה מג עשרה מעשה ג"כ לענין מלאכה אף להדוקים לדידיה לעולם עשרה אחר השבת . דמ"מ משכח"ל שיהיה מותר במלאכה בחוספה התג וחשור בנה עלמון כגון בקטן שנתגדל ביום מג עשרה וכמ"ס . שהרי לפ"ז באמה הדבר פשוט דכל קטן שנתגדל בין פסח לעשרה וכ"ש בעלמה עלמון דליתו חייב אז מה"ח גם בעלם היום ההוא . דכין דכבר כתבו דלן כל עיקר חיובא דקדושה היום של יום החמשים לספירה נהוג מה"ח רק במי שספר אה המ"ט יום של ימי הספירה בלבד . והרי הקטן שנתגדל בין . פסח לעשרה הדבר פשוט שאף לאחר שהגדיל פטור אז מספירה העומר מה"ח אף אה ספר החילה עד היום שהגדיל . דכין דמה"ח הי' פטור מספירה עד שהגדיל אידך יתחייב עתה לפטור מה"ח אחר שהגדיל דהמיתו בעינן וליכא . והו"ל מה"ח כמו שלא ספר עד היום ההוא כלל . (ולא עוד אלא דאפשר דגם מדרבנן ליכא הו חיובא עליה למימני אחר שהגדיל אז שהרי עיקר מלוח מניח דקטן חילי אלא על אביו לבד . וכמ"ס בחוס' ישנים זיומא פ"ב ע"ס . וח"כ אחר שהגדיל ודלוי דלן שידך עוד מלוח חינוך על האב כלל . וממילא ליכא עלי' חיובא השתח לא מה"ח ולא מדרבנן כלל וע"פ" .) וכן

וי"ש לי לעשות פמוכין לכאורה למ"ס דקטן שנתגדל בין פסח לעשרה אז גם בעלמה עלמון לפטור מה"ס מכל מלוח התג אז ג"כ . והוא מונקש ר"י בסוגיא דמגינה פ' הג"ל דליכא זייניהו בין ר"י ור"א רק בחינה ביום ראשון ונחפשת ביום ב' ע"ס . ויש לרדק לכאורה דלמה לא נקט ר"י בפשיטות בזה דל"כ גר שנהייב בשאר הימים וכדאמר בהדיא בירושלמי הג"ל הך ג"מ דגר ג"כ בזה וכמ"ס . וכן הו"ל למינקט נמי קטן שנתגדל בימים וכדכר הש"ס כמ"מ למינקטיניהו לנר וקטן כהדדי כמ"מ דליידי בשלומין כמו בפסחי' ג"כ בפלוגת' דר' ור"ג הג"ל ובסוכה כ"ו הג"ל . (ולהש"ס דלן דס"ל בפשיטות בחגיגה ד' דרבויה דכל זמורד לקטן הוא רק אשמוכתא בעלמא וכמ"ס . ח"כ ודאי דהו"ל למינקט נמי קטן וכמ"ס . והרי קטן קדים במשנה למיגר והו"ל לאקדומי בזה עכ"פ וכמ"ס) . וע"כ ל"ל דהש"ס נקט ההס"מ בחינה דמשכח"ל הך נמי שפיר גם בעלמה משא"כ בנר וקטן שהגדיל דלא משכח"ל הך בעלמה עכ"פ כלל . דבעלמה גם למ"ד בשלומין זה לוח פטורין הס הגר והקטן שהגדיל בחיך השלומי העלמה מכל חיובי קרבן כיון שלא ספרו אז והיו פטורין לכו"ע אף אה הגדיל בעלמה עלמון גם ממלוח יו"ט עלמון וכמ"ס והש"ס נקט שם רק ג"מ דשייך בכל הרגלים וגם בעלמה וכמ"ס . — אלא דבאמה הו"ל ליכא שהרי ג"כ ההוספ' שם ד"ה שלומין הג"ל דבשבועה לא פליגי באמה כלל . ולכו"ע ס"ל דבשבועה ודאי דשלומין דראשון הוא וכמ"ס . וח"כ הרי ע"כ ל"ל בל"ה דהש"ס לא קאי ההס"מ אף אהס"מ וסוכה לבד דהרי בעלמה לא פליגי כלל וכמ"ס . והדק"ל דהו"ל למינקט שפיר טפי דל"כ קטן שנתגדל בשאר הימים וכמ"ס . ואולי י"ל דיתחא ליה למינקט חויר בו' לאשמועינן אבג גרדא דליכא זייניהו רק כשנחשט ביום ב' ולא בהיפך כשנעשה חויר ביום ב' דלכו"ע פטור (וכדמסקין שם בח"ד"ה כיון למש"ס המהר"ש"א ז"ל ולא כהב"ח ז"ל ע"ס) והך מידושא לא משכח"ל רק בחינה לבד ודח"ס :

אמנם

בעיקר דברי החוס' דפ"ק דמגינה ט' הג"ל שפשוט להס' דבעלמה לכו"ע בשלומין דראשון הם יש לנו להס' דבריהם לכאורה מהירושלמי דמגינה פ"ב ה"ג שהביאו החוס' בד' י"ז ד"ה אף עשרה דל"כ יוסי בר בון ההס' אקרא דויוצמו וצחי' בו' למחרת היום ההוא . (בסוף ד"ה ח') דוד המלך מה בעלמה והיו כל ישראל אוננין והקריבו למחר . וכתבו החוס' כלומר דמהס' משמע שהיה לו שלומין עכ"ל . והנה לכאורה יש ללמוד מדברי הירושלמי הללו שני דברים הא' דע"כ ל"ל דס"ל דהשלומין הם שלומין זה לזה כר' אושעיא . והשנית דגם בעלמה ע"כ ס"ל דכל שבעת הימים השלומין זה לזה ואע"ג דלא חוי בראשון חוי בשני גם בעלמה דבשלמא מפשטא דמהני' שם י"ז דהן ומודיס שאם חל שבחה ביום שזמ אחר השבת אע"ג דלא חוי ג"כ להקריב בראשון על עשרה כבר כתבו החוס' בזה בריש חגיגה דאלני הכא דגברי חוי ובר חיובא היה רק דליסורא דשבת רביע עלי' ויומא הוא דקברים ליה דחמיה שהיא שפיר לכו"ע יש לו שלומין ואף ביו"ט של עשרה שהרי האיש הזה נחתיב כבר בראשון אלא שליסור אחר גרם לו שאינו יכול להביא קרבן בשבת ומשום' יש לו שלומין לכו"ע משא"כ היכא דעיקר דחמיה כלא הקריב בראשון היה ע"י הכעלים שלא היו רלוים ולא היו יכולים להקריב אז כגון שהיה חויר והי' פטור בראשון או כגון דברו של דוד שהיו כולם אוננים ואשורין להקריב בראשון ח"כ ודחי' דלד' ההו' שנתה דלכ"ע בעלמה כל ז' שלומין דראשון ומאן דלא חוי בראשון הוא חוי בשני ח"כ הג"ל לא הו' להס' להקריב עוד גם בימי ההשלומין כיון שהיו פטורין בראשון . אלא ודלוי משמע דס"ל לר"י בר בון בירושלמי הג"ל דגם בעלמה כל ז' שלומין זה לזה הן כר' אושעיא ודלא כההוספה הג"ל :

ובאמת

נראה דלהחוס' עלמון ג"כ לא היה פשוט להס' דבר זה כל כך שהרי גם דק"ל י"ז ד"ה יום שבו כתבו דלע"ג דלא חוי בראשון מיימי' לי' בשני אפי' למ"ד שלומין דראשון כיון שאין העבדה רק בשביל היום כדפי' לעיל חויה מיהא קרינן בו' עכ"ל . והשתח למה להו למימר שפליג למ"ד שלומין דראשון טיפוק לבו דכין דבעלמה קאי והו"ל דהרי בעלמה לכו"ע שלומין דראשון הוא : — (והשלוש הדברים בזה סבואר לעיל דף ל"ט בעי"ה)

מאלתי בעו"ה בצרכי יוסף סי' הפ"ט אהו כ' ככתב בשם ש"ח פרי הארץ כ"י בפשיטות דקטן שנתגדל בחוץ ימי השומר דעונה שאר הימום בלא ברכה פ"ס . (וע"כ דס"ל דגם מדרבנן פטור אז וכמ"ס) וכיון שפטור אז מספירה מה"ח ממילא אין עליו אז חיובא דייש ביום החמשים לספירה גם כן דלחילי זה בזה וכמ"ס : —

סימן ה

הן רחמי לבאר בעזיה - ע"ד אשר העלה הראש ז"ל בה' טומאה ס"ט דין חדש בה' אהל דמשכח' לפעמים דמחית טומאה בביתא ושרי לי' לכהנה למיעל לביתא ואסור למיעל לעליהא - ומשכח' בכזיה מהמה הנחון תחת הארובה שאין בה פוחת טפה - דטומאה בוקעת ועולה כיון שהוא מונח תחת הארובה ואע"פ שאין בה פוחת טפה - אבל אינו חוזר ויורד לבית כיון שאין בארובה פוחת טפה - ודין זה מפורש בפ"י דהלכות מ"ה עכ"ל הראש ז"ל שם - והובא להלכה בטו"ש ע"ד ס' שפ"א ע"ש - ולפי שלפני"ד יש לזון טובא בד' הראש ז"ל הללו (אף שהובא בבי"ע שם בלי חולק) ע"כ רחמי לבאר דין זה להלכה - וכמו שיבאר לפנינו בחשובתי בזה ח"ה (וכבר נדפס תשובה זו תשמי' בס' העמק שאלה (דף פ"ח) בשנת תרכ"ד) - והועתק כעת כאן בלי שינוי ובקול' ח' יבואר עוד באורך בזה בסייעתא דשמיא:

בעזיה יוס' ו' עש"ק והמ"וב' לחודש השון ת"ד מ"וב' ל"א -

גרסינן

בחולין ד' קכ"ה (ובתוספתא דהלכות פ"ט ומהרי"ב ז"ל לא ליינין סס) - (והובא בר"ש ז"ל אהלוא פ"ח מ"ד ע"ט) תניא ר' יוסי אומר הבזילי מטה סריני מלכות חולין בין הבית לעליה שלא להכניס טומאה אלז בני היו פרוסין על בני המזבז צחור הנוגע כנגד הנקב טמא כו' (ובתוספתא הגי' המאהיל כנגד הנקב כו' - וע"כ דט"ס"ה דעיקר הוכחה רבא ההה דר" קרי למאהיל שלא בהמסכה נעשה (הוא) מדקמי הנוגע ע"ט) ומסיים עליה בתוספתא שם מפני שהטומאה יורדה בדרך כנגסה - וגרסי' נמי בסיפא בה' שם היו נחויין בחורן הבית הרי אלו חולין שאני רואה את הקורות כלו הן יורדות וסוחמות עכ"ל החוס' שם - והנה בחמיה רמ"א לבאר דהא דקמי בסיפא עכ"ל דלס היו פרוסין על פני המזבז צחור דהנוגע כנגד הנקב טמא דע"כ ודאי מייירי דהמה נחון גם תחת הנקבים שבסרינין - דלס לא היה מונח רק תחת הסהוס שבסרינין לבד ודאי דלא היה לנו לטמא את הנוגע כנגד הנקב כלל - וכדנהן ברפ"י דהלכות דכהטומאה בבית בין שיש בארובה פוחת טפה בין שאין בארובה פ"ט הנוגע כנגד הארובה טהור - ובשלין בארובה פ"ט והטומאה בבית אף אם נחן אה רגלו על הארובה טהור לכו"ע כדנהן במ"ב ההס - דבכל מקום אין הטומאה יואל כלל דרך נקב פחות מטפה כל שאין הטומאה נגד הנקב - וע"כ דמייירי הכל דכהטומאה מונח גם נגד הנקב בודאי - והיינו דקמי פרסן על פני המזבז כו' דמשמע דבמה שלס דוקא קאמר ר' יוסי הכי ולא קמי פרסן על הטומאה סהס - משום דהוה משמע דנס בכזיה מהמה קאמר הכי דהנוגע נגד הנקב טמא - ובתמח נראה דר' יוסי לטעמיה בזה דס"ל במ"ג שם דכשלין בארובה פוחת טפה ומקלס טומאה בבית ומקלסה כנגד ארובה דלס אין בטומאה שיפור ליהלק ולטמא את הבית ולטמא גם כנגד הארובה כגון בכזיה מהמה לבד אז הבית לבד טמא והמאהיל כנגד הארובה טהור ודלא כר"מ ההס - ורק אם יש בטומאה כדי שהמלוק והטמא את הבית וגם כנגד הארובה אז לר' יוסי גם הנוגע כנגד הארובה טמא והייט כנגד הטומאה דוקא - (וע' ברמב"ם רפ"ט מה' טו"ט ובשג"ח ובכ"מ סס) ומש"ה נקט ר' יוסי הכא מת שלס דר"ל שהמה הוא תחת כל הנקבים ג"כ דלז ודאי הנוגע והמאהיל כנגד כל הנקבים טמא (אבל אם לא היה שם רק בני זיהים וגל היה מונח תחת הנקב רק כזית לבד אז לא היה טמא רק נגד הזית בלבד) והיינו דקרי ליה ר' יוסי הנוגע דכיון שהמה נגד הנקבים ג"כ ח"כ נטמא המאהיל נגד הנקבים ע"כ שמאהיל על המזבז טמא - וכשהוה בעלמנו מאהיל על הטומאה אהל נעשה קרי ליה כדאמר רבא ההס - (ובבבבול דלא היה המזבז מונח תחת הנקבים רבא ההס - ורק שהיה בנקבים פ"ט והיה טמא רגלו על הנקב למעלה דקיי"ל דנטמא ע"י שצירב את הטומאה כדנהן ההס ברפ"י ודאי דכסה"ג לא הוה ש"ך

למיתני הנוגע רק המאהיל לבד דלא הו"ל רק אהל המסכה כיון שאין הטומאה רק נגד הסחוס אלא שמשך הטומאה עד הנקבים ע"י שנתן רגלו סס - ומדקרי ליה נוגע ש"מ דכמהיל על הטומאה עלמז חייירי - ולכן טמא אף דמייירי שאין בנקבים פ"ט וע' שבת מ"ד חוד"ה וחין) :

ועתה יש לנו לבאר דכיון דהא ודאי דעיקרא דמיתא דר' יוסי לא קאמי אלא לאשמועינן בזה דיש חילוק בדין בהני סריני מלכות בין אם היו פרוסין ע"ג המזבז צחור ובין אם היו פרוסין על גבי המזבז בין בית לעליה לזו חולין לגמרי שלא להכניס הטומאה לעליה שע"כ כל עיקר - משמע ודאי בפשיטות דהך רישא נמי דומיא דסיפא חייירי ג"כ שהמה מונח גם נגד הנקבים שבסרינין ובחבלי המטה - דלז דוקא אם היו פרוסין צחור קאמר ר"י בסיפא דהמאהיל כנגד הנקבים טמא וכמ"ל - וח"כ' אשמועינן הכא ברש"א דנס ככה"ג נמי אם לא היו פרוסין רק בין בית לעליה (או בחורן הבית עלמזו בלמזע נבחו ט"ס הקרה על גביהם למעלה כבסיפא דהוספתא הג"ל) הרי אלו חולין לגמרי - ומשמע ודאי דאף המאהיל למעלה כנגד הנקבים שבסרינין טהור ואף שהמה מונח גם כנגד הנקבים שבסרינין דומיא דסיפא וכמ"ל - וכן פירש"י ז"ל להדיא ההס ד"ה חולין בין בית לעליה אם שנתן בין קורה לחבירו כו' חולין כו' שלא הנכנס הטומאה לעליה - ואש"כ שבקב"ט הרי אין בנקבים פוחת טפה כו' - ואף הנוגע כנגד הנקב טהור עכ"ל - ופשוט דרש"י ז"ל בא לפרש בזה עיקר מילתיה דר"י דלא בא רק לחלק - בין אם פרסן ע"ג המזבז צחור דלז הנוגע כנגד הנקב עכ"פ טמא ומשום דחייירי ודאי כשהמה מונח גם נגד הנקב וכמ"ס - ובין אם פרסן בין בית לעליה דלז גם הנוגע נגד הנקב למעלה טהור ואף שהוא ג"כ נגד הטומאה ומ"ס - והשתא לפי זה ודאי דטעמא בטי בתמח דמזבז מטהר ר"י ברש"א גם אם האהיל נגד הנקבים ואף שהטומאה מונח נגד הנקבים ג"כ דע"כ ודאי מוכח מד' ר"י דנס בזה מטהר בלמח ברש"א כשהיו פרוסין בין בית לעליה וכמ"ס :

והנה רש"י ז"ל כ"ס הטעם לחלק בזה משום דכשנתן מקורה לקורה נעשו כהקרה וצטלו כו' - אבל כשפרסן צחור לא נעשו כהקרה להיות הכל כסחוס לפיכך הנוגע כנגד הנקב טמא כו' עכ"ל - ומשמע מפירושו ז"ל דהיינו טעמא דלס שנתן בין קורות הבית דאף אם האהיל כנגד הנקבים טהור משום דנעשו כהקרה כו' ונחשב הכל כסחוס עי"ז - ולע"ז לכאורה בזה דכיון שהוכרחו דנס ברש"א ע"כ חייירי שהיה הטומאה גם נגד הנקב וכמ"ל - ח"כ' מאי מהני לכו אם נהבטלו ונחשבים כהקרה ממש הרי ודאי נס כהקרה למעלה אם יש בה נקבים אף בפחות מפוחת טפה והטומאה נגד הנקבים - עכ"פ הנוגע והמאהיל נגד הנקבים טמא ודאי כדנהן בפ"י מ"ב הג"ל אין בארובה פ"ט והטומאה כנגד ארובה הבית טהור אבל כנגד ארובה טמא וכדנהן נמי בסיפא שם דכהטומאה קדמה את רגלו לכו"ע טמא - וח"כ' מ"ט מטהר ר"י כשפרסן בין הבית לעליה אף אם האהיל כנגד הנקבים והטומאה נגד הנקבים ג"כ וכמ"ס - דאף דחשבין לכו כהקרה אכתי מו עדיפי הכי נקבי הסרינה מארובה שאין בה פוחת טפה וכמ"ס -

ובבבבול בזה מלאכה להנחין בעל מהס סופר ז"ל חו"ד ס"ס ש"מ שערב בזה בסוגיא זו - אבל במהכ"ח כל דבריו ז"ל המוהים שם בזה מאוד - ורחייהו להעתיק קלס לטוט ז"ל בזה שהקשה שם אהא דמוק"ל אביי ההס כשלין בין המזבז והסרינין מלל טמא כולל ומש"ה קרי ליה ר"י נוגע ע"ש - דל"כ הרי אין הטומאה מהפשתא אלא כנגדה וע"כ הא דקמי הנוגע כנגד הנקב טמא ודאי מייירי שנגע בנקב נגד הטומאה וח"כ' ברש"א אמאי טהור כיון שנגע נגד הטומאה מיירי דהוה כמו ארובה שאין בה פ"ט וטומאה תחת הארובה דנגד הטומאה טמא - אלא ע"כ דרישא ודאי שלא נגד הטומאה מיירי ח"כ' בסיפא אמאי טמא חי לכו דמייירי דחייבא חלל גבזה טמח ומונח כרצח עכ"ל שם - ובמחכ"ח כל דבריו אלו הם כשננה

כי דבחה דניחא ליה שפיר אליבא דרבא לאוקמה סיפא דהנוגע כנגד הנקב טמא דשחץ הטומאה נגד הנקב מיירי ומשום דהטומאה נמשכה גם החם הנקב (כשיש חלל גבוה טפה מהטומאה טד הסריגין וכמש"ל) . דהא דלמי ליחא לעג"ד כלל דהרי משנה שלימה שנינו דלף בלרובה פוחח טפה והטומאה רק בביה הנוגע נגד הארובה טהור כדחנן ברפ"ה הג"ל . וכשחץ בלרובה פ"ט והטומאה בביה חף אס נחן רגלו על הארובה טהור לכו"ע וכמש"ל . (והא דלמי דכולהו פרקין בלרובה שס לא משכח"ל כלל בטומאה רלויה כ"ח בשים חלל טפה בין הטומאה להקרה שפ"ג ואל"ל להאריך בזה) . ועוד דלמי סיפא בשחץ הטומאה נגד הנקב מיירי ח"כ הו"ל חולה המשכה וחד קרי ליה לרבא נוגע . ובחל"ה כבר הוכחנו לעיל משפטי' דלישניה דהך ברייתא דע"כ בטהומאה נגד הנקב מיירי ודלמי ואפ"ה ברישא לכו"ע מטהריקן ודלמי חף אס נגע למעלה נגד הנקב . והא דקשיא ליה דלמי מ"ט דר"י בחמה דמטהר ברישא כנגע נגד הנקב כיון דע"כ גם ברישא כשהטומאה נגד הנקב מיירי וכמ"ס . הלל בחמה גראה דרש"י ז"ל כ' לחזק זמא משום דכיון ששטמן בין ביה לעליה בין הקורות נעשו כהקרה ובטלו ואף הנקבין נחשבו כסחומין וכמש"ל . ואף דל' רש"י ז"ל לבלרובה המוהין בזה בחמה לחין טעם לחלק לבלרובה בין נקבי הסריגין ובין ארובה שבביה הפוחח מוטח דקו"ל דהטהומאה נגד הארובה הניגע נגד הארובה טמא וכמש"ל . מ"מ עכ"פ היה לו להנאון בעל ח"ס ז"ל להעמיד קושיא בזה רק ע"ד רש"י ז"ל לבד . ולא היה לו לחדש אוקימתא בזה מעצמו ולהקשות מהוך זה רק לאב"י . מלי דבאמת ודלמי דגם לרבא חקשי הכי טובא וכמ"ס בעו"ה :

וע"כ כ"ל לומר בזה בעו"ה דבפשיטות יס לנו להכריח מהוך כל זה כשיטה מהר"מ ז"ל שהוציא בחוס' יו"ט פ"י מ"ה סס והחזיק אחריו בשיטה זו כבוד גאון תורחו נ"י גם כן בקונטרסו הנחמד אשר שלח כתב אלנו בענין זה . (אשר העתיק אלינו מספרו היקר העמק שאלה אשר חיבר בחכמו הגדולה על השאליותהו לר"א ז"ל) . ונשתיק ד' מהר"מ ז"ל בזה (ובקלח ביחור על דבריו) שהוציא בחו' יו"ט סס . וישן כי בחמה חין מדויקי דלישני דמהניחין שס כ"כ הכרח לשיטה מהר"מ ז"ל בזה (כי יש מקום לדמות כפי' הרש"ש ז"ל שס בזה . והחוס' ז"ט לא הביאו חף כי ראה עכ"פ ד' הרש"ש בפסקיו בזה) אולם מהני דיוקי דברייחא דחולין הג"ל כ"ל דיש להכריח כד' מהר"מ ז"ל בזה בחמה . (מלבד מה שהכריח בזה כבוד גאון תורחו נ"י . דגם הנך דיוקי דמהניחין דלהלוח הג"ל מכריעין יורה כשיטה מהר"מ ז"ל בזה) . ומהוך כל זה יחברר דשיטה המהר"מ ז"ל היא הממוחה יותר בזה בעו"ה :

הביה לעליה לבד אס גם הקרה הפליה עלמה חוללה שלח העלה הטומאה לעליה לד' מהר"מ הג"ל . כיון נחן שס דבר שאינו מק"ט או שדן ההקרה כיון דבר המק"ט ביה . וגם לא בל מפורש בדבריו חף דהין ביה . אס היה הטומאה מונח למטה בביה גם נגד הקרה הביה שאין שס נקבים ונגד הארובה ג"כ דחו הביה טמא גם בלמי דדבר שאינו מק"ט שחן בלרובה שבעליה למעלה אס גם בכה"ג כל הפליה טהורה כשהחן דבר שאינו מק"ט למעלה בלרובה שבעליה . ואף שגראה שאין לחלק כלל בזה בחמה מ"מ לא בל מפורש עכ"פ כד' מהר"מ ז"ל בזה :

ואמנם מהוך ד' הברייתא הג"ל יחבדל הכל בעו"ה ומהוך זה יחחוק ד' המהר"מ ז"ל ג"כ ביותר וכמש"ל . דהנה כבר כתבנו דכיון דכולל הך ברייתא ע"כ בטהומאה נגד הנקב מיירי ח"כ קשיא רישא דחני ר"י דהסריגין חוללין שלח העלה הטומאה מביה לעליה וכמש"ל . וע"כ ז"ל דבאמת הרי עיקר טעמא מפורש בחוספחה הג"ל בזה דחני עלה בסיפא שס דהיו נחונין בחוך הביה ה"ל חוללין שאני רואה אס הקורות כאלו הן יורדות וסוחמות . והנה ודלמי פשוט דהך טעמא שחמרו בחוספחה זו בסיפא ביהו נחונין ביהו הדין דחוללין מזוס דחולין אלו אס הקורות כאלו הן יורדות וסוחמות . והך טעמא מהדך נמי ארישא דהיו נחונין בין הביה לעליה ויהו עיקר טעמא דכולה הך ברייתא בחמה . דמשו"ה ממלק ר"י בין אס היו פרוסין על המה בחיור דחו הנוגע נגד הנקב טמא . משום דלחין דבר שיסוחם מלמעלה ולהכי הטומאה בוקעת חף דרך חור הפוחח מטפח דה"ל כטומאה רלויה משח"כ ביהו נחונין בין הביה לעליה מקורה לקורה או בפרוסין בחלמל גבהו של הביה . דחו אפי' כנגד הנקבים חין הטומאה בוקעת כלל משום דכיון שיש הקרה למעלה או הקרה העליה או הקרה הביה הסחוס נגד הטומאה למעלה שוב חין מקום כלל לטומאה לעלות למעלה דרך נקבים הפוחחין מטפח . דכל שאין הטומאה רלויה עד חור הרקיע חין הטומאה בוקעת כלל דרך חור שהוה פוחח מטפח חוה בחמה עיקר טעמו של מהר"מ ז"ל הג"ל במשנה דלהלוח הג"ל . ומשום דאחרי שאין הטומאה עלה דרך נקב שאין בו פ"ט כל שיש הקרה למעלה (או דבר שאינו מק"ט בלרובה שבעליה לבד) ח"כ הו"ל (כאלו דדבר שאין מק"ט) או הקרה העליה או של הביה שנגד הנקבים כאלו הן יורדות וסוחמות אס הנקבים הללו שבנקבי הסריגין עד שאין הטומאה יכולה להיות בוקעת עוד למעלה דרך הנקבים הללו וכמ"ס . וזהו דמסיים בחוס' הג"ל דחולין חנו כו' כאלו יורדות וסוחמות כלומר שסוחמין אס כל הנקבים שאין בהם פ"ט וחוללין בעד הטומאה שלא יעלו עוד דרך נקבים כאלו שאין בהם פ"ט כל שיש הקרה או דבר שאינו מק"ט למעלה נגד הנקבים הללו . ומשו"ה העליה שחורה לגמרי (וכן לד' העליון של הביה מהסריגין עד ההקרה טהור משום דהסריגין חוללין דהקרה הביה הו"ל כסוחם לנקבי הסריגין) וכמ"ס בחוס' הג"ל :

וע"כ נחלה בזה טעמה של המשנה והברייתא הג"ל דמשו"ה הן דחין טמא אלא החחון ואף שלח נחן דבר שאינו מק"ט רק למעלה לבד (דע"כ הכי פירשו דבין מלמעלה לשיטה מהר"מ הג"ל וכמש"ל) . וגם מה"ט חניח גם ברישא דחו' הג"ל דסריגין הללו חוללין כו' ומשמע ע"כ דלף הנוגע נגד הנקב טהור כשפרוסין בין ביה לעליה וע"כ מיירי נמי כשהטומאה נגד הנקב וכמש"ל . דעיקר טעמא הוא משום דכל שיש הקרה למעלה או ארובה הסוחמה בדבר שאינו מק"ט הו"ל כלו' יורדה למטה ובהמין אס הנקבים הללו הפוחחין מטפח . ומשו"ה כל העליה טהורה בכה"ג . ואף כנגד הנקבים טהור שאין הטומאה יכולה ללחח כלל דרך חור הפוחח מטפח כל שיש הקרה למעלה או דבר שאינו מק"ט דחולין אלו כל הסחוס שלמעלה כאלו יורד וסוחם אס כל הנקבים הללו . גלמטה מהס וכמ"ס . וכ"כ הג' בעל העמק שאלה נ"י בעיקר הך טעמא בזה . דהכיוסי שלמעלה נחשב כאלו נחון למטה כו' . (רק שלח כחב כל דבריו בזה כ"ל מן הסברא בלבד . ואממט הנה פשיטו פאוכין לדיק בזה ולעיקר

והנה עיקר ד' המהר"ס ז"ל הוא דמדויק מדלח הני בסיפא דמ"ה הג"ל ג"כ נחן דבר שאינו מק"ט ממנו ולמטה טמא כדחנן במ"ד שס ע"כ לריד לפרש דמ"ס בסיפא הג"ל נחן דבר שאינו מק"ט בין מלמעלה כו' דר"ל שחן למעלה לבד ולא נחן כלל בהחונה (והיה בין בין כו' דקה"י או או קאמר ור"ל או שחן למעלה לבד כו') ואפ"ה חינו טמא אלא החחון גם בכה"ג וכמש"ס הרו' יו"ט בעמו . וז"ל דלפי' נחן בעליונה לבד דבר שאינו מק"ט ולא נחן בהחונה חין טמא אלא החחון דכיון דלחין בלרובה פ"ט אפי' טומאה כנגד ארובה די לו בזה שהדבר שאינו מק"ט שחן בלרובה שבעליה למעלה דמערב אס הטומאה בכל הביה החחון במקום שהטומאה מונחת שס אכל לא חזיקן ליה כאלו הטומאה ג"כ בעליה משח"כ בדבר המק"ט דחזיקן ליה כאלו הטומאה ג"כ בעליה דדבר טמא חינו חולין עכ"ל . ובלממה מלבד שאין טעמו ברוב' לבלרובה כ"כ בזה לומר דלף שלח נחן דבר שאינו מק"ט רק על הארובה שבעליה למעלה לבד אפי' חולין שלח העלה הטומאה לעליה דרך הארובה שבין הביה לעליה ואף שהטומאה מונח נגד הארובה . וגם לא בל מבוחר בדבריו ז"ל בזה אס גם נגד הארובה טהור בכל העליה . ואס יש לחלק ביה בין נחן דבר שאינו מק"ט על הארובה שבעליה או אס לא היה שס ארובה כלל בעליה רק ארובה אחת בין

ולמקור שיטה מהר"מ ז"ל הג"ל גם מן הגמרא והחוספתא: להדיא הג"ל בעו"ה) . ואחר שטעם זה מפורש בלחמה בחוספתא הג"ל וכמ"ס ח"כ לרי"ך לדחוק ולכוון ולהעמיד טעם זה גם בפירוש ז"ל דחולין הג"ל אצ"ט בלשונו ז"ל שם דכל שפרוסין בין בית לעליה נעשו כחקיה כו' דר"ל דע"י החקרה שלמעלה מהם בעליה נעשו חף הן כחקרה ממש וכלו חין צהם נקבים כלל משום דרואין חף החקרה שלמעלה מהן כללו יורד וסוחם וכמ"ס . וע"כ לרי"ך לדחוק ולפרש בד' רש"י ז"ל כן שלא יסחור טעם החום הג"ל לר' רש"י ז"ל בזה וכמ"ס (חף מ"ש רש"י ובעלו ל"פ"ק : וע"כ"ס קושיא הגאון בעל מ"ס ז"ל הג"ל מיושב בפשיטות בד' החום הג"ל וכמ"ס . וגם נפשו כל הכך ספיקו הג"ל דע"כ דלא שחא בין נחן למעלה דבר שאינו מק"ס . או שלא היה שם חרובה כלל למעלה רק שהיה חקרה העליה סחומה לגמרי . דע"כ כל אהל הרי הוא חוץ בפני הטומאה שלא חטאה עד לרקיע ועוד חין הטומאה רלו"ה למעלה ואינה עולה עוד דרך חור הפחות מטפח . (מש"כ בנתן בחרובה שבעליה דבר המק"ס דחין חוץ בפני הטומאה וה"ל כמו חור וכלו טומאה רלו"ה ומאהלי ג"כ . ומש"ה גם כל הע"ה טומאה וכמ"ס) . וכן כה"ג כל שאין הטומאה יכולה לעלות למעלה דרך חור הפחות מטפח (כשיש אהל כנגדו או דבר שאינו מק"ס וכמ"ס) לא שחא למעלה שלא כנגד הנקב ולא שחא כנגד הנקב לעולם חין הטומאה עולה למעלה כה"ג ואף כנגד הנקב סהור וכמ"ס . וכן ד"ש בזה בין אם היה הטומאה עד הנקב לבד או שהיה הטומאה גם תחת הסחום שסבירין או נגד הארובה וציה ג"כ . דבין כך וכך טהור למעלה כשיש אהל או דבר שאינו מק"ס נגד הנקב . וכמ"ס בטעמא דברייתא דחולין הג"ל וכמ"ס בעו"ה :

ואמנם כ"ז ניחא בפשיטות לשיטה מהר"ם ז"ל הג"ל . חף לשיטה הראש"ש ז"ל בזה ודעמי' (כי לעג"ד גם מד' ר' שמעון ז"ל נראה דס"ל בפשיטות כד' הראש"ש ז"ל בזה והוא ממ"ס צפי' למ"ה הג"ל ליישב ג"כ דמש"ה לא קהני החם ממנו ולמטה טמא כדהגן במ"ד הג"ל משום דבסיפא דמ"ה קהני בין מלמעלה כו' . וכבר כ' במ"ד שם דפ"י בין מלמעלה כו' ר"ל שנתן בשיניהם למעלה ולמטה . וח"כ הו' משמע הכא שממנו ולמטה טמא מן הסחימה שבהארובה העליונה עד למטה וגם העליה טמאה . ובלחמא חייב כן דכיון שנתן למטה (בארובה שצביה גם כן הדבר שאינו מקבל טומאה) לא כן עליה טהורה עכ"ל הראש"ש ז"ל שם . וכיון דמדויק הראש"ש ז"ל בלשונו בזה וכבר דכיון שנתן למטה או עליה טהורה משום דהדבר שאינו מקבל טומאה שנתן למטה חוץ בפני הטומאה משמע דאם לא היה נוחן למטה רק למעלה לבד היה הטומאה עולה גם למעלה בעליה על ידי הסחימה שנתן בחרובה העליונה ודלא כמהר"ם ז"ל . וחין העליונה טהורה להר"ם ז"ל רק כשנתן גם למטה דאז חוץ כמ"ס . וגם מדיוקא דמהניחין הכי מבמע לפי' הראש"ש ז"ל הג"ל דמפרש להאי בין מלמעלה ובין מלמטה דר"ל ע"כ שנתן בשיניהם גם למעלה וגם למטה וכפי' הראש"ש ז"ל הג"ל וכמ"ס ומשמע להדיא דדוקא כשנתן גם למטה או חין טמא אלא תחתון אבל אם לא נתן למטה ג"כ רק למעלה לבד אז היה העליון טמא וכד' הראש"ש הג"ל בעליונה עכ"פ (ומבואר להדיא בד' הראש"ש ומהר"מ ז"ל הג"ל דעיקר ממלקוחם דבין זה הליא רק צפי' המשנה דבין בין דקהני וחין קיום לר' מהר"ם ז"ל רק אם נפרש להא בין בין דסיפא דמ"ה הג"ל דאו או קאמר וכמ"ס) . ומזה יש להכריח לכאורה דלשיטה הרמב"ם והרע"ב ז"ל צפי' המשנה הם מ"ד ומ"ה דמש"ו דבדר שמק"ס בין מלמעלה בין מלמטה הכל טמא דר"ל דאו או קאמר דאף כנתן למטה לבד נשחא בעליה ג"כ . וכפי' הראשון דהר"ם הג"ל ע"ס . וכן נראה מדברי הרמב"ם ז"ל בחיבורו פ"ז ה"ג שב' גבי נחן דבר המק"ס כשיש בחרובה פ"ס בין למעלה על הבית ובין למעלה על העליה הכל טמא . ובדבר שאינו מק"ס כשנתן

על הבית העליה טהורה וכשנתן על העליה הבית והעליה טמאים ע"ס . ומשמע דכרישא קדבר המק"ס גם כשנתן על הבית לבד חפ"ה גם העליה טמאה ומשום דעירב אח הטומאה גם למעלה וכמ"ס הרע"ב ז"ל וכמ"ס הרמב"ם ז"ל הך טעמא דעירב כו' גם בחרובה שאין בזה פ"ס ע"ס . וח"כ מוכח דמפרש למתניחין ג"כ דאו או קאמר ולטעמי' בזה צפי' המשנה הנו' והיינו כשיטה מהר"מ ז"ל . ומוכרח דגם בסיפא דמ"ה הג"ל דמפרשי לה גמי כפי' מהר"מ ז"ל דאף שנתן למעלה לבד חפ"ה חין טמא אלא החתון דאו או קאמר וכמ"ס . ודלא כמ"ס הגא"ד הג"ל נ"י דחין הכרע בזה מו' רבתינו הראשונים הרמב"ם כו' . רק מדלא חשתימו ללמדך דחידושא דהראש"ש הג"ל כו' אף לעג"ד ח"כ לזה דמאחר דמוכרח עכ"פ בד' הרמב"ם ז"ל דמפרש למתני' דאו או קאמר וכמ"ס . ח"כ הרי מוכרח ג"כ לחידך גיטא בזה בחמה דודאי לא מני' סבר כהראש"ש כלל רק כמהר"ם ז"ל וכמ"ס ואמ"ל . (ובהכי ח"ס בפשיטות מ"ס הרמב"ם ז"ל ג"כ דרפ"ד מה' טו"מ בחלון שאין בו פ"ט שצין ביה לעליה דחין הטומאה יולאה ממנו . ולא נכנסה לאהלי השני ע"ס דמסתמא לשוני ז"ל משמע שם דאף בטהומאה נגד החלון קאמר הכי דחין הטומאה יולאה כו' ומשום דמיירי שאין שם חלון למעלה בעליה כלל והוא כד' המהר"ם ז"ל בפשיטות ז"ע ואמ"ל :

ואמנם חף דחין הכרע מד' הראש"ש הג"ל לכאורה רק דבעליונה ודאי כהראש"ש ז"ל ס"ל וכמ"ס וחין הכרע עדיין חף ס"ל להר"ם בהתחומה חס נחן דבר שאינו מק"ס רק בעליונה אם שניהם טמאים או דהעליונה לבד טמא מ"מ נראה דכיון דמוכרח עכ"פ מדשנה הגאון במ"ה הג"ל ולא החא כמו בסיפא דמ"ד ודבר שאינו מק"ס ממנו ולמטה טמא . וע"כ ז"ל משום דכשחין בחרובה פ"ט ונתן דבר שאינו מקבל טומאה בעליונה לעולם חין שניהם טמאים רק העליונה לבד טמאה והתחומה טהורה כהראש"ש או דהעליונה טהורה והתחומה לבד טמאה כמהר"ם וכיון דכ"כ דבעליונה ס"ל כהראש"ש דטהורה וכמ"ס . ולכן חני ז"ל דגם בהתחומה ס"ל כהראש"ש דטהורה וכמ"ס . ולכן חני תמה על כבוד הגא"ד הג"ל נ"י בזה דכילי ליה גם להר"ם ז"ל דמדלא כ' חידושא דהראש"ש בזה משמע דס"ל כמהר"ם בזה דכשנתן בעליון לבד חין טמא רק החתון ע"ס . ולמ"ס בעו"ה הרי מוכרח בד' הראש"ש ז"ל דע"כ כהראש"ש ז"ל ס"ל בחמה שציקר דין זה . וגם צפי' המשנה דבין בין דדוקא בשיניהם קאמר ודלא כמהר"ם ז"ל וכמ"ס וכ"כ הר' ירוחם ז"ל בסוף חלק מוה ודל' הראש"ש בזה ע"ס . (וכן ל"ל קתה מפירוש הגר"א ז"ל דבין בין פ"י ההם שנתן בשיניהם וכמ"ס חין טמא אלא תחתון כ' משום דחיוץ ע"ס . ומשמע דאם לא נתן בהתחומה עכ"פ כנגד הטומאה טמא בעליה חף שנתן בעליה ול"ע) . ועל הטור וש"ע ג"כ שהביאו ד' הראש"ש ז"ל להלכה יש לתמוה לכאורה מכל הך סוביא דחולין הג"ל והאי' דלהלוח הג"ל דיש להכריח משם בלחמא דכל שיש אהל למעלה נגד הארובה חין הטומאה עולה דרך הארובה שאין בו פ"ס וכד' המהר"ם ז"ל וכמ"ס בעו"ה :

וְגַלְגַל דהא דמסיים ברו' הנו' מפני שהטומאה יורדה בחיזו דרך שוכנסה וכמ"ס . ופי' הראש"ש ז"ל צפ"ח דלהלוח מ"ד הג"ל דחסיפא קאי דשלא כנגד הנקב טהור לפי שיש לטומאה מקום ללחם עכ"ל . והוא תמוה מאוד לעג"ד דמג"ד שגראה שלא פירש קן רק לפי גירסתו שם בחוספתא שהטומאה יולאה בדרך כו' אף לגירסתו שהטומאה יורדה כו' . נראה דודאי חין מקום לפירושו בזה . ועוד דאף לגירסתו אחתי מאי דמסיים שזה בדרך שוכנסה חין לו מוכן כלל . ועוד דבלחמא הרי מ"ד דמשחתיקן שלא כנגד הנקב ודאי דטעמו פשוט בזה לפי שחסי"גין במקום שהם סחומין והאי דחולין צפי' הטומאה ולא משני שיש לטומאה מקום ללחם כלל וע"כ נ"ל לפרש בעו"ה דהך טעמא בלחמא חרישא קאי דלהכי כשיש אהל למעלה נגד הנקבים משהריק גם אם הנוגע נגד הנקבים למעלה כדחני ברישא הרי אלו מולין

מוללין כו' - ומשמע דאף עגד הנקבים ג"כ טהור בריש ח"ג
 דבסי' כשהסריגין הללו חנונין בחיור מטמאין להנוגע עגד הנקבי'
 עכ"פ מבי' קאמר מפני שהטומאה יורדה בו' כלומר דברי' של
 דחיירי שיש אוהל למעלה עגד הנקבים אז הטומאה חוזרת ויורדת
 לבית בחיור דרך סכנסה - ור"ל דאף הטומאה עולה למעלה
 אף דרך נקב פתיה מטמא כשהטומאה עגד הנקב כדהי סיפא
 מ"מ כשיש אוהל כנגד הנקבים הטומאה חוזרת ויורדת למטה
 דרך סכנסה למעלה דרך נקבים אלו לפי שהאוהל שלמעלה
 מהם כאלו הוא דומק אח הטומאה לחזור למטה דרך הנקבים
 סכנסה שם בהחילה למעלה וכלאו פוחס אח כל הנקבים הללו
 בפני הטומאה וכמ"ל והוא כד' המהר"ם ז"ל הגו' (ומה"ש הר"ש
 על גי' החוס' שם מוללין הציח והעליה עד שהעבור הטומאה
 בו' וכן ד"ס לייטבו לפי גי' דיוק ע"ש - אולי ר"ל דהאי עד
 שהעבור בו' הוא כמו בעגד (וכמו ובשד כוכבים יתחוס בחיור ע'
 ור"ל שמוליין בעגד הטומאה שבוורת לוד בני שלא העבור ח"ש) :

והנה אף כי יש מקום ליישב ד' הרא"ש ז"ל בדומק ע"ל
 הגאון בעל ח"ס ז"ל שם שהעלה ע"פ הריב"ז ז"ל
 בספ"ק דסוכה שכתב דבפתוח משיעור ראש אמריק לבד אף
 בחלמ"ש ע"ש - ועפ"ו דמק שם בח"ס דרי"ש דריש"א דברי' אף
 דחולין הגו' משום דמייירי בנקבים פתוח משיעור הג"ל דאמריק
 לבד משא"כ בסיפא משום דחין לבד בכלים - ועוד כ' לחלק
 בזה משום ביטול ע"ש - וכל דבריו תמוהין שם מאד (ולא הזכיר
 ג"כ לד' רש"י הג"ל) ואכמ"ל רק שהיה מקום לחלק בזה בחלמ"ש
 ע"פ ד' הרא"ש ז"ל בפ"ה שם מ"ב דבנקבים שיכולין לקבל מעויבה
 בינונית כסחוס דמי וכחכמים דהס"ע ע"ש - וכן יש לחלק לכאורה
 גם בסוכה בזה ול"ע (והרבה יש להאריך בזה ע"פ ד' הרא"ש
 ז"ל בשוף דבריו שם ובדרי"י בחוס' הג"ל דמחלק ג"כ בזה (ויש
 ט"ס שם בד"ר יהודה שם וע"ש בהג"א ז"ל ואכמ"ל) : ואולם
 לעיקר הדיון בזה נראה ודאי דיש להחמיר מסיפא בזה דיש
 שלא יכנס הבהן לא לעליה ולא לבית כלל דשמא העיקר להלכה
 כד' המהר"ם ז"ל בזה וכמ"ש בעו"ה :

ועי"פ

ע"ד הרא"ש ז"ל הקי' טובח לכאורה מהך סוגיא
 דחולין הג"ל דכיון דקמי' להדיח דהסריגין מוללין שלא
 העבור הטומאה לעליה אף דרך הנקבים ומטעמא דמפרש בחו'
 דהקורות שלמעלה כאלו יורדות וסוהמות אח הנקבים שבסריגין
 וכמ"ש - ומבי' ודאי דמטהריקן אף בשהטומאה עגד הנקבים
 ודומיא דסיפא וכמ"ל - ואיך כתב הרא"ש ז"ל בפשיטות דהטומאה
 עולה לעליה דרך נקב שאין בו פ"ט כשהטומאה עגד הנקב
 וכמ"ל - ואף דנראה לכאורה דהרא"ש ז"ל בעלמו הרגיש בחלמ"ש
 בזה וכו' ליישב בפירושו בפ"ה מ"ד הגו' דהך רישא חיירי בשאין
 הטומאה עגד הנקב ע"ש - אבל בחלמ"ש דחין מקום כלל
 לפשר כן דמגבד בנראה בחלמ"ש דזה עיקר קידושא דאשמועיין
 ר"י הכה דיש חילוק בזה בין כשפרסן בחיור ובין כשפרסן בין
 בית לעליה וכולהו ודאי דנחד גוונא חיירי ע"כ כשהטומאה עגד
 הנקבים וכמ"ל - עוד מהך טעמא דהחו' הגו' דמפרש מפני
 שהטומאה יורדה בו' ומטעמא דרוחא אח הקורות כאלו יורדות
 כו' דנראה להדיח מכל' כשיטת המהר"ם ז"ל הגו' בפשיטות
 וכמ"ש בעו"ה - (ונראה דלכן נטה הרא"ש ז"ל מפרושי הג"ל
 בחו' דקמי' שהטומאה יורדה בו' וכמ"ל משום דהר"ש
 ז"ל ג"כ בשיטת הרא"ש ז"ל הוא עומד בזה וכמ"ל - וע"כ
 הוכרח לנטות מפרושי הג"ל אבל בחלמ"ש דבריו ז"ל תמוהין
 בזה וכמ"ל) :

ומה שיש לנו להאריך עוד ע"ד העו"ה ז"ל בזה שם ס' שע"א
 סק"ד דנראה דהוא ז"ל מפרש להך דינא דהרא"ש כשאין
 שם אוהל כלל נגד הארובה בעליה למעלה והוא ל"ע בחלמ"ש -
 (וכבר הרגיש קצת בזה בשו"ת ח"ס שם ובשו"ת ארבעה טורי
 אכן ס' י"ג ע"ש - אבל דבריו ז"ל תמוהין שם ג"כ בזה ואכמ"ל)
 וגם ע"ד הגאון בעל פושטין לודו ז"ל בפ"ב מ"ב שם (דלמ"ל
 י"ל בפשיטות דנקב בזה כהיה דהס"ע ודאי יכול לקבל מעויבה
 בינונית ובכ"כ מודה הרא"ש כמ"ש ול"ע) - ועוד במש"ש בפ"ה
 מ"ד באורך שכל דבריו שם במח"כ"ה הם כשנגה כו' בזה -
 (דהדבר פשוט דד' מהר"מ ז"ל הג"ל הוא דוקא בשיש אוהל
 כנגדו או דבר שאינו מק"ט וכמ"ל - ודלא כהש"ל שם בזה
 ע"ש) וכ"ו יבואר במק"ל - — עד כאן נדפס בס' העמק שאלה
 הג"ל ומה שהשיב על דברי בזה כבוד הגאון המחבר ספר
 הג"ל י"ו וגם מה שג"ל להוסיף עוד על דברי הג"ל בזה
 יתבאר הכל בקי"א ח"ה :

סימן ו

הן ראוי לברר בעו"ה, דבין חלה בחוץ לחין
 הנאכלת לכהן שנטהר מטומאה היוצא עליו
 מנופו, אם יש לחלק בזה בין חלה הראשונה
 לכניה במקום שמפרישין שהי חלות לאור ולכהן,
 ובחיה מקום לכהן להפריש שהי חלות, ולבאר
 ג"כ כל שיטות הראשונים ז"ל בדברים אלו, ובדרך
 אנכי יחבאר ג"כ לד' האומר, דלריך הערב שמש ג"כ
 לחלת חו"ל אם מותרת היולדת (אשה כהן) שטבלה
 בחוץ מלאח לאכול חלה חו"ל קודם ליל מ"א לזכר ולי
 פ"א לנקבה, וכל זה יחבאר בתשובתי להלן
 ח"ה (אשר כבר נדפס בשמי' בס' מקור דברך
 ג' מ"ג) והעמק כאן בלי שינוי ובקי"א
 יחבאר עוד ח"ה :

בעו"ה יום ה' ר"ח ניסן תרורה ל"פ יראת ה' ל"פ
הנה יען כי נהגו בפסח ליתן החלה מהמזות לכהן שטבל
 לטומאה היוצא מנופו (ואחר הערב שמש ג"כ וכמ"ש
 בהג"ה ס' עכ"ב ס"ק ה' וע"ש בביאורי הגר"א ז"ל ס"ק י'
 ול"ע לפ"י ביולדת אשה כהן שטבלה בחוץ מלאח דהו"ל כעבולת
 יום חרוך לתרומה דנראה דה"ל לחלת חו"ל וחלי לא חמיר
 מפסח הבח בטומאה וע' כריהו"י - וכן כהנא שלא מל וע'
 מצינה ד' חוד"ה דמרב"ה ול"ע) (וע' במג"א ס' הגו' סק"ט
 מש"ש בשם הש"ך ז"ל ביו"ד ס' עכ"ב ש"ל דלריך יטעם למה
 נהגו כן רק בפסח אף שאין נוהגין בכל ימות השנה - והמג"א
 ז"ל כ' דמפני שבפסח החלות מרובה ואם לא יאכלו לא ימיוקו
 וזהו לכהן ע"ש ולי' ה"י נראה דלולי רעו לקיים אז מל"ה הולח
 כהקדמה

והיא ודאי דחין דחין מקום לחלק כלל לד' הרא"ש ז"ל בין היכא
 שהטומאה מונח רק תחת הנקב להיכא שמונח גם תחת
 הסחוס כגוונא דהך ברייתא דמייירי ע"כ כשמונח גם נגד הסחוס
 כשהסריגין דומיא דסיפא הג"ל דלעולם ודאי דהעליה עכ"פ
 טמאה לד' הרא"ש ז"ל בזה - (והא דמל"ה ר' יהודה צ"ל
 מ"ג שם כנגד הטומאה כשנקתה הטומאה עגד הארובה ומקל"ה
 צבית - ואף שיש בטומאה טיעור ליתקן מהלגי עם ר"י בזה
 ע"ש - ואפ"ה בשהטומאה מונח עגד ארובה לבד ודאי דמודה
 ר' יהודה דאם הטומאה קדמה דהנוגע עגד הטומאה עכ"פ
 טמא כדתנן במ"ב החס לכו"ע - החס ה"ט משום דבחלי זית
 לבד חיירי ר' יהודה במאי דמטהר כנגד הטומאה - ורק שבצית
 מונח זית ומתה ובהא דוקא הוא דפליג על ר"י כמ"ש הרא"ש
 ז"ל ע"ש) - וכן ודאי דחין חילוק בזה להרא"ש בין אם היה
 ארובה גם בעלי' רק שסתמה בדבר שאינו מק"ט ובגוונא דהך
 משנה הג"ל ובין אם לא היה ארובה בעליה כלל שהרי בחלמ"ש
 הביא הרא"ש ז"ל בזה טומאה הג"ל דין זה לענין אוהל תורת
 העליה שנגד הארובה שבצית (וכ"ה בטו"ש ע' הגו') והיינו משום
 דבחלמ"ש חין חילוק דבין זה בין להרא"ש ובין למהר"ם ז"ל בין
 סחוס אח הארובה שבעליה בדבר שאינו מק"ט - ובין היכא שאין
 ארובה כלל בעליה וכמ"ל דלהמהר"ם בתרומה העליה טהורה -
 ולהרא"ש בתרומהויה הבית טהור וכמ"ש (רק בדבר המק"ט נראה
 דמודה הרא"ש ז"ל דגם הבית טמא וכ"כ גאון חורחה נ"י
 בפשיטות ואכמ"ל) :

כתיוונה נחמיה לכהן ג"כ לפי שאז קודם הפסח החמילו ישראל לקיים טעם זה מיד בכניסתם לארץ אז שהיה בעשור לחדש הראשון כדכתיב ביהושע ד' והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש כו' ומלוא חלה ה' משונה מכל מלוא החלויות בלחץ שמיד שנכנסו לה נחמייבו וע' רש"י קידושין מ' גבי גדול לימוד שקדם לחלה מ' שנה כו' ופירש"י משום דבחלה כתיב בבואכם וחי' בספרי משונה ביאה זו כו' ללמדך שנהחייבו אז מיד בכניסתם משא"כ בהרומות ומעשרות כו' וע"ז ובכחבזה כ"ה וברש"י שם ובחוספחא פ"ו למנחות גרסי' אמר ר' שמעון הלכה כד' ב"ג אבל אין הטעם כדבריו . מנאל ח"ח כיון שבערו ישראל הירדן נחמייבו בחלה ובערלה ובחדש כו' (וג"ל דחסרון הניכר יש בחוספחא זו וזין היבט כדבריו וזין היבט מנאל ז"ל שכל האמור כו' וכל האמור בהורה כהנים לא קרב במדבר משבחו לארץ כו' וכמו שהוא במשנה למנחות מ"ה בד' ר"ש בזה (אך גם במשנה שם יש חסרון הניכר בזה ואחר היבוח קרבו חלו ואלו ז"ל שנח' כי הוצילו והבאחם וכמו שהיה בחורה כהנים בפ' אמור בד' ר"ש ע"מנו בזה ומש"כ בחוד"ה קרבו וצפי' המענה להרמב"ם בד' ר"ש בזה ע"ג) וע"ז אמר נמאל כו' הגיע ט"ו בניסן נחמייבו בעומר כו' וכלומר דבמדבר לא נחמייבו עדיין וע"ש במפרש (בזה) והא דל"ר שמעון הכא דלחר שעברו הירדן נחמייבו אז בערלה ובחדש ז"ע לכאורה מוכח דס"ל לר' שמעון ע"מנו בקידושין ל"ח דחדש וערלה טובגין מן ההורה גם בחוץ לחך ע"ש אבל באמה הרי נהדיח קאמר ר"ש גם בקידושין שם דבמלוא חלו נטוו רק בכניסתן לארץ חט"ם שנהגין באמה גם בחול' לדידי' והיינו משום דבמדבר לא זרעו ולא קלרו כמש"ס רש"י וע"כ לא היו נוהגין במדבר עדיין (ומד' ר"ש הללו רחיה דחדש אינו נוהג רק בשל ישראל וע' משכ"ס ס' סד) ;

קדריש בחלה הכי וא"ש וע' בקידושין ג"ז) וג"ל דבזה ח"ש ג"כ מ"ש בשבת ג"כ באקרא דהפקדתי כו' בחלה ח"ה בחלה ח"ה בחלה דלפי שהיא פקודה הראשונה דקרא' דהחוכמה שם דריש שבחלה הפקיד עליהם שון ועונש חלה לפי שהיא מלוא הראשונה שנלטו עליה מיד בכניסתם לארץ ובסוף כל ההוכחות חזר והזכיר כו' אשר לא שבחה כו' והוא שבח הכתוב לשונכם שם על שון בטול כל המלוא החלויות בלחץ והיינו מביטול מלוא הראשונה שנהחייבו עליה מיד בכניסתם לארץ והיא מלוא חלה כמ"ש עד מלוא האחרונה שהיא מלוא שמייטין ויובלות כדל' בקידושין מ' דלחחר כ"ח וס"ד שנים שנכנסו לארץ נחמייבו בשמיטה ויובל ע"ש ו"ל דלכן היקנו רבנן מלוא חלה בכ"ז ובכ"ח בחול' וכן שמיטה כפסי' בפ"ט ע"ה ז' לעשות זכר ע"כ למלוא הראשונה שהלוייה בלחץ כמ"ש ולהאחרונה החלויה בזמן של יובדיה על' כמ"ש הרמב"ם פ"י מה' שמיט' הל' ח"ט (וחלה נמי דמי קאח לחובח הנוף וע' קידושין ל"ו הוד"ה כל) ועכ"פ י"ל דלכן נהגו גם לדורות קודם הפסח לקיים אז מלוא חלה כתיוונה בנהיגה לכהן ג"כ באותו הפרק ממש שהחמילו לנהג אז מלוא זה ע"מנו וכמ"ש . וכעין זה היה בירושלמי ריש שקלים הרומה הלשכה כחלחלה ע"ש וע"כ ל"ל נבחר כאן כעה בעו"ה כל דעוה הראשונים ז"ל בדין חילתה חלה לכהן בחוץ לארץ בזה"ל דלפי שלע"ד נראה שיה' באמה בזה של ש ה שיטות לכראשונים ז"ל בפירוש המשנה דחלה פ"ד מ"ח וזיטוב שאוביא דבבורות כו' דנלחה לכאורה כסוחרה להמנהג דחלה הנ"ל (והאחרונים ז"ל לא דקדקו כ"כ בזה: וע' בפ"ו י"ד ר"ס שב"ב ע"כ ל"ל נבחר היטיב כל שיטו' הללו בעו"ה:)

והנה

שיטה יח' הוא שיטת הרמב"ם ז"ל דמהחיתין דחלה פ"ד הגו' דקחני ואסורה לזבים כו' ור"ל עד שיטבול וכדל' ח"ק וטבול יוס' מוכלה וריח' ח"ש טבילה ועד כאן ל"פ חלה בטב"י דבעל קרי דח"ק מדמי' ל' לפומחה היולא מגופי דבטי טבילה ור"י מדמי' ל' עטומחה מגט דעלמח לכו"ע לא בעי טבילה לדמסקין בבבורות כ"ז . ופטומחה זכ' וחיך דחול' ח"ה ע"י עומחה היולא מגופו גם ר"י מודה דלריך טבילה וכמפורש שם בירושלמי דחנה חומר הוא כו' והובא ב"ר"ש שם (ומש"ס ב"ר"ש אבל ר"י ורבנן הטמא שרץ כו' טס"ה וז"ל או דר"י ורבנן בטב"י דטמא שרץ כו' ולפ"ז החיה סוגיא דבבורות כר"י אבל קשה דל"כ ינהי' בפי"ח גם בע"ק בהדי' וזין כו' כל"ל ב"ר"ש שם וע' הוס' חילין ק"ד ד"ה מנה ובבורות כ"ז ד"ה וכי ובדגהוה הנו"ב ז"ל) ומפרש נה הרמב"ם דלחלה האור קחי' הך מחני' דטב"י אוכנה וכמש"ס בפ"י המשנה דקחי' על מורה' שחין לה שיטור ע"ש והיינו טעמא דלריך שהי חלוח לפי בחלה האור אסורה למי שטומחה יולא מגופו וח"כ משכח' ב' חלוח כשחין שם כהן קטן רק גדול שח' טבל דלז' לריך להכריש שהי חלוח האמת לאור שהיא אסורה לגדול שלא טבל והשניה לכהן והיא מותרת חף לגדול שלא טבל ולכן מי שטומחה יולא עליו מגופו ג"כ והיינו הא דלחר רבינא בבבורות שם דחי' ליכא קטן דלז' לחלה הראשונה דאסורה למי שטומחה יולא מגופו בקלה לה כו' ושדיח' בהגורא והדר מפרשה מנה אחריתי כי היכי דלא תשתכח הורח חלה הנאכלת ואכל' לה גדול כלומר דמנה השני' מותרת חף למי שטומחה יולא מגופו דהיינו גדול שלא טבל זה שכי' הרמב"ם ז"ל בפ"ה מה' ביכורים הל' דחמה השני' מותרת לזבים כו' ואל"ל לשאר טמאים עכ"ל וע"כ ר"ל חף בלא טבילה כלל מרכילינהו לזבים ושאר טמאים דהיינו טמאי' מגע בהדדי' דודאי' אינהו לא בעי לעולם טבילה כלל חפי' בחלה הראשונה כמש"ס ב"ה' ויה"כ בחלה השני' עכ"ס דלפי' זבים ג"כ לא בעי טבילה ומפ"ל מהא דרבינא בבבורות כ"ז הגו' ולא קשה כלל לדידי' ממחני' דחלה כלל דקחי' ואסורה לזבים דהיא בחלה הראשונה קמיירי' והיינו הך שכי' הרמב"ם שם ב"ה' י' וד' הכ"מ ז"ל שם שרואה לייבב דברי

וב"ל מה"ט ח' ביר' דהעטיה פ"ד ה"ה דכחצרו המרגלים אחין ואשכחתינן לישראל דהו עסיקין בחל' חלה כו' ח"ל לארץ חין חהם נכסין ומהם עטוקים בהלכות חלה כו' וק"ע ז"ל כ"ס דנמר' גמור דהו עסקי' אז בהלכות הללו ע"ש . ולי' נראה בזה דמסומין קדריש מדמסקין פרעה חלה לפרעה מרגלים בפ' שלח והיינו משום שהיו סבורים אז ליכנס מיד לארץ (וכמ"ש רש"י בפ' בהעלותך בכסוף דרך שלח ימים מהספרי שהיה הקב"ה חפץ אז להניכס לארץ מיד לולא שקלקו במחשבותינם ובמרגלים) וכן היו עסקין אז בפרעה חלה שהיא מלוא הראשונה החלויה בביתאם מיד לארץ כמ"ש חף לאחר שקלקו במרגלים ראה הקב"ה להנמיחם ולבשרם שיכנסו בניהם לארץ ולכן לזה להם אז מיד על מלוא חלה שהיא מלוא הראשונה שיהחייבו מיד בכניסתם וכמ"ש (וכמש"ס רש"י חקרא דכי הוצילו דכתיב בפ' נסכים ע"ש ובנהוהו מיי' סוף הל' חלה ע"ג) ומה שהפסיק ביניהם בפ' נסכים חפשי' שהוא משום דפ' נסכים שם כתיב בקרא כי הוצילו ונחלה דמסקין ליה שינה הכתוב שם וכתיב בבואכם ומהו הוא עיקר הלימוד לחלה בחמה ד מדעי' רמחנא גבי חלה בך ליטנא ממחי' דכתיב למעלה בפ' נסכים לאשמועינן בזה באמה דבחלה יהחייבו מיד בבואם לארץ וכמ"ש מח"כ נסכים נמ"ד לא קרבו נסכים במדבר שלא בא הכהוב לדידי' חלה לחייבם נסכים לאחר כיבוש וחילוק וכדל' בזבחים קי"ח לר' ימעהל ע"ש ור' ימעהל לטעמי' דלחיה גופי' הוא דלחר בספרי שם גבי חלה דמשונה ביאה זו כו' ע"ש והיינו דמסקין ג"כ פ' נסכי' לפי מרגלים משום דנסכים בקרבן יחד ג"כ לא נחמייבו במדבר בזה בישרם שיכנסו לחי' וע"ש בפסיקתא דר' טובי' בזה ולמ"ד דקרבו נסכים במדבר לדידי' הקרא דכי הוצילו לארץ מושבותיכם דפי' נסכים לא אחי' חלה להטעין נסכי' בזמה קטל' הנוהג בכל מושבות כדל' רש"י בזבחי' ור"ש בספרי' שם והיינו ב"ד שנה שבישו וחילקו דלז' הוצרו הבמות כשבלו לגלגל כדל' בזבחים קי"ב י"ל לפ"ז דחתי' ללמד על פ' חלה דמסקין ליה דקחי' ג"כ על הזמן ההוא שבישו וחילקו דהיינו מיד בכניסתן לארץ וכמ"ס (דלר"ש הגו' ע"כ ליכא למילף מדעי' קרא בזה רק דיל' דמסומי'ס

ד' הרמזים בזה דמ"ש שמוחנה לזבים דע"י טבילה חייבי ע"ש.
 במחנה כל דבריו דברי שגגה הם בזה דודאי בלא טבילה קאמר
 מד"י ואז"ל כו' וכמ"ש חלל דבלא"ה ח"ש דלויכו בחלה ב' קאמר
 וכמ"ש והבא"ה ז"ל ביו"ד ס' שכ"ב ס"ק ד' הביא סס ג"כ ד'
 הכ"מ בזה דמוק"ל אחר שטבלו ע"ש ולא הרגיש שד' הכ"מ
 המהים כמ"ש וע"ש בצבורי הגר"א ז"ל ס"ק ד' וגם מ"ש הכ"מ
 שם בזה' י' על מ"ש הרמזים דלס' ה' שם כהן קטן או גדול
 שטבל דל"ל להפריש רק חלה ח' ואוכלה הכהן ההוא בין בצוריה
 בין בחו"ל וכו' הכ"מ שם שיש ללמוד ק"ח קן מדתקן בחלה שם פ"ד
 מ"ז דבצוריה רב"א ב' חלום ורב"א חלה אחת משמע דלפי'
 לר"ג דוקא בצוריה הוא דהו"ו ב' חלום עכ"ל והוא המה ששרי
 גם לר"א דל' דל' בצוריה חלה ח' חיו מפני דמדמי לה לחו"ל רק
 בסיפק דמסוי ליה כח"י ובח"י רק חלה ח' כדתקן ההס
 בהדיא ברישא דר"א מסוי ליה כח"י הא ח' הוה כחול' ודאי
 דבעי ב' חלום כדתקן ההס וח"י ח"ך כ' הרמזים דבחול'
 רק חלה ח' ועוד ששרי בצוריה עלמה כ' ג"כ דחלה ח' בכה"ג
 והרי בחמילה כ"ש להדיא כר"ג דבצוריה ב' חלום ע"ש חלל
 דבאמה עיקר הדבר כמ"ש הכ"מ עלמו אח"ז דנפק"ל הא בחמה
 מדרבינא דבצורות הנ"ל דבאחרת דליכא טבור ודאי דסגי גם
 בחול' בחלה ח' ולא בעינן ב' חלום רק היכא דליכא טבור
 וכמ"ש וח"ש שיטה הרמזים ז"ל בזה וכ"כ הר"ש ז"ל שם בפי'
 ראשון ע"ש :

ל"ל דט"ה ע"ש] משום דעכ"פ בלא טבילה גם החלה הב'
 חסורה לזבים כדל' במחני' וטבול יום אוכלה כו' וקאי מחני'
 רק חלה ב' לפי' הרב"ד ז"ל אבל חלה הרשונה חין לה
 היסוד רק לכהן קטן ולא לגדול שטבל לקירויי וזה שהשיג הרב"ד
 ז"ל בפ"ז מה' חרומות הל"ח על מ"ש הרמזים ז"ל ג"כ דחרומה
 חול' הואיל ועיקרה מדבריהם חניה חסורה חלל למי שטומאה
 יולא מגופו כו' וכולם שטבלו מותרין בחילה ח"ש' שלא העריב
 שמשן וכ' ע"ז הרב"ד ז"ל דחין זה מחזור דבגמ' מוכח דהגדה
 עלמה חפי' אחר טבילה לא והטעם דגורין כו' ומש"ה היכא
 דליכא קטן לא יבדיקו לגדול ע"י טבילה וכ"כ הרב ז"ל דבלטוחיו
 עכ"ל וכ"ש הכ"מ דלהרב"ד ע"כ הא דתקן ואסורה לזבים כו'
 חפי' שטבלו הוא ע"ש ומהו ששרי להדיא קטני החס דטבל
 יום אוכלה ועוד דל"מ מ"ש זבים דנקט כיון דלדיד' גדול חסור
 לעולם משום גזירה וכמ"ש . ועוד יש לתמוה דהרי בגמ' קאמר
 בהדיא דהדר מפרשה כו' ואכיל לה גדול אלמא בהדיא קא שרינן
 לגדול וח"ל כמ"ש הכ"מ דהרב"ד חזר בו והרגיש בחולשה
 סברותיו ולא אמר דלא אכיל גדול חפי' שטבילה חלל היכא
 דליכא קטן אבל ח' ליכא קטן מודה הרב"ד דשרינן ליה לגדול
 שטבל וכמ"ש הרב"ד ז"ל ומש"ה היכא דליכא קטן כו' עכ"ל
 הכ"מ ולפי' ה"י י"ל דכי קא שרינן ל' בגדול בגמ' שם שרי לא
 שרינן ל' רק היכא דליכא קטן כדאמר רבינא שרינן חלל ובה
 ה"י נדחה מ"ש הכ"מ שם דג"ז חיימא דמנין לו לחלק בדיק עכ"ל
 והי' י"ל דנפק"ל הא מהא דרבינא הנ"ל וכמ"ש :

אד

באמה ליחא כלל לכל זה ששרי בחמה לא קא שרי רבינא
 לגדול גם בדליכא קטן רק בחלה השני' בלבד וכדאמר
 והדר מפרשה כו' ואכיל לה גדול והדבר ברור דלד' הרב"ד
 גם בדליכא קטן חסור לגדול החלה הרשונה ששרי כ"ש הרב"ד
 להוכיח קן מד' הרי"ף ז"ל בהלכותיו בפי' ח"ש והוא מנ"ש שם
 דאי ליכא כהן קטן יטול לחפוחה ביו"ש ולהאכילה לקטן וחי
 ליכא קטן עבדיקן כר"א דלא חקרא לה שם כו' ומשמע מדבריו
 דאי ליכא קטן חין חקנה כלל להאכילה לגדול ח"ש ע"י טבילה
 וע"ש במאור ובמלחמותו ובר"ן וח"כ מוכרח דס"ל דלפי' ח' ליכא
 קטן לעולם חסור לגדול חפי' טבל וכמ"ש חלל דבאמה חין כחן
 חזרה כלל ד' הרב"ד בזה וחין ספק שלדעת הרב"ד ח' ליכא
 קטן שריח לגדול חמס' או לריך להפריש ב' חלום דוקא והרשונה
 לאור דוקא והשני' הוא דשרינן לה לגדול שטבל וכדל' במחני'
 בחלה הנז' דלשני' קאי לפי' זה וכדאמר רבינא להדיא וכמ"ש .
 וח"כ שפיר כ' הרי"ף ז"ל דאי ליכא קטן דלא חין לריך רק חלה
 אחת בלבד וגלחלה לקטן יוכל לחפוחה שטבילו אבל ח' ליכא
 קטן דלא לריך להפריש ב' חלום וח"כ ח"ף דהשני' ודאי דנאכלה
 לגדול ג"כ אבל כיון שהרשונה עכ"פ חסורה להגדול ולריך להפרישה
 ולשרפה דוקא ח"כ עדיין חין לו חקנה משום הרשונה עכ"פ
 ולריך למיעבד כדל"א דלא חקרא כו' וזה ש"ה הרב"ד ז"ל ובשרי
 היכא דליכא קטן (דלא חין מפריש רק חלה אחת בלבד) לא
 יבדיקו ל' כלל לגדול ע"י טבילה ור"ל אבל ח' ליכא קטן ח"כ
 לריך להפריש ב' חלום ח"ש ח"ש עכ"פ יבדיקו ל' לגדול
 שטבל וכמ"ש :

ואורכי

חפסר כיון דשם בחרומה קאי הרב"ד ובחרומה לא
 גזרו חממים ב' חרומות כלל וכמ"ש העצם בזה בר"ש
 בבס היבולמי שם וח"כ חפסר דבחרומה חס חין שם קטן
 לא חיקטו כלל שהחא נפרפת' ולא חלכל כלל כיון דעיקר
 לאכילה עומדה בחול' וממ"ה היכא דליכא גדול שטבל קא
 שרינן ל' וח"כ לשריף חרומה רק בדליכא גם גדול שטבל ובחרומה
 לא גזרו כלל הך גזירה ש"ה הרב"ד חטו קודם טבילה רק
 בחלה דלפטר בשתי חלום וכמ"ש וח"כ בלא"ה חין חסירה וחמה
 כלל ב' הרב"ד ז"ל בזה דיל' דלא חסיר לגדול היכא דליכא
 קטן רק בחרומה לבד משא"כ בחלה דלפי' בדליכא קטן לא
 קא שרינן לגדול חלל חלה השני' בלבד כיון דלפטר ב' ח' ח'
 וח"ש ד' הרב"ד ז"ל הנ"ל בזה] . ומ"ש הרב"ד בהשגה פ"ה
 ה"י דבטריס על מ"ש הרמזים לפיכך חס ה"י שם קטן כו'
 ח"ש להפריש חלה ב' וכ' ע"ז הרב"ד כ"כ מה שני' כו' ס"ס י'
 ולריך

ושיטה הב' נלע"ד בזה דהוא שיטה הרב"ד ז"ל בהשגות
 ב' חלה שם דמייסב ג"כ הסוגיא דבצורות הנ"ל
 שלא חסור למהיניחן חלה הנ"ל והוא ז"ל מפרש דל"ה דהאי
 ואסורה לזבים כו' אחלה השני' שנאכלה לכהן קאי דחף היא
 חניה מותרת רק למי שטבל מקירוי או מכל טומאה היו"ל
 מגופו בעי טבילה עכ"פ כדקחני וט"י אוכלה ופסטה ודאי
 משמע דכולה שיהא דמחני' דט"י אוכלה כו' דלחלה הב'
 הנאכלת קאי ופי' הב' דהר"ש שם והחוס' בחולין הנ"ל והר"ש
 ב' חלה ס' י"ד . חך בצוריה דבצורות חין הרב"ד ז"ל מפרש
 כוונתו בזה וכמו שיתבאר ח"ה רק הוא ז"ל מפרש דלחכי
 בעינן ב' חלום משום שהחלה הרשונה ח"ף שהיא בחול' חפי'
 חסורה גם לטבול יום אחר שכבר טבל וחפי' הערב שמש לא
 מחיי' ג"כ כלל כל שהוא גדול והי' טומאה יולא עליו מגופו לפעמים
 לא מחיי' לדידי' טבילה כלל בחלה הרשונה רק בחלה השני'
 בלבד וכמחני' הנ"ל וה"כ ס"ל להחוס' והר"ש בחלה הרשונה
 שטבל סוריא עכ"פ חלל דבאח פליג הרב"ד ז"ל וס"ל דמ"מ כיון
 דחלת חול' היא חפי' הרשונה חניה חסורה רק לגדול שהיתה
 טומאה יולא עליו מגופו מכבר אבל לקטן שעדיין לא ראה קרי
 מעולם כלל גם הרשונה מותרת לו ובהכי מהפטרש הסוגיא
 דבצורות הנ"ל דלמר רבינא דאכיל לה קטן כלומר להרשונה
 ג"כ ובאחרת דליכא קטן ח"ש לב' חלום כלל רק דמפרישין ח'
 ואוכל הקטן אבל ח' ליכא כהן קטן או לריך להפריש לעולם ב'
 חלום חפי' ח' ליכא גדול שטבל לקירויי וחוה שאמר רבינא וחי
 ליכא כו' שקלא ובריח בחטרא לפי שחלה האור הרשונה חסורה
 לגדול חפי' חס טבל לקירויי וחמס מפריש חלה ב' שלא חסחמ
 חורח חלה הנאכלת ואוכלה גדול כלומר גדול שכבר נטמא לפעמים
 בטומאה היו"ל מגופו אבל השחח טבור הוא שכבר טבל דלאו
 קוד' הטבילה חפי' חלה הב' חסורה לו כדתקן ואסורה לזבים
 והשחח מ"ש במשנה הנ"ל ש"ר"ך ב' חלום והרשונה לאור חניה
 נאכלת כלל והשני' נאכלת למי שטבל מקירויי חייבי רק היכא דליכא
 כהן קטן אבל ח' ליכא קטן צדחה סניח' ואוכלה הקטן שלא גזרו
 בחלה ח"ל רק למי שכבר הגיע ליעמא בטומאה היו"ל מגופו
 דהיינו גדול דביה לא מחיי' טבילה ומיח' בחלה הב' ודאי דגם
 לגדול שרי כשטבל וכדתקן במחני' . ובשיטה זו לא הרגישו האחרונים
 כלל וג"ל דכן הוא ד' הלשון לחשון שברש"י בצורות כ"ז ד"ה כהן
 קטן להגכה הגאון בעל שאילה שטם ז"ל פ' אמור חוה ק"ח
 דמש"ש ברש"י ואם טבל כו' ל"ל בלשון ב' שם ע"ש :

ובזה ח"ש מ"ש הרב"ד ב' חלה פ"ה ח"ה דחסורה לזבים
 ואחלה השני' קאי ההס [ומ"ש' ואז"ל לשאר פמאים

ולריך לנין שם בה' י"ח עמ"ש הרמב"ם וכן חס' ה' שם גדול כו' ח"ל להפריש כו' שט"ו משיג הראב"ד ז"ל וס"ל דבזה לריך להפריש שחים וכמ"ש בעו"ה :

והנה

כבוד חמי הרב הגדול המפורסם המריף ובקי האבדק מו"ה שלמה הכהן נ"י (יאר"ד ה' ימיו ושטותיו בטוב סלה) השיב לי על זה וז"ל מ"ש כח"ר נ"י לחדש דבחרומה שו"ל מורה הראב"ד דשרי לגדול לאחר שטבל חס' חוץ שם קטן כיוון לחוץ שם חלה תרומה אחת נ"ל רח"י ברורה לזה מסוגיא דגדה ל"ב דחמרי' מעשה היה והטבילה כו' משיק דלא נלרבה חלה לסוכה שזמן של תרומה וכדשמואל דלינה אסורה חלה למי שטומאה יאה מגופו . ומשו"ה היא לריכה טבילה עכ"פ ע"ש והרי הך קטנה כיוון דרחצה פ"ט חס' הו"ל כגדולה שטבלה כבר לגדה . וע"ש בחו"ס ד"ה והטבילה וא"ש ח"ה דבגדול חף שטבל אחר שכבר ראה קרי פ"ח לעולם לא משכח"ל היחרא לר' הראב"ד כלל משום הך גזירה שכתב הראב"ד ז"ל . ח"כ הקשי לכאורה לדידיה טובא ח"ך היחירו החס' לטוב וזה הקטנה בשמן תרומה אחר הטבילה והרי כיוון שכבר רחצה פ"ח טוב הו"ל כגדולה שרחצה ולא ליהני בה טבילה נמי לדברי הראב"ד ז"ל להחירה לטוב בחרומה חו"ל דהו"ל כשחיה כדאמר החס' חלה ודלוי דמורה הראב"ד ז"ל בחרומה כיוון לחוץ שם רק תרומה אחת לעולם משו"ה שרינו לה לאחר הטבילה עכ"פ בחרומה וכדברי כח"ר נ"י בזה עכ"ל חמי הרב נ"י :

והנה

מדברי חמי הרב מוהר"ש נ"י מסוגיא דגדה הג"ל נ"ל להביא ראייה משם בלחמה לדברי החו"ס והרא"ש ז"ל הג"ל שהוא שט"ה הג' בזה דס"ל ג"כ דחלה ח"ל חוץ נאכל לכהן כלל חשי' לקטן ולגדול שטבל במקומות הקרובים לארץ דשם נזרו בחלה טמאה משום חלה ח"י . וכן הב' הוא דקח שרי במחני'

דחלה שם לט"י וכמ"ש החו"ס והר"ש ז"ל צטוירו חמי הג"ל לחלה הב' דווקא הוא דקחי כולה סיפאל דמטנה דחלה שם דפוחתה לט"י ע"ש . וח"כ חקקה לכאורה נמי דשרי בחרומה ליחא רק תרומה אחת לבד וח"ך היחירה לאחר שטבלה לחוץ לשיטתה היחר בזה רק לחלה השניה וכמו שנבאר להלן בעו"ה . וח"כ מוכרח משם כדעתם ז"ל בזה דבמדינית הרחוקות מח"י גם החלה הראשונה מותרת לגדול שכבר טבל וח"ל להפריש ב' חלות רק בדליכא חף גדול שטבל שם . וח"כ כיוון דשם צטומצדיחא הוי ההיא שטבלה דהוא צטבל ושם ודלוי דגם חלה הראשונה וכן תרומה דכוותיה מותרת לכהן שכבר טבל וכמ"ש החו"ס הג"ל וח"ש :

אולם

הרא"י מסוגיא הג' של' חמי הרב נ"י לדברי הג"ל בזה נ"ל לדמות קלה דו"ל דמ"ש הראב"ד דגזרינן גם אחר הטבילה משום זיבה הוא רק בגדולים שהגיע זמן לרחוץ זיבה ודעה וע"ש ברמב"ם שו" דקטנים שלא ראו קרי וגדה חולקין בלא בדיקה שחוקתן שלא יאה טומאה מהם ומשמע דגדולים לריכין בדיקה עכ"פ גם לחלה חו"ל ולהכי ס"ל להראב"ד דבזה"ל חוץ לסמוך על בדיקתו בזה שכלנו טמאים צטו"מ ומה"ט ס"ל ג"כ דגזרינן חסו קודם טבילה לפי שאחר הטבילה ג"כ נשאר עליו טומאה מה עדיין בזה"ל ולכן גזרינן שפיר בזה"ל חסו קודם טבילה ומוי"ש דתמיהה הכ"מ ע"ש וח"ן חסו רגילין ויודעין ל"כ בדקן הבדיקה לטהרות שחין מניו חללינו ע"כ ס"ל דגזרינן לעולם בגדול משום זיבה חבל בקטנה שלא הגיע זמנה לרחוץ וכ"ש כהן קטנה דהחם חף שרחצה פ"ח במקרה כיוון דקיי"ל בגדה י' דה"ה בחוקה טהרה וח"ל בדיקה חפילו רחצה פ"ח ושחים וע"ש ט' נראה דמורה הראב"ד ז"ל בקטנה כו' דודאי מהני בה טבילה ולא גזרינן בה אחר הטבילה כלל וח"ש בעו"ה :

חילוקא דרבנן

בעו"ה חילוקא דרבנן בסוגיא דעצרת אחר השבת (צמחמת ס"ה) אשר הגדתי בעו"ה לפני גדולי וטופלני התורה בבב"ס"ד הדרש של הרב מו"ה יס"ר ז"ל בפ"ק יצ"ו ביו"ט א' של חג השבועות שחל אז אחר שבת שנת 'ש"ש אנכי על אמרתך — וא ב"ס ה נפל אות — פתורתך לפ"ק . ובו יבואר ג"כ שאלה אחת בדיון יו"ט שני של חג השבועות שחל בשבת אם מותר או להתענות ולומר תחנה ביום א' שאחריו שהוא אסרו חג השבועות בחו"ל וכן אם אסור לעשות מלאכה באוהו א"ח או לא וכ"ז יתבאר א"ה —

גרסינן

(צמחמת פכ"י ד' ס"ה) ח"ר חילין יומיא כו' מריש ירחא דניסן ועד תמני' ב' חיוקס תמידא שהיו לדוקן לומריו יסוד מתנדב ומביא חמיר מאי דרוש חת הכבש ח' העשה וגו' מאי אהדרו חת קרבני לחמי לחשי השמרו שהיו כולן באין מהרומה הלכה מה' ב' ועד סוף מועדא חיוחוב : חגל דשבוטי"ח שהיו בייחוסין לומריו עזרה אחר השבת . נטפל להם ר' יוחנן ב"ז וח"ל שוטים מיין לכס כו' ע"ש .

סימן ז

הנה כבר העיר ע"ז הגאון בעל נוצ"י ז"ל בספרו דורש לנין דרוש ה' . דמדוע מתמני' ב' וחילך שכבר הוכיחו להם שהמ' ק"ל וח"ן היסוד מביאו חזו אמרו שעררה ח"ה"ש ולא קודם לכן ומדוע לא טעו בזהי תרתי בבה אחת ומוכרח להיות שהם שני קלוות סוהרים זל"ו וכן העיר ע"ז בעל מעיין החכמה ז"ל במלוא הבחח העומר . ומ"ש בזה הגאון' ז"ל ה"ה בספריהם ע"ש :

עוד

יש לדקדק דלמה דווקא ר' יוחנן בן זכאי נטפל להם יותר מכל חמני זמנו . מוכרח להיות דלריב"ז לשיטתו ה' קלה מקום יותר . לדברי' שהיו לומריו עזרה אחר השבת ולכן הולך ריב"ז לטפל עמהם . ולברר להם טעוהם :

עוד

יש לדקדק במה שהשיב להם ריב"ז ואמר שוטים מיין לכס (פרש"י דהאי ממחרת השבת ממש הוא) ולכאורה

מה תשובה היחה בזה לדבריהם עד שאמרו ע"ז בנמ' ולא ה' חס' ח' שה' משיבו שהרי דלרבה פשטא דקרא משמע כדבריהם דשבת ממש קאמר קרא . ועלינו להבי' רח"י להוי"ח קרא מפשטי' דהאי שבת יו"ט הוא . וכדל' שם בכל הסוגיא ומה אומר ממחרת יו"ט ח"ל חלה ממחרת שבת בראש"י כו' ומה לימודי' נאמרו ע"ז שם בנמ' להוי"ח קרא מפשטי' . וע"ז ה' עיקר טעוהם בתחילה לדרוש הקרא כפשטי' . ומה חידש להם ריב"ז במה שאמר להם מיין לכס עד שז"ל לא היו יכולין להשיבו דבר ונראה מזה דתשובה נלחח השיב להם ריב"ז בזה חח כ"ז ראייה לדקדק ולדרוש כפי כחי צעור צורי וגואלי . וכפי אשר חמני דעה ב"נה להשכיל . וזה החלי בעו"ה :

והסגנון יה' כ' . דמלינו דרשה דקרא במקום ח' דמנה יה' סחירה לדוקין האומרי' עזרה אח"ש . חלה שטל אחתה דרשה דהוא קרא יש להקשות מאיזה מקום

מקום. אלא לדרשה הגדוקים באיך מלחם דהיחיד מהנדב ומביא חמיר. וכן לתנאים דפליגי על ריבוי דדין ח' י' ליישב זחא הקושיא. אלא דלריבוי לשיטתו בואו דדין ח' אין מקום להלל מלחמה הקושיא. ולכן בא עליהם ריבוי ממקום אחר אלא דגם אוהו הרחי' ה' י' לדרמה. חמנא חס ירעו הגדוקים לדרמה אוהו הרחי' שוב אין מקום לעיקר הקושיא על רחי' הראשונה הכל. וממנ"פ אחא מאלו השתי רחיות יש לבטל בה דברי הגדוקים. ואין להם מקום להמלט מהם חס לא שידרו לדברינו. וזה נכלל בתשובת ריבוי שאמר להם שוטים מנין לכם :

ועתה אבאר בעזרה

תנן ההם (שביעה פ"א מ"ד) בחריש ובקציר חשבות מה"ל כו' כ' יבמעל אומר מה חריש רשום חף קציר רשום יא' קציר העומר שהוא מלוא. (ופי' החוס' במ"ק ג' דר"י ס"ל דעדיפא לן לאוקמתא קרא בשבט גופא דפשטא דקרא מיירי ב"י) ומכא נפקא לן בכל זוכהא דקצירה העומר דוחה חס השבט. והנה מהוך דרשה זו יש בה כדאי לדרמה שיחה בטלה על הגדוקים שאם ח"ל דהאי ממחרת השבט שבה ממשקאמר קרא. ח"כ נעולם לא מפכה לה דקצירה העומר הדחה שבה כלל שהרי לעולם יהי קה"ע צמו"ש. אלא ודאי דממחרת השבט ממחרת יו"ט קאמר (ורחי' זו הביא ג"כ הגאון בעל מטיין החכמה ז"ל) אלא דאיכא למידק עלה דהאיך אפשר לומר דקרא לכבי הוא דהא דקצירה העומר דוחה שבה דל"ל קרא להכי. ח"ל דהאי ממה"ש ממחרת יו"ט הוא שהרי מצינו לפסח ומילה והמיד דדחי שבה וייליף קה"ע מבייביהו כדוהו בעי למיף מינייהו (ביבמות ה') דעשה דיבוס דוחה ל"ה שיש בה כרה והא דכריך עלה ההם מה לבולה שכן ישן לפני הדיבור הרי כך פירכא אינו אלא למ"ד עולה שהקריבו ישראל במדבר עולה חמיר הווי כדא' ההם וחליבא דמ"ד כו' ואכן לר' יעמאל קיימין הכא ור"י עלמוה ס"ל (בגיטין ו') עולה שהקריבו ישראל במדבר עולה רחיה הואי וכדא' חזי ההם צ"ט ור"א ור"י כולהו ס"ל כו' ואף דבמשקלא

וכ"כ בכל' וח"כ לק"מ על ר' אליעזר שסומד חמיר בשיטה צ"ט. וע"כ דעיק' קושייה החוס' הוא לר"י. ופ"י יש להביא בחוס' ושצק ב"ה בר' דסבירא לי כו'. (ועי' חוס' יבמות כ"ח ד"ה ר"ל) וחס במשנה ובעדיות פ"ה מ"ה וש' מ"ח וק"ט ובשבת קל"ה ר"ל הקפד גרסינן (וד"ק) ולכן ל"ל דעיקר קושייה הש"ס דע"כ מוכח דס"ל לר"י עולה חמיר הואי דאל"כ ל"ל קרא דקציר' העומר דחי שבה חתי מבייביהו דפסח ומילה וחמיר וכמ"ל. וח"ל בפשיטו' דלהכי גופא אחי קרא דממילא שמעינן מהא דממחרת השבט ממחרת יו"ט הוא וכמ"ס דהא ודאי שזה דוחק מאוד לומר שהחורה הכהוב באיזה מקום חד דרשה לגופא אלא דלא ח"לטריך כלל לגופי' רק שמהו יהי' לנו הכרח ע"י חזיה קושיא בפירושא דאיך קרא טפי הל"ל שום ריבוי'א בההוא קרא גופא דמפסח הכהוב יהי' הוכחה דהאי שבה יו"ט הוא וככל הנהו קראי דמייתי הגמ' שם ולא עוד אלא שבטיק דדבר חני מסתפק חס שיך לומר כחן שהחורה כהבה קרא יחירה מה דלא ח"לטריך לגופא כלל אלא להוויא מלב השועים וכל הנהו קראי דמייתי בגמ' שם י"ל בכל חד דלגופי' נמי ח"לטריך ע"ש והרע דל"כ כל הני קראי דמייתי לפסחור סבבה הגדוקים למחי ח"לטריכו כולהו. משא"כ הך קרא דבחו"ק דלא ח"לטריך לגופא כלל וכמ"ס ועוד דבלא"ה עכ"פ תקשה לר"י גופי' למחי אחי קרא דבחו"ק. דלדודי' נפ"ל לפסחור סבבה הגדוקים מדרשה אחריתי בגמ' שם אמרה חורה הבא עומר בפסח כו' ע"ש :

ובאמת כבר הקשה הגאון בעל מטיין החכמה ז"ל דלמה לא נפקא לן לר"י להך דרשא מבחריש ובקציר וכמ"ס. ול"ג דח"לטריך הך דרשא דר"י לכדברא במנחות ס"ז דח' ההם לבולה חיה ל' פירכא כו'. חי מדר"ל ור"י ממחי דבי"ט ראבון קחי דילמא בי"ט אחרון דר' יבמעל כו' ל"ל פירכא ע"ש. וה"ג חי מהא דקצירה העומר דו"ש אבחי דילמא מיו"ט אחרון מונה ומשכחה לה שאל יו"ט בע"ש. אבל מהא דר"י חו ליכא פירכא. אלא דאבחי איכא למיד' דלא הו"ל לר"י למימר אלא מה להבין רגל חן כו' וכו' וכו' ור"ל וד"ק. וכיון דע"כ נפ"ל לר"י מדרשא אחריתי ח"כ קרא דבחו"ק למחי ח"הא וכמ"ס. ואין לומר נמי דח"לטריך קרא דקה"ע דו"ש דמהא שמעינן דנקצר שלא כמלואו פסול וכדאי' צ"ט ר"י דע"כ וחי ס"ד נקצר שלא כמלואו כשר אמחי דחי שבה נקצרי מע"ש דהא דחי לה ההם משום דחביבה מלוא בשעחה ח"ע"ג דכשר מע"ש דומיא דהקטר חלבים ואבדים דכשרי' כל הלילה דחיי שבה (ובס' צבונות) דפריך ור' לוא תלמידו דר"ש הוא פרש"י וחמחי לא שמיע ל' לרבי דס"ל כ"ע ע"ב עיי' בבבא קטל חרשב"ל משום ר"י הנביא כו' ע"ש (וב"ע"ג) וח"כ השאה נמי דכ' רחמנא בדיא דקה"ע דו"ש אין להוכיח מזה דנקצר שלא כמלואו פסול. ד"ל דטעמא משום דחביבה מצ"ש כדמלינו בהקטר חו"א. ועיי' ברמב"ם פ"ז מה' חו"מ ה"ז פסק שם דנקצר ביום כשר. ואפ"ה כ"ש בה"ד דקצירה העומר דו"ש וע"כ דה"ט דחיי שבה משום דחביבה מצ"ש כדאי' בגמ' ומה"ט אין לומר נמי ח"יכא דס"ל לר"י כמ"ד נקצר שלא כמלואו כשר ומכ"ה ח"לטריך קרא לקה"ע דחיי שבה דליכא למיף מבייביהו דפסח ומילה והמיד דש"ה שזמנא קבוע בואו הו"ו דווקא שהרי אבחי. ההמיד (וחלבי הפסח ודאי' בפסחים ס"ה ס"ח) יוכיח דג"כ אין להם זמן קבוע ששכרים כל הלילה (ואף חלבי פסח ח"ע"ג דיו"ט הוא לר"ע משום דנעולה שבה הו"ו. ולר"י חף בע"פ שאל בחול דט"ו קריבין ביו"ט. עי' שבת ק"ד ופסחי' ג"ט) ואפ"ה דו"ש משום דחביבה מצ"ש וה"ל ג"ס (ועיי' היע"ב בירובלמי שקלים פ"ה ה"ב וד"ק) ואף דבגמ' מסיק שאין ללמוד מהקטר חו"א דש"ה שצד דלחה שמיטה חס השבט ובחמה כבר הקשו על הרמב"ם ז"ל מהך סוגי' שהרי למחי דמסיק ח"ל למיף מהקטר חו"א כלל (שי' בלח"מ שם) ובש"ך ביו"ד סי' רס"ב) אבל כ"כ צ"ש מעשה"ל ליישב דברי הרמב"ם ז"ל דלפי מחי דקיי"ל (בשבת קל"ג ובכ"ד) כר"ל דכ"מ סאה מולא

דחי לה ההם ומסיק סמי מלמ' ר"י ע"ש *) ושפיר איכא למי' גם לר"י הפירכא דשכן ישן לפה"ד. מ"מ נראה דהך פירכא דלפיה"ד בלא"ה לאו פירכא היא כלל ח"יכא דהילכחא וכמו שאבאר בע"ה. ובחמילה ח"ל דהא דקיי"ל לה למילה כהדי חוק דשיען לפני הדיבור ח"ל למיודק עלה מבה דגרסינן להבן בפי' הערל (דף ע"ח). חר"י ח"ר לא ניהנה פריעה מילה לאבריהם חזינו שנאמר שעה הו"ו ח"ה ח"ה אל יהושע כו' ע"ש ואכן קיי"ל דגם פריעה מילה דו"ש כדנהן בפי' רח"ד שו"ן ז"ל חרבי מילה בשבת מוה"ל ופורעי' כו'. וח"כ אכתי ני"ף מפריע' דחיי שבה ח"ע"ג דלא נחמ' לפה"ד כלל אלא לפני הנדא' מפשטא דהש"ס ההם דהא שהרי קהני צבוייהא שם קודם ר"ע. וע"כ שהוא ר"ל בן הורקנוס רבי' דר"ע כדא' בסנהדרין ס"ח. ואלו ר' אלעזר בן שמוע דהי' תלמידו דר"ע כדאי' צ"ל הבט"י ד' ס"ב ר"ל ה"ל להנא חלקדמי לר"ע רבו. ועכ"פ מוכח דהאי הגא ר"ל בן הורקנוס הוא ובשבת ק"ל כהבו רש"י והתוס' בשם הירושלמי מהא דח' ההם ר"ל שמויה הוא פרש"י מחלמידי צ"ט ע"ש

ללא ניתנה מנ' פריע' עד יהושע
 ונליף לה מקרח דבעה סהיא
 אמר ה' אל יהושע עשה לך
 מצותם ואל תירא כי ושמעו שאלו
 נלשו על הפריעה ח"כ אחי
 הוא אלסריך קרח לקה"ע דל"ס
 תמתן חורה עד ימות יהושע
 ב"י דממילה עלמה ליכא למיף
 כדפרכין ומפריעה הכי אחי
 לא נלשו עלי' כל עיקר בחורו
 זמן ומנא הוא ידעי דקה"ע
 דסי שבה חי לאו קרח דמחרי
 ובקרי וח"ס דאלסריך קרח
 להכי אבל ח"כ לומר כן שהרי
 חן לרי' קיימין הכא והרי
 לרי' ישמעאל ס"ל (בקדושין ל"ז)
 דל"מ שאלמר ביאה ומוסב מי
 חלל לחמר ירושה וישיבה (ח)
 וח"כ גבי עומר דכתיב ביאה
 ומוסב לחמר ירו"ש הוא ובהדיא
 פריך ומ"כ לרי' מקרח
 דיוסב ט' ויחלו משבוע הארץ
 ממחר הפסח ומעיקרם לא חללו
 דאקריבו עומ' והדר חללי דלמ"ד
 לחמר ירושה וישיבה יכול
 ללחך ע"ס וח"כ כיון דלרי' עלמו
 אחי לא נחמיבו בעומר עד
 לחמר י"ד שנה וע' חוס' מנחו'
 מ"ה ד"ה קרב) ואלו ככל נלשו
 על הפריעה הדק"ל ח"כ קרח
 לרי' דעומ' דרי"ס כיוף מפריעה :

פולא עשה זל"ה חס לחה
 יכול לקיים חס שיהם שוטב
 כו' (וכ"פ הרמב"ם בפ"א מה'
 ל"ה ה'ו') וקיי"ל גמי בחולין
 ל' דשנים שוחטין זבח ח' בקדשים
 ואפי' לכתחלה (וכ"פ הרמב"ם
 ז"ל בפ"א מה' פה"מ ה"ה
 פ"ט) וקיי"ל בשבט ז"ב כרי'
 ור"ש דזה יכול וזה יכול שיהם
 פטורין (וכ"פ הרמב"ם פ"א
 מה' שבת ה' ט"ו) ח"כ ח"א
 לשחיטה שהדחה חס השבת כלל
 שהרי חלה יכול לקיים שניהם
 שיהו שנים שוחטין משא"כ
 בהקטר חו"ל (דבהעלה האביר)
 מהכנס למזבח דהיינו ההקטרה
 היה ע"י כהן אחד לבד וע' יומא
 כ"ו פעמים י"ז כו' וירש"י וח"י
 שם ובמב"ם פ"ד מה' חו"מ
 הלכה ח' ובמ"ל (ס) והא
 דבגמ' פריך לה משום דהך
 סוגיא לראב"ה קאי וראב"ה
 ס"ל בהדיא בחולין כ"ט שאין
 שנים שוחטין זבח ח' בקדשים
 והא דפריך גמי ההם לרי'
 כן היינו משום דכל הסוגי' שם
 מיוסד על הגהה זו. לרי' שה'
 תלמידי חלמידו דר"ע ומשמח
 כוחי' ס"ל ע"ס ומס"ה מקשה
 החס בפשיטות לרי' הכי משום
 דמאינו לרי' בפסחי' ס"ט דח"ה
 ל' גמי דך סברא דכבר דחמה
 שמיטה חס השבט ע"ס וע"כ ל' לרי' עמי כראב"ה
 בחולין הכל (כנ"ל ודלא כהמעה"ח שם שדחק בזה ע"ס) ועכ"פ
 חליבא דהלכתא לא חליא דך דקה"ע דרי' דנקטר טלל כמלחו
 כלל וכמ"ס והדק"ל (ע"כ הגה"ה) :

זמנין מינה והא כתיב חלל
 המנוח פ' וקחזו דהלכה למ"ס
 הוא ויהושע חסמ' חקרח
 ע"כ. והרי קיי"ל בזמני ס"ס
 כ"ג ד' ל' דל"ן דין מהלכה
 ע"ס. וה"כ לא פליגי למילף
 מפריעה. דפ"כ הא דפריעה
 דחי שבה ג"כ בהלמ"מ נחמ' וחי
 דין ממנה וז"ל :

ואמנם אחי קשה לי מהא
 דהקב"ה ח"ה מה
 בין פסח ח' לשי כו' זה וזה כו'
 ודוחין חס השבת. וכיון דגם
 פ"ס דחי שבת ח"כ אחי נילף
 ממילה וזמיר ומפ"ס. דהשחא
 חו ליכא למיפך כדפרכין שהרי
 מל"ח פ"ס נאמר שנה הבניה
 לל"ח. מארץ מנ"ס. חלל
 שצחלה לרי' ח"כ לברר מנ"ל
 דפ"ס דחי שבת. ורש"י ז"ל ל'
 שם דפ"ס כתיב צמועדו
 למ"ד קרבן לא הקריב
 צמועדו [—]

צ' דלכ"י לא מני למילף חסין
 מלמטה מצח"ק משום דהוי
 ב' כהובין הבאין כחד וז"מ
 וכן בסנימו החוס' שם לפי' זה
 ודחו לל"ק דרש"י פ"ס. ושוב
 הקשו דל"כ ח"ך ילפינן מהבשרה
 דכ"ס דהשחא הו"ל ב' כהובין
 לכו"פ ח"מ. וכ"ה דמריש וק"ר
 אחא לכדדרשין במ"ק ד' מה
 מריש רשון פו'. ח"כ הכי הוה
 בעי למילף מיני' מפיקרח הא
 לא אחא להכי. ואור"י דלא הוה
 ג' כהובין צמ"ה או כולבו בללו
 או כולבו בשנה. ולהכי ילפינן
 מהבשרה ומשחא ח"יחר ל'
 בחריש וק"ר לכדדרשין צמועד
 קסן ע"כ :

ד"ר יצחק לע מזה דמחן דדריש
 להאי בחו"ק לדרשא
 אחריחי ולא לחק. ע"כ ל' ל'
 דס"ל ב"כ הבאין כחד ח"מ
 דל"כ מנ"ל לחוקמי הקרא
 לדרשא אחריחי כיון דל"כ
 לחוקמי קרח לגופי' ולחלק
 דמעיקרא פירי הוה בעי למילף מצח"ק ולא הוה דריש ל'
 לכדדרשין במ"ק חלל לבתר דחסיק שאין ללמוד חילוק מלמטה
 מצח"ק משום דהוה ב' כהובים וע"כ דילפינן מהבשר כגידל
 ומשחא ח"יחר ל' בחו"ק לכדדרשין צמ"ק וזה ברור מחוץ
 הסוגיא. וח"כ ר"י עלמו דמפיק ל' להאי קרח למה מריש רשון
 כו' ע"כ ל' דס"ל שני כהובים הבאין כחד ח"ן מלמד"ן ולכן לא
 הוה ניחא ל' להש"ס למימר דהני הגלי דפליגי חליבא דרי' בכ"מ
 שאלמר ביאה כו' דפליגי גמי בח"ך מלמח דר"ס. מה דלא מליטי
 שם פלוגתא בהדיא חליבא דרי'. וזי הוה מוקי פלוגתייהו בב"כ
 ה"כ ע"כ הוה ל' דפליגי גמי חליבא דרי' בחידך מילחא חי
 קה"ע דר"ס וכן חי הבערה להלק ילאו ללאו. דלמ"ד ב"כ
 מלמד"ן ח"כ הוה מלינן למילף לחלק מצח"ק והבערה ע"כ ללאו
 ילאו. וכדאי' שם בגמ' חליבא דשמואל דנפק"ל לחלק ממחלליה
 מ"י דס"ל כו' יוסי דהבערה ללאו ילאו והרי מליטי להדיא דר'
 ישמעאל ע"כ ס"ל הבערה לחלק ילאו כדלמ' בצבחה י"ב ר"י קרח
 והש"ס ו' ע"פ לכשיבנה בהמ"ק חביא משחא (ומיבו ההם לאו
 סמחא חומר משמי' דר"י חלל ר' נהן הוה דח' הכי על ר"י. ור"ג
 לטעמי' דס"ל בשבט ע' הבערה לחלק ילאו. וע' בסוגיא דיבמות
 ד' ו' ובהוס' שם ד"ה ח"א. ובתלמוד בשבת גרסינן ר"ב בן אליעזר
 וע"ע הוס' זכחים ק"ט ד"ה זו וזו. והוס' יבמות ק"ד ד"ה חמר
 וז"ע) ולא ניחא ל' להש"ס לומר דהני הגלי דר"י דקדושין
 דפליגי גמי חליבא דרי' בכל הני דוכתי. חלל הכי דליהמר פלוגתא
 בהדיא חומר והכי דלא חיהמר ל"ח. ומס"ה ניחא ל' להש"ס
 למימר דכ"ע הני הגלי סברי דב"כ ח"ן מלמד"ן. חלל דהבא
 בסברא הוה דפליגי וכדלחסיק שם וז"ל :

ובדרד"ק אנב קשה לי עמ"ס החוס' בפסחים ה' ובב"ב כ"ג
 בשם הירושלמי ליסוד לונח למ"ד הבערה ללאו
 ילאו ח"ן חיסור הבערה טהב צו"ט. ע"ס. מהא דגרסינן
 (בקדושין מ"ג) האומר לשלוחו לא הרוב חס הנפש כו'. שמאי הזקן
 אומר משום חני הנביא כו'. מ"ס דשמאי הזקן קסבר ב"כ הכ"ה
 מלמד"ן כו'. והשחא כיון דס"ל לשמאי דב"כ הכ"ה מלמד"ן וח"כ ע"כ
 לדידי' נפק"ל לחלק מצח"ק וכמ"ל. וח"כ הבערה ע"כ ללאו
 ילאו חליבא דשמאי. וק"ל מהא דגרסינן (בב"ב י"ב) חני הנל
 קמי' דר"י המבשל כו' ולוקה משום הבערה. ח"ל כו' צ"ס היא כו'.
 והשחא חייבי מוקי' לה כב"ש הרי כיון דלשמאי עלמו ע"כ ל"ח
 הבערה חלל ללאו. וח"כ ח"ן חיסור הבערה טהב כלל ב"ס לב"ס.
 וה"ק ולוקה משום הבערה. ודוחק לומר דכך דב"ש פליגי
 חשמאי

ועוד דאף לדין תקשה
 דמנ"ל דקרא חלה קוד'
 יהושע דע"כ ל' דקרא למישרי
 קה"ע בשבת הוה דלחא דחי
 לחיסורא ל' קרח דמה"ח ל'
 שדחה וכמ"ס הגאון בעל טורי
 חבן ז"ל ברי"ה דף ט' ודלמח קרח
 לחיסורא הוה דלחא וחמר
 שנלשו על הפריעה בימי יב"כ
 דחי לאו קרח הייחי אומר דחי
 וכמ"ס ואחי קרח דל"ד דחי
 עדיפא טפי למדרש. מרח משום
 דלחומרם מקשינן וכמ"ס הט"ה
 ז"ל ע"ס. ועוד דספי ניחא ל'
 למדרש קרח לזרות מהשחא
 דמוקמינן להיתרא דלא אלסריך
 חלל לקודם ימות יב"כ וכמ"ס :

ג"ל דהא גמי לק"מ סברי
 שם (ביבמות) הקשו
 בחוספוח חס לא ניחא
 פריעה עד יהושע הכי
 גמרינן

הנה דברי' מפיק מחידך
 הנה כו' וחידך משום דהוה מלך
 ובגורים בני כהובים הבאין כא'
 וח"ן מלמד"ן וחידך כו' ע"ס
 דדחיק הש"ס טובא בסברות
 הכי חרי הגלי דבר"י. ולכאורה
 ק"ל למה דחיק הש"ס כ"כ
 להעמיד מחלקוהם בסברות
 בעלמא כדלחסיק שם. ולא כמי
 בפשיטות לחידך הגא ס"ל כו'
 יהודה דא' (בקדושין ל"ה) שני
 כהובין הבאין כחד מלמד"ן
 ובהא פליגי הני הגלי דבר"י.
 ויראה לי ליישב ע"פ הסוגיא
 (דפ' כ"ג ד' ע') דגרסינן החס
 לא הבערו חס בכל מושבתיכם
 מה ח"ל לפי שנא' חלה הדברים
 כו'. יכול עש"ס כולם בהעלם
 ח' חייב חלל ח' ח"ל בחריש
 ובקרי השבות. ועדיין חני
 אומר על חרישה ועל הקריעה
 ופל בולחויי חייב חלל ח' ח"ל לח
 הבערו פ"פ ע"ס. וכ' רש"י ז"ל ב' ל'
 ב'

אשמאי רבן זבוא ולהן חבאר בעניה) ויג' להריב'א בפסחי וכן להירו' שבדיוו' הו' צביה היל' חפשי דס'ל כלישנא קמח דרש' שבח ע' ולהכי לא יליף מבחוק' מש' דהול' כלל בל'א ופירט בעשה ולין דנין אוהו בכלל ופרט וכמ'א רש' ואש' :

אלא

דלחכי ק'ל מהא דגרוסין (במ'ק ג') המורש בצביעי ר'יוחנן ור'א ח'א לוק' ור'א ח'ט לוקה לימח דר'א ח'ר'א קמיפלגי דמר ח'ל דר'א ומר ל'ל דר'א לא דר'א כו' והשחא ק'ל ל'יק דבר'א פליגי ח'כ' לגי' שלפניו הסחיים דר' יוחנן הוא דח' ח'טו לוקה דכיון דר'א הוא דמוקי לבדיהא דהמבשל כב'א וע'כ' ל'ל דר'א דר'א ופרט בעשה ח'ד צבוי' וכמ'א . ולמ'ד הכא דלוקה ע'כ' ל'ל דר'א דנין אוהו צבוי' וכלל וכמ'א . רש' שם וח'כ' הסחיים דר'א חמר ח'טו לוקה (וכ'א דתקשה לפמ'א החו' ע'כ' ד'ה ר'א דמוכח שם דר'א ח' ח'טו לוקה וח'כ' ר'א הוא דחמר לוקה וקשיא דר'א חר'א) ולל'ב דכ'ע ל'ל דר'א תקשה בפשיטות מר' חר'א וכמ'א . ולגי' החו' בשם הירושלמי לל'ב לק'מ' : אבל ל'יק תקשה חיפכא הסחיים דר'א חמר לוקה וכמ'א . (ועוד דלפמ'א הכ'מ ברי' ה' שמשא דלהכי פסק הרמב"ם ז"ל דח'טו לוקה : משום דבידולאמי מסיים דר'א חמר ח'טו לוקה וכ'כ' הר'א צפ'א דרביע'א בשם הירושלמי . וח'כ' לגי' הירושלמי נופח חיקי' צמ'א חר'א וכמ'א) :

ונראה

לי דלק'מ כאשר נקדק בד' ר'א שם צביה . דח'ל לחנא פוק חני לברא הבצרה ובישול ח'נה משנה . וח'ל' משנה ב'א היא כו' . ולכאורה למה בחמלה דח'ה ר'א לגמרי לומר שאינה נשניה צבהמ'ד כלל . וח'ל' שז' מקיים לה להך צבייהא ומוקי לה כב'א . ומחי' הוה מספקא לי' בהכי הא ודחי' נוכל לומר דח'טו צב'א והול' לומר היקף דחמר לני צב'א היא כו' וכדמ'הדר לי' ריב'א ליהוה דהנא קמי' הסוחט ע'כ' כו' . ע'א . אבל לפמ'א ח'א . דהנה שם בקדושין דמפרש שם טעמא דשמאי דחמר שלחוי חייב משום דב' כחוצי הכ'א כו' . הדר ח' ח'א כו' ומחי' חייב חייב בד'א . (ב) וח'כ' להך חיב'א ח'ן הכרע כלל ח'ך ס'ל לב'א

הגהה

בב' כחוצי הבצ'ין כא' וספיר מלין לומר דס'ל ח'ן מלמד'ן והיינו דקאמר ר'א להנא החס הבצרה ובישול ח'נה משנה כל' דלא ח'הי' כסוס הנא דל'ב' ח'ה לי' מחוק . ולב'א הרי ע'כ' מדמחי'א שם בקדושין ומכוח דהו' צ' כהכ'א מלמד'ן וח'כ' ע'כ' ס'ל הבצרה ללאו י'אח ולין הבצרה נוהג ציו'ט וכמ'א . וח'כ' הא מני לא צב'א ולא צ'ה . [וח'ל' נמי דח'טו כר'ע דל'ל מוחך (בפסחים ה') וס'ל צבדיא שם דהבצרה לחלק י'אח וכ'כ' החו' צבייהא דהשוחט ע'כ' . דהמ'ל ר'ע היא . והכא קשה טפי דכיון דלא ח'הי' כב'א עכ'פ' הול'ג' כר'ע ולא לומר שאינה נשניה צבהמ'ד כלל שהרי תקשה הגאון בעל גל'מ זל' צב'א דפסחים דלחמי' ל'ח נמי בנהך צבייהא המבשל וכו' ביה'כ' וחלוק לוקה שם משום ביטול ביה'כ' . ומשום הבצרה ביה'כ' . ומשום שחל ביה'כ' וח'י' שם צבייהא זו אחי' כר'י דחמר מלקוח צביי' כריתוח ליכא ע'כ' דברי הל'מ . והשחא ע'כ' ליכא למי' דהך צבייהא ר'ע היא דהני' לה . שהרי ר'ע ס'ל

העוים זהוה צכהכ'א . ולמד' מלמד'ן דרש' מיעושא דעוים העוים . ח'כ' מוכח דלמ'ד צ' כחוצים מלמד'ן ע'כ' דרש' ה'א ולהכי ע'כ' הול'ק' לשטוי' דחייב בד'א קאמר . ועכ'פ' מעשה שזב ח'ן הכרע לומר דב'א ס'ל דב' כהוב' מלמד'ן ובהכי ח'א'ס הכ' דחוק הש'ם שם לעיל לומר דלמ'ד צ' כחו' מלמד'ן יליף ח'ן שליח לר'ע משחטי' מוח' ודרש' ה'א . ול'מ' בפשיטות דמ'ד צ'כ' מלמד'ן ס'ל כב'ה והוה מעילה ושליוח' יד וטביח' ג' כהוב'ן הכ'א לטולי' עלמא ח'ן מלמד'ן . ולפי מה שכת' אחי' שפיר דקושטא דמלחא משני הש'ם דמ'ד מלמד'ן ע'כ' דרש' הא' כדמוכח מסוגיא דחולין ק'ג' וכמ'א :

ומנא

חימרא דשני' דמשנין ציו'א הוא . שהרי שם בקדושין לעיל מינה באווחה סוגיא פריך ולב'א דל'ל לקרא דשליחות יד למחשבה כמעשה כליף ממעילה דיש שליח לר'ע . ולכאורה מאי קשה ודלמא באווחה ס'ל לב'א כשמאי רבן דיש שליח לר'ע כדח' גבי האומר לשלוחו לא הרוג את הנפש דשולחו חייב . וע'כ' ל'ל דהך סוגיא נמי אחי' כאב'א דהחם דחייב בד'א קאמר . ולעולם ס'ל לשמאי ג'כ' ח'ן שליח לר'ע לחייבו צ'א' . ח'כ' לחידך לישנא דש'א' דגלי' רחמנא אוהו הרגה כהב' צ'ע . ועכ'פ' מוכח דהדיא דלחידך לישנא שפיר מני' ס' שמאי דב' כחו' הכ'א ח'מ' כדמ'ני החס להדיא ח'ליב' דב'א ע'א'ן משום דה'ל מעילה וטביח' כו' ב' כחו' הבכ'א כו' והיינו דמסיק החס נמי דלמ'ד צ'כ' מלמד'ן נפק'ל מהוה ההו' . וע'כ' דהיינו נמי לחידך לישנ' דשמאי דרש' הוא ההו' אבל הא וודחי' דל'יק שפיר מלין לומר דב'א ס'ל כשמאי רבן . וע'כ' ל'ל דס'ל להש'ם דשמאי ס'ל כחלמ'דיו לענין ש'י דאל'כ' מחי' משני' בל'ק' דס'ל לשמאי צ'כ' מלמד'ן . וח'כ' הרי הלחא קרחי' חיבא מעילה ושליוח' יד וטביח' . וע'כ' ל'ל דה'פ' דשמאי כהלמ'דיו ס'ל דקרחי' דשליחות יד אחא למחשבה כמעשה וליכא ח'ל'א צ'כ' כו' וה'י' הי'ג' להיקף דב'א כרבן ס'ל ח'ל'א ע'כ' דהך סוגיא דקדושין שם ח'ל'א לל'ב' דדד'א קאמר שמאי וכמ'א . וח'כ' יל' בפשיטות דהא דחמר ר'א צביה . וח'ל'ל משנה כו' היינו לח'ל' דקדושין שם (ועי' צירושלמי ב'יה פ'ה ב'א חו'שין ודוק) :

זמתיך

מ'א'ס החו' במ'ק היל' באח' דנ'ר' שם במ'נהל'יק לא דל'ע ל'ל לדר'א ח'ר'א . דבירו' כלח'ס פ'ח' גרס דכו'ע ח'ל' לדר'א . נראה לי ליישב הסוגיא דפ'י דסנהדרין (מ'ה) דח' שמואל ההס נקטעה יד העדים פפור מ'ט' דבעיקר' יד העדים כו' ומי בעין קר'א כדכתיב וההניח כו' משום דהוה לי' רולח' וניחלל הדס צ' כחוצי' ח'ל'א ח'ן מלמד'ן . וכחצו החו'ס' ולמ'ד מלמד'ן חיבא עיר הגדחה כו' ע'כ' . ויש לדקדק שהרי בכל דוכחא אורחא דהש'ם כה'ג' למימר צבדיא הניחא למ'ד ח'מ' . ח'ל'א למ'ד מלמד'ן מח'ל' . ולמה ל'פ' ה'ג' הכא וה'ל' לבטוי' כח'א' החו'ס' :

והנה

ח'לו דהוה ק'ל ג'כ' מוחך הסוגיא דפ'ג' דשבוועה וכמ'א'ל לה'ן צב'ה' ה' ג'ל' ליישב הסוגיא דסנהדרין בפשיטות משום דהכא לשמואל קיימינ' וצ'ב'ח' ע' יליף שמואל חיוק' מלחכות ממחליה מ' ע'א' . ומלל' יליף מצפרי'ס ובק'יר ע'כ' ש'מ' דס'ל צ' כחוצי' הבכ'א ח'ן מלמד'ן . וח'כ' דלא פריך הש'ם החס הניחא למ'ח' דחמר ח'ן מלמד'ן כו' שהרי ע'כ' בל'ח'ה ס'ל לשמואל כמ'ד ח'מ' . וכמ'א :

אבל

ח'הי' ק'ל מהא דגרסינ' (בצבוטות כו') חמר שמואל גמר צלבו לר'ך להול'ט בשפ'רו כו' עד הניחא למ'ד ח'מ' ח'ל'א למ'ד מלמד'ן מח'ל' והרי החס ג'כ' ל'מואל קיימינ' וח'פ'ה פריך החס הכי . וג'ל' דהך צ' סוגי'וס דסנהדרין ובצבוטות סלגי'

פליגי בטלונה לירושלמי וחס' דין' במ"ק הגל' לגני' שלט דמקי' סהמח' דהש"ס לכ"ע דלח' כר"ח אר"ח. ופ"כ מוכח דלח' ס"ל כר"ח מדלח' מוקי' הש"ס לכ"ע כר"ח וכמ"ס החוס' דהוב' מני' ללוקמי' בהכי' אלח' ע"כ ש"מ דלח' ס"ל כר"ח. כיון דלח' ס"ל כר"ח אר"ח ח"כ גילף לחילוק מלאכות עבמו"ק אלח' דפ"כ ש"מ דס"ל לשמואל דכ"כ הכ"ח ח"מ. ומש"ה לא פריך הש"ס בסנהדרין הניחח למ"ד כו' וחס'.

אבל הסוגיא דשבוטו אפטר דס"ל הכירוטלמי דגרס דכ"ע ח"ל דר"ח אר"ח וחס' שפיר מלין למימד דכ' כחובי' הבכ"ח מלמדוין. וחס"ה לא נפקא לן מבחוק' מידי משום דהוב' כלל בלי"ה ופרט בעשה וח"ד אורו' בכר"ס וכד"ר"ח וכמ"ס רש"י בלי"ק שבבב' שס. ומש"ה הש"ס בשבוטו גס לשמואל הניחח למ"ד כו' דשמואל ג"כ מ"ס כמ"ד כ"כ מלמדוין וכמ"ס והסוגיא דקידושין ל"ז דדמיק' ההס' לומר לחגי' דכר"י דחרווי"כו ס"ל כ"כ ח"מ. ע"כ חזיל בשיטת הש"ס דידן' במ"ק דלח' ס"ל דר"ח וכמ"ס ודוק'.

ומתוך מ"ס ג"ל ליישב דברי המג"ח בה' פסח ס"י המ"ב ש"ל לר' הטור דס"ל דמתן' נוקשה וע"י חערובו' מותר להשהותו עד ח"פ. ובריש פסמי' הביאו' הו' מהא דחק' ההס' ד' מ"ח שיאור' יסרף והלכותו פטור' דנוקשה הוא וחס"ה יסרף אלמח' דאסור' להשהותו. וכו' המג"ח דלר' הטור ז"ל דמהני' מיירי' ביו"ט דלאפוסה' וי' אפס' כיון דאסור' באכילה' מדרכבן' והטלה' לטון' נמי' לא מהני' כיון שההמיל' להחמין' והלכך יסרף עכ"ד.

והנה כבר חמהו עליו הרבה מן הגאונים ז"ל (עיי' בספר שער המלך ובס' אר"ח ובס' מתליה' השקל) דח"כ דמהניחין' חייבי' ביו"ט ולכן ח"ח לאפוסה' הרי גס לטורפה' ח"ח ביו"ט ומה' לי' חפי' ומ"ל שריפה' חרווי"הו' ח"מ גינהו'. ומה' שחלו' הגאונים' ז"ל ה"ה' בספריהס' פ"ט. ומתוך מש"ל ג"ל ליישב דבריו' ז"ל. דהנה כ"כ בשם הריב"ח בריש פסמי' דלמ"ד' הכערה' ללחו' יאלח'. ח"ן חיסור' הכערה' נוגד' ביו"ט. ח"ל הירושלמי' שהביאו' החוס' בביב"ה כ"ג. מהו' לאדלוקי' גר' של בטילה' ביו"ט כו' מחן דכרי' סבר' הכערה' ללחו' יאלח' והכערה' שלא לנודך' מותר' לעשותה' ביו"ט ע"כ. ומכדי' מחן' כמענה' לי' דח' שיאור' יסרף ר"י הוא בס"פ ח"ע ור"י הוא דס"ל בסנהדרין' ס"ו ב' כחובי' הבכ"ח מלמדוין' וח"כ לדידי' נפק"ל לחלק' מבחוק' וכמ"ס' ופ"כ הכערה' ללי' חליב' דר"י (ג) וח"ס דברי' המג"ח דמהני' דשיאור' יסרף מיירי' ביו"ט דלאפוסה' ח"ח דחפי' ח"מ היא לכ"ע' ואסור' ביו"ט שלא לנודך' מש"כ' שריפה' דהיינו' הכערה' דח"ס מלאכה' עולה' חליב' דר"י ומותר' להבטיר' ח"ק' שלא לנודך' למ"ד ללי' וכמ"ס' מד' הירושלמי' וח"ס:

ובהבי ג"ל ג"כ מה שהק"ו הגאון בעל שאנה אר"י ז"ל בהשבה ס' ד' אהא דהגן בריש ברכות מעשה ובלו בניו של ר"ג מביח המסחה כו' אמרו לקס כו' הקטר ח"ח מלוחן עד שימלה עה"ס כו' וח"כ ל"ח חכמים עד תלוח כו' וכ' רש"י דהקטר חלבים דחגן הכה ל"ח בו חכמי' עד תלוח כלל' ולא נקט' להו' הכה אלח' להודיע' ככל דבר' הנוגד' בליה' כשר' כל הליה' וכדחגן' (במנילה' ד') כל הליה' כשר' לקר"ע ולה"ח ואבירים ע"כ:

(והנה בס' ס"ח למנילה' כ' דלכחי' הקדים ההגח' שס' קר"ע להקטר' ח"ח ח"ע' דהקטר' חלבים' חליר' בכל לילוח' השנה

דמתני' והרי במנה' חשיב' נמי להבטיר' בכלל' הלי"ס. ובמנינה' ד' כהצ' החוס' בשם הירושלמי' ח"ל דליה' ב"ג דח"ק אלח' דהוב' מודה' על קדמייה' ע"כ והכח' גרסי' ר"י מוסיף' ח"ק' השובט' כו'. ומשמע' דמודה' בקדמייה' יתפ"ק וע' (בשכח' ד"ע"ה) דההס' ל"ג ח"ק' השובט' אלח' ח"ה' השובט' גרס' ור"ס:

והנה מדבריו' הוב' סייפח' לדעה' הרמב"ם ז"ל בפ"ד מה' מפס"ק ב' דס"ל דגס' ביה' עשו' סייג' והיובח' כלפי' רש"י ז"ל. וכל' דנק"מ' וח"ן נודך' לנדי' הכ"ח ז"ל דבמנחה' ע"כ מדייק' מהכח' דנק"ר' ביום' פסול' דהנח' לילה' דומי' דיום' מה דיום-בליה' לא ח"ק' דליה' ביום' לא והא' דקל"ע' פסול' ביום' ע"כ בין ביום' שלחרי' ובין ביום' שלפני' וכמ"ס החוס' שס' דלענין' קר"ע' לא שיי' לחלק' בין יום' שלחרי' ליום' שלחרי' אבל הקטר' ח"ח ח"ו פסול' אלח' ביום' שלחרי' וכל ביום' שלפני' אדרבה' עיקר' מלוחן' להקטיר' ביום' שחיטתן'. והנה' הא' דהנח' כל הליה' כשר' לקר"ע' מלח' ח"ח אורח' קמ"ל' דהנח' דומי' דדבר' שטוב' ביום' עפסול' בליה' וה"כ פסול' ביום' ולהכי' הקדים' קר"ע' שטיק' מלוחן' בליה' ופסול' בין ביום' שלפני' ובין ביום' שלחרי'. מש"כ' הקטר' ח"ח דאדרבה' עיקר' מלוחן' ביום' שחיטתן' אלח' דבה' מילח' מיה' דמי' לקר"ע' שפסול' ביום' שלחרי' וכשר' כל הליה' ומש"ה הקדים' ההנח' קר"ע' להקטר' ח"ח וחס'.

והקשה הגאון בעל ש"ח ז"ל דח"כ ה"ל למיחני' נמי קריח' העומר' דנוגד' כל הליה' וכדחגן' במנילה' דל"ל דס"ל לר"ג כמ"ד' במנחה' דנק"ר' ביום' כשר' ולפ"ז ח"ן קר"ע' מדבני' הנוגד' בליה' דיום' וליה' שוין' לקטיר' דח"ח לומר' כן דכרי' מש"כ' ח"ח דר"ג' וכ"ד נמו' על-כ"י פרקים' אל חוס' שב' ימים' וביטלוס'. ומסיק' ר' חשי' שס' משום דס"ל להכח' לחוספה' שביעה' ומחן' דס"ל להכח' ע"כ לדידי' ח"ח עיקר' קר"ח דבבב"ק' לקר"ע' דדוחה' שבה'. וכיון דס"ל דקר"ע' דו"ס' ע"כ ס"ל נק"ר' ביום' פסול' דח"ח ח"ח ח"ח נק"ר' מה"ש' כדח' במנחה' וח"כ חמי' לא חשיב' ר"ג במהני' לקר"ע' נמי דמלוחן' עד שימלה' ע"ה. אלח' ע"כ פ"ח אהקטר' ח"ח נמי קח"ומה"ט' לא נקט' לקר"ע' משום דבדידי' לא חמרו' חכמים' ע"ה' כלל עכ"ד הגאון בעל ש"ח ז"ל:

והנה הגאון מהר"ב ז"ל בעל הוס' ראשון לליין' כ' ג"כ דמתוך קושי'א' זו הוכיח' הרמב"ם ז"ל בביב"ר' פ"ד מה' מט"ק' דגס' הקטר' ח"ח להחמילה' מלוחן' ע"ח מדלח' חשיב' ג"כ לקר"ע' במהניחין' אלח' ע"כ דלח' חני' הכה' אלח' הו' דלכחמילה' מלוחן' ע"ח מש"כ' קר"ע' ע"כ:

ואני חומר' דלהרמב"ם לשיטתו' ח"ן הוכחה' זו כלום דשפיר' י"ל בפשיטות' דלהכי' לא חשיב' ר"ג גס לקר"ע' במהניחין' משום דס"ל נק"ר' ביום' כשר' ואע"ג דע"כ ס"ל לר"ג דקר"ע' דושה' שבה' וכמ"ס הש"ח הג"ל מ"מ שפיר' י"ל דס"ל לר"ג דנק"ר' ביום' כשר' שהרי' הרמב"ם ז"ל עלמו' פסק' ג"כ בפ"ז מהו"מ ה"ו דקל"ע' דו"ס' וחפי"ה' כ"ש בה"ז דנק"ר' ביום' כשר' וכמ"ס אלמח' דס"ל ז"ל דנח' הליח' זכ"ו כלל' וכמ"ס. ואב"ב' בעיקר' קו' ה"ח י"ל דהרי"ג דס"ל לר"ג דנק"ר' ביום' כשר' ולהכי' לא חשיב' לקר"ע'. וכה' ח"כ ע"כ ס"ל דקר"ע' לא דחי' שבה'. וקרא' דבתי"ס' ובק"ר' מתי' עביד' ל"י לר"ג. י"ל דס"ל לר"ג כמ"ד ב' כחובי' הבכ"ח מלמדוין' ואח"ה לדידי' בתי"ס' ובק"ר' לחלק' וכמ"ס. דפ"כ לא דרשינ' בתי"ס' לדרשא' אחרי'י' אלח' למ"ד כ"כ ח"מ' אבל למ"ד מלמדוין' שפיר' י"ל דח"ח לחלק'. ובזה' מיושב' נמי' הא' דגנסי' בפסמי' ל"ז ח"ן לנין' עישה' בפסח' כו' וח"ס' ל"ג ח"ק' חרף' מיד' לר"י רש"י ובמועד' קאמ' ולא ביו"ט דהבב"ר' של"ל היא ע"ס. ולפי' מ"ס ח"ל לזה' דשפיר' י"ל דר"ג בפסח' סהמח' קאמ' ובי"ס נמי חייבי' אלח' דר"ג לשיטתו' דנפ"ל לחלק' מבחוק' וכמ"ס. וע"כ הכערה' ללחו' יאלח' חליב' דר"ג ומש"ה קאמר' חרף' מיד' דלין' חיסור' הכערה' נוגד' ביו"ט למ"ד הכערה' ללי' וכמ"ס' וח"ס:

ס' קסבר מנדף ללו היינו מנדף לח השם (חז"ל לא היה ידעין כרה במנדף לח השם חי ללו ג'ס' לחטול) וגמר לחי מטול דהסם (דכתיב במקל) מהלו מטול דהכל מה הכח כרה (דכפסח ראשון קלי דכתי' ב'י כרה בהדיא) חף הסם כרה ובסנהדרין דס'ר' הגיה הכרה חכרה צבוע' חכרה לטוב' דברי ר' עקיבא חמר ל'י' כרה ישמעאל והלא כבר נאמר ונכרהה וכו' ג' עולמים יש . חלל ונכרהה צבוע' . חכרה כרה צבוע' הכרה חכרה ד'ח' כלב'א (ש') דהכרה חכרה ס'ל דבפוע' כתי' דכתי' בריש' דקראכי דבר ה' צוה . וחניא בתלך (דל'ט) ר"י חומר זה העובד עבודה כוכבי' דחנא דברי' דבר ה' זה המצוה דיבור לחי ה' . ופדחנא דבר' בהוריות (ח') לחי ולא יהי מפי הנבירה שמעונו . וקרא קמח דלח ה' הוא מנדף ונכרהה נמי ס'ל לר' דבפוע' כתי' . והיינו דקאל ר"י לר' והלא לר' דבפוע' ונכרהה וכלו ור' פריך הכי ונכרהה ונכרהה חכרה חלל ר"י טעמי' דנפשי' קאלמר והלא כ"ב ונכרהה ונחל' ס'ל דבפוע' כתי' . והיינו דקאלמר שם ולמ'ד מנדף עוי' הוא כרה במנדף ל'ל לכר'י' ה' לעוה'י' וה' לעופ' כ"ו מפרש' ז'ל ע"ס :

דיוצא לנו מזה דר'י ע"כ ס'ל דמנדף ללו היינו מנדף לח ה' . והשחל י'ל דר'י כר'ג ס'ל דבמועדו חרשון קלי . ומטול ישא מבע'ל לחגמורי כרה למקל . לר' ב'י כרה בהדיא לר' . וכמ"ס . וכו' בשם החוס' דלמ'ד מועדו בראשון ע"כ לא ג'ל דפ' דש' חלל מהיקש' דפ' . ופ'ר' גופא דדח"ס ילפינ' בנ"ש (בפסחים ס"ו) מועדו מועדו מחמיד (דכנהמ'ד כתי' בהדיא עולה טעה כרה כרה על עולה החמיד) וח"כ חפי' לר' דאמר (בזבחים כ') דדבר הלמד בג"ש חזר ומלמד בהיקש . ושפיר ילפינ' דפ' דר' מהיקש דפ' . חע"ג דפ'ר' גופא בנ"ש יליף . וכן ח"ת דדבר הלמד בהיקש חו"מ כדנ"ן חב מ"מ למ' למילף עומד מ"כ דמילה והמיד ופ'ס' וכמ"ס . כיון דהשחל הו"ל ג' מלמד'ן ג"ש . והיקש . וב"א . חע"ג דכל כרי מינייהו היינו למד'ן חד מליד'ן . מ"כ בהלטרף כולהו חלהו בהדי' לכ"ע ח'ן מלמד'ן וכ"כ המהרש"א ז"ל (בחוס' כבועות ט' ד"ה כדל' ר"ח להרף קטיות המהריב"ל ז"ל ס' בהדיא דלף למ'ד דדבר הלמד בג"ש חזר ומלמד בהיקש . חפ"ה ל"מ למילף חו צב"ח מטוס דהו"ל ג' מלמד'ן ע"ס (ד) (ואע"ג דהכח כפיר מלין למילף עומד ממילה וחמיד . וכ"ח מה להנך שכן יקן לפה"ד כרי ע"ג שפיר חיכא למימד פ"ש יוכיח כדמוכה מוכר ד' החוס' דשבוטוה שם ד"ה כן מ"כ דלפי' יוה"ג דכוח ד' הלמד בהיקש ח'ון מפטימי חפ"ה מלי' יליף לרגלים צב"ח ליוכיח . דרגלים ילפינ' מר"ח וחי פרכת מה לר"ח שכן חדיר י"ל יוה"ג יוכיח חע"ג דהוה דבר הלמד וכמ"ס (ואע"ג דהי' דחיכא פירכא ל"ל יוכיח וכמ"ס דהו' . כרי הכח קיימינ' למ"ד מועדו בראשון וח'י מויב כרה על השני . ועיקר הפירכא משסה הוה דמה לפסח שכן כרה שם ביבמות וח"כ ח"א פ"ס יוכיח הו ליכא פירכא) . ועוד דמוכה שם בחוס' דהיכא דל"ל צמה הכ' שפיר ילפינ' . חע"ג דחד מינייהו הוה דה"ל ע"ס בהוס' . מ"מ ל"ל דזה היל' בפלוגתא שפין המהרש"א ומהריב"ל ז"ל שם בחוס' . דלמ"ס המהרש"א שם לחרף קו שוח המהריב"ל שלל כחה

ובזה הי' ג'ל ליישב ג'כ דברי הבטל המאור ז"ל צפ"ק ובפ"ג דפסחי' שכ' ס' ח"ל . ובין לר"מ ובין לר"י ח"ל ח'ן בישר חמז חלל שריפה כדחנן שורפין בחמילה שש . וכן כ' ס' צב"ח חמיהוין דר' שחל להיות בשבת . מבערין הכל לפני השבת דברי ר"מ . וח"ל פי' ר"מ לטעמי' דלמ' ושורפין בחמילה שש משום דס"ל כר"י דח'ן ב"ח חלל שריפה . וכיון דמיקלע י"ד בשבת דלוח צר שריפה הוא דח'ן ש"ח דוחה טעה כו' ע"כ . וכלורה קשה טובא ע"ד ז"ל . שהרי ר' גמליאל דאמר נמי ההס בהאי ליטא חרף מיד וכן שם י"ב חר"ג נמי שורפין בחמילה שש . וש"מ דס"ל נמי דח'ן ב"ח חלל שריפה . ושם בפסחי' מ"ט חניא פ"ח ח' י"ד להיות בשבת וכן זונין ממונה של ר"ג וחמר הגיע עם לבער החמז כו' ומסתמא על פיו של ר"ג נטשה הדבר והח'ך שרפו החמז בשבת . חבל לפסח'ל ניחא דכיון דלר"ג ח'ן ח'יור הבטרה בשבת חלל בללו בעלמא ובכל דוכתי ק"י"ל דלחי עשה ודחי ל"ח . וה"ג אחי עשה דחשבויו ודחי ל"ח דלא דבעריו ק' ה' ג'ל ליישב כח' ד' הבטרה ז"ל :

אלא דבלחמ' ליטא שפרי חמר ההס נמי ר' חליעז בר' פ"ח שבת חבל ציבנה כו' והלכתי ח"א ובערתי לח החמז ומשמע ההס שביערו לח החמז כמו שאל' הממונה של ר"ג ח'ך עשה כן גם ר"א בר' והרי (בכריהו כ') מוכח ההס בהדיא לכולי לישנא דהס דע"כ ס'ל לר"א בר' הבטרה חלל יטא וח'ך שרף לח החמז בשבת . ודוחק לומר דהממונה של ר"ג חמר להס לשורף כד' ר"ג וס' לא עשו כן חלל כחמ"ס דר"י דס"ל דהשבתו בכל דבר (וכ"כ הבטרה ע"ס) (וח"ל דהרי ר"א בר' הוא דמהוס' שירובין מ"א לא מחמט הכי ע"ס) ושור שפרי בשבת עשה נמי חליכא דכתיב ביום השביעי השבות . וח'ן עשה דוחה לח ל"ח ועשה חע"ג דביבמות פ"ק (ד"ו) כתי' למיף ההס דח'ן עשה דוחה ל"ח מעשה דכיבוד חב דלח דחי ללו דמחמר . וכן עשה דשפ"ה כהן דלא דחי ללו דהבטרה . ולא חמ"י' שאני ללו דשבת דעשה ול"ח הוא וכמ"ס הרי כבר חילוק שם החו' כד"ה נגמר מהכ' ובח' ד"ה לא ר"י כו' ע"ס :

[—] כמועדו כתי' ע"כ . והנה שם ז"ג פליגי צוה ר' ור"ג ור' חב"ב דר' ור"ח צ"ב ספרי דהאי כמועדו חפי קלי ור"ג סבר כמועדו בראשון והו' (ביומא יח) כה' ח"ל . מיהו לר"ג דח' כמועדו חפסח ראשון קלי ל"ל דפסח טני דחי טעה נפ"ל מככל חקת הפס' יעשו אורה כר"י דשמעיה' דנפק'ל מהסח נמי ע"כ . וע"ס שהלכתי צוה הרבה . ובהלכה נחפשה ומקורה דר' ר' ישמעאל ח' ס'ל כר' חו כר"ג ומהו יהי לנו נפ"מ רבה כידון דידן חליצא דר' ישמעאל לשיטתו וכמו שחב"ר צב"ה :

והנה לפי המבואר בכוניא (דפסחים ז"ג) דפלוג' זו דר' ור"ג חליא . בפלוגתא אחרית דר"ע ורבנן (בכריהו ז') דר' סבר דהאי כמועדו חפי קלי ומטול ישא . יליף כרה לפ"ס מנ"ס דכתי' במקל' ונשא מטול מה להנך כרה דכתי' לח ה' הוא מנדף ונכרהה . וקסבר דמנדף היינו מנדף לח השם כר"ע דס"ל הכי (בכריהו' ס') ור"ג סבר דהאי כמועדו חראשון קלי . והאי מטול ישא מחי עביד ל' (דללו בפסח ראשון כתיב ב'י כרה בהדיא ע"ס

וברך חנב ג'ל ליישב כו המהרש"א ז"ל קדושין כד"ד ע"ב בריש' ד"ה שהורה זכחה לו דכתיב בהדי' ו' המהרש"א ז"ל וז"ל ופ"ד לא הוה ח'טרין ל' להך לריכו' דעביד לעיל כשן ועין חלל דח"ט למכח בהדי' לחשמוט' ל"ג גט שחור ע"כ . וכלורה מחי קא ק"ל ז"ל שהרי בפסיו' י"ל דח'טרין הש"ס להך לריכו' דלעיל למ"ד הכח דכולן לריד ג"ס או כולן ח"ל ע"כ ז"ל דהרי קא קשי' ל' שהרי הך פירכא דליהו שר"ע כו' ח'י חלל למ"ד כ"כ ח"מ וכדל' בהדיא וח"כ ל"ה ח'טרין להך לריכוהא חלל כפשיטוה הוה ל' לשנויי דמ"ד כ"כ ח"מ ס'ל דשן ועין ח"ל . ובשאר חברים לריד ככל לפדש דבריו ז"ל . ולפ"ז ח"א דלדדי לא ק"מ . וי"ל דקושייה הש"ס הוה לר"מ דס"ל הכח בהדיא דכולן ח"ל גט שחור ולקמן (ל"ה) מסוק הש"ס לר"מ דס"ל כ"כ הכ"ל ח"מ ע"ס . וכן ר"ע ס"ל הכח דכולן לריד גט שחור ובפסחי' מ"ה מסוק כגמ' חליכא דר"ע דסבירא ל' טני כחוביס הכ"ל ח"מ וח"ס :

(ע"כ הגה"ה ח')

כחצו החום' חלל ביה"כ דשפיר
 עבדין חוכיה לר"ח מא' דיה"כ
 לא אחי מר"ח - חבל נבי רגלים
 דלחיהו נמי מר"ח קחתי ליכא
 למימר בהו שיהיו ליוכח אפרכה
 ר"ח כיון דלחיהו גופיהו מר"ח
 קח אחו פ"כ ע"ס - וה"נ ליה
 לן למימר פ"ס יוכח אפרכה
 חמיד כיון דפ"ס גופא מחמיד
 קח אחי וכמש"ל וז"ל):

ולמד ההס דוהל"מ ב"ש
 ח"ח ומלמד בהיקש -

ח"כ פ"ס גופא לא ידעינן דמי
 שבה חליב' דר"ש כמש"ס החום'
 ביומא דלע"נ דהוה הימנו וד"ח
 כיון דבהיקשא ילפינן דברי
 הכוזבים בפי' גופא ודשפיר
 גמרינן מהיקשא נמי חף דבר
 הלמד בג"ש מ"מ הא חינה למ"ד
 (בזבחים כ"ז) הימנו וד"ח לא הוי
 היקש חבל לר' ישמעאל גופא
 דלחיהו ס"ל ההס הימנו וד"ח הוה
 היקש ודלוי שאין ללמוד בהיקשא
 דפ"ס דוחה שבה וח"ס דלר"י
 לשיטתו חליטריך בחו"ק דל"כ
 נמילתא מפ"ס דר"ש דלד"ד' פ"ס
 גופא לא ידעינן דדחי שבה כמ"ס'
 חלא שבהו' ס' כס כחבו כן לזוקח
 לומר דלר' ישמעאל פ"ס לא ד"ס
 (ומ"ס שס דל"ל דר"י ס"ל דדבר
 הלמד בג"ש חו"מ בהיקש דל"כ
 מ"ס פליגי בה אמוראי כו' ע"ס -
 ואני אומ' דבלח"ה מוכח להדיא
 בסוגי' דהמור' כ"ח דלא ניחא ל'י
 לה"ס לחוקמא לדרי"ש כר"ס
 דס"ל דחו"מ בהיקש והוא
 משום דס"ל בחר למד חזלינן
 כדלמד ר"פ בזבחים סס - שהרי
 בתמורה סס (וכן בזבחים ס'
 ומכוח י"ט) פריך הגמ' לר'
 ישמעאל דליף ההס בשר הכבוד
 מדמו ומעשר ומבשרו בהיקשא -
 ומי ילפינן קידש מהדדי כו' -
 הינחא למ"ד בחר למד חזלינן
 חלא למ"ד בחר מלמד חזלינן
 מח"ל - והיינו הפלוגתא דר"פ
 ומ"א בזבחים נ' הג"ל - (ה) וח"ל
 מחי פריך והלא בלח"ה ע"כ
 מוכח דר"ש כר"פ ס"ל דחליב'
 מנגן דפ"ס דר"ש וכמש"ל - (וחפ')
 הימא דהא דס"ל לר"י דג"ס חו"מ
 בהיקש לחו מהה דהוה ל'י
 צאה מן המעשר יליף לה כדרי"ס -
 חלא מסבירא הוה דלחי ל'י
 הכי לר"י - וח"כ שפיר מתי סבר
 בחר מלמד חזלינן - מ"מ מאי
 דוחקא דה"ס לחוקמא לר"י
 דהרי מסבירא לומר טפי דס"ל
 בבר למד חזלינן ונפק' דג"ס
 חו"מ בהיקש מהיכא דנפק' לר"ס'
 חלא ע"כ דס"ל לה"ס דר"י
 מתי סבר דחין ג"ס מלמד
 בהיקש ולא נפק' ממורה
 משום דס"ל בחר מלמד חזלינן -
 והייט דקאמ' ההס הינחא כו' והדק'ל
 דחין חפשי לומר דס"ל לר"י
 דהלמד בג"ש חינו מלמד
 בהיקש דל"כ מנ"ל דפסח שני

בג"ס דמטיני מטיני - ולא ה' לו
 להמרה"ס ח"ל לומר דקוב לא
 ילפינן מליבור בשאר מלמד לימוד
 ושיא בג"ס דמלמד ע"ס - דמשמ'
 טעמא משום דה"ל למד שלי' שרי
 חף למד שני חין אחה יכול
 ללמדו בג"ס מלמד ראשון כיון
 דללמד מהיקש ובמ"ס - ובלח"ה
 הוה לכאורה ל"ע על הסוגיא
 גופא (דיבמות סס) דליף ליבור
 בשמ"מ בג"ס מליב' בעבודה
 כוכבים וליבור בע"כ מהיקש
 דוחס ע"ס וכן לפי הסוגיא
 (דהוריות ח) דגרס שס רק
 ליבור מנ"ל יליף עליון
 מהחוק - ומשמע דחף ליבור
 בשאר מלמד ילפינן מהיקש
 דיחיד ופירש"י שס ויחיד גופא
 בשאר מלמד ילפינן מהיקש דהוה
 אחו והשחא לפי הסוגיא דיבמות
 ה"ל ליבור בשמ"מ דבר ה' מהיקש
 דחינו חו"מ בג"ס - ולפי
 הסוגיא דהוריות ה"ל דה"ל
 בהיקש וחינו חו"מ וגם לפי מה
 שפירש"י לנו בעל המהרש"א
 ז"ל דבג' מלמדיו לכ"ע לא
 ילפינן ח"כ לכאורה חקשה
 לרבי דליף ההס ליבור בשאר
 מלמד דעליה וליבור בעבודה
 כוכבים מנ"ל דמעני וסוב
 יליף יחיד גו"מ בעבודה כוכבים
 מהיקשא דוחס נ"א - והכא
 חקשה שפיר - דחף למ"ד דבה"ל
 בג"ס חו"מ בהיקש וכן חו"מ
 בג"ס לכ"ע בזבחים סס - מ"מ
 היכי מתי מליף יחיד בעבודה
 כוכבים מהיקשא דליבור - כיון
 דליבור בעבודה כוכבים גופא
 לא ילפינן חלא מנ"ל ליבור
 בשאר מלמד - וליבור בשמ"מ
 ילפינן מחמת חבה בג"ס דעליה
 ח"כ הו"ל ג' מלמדיו דלכ"ע
 חין מלמדיו כמ"ס המהרש"א -
 ומיהו בזה י"ל דס"ל לר' בחר
 מלמד חזלינן - וחמתא חשה
 חזלינן הו"ל - וע' בהוריות ח'
 חוד"ה ילמד ובזבחי' מ"מ
 חוד"ה מה להלן - ובמק"א
 יבואר ח"ה):

דחי שבה - והא ודלוי דנס
 ר"ש ס"ל דפ"ס דו"ס - דחליב' ג'
 מחלוקה בדבר כמ"ס החום': **ר' יליף**
 דלר"י לא נפק' דפ"ד דח"ס
 מנ"ל דחמיד - חלא דפ"ד גופא
 מוכח מקרא בדה"ל דר"ש דכח'
 לא ילין לזוקר זכח מג הפסח
 הא כל הלילה כולה ילין וע"כ
 ב"ד שחל בשבה עסקין כדמוקי
 לה בפסחים (נט): שהרי לר"י
 עלמו דלמד בשבה (ק"ד) דחלבי
 חול קריבין ביו"ט שפיר מיוקמא
 חף קדא ב"ד שחל בחול וע"ס
 בפסחים בחו' ד"ה ב"ד
 בטה"ד - וחין לומר נמי דנפק' לר"י
 דפסח דו"ס מנסח מדבר דע"כ
 בשבה ה' כדלמד בשבה (פ"ז)
 ויהי כבוד הרשון בשנה
 השניה - ואחו יוס כו' ראשון
 למע"כ - שהרי לר"י דלמד
 בקידושין (ל"ז) דכ"מ שחל
 ביאה חינו חלא חחר ירושה
 וישיבה ח"כ בפסח דכח' ב' ביאה
 ג"כ לא נחמייבו בפסח עד
 לחחר שנהחלקה ח"י וע"כ
 דוחו פסח שהקריבו במדבר
 עפ"י הדיבור ה' לר"י וכ"כ
 החום' להדיא בקדושין שס ד"ה
 חזלי - וח"כ ליכא נמילתא
 מיני' לדורות ג"כ דפסח דו"ס
 דשח"ה חס דעפ"י הדיבור ה' אז
 כל עיקר עשייה הפסח דמן
 הדין לא ה' להס לפסח פסח
 כלל במדבר חף חס ה' חל בחול -
 וה"ל חפשי דמן הדין חין פסח
 דו"ס חלא דליווי המקום עשו
 חוהה שנה בשבה ולא ילפינן
 מיני' [ובשני הלימודים הג"ל
 ככר דברו בזה בס' דורש ליון
 ובח"ה לפסחים ע"ס (ו)]: ומח"ס

נדפס ביהודה ז"ל בספרו דורש
 ליון דרוס י"א ספילג סס בסוגיא
 דזבחי' (נ) פ"ס - ובסוגי' כהב
 ח"ל - העולה מזה ששני דברי
 חלו הכרחים הם דמאן דס"ל
 בחר למד חזלינן ודלוי דס"ל
 מופנה למד חזלינן משיבין -
 ומאן דס"ל בחר מלמד חזלינן -
 ודלוי דס"ל למדיו חזלינן -
 וכ"ל בשיתו מוכרח כאלה
 הארתי ע"כ - והנה מה שיש
 לדקדק בדבריו ז"ל חין כחן
 מקומו להאריך בזה רק רחיתי
 להזכיר אשר במחכ"ה נעלם
 ממש דלחורווייהו לינחא
 דהס ס"ל לר' ישמעאל דמופנה
 למד חזלינן וחין משיבין ע"ס -
 וח"כ לפ"ז ע"כ ז"ל דס"ל לר"י
 בחר מלמד חזלינן -
 והרי בג' מקומות הג"ל קאמר
 ה"ס בדה"ל חליב' דר' ישמעאל
 הג"ל הינחא למ"ד בחר למד חזלינן
 כו' וימחה סחירה לרוב פלפולו
 ע"ס - חלא שרתינו להחו' בניור
 (מ"ח) שכ"ס בדה"ל חליב' דר' ישמעאל
 ח"ל חיימא כיון דלמו דכ"ה
 מופנה ל"ל חו הפגה דניור
 וי"ל דחליב' דר' ישמעאל קיימא
 דחיה ל'י בג' המפלה מופנה
 למד ח' למדיו ומשיבין והכא
 יש להשיב כו' ע"ס וכ"כ עוד
 שס בדה"ל ואלחמותו דל'י ישמעאל
 לר"י להטעמו משיבין דליון -
 דלחיהו לפעמי' דס"ל למדיו
 ומשיבין ע"כ ע"ס והשחא לר' ישמעאל
 ז"ל ה' י"ל בפשיטות קושי' החו'
 ביומא הג"ל דר' ישמעאל
 לשיטתו דס"ל מופ' למד ח' משיבין
 כמ"ס החו' בניור הג"ל וח"כ
 ע"כ ס"ל דבחר למד חזלינן

וע"כ דס"ל כר"פ דג"ס מלמד
 בהיקשא ודשפיר יליף דר"ש חו"מ
 בהיקשא דפ"ד כמ"ס - חלא מה
 נעשה וד' החום' דניור הג"ל סותרין
 לסוגיא ערוכה דגדה הג"ל מהיפך
 להיפך דבהדיא חמרי' שס לר"י
 דס"ל במופנה למד חזלינן ומשיבין
 חס לא שחלמד דנירסח חחרה ה'
 להס בסוגיא דגדה הג"ל - (ומלחתי
 בע"ה להגאון בעל מנחה חחרן
 ז"ל בסנהדרין (ל"ה) שהמה עליהם
 ז"ל והיני' בנע"כ לייסבו ע"ס) -
 ומ"מ חף לנירסח החום' חקשה
 חפיכא מהא דקאמ' בתמורה סס
 (וסס) - חלא למ"ד בחר מלמד
 חזלינן מח"ל והלא בלח"ה ע"כ
 מוכח דס"ל לר"י כמ"ד בחר
 למד חזלינן וכמ"ס ולכן ד' הגאון
 בעל דל"ז הג"ל נפליחם בעיני
 למאוד מסוגיות הג"ל וכמ"ס
 בעזרה"ס :

ומה"מ נמי חין לומר
 דנפק' לר"י דפסח דו"ס
 מנסח גלגל בשבה ה' כדחתי'
 בסדר עולם (פי"ח) והביאו
 הרמ"ס בע"פ ס' י"ג וע' בזבחי'
 מנחות ל' ד"ה מנחן) ויהי
 ביום השביעי וחסול החומה ר' יוס
 חחר שבה ה' וכ"מ בניסן ה'
 ונמלא ר"ח ניסן ב' ח' בשבה

לך

ומה"מ נמי חין לומר
 דנפק' לר"י דפסח דו"ס
 מנסח גלגל בשבה ה' כדחתי'
 בסדר עולם (פי"ח) והביאו
 הרמ"ס בע"פ ס' י"ג וע' בזבחי'
 מנחות ל' ד"ה מנחן) ויהי
 ביום השביעי וחסול החומה ר' יוס
 חחר שבה ה' וכ"מ בניסן ה'
 ונמלא ר"ח ניסן ב' ח' בשבה

הגה"ה
 (ה) **ובדרך** חנב חני תמה
 על הגאון בעל טובי'

ומשי"ש בספר חור חדש
 (בפסחים ס"ו) על קוסיות
 החום' שס ד"ה חז' ח' ר"ל
 שקשו לר"ס פסח דלח טומאה
 מג"ל וכו' לחרן ד"ל דר"ס
 נפק' דפסח ד"ס מנסח מדבר
 וח"ה חר צמועדו חטומאה ע"ס

בשנה וע"פ בשנה וע"פ
 ברא"ש . (ולמוד זה דענה ל"מ
 בספרים) שהרי לר"י ע"כ חף
 פסח גלגל ה' עפ"י הדיבור
 ללדיד' לא נחמיצו בפסח עד
 לאח' שנהחלקה הארץ . וכמ"ש
 הקום' להדי' (בקי"דוין) ע"פ
 ולכן זיל למד דבאל' בנ"ש אינו
 חו"מ בתיקש דע"כ ע"ל
 לר"י דפ"ס ד"ס בח' מש"ס אלה
 או שגמ' דס"ל לר"י כרחב"ע
 בפס"ז שס . דסבירא ל' .
 דבמועדו אשני (קא' ופ"ה י"ף
 כרה למדבר בנ"ש דחט"ו .
 דלרחב"ע . וכנהרה דכחי' בפסח
 אהרווייהו קאי . וכרה דפ"ר
 הלה פ"ס דווקא אש הוד
 בשניהם חייב ודל' שס בנמ'
 לרחב"ע) והשאה ל"ף פ"ס גופא
 דר"ס מנ"ס דחמ"ד . ח"נ י"ל
 דר"י לא יליף בנ"ש מבמועדו
 אלא נפק' ממשמעות' דבמועדו
 אש' בשנה וכמ"ס התי"ס בפסחי'
 (פ"ד) ד"ה מה מועדו דגנאי היא .
 איכא דיליף מנ"ס דמועדו .
 ואיכא דיליף ממשמעו ע"פ
 וא"כ י"ל דר"י ס"ל כר"י
 דבמועדו אלא חן קאי . ופ"ס
 דחיי שנה נפק'ל בתיקש
 כמ"ס . ועוד י"ל דחירון התי"ס
 צינחא שס . דכיון דכחי' ככל
 תקח הפסח יעשו אוהו לרייסי
 חנו ללמוד כמו קן ממנו חף
 דבר שלמדו בו בצורה שיה .
 שאל"כ ח"נ מקיים ככל תקח
 הפסח ע"פ חר"ס . וע"כ
 לכולהו הנך חירוי' ז"ל דלא
 ילפי' עומר מפ"ס פסח דהיה
 למד מן הלמד וכמ"ס :

אל"א דלכחי איכא למידק
 דלחירוי' קמא שחבתי
 שכ' דר"י ס"ל דבמועדו אשני
 קאי וליף בנ"ס מתמיד' ח"כ תק'
 דהפסח מיני' דדבר הלמד בנ"ס
 אינו מלמ' צב"א : ולהירון ב'
 דבמועדו אלא חן קאי והר"ס
 ממשמעות' ופ"ס ל"ל מהתיקש .
 ח"כ היפסוט מיני' דד' הלמד
 בתיקש אינו מלמד צב"א .
 ואין לומר דבאחמ' חר
 מהנך אינעויה נפשט מינה .
 ואפ"ה קמבע"ל ה' דבחרווייהו
 משום לחין הכרע אי ס"ל
 לר"י כר"י או כרחב"ע . וז"ל
 הבה קמדחי ליה משום דס"ל
 כר"י והתיקש אינו מלמד
 צב"א חיל הכח קמדחי ליה
 דס"ל כרחב"ע : וג"כ אינו
 מלמד צב"א . שהרי ע"כ נפשט
 מינה בורחי דתיקש ח"מ צב"א
 שאם האמר דגזירה שיה אינו
 מלמד צב"א . ח"כ ק"ל לתיקש

ע"פ ושוכ כחב דמ"מ הקשו
 החוס' שפיר לשיטתם במנחה
 (מה) ד"ה קרבן דר"ס (היינו
 ר"ס בן ננ"ס) : כר"י ס"ל דביאה
 לאח' ישיב' ע"פ והש"ל . שס
 דהל' כב"ג ו"ל מפסח מדבר
 עכש"ד . ואני חמה עליו ז"ל
 שהרי בקידו' (ל"ח) ס"ל לר"ס
 דביאה דחדש טוהג בחו"ל ע"פ
 ומבואר שס (ל"ז) דמ"ד חדש
 טוהג בח"ל ע"כ לא ס"ל כר"י
 דביאה ומושב לאח' ירושה הוא
 וכ"כ רש"י ז"ל שס להדי' דקסבר
 ר"ס מושב כ"מ שאח"כ יושב' .
 משמע (ואש"ג דאר"ס החס' ג'
 מ"וח נלשוו בכנישתן לארץ חדש
 כו' ע' ברש"י שס שפי' שבמדבר
 לא זרעו כו') . והא דאר"ס
 במנחה הלכה כב"ג הרי קא'
 ר"ס שס דביאה שאין הטעם
 כדכרי' . אלא מפני שהכבשים
 מחירין א"ע כו' ומיהו מנח
 דאר"ס החס' שכל האמור בחו"כ
 לא קרב במדבר (ופי' רש"י
 כדל' בגמ') . ופ"ס בנמ' אמר ר"ע
 והקרבנא על הלחם מלמד שלא
 נחמיצו בכבשים קודם שנהמיצו
 בלחם (ופר"ס כ"ז שהיו במדבר)
 כו' נזאל מה שאמור בה"כ לא
 קרב במדבר וא"כ לכאורה נראה
 דגם טעמא דר"ס במחיתין דא'
 שלא נחמיצו חף בכבשים במדבר
 מפני הלחם שלא היו מצויין .
 וע"כ דה"ט משום דביאה ומושב
 לאח' ישיבה משמע וכמ"ס התי'
 ולב"ג ותיקש דר"ס אדר"ס וכמ"ס
 אולי י"ל דהח' לא ס"ל דטעמא
 דר"ס מנ"ס הכי הוא כדל' בגמ' .
 אלא כפי' הרמב"ם ז"ל בגמ' .
 המשניות שס . דר"ס קבלה ה'
 בידו שלא הקריבו במדבר האמור'
 בח"כ ע"פ . ובאחמ' ק"ט דל"ל
 לרש' דזה קבלה בידו . והיפוק
 ל' מקרא דמייתי ל"ט בגמ' .
 וכ"כ משום דא"כ תקשה מר"ס
 אדר"ס וכמ"ס . שהרי הרמב"ם
 ז"ל טלמו מפרש ההס טעמא
 דבן ננ"ס דלא הקריבו לחס
 במדבר כמ"ס שס החוס'
 בשס פי' הקוג' לפי שלא הי'
 להס לחס במדבר זולת המן
 וא"כ אפשר לומר דטעמא דר"ס
 נמי משום הכי הוא ו"ע . וע"כ
 פירש' המורה שס בזה דבמהני'
 פי' שלא הקריבו לחס במדבר
 שאינן באין אלא מן הארץ .
 והיינו כפי' החוס' בשס ר"ח
 ואפ"ה פי' דטעמא דר"ס כדל'
 בגמ' ותיקש' דר"ס אדר"ס וכמ"ס
 אולי י"ל דס"ל לר"י כר"י בר'
 יהודה דבמנחה (פ"ד) דס"ל ב"כ
 ההס דחדש בח"ל דאורייתא .
 ומושב

לחינו מלמד צב"א . ומה ג"ס
 המלמדה צב"ס חנהרה מדכ"ב
 בזבחים שס (ג') אינו מלמד
 צב"א . התיקש שאינו מלמד
 צב"ס . אינו דין שאינו מלמד
 צב"א : אך להירון הג' שכ'
 בשס החוס' ח"ס דהא דחאי
 דאש"ג דתיקשא דפ"ס עדיפא
 מהתיקש דעלמ' וכמ"ס הח' דאף
 למ"ד דבכ"מ אין למדין מג"ס
 הכל למדין מ"מ דהאמר' נמי צב"א
 נהאי ג"ס והתיקש' ודחי דעכ"פ
 גריעו מג"ס או מהתיקשא לחוד .
 כיון דעכ"פ הו"ל ג' מלמדיו . ולא
 הפסוט מיני' דתיק' חו' ג"ס לחוד
 אינו מלמד צב"א . דשפיר י"ל
 דמלמדיו . והכח אינו מלמד
 כיון דמ"מ הו"ל ג' מלמדיו
 אש"ג דחאי התיקשא עדיפא
 משאר התיקשא וכמ"ס) :

אל"א דבאחמ' ח"כ
 חכ"י אכתי אורכא למילף לר"ס דפסח דר"ס
 מפסח גלגל וכמ"ס בצב"א . (ולר"ס י' עוד ראיין
 דפסח גלגל ה' בשנה לפי מ"ס החוס' במנחה (ג') ד"ה מנח'
 דר"ס דלא צעי למימר דהפסוק נאמר על העתיד מדקש' ל'
 החס מנח' דכחי' לקוח את ספר החוריה . ע"כ ז"ל לר"י'
 דהא דכחי' בן מנח' ועשרים שנה אכתי היום דדרשין היום
 מלאו ימי וטוטי דבע"ס כחב משה מקרא זה . וע"כ ז"ל
 לר"י דבע"ס מה משה צלוהו יום שס' מקרא זה וכיון דז'
 באחד ה' בע"ס רש' יתח' אחר בשב"ח . ור"ח ינסן באחד
 בשב"ח וע"פ בשנה וע"פ בחוס') ולר"ס ליכא למימר שפ"ה
 הדיבור היה שהרי בכ"מ דכחי' ב' ביאה ס"ל דמיד שעברו
 אח הירדן נחמיצו וכמ"ס והיינו דא' בזבחים (ק"ח) מ"ט דר"ס
 דכחי' ויעשו בני ישראל את הפסח בגלגל . פשיטא כו'
 [ופירש' פשיטא דבעו למיעבד פסח] . ולמ"ד דבכ"מ שגמאר
 בו ביאה לאח' ירושה וישיב הוא מנח' קאמר פשיטא שהרי טובא
 קת"ל דאש"ג דלא נחמיצו אז עדיין מ"מ עשו פסח עפ"י הדיבור .
 אבל לפנ"ש דס"ל לר"ס דכ"מ דכחי' ביה ביאה הוא מיד אחר שעברו
 אח הירדן . שפיר קאמ' ההס אליבא דר"ס לשיטתו פשיטא דמה"ד
 היו לרייסי לעשות את הפסח . ומנח' קמ"ל קרא אלא לחו
 לכדר"ס שס . ועי' משנה למלך פ"ח מה' ק"פ ה' ג' . ובהכי
 ח"ס תי"ס החוס' בפסח' היל' דע"כ מוכח דבמועדו לר"ס
 דר"ס הוא דלחא . דל"כ מנן לר"ס בזבחים שס דליבור
 לא הקריבו אלא פסחים ומוכח הק"ל זמן ויניף לה מקרא
 דפסח גלגל . ודילמא אשמעינן קרא שעשו פסח בשב"ח . אלא
 ע"כ דפסח דר"ס מבמועדו יליף ולא אשמעינן קרא דיהושע מדי
 אי לאו לכדר"ס שס ח"ס . (וקא"ה י' לרדקק למנ"ס דלר"ס היו פטורין
 במדבר מפסח . ח"כ אמאי ל"ק נמי בצב"א דבמנחה דמנחה
 היל' הגיע ט"ז בניסן נחמיצו בפסח ואולי י"ל דאש"ג דמה"ד
 לא נחמיצו בפסח במדב' הרי מ"מ עשו פסח במדבר עפ"י
 הדיבור . וכן פסח מלרים . ועכ"פ פסח גלגל לא הי' ה'
 הפסח ראשון שהקריבו ישראל . משא"כ עומר ושהי הלחם
 דמשולס לח הקריבו . עומר ושהי' עד שבאו לארץ אליבא
 דר"ס וכמ"ס . (ע"כ הגה' ה' ו')

אמנם

בטיק הדבר שכתבנו למעלה דר"ש ע"כ ס"ל דמנדק לאו היינו מצדך חת' ה' (ובדמוכה להדיח מההיא דסנהדרין ס"ד ע"כ לפי) הנה מלינו סתירה מפורשת לזה בסוגיא דכרייתו (1) דמוקי ר"י שם למתנין דכרייתו כר"ש ד"ל הבא ע"ה' והביא ז"ל ח"ס - ופריך והא קהני מנדק בסיפא טי' - ומטיק חלל רישא רי"ש - ובמנדק ס"ל כר"ע כלומ' דמנדק (דהיינו מצדך חת' ה') מביא קרבן - ואע"ג דליה ב"י מעשה - וע"כ היינו טעמא הוילא ונחמר כרה דירי' במקום קרבן (בפ' שלח) כדח' ר"ע שם בגמ' (ד' ז') אלמא דס"ל לרי"ש בזהדיח דמנדק דכה' בחורה היינו מצדך חת' ה' כד"ע - והשחא לפי סוגיא זו דכרייתו ע"כ מוכח דס"ל לרי"ש כרבי דמועדו אשני קאי - דח"ל"כ ה"י וגבא חטאו - וחסאו ישא מחי עבד ל"י - חלל לאגמורי כרה לפ"ש וכרבי *) ופ"י ע"כ ח"ל

הגה"ה

לומר דר"ש נפק"ל דפסח דר"ש למשמעותא דמועדו וכמ"ל בזה חירו"א - דח"ל הקשה בפשטוה ית"ל עומר מפ"ש דכתיב ב"י בזהדיח דר"ש - וח"ל לנו ליישב כ"ח בחיור' הראשון שכתבתי לשיל דר"ש דריש ג"ש דמועדו וה"ל פ"ש ד"ה מנ"ש וח"י ח"מ ב"ב"א וח"ש - (חלל דהשחא הדק"ל דהפסח מיני' ד' הלמד בג"ש ח"י ח"מ ב"ב"א) ולכן נראה כמ"ש החוס' ביומא שם דכי קרבן ה' לא הקריב במועדו לא מסהבד כלל לדרוש אורו לג"ש ח"יבא דט"ס חת' דלח דמי לחיך שנתחבו ב' ליווי השמרו להקריב ל"י במועדו כ"י ע"ש והשחא ח"ע"ג דר"ש ס"ל דבמועדו אשני קאי - מ"מ לא יליף מיני' דפ"ש דר"ש - חלל מהקישא דפ"ר - ופ"ר נפק"ל בג"ש וה"ל ג' מלמד' וכמ"ל ח"ש - חבל לפירש"י בפסחים (ז"ה) הנ"ל - וכ"כ החוס' ביומא שם בשם הספרי דשפ"י ילפינן ממועדו דשני ח"כ ע"כ ל"ל השחא דבאחמה הפסח מיני' ד' הלמד בג"ש ח"י ח"מ ב"ב"א. וכמ"ש -

אמנם

(אמנם) להלן בסוף דבריני יחבא' ח"ה' דבלג"ה ח"כ פירכא דל"ל עומר מפ"ש - וח"ש דקאי החס בתיבטיח זו בחיקו בזבחי' (ס) - והנה לפמ"ש דס"ל השחא ד' הלמד בג"ש ח"י ח"מ ב"ב"א והלכה. לא ילפינן עומר מפ"ש - וח"כ מה"ס נמי ח"ל למילף עומר אף מפסח ח' ולפ"י בלח"ו דך פירכא דפריך החס בצינמוה מה לכולהו שכן ישנן לפה"ד בלג"ה ליכא למילף עומר מצביייהו משום דהוה למד מן הלמד - וכמ"ש - וכ"ה ח"כ הי"י. הוה בזה למילף החס יבוס מצביייהו ומה לריבין לפירכא דלפ"ד י"ל דסוגיא דהחס ח"י למ"ד

למ"ד בשר למד חזו"ק - וכיון דהלמד חו"ק הוא שפיר הוה ילפינן ח' לאו פירכא דלפ"ד - משא"כ הכא דגם הלמד קודש הוא בלג"ה ליכא למילף מצביייהו וכמ"ש :

מ"מ

נראה ל"י דבלאו פירכא דלפ"ד ליכא למילף עומר ממילה ותמיד לחזו"ק דכי פרכת דמה למילה שכן נכרהו עליה י"ג ברייתו ישנן כרה - תמיד יוכיח מה לתמיד שכן חז"ר - מילה יוכיח דאע"ג דהיא נמי חזירה מ"מ ח"ינה חלל חזיר המלוי ובזבחים (ח"ג) ח"ל החס דחזיר המלוי לאו חזיר הוא ושפיר י"ל דעומר דהוי בכל שנה חשוב חזיר יוחר ממילה דזמנין דלא משכחה לה כלל - ואפ"י לגבי יבוס קחמ' החס בצינמוה - ממילה ותמיד שכן ישנן לפ"ד, ומח"י קחמ' ממילה ותמיד - שהרי כבר פריך לה מהתמיד שכן חזיר וע"מ דיש סברא לומר דמילה חוכיח על פרכת חזיר - ואע"ג דמילה לגבי יבוס וח"י מלוי' היא הרבה יוחר מן היבוס וע"ש בחוס' ד"ה ומכולהו וע"כ' לגבי עומר שפיר י"ל דעומר מקרי חזיר יוחר ממילה וע"כ' דלא הוה פירכא נגד עומר והא דהניח שם בזבחי' חזירא חת הפסח כ"י ולא חזירא חת המילה שהיא חזירה חת משני רבא החס שהיא חזירה במו"ה (פרש"י שכתבתי עלי' י"ג ברייתו) וע"י ח"כ למימר תמיד יוכיח וכמ"ש ומיהו לחידך ליטנא דהחס דקחמ'ר ואב"ל מילה לגבי פסח כחזיר דמ"ח - ח"כ ח"ג ה' י"ל דך פירכא לגבי עומר וע"כ' נראה דחליא בחזו"ק ילפינן דהחס - ולהלן ח"ה' אבחר עוד - חס י"ל ג"כ דחליא בפלוגתא דר"י ור' שמעון במנחה (ס' ע"ב) ע"ש חלל דכ"י ח"י חלל ח' נימא דהלמד בג"ש ח"י ח"מ ב"ב"א חבל חס האמר שמלמד ב"ב"א -

וכן חס נאמר דמשמעותא דמועדו ילפינן דר"ש ח"כ לכא' שפיר נוכל לומר פסח יוכיח חזיר (וכן לסברה המהרי"ל הנ"ל שפיר ח"כ למימר דפסח יוכיח ח' חס נאמר דפסח גופא בג"ש דמועדו ילפינן דר"ש ח' לאו פירכא דלפ"י דריבור (וכמ"ל) :

והנה

עד כה כתבנו ליישב צ"ה"ס מה דליכא לכאורה למידק חבל חד לחודא מהני חלחא דפריך עלייהו בצינמוה מה לטוליה שכן ישנן לפה"ד דליכא למילף גס ק"ירה העומר ל"י ימע"אל דדמי שבה מצביייהו משום דך פירכא וכמ"ש - דבתימ"ד ח"ש לפי המסקנא בצינמוה ו' דר"ש ס"ל נמי עולה תמיד חז"ר - במילה נמי ינחא משו' דליכא למילף מפירש' שאין דין מהלכה ומפ"ש נמי ליכא למילף שאין למד מן הלמד וכמ"ש :

[ותשלומי הדברים בזה סבו"א למעלה סוף מ"ו ולהלן בעז"ה] :

למ"ד

ל' למיפטר' מקרבן כיון דע"כ לא נפק'ל כרה למצדך אלא בג"ש דחטאו מפסח שאינה בה חטאה דמ"ט היא . ואיך יתכן שיהי' סברה חכמים הפוכה כ"כ . ולדידהו דמנדף הייט מצדך וכח"כ כרה במקום קרבן ואפילו הכי פטרי מקרבן . ולר"ע דיליף מפסח דמ"ט הוא ואפ"ה מחייב בקרבן ועכ"פ שאין מקום לומר דבטעמים המהנגדים ממש לכ"ל לדעוהו שבזה יהי' טעמא דפלוגחיי' דלרבנן פטור מקרבן משום דס"ל מנדף הייט מצדך ואע"ג דכתי' כרה דיד' במקום קרבן . ולר"ע חייב משו' דס"ל מנדף לאו הייט מצדך . ואע"ג דלפ"ז ע"כ דיליף כרה דידו' מפסח דלאו בר קרבן הוא . ולענ"ד לא מלחחי כזהו שום סברה להיפך כלל שיהיה אפשר לזקומי פלוגחיייהו בזהכי דודחי הסברה וטחנה כפרש"י ז"ל וכמ"ס . ועוד דא"כ ז"ל דלהרמב"ם הי' לו גירסא אחרת שלא כגירסא רש"י ולא כגירסא הספרים שלפנינו . דכלל הסוגיא מבוחר דר"ע ס"ל מנדף הייט מצדך . ועוד דא"כ אמאי קרי ל' ר"ע להמבדך מנדף במתניתין . ובשלמא לפירש"י א"ש דאע"ג דס"ל לחכמים דמנדף לאו הייט מצדך . ואפ"ה קאמרי אף המנדף דאר"ע קאי כלומר אף המבדך שאחיה קורא אורו מנדף וכמו שפירש"י . אבל ר"ע דהנהו בריתא דמתניתין המנדף אמאן קאי דקרי ל' מנדף . ולכן ג"ל דמ"ס הכ"מ לחכמים ס"ל דמנדף הייט מצדך ר"ל חכמים דרשב"ע ס"ס בצרייהא . ואף חכמים דמהניחין דפטרי מנדף מקרבן . חין הכרע לומר דס"ל דמנדף לאו הייט מצדך ופ"ל כרה דמצדך בג"ש מפסח דלאו בר קרבן הוא כפירש"י . אלא שפיר י"ל דס"ל נמי דמנדף הייט מצדך ואפ"ה פטרי רבנן מקרבן כיון דליכא כרה יתירא במנדף . והכא חטאו מבע"ל ג"ס דפ"ש וכרבי . (ואדרבה טפי ניחא למימר הכי דהשאה א"ל לדחוק ולפרש כפרש"י ז"ל דהא דקרו חכמים למנדף מנדף דאר"ע קאי דשפיר י"ל דהנייהו נמי ס"ל דמנדף הייט מצדך ואפ"ה פטרי מקרבן וכמ"ס לפי פ' החוס' הג"ל ועוד מדאילטוריו לטעמא דמנדף ל"כ מעשה וכמו שאבאר) :

ובהרי"ג א"ש נמי הגירסא שלפנינו בצרייהו ס"ס דע"כ הוא כפי' החוס' דזוזומר חטאו ישא ר"ע קא"ל לרבנן וה"ק אמריהו מנדף ל"כ מעשה כלו' דבמתני' פטרי רבנן מנדף מקרבן מדכתיב לעושה בשגגה יאח מנדף וע"כ ז"ל דסבירא לכו דמנדף הייט מצדך אה ה' וכח"כ כרה במנדף גופא . ולהכי לריכיהו לטעמא דל' ב' מעשה . דלוי הוה ס"ל דמנדף לאו הייט מצדך וע"כ דנפק'ל כרה במנדף מנ"ס מפסח א"כ חטאו דבלח"ה פטור כיון דבג"ל מפסח אחיהו שאיטו בר קרבן דמ"ט הוא ומדאילטוריו לטעמא דל"כ מעשה ש"מ דס"ל נמי דמנדף הייט מצדך אלא כרה דכתיב במנדף גופא למאי אהיה דחי לכרה גרידא בג"ש דחטאו אחא מפסח אלא ע"כ לקרבן אהיה דחי מנ"ס למוד ה"א כי פסח דל' ב' קרבן . וחי ממנדף למוד אכתי הוה פטריקין ל' משום דל"כ מעשה ולהכי אילטריק קרא ואילטריק ג"ס . אמרי ל' ליהן כרה למקלל . כלו' לעולם דכרה דכתיב במנדף דהיינו מצדך לכרה גרידא אילטריק ומא"ה לריכין למיפטר' מקרבן משום דל"כ מעשה והאי דקאמריהו דבג"ש דחטאו נפק'ל אהן ס"ל דבמועדו וחסאו ישא חשני קאי וליכא למילף כרה למנדף בג"ש מפ"ש דפ"ש גופא מנלן דאיכא כרה גבי' . אלא איפכא דרשינן האי ג"ש לפ"ש דכתי' במקלל וגשא חטאו וכתי' בפ"ש חטאו ישא מה להלן כרה כלו' במקלל דכתי' ב' כרה ביהדיו אף כאן בפ"ש כרה . וא"ש דמוכח להדיא במתניתין דחכמי' ס"ל ג"כ כר"ע בזהו דמנדף הייט מצדך וכמ"ס . וז"ש הכ"מ וכיון דקט רבי כחכמים ר"ל דרשי הג"ש איפכא דלא כר"ע וכמ"ס . וא"ש נמי מש"ס דרש"י מהפך סב"י חכמי' לר"ע ורבינו נקט כני' הספרים כלו' דלפרש"י ר"ע ס"ל כרבי דמוקי הג"ש לפ"ש . ולפ"ז הרמב"ם שפסך כרבנן דר"ע ע"כ לא הו"ל למיפסק כרבי אלא דבאמת הוא גרס כני' הספרי . וכפי' החוס' דאדרבה ר"ע ס"ל דלא כרבי ורבנן כרבי וכמ"ס דעיקר פלוגחיייהו בג"ש דחטאו הוא דר"ע יליף בך ג"ש מנדף מפי' רבנן וילפי כרה בפ"ש ממנדף ולהכי פסק

רבינו כרבי ככל' צפי' דברי הכ"מ ז"ל . והולכתו להאריך בזה לפי שרשיהו לאחד מן הגאונים ז"ל שהבין מד' הכ"מ דלגירסא הרמב"ם ס"ל לר"ע דמנדף לאו הייט מצדך וכמו שגראה לנח"א מפשטי' לישנא דהכ"מ . והוא הגאון המפורסם בעל מנחת אהרן ז"ל בסנהדרין ל"ב [ובדף ה"ס' הוא דף מ"ח ע"ב] שכ' שם וז"ל . ולפמ"ס הכ"מ דמ"ט פסק הרמב"ם כרבי אף דר"ג ורשב"ע פליגי עלי' משום דסב"י כגירסא הספרים בצרייהו ס"ס דחכמי' סב"י מנדף הייט מצדך . ור"ע פליגי והל' כחכמי' פ"ש א"כ לפ"ז לפי גירסא סב"י ר"ע דמנדף לאו הייט מצדך אה ה' . א"כ סב"י דשני השלומין דרשב"ע הוא כו' עכ"ל . הגה מ"ס דלד' הרמב"ם ז"ל דר"ע ס"ל דשני השלומין דרשב"ע הוא בזו דבר אמת בפיו . דהכי ודאי ז"ל לך הרמב"ם והחוס' הג"ל דר"ע ע"כ דכ"ל נהן ס"ל וכמ"ס [וא"ש בזה מ"ס הגאון בעל מנ"א ז"ל שם ע"ד החוס' בפסח' (א"ב) דהי' ר"ע סב"י ע"ש] :

ואלא דלכאורה בזה נמי איכא לסמוקי דאפשר לומר דר"ע עלמו בזהו כרבי ס"ל . והא דקא' ואומ' חטאו ישא לדבריהם דרבנן קאמרי [ועיין חוס' סנהדרין ס"ה ד"ה מאן אהא] לדידי מנדף חייב קרבן הואיל וכתי' כרה דיד' במקום קרבן כדא' ר"ע בריתא דברייתא . (ואע"ג דלדידי' ליכא כרה יתירא' במנדף דס"ל כרבי) . לדידכו דלא ס"ל הך סברה דהואיל וכתיב כרה במקום קרבן אודו לי מיהא דחייב קרבן מדכתי' כרה יתירא' במנדף ובהו מדוויק היטיב הא דקא' אחאן לרבנן כלו' דר"ע השיב להם אף לדידהו דלא ס"ל טעמ' דכתי' כרה במקו' קרבן ורבנן השיבו לו דהנייהו נמי ס"ל כרבי וכמ"ס . והשאה בין ר"ע ורבנן כרבי ולא פליגי אלא בשבירה דחייבא כרה במקום קרבן וכמ"ס . קן הי' נראה לומר לכאורה לשיטת הרמב"ם והאי' . וכעין זה כ' ג"כ הרב בעל לח"מ הגו' אלא שיהא ז"ל מיישב ד' הרמב"ם לפי ג' רש"י . דרבנן השיבו לר"ע מהו שבירה מנדף הייט מצדך כו' דלדבריו דר"ע קאמרי לדידן אפי' מנדף הייט מצדך אינו חייב קרבן דלא ס"ל הך סברה משום דכתי' כרה במקו' קרבן אלא אפי' לדידך דסב"י לך הך סברה מנדף לאו הייט מצדך וע"ש בלח"מ ובאמת דבריו דחוקים מאוד להעמיד ד' הרמב"ם לפי ג' רש"י ז"ל . ועכ"פ לגי' החוס' ופירוש' שפיר י"ל כמ"ס דר"ע לדבריהם דרבנן קאמ' וכו' כרבי ס"ל ובסברה פליגי אבל מפשטא לישנא' דהכ"מ וודאי משמע כמ"ס דר"ע ורבנן דיד' פליגי בצלוגחא דר' ורבנן דיד' וכמ"ס] :

אבל מ"ס בעל מנ"א דלפי גירסא הרמב"ם סב"י ר"ע דמנדף לאו הייט מצדך במתכ"ח טעה מאוד צהבנה דברי הכ"מ ז"ל וכמ"ס דכלא פסק שלא לזו נחכוון בעל כ"מ דהקשה עליו ככל מה שהקשינו לעיל ולענ"ד צבור כמ"ס . (וגם ד' הרב בעל לח"מ הגו' ח"נס מדוויקים שאמר שכתב דהרמב"ם פסק דמנדף הייט מצדך כחכמי' דרשב"ע ומה"ט פסק בזה ק"פ כרבי כ' ע"ז וכן פירש שם הרב בעל כ"מ ז"ל ע"כ . ולפמ"ס לא קרב זה אל זה דמ"ס הכ"מ דבצרייהו אמרינן דחכמי' ס"ל דמנדף הייט מצדך א"כ דאחכמי' דרשב"ע קאי אלא דאחכמי' דר"ע נמי קאי דע"כ ס"ל נמי דמנדף הייט מצדך וכמ"ס ל"כ דלד' הר"ב כ"מ ז"ל שם חין מקום לעיקר קוט' הלח"מ שהרי הרמב"ם כסך לגמרי כחכמים דמנדף הייט מצדך ואפ"ה פטור מקרבן דכיון דלדידהו ליכא כרה יתיר' במנדף משו"ה פטור מקרבן הואיל דליח ביה מעשה וא"ש פסקי' דהרמב"ם ז"ל שהולך ע"ד שיט' החוס' הג"ל וכמ"ס . (והלח"מ הך בדרך אחר שם ולא הוכיז שלפ"ד הכ"מ הג"ל שם חין לקשיחו מקום כלל וע"ש) :

וא דק"ל קאמ' מוגי' דפסחים (א"ב) הגו' דמוקי החס' לדר"ג דס"ל דמנדף לאו הייט מצדך . והרי שפיר י"ל דגם ר"ב כרבי ס"ל דמנדף הייט מצדך אלא דפליגי בצלוגחא דר"ע ורבנן דר' כרבנן ור' נהן כר' עקיבא וחסאו ישא לכרה יתירא' אילטריק למנדף כי היכי דנחיי' קרבן וכמ"ס [דק' למש"כ ד"ל דר"ע נמי כר"ס וחסאו ישא לדבריהם דרבנן קאמ' והשאה ח' הוה מוקי לדר"ג בזהכי לא הוי כר"ע ולא כרבנן ולהכי מוקי' כרשב"ע הג"ל ורי"ש הג"ל וא"ש] :

סימן ה

שאלה

שאלה דין מי שנקטעה ידו הימנית עד הזרוע ואינו יכול לקשור עוד ההפלין בידו הימנית על זרועו השמאלית, אם יניח עשה ההפלין על זרועו השמאלית ולקשור בשמאלו, דעשה שמאל בנו לעשה ימין, חוץ אם אין לר"ד להניח לעולם רק בשמאלו, וע"י שיקשור לו אחר ההפלין על שמאלו, (והשכחתי בזה כבר בדפוס בעז"ה בס' 'ח' ה' ל' יו"ק' להרב המחוי"ב מו"ה יו"ס ק"ג הרב דק"ק נאוו"י אלכסנדרסקי י"ו (בקונט) מלדף לכסף שם ד' ל"ט, ובראש הספר בהשגחה יע"ש), והועתק כאן יחד בשלימות, ויבואר עוד במק"א בזה ח"ה וז"ל החובה הגדפם בזה שם בשיעור דקמיח :

בעז"ה יוס' ו' ע"ק פ' ויבש הרי"ט פ"ק ווילנא .

הן הגיעי דבר מכהב ק' אשר העלה בלרובה כדרכו הטוב וחולס אנכי לאחסן הפנאי חשיב רק בקלרה במה שהאר"ך החד"ר נ"י במי שנקטעה ידו הימנית עד הזרוע ואין יכול בעצמו לקשור בה ההפלין להניח על ידו השמאלית אם יניח החפלין על זרועו הימנית ויקשור בשמאלו דעשה שמאל בנו נעשה ימין והאר"ך כה"ר נ"י בזה . ולא כי בלחם יש לדקוק על ד' כח"ר נ"י בכ"מ בזה (וכמו במ"ש להקשות ע"ד הסוברין דבעיני שלימות בכחיבה הנט (כמ"ש הו"מ) בניטין ד' כ"ג ד"ה והא' ב"ש כה"ר ז"ל להספק בזה עינין צ"ב"ו 'הי"ט ע"י קצ"ב) אם הצעל חינו יכול לכהוב כלל בעצמו אך יכול לעשות את הסופר שליח בכחיבה הגש והרי קי"ל דכל מה דחייבו לא מני עבדי לא משוי גליה כו' ובכרת אם היה הצעל גידס בכחי ריו כו' ע"כ . ובמח"כ העלים עין בזה מד' הו"מ יבנים בעירובין י"ג ב"ה ד"ה חבל שהוכיחו שם בעלמס מחוך קשיא זו בלחם דע"כ לא בעינין שלימות בכחיבה משום דסחמא כהוב בחורה שכל חדם יכול לגרס ואפי' ידיו קטועות עכ"ל הו"מ ופשוט דנחוטו ג"כ להך כללל דכל היכא דחיהו ל"מ עבדי ל"מ שליח . וכבר האר"ך בזה הגלוח בעל מחנה אפרים ז"ל בפ"ג מה' גירושין ה"טו' והקשה שם ג"כ מהא דמנייד דקיי"ל דכוחבין גט לאשמו ומי חיבא מידי דחיהו כו' והביא שם מהא דשליח צ"ק דף ק"ט גבי בהן זקן או חולה דפריך אי דלא מני עבדי כו' שליח היכי משוי עיי"ש (וגם הוא ז"ל לא זכר שם לדברי החוס' יענים הנ"ל) . וכבר רמזו בכל המקומות בזה בקונט' חוס' בכורים בי"א מחיי בדפוס בעז"ה הנספס למ' גיעין להר"ב בעל פ"ח ל"י ע"ש : (והאר"כ בעז"ה בהשגחה בדבר איש אחד מחוץ לארץ שהיה בלחץ צו"ט שני והיה דעתו לחזור לח"ל אם יכול למנוח סופר מחרץ ישראל להכוב לו אז גט צו"ט שני דהיי חיהו לא מני עבדי השהא מדרבנן עכ"פ ואכמ"ל) . וגם במה שהאר"ך כה"ר נ"י בפ"י הסוגיא דמנחה ל"ז בזה דבמח"כ יש לדקוק בדבריו הרבה . ובלחם לענ"ד אין לנו להכריע פלוס לדניח בזה מנהך סוגיא הנז' שגמא פרושים נמאלו ד' המחברים שם בסוגיא היא . (ועיי' צו"ח חסד לאברהם להגאון מו"ה אברהם האומים נ"י סי' ג' שהאר"ך ג"כ בסוגיא זו . ובעני"ד גם בדבריו שם אין טעם כלל עיי"ש) והיא הפסח ומההפסח וליח אה שנת ט' . אך עכ"פ במה שהעלה כה"ר נ"י לפרש ד' הספרי פ' ואהתקן דאר"י . דמח"ל ידך להביא הגידס שיתן בימין דר"ל בכה"ג מקש' כעשה גידס עד הזרוע בימין ואינו יכול לקשור עוד בימין אה הפיליו ולהניח שמאלו ולק' יניח בימין ויקשור בשמאלו ובלא כפי' המג"א ז"ל בזה . הנה אני חומר אל החומר כו' כי גם הגאון בעל מעין החמורה ז"ל בפ' ואהתקן האר"ך בזה לפרש כן ד' הספרי הנ"ל דמ"ה מיררי בעינין עובדת כה"ל שנקטעה יד . ימינו עד הזרוע ואין יכול לקשור בימין ולהניח על שמאלו . ולר"ד שיקשור בשמאלו ולהניח בימין והיינו דחיי קרא לאורווי דמליט הנחה בימין בעי שנינו יכול לקשור בידו הימנית על השמאלית . דלר"ד שיקשור בשמאלו על הימין . ואפשר שמוצי' דוקא בימין :

דכסה"ג שאין לו יד ימין עד הזרוע מסחמא הוא כהוב חוץ בשמאלו . וא"כ שמאל ידיה במקום ימין קיימא כדנפק' מוקשרהם והצבהם . עכ"ד הגאון בעל מעה"ה ז"ל ס' . (ומ"ש דנפק' לר"י הכי מדכחיב על ידכה ולא על שמאלכה בדה"י ע"ש הדבר פשוט שח"ל לפרש כן רק לפי פירש"י ז"ל במנחה סד"ה לרבות הגידס דנפק' הכי מידכה דממע יד מקולקלת . פי"ט ב' חבל נראה דנ"י הספרי הנז' . דימד מכלן גידס שמחה בימין ח"כ יש לומר בפשיטות דנפק' הכי מידך דפ' קדש או מפ' שמע . וכ"ה בלחם בספרי שם דר"י וגם דר' חמרים בדרייחא קמייחא בסוגיא דין הנז' דלדבריה מדכחיב נמי בלא ה' נפק' הכי דלפעמים מניח בימין דלקרי יד החמא כדאר"י וכ"כ בבבאורי הגר"א ז"ל ב"ה סק"ו רק דהוא ז"ל כ"כ בגידס בשמאל דכשנתן בימין לא הו"ל יד כהה כלל . ועל"ל דמידך בלא ה' נפק' וכמ"ש וע"ש ואין קיימין בגידס בימין . וא"כ בלחם הו"ל הימין יד כהה גמי בכה"ג ז"ל שפיר כדברי המעשה"ה ז"ל הנ"ל בזה) וע' גם בפמ"ג בחש"ל אברהם שם ס"ק ג' :

(על כהן דפס שם דף ק' ומכאן ולהלן גרפס שם בראש הספר להשלים דבר החשונה הנ"ל וז"ל עוד שם בזה בעז"ה)

והנה בעיקר ד' כה"ר נ"י מ"ש ע"ד רש"י ז"ל במנחה ל"ז ד"ה מה כחיבה בימין שכתב וז"ל רובו בני חדם כוהבין בימין ודייק כה"ר נ"י מזה דפ"כ ס"ל דלא חליק בחר ידי' אלא בחר רובא דעלמא כו' חמיהני בזה על כה"ר נ"י שלא זכר כלל אה דברי המרדכי ש"ק שכתב כן משם הר"י ז"ל לדייק מדברי רש"י הנז' ג"כ מדכ' דלרוב העולם קאי ואינו הלוי בימין ידי' וממע דס"ל דלר' נתן אפינו איטר מניח בשמאל כל חדם כו' ע"ש ומ"ש כה"ר נ"י עוד בזה דל"כ למה הולך חב"י לחוקי בבלוט בב' ידיו ולא מוק"ל כמ"ד דהא חליקין בחר רובא דעלמא כו' . כבר הרגיש בזה ג"כ במרדכי שם וכבר דנהי נא מוק"ל כר"ג משום דככ"ע בעי לחוקי ח"כ כו' עיי"ש . ועכ"פ ה"י לו לכה"ר נ"י להזכיר בזה אה דברי המרדכי ז"ל דקא עסיק ב' בחשבונו שם (והגאון בעל משכנתו יעקב ז"ל ב"ה"ח סי' ל"ג במח"כ שנה בזה שהעתיק שם קושיית המרדכי הנז' על הסוגיא דשבת ק"ג דמוק"ל ההם חב"י ג"כ בבלוט בשתי ידיו ולא משני דהא מני ר' נתן היא כו' וכבר על זה שאלנו מבין כו' עיי"ש . ובמח"כ"ו בזה הוא פשוט שהמרדכי לא הזכיר שם הסוגיא דהבונה רק להא דמסיק שם דאיטר ימין מקרי ל"י שמאל דכן משמע . צפ' הבונה דפרקי ושהו' שמאל ידי' כו' עיי"ש . חבל מש"ש עוד וחדש מדשני כי הניח היא בבלוט בב' ידיו ולא משני הא מני ר' נתן היא כו' עיי"ש פשוט דלסוגיא דמנחה הנז' קאי המרדכי שם דההם חיהא כהלי ליבא דכי הניח היא כו' ובפ' הבונה ליהא ההם חיהי ליבא כלל וגם לא שייך קושיית המרדכי הנז' על סוגיא דשבת הנ"ל כלל וגם ביהר דברי הנושטנות יעקב ז"ל שם יש לדקוק טובא ואכמ"ל) . ומ"ש כה"ר נ"י עוד ע"ד רש"י הנ"ל דקשה לפ"ו מנ"י לרש"י ז"ל בלחם כו' כ"כ הגאון בעל משכנתו יעקב ז"ל שם דמ"ל . לרש"י הא כו' עיי"ש וביחר דברי כה"ר נ"י בזה קדמו ג"כ בקלח דברים ב"ה"ח משכנ' יעקב שם בזה עיי"ש . וגם במ"ש כה"ר נ"י עוד לפרש הסוגיא דבלוט בב' ידיו דמיררי כשכל מלאכה עושה בלחם וכיבא בטיט וכדך דהג"א והסמ"ק והמרדכי הנ"ל (שהובא בש"ש ס"קו' שם) כבר קדמו ג"כ הגאון בעל מעין החמורה ז"ל שם והוסיף הגאון הנ"ל להוכיח מזה שם בדברי הג"א ז"ל דלעולם אין מניח בימין כל חדם רק כשנתבט עובדה כל מלאכהו בשמאל כל חדם דוקא עיי"ש (וכה"ר נ"י לא נחיה לבאר ע"פ דבקי הב"ח ז"ל בזה) אך בעיקר דברי השגחה הנ"ל נראה לענ"ד להלכה בזה דודאי אין לנו לחייבו רק להניח בשמאלו לבד ע"י סיוע חמרים שיקשרו לו חפיליו (וכשטוב לבלויה דגם קפן יכול נקשור לו ההפלין על ידו ולהדקו ולכורכו סביב דלא גרש חלשה דפטורה מהפלין ואפילו הכי פשוט בש"ס לכאורה דלשה יכולה לקשור ולהניח הפלין לאת' ודלחיהא בפ' אין מעמידין (ד' ל"ט) מעשה בלשה חמה כו' והיחה קושרה לו הפלין על ידו (וע' מנחה ל"ז חוד"ה מעשה ובח"ש ז"ל ב"ה"ח סי' י"ג ובפ"ק דחולין סי' י"ב שהביאו מזה רמ"ה דלר"ד קשרה בכל יום זמך לר"ה ז"ל דקאי על הקידוק (וע' ש"ה משכנתו יעקב סי' כ"ח דלר"ד כריכה ודאי מה"ח

מהם עם ההידוק דנלח'ה חיט מתקיים ע"ש) יש להוכיח משם דיטול לפשוח הקסירה וההידוק ע"כ על ידי גברא דלאו בר מיוצא וע"כ מ"ש דלפי שאין כח לקשור או להדק בידו לחא היחה מסייעת לו בו . ולפי"ה ה"י ד' חולוי רק סיוע בלבד שרי על ידי חשה ו"ט) אלא דבאמת נראה דאין משמירין נראה דחסר שם ג' היבוח בהך ברייהא דרשב"א ח' מעשה בו' ו"ל רשב"א אמר מאוס ר"מ בו' שכן הוא בצבורה לו' ובחוספהא דמאי פ"ב הי"ב ע"ס . [ולפי"ה לריך להפך שם הגירסא בפלוגתא דר"מ ור"י ו"ל דר"מ אמר דלריכין לקבל בו' וכ"ה בצבורה שם בחמה . דמהך עוברא דחשה לחא בו' מייחי רח"י דלריך לקבל ע"ס . וכן מוכרח שם ג' הרמב"ם ו"ל דמסקי בפי"ה מהג' מעשר הר"ב דהן בחזקתן וע"כ בנ"מ . ולכאורה לריך עינין ולהגירסא דפ' אין מעמידין הנו' הוא כר"מ לגבי ר"י וע"כ דשיקר הגירסא הוא כדליחא בצבורה שם דגרסוקין בח"ק בהסחא דמאי שם הגירסא בח"ק בהסחא ר"מ וכמ"ס הג"מ שם . ובחוספהא דמאי שם הגירסא בח"ק בהסחא ובמקום ר"מ ור"י רשב"א ח' בו' ע"ס . וחולוי י"ל דהרי חנאי חליבא דר"מ בזה ד"ק חליבא דר"מ ח' דאין לריכין לקבל ורשב"א מאוס ר"מ ח' דלריכין לקבל ח"ה בזה הסתירה מהסוגיא דבבב"ר הנו' להסוגיא דפ' ח"מ הנו' חליבא דר"מ ו"ט . ובחמ"ס שם ג' נבי בנז של חסר שה"י למוד חלל ע"ה ש"י דלריך לקבל ע"ס נראה דר"ס הוא בכלל הדפוסין ו"ל אין לריך לקבל ש"ה בחוספהא הנו' דה"ה בחזקתן בו' . וע"כ במפרש ס"י דבלמוד כ"ע מודו דלא הוה קבץ חללו בו' וח"כ ח"ך חשך דהרמב"ם ו"ל יממיר בזה בלמוד מבנה חסר שניסח בו' וע"כ דמס"י דרמב"ם שם וכמ"ס . והמיהני על הגאון ר' שמואל אבינודר כ"י ש"יין שם בהרמב"ם הנו' ולא זכר ד"ס ע"ס בזה ברמב"ם שם . וכמדומה שהרב מו"ה יונה ז"ל מ"ס פ"ב בשי' להחוספהא דרעיס הרניש בזה וחללו כעמל לפני' וח"כ וח"י דאין רח"י מ"ס כלל דהרי ר"מ ס"ל בחמה (עיובין ז"ל) דנשים חייבהו בחפילין ע"ס . [ואף להגירסא דפ' אין מעמידין הנו' דהך עוברא דרשב"א מייחי לה חליבא דר' יהודה וכמ"ס ח' מ"ס רח"י בזה דהרי ר"י ס"ל נמי ההס דנשים חייבוה בחפילין ע"ס] :

ובז"ה י"ל בפס"י ק"ו הר"י' שביעיובין שם בחוד"ה לא ס"ר דמנ"ל ההס לריק ממנהי' דר"ה דחתי כר"מ וע"כ ז"ל דס"ל דנשים חייבוה בחפילין וח"כ ז"ל דסהמא דבב"ר ללא כר"מ וימא ח"כא כ"י ע"ס ולמ"ס י"ל דבלח"ה יש להוכיח דנשים חייבוה בחפילין לר"מ מהא דח' דהיחה קיסרה לו חפילין וכמ"ס . ולפי"ה מוכרח לכאורה להיפוך דלריכין אין חשה וקטן קושרין חפילין לח"ש וע"כ . [אך לח"י ב"ב דס"ל בחמה חליבא דר"מ דנשים פטורות מהפילין והא דח' וחמ"ר האשה משום דהוה חכשית לח"ש ע"ס ח"כ והיא דלרדי' חוזר ונראה רח"י' מוסבחה דבבורה הני' דלחשה וקטן יכולין לקשר חפילין לח"ש . וע"כ מ"ס בזה הגאון בעל חרלוה המייס כ"י בסוף ח"ב שם מהא דלח"י ב"ב הנו' דמות ד' ההוס' [דמו"ק י"ט] בזה . ובבר קדמו בזה הגאון רע"א ז"ל בסי' קס"ט עיי"ש . וחמ"ס הגירסא בימין כשאין לו מי שיקשר לו חפיליו בשמאלו נלעג"ד דפטור לגמרי מכל יד דספיקא טובא ח"כא בחמה בזה שהרי גם בשמאל כה"ג שאין לו יד רק זרוע לא מכרעא לן להלכה ח"ס חייב להניח על הזרוע וכמ"ס בהגה"ה ס"ק ח' בשם הא"י ומטעמא דס"ל דלא מקרי יד כלל כל שנחמך ידו עד הזרוע וחולוי גם לר' החוס' לא מחייב הגירסא להניח על זרועו השמאלית רק על הימנית וכמ"ס המג"א בס"ק נ' וח"כ כ"ס דבניס בימין עד זרועו שאין לו להניח רק בשמאלו . ואף ח"ה דפי' ד' ר"י בספרי כ"י המטה"ה הנו' דר"ל כה"ג דנ"ר שהוא גירסא בימין וכד' כה"ר כ"י מ"מ שמח הלכה כה"ק דר"י בזה וכד' הא"י הג"ל :

ועוד חולוי להס"ס דין ללא ח"סיס הכי בד' אחרים כדל' בספרי חשך דבאמת ליה ליה הך דספרי כלל . וגם בהר"ל עלמו לכוזב בשמאל לא מוכרעא לן להלכה חי מהני לשטח הנחחו ע"י' וכמ"ס המרדכי הנו' בשם הר"ן . דנראה דבשיקר כח תליא מילחא וע"כ בנ"י ובמ"א ס"ק ט' . ועוד דחולוי קיי"ל כר' יאחזק דילין החס' ל"ז מו"מאס שהחא שמה כנגד הלכ וח"כ לעולם י' יאחזק להניח בשמאל כל ח"ס שהלכ הוא בשמאל (אלא דל"כ גם ח"מיר נמור ינוח קן וע"כ דלא קיי"ל כר' יאחזק בהא וע"כ במרדכי ששארין

בזה ובש"ס משכנינו יעקב הנו' ובס' רביד הזכ"ב פ' עקב וח"ה' . וע' בס' חרלוה המייס ס"י כ"י בחר"י . חוה ח' שהר"ך כ"כ בדין הגירסא ובשיקר דבריו שם כבר קדמו בשו"ת חמדה שלמה ס"י ה' (ויש שם ע"ס בח"ס בזה ע"כ) ובמהמ"ל שם לח"ס ה' הרניש דבררי הח"ס שקדמו בזה . וע"כ במקומות המלוינים בזה . ולמ"ס בהמ"ל ס"ק ל"ד בשם בעל העיטור ז"ל דס"ל דל"מיר שהניח ככל ח"ס יאח ע"כ ח"כ כה"ד פשוט דולחי ח"ס הניח ע"כ"פ בשמאל יאח וח"ה' להתמי' להניח גם בידו הימנית הקטוטה ודלא כמ"ס כה"ר כ"י . (ובשיקר הדבר שכתב כה"ר כ"י בסי' מהך היקשא הג"ל דמה כתיבה בימין בו' שהעיר כה"ר כ"י בסי' שחינו יכול לכתוב ח"ס גם בדיודה לריכה שהיה הקסירה בימין דוקא בו' דלכאורה טפי היה לו לכת"ר כ"י להעיר בזה בסי' שחינו יכול לכתוב כלל או הגירסא בשתי ידיו כה"ג יכסור לגמרי מהפילין של יד מהך היקשא דוקא שם וכבחה דבניטין מ"ה דכל שאינו בקסירה בו' ונדרוש ח"כא דכל שאינו כתיבה חיט בקסירה וכמ"ס כה"ר כ"י גבי כתיבה הנט כה"ג וכמ"ס ל' . ומיהו למ"ס המג"א בסי' ל"ט ס"ק ה' בנקטע ידו השמאלית לגמרי שאינו בקסירה כלל (לד' הרמ"א ז"ל בחשונה ס"י ק"כ וע' בחוה יאחי ס"י קס"ו מ"ס דדבר זה תליא בפלוגתא דתנאי דלוי בעינין קרא כדכתיב ע"ס . ובזה היה י"ל בפשיטות היורה לח' דספרי הנו' להניח הגירסא בשמאלו לנימרי וקמ"ל ר"י דלאו בעינין קרא כדכתיב ומניה בימין ו"ט) דלח"ה כ"כ לכתובה משום דנב"ל בר חייבא ופימ' בו' ע"כ במג"א [ובשיקר ד' המג"א בזה י"ל דמאי חויה להקיש וכבחה לדיחא דקרא דוקא שם והרי יש להקיש שפיר כה"ג לסיפא דקרא דהו"ו לטו"ש ב"ן עינין דממך טפי לוכבחה והרי הגירסא ע"כ"פ חייב בשל ראש וכמ"ס הגאון בשא"ח ז"ל ס' ל"ו ע"ס . (ואף דבמנחה ל"ז מקיטין קסירה לכתיבה ההס לא שייך היקשא בעינין אחר כלל) וע"כ ל"ג דר"י מקיש וקשרה וכבחה דמה קסירה כתיבה בו' ופרש"י כתיבה הראש בו' וח"כ היקשא הוא ליהו לטו"ש בו' ו"ט) וח"כ י"ל לד' המג"א דה"ה בסי' שחינו יכול לכתוב בר כתיבה ע"כ"פ מקרי אלא דפומי' בו' ולא שייך להקיש כלל קסירה לכתיבה כה"ר . רק ד"ס לכאורה דלמאי דר"י בפסחים פ"ג מהיקשא דלא חלל עליו חמץ בו' דכל שיטת ב"ב חמץ בו' . דר"יין גמי מחך היקשא נופח שם כ"ס דבשעה שיטתו בקום חול מ"ה יטו ב"ב חמץ ע"ס . ח"כ נדרוש נמי מהך היקשא דוקא שם וכבחה דבשעה שיטת כתיבה יטו בקסירה יאחו שנה וי"ט . וקשה למ"ד שנה וי"ט זמן חפילין . וכן הקשה לכאורה ח"כא ח"כא לו חפילין . דלא היתה דנדרוש דבשעה שיטתו בקסירה יטו כתיבה ומפ"ל דר"י כתיבה סח"ס כתיבה וכן בחוה"מ למ"ד חוה"מ ללא זמן חפילין וע' (מור"ק י"ט) ו"ט וח"כ"מ להאריך :

[וע"כ נדפסם בראש הספר הג"ל בעו"ה]

והנה הראיה הג"ל שכתבתי בעני' מהא דפ' אין מעמידין ל' ל"ט , דחשה ג"כ יכולה לקשור חפילין לח"ש מדאמר שם מעשה בשעה ח' בו' וכמ"ס , הן מלחתי כעמל בעו"ה להראובנים ז"ל שהבילו רח"ה זוג"כ והוא בהגהות מיימוני פ"ח מה' ל"י' חוה ט' . שכתבו שם דאין להקשות על ר"ח ז"ל שג' דחשה פטולה לחקן ל"י' חוה מהא דאמר' שהיה אהו קושרת לו חפילין . דלא היתה קושרת אלא מסייעת לו לקשור (והיינו כמ"ס ז"ל בעו"ה ד"ל שלא היה שם רק סיוע שלה לבד בזה) ח"כ [ז"ל חי נמי] לא נאמר בשעה אלא חיקון הדבר כנין כתיבה בו' אבל קסירה ללא חיקון המלה הוא ומ"ה למיעבד עכ"ל שם (ומש"ש בשם ח"ס) גיטין בזה לא נמלא שם בחוס' גיטין מ"ה שלפנינו ע"כ) . והנה גם הס נשפיקו בדין זה ח"ס האשה בעגמה יכולה לקשור חפילין לח"ש או שאינה יכולה רק לסייע לו בזה וכמ"ס . חולס עיקר רח"י ס"כ בהגהות מיימוני הג"ל מהך דפ' אין מעמידין הג"ל . כבר כתבנו לעיל דאין רח"ה משם כלל בחמה . למ"ס להניח ע"ס . רשב"א ח' משום ר' מאיר בו' וכמ"ס דר' מאיר לטעמי' דס"ל בחמה בשיערובין ל"ז דנשים חייבוה בחפילין וכמ"ס בזה . ואף חי אח"י חליבא דר' יהודה כ"כ אין רח"ה משם כלל דהרי ר' יהודה נמי ס"ל ההס דנשים חייבוה בחפילין וכמ"ס בעו"ה . ו"ט ע"ד הגהות מיימוני הג"ל בחמה בזה . ובמק"א יבאר ח"ה :

סימן ט

שאלה דין מה סנהגו להחזיר חגמיה זל למי כגשחטיה חשחו ע"י מלה רבנים כמבואר בד' כל הפוסקים ז"ל בזה ומבואר ג"כ בדברי הפוסקים ז"ל דהבעל לריך לייחד לה מקום בפני עממה ולשמור אותה ממנהג הפקר וכגודע בזה בד' הפוסקים ורחוי לבקר לעג"ד חס"י לה חב והחב חולה לקבל עליו שמירת. כמו שגשחטיה ולשמור אותה ממנהג הפקר חס"י לשמוך בזה על שמירת חביה ג"כ או לא :

תשובה הנה בעיקר דינא שכתבו האחרונים ז"ל בזה חל זה דמייב הבעל לייחד לה ביה בפני ולשמור אותה ממנהג הפקר וכמ"ס הב"מ ז"ל בס' ק"ט ובב"ס ס"א ס"ק כ"ז ה"י נראה לכאורה דלע"ז דלא מלינו לאחד מהראשונים ז"ל ביה הפקר בגרסת הירושלמי דפ' חרש ה"א (שהוציא בחוס' יבמות ק"ג ד"ה יתה) דבג"י שלנו וכו"ה ביה שם ובקדושין מ"ג ובגיטין ס"ד ובכל ד' הראשונים ז"ל בזה) בתלה מילי דליכא בינייהו בין טעמא דגרירה בשופה ובין טעמא דחינה יכולה לשמור גיטה דחד מנהון היא לגירסת הירושלמי שלנו כשיש לה בן ואח ולא דלמ"ד מפני גריה חסור ולמ"ד שאינה יכולה לשמור גיטה כשיש לה אב יכולה היא לשמור גיטה (כ"ה בג"י שלנו שם ובכ"ד הראשונים ז"ל). ופי' בחוס' הג"ל דלמ"ד מפני גריה חסור שאין האב יכול לשמרה מההפקר אבל האב יכול לשמור חס גיטה - ומה הקשו על רש"י ז"ל שג' בפשיטות בקידושין מ"ג דכשאינה יכולה לשמור גיטה חפי' ע"י חביה חיינה מחגרסתה וכ"כ רש"י בגיטין ס"ד ע"ס :

אולם לישב ד' רש"י ז"ל לעג"ד נראה בחמה בזה - דמלבד דגירסת הג"ל המורה טובא בחמה חדא דלריכין לאוקמי ע"כ הך שיש לה אב יכול לשמור גיטה בשופה קטנה דוקא וכן הירושין לבד וכמ"ס ברא"ש ז"ל שם בפ' חרש ה"ג ולפ"י הקשה דבקטנה הרי לא שייך טעמא דגרירה כמ"ס ההוס' בקידושין מ"ג דדוקא בגדולה שייך הך טעמא - ועוד דבן ואח דקאמר נמי בירושלמי הנו' בכה חייב בינייהו חין לו מקום כלל לפ"ז - ואף דבקרנן ערה שם דחק לאוקמי בקטנה שהשיאה אחיה אבל עכ"פ ל"ל דבן ודחי ס"ס הוא וכמ"ס הק"ע סס - ובג"ה יש לחמוה הרבה בזה לפי' ההו' הג"ל וכמו שחמה שם בשירי קרבן באורך יעו"ס :

ולכן ה"י ג"ל לומר בזה דחולי ג"י רש"י ז"ל ה"י בירושלמי הנו' להיפך בכה חייב בינייהו דביש לה אב ובן ואח - דלמ"ד מפני שאינה יכולה לשמור גיטה חסור - ולמ"ד משום גריה הרי יש לה אב או בן ואח ויפ"ל לשמרה מן ההפקר - וא"ש שיטה רש"י בפשיטות - דאף די"ל דהירושלמי בשופה גדולה חייבי אבל עכ"פ הרי לא מלינו להדיא שיהי' חביה יכול לשמור גיטה אף בקטנה לגירסת חו - וא"ש בפשיטות נמי הג"י דבן ואח ג"כ דלשמור חס עממה שפיר גס הס. יכולין לשמרה ממנהג הפקר שייחדו לה מקום בניהם וישמרוה - וכ"כ בקרבן נהגאל ביבמות פ' חרש חוה ו' דלמ"ס החוס' שאינה יכול לשמרה שלא חסור לביה בעלה לפ"ז כמו כן י"ל דחביה יכול לשמרה ממנהג הפקר יעו"ס :

ועכ"פ לשיטה רש"י הג"ל ודחי י"ל להיפך דלענין משלחה ותחרת לא מהני שמירת חביה לזה אבל לענין

מנהג הפקר ודחי י"ל - דמהני לזה שמירת חביה ג"כ - ונ"מ כשיכולה לשמור חס גיטה דלא חיינה מהגרסתה רק מדרבנן משום גריה לבד ואם יש לה אב או בן משום גריה לביה לני' ז' - ואין זה מילתא דתמוה להגיה כ"כ בירושלמי עד כל דברי הראשונים ז"ל בזה - דבלא"ה יש כאן גירסאות חלוקה בד' הראשונים ז"ל ברישא דמילתא דירושלמי הג"ל לענין פקר וגירסא כמו שגודע בדברי הראשונים בזה - וגם זלג"י החוס' ע"כ דלריך למחוק בירושלמי בן ואח כמ"ס - וע"כ ג"ל דיט לנו לקיים שפיר הג"י דבן ואח הג"ל רק דלריך להפך הג"י וכוה נחקיים שפיר שיטה רש"י ז"ל וכמ"ס בעו"ס :

ישור מלאחי בעו"ס בספר הנחמד ערוך לנר על מסכת יבמות ש"כ על דברי החוס' הג"ל ג"כ ליישב דברי רש"י ז"ל משום דיוחר מסבחר לומר שאינה יכול לשמרה ממנהג הפקר משנאמר דיכול לשמרה שלא חסור לביה בעלה - וא"כ לג"י החוס' דהירושלמי לא מהני שמירת חביה למנהג הפקר כ"ש דלא מהני שלא חסור לביה בעלה עכ"ל בזה שס - אך לעג"ד נראה דרש"י ז"ל בחמה ה"י גורם בירושלמי להיפך דלמנהג הפקר ודחי מהני שמירת האב ג"כ רק למשלחה ומזרח י"ל דלא מהני זל"ע :

ועכ"פ נ"מ בזה להקנה הגאונים ז"ל הג"ל בזמנינו לענין להחזיר לו להבעל לישא אחרת כגשחטיה חשחו דחס"י יש לה אב פשוט דיכולין לשמוך שאינה ישמור אותה ממנהג הפקר כל שנעשה הדבר עפ"י דעה חבי האשה וכ"ס דמהני ודחי חס יקבל עליו חבי האשה בפירוש שהוא ישמור אותה כל ימי שפוחה שלא הלא מביתו דלא גרע עכ"ס משומר אחר בזה - וכמו בגידון דין וכמ"ס בעו"ס :

דהן דבר ההשוכה הג"ל שלחתי בעו"ס בחודש סיון שנת תרכ"ה לפ"ק לכבוד הרב הגאון הגדול הגריק המפורסם מר ישראל וקדושו סופ"ה כקש"ח מו"ה יעקב יוקב נ"י עט ט"ל ג"ג ע"ר , הגאב"ד דק"ק ח'טונא י"ז בעמ"ס ספר בכורי יעקב וערוך לנר (על כ"מ) בדבר הנוגע אז למשפחה בזה ומתכדתי בעו"ס לקבל אז חס דבר השוכה הגאון ג"י הג"ל חלי בעולם יד קדשו הטובה , ע"ד חשוכתי הג"ל בקלרה בזה - וישן כי הדבר טוגע דלנ"א ע"כ ראיחי להעתיק נא פה חס דבר חשוכה גאון יעקב נ"י הג"ל חלי בקולר ובלשוננו הטעור בזה -

בעו"ס אלטנא יום ה' כ"ה סיון תרכ"ה לפ"ק ,

יגשה כנהר שלום כבור הרב בו מיה בצלאל הבחן נ"י ס"ץ בוויילנא - המכתב אשר ערך אלי בו' קבלתי ביום אתמול בו' עיר היותך בו' ואין תורתני אליו בפרש ע"ר תורה אשר כתב בביתאור ר' רש"י ע"פ הירושלמי אם נהפוך הגירסא . ואולי האמת אתו ואשר חותמו אמת ינתנו המיר בדרך האמת . ועכ"פ רבר מעב"ת נ"י נבונה שבגירון זה שהאב שומר אותה אין חשש מנהג הפקר . ואברך בו' כברכת נפש בו' . הק"י יעקב יוקב בלאמ"ז מיה אהרן עטמלינגער ז"ל . עכ"ל הטעור בזה -

ות"ל כי בעיקר הדין הנה הסכים כבוד הגאון הג"ל כ"י חתנו בזה - שבמקום שהאב שומר אותה ג"כ אין חשש מנהג הפקר וכמ"ס בעו"ס : ויבואר עוד במק"ל בזה ח"ה :

בעו"ס יום ב' טו"ב אדר ראשון שנת תר"ח - אך מעיין ומקוה יהיה שיהורי לפ"ק ויילנא

הנה ע"ד המקוה טהרה לבנות ישראל אשר החילו ליסד בפ"ק י"ז כעש - ע"י המשכה , דרך סילוחה הרבה של עץ , שהמים בחים אל המקוה , מהמשין הסמוך לעיר , דרך הסילוחה הללו , ומסילוחן של עץ לחצירו

למזכירו, מוגמים סילוטו קטנים של מחסות שקורין (בוקשטס), שהמים עוזרים מזלזלן פן לעצירו דרך הסילוני מחכות הללו נ"ב. וכן הארכט הרבה בעזיה לבאר כל דיני פרוי מקוה שהיה הזוח וכל מה שהיה לנו להספק בכל שבה הלכות שיש בדיני הקפוא והם — (ח) כלי. (ג) היה על ידי טומאה. (ג) מקוה צומלן. (ד) שטובין. (ה) שיעור. (ו) מי פירות — (וע' ירושלמי בענין פ"ח ה"ח פ"י מקשי כו'). ויען כי יש לנו חריכות דברים בכל אחד מהלכות הנ"ל הנוגעין לדיני הכשר המקוה החדשה הזוח. וכמו שהארכטו הרבה בזה בתשובה בעזיה ואין עת האסף פה כולם יחד, ע"כ אמרתי להעלות בעזיה כעת בק פרט אחד לכל מכל מה שיש לנו להספק בהכשר המקוה הזוח, ויהי הדברים יבואו עוד במקום אחד באורך בזה ח"ה :

והאחת מהספיקות שיש לנו להספק בדבר מקוה זו הוא על דבר הסילוני מחכות הקלרים (שקורין בוקשטס) המוגמים בין סילון עץ למזכירו והמים שנמשכין מן המעיין עוזרים גם דרך הסילוטו הללו, ויש לנו להספק בהם, דכיון דקו"ל דכל כלי מהכות חף פשוטיהם מקבלין טומאה וכלתן בר"פ י"ח דכלים כלי מהכות פשוטתן טמאים, ח"כ חף לענין שלא יהיו פוסלין את המקוה לנמרי [למ"ד דגם במעיין בעיני שיהיה ההוי' על ידי טהרה וכמ"ש ב"ש"ע ס' ר"ח ס"ק מ"ט ב"ש"ע ש"י מי שאינו מחולק בזה ע"כ] יש לנו לעשות זה הקנה קלה והוא שהסילון האחרון המקלה המים להמקוה יהיה של עץ או של חרס בלבד, וכמ"ש ב"ש"ע ס"ק מ"ח דבכל כ"ה הוי' על ידי טהרה מקרי ע"כ אצל מ"מ עדיין יש לנו להספק במי המעיין הללו היוודין דרך הסילוטו של מחכות (חף שנמשכין מהמעיין בלי הפסק ויורדין למקוה מדרך סילון של עץ). חס עדיין שם מעיין עליהם לטהר גם צומלן, או אין עליהם רק שם מקוה בלבד, ואין מטהרין עוד רק בחצורן לבד. וכן לענין שאר הדברים שיש בין מעיין ובין מקוה בזה. וזה ראיתי לבאר כעת פה בעזיה :

סימן י

תשובה הן החס (במקוואות פ"ה מ"ב) מעיין שהעבירו ע"כ כלים וע"כ ספסל ר' יהודה אומר הרי הוא כמו שהיה. ר' יוסי אומר הרי הוא כמקוה ובלבד שלא יטבול ע"כ הספסל ע"כ. והנה הרמב"ם והרא"ש ז"ל פירשו שם דע"כ כלים. ר"ל על אחורי הכלים. דאל"ה הו"ל שאובין ע"כ. והר"ש ז"ל כהן שם דר"ל ע"כ כלים נקובים דאל"ה מ"ש כלים משוקת שם במשנה ח' ע"כ. (וכן ספסל הוא. משום דהו"ל פשוטי כלי עץ. רק המקבל טומאה מדרבנן משום דעשוי לתשמיש חרס. או גם מן ההורה משום דלחוי הוא למדרס. וע' ה"ס סוכה ה' ד"ה מסגרתו. וברמב"ם רפ"ד מה' כלים ובמל"מ שם ובר"פ כ"ה שם. ובט"ו יו"ד ס' קל"ח ס"ק ל"ח). ור' הרא"ש ז"ל שם ובה' מקוואות ס"ט דעעמח דר' יוסי הוא. דגזר שלא יטהרו המים שעברו ע"כ אחורי הכלים רק כמקוה לבד. משום גזירה שלא יטבול חוץ הכלים. ומיהו לא גזר כולי האי לעשותן כמים שאובין לגמרי ע"כ. פשוטו דהלכה כר"י יוסי לגבי ר' יהודה בזה. ובמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ט מהל' מקוואות ה"י מעיין שמימו נמשכין ע"כ כלים שאין להם בית קיבול כגון שולתן וספסל וכ"כ הרי זה כמקוה כו' ע"כ. וכ"ה ב"ש"ע ס' ר"ח ס"ק י"ב דמעיין שהעבירו ע"כ אחורי כלים והמשיכו למקום אחר חזר להיות לו דין מקוה ע"כ :

וא"כ נראה פשוט דה"ה להסילוני מחכות הללו דכיון ששם מקבלים טומאה הם מצטלים שם מעיין מן המים שנמשכין דרך הסילוטו הללו ואין מטהרין עוד רק באשבורן לבד וכמ"ס. וכן הוא בחמתו ב"י ירוש' להרא"ש ז"ל להדיח זה ובה' במדרבי פ"ב דשבוטות ס' השמ"ו ובב"י ס' ר"ח קרוב לוספו ע"כ) שבה וז"ל — לרד לזכר שלא לטבול במעיין המקלה דרך סילוטו של מחכות דרך חמילה כדן מעיין אלא באשבורן דוקא כדן מקוה שהסילון של מחכות מקבל טומאה ח"פ שאין לו בית קיבול כדחק (ברש"י דכלים) כלי מחכות פשוטיהן טמאין והמים שעוברין דרך סילון של מחכות ילחו מחכות מים חיים ומדין מעיין כדחק בפרה (פ"ו מ"ד) נהן ידו ורגלו או עלי יקוה כדי שיעברו המים כו' פסולין כו'. זה הכלל דבר המקבל טומאה פסולין כו'. וגרסי' ענה בצומים כ"ה מנה"מ ח"כ יומקן משום

ר' יוסי בר אבא* אמר קרא חך מעיין א"רלי ז"ל בן חלשהא או ע' מקוה מים יהיה טהור הווייהו בר אבא חלשהא וח"ש ע"י טהרה חלשהא ואין מילוק בין מיות דר' יוסי בן חלשהא דהוא מי מטוח לחיות דמעיין דהא מקרא סחס ר' יוסי החנא לטעמיה דכהי' במעיין מימיו רחיה. טיהו רש"י אזיל בזה דמסו"ה ס"ל נמי פ' בצומים הויה ע"י טהרה חתה במשנה דמקראו הנ"ל במעיין כשחמה מהויה אוהס להיות מקוה כו' שהעבירו ע"כ אחורי כלים דאין מטהרין עוד צומלן טומאה. (וכן פ"י שם הר"ש והרא"ש דל"ל בעל ס' ירוש' הנ"ל ז"ל בפרה פ"ו הנו' האל דזומים הנ"ל בראה ודלי דמח"ס הוא אל"ה ב"ש"ע דהוי קרא נבי מקוה הכיב ילפי' מיהו כל הויה דהני משמע הווייהו מהך קרא דיהיה טהור דבין כל מים המטהרין ע"י טהרה חתה לגבי מיות דמי-העלה דבעיין כשחמה מהויה אוהן להיות מקוה כו'. מים חיים ובין לטהרה מעיין הוי מהויה אוהס ע"י דבר שאינו מקבל צומלן בעינין יהיה ההויה טומאה ע"כ). מכלל דבגולהו פסול ע"י טהרה לבד וכמו שאבאר וז"ע עכ"ל הספר ירוש' ז"ל בזה : להלן ח"ה. וכן לענין מקוה **והרא"ש** פשוט שדעת הרא"ש ז"ל בחצורין ג"כ כמסת' החמילה הוא דמפרס לפנוגהא דבר המקבל טומא' דפסול דר' יוסי ור' יהודה במשנה הנ"ל דבקרתי ג"כ לר' יוסי. וכדחק נמי הוא דפליגי בהם בזה דר' יוסי בחמתו במקוואות שם פ"ה מ"ה. מן ההורה הוא דפוסל את המים הללו ויבואר להלן בזה בעזיה : מהורה מעיין ולחו משום גזירה כמ"ס ב"ש"ע הרא"ש ז"ל בזה אלא דמקרא דיהי' טהור דמייתי ל' בצומים כ"ה הנ"ל הוא דנפקיל לר' יוסי הכי וכמ"ס. ור' יהודה דפליגי ענה ההס ואמר דהרי הוא כמו שהיה ע"כ ז"ל לפ"י דלא ס"ל הך דרשא דיהיה טהור גבי מעיין ומקוה כלל. וכמו שראה בחמתו גם מאריך פלוגתא דר' יהודה ור' יוסי שם בפ"ה מ"ה בנטופן שעשאן וזמלן (פ"י הרא"ש ז"ל שגפ"ה המקוה ומימיו יולאין וזמלן) דר' יהודה אמר דלפי' הכי יכול לסמוך בירו וברגלו. (ולסחוס מקוה יליאה המים. שלא יהיו זמלן רק באשבורן) ויורד וטובל. ור' יוסי אמר החס דכל דבר שמקבל טומאה אין זמלן בו. (פ"י הרא"ש שאין הטמא יכול להטמא מקום החמילה לר' יוסי) ואשילו בדבר שאין מקבל טומאה רק מדרבנן (כגון במקל וקנה שאינו מק"ט רק מדרבנן וכמ"ס הרמב"ם ז"ל בפירושו ע"כ). אין זמלן בו לר' יוסי שם. ופ"י הרא"ש ז"ל שם דעעמח דר' יוסי החס הוא ג"כ מהך קרא דיהיה טהור. (ור"ל דכל דבר הגורם הכשר המקוה יליף ר' יוסי מהאי קרא דבעיין יהיה דוקא ע"י טהרה. וכיון שאס היה מסיר הדבר המקבל טומאה היו המים זמלן מהמקוה שם ואין המקוה מטהר רק באשבורן. ח"כ הרי הכשר המקוה אינו בח רק ע"י דבר המק"ט. זמב"ה פסול לר' יוסי. והא דבעיין שהעבירו ע"כ דבר המקבל טומאה אינו פוסל לגמרי לר' יוסי רק שמבטל שם מעיין ממנו לבד לגבי הרא"ש הנ"ל יבואר להלן ח"ה) :

והרא"ש ז"ל דחה שם לפי' הרא"ש ז"ל הנ"ל בזה מהל' דחנן ההס בטופיה דמורדים ג"כ ובה' שהוא גודר כלים וטובל בהם (ופי' הרא"ש שם שמימי הכלים לעכב את הילוך המים שלא יהיו זמלן) והרי בהדיח קח שרין לפטב החמילה דבבר המק"ט כגון כלים ע"כ. (וע"כ ברע"ב ז"ל מ"ש לייבב קו' זו בדוחק וע' בהו"ט שם בזה). והם נחמך דבחמתו הך מחני'. דגודר כלים כו' לא אחיא רק כר' יהודה דבמ"ב ומ"ה הנ"ל ח"כ ודלי דחקשה לן דהו"ל למיפק לפ"י כר' יהודה לגבי ר' יוסי דהו"ל מחלוקת ואח"כ סחס (וכן הקשה בחמתו בהגהות מרדכי פ"ב דשבוטות ע"כ) :

(ותשלום השוהה זו מדרב המקוה הנ"ל כבר מבואר למעלה מדין מ"ח ולהלן בעזיה) :

וזה שייך למיש בעזיה ב' בה מ' הרמב"ם ז"ל בס"מ מה קה"ה
 דלחשבון תקופת: שמואל (רמ"ל) דשנת החמה הוא שס"ה יום
 ושש שעות שעות) ויש תירוץ בב"ב ז"ל שנה של שנת החמה על
 המחזיק של לבנה כשעה וכז' מינוט וז"ל באבן עזרא ז"ל פ' בא
 ע"ש. ואמנם נ"ל לכאורה דמ"ל אין ספק דגם לשמואל דהאי רמ"ל
 הקביעות של י"ם שנה עם השבעה עיבורים שבהם נ"ב וחילוי דיר
 ספרקי דר' אליעזר הגדול ש"כ' בקונ' ב"ד רבפ"ג שם כ' כתקופת
 שמיאל הנ"ל בחשבון התקופות של המחזור גדול וכמש"ל ונבסוף
 פ"ח שם הביא גם הקביעות על י"ם שנה למחזור קמן הנ"ל וכמש"ל
 נ"ב בזה: וע"כ משום דבאמת דהאי דכולי עלמא ס"ל לעיקר
 הקביעות של י"ם שנה של המחזיק הנ"ל עם שבעה העיבורים
 שלהם כדי להשוות ע"י זה לכל התקופות של שנות החמה עם
 שנת הלבנה בקירוב יחד ע"כ. (ובזה תלוי קביעות כל המערים
 באמת וכמש"ש) ואך בסדר הקביעות של שבעה העיבורים הללו
 שבתוך י"ם שנה של המחזיק נראה דאליבא דשמואל המה בסדר
 אחר באמת שלדעתו אנו צריכין לעבר בשנת החמישית של המחזיק
 ובשנת השש עשרה וכמש"ל בקונ' ב"ד בזה (וכמש"ל ביסוד עולם
 מ"ד פ"ד בשבתי שנים הללו נמשך תקופת סבת שלד' שמואל
 ער ארד הפסח ותק' המזון אחר התנ) ובאמת נראה דשמואל ס"ל
 בסדר שבעה שנות העיבור הללו כו' ר' אליעזר בזה (שהוא
 ביסוד עולם מאמר ד' פ"ב שם בשם ברייתא דתניא ר' אליעזר א'
 שנת העיבור שלש שנים שלש שלש שנים שלש שנים שלש שנים
 כו' נ"ח אד"ם) שהוא הסדר שלנו וכרמס"ם שם דהלכה
 כר"ג ע"ש. והברייתא שהיא לא נמצא לענ"נ) ונראה פשוט דר'
 אליעזר בן הורקנוס דפליג עם ר"ג בברייתא הנ"ל דכשמואל ס"ל
 באמת (וכמו שסמך ר' אליעזר הגדול עצמו בפרקי פ"ו הנ"ל בתק'
 שמיאל הנ"ל בפשיטתו וכמש"ל) ולכן ס"ל לה' אליעזר בברייתא הנ"ל
 שצדיקין לעבר באמת בשנת החמישית והישש עשרה להמחזיק
 וכמש"ל. אבל ר' גבליאל דקיי"ל כותי' ודאי דס"ל כתקופת ר' ארא
 הנ"ל ולכן א"צ לעבר לדירי' בשנת החמישית והישש עשרה להמחזיק
 וכמש"ל. ואני תמה בזה על הגדול ז"ל בביאורו לפדריא סוף
 פ"ח הנ"ל דעל כש"ש בסדר שנות העיבור שלש ושתיים כו'
 כתב לדגיה שלש ושלוש ושתיים כו' וכסדר שלנו וכמש"ל בשמו
 ובמחכיה לא זכר דבריו הברייתא שבי' הסיע' הנ"ל רמצינו שם לה'
 אליעזר עצמו (שהוא התנא ורבתם פרקי דר"א הנ"ל) רמ"ל בהיא
 שלא כסדר שלנו בזה רק שצדיקין לעבר באמת בשנת החמישית
 לדירי' וכמ"ש (אך בס"פא שם דמס"ם בזה כסדר שלנו באמת נ'
 ג' ו' ושלוש ושתיים דהיינו ששנת השבע עשרה היא המעוברת
 הגה בזה ויש להגיה שם באמת הש"ל כמ"ש בברייתא הנ"ל בשם
 ר' אליעזר עצמו שתיים ושלוש דהיינו ששנת השש עשרה היא
 המעוברת לדירי' וכמ"ש. אבל ברישא דשלוש ושתיים ושלוש הנ"ל
 אין להגיה כלל באמת כיון דמצינו לה' אליעזר עצמו דס"ל הכי בהריא
 וכמ"ש בעזיה) וע"כ הגה למ"ש פליגי נמי תנאי קדמיא בפולגתא
 דשמואל ור' ארא הנ"ל בזה (ואף רמ"ש דר"ל דשני התקופות הללו
 לא סתרי אדריה כלל) וכמו שנ"ל עוד ראה למ"ש מבריית' המיוחסת
 לשמואל ירחינאה (הגרסא קעת סחדש בפק') רכל החשבון של
 שמיאל ורביע במכון שהוא תקופת שמואל עצמו הנ"ל נחשב שם
 בכ"ס רק על הילוך החמה נגד הייב מולות לבר וכמש"ש בפ"ה
 נמצא נוסד לייב מולות לשי"ח ורביע יום כו' ע"ש) אבל ס"ל
 י"ל דעיקר פלוגתא דהוא רק על קרא דהאסוף תקופת השנה
 דתת' בתורה אין ר"ל בעת הגעת השמש על אף המשוה או על
 עת הגעת השמש למול מאזנים וכמש"ל ובה תליא פלוגתא דהוא
 שפיר אס לעבר שנת החמישית והמ"ז למחזיק וכמ"ש בעזיה):
 והנה לעיל בר' נ"ה הבאתי בקצור שבי' הרב בעל היסוד עולם
 ז"ל (בד' מ' ש) לתמה לכאורה על עיקר היסוד משבעה
 העיבורים של המחזיק הנ"ל שעיקרם המה כדי להשוות יחד חדשי
 הלבנה עם תקופת החמה ולפי שבתל י"ם שנה נשלמו יחד לפ"ח
 תקופת ר"א הנ"ל ואין שום יחסות בכל ביניהם וכמש"ש. והלא
 לפ"ד התוכנים האחרונים אשר דקדקו הרבה במדת שנת החמה
 והעלו בעיונם כבעולם אין מדת זמן שנת החמה עומד על מדה
 אחת קצובה בכל השנים אלא פעם תולד תקופתן עד שהיא
 פורת מרביע היום בכמו כ"ד מינוט בקירוב ופעמים שהוא חור
 ומתגרל עד שהוא מגיע ליותר מרביע היום בכמו מ"ז מינוט (ובל
 זה הוא ע"י הילוך המולות שאינם שומרים את סדרם כלל וכמש"ל
 שהאר"ך בכל זה) וא"כ איך קבעו קרמוניו ז"ל מדה אחת קצובה
 בכל שנה לעולם (ור"ל על תקופת ר"א הנ"ל שהוא פורת פ"ב
 תלקים לבר מן רביע היום בכל שנה לעולם וכמש"ש) ויסודו קבעו
 כל יסוד העיבור על עיקר הוה לבד. אחר שכל עיקר החשבון
 הנ"ל אינו מיוסד בכל על עיקר נכון ויסוד אחתי בזה שיש לסמך
 עליו באמת וכ' שחובה להסיד הקושיא הזאת ושלא יבואו להציא
 רבה חלילה על קרמוניו ז"ל בזה: וע"כ העלה שם לקיים ר'
 הוריון

ובחזונו ז"ל בהעיקר הגדול הזה ז"ל כי יש לנו לנווד ולומר שגאמ'
 יש סדר נכון ומתור ידוע לדבר תחילוף הזה ממת שנת החמה
 (שלשעמים בא בארובה ולפעמים בקצרה) וכן הוא תורו חלילה
 על מי חשבון מסודר כל ימי עולם בזה (וע"כ בפ"ה מברייתא
 הנ"ל מש"ש רחמה ולבנה הילוכן קבוע פעמים שנה הילוכן לפיון
 ופעמים שנה חזרון לאתחיתן: כו' ונראה דר"ל נ"ב שיש סדר
 וחשבון נכון לשנייה מהלכן זה מצוי ילכו לפניהן ומתי יחזרו כו'
 וע"כ נראה הילוכן קבוע ואולי נחבטו שם למ"ש בשם היסוד
 עולם הנ"ל נ"ב בזה: ומש"ש עוד דאעפ"כ לא כשבילי חמה כו'
 ששבילי חמה קבועין ושבילי לבנה כו' וזכר לדבר עשה ידח
 למיעדים שמש ידע מבוואו עכ"ל נראה פשוט שנתכונו בזה לפ"ש
 בר"ה כ"ה לדיוק מהאי קרא דשמש הוא ידוע מבוואו אבל ירח
 לא ידע כו' (וס' הברייתא הנ"ל נראה קצת מפרשי') ז"ל עצמו
 שם במשנה דר"ה הנ"ל שבי' ונ"ל כו' ע"ש) ואמנם לפי שיש תירוץ
 במדת שנת החמה בזמן שהוא בתכלית גדלו על מידת כשהוא
 בתכלית קטנו כמו ל"ם מינוט וכנ"ל ע"כ קבעו דבותינו ז"ל
 החשבון בזה על מדה שנת החמה האמצעית מחשבון הנ"ל לעולם
 שהוא בכמו י"ם מינוט וחצי (מחצית מל"ם מינוט הג"ל) ועולה
 החשבון הזה בקירוב לכמו ד' מינוט: חצי פחות מרביע היום
 לעולם וזהו חשבון תקופת ר' ארא הנ"ל שחשבו לעולם על מדה
 שנת החמה האמצעית הנ"ל וע"כ זה יסוד המחזור קמן של י"ם
 שנה הנ"ל לעולם (ולא כו' במל"ם) ותברירו שתשבו על שנת
 החמה שלעולם הוא עומד על מדה אחת מכון בכל השנים וגם
 שלא כו' התוכנים האחרונים שגורע להם שיש איזה חילוף באמת
 במדת שנת החמה בזמנים שונים אך לא נזכר להם החשבון
 בזה על אמיתותו לעולם רק לקרמנונו ז"ל נתגלה להם החשבון
 הזה על אמצעי הנ"ל כו' וע"ש באורך) והנה באמת יש לדון הרבה על
 בזה כי מלבד דלפי מוש"ש דעיקר תקופת ר' ארא הוא רק על יום
 הגעת השמש לקו משה היום לבר (ולא על חשבון הילוך המולות
 כלל) הנה נראה פשוט שאין מקום לפי זה לכל עיקר דבר קשייתו
 הנ"ל בזה באמת שהיא מדה שנת החמה הזאת היא עומדת על
 מדה אחת הקצובה ב"א ספק בכל שנות עולם וכלי שיש העתקה
 כלל וכו' במל"ם הנ"ל באמת (רק שע"כ"פ לא יעיל לנו ערנה בזה
 לדבר העתקת רום החמה שבתל שנה הנ"ל וכמ"ש וגם עיקר דברי
 הנ"ל צ"ע בזה) ועוד דבאמת קשה הרבה מאוד לומר כי גם תקופ'
 ר' ארא הנ"ל אין מכון בכל המחזורים לעולם (כי לפ"ז ימצא
 שלא ספק בהרבה שנים ע"כ"פ אשר ימ"ך יום התקופה האמתי
 בל ניסן או אחר ט"ז ניסן וכן יום התקופה של תשרי האמתי
 ימשך אז אחר התנ לפעמים ועקרת ע"ז מ"ש בתורה והג האסוף
 תקופת השנה באותו הזמן ע"כ"פ (ובדוחק יש ליישב) — ואמנם לא
 הארכנו ברבריו אלו רק לפי שע"כ"פ יש לנו מקום לעני' ליישב
 ע"כ דרכו הנ"ל בזה לעיקר פלוגתא דר' יהודה ורבנן בתוספתא
 דברכות הנ"ל דר"ל ראינ' דהאי ע"כ דס"ל לה' יהודה בתקופת
 שמיאל הנ"ל נ"ב וכמש"ש להוכיח מהסוגיא דמס"פ דניסן הנ"ל בזה
 ס"ל פליגי שפיר בהא בתוספתא דברכות הנ"ל ואמר דהמברך כו'
 החמה ה"ו ררך אחרת משום דאפשר ר' יהודה מ"ל כו' כל התוכני'
 האחרוני' הנ"ל בזה שחחלימו שאין המולות הללו שומרים את סדרם
 כלל ולכן מדת שנת החמה איננה על מדה אחת כלל המזי' וכמש"ל.
 וא"כ הרבה פשוט לכאורה רלפ"ז אין מקום לחשוב בכלל למועד זמן
 תקופת ניסן שבתל כ"ה שנה שתורה החמה לנקודת' או כבעת הבריא'
 אחר שלדעה זו אין מדת שנת החמה שוות זו לזו כלל וע"כ
 ס"ל לר"י דאין מקום לברך ברכה זו גם בכל כ"ה שנה כנ"ל
 אחר שאין החמה חוזרת לנקודתה גם או ע"פ החשבון לדירי'
 ואף דס"ל שפיר כתקופת שמואל הנ"ל נ"ב שהוא ביום הגעת
 השמש למול מ"ה בכל שנה וכמש"ל אבל מ"ם אין לעשות מה
 חשבון לסדר על כל כ"ה שנה של המחזיק כנ"ל כיון שאין כל
 השנים שוות במדתן כלל לדירי' וכמ"ש ורבנן דר"י בתוספתא
 הנ"ל דקיי"ל כותיהו באמת בשל"ם דילן הנ"ל אשר ס"ל כו'
 הזוכנים הראשונים הנ"ל שהחליטו בזה שלא כרעה הנ"ל אלא
 שכל המולות שומרים לעולם את מהלכם וסדרם תמיד באמת
 וכמש"ל באורך וא"כ דאי ש"לפ"ז יש סדר נכון וזמן קצוב לתקופת
 החמה בכל כ"ה שנה כשתגיע או לראש מול מ"ה שתשוב
 לנקודתה או כבעת הבריאה ושפיר יש לברך או וכמ"ש (אלא
 דלפ"ד של היסוד עולם הנ"ל ה' אפשר לומר עוד בזה דגם
 רבנן דר"י הנ"ל ס"ל כו' הזוכנים האחרונים הנ"ל שאין כל
 מדת שנת החמה שוות זו לזו כלל וכמש"ל ורק שתגיעו נ"ב על
 מדת התקופה האמצעית הנ"ל ובעין מ"ש היסוד עולם הנ"ל לקיים
 תקופת ר' ארא הנ"ל בזה וכמש"ל. אבל באמת נראה דגם לדברי
 של בעל היסוד עולם הנ"ל אין להעמיד בזה כי אם סדר תקופת
 ר' ארא לבר שהוא המדה האמצעית בקירוב בין הל"ם מינוט הנ"ל
 שיש בין מדת שנת החמה כשהוא בתכלית גדלו למדמו שהוא
 בתכלית קטנו וכמש"ל אבל תקופת שמואל שהוא עולה יותר מחצי
 הוריון

